К.В. ДАРЧУК, А.А. МЕЛЬНИК, М.Д. ЗАЯЧУК, О.Г. ЗАЯЧУК, М.В. БІЛОКОНЬ

РОЗРОБКА КАРТОГРАФІЧНИХ МОДЕЛЕЙ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

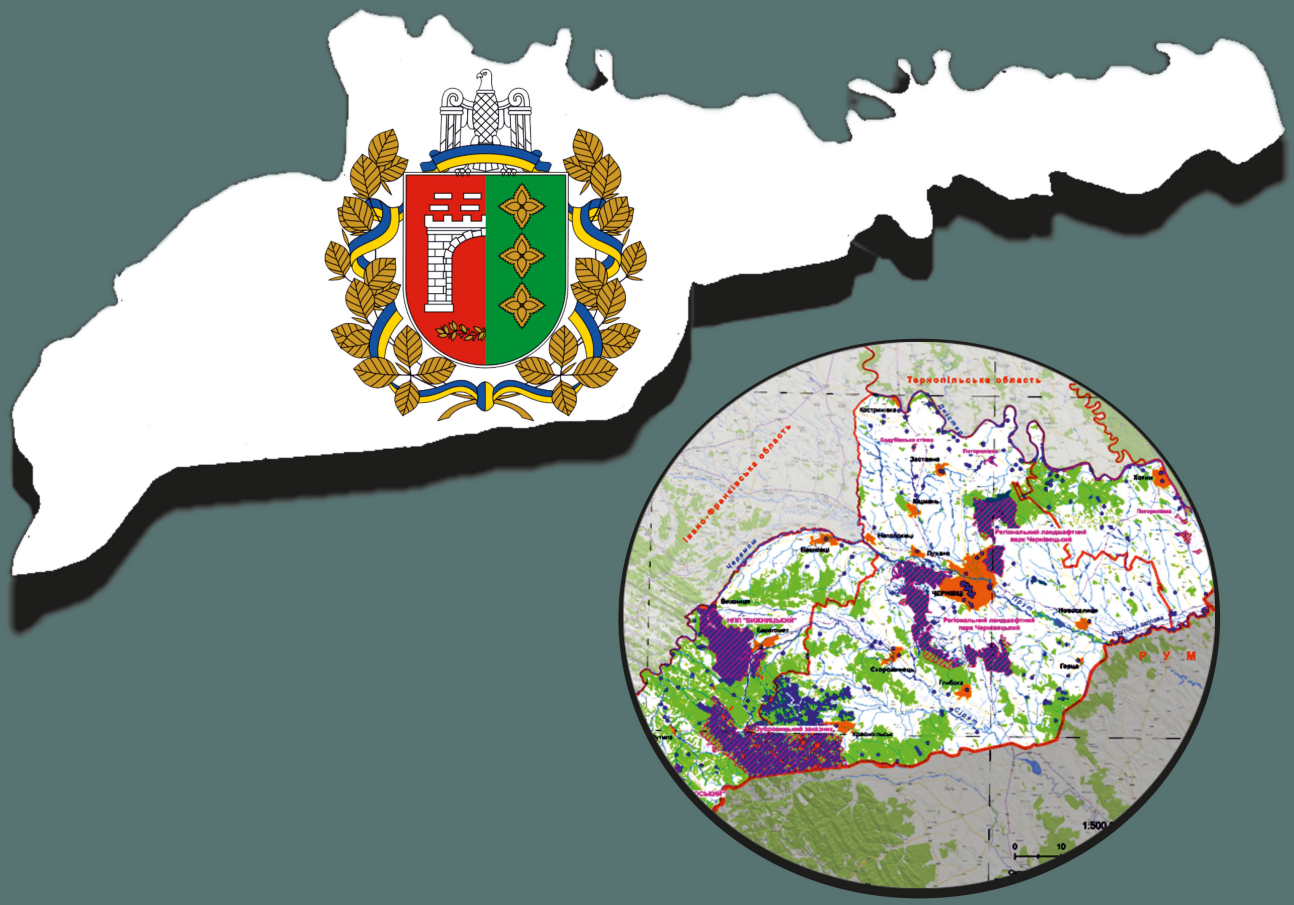

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

К.В. ДАРЧУК, А.А. МЕЛЬНИК, М.Д. ЗАЯЧУК, О.Г. ЗАЯЧУК, М.В. БІЛОКОНЬ

РОЗРОБКА КАРТОГРАФІЧНИХ МОДЕЛЕЙ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Колективна монографія

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2024

УДК 502.4; 502.7, 528.94
Д 20

Рекомендовано до друку Вченою радою
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Протокол № 17 від 20 грудня 2024 року)

Рецензенти:

Перович Лев Миколайович, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри управління земельними ресурсами національного університету імені Петра Могили (м. Миколаїв);

Круглов Іван Станіславович, доктор географічних наук, доцент, завідувач кафедри геоекології і фізичної географії Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів);

Масікевич Юрій Григорович, доктор біологічних наук, професор, професор кафедри фізіології ім. Я. Д. Кіршенблата Буковинського державного медичного університету (м.Чернівці).

Автори: к.геогр.н., доц. Дарчук К.В. (розділи 2, 3, 4);
к. геогр. н., доц. Мельник А.А. (розділи 2, 3, 4);
д. геогр. н., доц. Заячук М.Д. (передмова, розділ 1, післямова, додатки);
к. геогр.н., доц. Заячук О.Г. (передмова, розділ 1, додатки),
Білоконь М.В. (передмова, розділ 1, післямова, додатки),

Розробка картографічних моделей природно-заповідного фонду Чернівецької
Д 20 області: колективна монографія / К.В. Дарчук, А.А. Мельник, М.Д. Заячук, О. Г. Заячук, М.В. Білоконь. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. – 272 с.

ISBN 978-966-423-922-3

У монографії розглянуто теоретичні основи створення цифрових та інтерактивних карт для потреб природно-заповідної справи, охарактеризовано найпопулярніші ГІС-продукти та їх інструменти й обґрунтовано використання Arc GIS для створення інтерактивних карт. Запропоновано алгоритм картографування ПЗФ засобами ГІС та створено інтерактивну карту ПЗФ Чернівецької області. Розглянуто перспективи розширення ПЗФ Чернівецької області.

Для співробітників наукових і природоохоронних установ, працівників лісового і сільського господарства, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, викладачів і здобувачів вищої освіти ЗВО.

УДК 502.4; 502.7, 528.94

ISBN 978-966-423-922-3

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2024
© Автори, 2024

Монографія «Розробка картографічних моделей природно-заповідного фонду Чернівецької області» є одним з результатів виконання науково-дослідної роботи «Розробка картографічних моделей природно-заповідного фонду Чернівецької області» (№держреєстрації 0123U104351) за рахунок коштів Чернівецького обласного фонду охорони навколишнього середовища згідно з рішенням XIII сесії Чернівецької обласної ради VIII скликання від 14 вересня 2023 р.

Колектив авторів висловлює щиру подяку Чернівецькій обласній військовій адміністрації в особі начальника Руслана Запаранюка та заст. начальника Олександра Янкова, Чернівецькій обласній раді в особі голови Олексія Бойка, начальника відділу супроводу реформ та аудиту місцевих програм Петра Брижака, голови постійної депутатської комісії з питань охорони навколишнього середовища, природокористування, паливно-енергетичного комплексу та надзвичайних ситуацій Ярослава Бартоша, колективу Управління екології та природних ресурсів ЧОВА та іншим.

Анотація

Сформовано базу даних об’єктів природно-заповідного фонду Чернівецької області, деталізовано розташування кожного з них, зокрема згідно з новим адміністративно-територіальним устроєм, та здійснено англомовний переклад їх характеристик. Запропоновано методологію картографічного моделювання об’єктів природно-заповідного фонду на регіональному та локальному рівнях та апробовано її на прикладі Чернівецької області. Використовуючи ГІС-додаток ArcGIS 10.8, створено базові картографічні шари, які слугували основою при картографування об’єктів ПЗФ. У ході дослідження сформовано та наповнено геоінформаційну базу даних інтегровано її у середовище ArcGIS. Складено 15 ключових картографічних моделей із окремим відображенням об’єктів ПЗФ за категоріями та сумісною інформацією. Створено інтерактивну карту «Природно-заповідний фонд Чернівецької області» (https://arcg.is/1HT5zH0). Представлено та обґрунтовано пропозиції щодо розширення територій ПЗФ області, що створить передумови для збільшення частки ПЗФ з 13,7 % до 17,6 %.

Об’єкт дослідження – природно-заповідні території та об’єкти Чернівецької області, в контексті ГІС-картографування.

Мета - характеристика об’єктів природно-заповідного фонду Чернівецької області, їх систематизація, створення картографічних моделей та розробка рекомендацій щодо розширення природно-заповідного фонду.

Методи дослідження. Загальнонаукові методи аналізу і синтезу використані при опрацюванні даних про теоретико-методологічні аспекти формування земель ПЗФ, а також при зборі інформації про об’єкти ПЗФ. Літературний підхід використовувався при дослідженні текстових джерел на обрану тему, зокрема аналізувався відповідний попередній науковий доробок. При проведенні дослідження задіяний статистичний метод для виявлення тренду розвитку природно-заповідних територій і картографічний метод та геоінформаційний підхід для розробки картмоделей ПЗФ області.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ARCGIS, ОБ’ЄКТИ ПЗФ, ГЕОІНФОРМАЦІЙНЕ КАРТОГРАФУВАННЯ, ГЕОПРОСТОРОВА БАЗА ДАНИХ, ІНТЕРАКТИВНА КАРТА, ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД, ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

ЗМІСТ

Перелік скорочень …… 6

Передмова…… 7

1. ЗАВДАННЯ ЩОДО ФОРМУВАННЯ МЕРЕЖІ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ …… 11

2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВИХ ТА ІНТЕРАКТИВНИХ КАРТ ДЛЯ ПОТРЕБ ПЗФ…….. 14

2.1. Геоінформаційне картографування ……..…… 14

2.2. Поняття про інтерактивні карти та особливості їх створення …… 16

2.3. Аналіз найпопулярніших ГІС-продуктів та їх основні інструменти для створення інтерактивних карт ……... 21

2.4. Обґрунтування використання ArcGIS для створення інтерактивних карт у сфері ПЗФ ……..... 28

3. СТВОРЕННЯ КАРТОГРАФІЧНИХ МОДЕЛЕЙ ПЗФ В СЕРЕДОВИЩІ ARCGIS (НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ) 35

3.1. Загальна характеристика Чернівецької області ..…….. 35

3.2. Початковий етап ГІС-картографування ……..……..…. 38

3.3. Картографування ПЗФ Чернівецької області засобами ГІС ……..….. 52

3.3.1. Загальна характеристика НПП Чернівецької області ……. 52

3.3.1.1. Функціональне зонування НПП: важливість використання, нормативна база, оптимальні розміри ……... 66

3.3.1.2. ГІС-картографування НПП Чернівецької області ……....… 72

3.3.1.3. Функціональне зонування території НПП «Вижницький» ... 80

3.3.1.4. Функціональне зонування території НПП «Черемоський» та НПП «Хотинський» …….. 87

3.3.1.5. Відповідність розташування та розміру функціональних зон НПП Чернівецької області ……..……. 94

3.3.2. Загальна характеристика інших об'єктів ПЗФ території досліджень 98

3.4. Створення інтерактивної карти об'єктів ПЗФ Чернівецької області засобами ГІС ……..…….. 120

4. ПЕРСПЕКТИВИ ЩОДО РОЗШИРЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ПЗФ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ГІС……..…… 120
4.1. Смарагдова мережа України: термінологія, особливості створення та функціонування ……... 121
4.2. Імпортування векторних об’єктів Смарагдової мережі Чернівецької області до ГІС QGIS …… 126
4.3. Перспективи розширення ПЗФ Чернівецької області за рахунок мережі Емеральд ……... 130
4.4. Проєктні ділянки щодо створення пралісових пам’яток природи ……. 136

Післямова …… 139

Перелік джерел…… 141

Додаток А. Характеристика об’єктів ПЗФ Чернівецької області……..…… 144

А.1. Національні природні парки……..……. 144

А.2. Регіональні ландшафтні парки……..…. 147

А.3. Заказники……..…… 152

А.4. Пам'ятки природи ……..…. 111

А.5. Ботанічний сад ……..….. 227

А.6. Дендрологічні парки……..... 230

А.7. Парки-пам’ятки садово-паркового мистецтва……..… 235

А.8. Заповідні урочища……..……. 253

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

АТУ – адміністративно-територіальний устрій;
БД – база даних;
ГІС – географічні інформаційні системи;
ГО – громадська організація;
ДГМ – державна геодезична мережа;
ДП – державне підприємство;
НПП – національний природний парк;
ОВД – оцінка впливу на довкілля;
ПЗФ – природно-заповідний фонд;
ПКК – публічна кадастрова карта;
ПП – пам’ятка природи;
РЛП – регіональний ландшафтний парк;
САПР – система автоматизованого проєктування;
СЕО – стратегічна екологічна оцінка;
ТГ – територіальна громада.

ПЕРЕДМОВА

Актуальність. Україна приєдналась до низки міжнародних угод та інших документів, пов'язаних із реалізацією завдань переходу людства до Сталого розвитку. Утвердження та практичне впровадження принципів збалансованого розвитку здійснювалися шляхом підготовки ряду законів і державних програм різного рівня, у яких законодавчо та практично визначено пріоритети розвитку України та її регіонів з акцентом на збалансоване використання природних ресурсів і збереження природи. З 2014 року з вторгненням росії в Україну основними постали питання національної безпеки та вирішення соціальних проблем, що значно посилилося з 2022 року, а процеси геноциду, урбіциду та екоциду здійснюються росією по всій території України. Незліченна кількість жертв, ущент зруйновані міста та села, захоплення Запорізької АЕС, підрив Каховської ГЕС, застосування хімічної зброї та масштабне мінування території істотно вплинуло на Україну, зокрема й безпосередньо на стан навколишнього середовища. За даними Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів, орієнтовні збитки на початок 2024 року перевищують 2185 млрд грн, понад 20 % природно-заповідного фонду України постраждало від війни.

Ще на початку 2010-х років визначено основні принципи сталого розвитку України, серед яких – поєднання розвитку суспільства зі збереженням довкілля, підтримання цілісності екосистем та збереження біологічного та ландшафтного біорізноманіття. У вересні 2019 року Указом Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року (№ 722/2019 від 30.09.2019) задекларовано забезпечення Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року. Це 17 цілей, з-поміж яких і ті, що спрямовані на збереження біорізноманіття, підтримання цілісності екосистем та збереження довкілля. Кожна зі стратегічних цілей має операційні цілі та завдання щодо їх досягнення з чіткими індикаторами. Звертаємо увагу на Стратегічну ціль № 6 – *«Збереження наземних і морських екосистем та сприяння збалансованому використанню їхніх ресурсів».* У напрямі природно-заповідної справи досягнення цієї стратегічної цілі передбачає дві операційні цілі (6.1 і 6.3).

Операційна ціль 6.1. *Забезпечити збереження, відновлення та збалансоване використання наземних і внутрішніх прісноводних екосистем та їхніх екосистемних послуг.*

Завдання:

- забезпечити збереження, відновлення та збалансоване використання наземних і внутрішніх прісноводних екосистем і їхніх екосистемних послуг, зокрема лісів, водно-болотних угідь, гір, степів і посушливих земель, відповідно до зобов'язань за міжнародними договорами;
- збільшити площу територій та об’єктів природно-заповідного фонду до 15 % території країни, зокрема, в гірських регіонах не менше ніж 2,5 % території країни;
- сприяти впровадженню методів збалансованого використання всіх типів лісів, зупинити знеліснення, відновити деградовані ліси та створити умови для природного відтворення лісів; запровадити методи і технології збалансованого використання та відновлення лісів і забезпечити перероблення лісових ресурсів у продукцію з високою доданою вартістю;
- збільшити лісистість території до 20 % площі країни;
- забезпечити реалізацію заходів боротьби з опустелюванням, відновлення деградованих земель та ґрунтів, включаючи землі, що потерпають від опустелювання, засух і повеней, та прагнути досягти нейтрального рівня деградації земель;
- забезпечити збереження гірських екосистем та їх біологічного та ландшафтного різноманіття шляхом збільшення площі територій та об'єктів природно-заповідного фонду в гірських регіонах і їхнього належного упорядкування та управління;
- в процесі загальнонаціонального, регіонального та місцевого планування забезпечити врахування цінності екосистем і біорізноманіття;
- переглянути та привести до сучасних вимог законодавство у сфері управління і сталого використання екосистемних послуг і біорізноманіття;
- мобілізувати і значно збільшити залучення фінансових ресурсів з усіх джерел, зокрема за рахунок державної підтримки, розвитку міжнародного партнерства та залучення приватного сектору

з метою забезпечення сталого лісоуправління, збереження і збалансованого використання біорізноманіття та екосистем.

Операційна ціль 6.3. *Мінімізувати деградацію природних середовищ існування та припинити втрати біологічного та ландшафтного різноманіття.*

Завдання:

- вжити кардинальних заходів щодо припинення деградації природних середовищ існування, зупинити втрати біологічного та ландшафтного різноманіття;
- забезпечити збереження та запобігання зникненню видів, що перебувають під загрозою вимирання, продовжити формування та підтримувати мережу центрів штучного розведення та ренатуралізації рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин і тварин, які є аборигенними для місцевої екосистеми (національні парки, ботсади, зоопарки та ін.);
- забезпечити виконання положень міжнародних угод, стороною яких є Україна, стосовно належного доступу до генетичних ресурсів та їх справедливого використання;
- розробити та впровадити систему заходів щодо запобігання проникненню чужорідних видів і зменшення їхнього впливу на наземні та водні екосистеми.

Виконання цих та інших завдань, які мали б забезпечити досягнення операційних та стратегічних цілей, неможливе без детального аналізу стану мережі природно-заповідного фонду на регіональному рівні, формування кадастру об’єктів та найголовніше аналізу їх територіального розташування, в тому числі з метою обґрунтування формування мережі та екокоридорів.

Мета – здійснення характеристики об’єктів природно-заповідного фонду Чернівецької області, їх систематизація, створення картографічних моделей та розробка рекомендацій щодо розширення природно-заповідного фонду.

Для досягнення поставленої мети в процесі дослідження «Розробка картографічних моделей природно-заповідного фонду Чернівецької області» виконано такі **завдання**:

1. Здійснено збір інформації про об’єкти природно-заповідного фонду Чернівецької області та їх систематизацію. Це дозволило сформувати базу даних майже 340 об’єктів природно-заповідного

фонду, деталізувати розташування кожного з них, зокрема й згідно з нововим адміністративно-територіальним устроєм та здійснити переклад їх характеристик англійською мовою.

2. Складено картографічні моделі природно-заповідного фонду Чернівецької області. При розробці картографічних моделей здійснено ранжування об'єктів ПЗФ за категоріями та розділено їх залежно від приналежності до національних чи місцевих територій ПЗФ. Сформовано базу географічних даних із ключовою атрибутивною інформацією та прив'язкою до уніфікованої системи координат WGS-84 в проєкції Mercator. При векторизації об'єктів ПЗФ здійснено розподіл їх на площинні (НПП, регіональний ландшафтний парк, заказники, заповідні урочища) та точкові (пам'ятки природи, дендрологічні парки, ботанічний сад) елементи. Зокрема, на основі сформованих шарів та моделей, розроблено інтерактивну картографічну модель об'єктів природно-заповідного фонду Чернівецької області.

3. Розроблено рекомендації щодо розширення природно-заповідного фонду Чернівецької області. Це стосувалося, перш за все, пропозицій щодо розширення територій національних природних парків «Вижницький», «Черемоський» і «Хотинський» та створення нових об'єктів ПЗФ – переважно пам'яток природи місцевого значення.

Виконання завдань стало можливим завдяки аналізу геопросторових зв'язків в геосистемах, застосуванню методів географічного аналізу й синтезу, логічного абстрагування (генералізації), картографічного методу, картографічного моделювання з використанням образно-знакових моделей, методів формалізації та ГІС-технологій, методу експедиційних досліджень та ін.

Інформаційною базою дослідження є інформація з офіційних сайтів Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Управління екології та природних ресурсів Чернівецької державної (військової) обласної адміністрації, інформація з Атласу-довідника «Заповідні перлини Буковини», Публічної кадастрової карти України, а також геоданих Державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

1. ЗАВДАННЯ ЩОДО ФОРМУВАННЯ МЕРЕЖІ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Природно-заповідний фонд (ПЗФ) охороняється як національне надбання, відповідно до якого існує особливий режим відтворення, охорони і використання. Держава розглядає цей фонд як складову частину світової системи природних територій. Необхідною передумовою для забезпечення сталого розвитку країни постає розвиток системи природоохоронних територій.

Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженою Постановою Кабінету Міністрів від 5 серпня 2020 року № 695 [1], передбачено проведення збільшення площі ПЗФ до 15 % від загальної території країни у 2027 році. Вказаний показник – досить важливий екологічний і соціальний індикатор, зростання якого сприяє підтриманню екологічного балансу екосистем та екологічній стабільності територій. Зокрема, Конвенцією про охорону біологічного різноманіття, сторонами якої є 196 країн світу, серед них і наша країна, поставлено завдання створити систему природоохоронних територій на площі 17% суходолу та 10% морських акваторій [2].

Іншими діючими в Україні міжнародними конвенціями та угодами передбачено створення природоохоронних територій, а саме: Конвенцією про водно-болотні угіддя міжнародного значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів, Конвенцією про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція, стаття 4), (Рамсарська конвенція, стаття 2), Конвенцією про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини (Конвенція про всесвітню спадщину, стаття 5), Конвенцією про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, стаття 2), Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат (Карпатська конвенція, стаття 4), Програмою ЮНЕСКО «Людина і біосфера».

Від 21 серпня 2019 року розпорядженням Кабінету Міністрів України № 686-р «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку» визначено засади моніторингу національних показників цілей сталого розвитку (ЦСР) [3].

Головні цілі сталого розвитку – це 17 головних напрямів

діяльності, що регламентовані ООН у 2015 році як головні завдання для розвитку інновацій, економічного розвитку, сталого споживання, а також подолання бідності, запобігання негативним наслідкам зміни клімату у світі, забезпечення миру і процвітання для усіх людей.

Щодо показників сталого розвитку визначено ті, які стосуються створення мережі об'єктів та територій природно-заповідного фонду, а саме:

Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад:

11.3.3. Площа природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, % від території країни.

Ціль 14. Збереження морських ресурсів:

14.2.1. Площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду приморських областей, % від території приморських областей.

14.2.2. Площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду в акваторії Чорного та Азовського морів, тис. га.

Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші:

15.1.1. Площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду, тис. га.

15.1.2. Частка площі територій та об'єктів природно-заповідного фонду в загальній території країни, %.

15.1.3. Частка площі територій національної екологічної мережі у загальній території країни, %.

15.4.1. Площа територій природно-заповідного фонду в гірських регіонах, тис. га [4].

Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» для забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу нашої країни передбачено зростання та розширення територій ПЗФ (зокрема, заповідних зон у національних природних парках та регіональних ландшафтних парках), створення на суходолі і в акваторії Чорного та Азовського морів і забезпечення збереження функціонування ефективно керованої та репрезентативної системи територій та об'єктів природно-заповідного фонду, у тому числі транскордонних та європейського і міжнародного значення [5].

Однією з передумов вступу нової країни до Європейського Союзу є адаптація національного законодавства до Директиви Європейського Парламенту і Ради 2009/147/ЄС про збереження диких птахів (далі –

Пташина директива) [6] та Директиви № 92/43/ЄЕС про збереження природних оселищ та дикої фауни і флори (далі – Оселищна директива) [7], якими, зокрема, передбачено створення та функціонування мережі природоохоронних територій NATURA 2000.

На території Чернівецької області розташовано понад 330 об’єктів природно-заповідного фонду різного статусу. Інформація про них подана у додатку А, де уточнено розташування кожного з них відповідно до нового адміністративно-територіального устрою та здійснено англомовний переклад їх характеристик.

2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВИХ ТА ІНТЕРАКТИВНИХ КАРТ ДЛЯ ПОТРЕБ ПЗФ

2.1. Геоінформаційне картографування

Важливим аспектом у процесах модернізації картографічного виробництва стала автоматизація і комп'ютеризація, яка дозволила керувати цілим масивом інформації про навколишнє середовище і взаємодію компонентів. У науці цей процес почали називати ГІС-картографуванням, але спершу передувало поняття ГІС. Одне із його численних визначень таке: географічні інформаційні системи (ГІС) – особливі апаратно-програмні комплекси, які забезпечують збір, обробку, відображення і поширення просторово-координованих даних.

Перші ГІС створені в середині 1960-х років у США, Канаді та Швеції для вивчення природних ресурсів. Нині ж ГІС значно розширили спектр свого застосування й успішно використовуються, наприклад, в економіці, політиці, геоекології, кадастрі, управлінні та охороні природних ресурсів. Вони безпосередньо інтегрують картографічну інформацію, застосовуючи при цьому різні методи і джерела інформації: статистичні, екологічного моніторингу, дані ДЗЗ, гідрометеорологічних спостережень, експедиційні матеріали тощо.

Значимість ГІС як апаратно-програмного комплексу зростає за рахунок уваги і фінансування таких провідних світових організацій, як ООН та ЮНЕСКО. На прикладі Конвенції про охорону Всесвітньої культурної і природної спадщини, яку прийняла ЮНЕСКО 1975 р. (ратифікована 123 країнами-членами ООН, зокрема й Україною), відображається застосування ГІС-технологій у створенні цифрових моделей місцевості для документування об'єктів культурної спадщини. Адже ГІС-технології – технології, з допомогою яких відбувається отримання, обробка, зберігання, розповсюдження інформації, що базуються на засадах взаємозв'язку семантичних даних про об'єкти з їх просторовими характеристиками. З допомогою різноманітних джерел даних, дистанційних методів збирання, фотограмметричного вимірювання, архівування, ГІС-аналізу і візуалізації виконується це завдання.

Насамперед ГІС використовується для візуального представлення геопросторових даних, і вона є дуже потужним інструментом в цій сфері.

Геоінформаційну систему можна вважати спадкоємицею картографії, від котрої ГІС набула таку річ, як візуалізація. Це найважливіша функція ГІСів, і зазвичай використовується першою. Вона дозволяє формувати наочні ілюстративні схеми й карти.

Геоінформаційне картографування – це автоматизоване створення і використання карт на основі ГІС і баз картографічних даних і знань. Суть геоінформаційного картографування складає інформаційно-картографічне моделювання геосистем. Це поняття найуживаніше й поширене у науковій літературі.

Геоінформаційне картографування має поділ на галузеве і комплексне, аналітичне і синтетичне. Виділяють такі основні характерні риси геоінформаційного картографування: високий рівень автоматизації; системний підхід до відображення і аналізу геосистем; інтерактивність картографування; оперативність із широким використанням даних ДЗЗ; багатоваріантність, що передбачає різносторонню оцінку ситуації і спектр альтернативних рішень; мультимедійність, яка дозволяє поєднувати іконічні, текстові та звукові відображення; застосування комп'ютерного дизайну і нових графічних засобів; створення зображень нових видів та типів; перевага проблемно-практичного картографування.

В основу геоінформаційного картографування покладено результати багаторічних географічних досліджень і системного тематичного картографування. Саме тому вже наприкінці XX століття геоінформаційне картографування набуває такої актуальності.

ГІС-картографування передбачає застосування ГІС-технологій, без яких досить важко уявити сьогодення. Елементарним прикладом є навіть інтерактивні карти погоди, безліч електронних тематичних карт, атласів, що слугують не лише для вивчення за ними певних особливостей, а на їх основі також можна створювати власні карти [8].

Існує загальне дискусійне твердження про те, що оскільки ГІС легкодоступні й наявні в багатьох різних організаціях, можна просто сісти за комп'ютер і почати ними користуватися. Як користування текстовим редактором передбачає здатність організовувати наші думки у зв'язну послідовність пропозицій і абзаців, так і ГІС вимагають знайомства з мовою карт. Сучасні тенденції ринку технічних засобів показують, що ГІС – швидко зростаюча сфера ІТ, далеко обганяє багатьох інших, причому навіть в періоди спаду. А в

міру зростання кількості організацій, знайомих із цією технологією, буде рости і потреба в розумінні її базових принципів, а також потреба у фахівцях, які знають ці принципи. Головний принцип ГІС-картографування із застосуванням ГІС-технологій передбачає пошарове накладання, як-от: гідрографія, рельєф, ліси, інфраструктура, а також створення на основі статистичних даних необхідної інформаційної бази, на базі якої і відбувається побудова цієї інформації, використовуючи при цьому різні способи (якісного і кількісного фону, діаграм, ареалів і т. д). Геодані представлені у сукупності як база, що являє собою відкриту структуру для збереження і керування даними ГІС. Фундаментом для бази геоданих є реляційна модель даних, що відповідає табличній атрибутиці об'єкта. Завдяки подібній моделі бази геоданих кожен просторовий об'єкт завжди доступний для відображення й аналізу.

База даних (БД) являє собою структурований набір цифрової інформації, яка зберігається у вигляді, що уможливлює для обробку автоматичними засобами. Основною характерною рисою БД є універсальність використання й збереження даних. Це означає, що зміна даних у базі даних не змушує модифікувати прикладне ПЗ і навпаки.

Бази даних поєднують такі функції:

- повний доступ до інформації;
- цілісність даних;
- швидкість доступу до інформації;
- створення залежності даних [9, 10].

2.2. Поняття про інтерактивні карти та особливості їх створення

Інтерактивна карта – це цифрова карта, що працює у режимі двосторонньої діалогової взаємодії користувача та комп'ютера і є візуальною інформаційною системою.

Зазначимо, що для інтерактивних карт розширюється поняття інформативності. Окрім інформації, яка сприймається користувачем при читанні мапи, інтерактивні карти володіють прихованою інформацією, котру можна отримати, виконавши на карті певні дії (наприклад, при наведенні курсору на об'єкт чи процес).

Об'єктом інтерактивної мапи може бути будь-який елемент, який

цікавить конкретного користувача. Цей об’єкт може бути інформаційним екземпляром реально існуючого об’єкта з життя, наприклад: готель, ресторан, житловий будинок, паркова зона тощо. Окрім об’єктів з реального життя, на інтерактивній мапі можуть бути розміщені об’єкти з віртуального простору, наприклад, відео-ролик, сайт, аудіо, фото, текстова інформація, в цілому будь-який інформаційний контент.

В основі інтерактивних мап лежать геодані – база даних (БД), в яку занесені оцифровані дані про географічні об’єкти, тобто це БД, в котру за допомогою прикладних програм занесені дані про реальні географічні об’єкти (ресторан, кафе, готель, ліс, озеро, межі громад, кордони країни тощо), До того ж вони розташовані у певній системі координат та мають точні координати в цій системі. Наявність координат дозволяє пов’язувати географічні об’єкти між собою. Наприклад, у місті Чернівці є парк-памятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Жовтневий» в якому розташований ставок, а біля нього прокат катамаранів, відповідно, вказані обєкти, мають одні й ті ж самі координати, які дозволяють звязувати їх між собою. Відтак до цих об’єктів можуть бути додані додаткові дані – кількість катамаранів, призначення ставка, його відповідність санітарно-гігієнічним вимогам, фотогалерея території, а також відгуки відвідувачів ставка ат прокату, в цілому додаткова інформація однозначно описує вказаний географічний об’єкт. І так для кожного географічного об’єкта мапи [8].

Усі географічні об’єкти розділені на шари за типом географічного об’єкта – полігон (простіше кажучи, об’єкт, в основі якого багатокутник – парк, територія країни, озеро, море тощо), точка (об’єкт, в основі якого точка – ресторан, будинок, пам’ятник), лінія (об’єкт, в основі якого лінія – межі міста, вулиця, кордон країни, річка тощо).

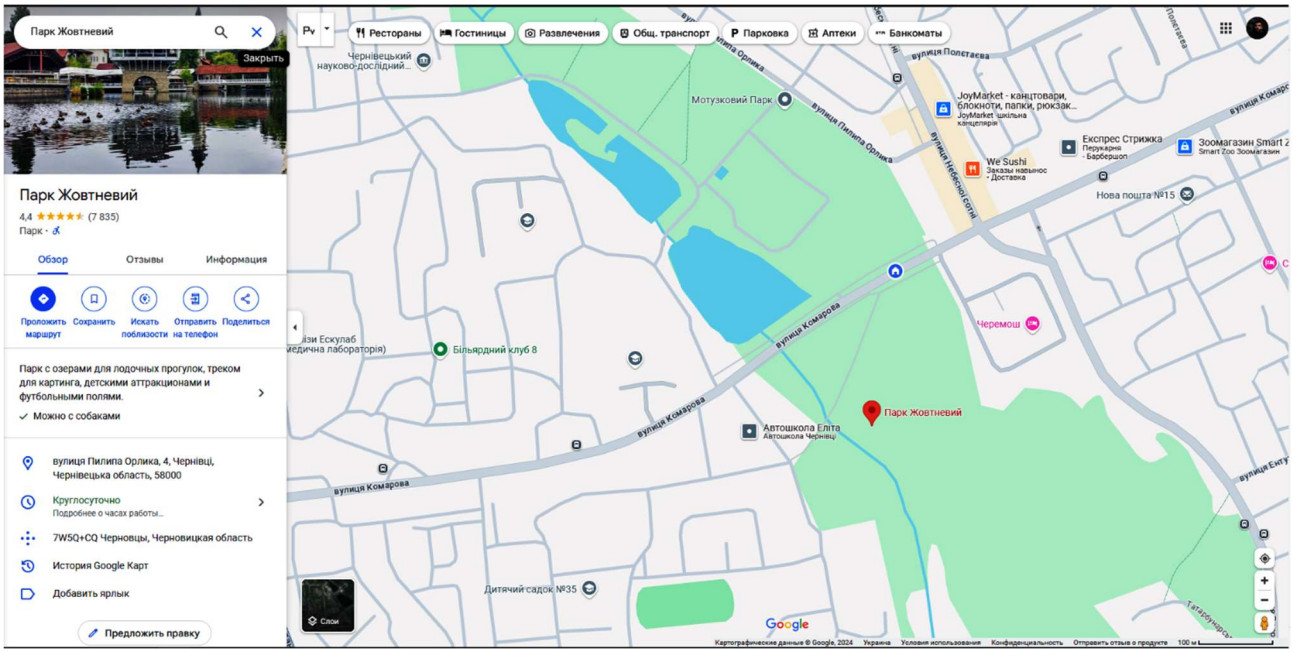

Рис. 2.1. Вигляд інтерактивної карти в сервісі Google Maps

Під шаром розуміють, оцифровані дані одного типу, наприклад: спочатку оцифровуються річки й зберігаються як один шар, після чого оцифровуються всі озера й відповідно зберігаються як інший окремий геошар, аналогічна операція повторюється для кожного шару карти [8; 10; 11].

«В цілому, можна виділити три типи карт – карти, створені по технології, а також два типи ГІС-карт (засновані на технології геоінформаційних систем) – звичайні ГІС-карти і ГІС-карти з візуалізацією. Мінімальна міра інтерактивності полягає у відображенні якоїсь інформації по вибраному об’єкту при наведенні і/або клацанні миші».

При перегляді інтерактивної карти, яка заснована на технології геоінформаційних систем (ГІС), користувач бачить тільки ту її частину, яка цікавить його в цей момент (рис. 2.1). При бажанні він може переміститися по карті у будь-якому напрямку, наблизити чи видалити розглянутий фрагмент, отримати поро нього коротку довідку тощо.

Важливою тенденцією є поєднання карти з космічними знімками: ідеально «зшиті» зображення географічно прив’язані до карти, завдяки чому користувач бачить не умовні позначення, а реальні пейзажі, зняті із супутника (рис. 2.2).

Спочатку інтерактивні мапи відображали виняткову картографічну інформацію, що описує певну область земної поверхні, й виконували функції довідника: політичного, географічного,

біокліматичного тощо. Тому вони викликали інтерес із трьох точок зору: освітньої, пізнавальної й дослідницької.

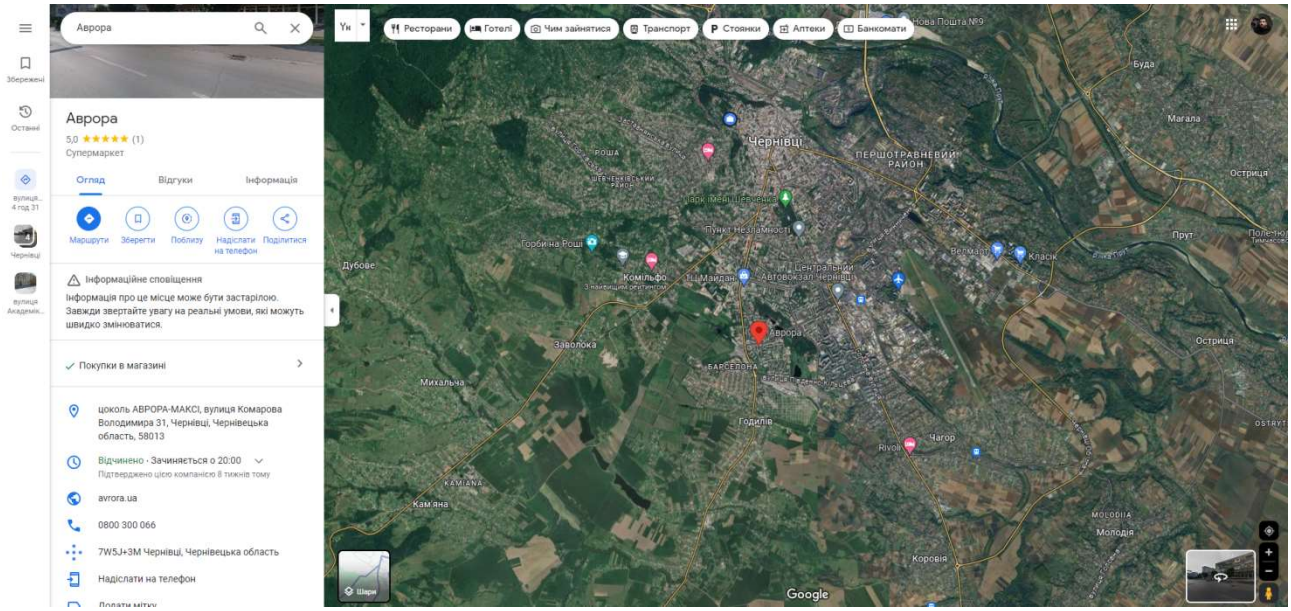

Рис. 2.2. Вигляд інтерактивної карти з космозображенням

Інтерактивні атласи світу й карти країн існують в 2-х варіантах – як автономні програмні продукти чи онлайн-сервіси в інтернеті. Перші дозволяють працювати із картою за відсутності доступу до інтернет-мережі. А перевагою онлайнових карт, що зберігаються на серверах, є їх регулярне оновлення і доповнення, завдяки чому представлена на таких картах інформація завжди актуальна. Для перегляду деяких електронних ГІС-мап вимагається підтримка Java, у цьому випадку доведеться завантажити й встановити Java-машину, що на багатьох картографічних сайтах пропонується зробити безкоштовно. ГІС-карти із візуалізацією можуть вимагати установки додаткового ПЗ, у кожному конкретному випадку – власного. Електронні карти незамінні, коли необхідно знайти об’єкт на місцевості, а тим більше наочно показати розташування якогось об’єкта.

Тепер цифрові карти варто розглядати не лише як картографічний довідник, але як джерело найрізноманітніших відомостей, пов’язаних із конкретною територією. Прикладами таких інтерактивних мап можуть бути карти метро й міського наземного транспорту, мапи автомобільних доріг й залізниць, розташування заправок та магазинів, туристичних визначних пам’яток і пам’яток архітектури, карти погоди тощо.

Інтерактивні flash-мапи найчастіше застосовуються в корпоративному середовищі. Вони представлені на вебсайтах ряду компаній, оскільки є зручним способом відображення інформації про розташуванні організації, установи чи компанії. Окрім цього, інтерактивні flash-карти ефектно й наочно відображують аналітичну, статистичну та іншу інформацію, тому можуть бути наявними не лише на корпоративних, але й на аналітичних, історичних та іншого роду сайтах.

Будучи джерелом різної інформації, сучасні інтерактивні ГІС-мапи незамінні і як інструмент навігації. При плануванні будь-якої поїздки у незнайоме місце – неважливо, йде мова про поїздку в інший населений пункт чи про переміщення у межах рідного міста – перед споживачем постають два навігаційні завдання: пошук об'єкта на карті й формування оптимального маршруту. Перше з них виконується засобами будь-якої онлайнової картографічної системи за умови, що у ній є дані по вибраному регіону, причому з потрібним ступенем деталізації. Друге завдання набагато складніше й може виконуватися двома способами: вручну – шляхом вивчення транспортних маршрутів на карті або автоматично – завдяки наданої деякими картографічними ресурсами спеціальної послуги *Driving Direction*, яка дозволяє формувати оптимальний маршрут між двома зазначеними на карті точками. Зазначимо, що цей сервіс користується величезною популярністю й за останні два роки цікавість до сайтів, що підтримує його, стрімко зріс, а декотрі з них міцно зайняли верхні позиції в топ-рейтингах найпопулярніших Інтернет-сайтів.

На багатьох інтерактивних мапах можна здійснювати багатофункціональний пошук різноманітних об'єктів та точок: населеного пункту – за назвою, адреси – за найменуванням вулиці й номером будинку, підприємства – за назвою, видом діяльності, номером телефону тощо.

Найбільш відомі в інтернеті картографічні портали дають змогу здійснювати пошук по всіх країнах світу, при цьому найбільше інформації є по США, Канаді та європейських країнах. Окрім пошуку, вони вміють формувати оптимальний маршрут та надають масу додаткових відомостей і послуг, які стануть в пригоді, до прикладу, при плануванні подорожі чи переїзду на нове місце проживання.

Успішність пошуку безпосередньо залежить від необхідного ступеня деталізації. Пошук великого населеного пункту буде результативним при використанні найрізноманітніших світових та регіональних інтерактивних карт, а от можливості детального пошуку, включаючи номери будинків, часто обмежені, зокрема для конкретних країн і окремих невеликих міст. Тому при пошуку конкретного будинку у населеному пункті краще скористатися спеціалізованою довідковою мапою певного міста – ступінь деталізації в такій мапі вищий, так само як і актуальність поданої інформації. Окрім того, подібні карти найчастіше супроводжуються схемами маршрутів міського транспорту й іншою корисною інформацією, яка на карті регіонального масштабу, швидше за все, буде відсутня. Критеріями пошуку можуть служити назва країни, області, міста, вулиці, конкретної адреси та поштовий індекс.

2.3. Аналіз найпопулярніших ПС-продуктів та їх основні інструменти для створення інтерактивних карт

Геоінформаційні системи (ГІС) – це інформаційні системи, призначені для збирання, збереження, аналізу та візуалізації просторових даних. Інформація, що включає просторову складову, становить значну частину всіх даних, з якими мають працювати організації та установи. Тому сьогодні геоінформаційні системи вже давно вийшли за рамки поняття системи, що обробляє власно просторові дані. Сучасні ГІС дозволяють працювати не тільки з різними картами та атрибутами об’єктів на них, але і з різними типами документів (текстових, графічних, мультимедійних), пов’язаних з певними об’єктами, здійснювати складні запити до баз даних та перетворювати їх результати у карти, картограми чи діаграми, прив’язані до певних територій, і багато інших операцій.

Сучасні ГІС виконують такі основні завдання: зберігання картографічних даних різних типів; обробка матеріалів польових вимірювань й спостережень, оформлення їх у вигляді карт і схем; пошук даних за їхнім положенням, атрибутами, розташуванням відносно заданого об’єкта або групи об’єктів; відображення окремих картографічних даних і різних комбінацій даних; підготовка карт різних типів до

друку; робота з різними типами баз даних по пошуку й вибірці інформації, пов'язаної з певною територією або об'єктами; аналіз місцезнаходження об'єктів, топологічних відношень, наявності й щільності розподілу об'єктів; аналіз та відображення змін даних у часі; обмін даними з іншими ГІС системами; моделювання рельєфу, місцевості.

У наш час ГІС знаходять застосування в різних напрямах діяльності, де потрібно зберігати й обробляти інформацію, що характеризується просторовою складовою. Найбільш поширені сьогодні ГІС у таких сферах, як: геодезія та картографія, навігаційні системи й системи моніторингу транспорту, муніципальні системи, сільське господарство, підприємства зв'язку та енергетики, управління бізнесом, у інформаційно-довідкових системах.

За своїм призначенням геоінформаційні системи поділяються на універсальні й спеціалізовані. Універсальні ГІС можуть використовуватися практично у будь-якій сфері, надаючи споживачам певний базовий набір операцій по зберіганню й обробці растрових, векторних і матричних картографічних даних, доступ до інформації у базах даних й засоби по створенню власних спеціалізованих додатків. Ця група ГІС здебільшого має модульну структуру. Використання певних модулів дозволяє створювати на їх основі спеціалізовані системи.

Спеціалізовані геоінформаційні системи вирішують питання лише певної тематики, галузі. Вони мають спеціалізований набір інструментів, який краще задовольняє користувачів, яким потрібно виконувати певне обмежене коло завдань. Такі ГІС формуються на платформі універсальних ГІС або як самостійні системи.

На сьогоднішній день до сучасних універсальних ГІС можна віднести: ГІС «Карта 2011», AutoCad Map 3D, MapInfo, MicroStation, продукти лінійки ArcGIS Desktop, GIS WebServer, QGIS.

Картографічний програмний продукт *AutoCAD Map 3D* (рис. 2.3) призначений для планування інфраструктури й управління нею. Завдяки інтеграції даних САПР та ГІС користувачі мають можливість приймати обґрунтовані проєктні та управлінські рішення. Завдяки інтелектуальності моделей й інструментів забезпечується відповідність галузевим та державним стандартам. Інтеграція просторової інформації в БД робить дані доступними всім фахівцям, допомагаючи підвищувати якість, продуктивність праці й ефективність управління об'єктами. Працюючи у звичному середовищі AutoCAD, можна:

- ефективно обмінюватися проєктної інформацією;
- отримувати доступ до інформації та редагувати її;
- інтегрувати й аналізувати інформацію про об’єкти.

AutoCAD Map 3D дає можливість фахівцям із ГІС, планувальникам й проєктувальникам інфраструктури перетворювати дані ГІС й САПР в інтелектуальні галузеві моделі, а також керувати цими моделями. Створені моделі можна наповнювати даними із джерел даних FDO й файлів DWG™, задаючи для них класифікацію й атрибути. Після того як усі перетворення завершені, модель зберігається у форматі DWG/DWT та може використовуватися у нових проєктах.

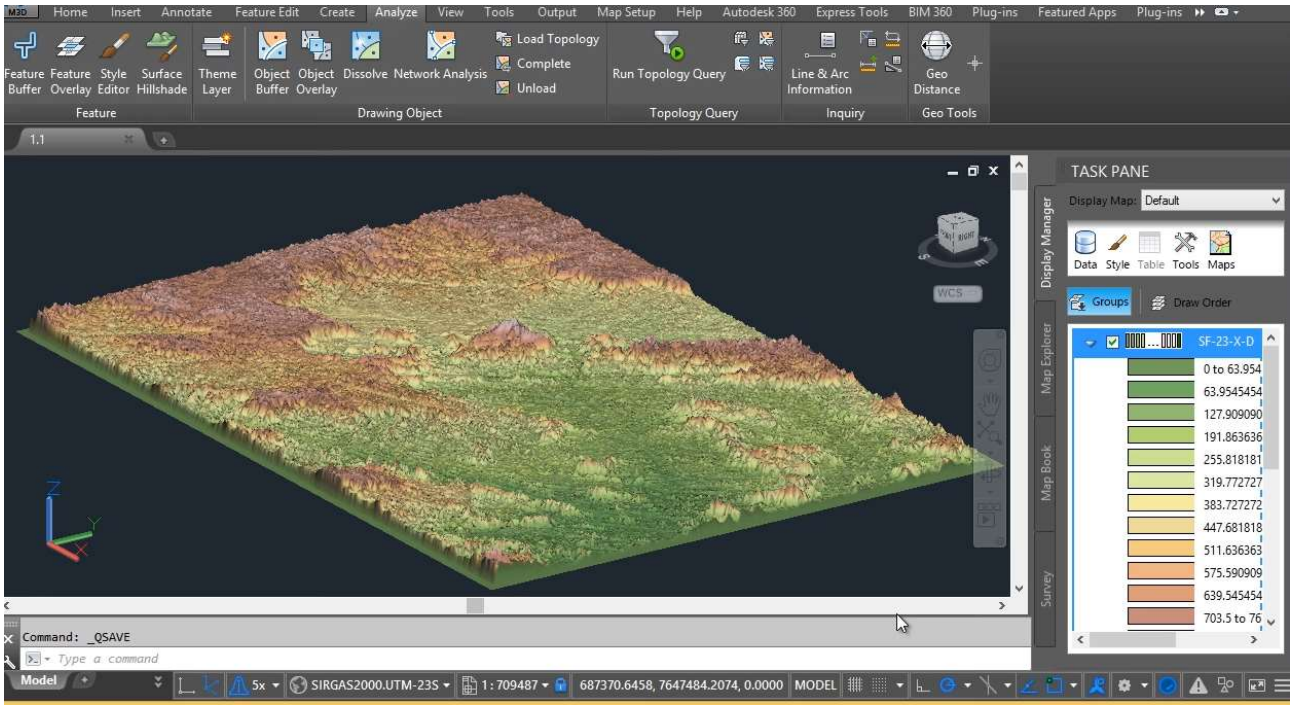

Рис. 2.3. Вигляд AutoCAD Map 3D [12]

Фахівці із ГІС, планувальники та проєктувальники інфраструктури можуть працювати у AutoCAD Map 3D з галузевими моделями у форматі Microsoft SQL Server. Завдяки поліпшеному FDO-джерела способи роботи користувачів із моделями не відрізняються від прийнятих в системах Oracle.

ГІС «Панорама» відображає растрово-векторну плоску модель у перспективі. Є можливість навігації по моделі шляхом вибору точки на карті, яка стає видимою у вікні 3D-навігатора (рис. 2.4). Можна здійснювати обліт карти за траєкторією, що подібна до вісімки. Програма використовує для візуалізації режим DirectX.

Рис. 2.4. ГІС «Панорама»

Комплекс 3D-аналізу призначений для створення моделей поверхонь і виконання завдань просторового аналізу з використанням побудованих моделей. Комплекс 3D-аналізу включає більше 60 завдань. Модель поверхні може відображати різні властивості ландшафту, такі як відмітки висот, кількість опадів, концентрація забруднення, рівень радіації тощо.

MapInfo Professional – універсальна географічна інформаційна система, призначена для збору, зберігання, відображення, редагування й аналізу просторових даних (рис. 2.5).

Сфери застосування ГІС MapInfo: бізнес і наука, освіта й управління, соціологічні, демографічні й політичні дослідження, промисловість і екологія, транспорт і нафтогазова індустрія, землекористування та кадастр, служби комунального господарства й швидкого реагування, армія й органи правопорядку, а також багато інших галузей народного господарства [8; 13].

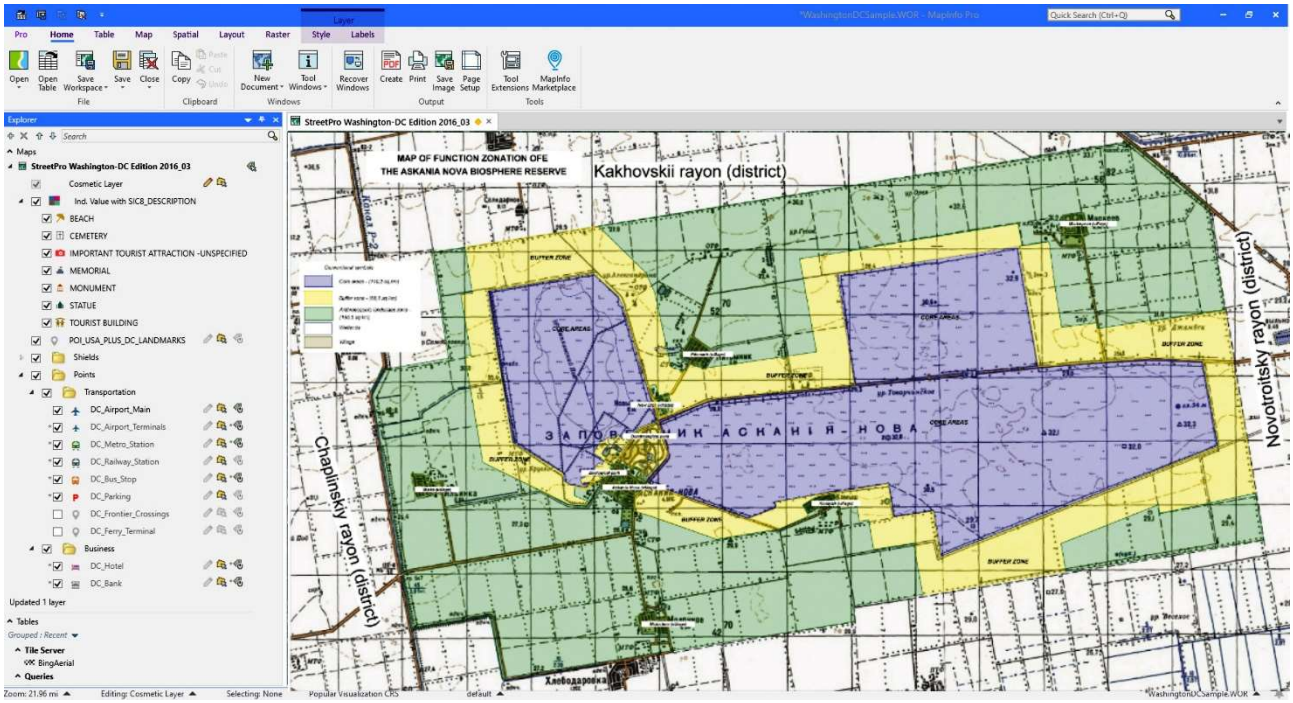

Рис. 2.5. Інтерфейс MapInfo Professional Pro Advanced

Геоінформаційна система MapInfo Professional надає засоби універсального географічного аналізу й відображення у доступному вигляді через Windows-інтерфейс (являє собою зовнішню оболонку у вигляді підпрограм управління доступом до інформації, яка обробляється, і до інструментів обробки та інших, схованих від користувача механізмів керування), яка дає можливість працювати в комп'ютерному середовищі з різними інформаційними масивами. Він оформлюється графічно у вигляді графічного інтерфейсу користувача, який в англомовній редакції позначається абревіатурою GUI, що в перекладі українською означає «графічне середовище взаємодії користувача з комп'ютером».

Однією з головних вимог до програмного продукту в цьому контексті для геоінформаційного картографування доцільно висунути забезпечення максимальної зручності та ефективності роботи з географічною інформацією: даними, упорядкованими в бази даних, графічними об'єктами, зокрема з геозображеннями, що визначає його особливості.

ArcGIS – сукупність програмних продуктів американської компанії ESRI (Environmental Systems Research Institute – Інститут досліджень систем навколишнього середовища) з 1982 року. Програма

дає змогу обробляти великі обсяги статистичної інформації, що має географічну прив'язку.

Програма призначена для роботи на настільних комп'ютерах самостійно або в якості робочих місць у корпоративних мережах, сформованих на основі ArcGIS Server. Лінійку програмних продуктів ArcGIS Desktop складають системи ArcEditor, ArcView, Arclnfo.

- ArcGIS ArcEditor поєднує функціональність ArcView із можливостями створення та моделювання БД. Унікальний механізм забезпечує підтримку цілісності й багатокористувацького редагування БД, управління версіями, побудову топології та геометричних мереж.
- ArcGIS ArcView базовий продукт сімейства ArcGIS, повнофункціональна ГІС із набором потужних інструментів для створення, управління, аналізу та візуалізації просторових даних.
- ArcGIS ArcInfo розширює функціональність вищеперелічених продуктів (ArcEditor, ArcView) набором потужних інструментів для просторового аналізу й геообробки даних [9; 14; 15; 16].

GIS WebServer – серверний Web-додаток, призначений для публікації й інтеграції в інтернет просторових геоінформаційних ресурсів – різних видів електронних карт як джерел інформації про просторові об'єкти, інформації із логічно пов'язаних БД, баз метаданих просторових об'єктів і різної довідкової інформації, є набір функцій інтерактивної цифорові карти, виконується пошук та фільтрація інформації в базі даних.

До складу GIS WebServer інтегрований маповий Web-сервіс GIS WebService. Включення сервісу до складу GIS WebServer знижує вартість упровадження геопорталу, спрощує розгортання й адміністрування програми.

Додаток дозволяє виводити у браузер як реєстровий фон файли мап, одержувані із зовнішніх геопорталів, наприклад, із сайту *Google Maps* та інших.

Маючи корпоративну БД, можна налаштувати роботу програми відповідно до її типу й структури, визначити список використаних карт й їх зв'язок із таблицями, визначити права доступу користувачів до БД.

QGis – вільна географічна інформаційна система з відкритим кодом. Розповсюджується на умовах GNU General Public License. QGIS є проєктом Open Source Geospatial Foundation (OSGeo). Вона працює на Linux, Unix, Mac OSX, Windows, де можна відображати, редагувати,

аналізувати дані, управляти ними, готувати друковані карти.

Формати, що підтримуються та використовуються в QGis:

- Таблиці та представлення зображень з використанням функціональних можливостей із використанням PostGIS, SpatiaLite та MS SQL Spatial, Oracle Spatial, векторних форматів, що підтримуються встановленою бібліотекою OGR, включаючи файли ESRI, MapInfo, SDTS, GML та багато іншого.
- Растрові та зображувальні формати підтримуються встановленою бібліотекою GDAL (бібліотекою абстракції геопросторової інформації), такими як GeoTIFF, ERDAS IMG, ArcInfo ASCII GRID, JPEG, PNG та багато інших.
- GRASS растрові та векторні дані з баз даних GRASS (розташування / mapset).
- Інтернет-просторові дані слугують вебслужбами OGC, включаючи WMS, WMTS, WCS, WFS та WFS-T.

QGIS пропонує:

- Створення та редагування шейп-файлів та векторних шарів GRASS.
- Геокодування зображень.
- GPS-інструменти для імпорту та експорту формату GPX, а також перетворення інших GPS-форматів.
- Підтримку візуалізації та редагування даних OpenStreetMap.
- Можливість створення просторових таблиць бази даних з шейп файлів із плагіном DB Manager.
- Поліпшену обробку таблиць просторових баз даних.
- Інструменти для керування таблицями векторних атрибутів.
- Аналіз просторових даних на основі просторових баз даних та інших форматів, використовуючи інтегровані інструменти GRASS, це більш ніж 400 модулів, виконувати геопросторовий тощо.
- Публікація карти в Інтернеті. QGIS може використовуватися як WMS, WMTS, WMS-C, WFS та WFS-T клієнт, а також WMS, WCS або WFS-сервер. Крім того, можна опублікувати свої дані в Інтернеті за допомогою вебсервера, встановленого з уніфікованим набором даних MapServer або GeoServer [17; 18; 19; 20; 21].

2.4. Обґрунтування використання ArcGIS для створення інтерактивних карт у сфері ПЗФ

Безперечний лідер на світовому ринку геоінформаційних систем і на ринку України – компанія ESRI, Inc (Environmental Systems Research Institute, рік створення – 1969). ESRI має в своєму розпорядженні дистриб'юторську мережу в більш ніж 100 країнах, а також має приблизно 1 300 ділових партнерів. Ціль ESRI полягає у тому, щоб забезпечити користувачів різноманітними інструментальними засобами, які потрібні їм для швидкого й ефективного управління і використання ГІС. На вітчизняному ринку ESRI представляє компанія ECOMM, яка також постачає космічні зображення високої і середньої роздільної здатності від Eurimage SpA та IKONOS від Space Imaging, а також геодезичне устаткування й GNSS. Компанія бере участь у низці міжнародних проєктів і здійснює активну методичну й видавничу діяльність [16].

ArcGIS надає масштабоване середовище для роботи з ГІС як окремих користувачів, так і груп користувачів, на серверах, через Web і в польових умовах.

Основними компонентами ArcGIS є: настільні інструментальні ГІС (ArcGIS Desktop), зокрема ГІС-пакети ArcEditor, ArcInfo та Arc View з набором додаткових модулів (extentions), серверне програмне ГІС-забезпечення (Server GIS), до складу котрого входять пакети ArcSDE, ArcIMS та ArcGIS Server, мобільні інструментальні ГІС (Mobile GIS), які представлені пакетом ArcPad та ГІС-інструменти, чи вбудовані інструментальні ГІС (Embedded GIS), представлені ГІС-пакетом ArcGIS Engine, а також програми-в'юери (Web-viewers), такі як ArcReader і ArcExplorer.

ArcGIS for Desktop (настільна версія ArcGIS для ПК) – це платформа, яка використовується для управління проєктами ГІС, для побудови мап, моделей й додатків, публікації та обміну географічною інформацією із іншими користувачами.

Користувачі ArcGIS for Desktop можуть: обмінюватися інформацією з іншими користувачами настільної версії шляхом забезпечення доступу до мап, БД; обмінюватися з іншими користувачами інформацією за допомогою смартфонів, інтернету,

шляхом публікації мап і відповідних географічних інформаційних сервісів із використанням ArcGIS for Server та ArcGIS Online.

ArcGIS for Desktop включає набір додатків, за допомогою який можна виконати ряд ГІС-завдань: картографування, збір даних, їхній аналіз, а також отримати спільний доступ до геопросторової інформації.

ArcMap – це основний додаток ArcGIS for Desktop для створення та редагування мап. Він може використовуватися для роботи із двовимірними об'єктами. У ArcMap можна переглядати, редагувати та аналізувати географічні дані.

У ArcMap є можливість переглянути, відредагувати та проаналізувати геодані. Запити дозволяють знайти й зрозуміти взаємозв'язки між географічними об'єктами. Можна використовувати безліч різних умовних позначень для відображення даних; передати отриману інформацію іншим за допомогою звітів та графіків; сформувати мапу за допомогою комбінування за принципом «що бачиш, те отримаєш». Використовуючи ArcMap, можна створювати мапи, інтегруючи дані багатьох форматів, включаючи shp-файли, покриття, таблиці, файли форматів dwg, рисунки, ілюстрації тощо.

ArcCatalog дозволяє знайти, переглянути, задокументувати та організувати геопросторові дані, створити складні БД для зберігання інформації.

ArcCatalog являє собою структуру для організації збереження великих обсягів різнотипних даних ГІС. Можна створювати персональні бази геоданих на своєму комп'ютері, а також використовувати інструменти ArcCatalog для створення або імпорту класів просторових об'єктів, таблиць, переглядати і редагувати метадані, що дозволяє вести документацію за розділами даних і проєктах.

ArcToolbox – додаток, що містить велику кількість інструментів ГІС для геообробки даних. Прості завдання виконуються за допомогою інструментів у формі діалогових вікон. Більш складні операції виконуються за допомогою «Майстрів».

Кожен із представлених розділів Toolbox містить певні інструменти, які можна побачити, натиснувши лівою кнопкою мишки на значок «+», біля назви розділу.

ArcGIS Engine – набір компонентів, які дозволяють як створити ArcGIS-додаток «із нуля», так і додати ArcGIS – функціональність в існуючий програмний продукт [8; 11; 22].

ArcGIS Engine може бути використаний для таких цілей:

- ефективної побудови та розповсюдження ArcGIS - додатків;
- вбудовування ArcGIS функціональності у власні додатки;
- доступу до розширеної ArcGIS - функціональності з простих додатків;
- вбудовування функцій ArcGIS та картографії в інші додатки;
- побудови кросплатформних додатків за допомогою C++ і Java.

ArcGIS for Server дає можливість публікувати власні інформаційні ГІС-ресурси усередині корпоративної мережі та в інтернет.

ГІС-ресурси – це мапи, глобуси, сервіси визначення місцеположення (геокодування), БД та інструменти, які потрібно передати іншим користувачам. Публікація ГІС-ресурсів відбувається через ArcGIS for Server, а використання й оновлення цих ресурсів можливе через клієнтські додатки (наприклад, картографічні web-додатки або мобільні пристроюї).

ArcGIS Online – це хмарне рішення для реалізації функцій картографування та аналізу. Його можна використовувати для створення карт, аналізу даних, а також для спільного використання та співпраці (рис. 2.6). В її основу закладено використання десктопних пристроїв із прикладним програмним забезпеченням, картографічних матеріалів та геоданих, перебуваючи при цьому у будь-якій частині земної кулі, а у випадку виконання польових, експедиційних робіт є можливість використовувати мобільні пристрої з портативним софтом. Дані та карти зберігатимуться в безпечній приватній інфраструктурі та можуть адаптуватися відповідно до наявних картографічних та апаратних вимог [16].

Використовуючи інтелектуальні налаштування різних стилів, можна працювати із 2D- та 3D-даними для їх вивчення та візуалізації, ділитися своїми картами з будь-якими користувачами звідусіль або використовувати їх приватно, спільно складати карти, сцени, програми та нотатки, а також використовувати інтуїтивно зрозумілі інструменти, що допомагають краще розуміти суть даних.

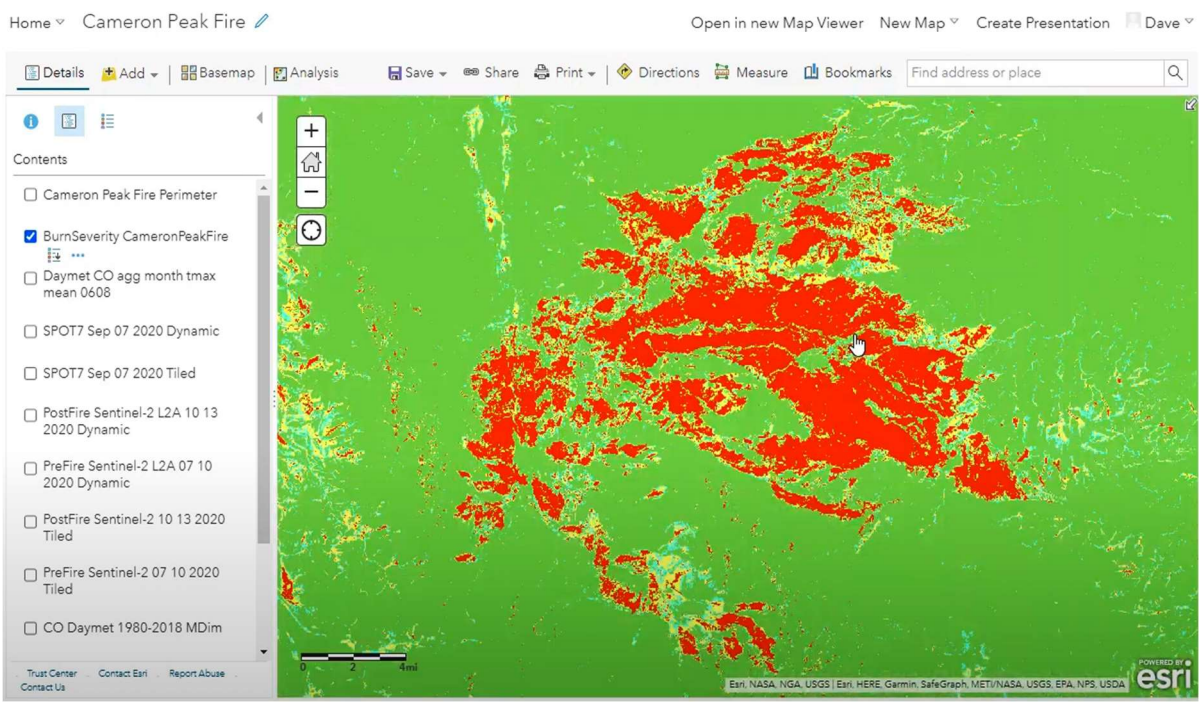

Рис. 2.6. Вигляд графічного інтерфейсу ArcGIS Online

ArcGIS Online містить усе необхідне для створення вебкарт, створення 3D-сцен, створення вебдодатків та нотатків. За допомогою Map Viewer (Map Viewer Beta), Map Viewer Classic (Map Viewer) та 3D Scene Viewer можна працювати з галереєю базових карт і стилями розумної картографії для дослідження та відображення даних. Будуть доступні шаблони та віджети для створення вебзастосунків, які можна публікувати на ArcGIS Online. Крім того, за допомогою ArcGIS Notebooks можна отримати доступ до ресурсів Python для аналізу, автоматизації робочих процесів і візуалізації даних. Можна також надавати доступ до карт та інших ресурсів за допомогою вбудовування їх у веб-сторінки, вебдодатки або через соціальні мережі.

ArcGIS Online містить інтерактивні карти та 3D-сцени, що дозволяють усім користувачам організації переглядати, вивчати та аналізувати географічні дані (рис. 2.7).

Цікаве й інформативне використання ArcGIS Living Atlas of the World, динамічної колекції карт, сцен, шарів даних, зображень, аналітики та програм із спільноти ArcGIS. Інструменти аналізу, які містить Map Viewer Classic, використовують для пошуку нових закономірностей, відповідних місць, збагачення даних, визначення найближчих об’єктів та підсумовування даних. Щоб краще розібратися у даних, можна вдосконалити ArcGIS API for Python за допомогою ArcGIS Notebooks для запуску скриптів.

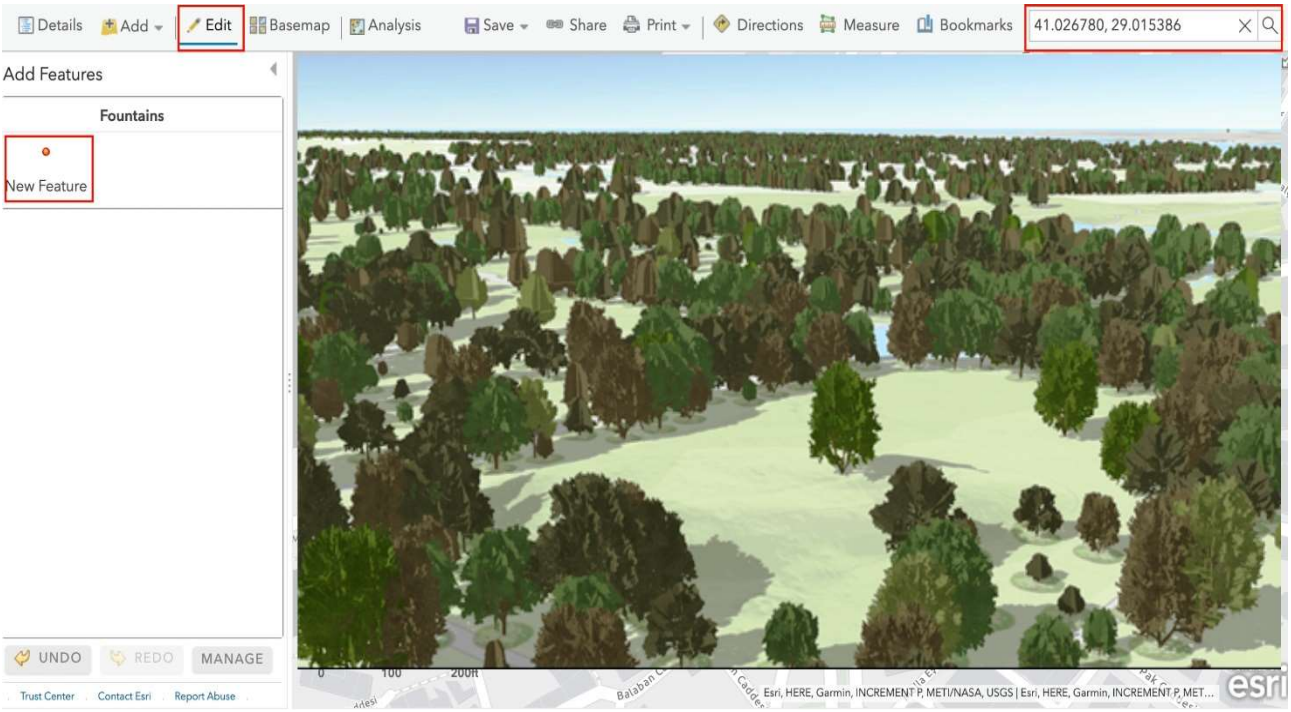

Рис. 2.7. Вигляд 3D-шарів у ArcGIS Online

ArcGIS Online дозволяє публікувати дані у вигляді вебшарів. Це забезпечує вивільнення внутрішніх ресурсів, оскільки такі вебшари розміщуються в хмарі Esr, і їх розмір динамічно змінюється зі збільшенням або зменшенням попиту. Можна додавати в карти свої шари та дозволяти іншим людям користуватися ними. Свої дані можна публікувати безпосередньо з ArcGIS Pro або ArcGIS Online та використовувати їх спільно з іншими людьми [16].

ArcGIS Online дозволяє працювати у полі. Перевагою є використання вбудованих інструментів та програм для збору даних, навігації, координації та моніторингу проєктів, створення області карт для переведення карт в автономний режим. Налаштування синхронізації дозволить офлайн-користувачам отримувати останні зміни для карток. Є можливість підтримувати зв’язок зі своєю організацією через ArcGIS Companion, мобільний додаток, що дозволяє на ходу вивчати ресурси, переглядати групи тощо (рис. 2.8).

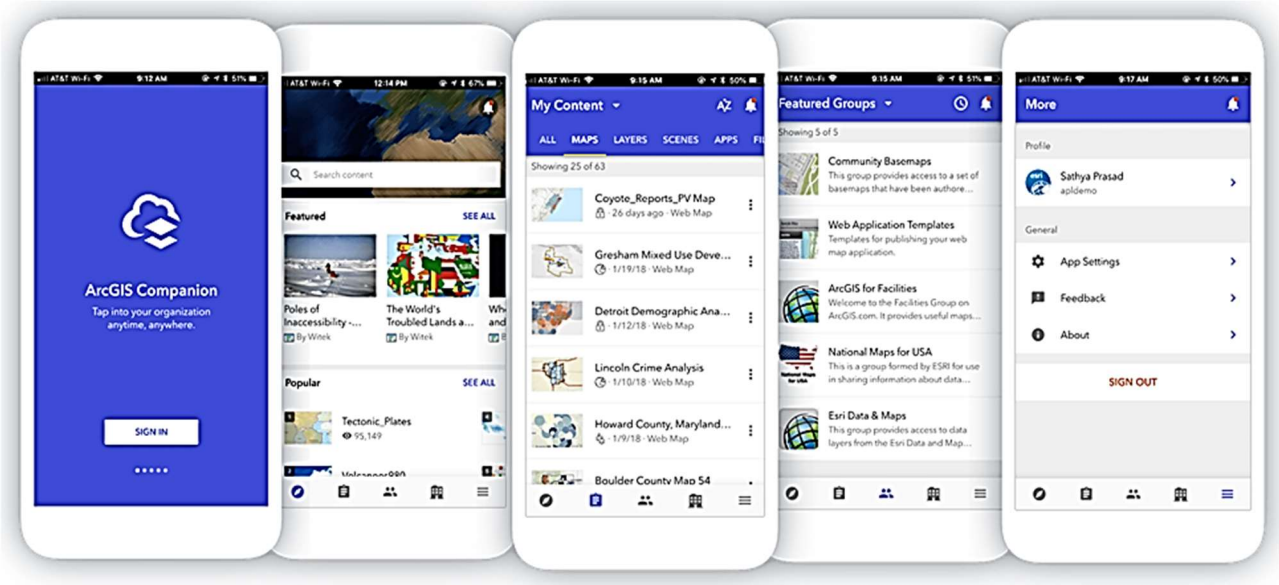

Рис. 2.8. Вигляд мобільного додатка ArcGIS Companion

За допомогою ArcGIS Online адміністратор виконує налаштування сайту, щоб відповідати вимогам, встановленим в організації. Тут є інструменти та налаштування для управління людьми, моніторингу дій, підтримки елементів управління безпекою та визначення умов використання даних.

Слід зробити свою роботу всебічнішою, використовуючи весь спектр продуктів ArcGIS. Так, ArcGIS Pro без проблем працює з ArcGIS Online, виконуючи такі операції, як створення, візуалізація та публікації 2D- та 3D-даних, аналіз цих даних та багато інших функцій. ArcGIS Enterprise забезпечує повноцінну ГІС, яка працює за брандмауером, у інфраструктурі, у локальному середовищі та в особистій хмарі. Варто публікувати ресурси ArcGIS, використовуючи співпрацю [13].

Відвідавши ArcGIS Marketplace, можна ознайомитися з програмами та даними партнерів та дистриб'юторів Esri. Розробники можуть використовувати ArcGIS Web API, ArcGIS Runtime SDK та інші інструменти в ArcGIS for Developers для створення власних програм.

ArcGIS Online як у браузерах, так і на мобільних пристроях також доступний безпосередньо через інші компоненти ArcGIS, включаючи Apps ArcGIS.

Персональний обліковий запис – ще один спосіб отримати доступ до ArcGIS Online. Ці облікові записи не пов'язані з організацією та пропонують обмежений набір функцій. Персональний обліковий запис

дозволяє використовувати та створювати карти, а також ділитися своїми картами та програмами з іншими людьми та не призначений для комерційного використання [16].

Виконавши вхід під обліковим записом ArcGIS, можна побачити вигляд ArcGIS Online. Стануть видимі передплатники та буде надано дозвіл щодо налаштування ресурсів і параметрів безпеки відповідно до вимог організації, що представлена.

Якщо дозволено анонімний доступ до сайту організації, то можна використовувати всі відкриті організацією ресурси, не вказуючи власні облікові дані. Наприклад, організація може розмістити групу власних карт та додатків, розроблених в ArcGIS Online, на своєму вебсайті та відкрити доступ до цих ресурсів для загального користування.

3. СТВОРЕННЯ КАРТОГРАФІЧНИХ МОДЕЛЕЙ ПЗФ У СЕРЕДОВИЩІ ARCGIS (НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)

3.1. Загальна характеристика Чернівецької області

Чернівецька область – унікальний край, в якому поєднані історичні землі Північної Буковини та частини Бессарабії. Розташована на перехресті магістральних шляхів Центральної, Південної та Східної Європи, на південному заході України у передгір'ї Карпат за течією рік Дністер і Прут. Уперше назва краю зустрічається в 1392 році. Почергово Північна Буковина перебувала в складі Київської Русі, Галицько-Волинського князівства.

Після розпаду Галицької держави землі сучасної Чернівецької області потрапили під владу Угорської корони. Згодом, у середині XIV століття тут виникло Молдавське князівство, яке невдовзі потрапило у васальну залежність від Туреччини. У кінці XVIII – на початку XIX століття вони зазнали панування найбільших, наймогутніших імперій свого часу – Російської (Бессарабія) та Австро-Угорської (Буковина) [23].

Чернівецька область – одна з наймолодших в Україні, утворена 7 серпня 1940 року в результаті возз'єднання північної частини Буковини та Хотинського повіту Бессарабії.

На півдні та сході проходить державний кордон протяжністю 404,7 км, зокрема з Румунією – 234,7 км, з Республікою Молдова – 170 км. Область межує з Івано-Франківською, Тернопільською, Хмельницькою та Вінницькою областями України, займає вигідне транспортно-географічне положення, має досить щільну мережу залізниць, автомобільних шляхів, трубопроводів та ліній електропередач. Загальна площа Чернівецької області 8,1 тис. км^2, що становить 1,3 % загальної території країни.

Згідно із фізико-географічним зонування території, рельєф області достатньо складний. В Чернівецькій області знаходяться три зони: гірська, передгірна, лісостепова.

Гірська частина – Буковинські Карпати – розташована на крайньому південному заході області і займає приблизно 1/4 території. Гори тут середньої висоти, від 500 м до 1600 м, із характерними мікрокліматичними умовами. Їх розсікають вузькі долини Сірету і

Черемошу. Притоки цих річок протікають переважно паралельно хребтам у повздовжніх долинах. Гори вкриті листяними і хвойними лісами.

Клімат гірської та високогірної частини характерний тривалою зимою зі стійким сніговим покровом та прохолодним дощовим літом.

Між Карпатами і річкою Прут розташована похила передгірна рівнина з розчленованим горбистим рельєфом. На загальному більш-менш рівнинному фоні виділяється Хотинська гряда висотою 400-500 м над рівнем моря, яка тягнеться широкою дугою від Чернівців до Хотина [23].

Західна частина передгір'я за кліматичними особливостями належить до зони «оптимального комфорту» – клімат м'який без сильних вітрів з достатньою кількістю сонячних днів ранньої весни і пізньої осені.

У цій зоні чимало цілющих мінеральних джерел.

На північному-сході області, вздовж річки Дністер, розташована рівнинна частина. Це хвиляста рівнина з долинно-балковим рельєфом ерозійного типу. Існує кілька підвищень, що утворилися внаслідок виходу на поверхню давніх третинних вапняків.

Долина Дністра має ширину від 0,5 км до 2,0 км, а місцями до 6,0 км. Дністровсько-долинні ландшафти за своєю красою, рекреаційною та науково-пізнавальною цінністю являють надзвичайно багатий музей природи.

Тут зосереджено неповторні геологічні пам'ятки: єдиний в Україні та в Європі безперервний стратегічний розріз у вигляді суцільного оголення від докембрійських порід до середнього палеозою, прийнятий міжнародним симпозіумом 1968 року як еталон геологічного розрізу Європи і світу; стратиграфічні розрізи та оголення порід із численними палеонтологічними ділянками; збережені древні ландшафти у вигляді викопних решток пустелі і древніх рифів, скелі, стовпи вивітрювання; в оголеннях порід кембрію, силуру, девону і антропогену є викопні рештки тварин і рослин (морські мідії, раки, скорпіони, панцирні риби, медузи).

Загалом лісистість області становить 29,2 %.

Чернівецька область вирізняється помірним кліматом, перехідним до помірно-континентального. Середньорічна температура повітря коливається від +9,3 °С на північному сході до +5,6 °С у гірській частині. За даними Чернівецького обласного центру з

гідрометеології, річна кількість опадів за багаторічними спостереженнями в середньому у рівнинній частині кількість опадів становить 557,0 мм, у гірській – 752,0 мм.

Чисельність наявного населення у Чернівецькій області, за оцінкою, на 1 січня 2023 р. становила 919 028 осіб. Залишається суттєвим перевищення кількості померлих над кількістю народжених [23].

Область включає 3 адміністративно-територіальні райони: Дністровський, Чернівецький, Вижницький (рис. 3.1).

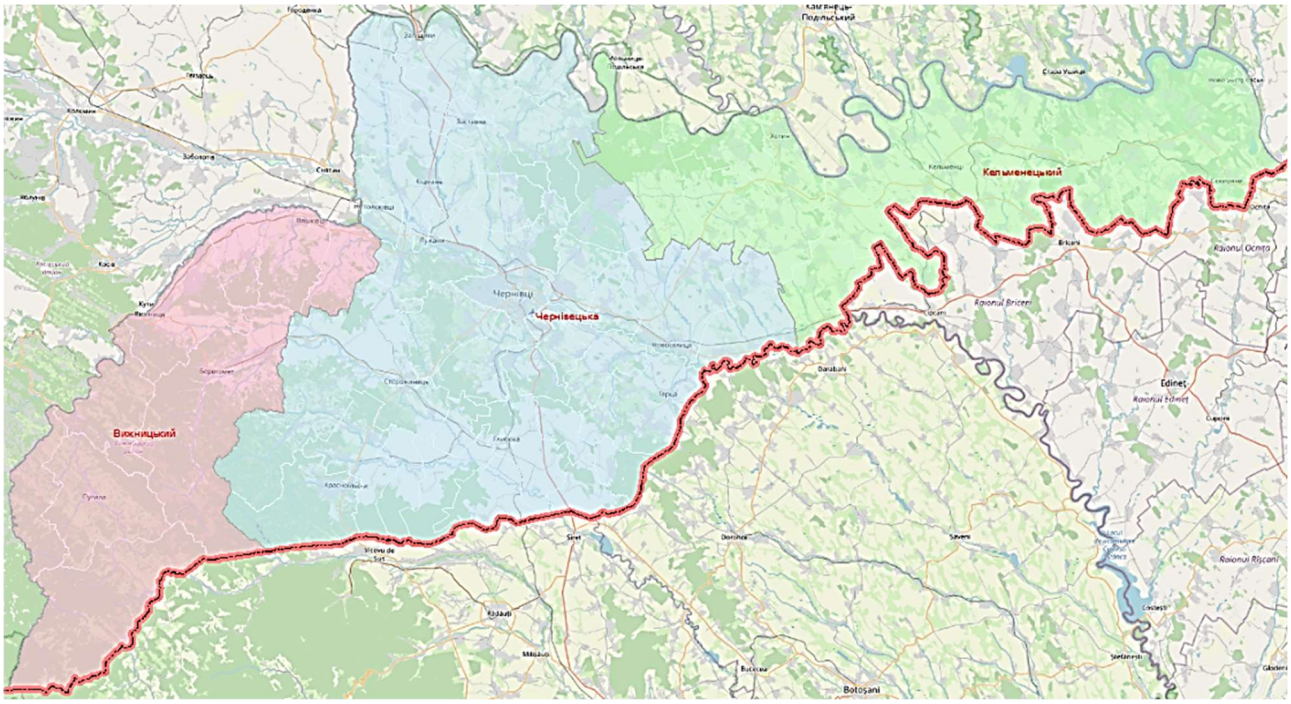

Рис. 3.1. Адмінрайони Чернівецької області

У Чернівецькій області створено 52 територіальні громади (ТГ), які об’єднали 271 місцеву раду та до складу яких увійшли 417 населених пунктів (рис. 3.2).

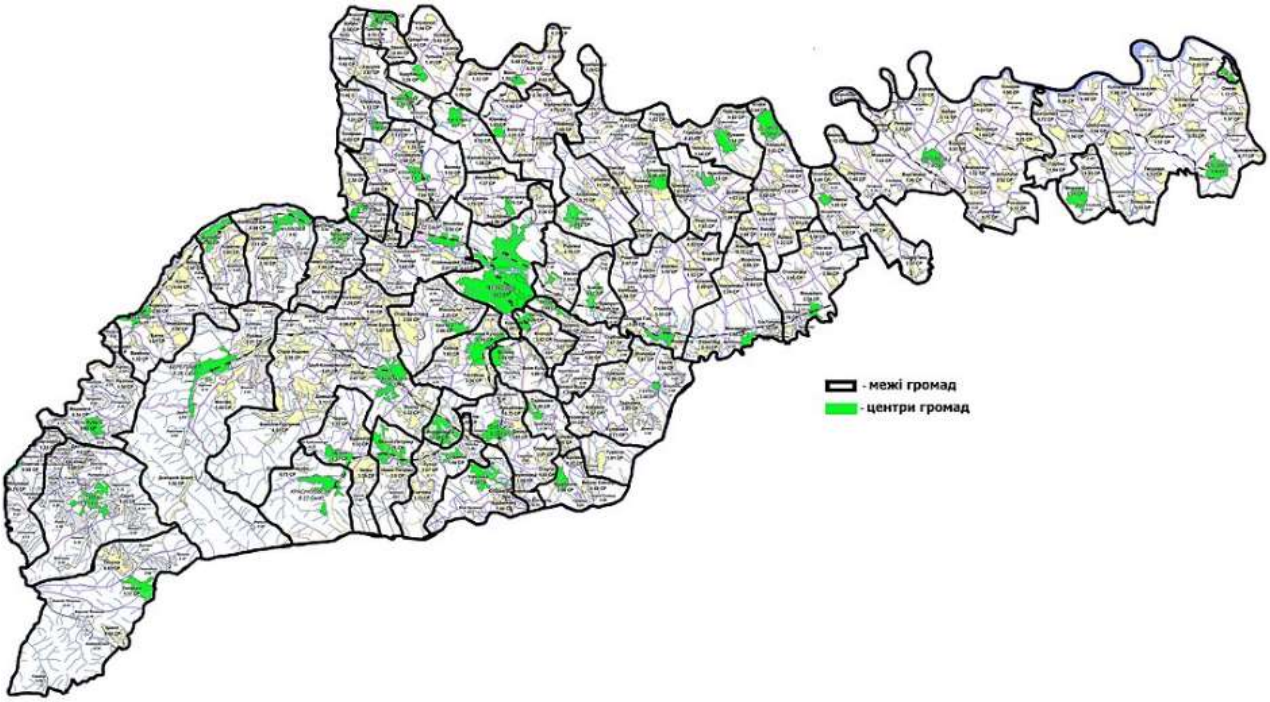

Рис. 3.2. Територіальні громади Чернівецької області

3.2. Початковий етап ПС-картографування

Згідно з існуючими вимогами до виконання картографування, основною задачею є формування базових й тематичних шарів. Для цих цілей найкраще підходять ГІС-технології, із широким інструментарієм. Тому, вивчивши усі продукти, ми зупинилися на ArcGIS.

Розглянемо набір вихідних даних й інших інформаційнійних ресурсів необхідних для складання карт. Джерела, які використовувались в роботі, поділялися на текстові й картографічні.

Основними джерелами розробки, проєктування й створення базових карт є матеріали геопорталів децентралізації України, адміністративно-територіального устрою України, Державної геодезичної мережі України (ДГМ), «Публічна кадастрова карта України» (ПКК), Global Forest Watch, Державної статистичної звітності України та інші електронні ресурси.

До картографічних джерел належать такі картматеріали: базові карти ArcGIS, різноманітні космічні зображення, доступні з ресурсів EarthExplorer, SAS.Planet, QGIS тощо.

Геопортал адміністративно-територіального устрою (АТУ) України рекомендуємо використовувати для отримання векторних

даних меж області, адмінрайонів, громад. Цей ресурс ми використовували при інсталяції векторних шарів із межами АТУ [24].

Базові карти ArcGIS використовуються як основа та відображають ситуацію на місцевості.

До групи текстових джерела належать: дані Головного управління Держгеокадастру в Чернівецькій області, дані Державної статистичної звітності, дані Порталу відкритих даних, інструкції зі складання карт, теоретичні й методологічні матеріали та різна додаткова інформація про територію картографування.

Інструкції щодо створення карт є вказівками та методичними рекомендаціями з роботи в програмному середовищі ArcMap, ArcGIS Online. Передусім вони будуть корисними у процесі планування прийомів візуалізації та оформлення карти.

Теоретичні й методологічні матеріали є основою усього складання карти. Їх застосування особливо важливе у процесі складання карттвору, а також при виборі способів зображення об'єктів, явищ і процесів.

При проєктуванні цифрової карти географічного змісту Чернівецьої області необхідно дотримуватися настанов щодо підготовки різного роду карт і атласу загалом. Карта за призначення належить до науково-довідкових, у ній подано основні статистичні показники і ситуацію місцевості.

У зв'язку із тим, що карта проєктується як інтерактивна, масштаб змінюватиметься відповідно до того, як захоче користувач. При необхідності карти можна експортувати у необхідний формат для друку й задати необхідний масштаб.

Як матоснову рекомендується використовувати базову топографічну карту, наявну в ArcGIS. Картографічне зображення – це основна частина карти. Окрім нього, повинні показуватись кордони країни, межі областей і районів, що вже відображено на цій карті.

Провівши аналіз теперішнього стану реалізації адміністративно-територіальної реформи, ми розпочали складати карту зовнішніх меж укрупнених районів та внутрішньоструктурних одиниць. Вихідною інформацією, на додачу до вищенаведених, слугувала найточніша растрова основа цього спрямування – Публічна кадастрова карта [25], її завантажено у середовище ArcMap v10.8, використовуючи функцію WMS-сервісу. Для оцінки точності візуалізованої інформації із цього сервісу також завантажено додаткові картматеріали – космічні знімки

«Bing». Так, у деяких випадках можна порівняти адміністративні межі утворення з географічними елементами (рис. 3.3).

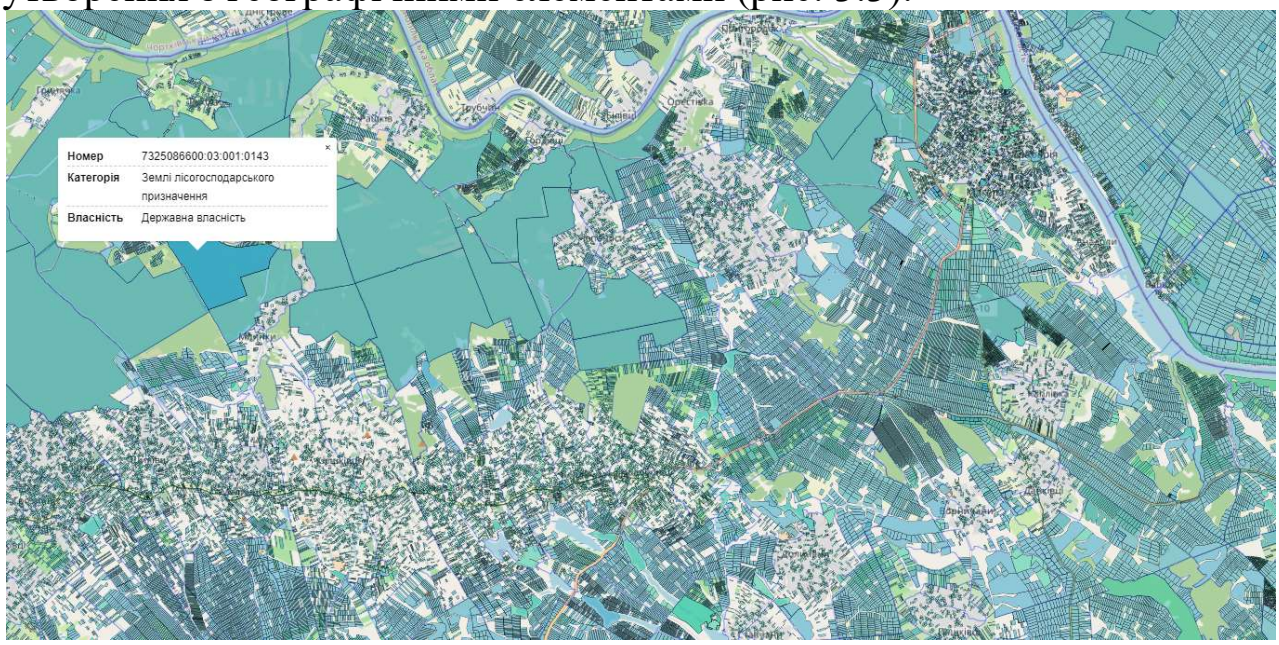

Рис. 3.3. Зображення «kadastr.live» та космознімка

За цією вебосновою створено шари меж колишнього поділу Чернівецької області та сучасних меж новостворених адмінрайонів (рис. 3.4).

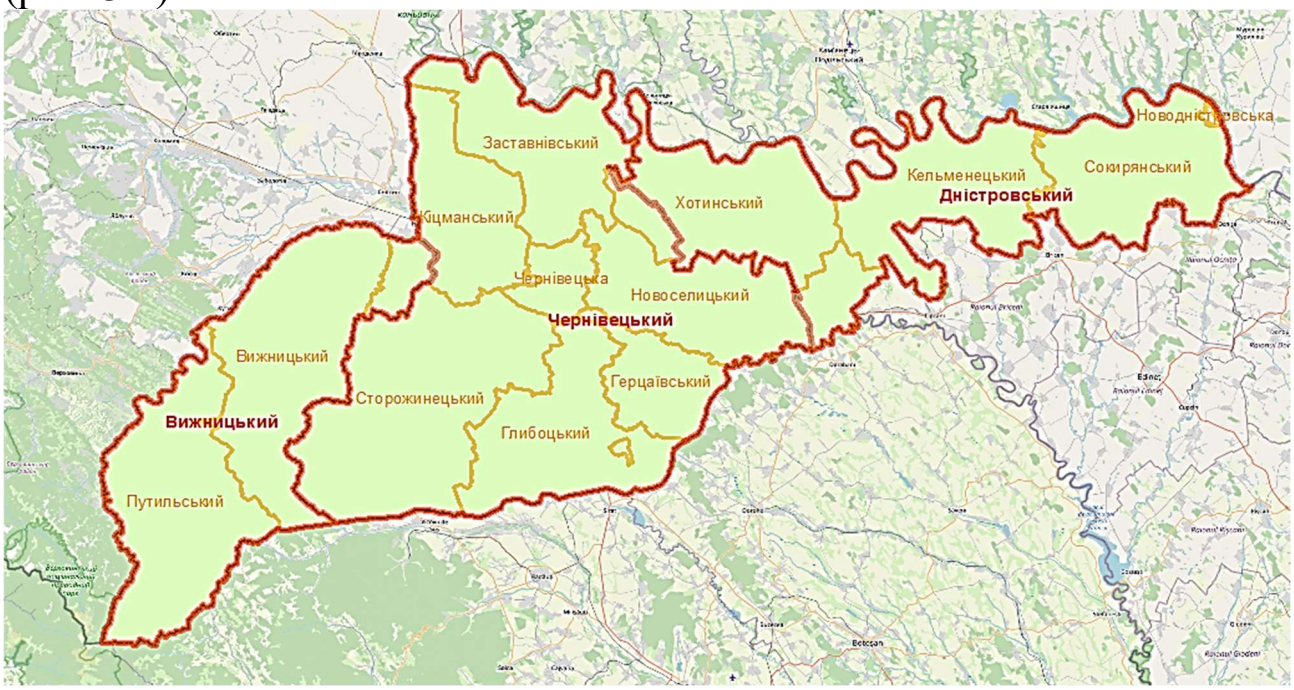

Рис. 3.4. Сформовані шари колишніх та нових меж адмінрайонів Чернівецької області

Аналогічні дії виконано з межами колишніх місцевих рад, що сформує певні уявлення про процес децентралізації на території Чернівецької області, кожному полігональному шару присвоєно назву (рис. 3.5).

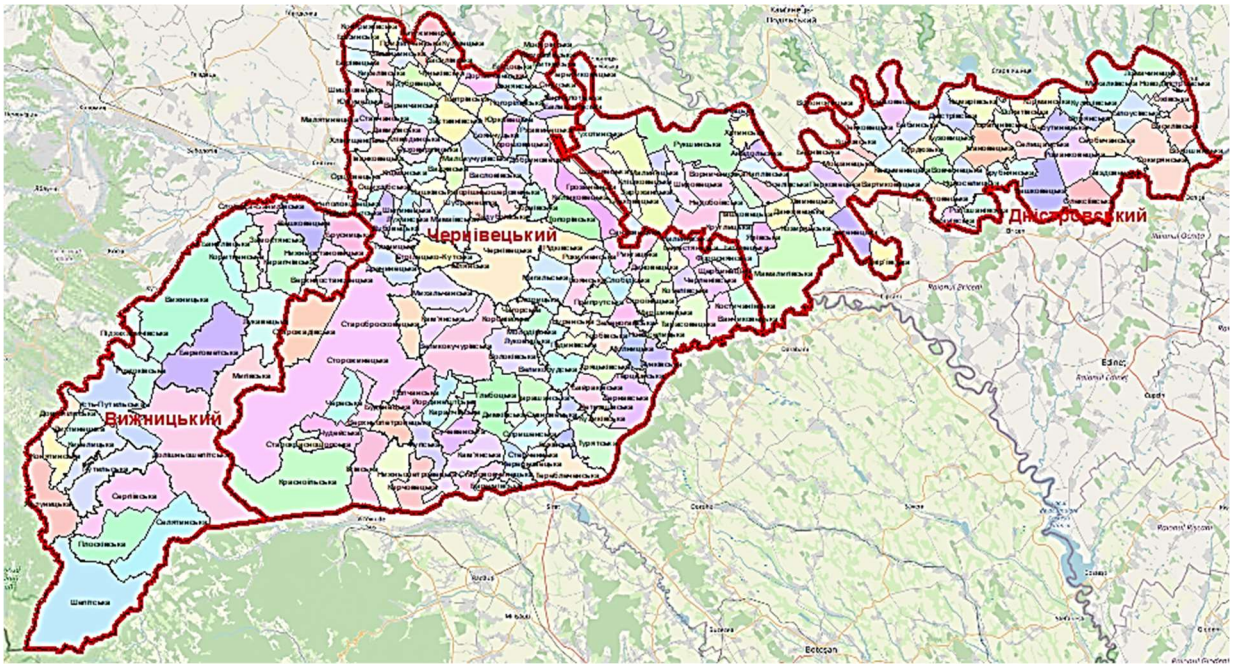

Рис. 3.5. Колишні сільради та райони на території Чернівецької області

На основі цих шарів ми формували межі територіальних громад, при цьому варто зазначити, що за цією картосхемою можна проводити аналіз укрупнення адмінодиниць (рис. 3.6).

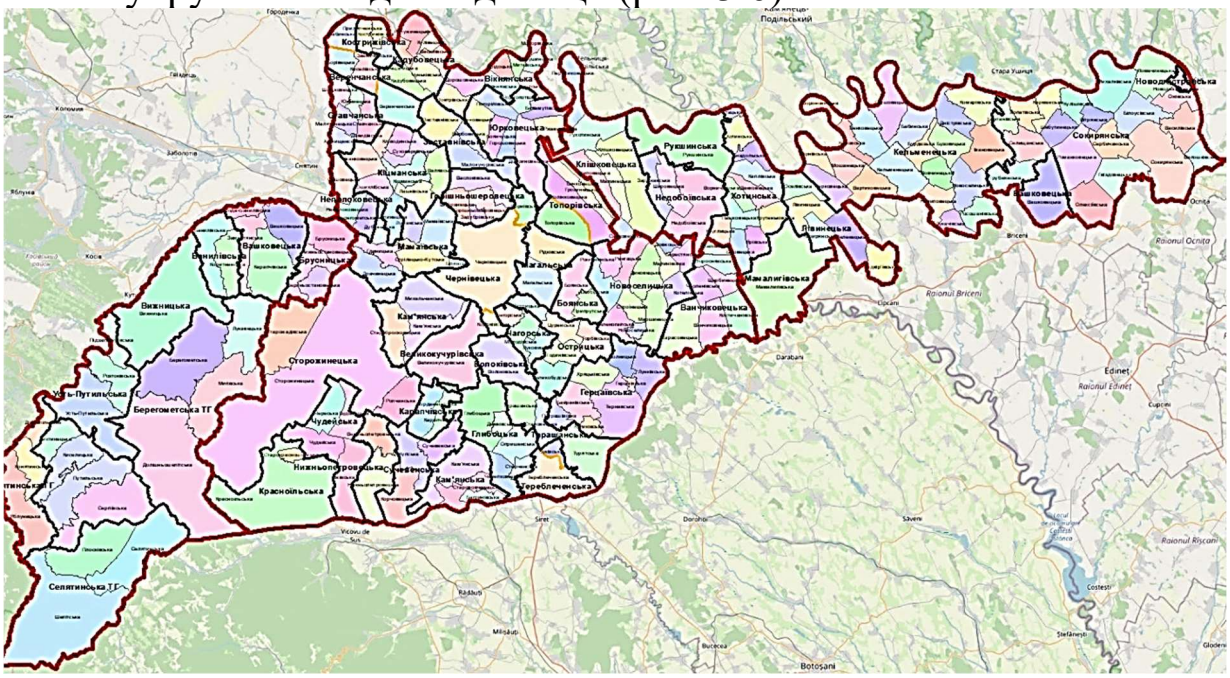

Рисунок 3.6. Територіальні громади та місцеві ради у Чернівецькій області

Створено картосхему загального адміністративно-територіального поділу Чернівецької області з налаштованими у макеті умовними позначеннями (рис. 3.7).

Основою картографування мають слугувати базові шари. Вони дозволять не тільки прив’язати отримані результати до ландшафтів,

але й поліпшити остаточне сприйняття. Ключове місце на цій стадії векторизації займали природні контури, позаяк межі територіальних громад та сільських рад переважно проходять по них. Для цих цілей, за допомогою стандартного провідника ArcMap «Arc Catalog», були сформовані такі шари:

1. Адміністративні межі суміжних одиниць;
2. Лісовкриті території;
3. Населені пункти, їхні межі та назви;
4. Основні водотоки;
5. Шляхи сполучення.

Ці шари дозволять перейти із регіональних досліджень на місцеві – моделювати елементи поділу Чернівецької області. Крім того, набір цих шарів унеможливить помилкове виділення тих чи інших елементів низового адміністративно-територіального устрою. Так векторизовано межі міських та сільських поселень області (рис. 3.8).

Створення шарів меж поселень передбачало спочатку ідентифікацію чітких їх меж, після цього в атрибутивну таблицю вносять назви, для цього варто використати додаткові джерела, зокрема, можна зіставляли отримані шари з топографічною картою масштабу 1 : 100 000. Відповідно прив'язано 7 номенклатурних аркушів: M-35-124, M-35-125, M-35-126, M-35-127, M-35-136, M-35-137 та M-35-138 [26]. На цьому ж етапі визначено загальну тенденцію проходження меж місцевих рад, громад та поселень – більшість з них простягається вздовж вододільних територій і тальвегів (рис. 3.9).

Здійснено уточнення меж громад та поселень із растровими шарами Публічної кадастрової карти. Ці дії вимагають значної генералізації кадастрової інформації, оскільки вихідні шари не розділяються за ієрархією кадастрового устрою. Спробуємо розглянути ці особливості.

Саме на цьому етапі проводиться ідентифікація кожної сільради, використовуючи інструмент «Атрибути» порталу «Публічна кадастрова карта» [25] (рис. 3.10-3.11).

У підсумку ми отримали векторні шари існуючих меж Чернівецької області, 3-х районів, 52 громад і населених пунктів.

Камеральне дешифрування полягає у виявленні й розпізнаванні за зображенням місцевості тих об'єктів, що мають бути показані на карті даного масштабу, встановлення їх якісних і кількісних характеристик та відображення у вигляді умовних знаків і написів, прийнятих для позначення даних топографічних об'єктів.

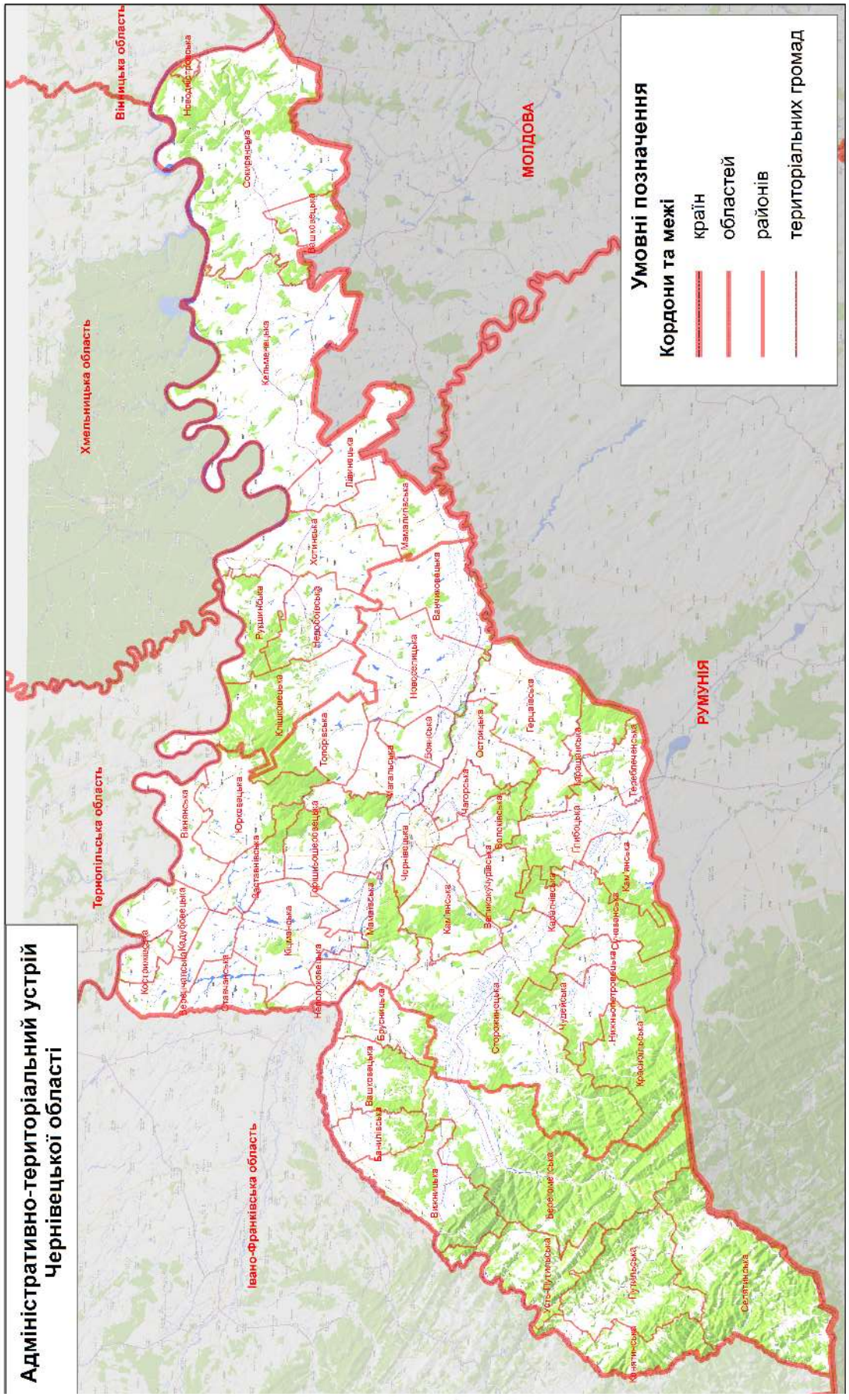

Рис. 3.7. Адміністративно-територіальний устрій Чернівецької області

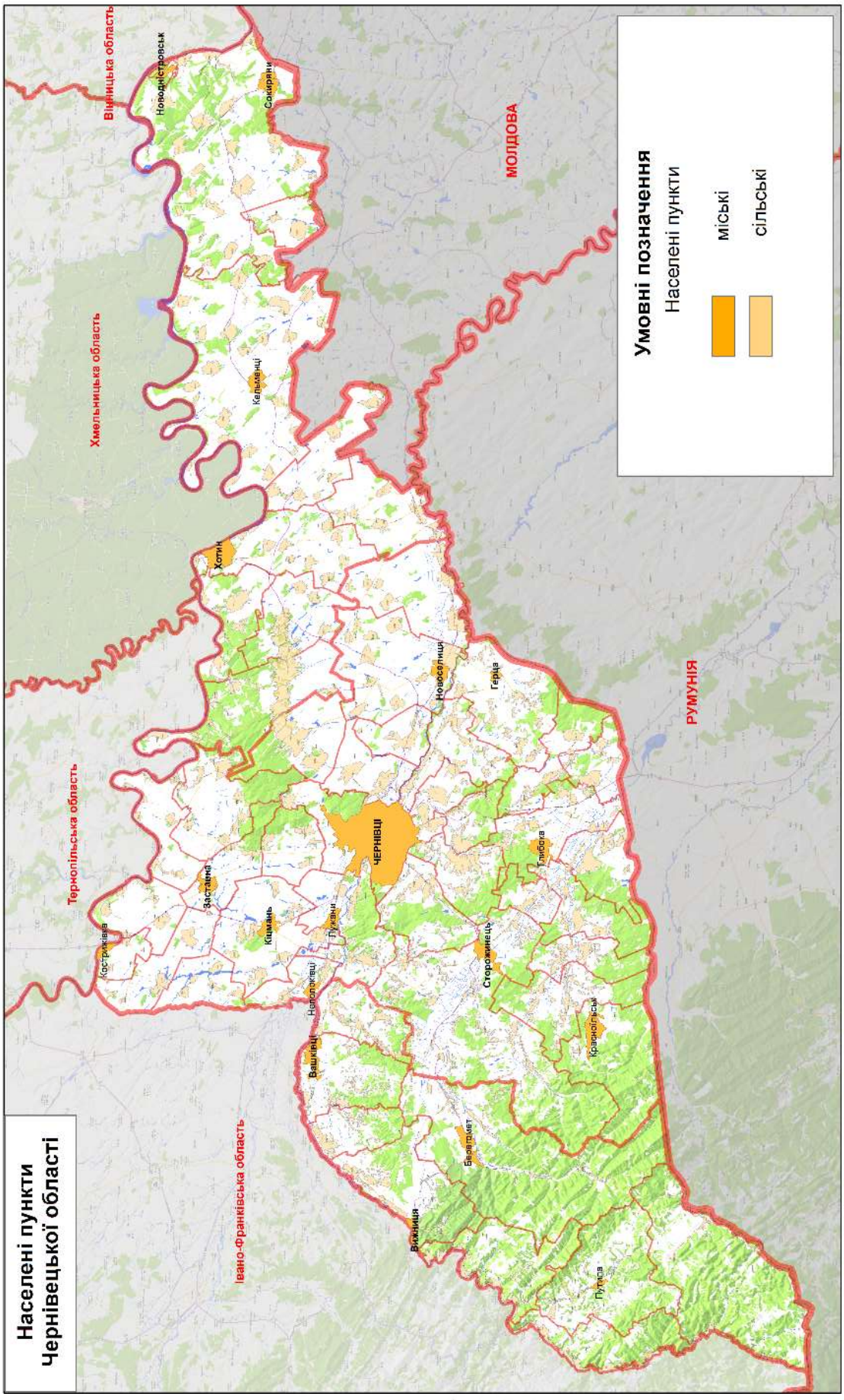

Рис. 3.8. Накладання шару «Населені пункти»

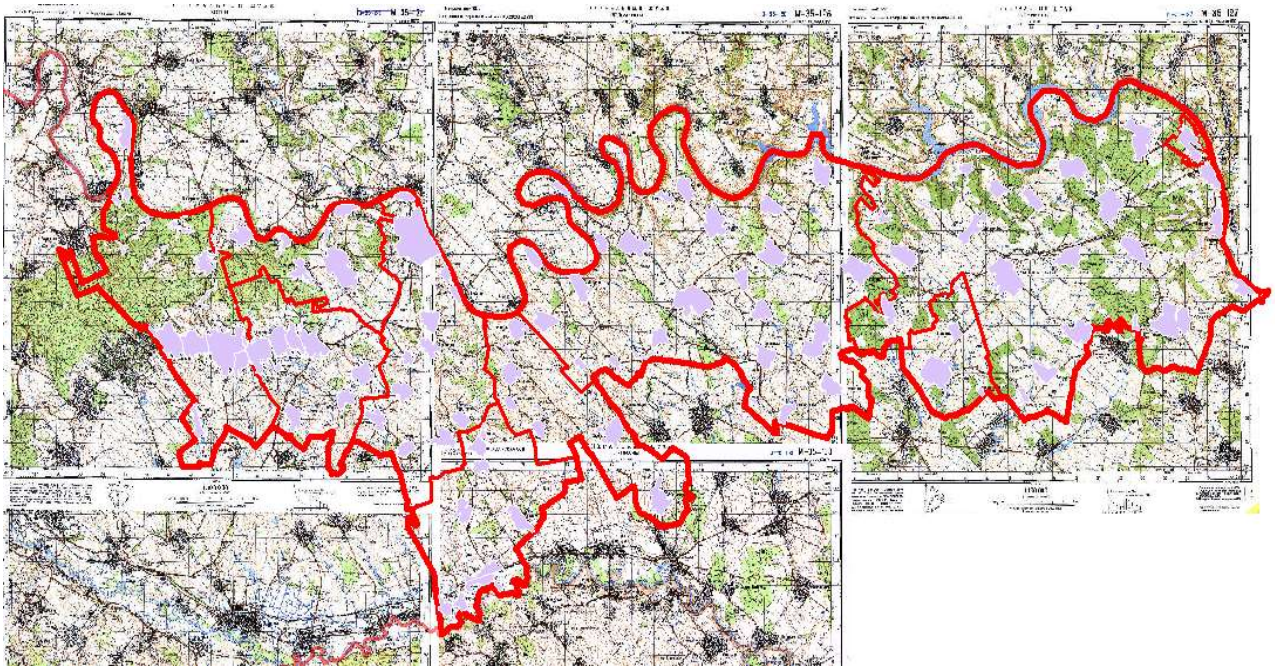

Рис. 3.9. Топографічна карта М 1 : 100 000 на територію одного з районів

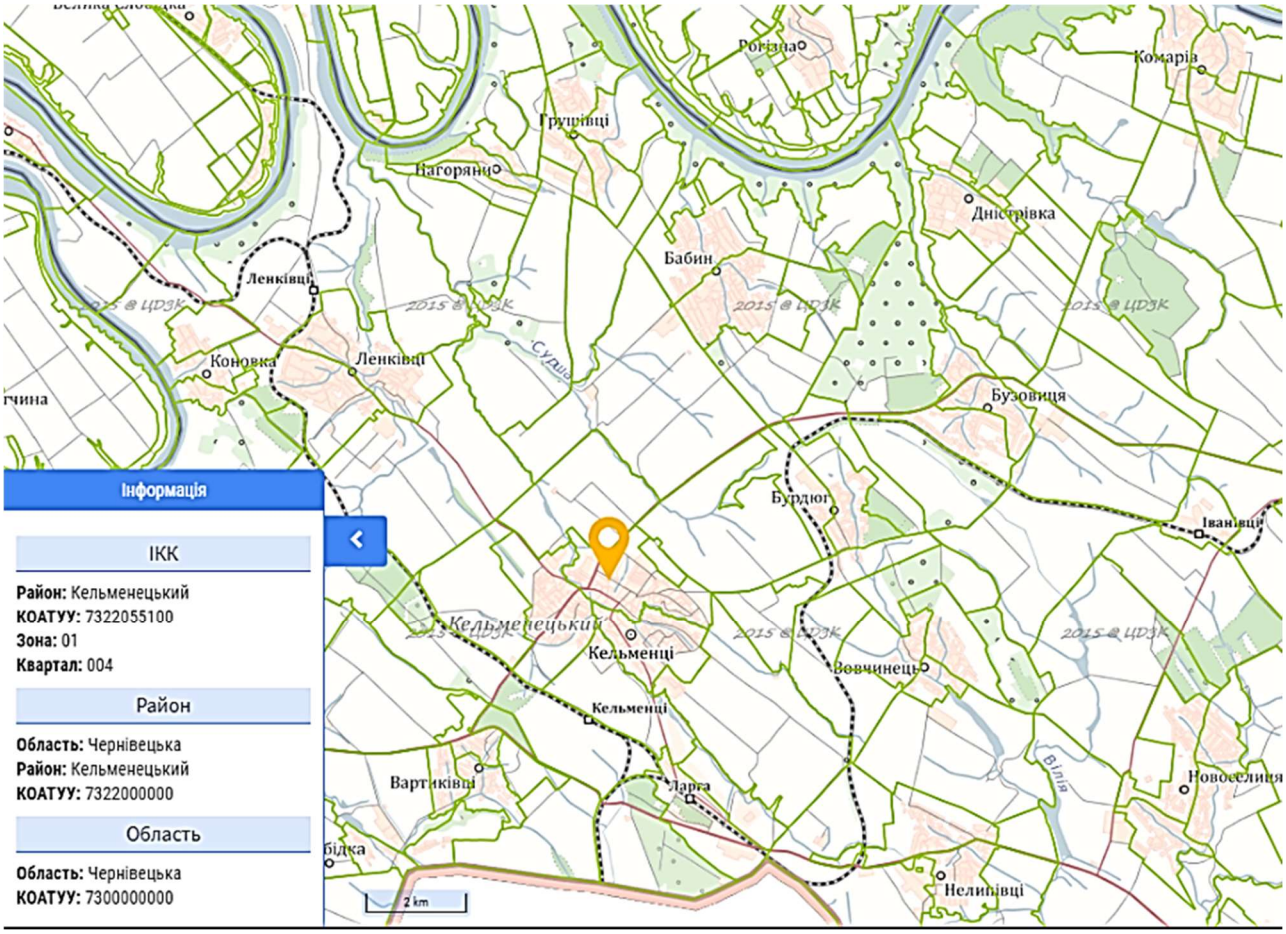

Рис. 3.10. Ідентифікація одиниць АТУ
з використанням геопорталу «ПКК» [25]

Рис. 3.11. Деталізація шару «Кадастровий поділ» [25]

У процесі дешифрування, поряд із розпізнаванням і відображенням чітко розпізнавальних об’єктів, відзначають ділянки, за якими потрібно доопрацювати дешифрування на місцевості (через недостатність характеристик об’єктів, їх малих розмірів і контрастності, слабку розпізнаваність серед рослинності і в тінях, нечіткість відтворення на знімках кутів контурів орієнтирними значення тощо).

Для полегшення дешифрувальних робіт вирішено виокремити базові елементи місцевості, які знайшли своє відображення на космічному знімку, дотримуючись загальновживаного підходу «від очевидних об’єктів до менш виразних», що, на відміну від принципу «від основного до часткового», дало можливість розмежувати всі об’єкти дослідження на осередки (дрібніші складові). Послідовність робіт із розпізнавання була такою:

1. *Гідрографічні об’єкти*, куди включено, насамперед праві притоки р. Дністер, а також невелика кількість ставків. Сюди ми також включили річки Прут, Сірет та Черемош з їх допливами (рис. 3.12-3.13).

Кінцева картосхема гідрографічної мережі зображена на рис. 3.14.

2. Дорожня мережа, зокрема автодороги національного та регіонального значення, внутрішньопоселенські шляхи й ґрунтові дороги, розділили район на економіко-планувальні зони та квартали, що полегшило подальші роботи. Окрім того, роззосереджено, вздовж кордону проходить залізнична колія (рис. 3.15).

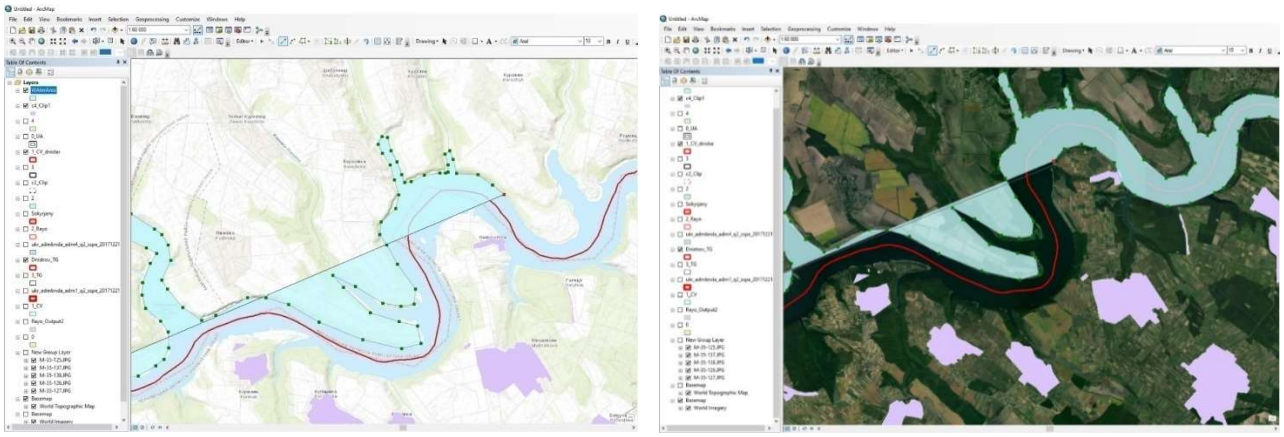

Рис. 3.12. Векторизація р. Дністер за картосновою та уточнення русла за космознімком

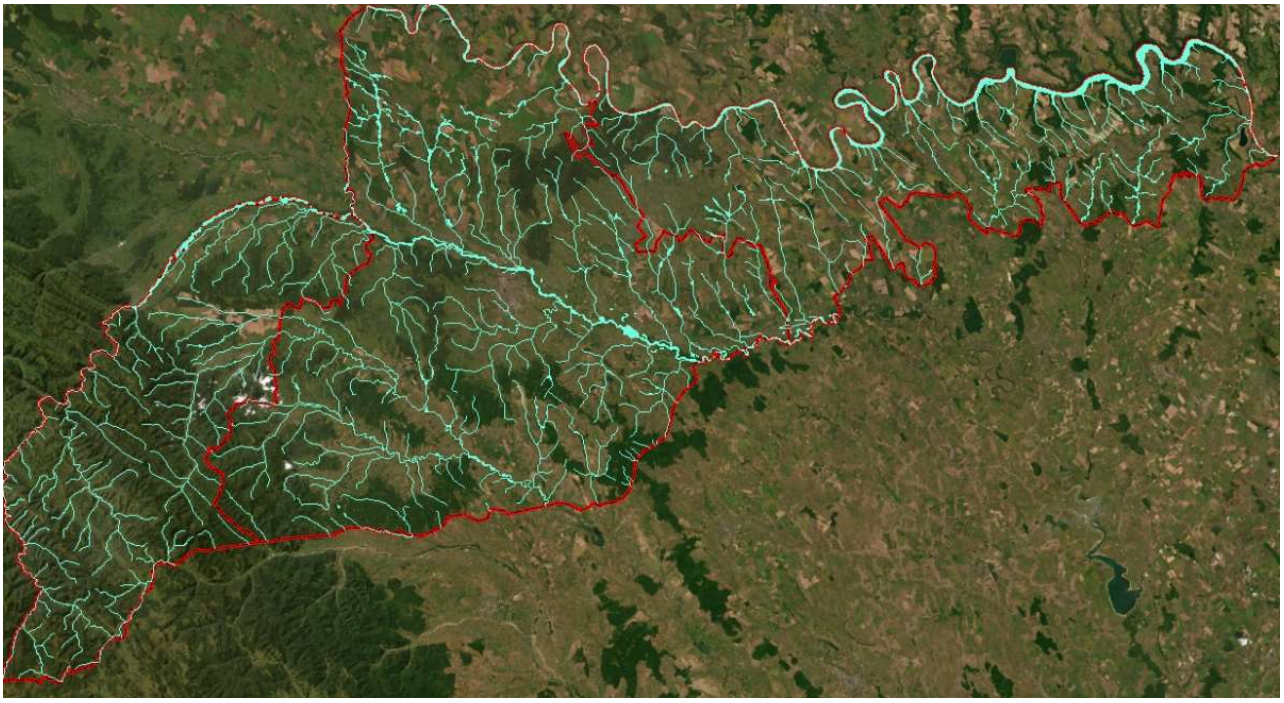

Рис. 3.13. Вікно ArcGIS 10.8 із віддешифрованими елементами «Гідрографія»

3. Рослинний покрив (рідколісся, лісовкриті землі та чагарники) можна вважати одною великою категорією, оскільки рідколісся й чагарники важко розпізнати без польових досліджень. На території Чернівецької області вони спестерігаються по всьому масиву (рис. 3.16)

4. Ключовим для дослідження було узгодження нашої картмоделі з мережею пунктів ДГМ, які нанесені, використовуючи збережений фрагмент порталу ДГМ (він під час війни із РФ закритий) і топокарти М 1 : 100 000. Окрім того, ці пункти дозволять у подальшому визначити спроможність складання топокарт крупніших масштабів (рис. 3.17).

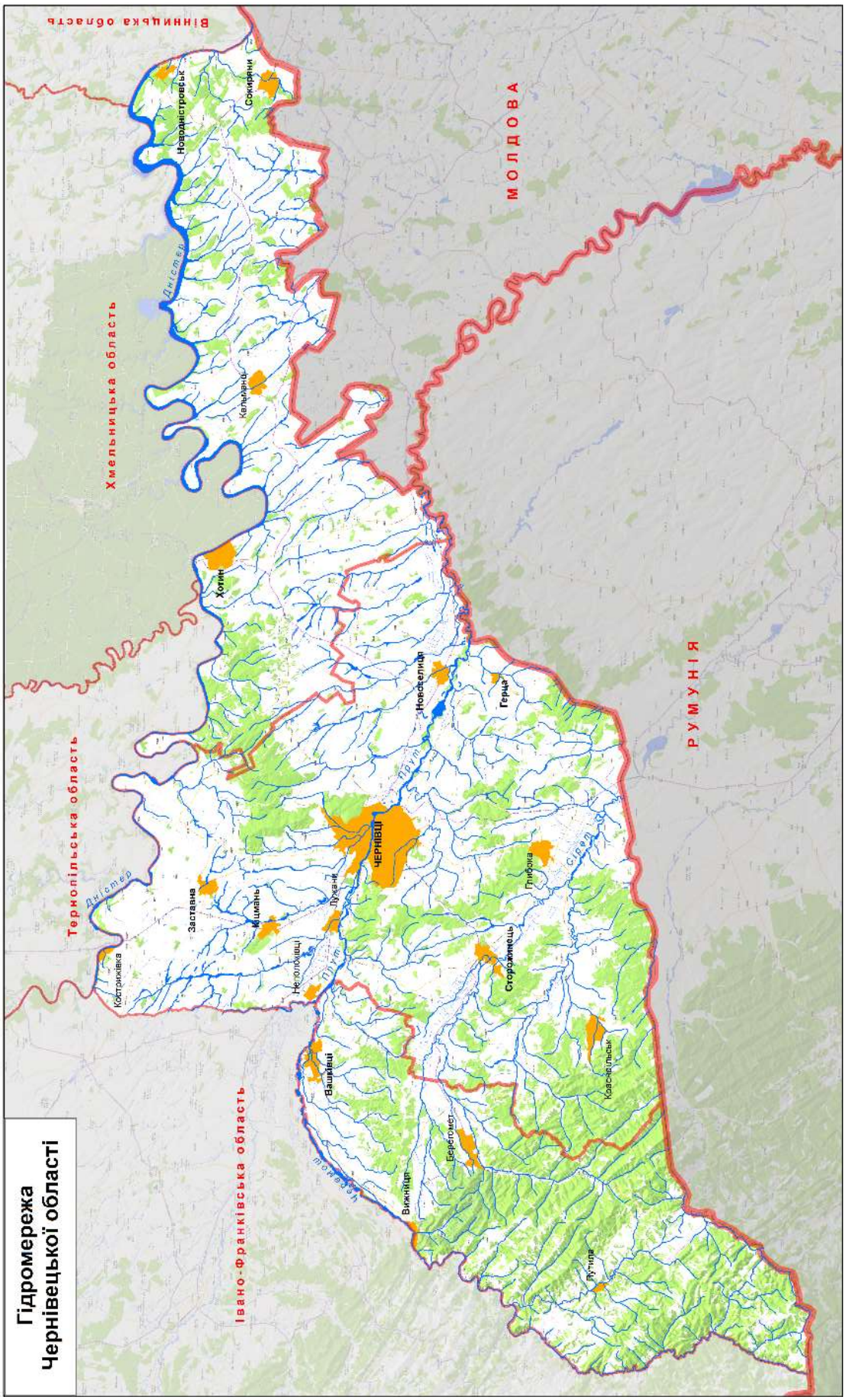

Рис. 3.14. Гідромережа Чернівецької області

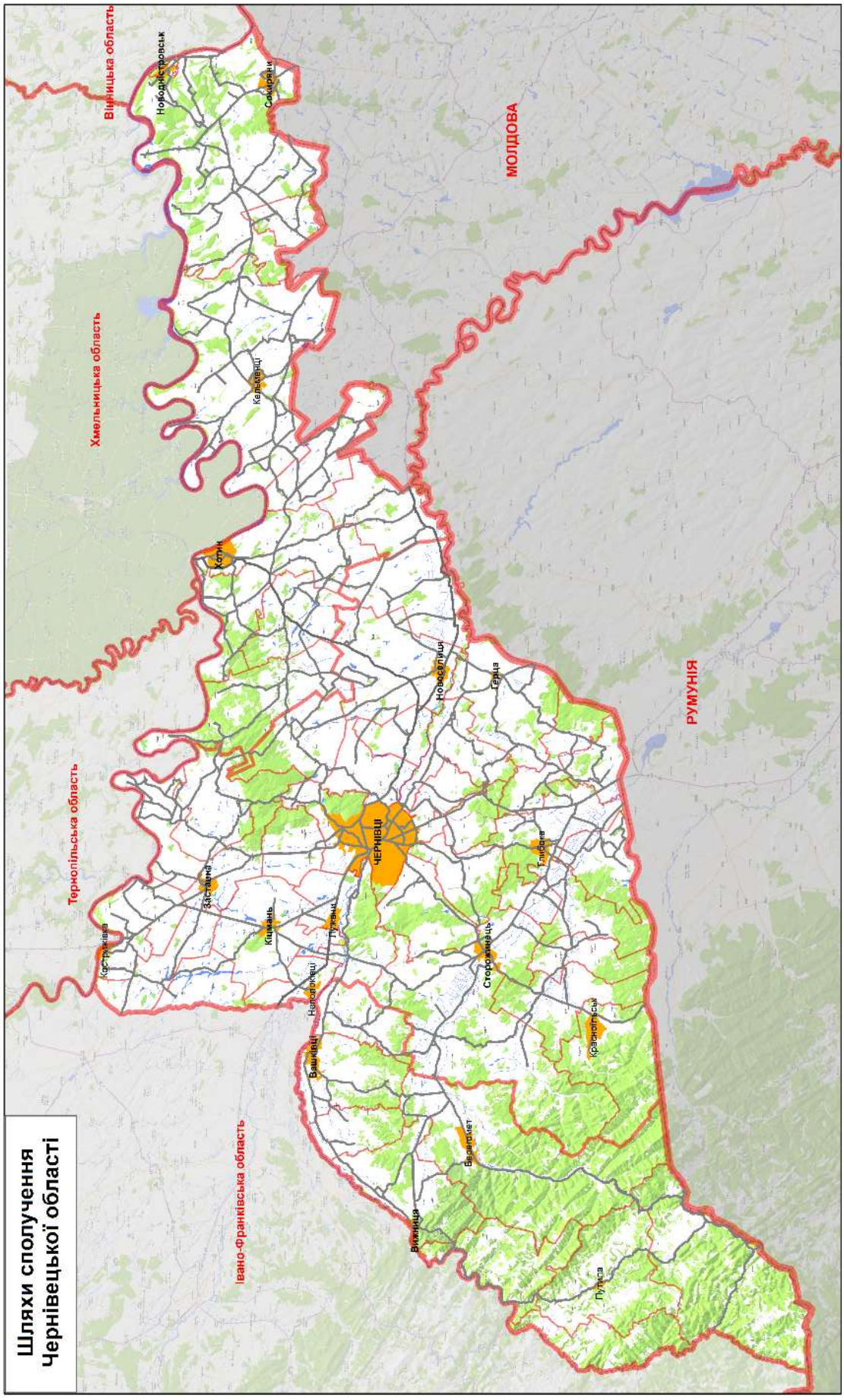

Рис. 3.15. Автомобільні шляхи Чернівецької області

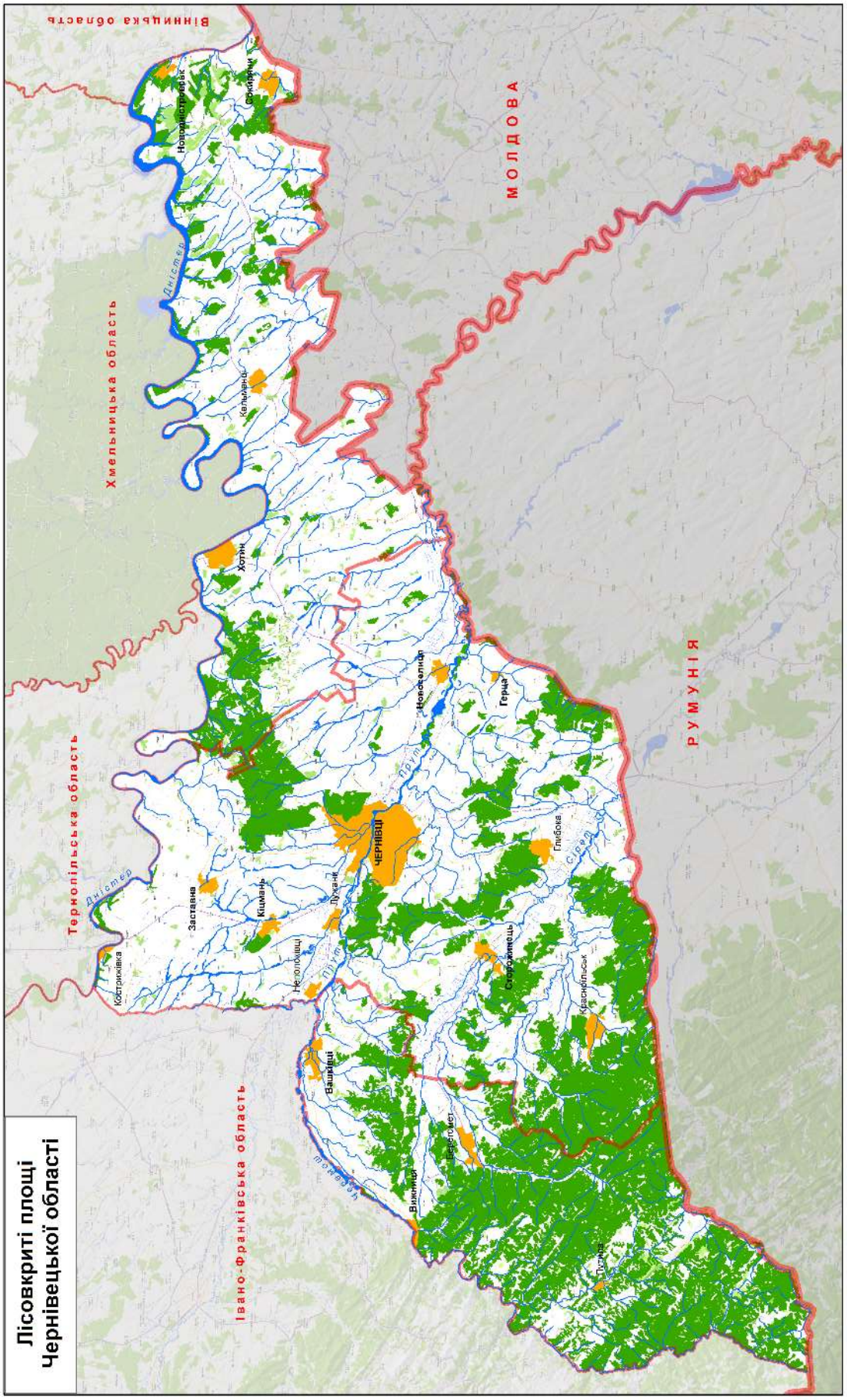

Рис. 3.16. Лісовкриті площі Черніветчини

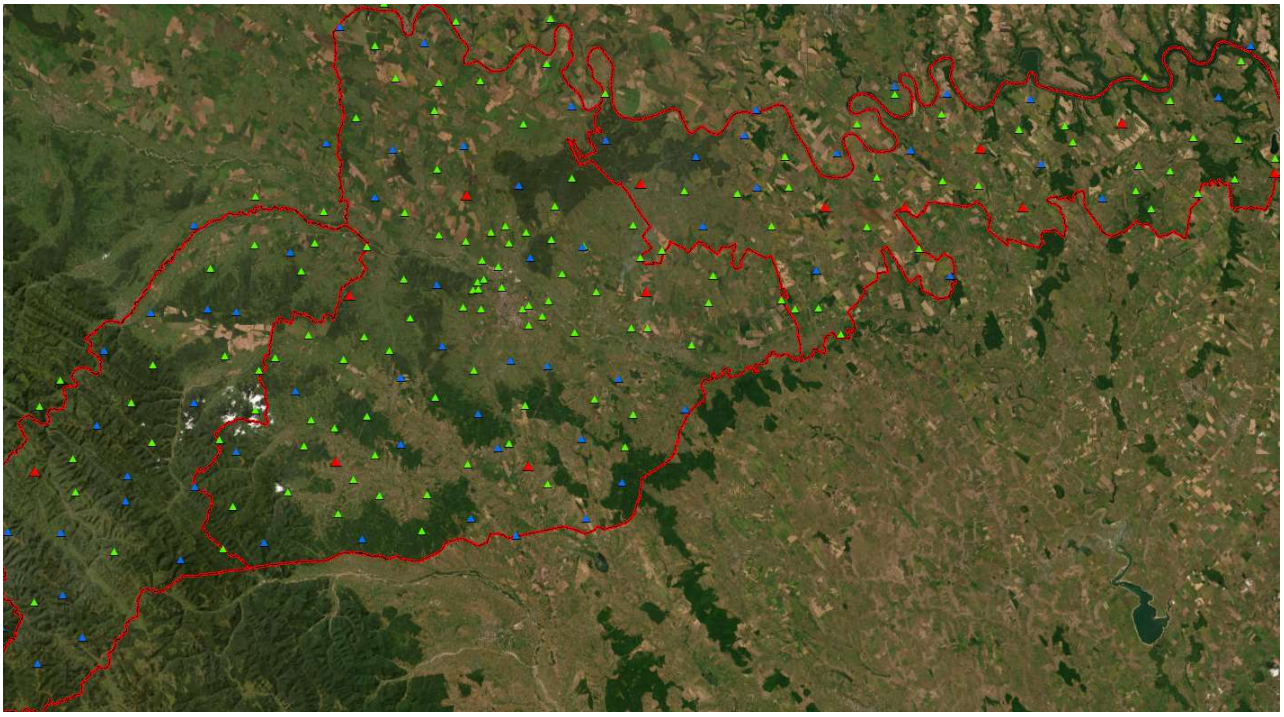

Рис. 3.17. Мережа пунктів ДГМ у межах Чернівецької області та прилеглої території

Загальна картосхема віддешифрованих об’єктів подана на на рис. 3.18.

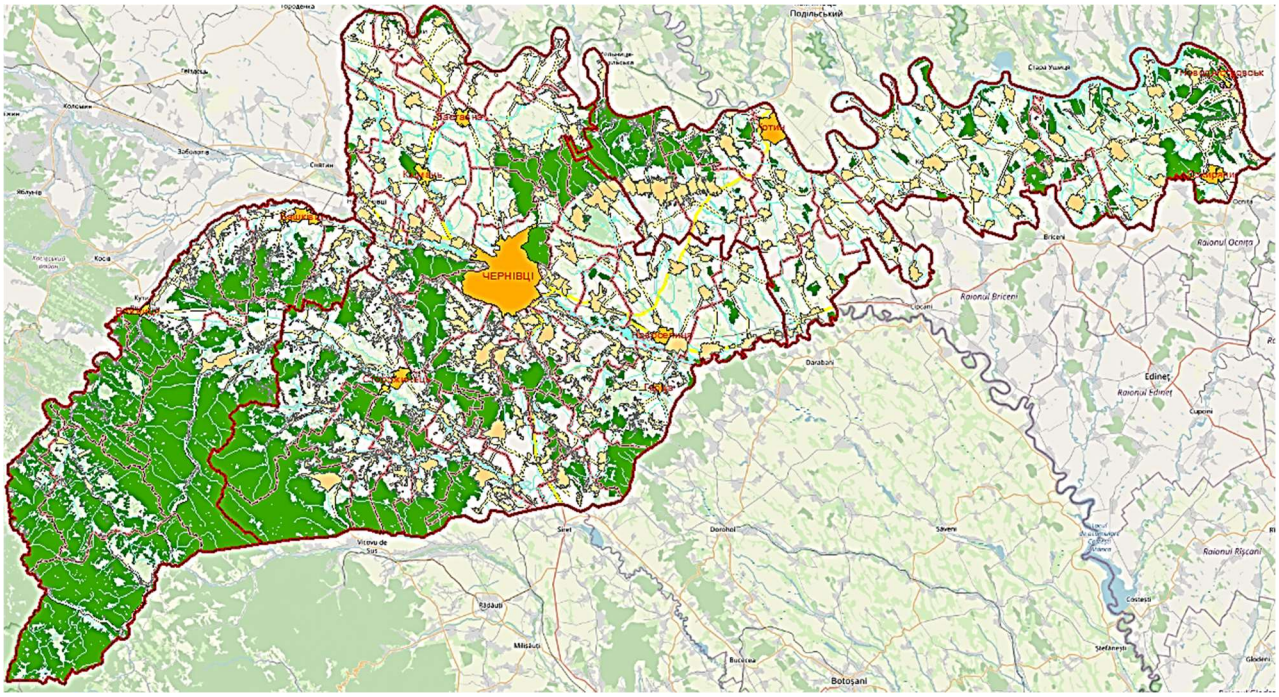

Рис. 3.18. Комплексна картмодель Чернівецької області

3.3. Картографування ПЗФ Чернівецької області засобами ПС

Об’єкти та території ПЗФ є головними природними елементами екологічної мережі і складають її природні ядра. Згідно із Законом України «Про природно-заповідний фонд України» [27], ПЗФ охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і використання. Створення і підтримання науково обґрунтованої, репрезентативної, функціонально цілісної та ефективно керованої системи природоохоронних територій – гарантія збереження унікальних і типових природних ландшафтів, зменшення темпів втрати біорізноманіття.

Одним із головних завдань у вирішрозв’язанні проблем з оптимізації стану ПЗФ будь-якого регіону України є просторовий аналіз мережі природно-заповідних об’єктів території. У межах адміністративно-територіальних одиниць, із метою встановлення закономірностей розподілу об’єктів ПЗФ, проводять оцінку їх просторового поширення, визначення кількісних, якісних характеристик природоохоронних об’єктів і територій.

Серед найбільш дієвих механізмів для охорони цінних природних територій є створення нових об’єктів природно-заповідного фонду. Будь-який інший статус території чи обмеження не дають гарантій, що вона буде збережена або захищена в разі пошкодження. Але успішність заповідання становить максимально 2 % від потрібних темпів роботи в цьому напрямку. У 2022 році в нашій країні створено 97 нових об’єктів природно-заповідного фонду в 14 областях України. Загальна площа нових природоохоронних територій – 51332,1 га. Показники створення заповідних територій станом на 01.01.2023 становили 46.1% від заявлених державою планів.

Кабінет Міністрів у 2020 році продовжив термін дії Державної стратегії регіонального розвитку на період 2021-2027 років. Стратегія передбачає, що до 2020 року в Україні має бути створено 6776,9 тис. га, до 2025 року – 7545,4 тис. га, а до 2030 року – 9095,1 тис. га природоохоронних територій.

Частка ПЗФ мала становити на 01.01.2021 р. – 10,4 %, на 01.01.2025 р. – 12,5 %, а до 01.01.2030 р. – 15 % від площі держави.

На належному рівні реалізація цих амбітних планів не відбувається. За 2020 рік в Україні створили 1,02 % від того, що слід створити згідно

зі Стратегією до 2030 року. Кількість об'єктів та територій природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення протягом 2020 року збільшилась на 125 одиниць загальною площею 26032,8 га. Отже, станом на 01.01.2021 р. площа ПЗФ України становила 4120,7 млн га (6,82 %), тобто орієнтир стратегії із заповіданню до 2020 року виконаний фактично лише на 65,4 %.

У порівнянні з 2020 у 2021 році показники заповідання зменшилися втричі. Так, у 2021 році було створено понад 10 тис. га природно-заповідних територій, що становить 3,6 % від того, що планувалося створити за планами місцевих органів влади та Міндовкілля, не звертаючи увагу на плани згідно зі Стратегією до 2030 року.

У 2022 році показник становив 2 % від того, що необхідно створити за Стратегією до 2030 року. Отже, щоб досягти цілей Стратегії лише до 2030 року (15 %), слід додатково заповісти 4,89 млн га територій, що становить 8,1 % площі України. Заповідано 3,52 % від того, що необхідно заповісти відповідно до Стратегії до 2030 року станом на 01.01.2023 р. [1].

Згідно з інформаційно-аналітичними матеріалами Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України з питань «Аналізу площ природно-заповідного фонду України в розрізі адміністративно-територіальних одиниць за 2020 рік» [28], природно-заповідний фонд Чернівецької області станом на 1 січня 2021 року налічував 331 об'єкт загальною площею 103598,45 га. Відсоток заповідності складає 12,80 %.

Водночас, згідно з Регіональною доповіддю про стан навколишнього природного середовища в Чернівецькій області у 2021 році управління екології та природних ресурсів Чернівецької обласної військової адміністрації, в межах області вже наралічувалось 349 заповідних територій та об'єктів, загальною площею понад 104,326 тис. га, що складає 12,8 % території області. Із них 25 об'єктів мають загальнодержавне значення, а саме: національні природні парки «Вижницький», «Черемоський» та «Хотинський», 10 заказників, 9 пам'яток природи, 2 дендропарки та Чернівецький ботанічний сад [23].

Часову динаміку структури природно-заповідного фонду Чернівецької області можна спостерігати в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Динаміка структури природно-заповідного фонду Чернівецької області [23]

Категорії територій та об'єктів ПЗФ	На 01.01.2020 року		На 01.01.2021 року		На 01.01.2022 року	
	кількість, од,	площа, га	кількість, од,	площа, га	кількість, од,	площа, га
1	2	3	4	5	6	7
Природні заповідники	0	0	0	0	0	0
Біосферні заповідники	0	0	0	0	0	0
Національні природні парки	3	27801,6	3	27801,6	3	27801,6
Регіональні ландшафтні парки	2	36473,3	2	36473,3	2	36473,3
Заказники загальнодержавного значення	10	1261,8	10	1261,8	10	1261,8
Заказники місцевого значення	47	42875,1	47	42875,1	47	42875,1
Пам'ятки природи загальнодержавного значення	9	192,1	9	192,1	9	192,1
Пам'ятки природи місцевого значення	175	606,76	175	606,76	193	1334,66
Заповідні урочища	38	1072,5	38	1072,5	38	1072,5
Ботанічні сади загальнодержавного значення	1	3,5	1	3,5	1	3,5
Ботанічні сади місцевого значення	0	0	0	0	0	0
Дендрологічні парки загальнодержавного значення	2	22,3	2	22,3	2	22,3
Дендрологічні парки місцевого значення	4	41,2	4	41,2	4	41,2
Зоологічні парки загальнодержавного значення	0	0	0	0	0	0
Зоологічні парки місцевого значення	0	0	0	0	0	0
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення	0	0	0	0	0	0
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення	40	243,9	40	243,9	40	243,9
РАЗОМ	331	103598,3	331	103598,3	349	104326,35
Фактична площа ПЗФ *	-		-		-	
% фактичної площі ПЗФ від площі АТО	-	12,8	-	12,8	-	12,8

ПЗФ області представляють: національні природні парки – 3 (площа – 27801,6 га); регіональні ландшафтні парки – 2 (площа – 36473,3 га); заказники загальнодержавного значення – 10 (площа – 1261,8 га) та місцевого значення – 47 (площа – 42875,1 га); пам'ятки природи загальнодержавного значення – 9 (площа – 176,4 га) та місцевого значення – 175 (площа – 606,75 га); ботанічний сад загальнодержавного значення – 1 (площа – 3,5 га); дендрологічні парки загальнодержавного значення – 2 (площа – 22,3 га) та місцевого значення – 4 (площа – 41,2 га); парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення – 40 (площа – 243,9 га); заповідні урочища – 38 (площа – 1072,5 га). Категорії територій та об'єктів ПЗФ, що відсутні на території області: природні та біосферні заповідники, зоологічні парки.

На період до 2020 року Державною стратегією регіонального розвитку, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385, визначено, що площа земель ПЗФ Чернівецької області станом на 1 січня 2020 року має складати 218619 га, або 27 % від площі області.

Відповідно до інформації, наданої Чернівецькою облдержадміністрацією, у 2021 році заплановано створити 21 об'єкт природно-заповідного фонду загальною площею 862,74 га, що дозволить збільшити природно-заповідний фонд області на 0,1 % від площі області (табл. 3.2).

Відповідно до державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду [29] є можливість імпортувати як геодані, так і атрибутивні характеристики об'єктів ПЗФ Чернівецької області. Згідно з метаданими геодані розпочали збирати 22 березня 2021 року, а останнє оновлення відбулося 13 липня 2023 року. Підстава та призначення збору інформації – Постанова Кабінету Міністрів від 21 жовтня 2015 р. № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних», Закон України «Про доступ до публічної інформації». Відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», публічна інформація у формі відкритих даних (відкриті дані) оприлюднюється для вільного та безоплатного доступу до неї. Відкриті дані дозволені для їх подальшого вільного використання та поширення.

Таблиця 3.2

План створення нових/розширення існуючих територій і об'єктів природно-заповідного фонду на 2021 рік для території Чернівецької області [23]

№	Назва об'єкта	Орієнто-вна площа, га	Місце розташування (район, сільська рада, лісгосп, квартал тощо)	Наявність клопотання та стан схвалення (дата подання та схвалення)	Наявність наукового обґрунтування /проєкту ство-рення (дата розроблення)	Стан погодження з землевла-сниками та землекори-стувачами
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Загальнодержавного значення						
1	НПП «Вижницький»	131,0	Чернівецька область, Вижницький район	Клопотання схва-лене Мінприроди від 01.09.2017 № 5/4.1-8/7631-17	Наявне	Наявне
Місцевого значення						
2	Парк «Центральний»	2,5	смт Глибока, Чернівецька обл.	У стадії розробки	У стадії погодження	-
3	Парк «Чагорський»	1,34	с. Чагор, Глибоцький р-н	У стадії розробки	У стадії погодження	-
4	Пралісова пам'ятка природи «Глигульська»	20,0	ДП «Берегометське ЛМГ» Лопушнянське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
5	Пралісова пам'ятка природи «Малозварашська»	27,5	ДП «Берегометське ЛМГ» Лопушнянське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
6	Пралісова пам'ятка природи «Сеговська»	43,6	ДП «Берегометське ЛМГ» Мигівське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
7	Пралісова пам'ятка природи «Росохацька»	32,1	ДП «Берегометське ЛМГ» Мигівське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
8	Пралісова пам'ятка природи «Ліс над Гуком»	31,4	ДП «Берегометське ЛМГ» Чемернарське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
9	Пралісова пам'ятка природи «Томнатиківський ліс»	32,1	ДП «Берегометське ЛМГ» Чемернарське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
10	Пралісова пам'ятка природи «Чемернарський ліс»	35,5	ДП «Берегометське ЛМГ» Чемернарське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
11	Пралісова пам'ятка природи «Чиохельська»	32,8	ДП «Берегометське ЛМГ» Долішньошепітське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
12	Пралісова пам'ятка природи «Гірсько-Кутська»	37,8	ДП «Берегометське ЛМГ» Гірсько-Кутське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
13	Пралісова пам'ятка природи «Фальківська»	28,6	ДП «Берегометське ЛМГ» Фальківське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
14	Пралісова пам'ятка природи «Палтин»	31,9	ДП «Сторожинецьке ЛГ» Красноїльське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
15	Пралісова пам'ятка природи «Буково»	37,4	ДП «Сторожинецьке ЛГ» Лаурське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
16	Пралісова пам'ятка природи «Чолдан»	44,7	ДП «Сторожинецьке ЛГ» Красноїльське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
17	Пралісова пам'ятка природи «Гільчанська»	68,1	ДП «Сторожинецьке ЛГ» Гільчанське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
18	Пралісова пам'ятка природи «Цолан»	62,5	ДП «Сторожинецьке ЛГ» Красноїльське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
19	Пралісова пам'ятка природи «Лунка»	106,0	ДП «Сторожинецьке ЛГ» Красноїльське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
20	Пралісова пам'ятка природи «Фалькауци»	21,5	ДП «Сторожинецьке ЛГ» Лаурське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
21	Пралісова пам'ятка природи «Занога»	34,4	ДП «Сторожинецьке ЛГ» Красноїльське лісництво	Наявне	Наявний	Наявне
	Разом	**862,74**				

Будь-яка особа може вільно копіювати, публікувати, поширювати, використовувати, зокрема в комерційних цілях, у поєднанні з іншою інформацією або шляхом включення до складу власного продукту відкритих даних з обов'язковим посиланням на джерело їх отримання.

Умовою будь-якого подальшого використання відкритих даних є обов'язкове посилання на джерело їх отримання (зокрема, гіперпосилання на вебсторінку відкритих даних розпорядника інформації) (рис. 3.19).

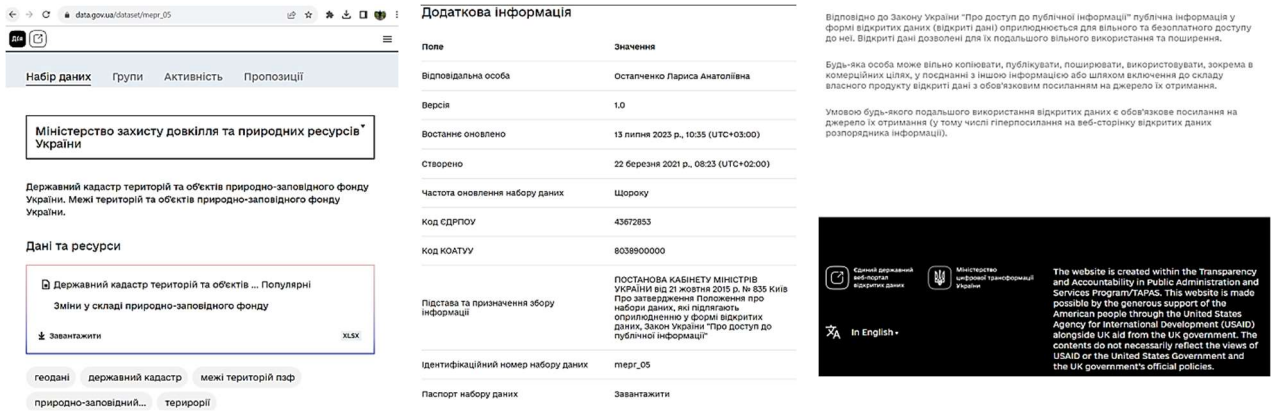

Рис. 3.19. Вигляд вікна наборів геоданих Державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду [29]

Імпортований файл з атрибутивними даними подано як Excel-документ, де окремими листами представлено інформацію про геооб'єкти ПЗФ кожної адміністративної області України. Зібрана інформація вміщує: номер, назву території чи об'єкта ПЗФ, тип, площу, місцерозташування, оновлену інформацію щодо місця розташування території чи об'єкта ПЗФ, назву установи, підприємства, організації землекористувача (землевласника), у віданні якого перебуває територія чи об'єкт ПЗФ, після реорганізації або інших змін, рішення, згідно з яким створено (змінено) дану територію чи об'єкт ПЗФ.

Кількісні показники вказують, що всього територій та об'єктів ПЗФ – є 349 одиниць площею 1114,4396 км^2, що становить 13,76 % від площі всієї Чернівецької області.

Функціональна можливість ГІС-продукту дозволяє визначити кількість візуалізованих геооб'єктів – 315 одиниць площею 911,359

км^2, що складає 11,25 % від загальної площі Чернівецької області.

На нашу думку, розбіжності між вказаною кількістю об'єктів ПЗФ, їх загальними площами з документа Excel та імпортованими векторними даними спричинені імпортуванням останніх до війни (сьогодні можливість призупинена). Неоновлення з новими геоданими – також одна з можливих причин.

3.3.1. Загальна характеристика НПП Чернівецької області

Національний природний парк «Вижницький» створено Указом Президента України від 30 серпня 1995 року № 810/95 на базі Вижницького та Берегометського лісництв Берегометського держлісгоспу. Загальна площа парку становила 7928,4 га, у тому числі 7002,7 га знаходиться у постійному користуванні за рахунок лісів Берегометського державного лісогосподарського підприємства та 925,7 га включено до його складу без вилучення земель у колишніх колгоспів «Україна» (735,8 га), «Промінь» (169,8 га), земель запасу Берегометської селищної (9,3 га) та Вижницької сільської (10,8 га) рад.

Створення НПП «Вижницький» змінило структуру мережі об'єктів ПЗФ Чернівецької області. Водночас здійснено ліквідацію заповідних урочищ «Стаєчний» та «Яворів», ландшафтних заказників «Стебник» та «Лужки», гідрологічної пам'ятки природи «Лужки». Відповідно до завдань створення парку здійснено функціональне зонування його території. Площа стаціонарної рекреації – 7,0 га, господарської зони – 1,9 га, заповідної зони - 5597,6 га, з яких 596,0 га віднесено до зони суворої заповідності, 2321,9 га угідь - зони регульованої рекреації [23, 30, 31].

Практика показала, що така побудова функціональних зон не відповідала реальним умовам і можливостям забезпечення повноцінного режиму їхнього використання. Саме тому під час виконання лісовпорядних робіт у 1996-1997 роках внесені значні зміни: площа заповідної зони зменшена до 2087,2 га, площа зони стаціонарної рекреації збільшена до 8,6 га, зона господарської рекреації (за рахунок лісів Держспецлісгоспу АПК Вижницького району) – до 945,8 га, зону регульованої рекреації збільшено до 4886,8 га, а найвіддаленіші від населених пунктів і транспортних шляхів ділянки лісу збережено в заповідній зоні, де є можливість забезпечувати її статус у визначених межах.

У 2004 р. наказом Міністра охорони навколишнього природного середовища за № 505 від 20 грудня внесені чергові зміни до функціонального зонування. Отже, нинішня структура НПП «Вижницький» за функціональним зонуванням має такий вигляд: заповідна зона – 2087,2 га, зона регульованої рекреації – 4853,3 га, стаціонарної рекреації – 21,8 га, господарська зона – 966,1 га.

Згідно з Указом Президента України від 04.09.2007 № 818 «Про збільшення території національного природного парку "Вижницький"», територія парку збільшена на 3309,6 га, у тому числі 1243,5 га земель, що підлягають вилученню в установленому порядку та наданню у постійне користування, та 2066,1 га земель, що підлягають зарахуванню до складу парку без вилучення у землекористувачів.

НПП є юридичною особою, має окремий баланс, рахунки в органах Казначейства та фінансується за рахунок коштів державного бюджету. Парк віднесено до сфери управління Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України (далі – Міндовкілля).

Парк у своїй діяльності опирається на Конституцію України, закони України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», «Про Червону книгу України», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», Земельний, Лісовий та Водний кодекси України, міжнародні доручення, інші нормативно-правові акти, Проєкт організації території Парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів, а також Положення «Про національний природний парк "Вижницький"».

Завдання, науковий профіль, характер функціонування і режим Парку визначаються у Положенні про національний природний парк «Вижницький» згідно з наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 31 серпня 2020 року № 98.

Загальна площа Парку становить 11238 гектарів земель державної власності, зокрема 8256,9 гектара земель, що надаються у постійне користування Парку, та 2981,1 гектара земель, що включаються до його складу без вилучення у землекористувачів.

Згідно з Указом Президента України від 2 січня 2022 року № 6/2022 «Про зміну меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення», з метою збереження,

відтворення та ефективного використання природних комплексів та об'єктів українських Карпат, що мають особливу природоохоронну, оздоровчу, історико-культурну, наукову, освітню й естетичну цінність, збереження і відтворення природних комплексів або їх окремих компонентів у межах Дунай-Дністровського міжріччя, відповідно до статті 54 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», вирішено змінити межі національного природного парку «Вижницький».

До території національного природного парку «Вижницький» погоджено в установленому порядку включення 131 гектара земель державної власності на території Вижницького району Чернівецької області, що вилучаються у державних підприємств «Вижницьке державне спеціалізоване підприємство агропромислового комплексу» площею 107 гектарів та «Берегометське лісомисливське господарство» площею 24 гектари і надаються національному природному парку в постійне користування.

Ділянки землі та водного простору з усіма природними ресурсами та об'єктами вилучаються з господарського використання і надаються в користування Парку у порядку, встановленому законодавством.

До встановлення меж Парку в натурі його межі визначаються відповідно до Проєкту створення Парку (рис. 3.20).

Межі земельних ділянок, що знаходяться у користуванні Парку, визначаються в натурі (на місцевості) та позначаються межовими знаками в порядку, установленому законодавством. Інформація про межі, цільове призначення, оцінку та цільове використання земельних ділянок, що перебувають у користуванні Парку, а також про обмеження в їх використанні підлягає внесенню до Державного земельного кадастру в порядку, встановленому законодавством, і повинна враховуватися під час здійснення реконструкції та забудови прилеглих до них територій.

Рис. 3.20 – Розташування НПП «Вижницький» на території Чернівецької області

У Парку встановлюють необхідні державні інформаційно-охоронні знаки затвердженого зразка у спеціально відведених для цього місцях.

Юридична та поштова адреса Парку: вул. Центральна, 27-а, смт Берегомет, Вижницький район, Чернівецька область, 59233 [23; 27; 30; 31].

Національний природний парк «Черемоський» створено Указом Президента України від 11 грудня 2009 р. (№ 1043/2009) в адміністративних межах Путильського району Чернівецької області в найбільш віддаленому і важкодоступному регіоні Буковини. Згідно із цим Указом, загальна площа заповідного об'єкта становить 7117,5 га, у тому числі 5556 га земель надано йому в постійне користування, а 1561,5 га включено без вилучення в землекористувача (Карпатського державного спеціалізованого АПК) (рис. 3.21).

Рис. 3.21 – Розташування НПП «Черемоський» на території Чернівецької області

У постійне користування національному парку передано:

• 4699 га земель Державного підприємства «Путильське лісогосподарське підприємство» – Перкалабське лісництво;

• 857 га земель Карпатського державного спеціалізованого лісгоспу АПК, які передано зі складу: Ялівецького лісництва – 420 га; Конятинського лісництва – 337 га; Карпатського лісництва – 100 га.

Без вилучення до складу національного парку передано такі ділянки Карпатського державного спеціалізованого лісгоспу АПК, які знаходяться на висоті понад 1100 м н. р. м.:

- Ялівецьке лісництво – 1154 га;
- Шурдинське лісництво – 68,8 га;
- Путильське лісництво – 24,0 га;
- Карпатське лісництво – 77,1 га;
- Конятинське лісництво – 237,6 га.

Отже, територія НПП «Черемоський» складається з більш-менш суцільного масиву площею 6856,1 га, який знаходиться у верхів'ях Білого Черемошу, та п'яти відокремлених ділянок, підпорядкованих Карпатському держспецлісгоспу АПК і включених до складу парку без вилучення, які розташовані на різних гірських масивах.

Основними відомими топографічними пунктами прив'язки національного парку є хребти Чорний Діл і Яровиця, річки Сарата й Перкалаб. Територія основного масиву має форму трикутника, сторонами якого слугують державний кордон України з Румунією, р. Перкалаб та гребінь хр. Яровиця до г. Млаковата. Своєрідна вершина цього трикутника - місце злиття річок Сарата і Перкалаб, де починається Білий Черемош. Окремі ділянки розташовані на хребтах Максимець, Ракова та Шурдин.

Згідно з фізико-географічним районуванням, переважна частина території НПП «Черемоський» знаходиться в межах Рахівсько-Чивчинської та Полонинсько-Чорногірської областей Українських Карпат, три з відокремлених ділянок розташовані в Зовнішньокарпатській області [23; 27; 31; 32].

В межах першої фізико-географічної області вона приурочена до Чорнодільського району субальпійсько-лісових середньогірних і високогірних довкіль, другої – до Яровицького району субальпійсько-лісових середньогірних і високогірних довкіль та Максимецького району лісових середньогірних довкіль, третьої – до Шурдинського району лісових низькогірних і середньогірних довкіль.

Відповідно до останнього геоботанічного районування, територія національного парку належить до Свидовецько-Покутсько-Мармароського округу Східно-Карпатської гірської підпровінції Центрально-європейської провінції Європейської широколистяно-лісової області.

Національний природний парк «Хотинський» створений згідно з Указом Президента України від 22.01.2010 № 56/2010 «Про створення національного природного парку "Хотинський"».

Парк розташований на території колишніх Хотинського, Кельменецького та Сокирянського районів Чернівецької області (рис. 3.22).

Парк є природоохоронною, рекреаційною, культурно-освітньою, науково-дослідною установою загальнодержавного значення і входить до складу природо-заповідного фонду України, охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення та використання.

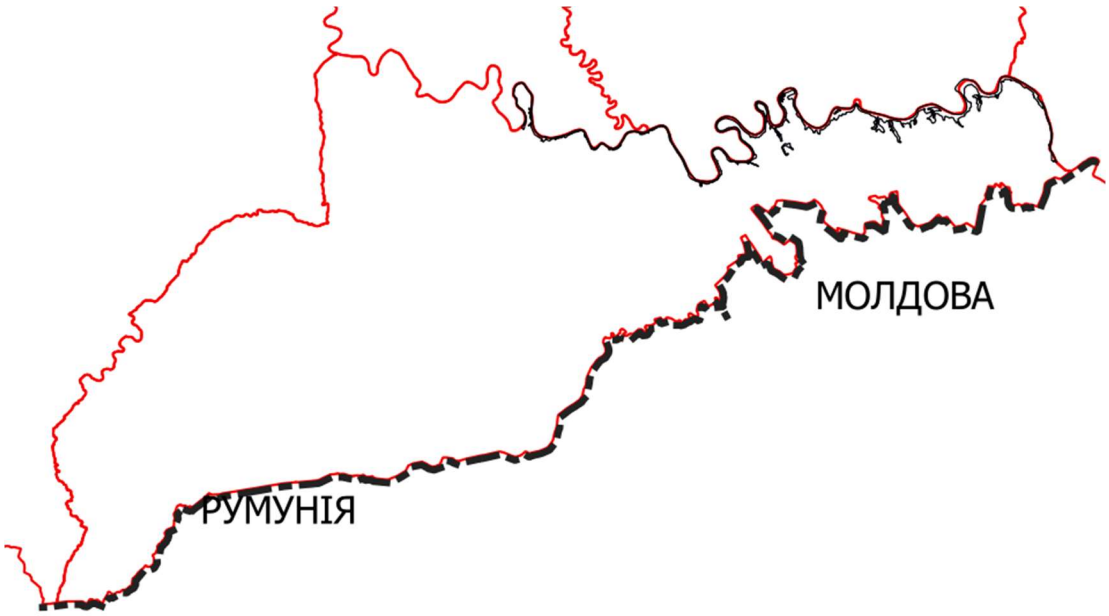

Рис. 3.22 – Розташування НПП «Хотинський» на території Чернівецької області

Парк підпорядкований Міністерству екології та природних ресурсів України. Створений з метою збереження цінних природних та історико-культурних комплексів і об'єктів у басейні річки Дністер.

Робота з розроблення проєкту організації національного природного парку «Хотинський», охорони, відтворення та раціонального використання його природних комплексів та об'єктів виконана авторським колективом науковців ПрАТ «Науково-виробничий комплекс "Курс"», науковцями приватного підприємства «Центр екологічного управління» із залученням наукових співробітників НПП «Хотинський» і науковців Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Парк складається з трьох природоохоронно-науково-дослідних відділень у кожному з районів: Хотинського ПНДВ, Кельменецького ПНДВ та Сокирянського ПНДВ. Центральний офіс знаходиться в м. Хотин [23; 27; 31; 33].

Уздовж р. Дністер парк простягнувся на 160 км. Загальна площа Парку становить 9446,1 га земель державної власності, зокрема 2832,2 га земель Державного підприємства «Сокирянське лісове господарство» та 277,7 га земель Державного підприємства «Хотинське лісове господарство», які вилучаються в установленому порядку та надаються Парку в постійне користування, і 459,5 га земель Державного підприємства

«Кельменецьке спеціалізоване лісництво АПК», 214,7 га земель Державного підприємства «Хотинське державне спеціалізоване лісництво АПК» та 5 662 га Дністровсько-Прутського басейнового управління водних ресурсів (на теперішній момент Дністровського БУВР та БУВР річок Прут та Сірет), що включаються до складу земель національного природного парку без вилучення у землекористувачів (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Адміністративно-господарський поділ території НПП [34; 35]

Лісництва	**Відділення НПП**			
	Хотинське	**Кельменецьке**	**Сокирянське**	**Всього**
1	2	3	4	5
З вилученням у користувачів				
ДП «ХОТИНСЬКЕ ЛГ»				
Рухотинське	101,8			101,8
Клішковецьке	95,0			95,0
Хотинське	80,9			80,9
Разом	277,7			277,7
ДП «СОКИРЯНСЬКЕ ЛГ»				
Кельменецьке		947,0		947,0
Івановецьке		329,0	219,3	548,3
Романковецьке			810,6	810,6
Ломачинецьке			467,3	467,3
Сокирянське			59,0	59,0
Разом		1276,0	1556,2	2832,2
Разом з вилученням	**277,7**	**1276,0**	**1556,2**	**3109,9**
Без вилучення у користувачів				
ЛІСОВІ ПІДПРИЄМСТВА АПК				
«Кельменецьке АПК»	214,7			214,7
«Хотинське АПК»		459,5		459,
ВОДОГОСПОДАРСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА				
Дністровсько-Прутське басейнове управління водних ресурсів	833,9	2389,87	2438,3	5662,0
Разом без вилучення	1048,6	2849,37	2438,3	6336,2
Всього по НПП	**1326,3**	**4125,4**	**3994,5**	**9446,1**

Територія, яка увійшла до НПП «Хотинський», раніше мала декілька видів використання. Частина території входила до складу природно-заповідного та лісового фонду Чернівецької області (ДП «Сокирянське лісове господарство», ДП «Хотинське лісове господарство», ДП «Кельменецьке спеціалізоване лісництво АПК», ДП «Хотинське державне спеціалізоване лісництво АПК»), частина

земель раніше знаходилась у межах земель запасу Хотинського, Кельменецького та Сокирянського районів, а акваторія, що увійшла до національного парку, підпорядковувалась Дністровсько-Прутському басейновому управлінню водних ресурсів. До складу земель, віднесених раніше до ПЗФ, тут слід назвати ландшафтні заказники місцевого значення:

1. Шебутинський яр – 794,0 га;
2. Галицька стінка – 119,4 га;
3. Василівський яр – 497,0 га;
4. Бабинська стінка – 1109,0 га;
5. Молодівський яр – 276,3 га;
6. Поливанів яр – 411,0 га;
7. Гриняцька стінка I – 52,1 га;
8. Гриняцька стінка II – 41,4 га.

Перелічені та існуючі об'єкти природно-заповідного фонду фактично не обладнані вказівними та інформаційними знаками, а там, де вони наявні, то не відповідають встановленому зразку.

3.3.1.1. Функціональне зонування НПП: важливість використання, нормативна база, оптимальні розміри

Функціональне зонування НПП проводиться з метою здійснення головних функцій природно-заповідних територій та об'єктів: збереження цінних природних та історико-культурних комплексів і об'єктів; створення умов для організованого туризму, інших видів і форм рекреації в природних умовах з додержанням заповідного режиму; проведення наукових досліджень ландшафтних комплексів та їх змін в умовах рекреаційного використання, розроблення відповідних наукових рекомендацій (охорона і використання природних ресурсів); проведення екологічної освітньо-виховної роботи; сприяння соціально-економічному розвитку території.

Під функціональним зонуванням варто розуміти розділення природно-заповідних територій та об'єктів на ділянки (зони) з різними режимами збереження, відтворення і використання природних комплексів.

Водночас, на сьогоднішній день для НПП не розроблені загальні теоретичні і методичні питання функціонального зонування та не існує єдиної моделі його структури. Наявні документи у сфері ПЗФ не дозволяють чітко зрозуміти критерії зонування. Деякі методичні рекомен-

дації щодо величини та форм функціональних зон можна знайти в «Програмі літопису природи для заповідників та національних природних парків» (далі – Літопис природи) (2002 р.) [36].

Ведення Літопису природи у національних природних парках України передбачене Законом України «Про природно-заповідний фонд України» (1994 р.). На виконання цього закону діють «Положення про організацію наукових досліджень у заповідниках і національних природних парках України» (1998 р.) та Положення «Про наукову діяльність заповідників та національних природних парків України» (2000 р.), зареєстровані Міністерством юстиції України. Зазначеними документами визначено норму, що Літопис природи є базовою формою узагальнення результатів наукових досліджень, основною науковою темою, яка проводиться постійно.

Згідно з Програмою Літопису природи для заповідників та національних природних парків [36], щодо величин співвідношення та взаємного розміщення функціональних зон національних природних парків потрібно дотримуватися таких вимог та критеріїв:

I. Виокремлення функціональних зон здійснюється відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України», за рекомендаціями Міжнародного Союзу охорони природи для національних парків. Крім того, обов’язково береться до уваги комплекс пропозицій учених-созологів різного природничого фаху.

II. Функціональне зонування проводиться для виконання НПП таких функцій: а) збереження біорізноманіття на рівні ландшафтів, екосистем, видів, популяцій та генетичних різновидів; б) сприяння науковому, рекреаційному, еколого-освітньому, культурно-виховному, туристичному та іншому загальнолюдському розвитку; в) забезпечення сталого природокористування. Під час виділення функціональних зон повинні братися до уваги типові, репрезентативні та рідкісні для даного екорегіону екосистеми, а також їхній екологічний стан.

III. Усі функціональні зони у різною мірою мають реалізувати завдання розвитку та збереження екосистем, а крім того. забезпечувати досягнення поставлених цілей науки. Через це одним із найбільш ефективних методів функціонального зонування є створення схеми розміщення зон концентричними колами, по центру яких знаходиться заповідна зона.

IV. На випадок неможливості розміщення зон концентричними колами використовуються інші созологічно доцільні варіанти функціонального зонування - крупномозаїчне, кластерне, паліативне та ін. Не зовсім вдалим та доцільним для збереження екосистем видається використання функціонального зонування за дрібномозаїчним малюнком. Доцільніше також, щоб заповідна зона не межувала з господарською зоною.

V. Водночас, функціональне зонування може мати і специфічні риси, що залежить від географічного місцерозташування НПП.

VI. Визначальне і пріоритетне значення у функціональному зонуванні відіграє заповідна зона, що виділяється насамперед. За нею закріплюється виконання НПП першої і головної функції.

VII. Рекомендації та пропозиції вчених-созологів щодо величин співвідношення та взаємного розміщення функціональних зон повинні базуватися на науково-теоретичних положеннях про екологічний стан, поширення, кількісний і якісний склад, динаміку елементів екосистем, зокрема окрема увага має бути приділена їхнім раритетним компонентам.

VIII. Розміри площ функціональних зон виокремлюються в залежності від потреби збереження екосистем різного ступеня стабільності, що встановлюється за переважаючим типом ландшафту та рослинності і рівнем їх розвитку (збереженості) у зоні. Показник стабільності визначається за співвідношенням природних та антропогенних змін екосистем. Залежно від ступеня трансформованості екосистем НПП визначається й виокремлюється співвідношення площ функціональних зон.

Створення заповідної зони відбувається з метою довічного зберігання екосистем у повністю заповідному та регульовано-заповідному режимах відповідно до мети охорони.

Повністю заповідний режим застосовується для екосистем, які не потребують втручання і можуть самостійно екологічно збалансовано існувати та розвиватися в недоторканому стані.

Регульовано заповідний режим використовується для екосистем, в яких при повністю заповідному режимі здійснюються негативні природні чи антропогенні зміни, які зумовлюють деградацію заповідних екосистем або їх компонентів.

У залежності від потреби застосування зазначених вище видів заповідного режиму, на основі наукових обґрунтувань, функціональна

зона може поділятися на дві підзони – регульованої та абсолютної заповідності.

Однією з найбільш дієвих і оптимальних, щодо збереження екосистем, формою заповідної зони є овальна або округла.

Проведення меж заповідної зони відбувається зазвичай за природними контурами екосистем (басейни верхів'їв рік, їхніх русел, вододіли, береги водойм, гірські хребти, лісові виділи і т. ін), рідше за штучно створеними контурами (квартальні просіки, трубопроводи, старі ґрунтові дороги, лінії електропередач тощо).

Зазвичай, заповідна зона оточується зоною регульованої рекреації, рідко коли зоною стаціонарної рекреації, якщо вона представлена природними територіями шириною не менше в один кілометр на межі із заповідною зоною.

Заповідна функціональна зона може також мати ділянки та осередки особливо цінних природних комплексів за своїми межами – у межах інших функціональних зон. Якщо виокремлено такі комплекси у межах господарської чи зони стаціонарної рекреації, тоді вони оточуються ділянками функціональної зони регульованої рекреації.

Найбільш цінні природні комплекси можуть бути представлені заказниками, пам'ятками природи й заповідними урочищами в функціональних зонах – господарській, стаціонарної та регульованої рекреації. До підзони регульованої заповідності належать заказники і пам'ятки природи.

У межах НПП, в територіальному аспекті функціональна заповідна зона охоплює всі корінні і найбільш збережені природно-територіальні комплекси, праліси, а також рідкісні для території України типи ландшафтів.

Для дотримання компактності функціональної зони до неї можуть бути віднесені й інші частково змінені або довготривало похідні екосистеми на невеликих площах, що володіють науковим або еколого-стабілізуючим значенням (ділянки відновлення екосистем, дрібні сінокоси, кормова база для копитних тварин тощо).

У таксономічному відношенні заповідна територія має містити об'єкти біорізноманіття, які занесені до червоних списків (Червоного списку Міжнародної спілки охорони природи і природних ресурсів; Європейського червоного списку тварин і рослин, що знаходяться під загрозою вимирання; Червоної книги України), Зеленої книги України

(1987), а також до конвенцій та міжнародних угод (Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головно, як середовища існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, 1971 р., зі змінами, прийнятими в Парижі, 1982 р., 1987 р.); Конвенція про охорону видів дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення – CITES (Вашингтон, 1973 р.); Конвенція про збереження мігруючих видів дикої фауни і флори (Бон, 1979 р. – Угода про охорону афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1996 р.); Угода про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Берн, 1979 р.) та ін.), а також міжнародних угод (Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Берн, 1979 р.).

Якщо ж неможливо віднести біорізноманіття зазначених попередньо категорій до головного ядра заповідної зони, їхнє знаходження та місцезростання набувають статусу особливо цінних природних комплексів у інших зонах.

Визначення розмірів величин площ заповідної зони відбувається згідно з міжнародними стандартами характерними для національних парків (II категорія МСОП). Вони залежать від рівня стабільності екосистем та показника антропогенної зміненості природних ландшафтів у відповідній фізико-географічній зоні чи гірській країні.

Враховуючи оптимальність розміру пропонованих площ, мінімальна величина ділянки функціональної заповідної зони при крупномозаїчній її структурі повинна бути більшою за площу в одну тисячу гектарів (10 км^2).

Площа заповідної зони НПП, який створюється і діє у відносно екологічно стабільних регіонах та малопорушених природних територіях у високогірних, гірсько-лісових, рівнинно-лісових, водно-болотних, зандрових, лиманно-солончакових і заплавних елементах природних ландшафтів та морських акваторій, має становити понад третину загальної площі НПП, оскільки вона має бути його репрезентативною ділянкою, що береться під сувору охорону, або сімдесят п’ять відсотків площі природних комплексів НПП.

Площа функціональної заповідної зони НПП, яка утворюється в екологічно нестійких регіонах та помірно змінених природних територіях у лісостепових, лучно-лісових, заплавних, прісноводних та в інших компонентах ландшафту, має становити більше двадцяти

відсотків загальної площі НПП, як його представницька частина, що має бути взята під сувору охорону, або п’ятдесяти відсотків площі природних територій НПП.

Площа функціональної заповідної зони НПП, яка встановлюється в екологічно нестабільних територіях та на сильно порушених природних територіях на степових, лучних, балкових, приморських, піщано-черепашкових, скельних, подових та на інших рідкісних ландшафтах, повинна складати більше однієї третини загальної площі НПП, позаяк вона повинна стати його репрезентативною складовою частиною, що охороняється суворо, або двадцять п’ять відсотків площі природних територій НПП.

Щодо розміру інших функціональних зон, то для них також існують оптимальні показники щодо площі. Функціональна зона регульованої рекреації створюється для запобігання негативному впливу природних чи антропогенних факторів на екосистеми заповідної зони, а також регулювання рекреаційних потоків.

Зазначену зону слід виділити на плані зонування, де її межі повинні оточувати заповідну зону. Величина ширини оточуючої смуги визначається науковими рекомендаціями, але має бути не менша одного кілометра.

Лише природні території належать до зони регульованої рекреації. Вони мають, насамперед, рекреаційне, еколого-освітнє, науково-пізнавальне та культурно-виховне значення.

Згідно з оптимальними розмірами, площа функціональної зони регульованої рекреації не повинна бути більшою за площу заповідної функціональної зони, яка разом із рекреаційним відіграє важливе природоохоронне значення для установи природно-заповідного фонду. Проте, на користь заповідної зони вона може зменшуватися.

Функціональна господарська зона виділяється для активізації та розвитку збалансованого управління природними ресурсами.

Зазвичай вона може оточувати зони стаціонарної та регульованої рекреації. Вона не обмежується у просторі, а її розміри можуть змінюватися у зв’язку з потребами та проблемами, що існують.

Величина площі господарської зони має бути меншою за площу функціональної зони регульованої рекреації, що також відіграє охоронну роль. Розмір зони може зменшуватися на користь зони стаціонарної рекреації.

Функціональна зона стаціонарної рекреації контактує із зоною регульованої рекреації та із зоною господарською. Площа її найменша серед усіх функціональних зон НПП [36].

3.3.1.2. ПС-картографування НПП Чернівецької області

Початковим завданням експериментальної частини було здійснити візуальне представлення меж території Національних природних парків Чернівецької області. В програмному продукті ГІС вдалось імпортувати векторні межі території досліджень (рис. 3.23).

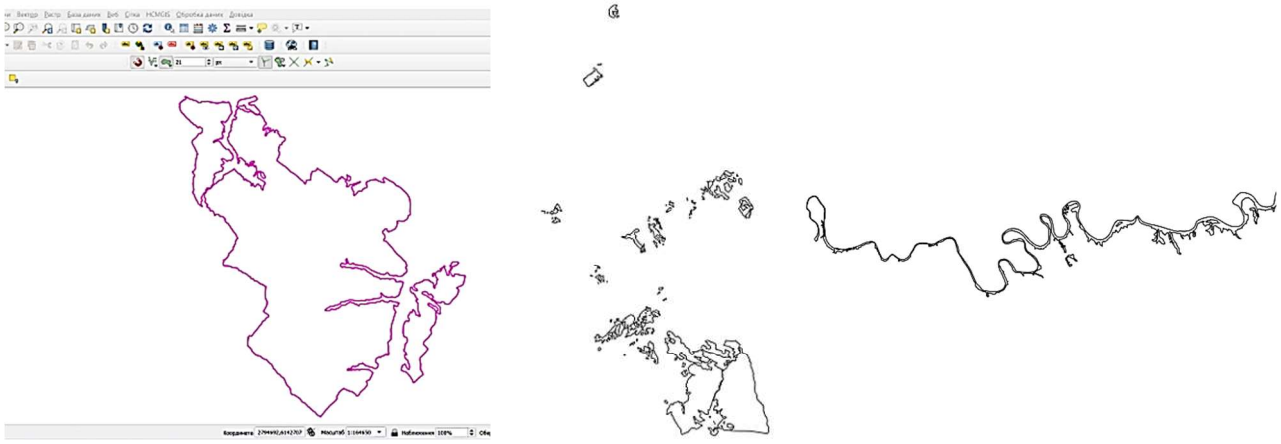

а б в

Рис. 3.23 – Вигляд вікна QGIS з імпортованими межами території НПП «Вижницький» (а), НПП «Черемоський» (б), НПП «Хотинський» (в)

Враховуючи децентралізаційні процеси в Україні та зміну адміністративно-територіального устрою країни, також візуально представлено векторизовані межі об’єктів АТУ разом з об’єктами дослідження (рис. 3.24).

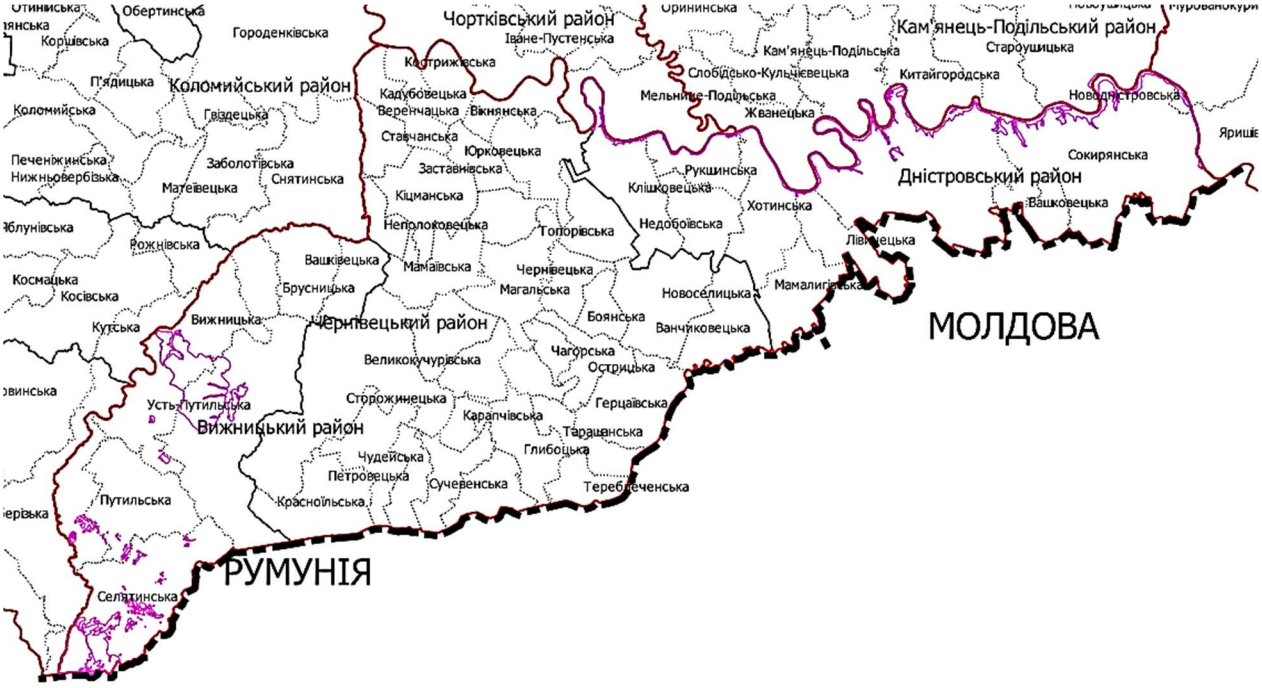

Рис. 3.24 – Національні природні парки Чернівецької області в умовах децентралізації

Завдяки налаштуванням функціонального меню програмного продукту візуалізувано межі об'єкта досліджень та об'єктів адміністративно-територіального устрою – окремо райони та громади (рис. 3.25).

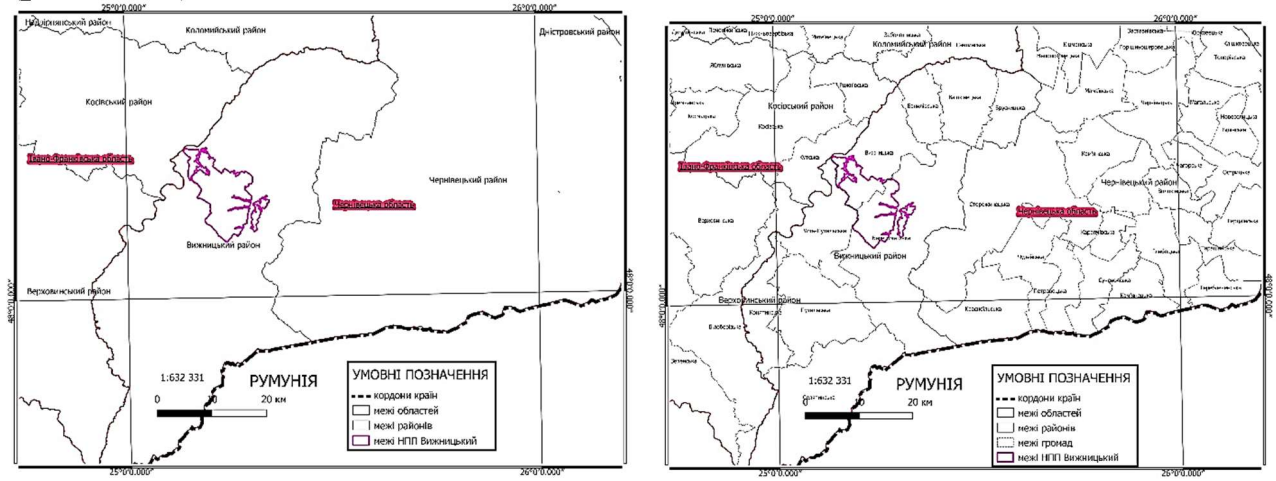

Рис. 3.25 – Розташування НПП «Вижницький» в умовах децентралізації

Отже, в умовах децентралізації НПП «Вижницький» знаходиться у межах Чернівецької області у Вижницькому районі на території двох громад – Вижницької та Берегометської. На півночі межує з Кутською громадою Косівського району Івано-Франківської області. На заході територія парку межує з Усть-Путильською громадою Вижницького

району Чернівецької області.

Імпортований векторизований шар меж НПП «Вижницький» володіє лише просторовими характеристиками, атрибутивна інформація відсутня. Саме тому створено перший блок з наповненням атрибутивних даних у вигляді загальної площі території досліджень під назвою *area*, що дозволило автоматично здійснити розрахунок площі НПП «Вижницький». Визначений показник становить 113,636 га (рис. 3.26).

Здійснено порівняння існуючого (згідно з останніми законодавчо-нормативними документами – Указом Президента України від 2 січня 2022 року № 6/2022) та дослідженого в ГІС показника площі – 11369 га проти 11363,6 га відповідно. Різниця становить 5,4 га, або ж 0,054 км^2 , або ж 0,04 % від дійсної площі території парку.

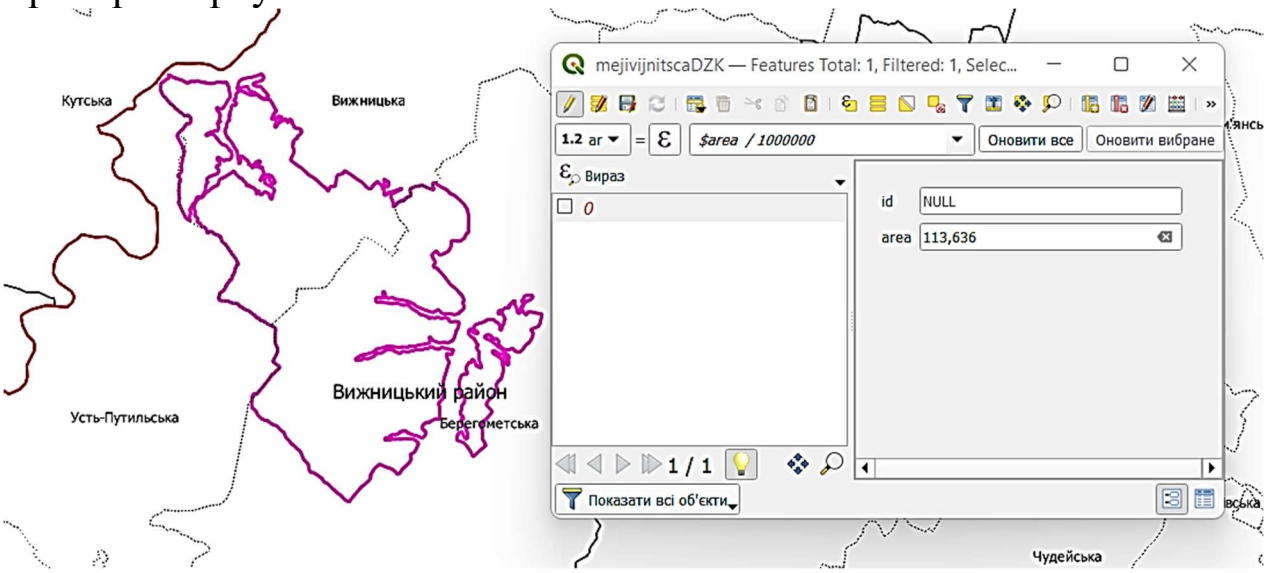

Рис. 3.26 – Визначення площі території НПП «Вижницький» у ГІС QGIS

Завдяки функціональній можливості QGIS – Вектор – Різниця вдалось окремо створити шар НПП «Вижницький» лише в межах Вижницької громади та визначити площу об’єкта досліджень у межах двох територіальних громад (рис. 3.27).

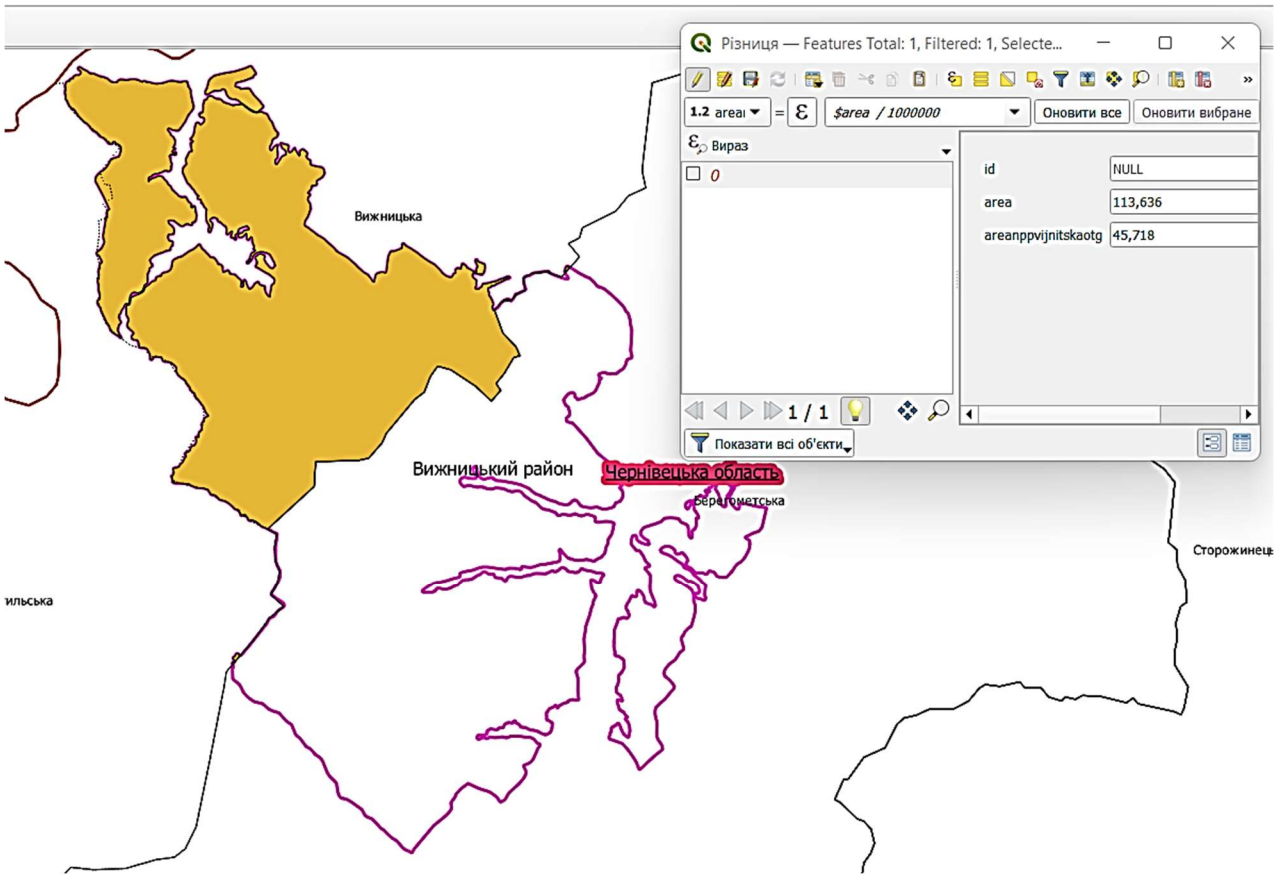

Рис. 3.27 – Визначення площі НПП «Вижницький» в розрізі громад

Результат показав, що величина показника площі НПП «Вижницький» у межах Вижницької громади становить 4571,8 га, а в межах Берегометської територіальної громади – 6791,8 га.

Здійснено ГІС-дослідження для НПП «Черемоський». В умовах децентралізації НПП знаходиться у межах Чернівецької області у Вижницькому районі на території чотирьох громад – Селятинської, Путильської, Конятинської, Усть-Путильської. На заході межує з Верховинським районом Івано-Франківської області, півдні - з Румунією (рис. 3.28).

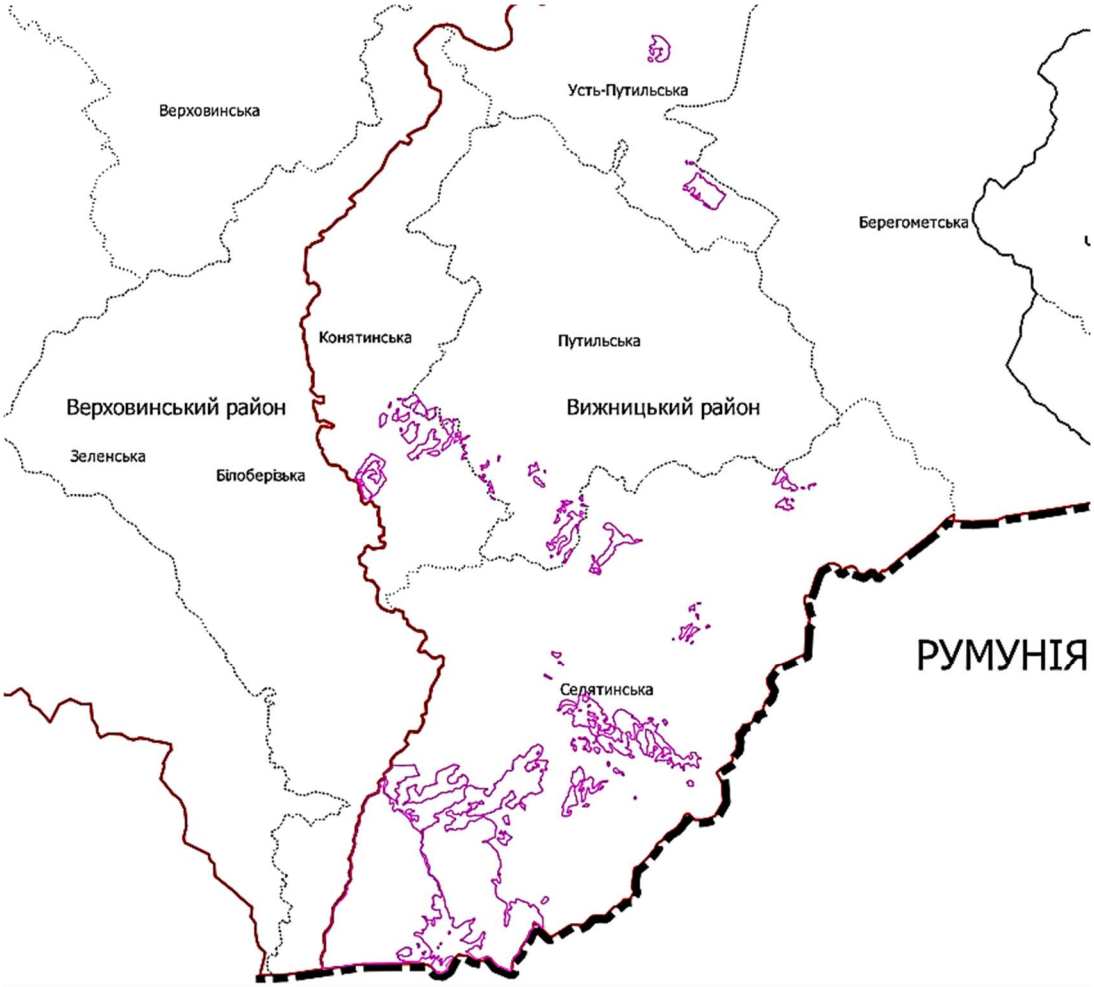

Рис. 3.28 – Місцерозташування НПП «Черемоський» в умовах децентралізації

Створено атрибутивні дані у вигляді загальної площі території досліджень під назвою *area*. Визначений показник становить 75,69 км^2 Порівняння з офіційним показником площі 71,175 км^2 показало, що різниця становить 4,5 км^2.

Завдяки функціональній можливості QGIS – Вектор – Різниця вдалось окремо створити шари НПП «Черемоський» лише в межах громад, на яких він розміщений, та визначити площу об'єкта досліджень в їх межах.

Результат засвідчив, що величина показника площі НПП «Черемоський» у межах Селятинської, Путильської, Конятинської, Усть-Путильської громад становить – 67,9 км^2; 2,36 км^2; 3,21 км^2; 2,22 км^2 відповідно.

Аналогічно здійснено ГІС-дослідження для НПП «Хотинський». В умовах децентралізації НПП знаходиться у межах Чернівецької області у Дністровському районі на території семи громад –

Клішківецької, Рукшинської, Хотинської, Лівинецької, Кельменецької, Сокирянської, Новодністровської. На заході територія парку межує з Чернівецьким районом, на півночі (по руслу річки Дністер) - із Кам'янець-Подільським районом Хмельницької області, а на сході – з Могилів-Подільським районом Вінницької області (рис. 3.29).

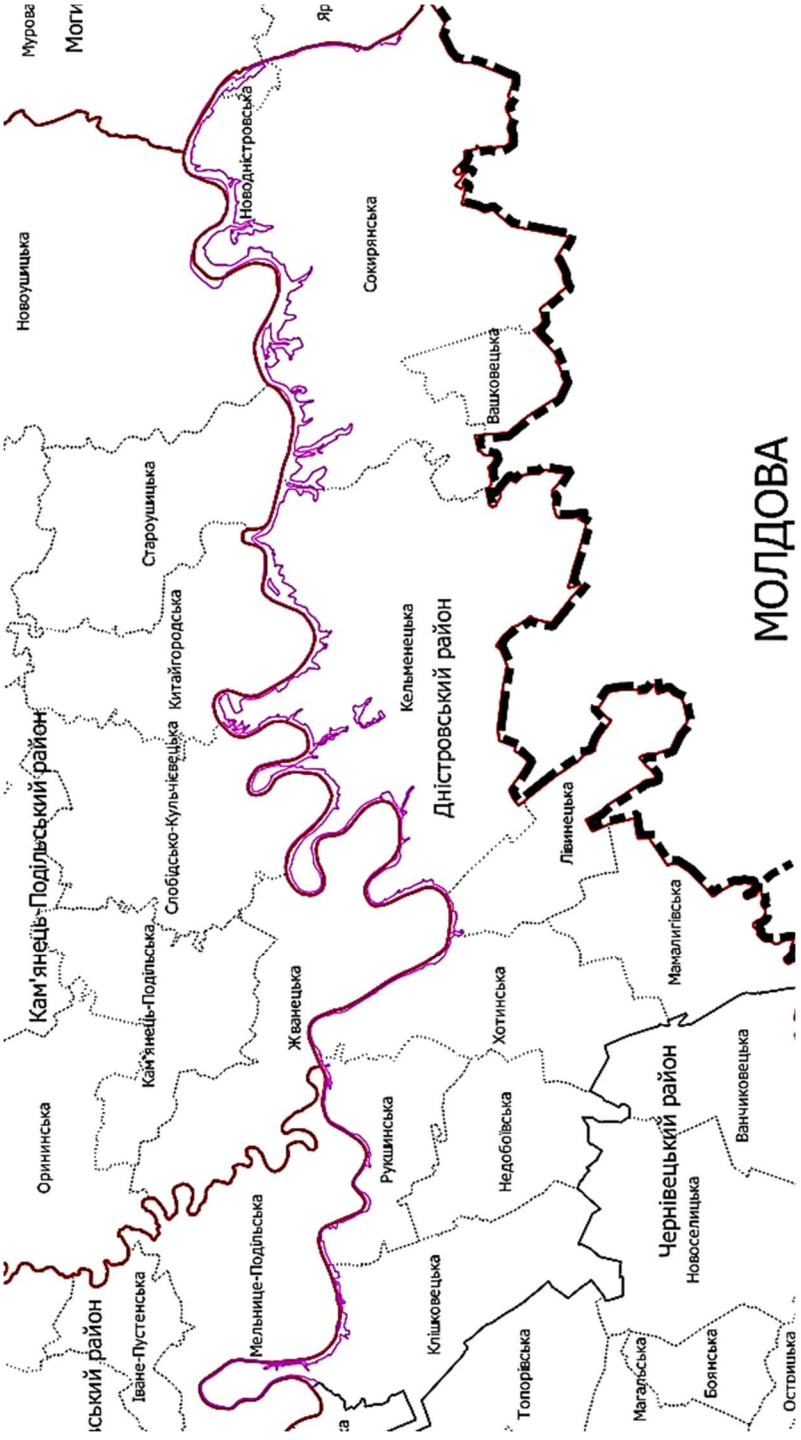

Рис. 3.29 – Місцерозташування НПП «Хотинський» в умовах децентралізації

Національний природний парк знаходиться у межах 7 територіальних громад, із таким розподілом площ: Клішківецька включає 6,35 км^2 НПП, Рукшинська – 3,21 км^2, Хотинська – 3,77 км^2, Лівинецька – 1,67 км^2, Кельменецька – 38 км^2, Сокирянська – 40,7 км^2, Новодністровська – 0,76 км^2.

Отже, вдалося кількісно визначити показники площі НПП в розрізі громад Чернівецької області (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Площа ділянок НПП Чернівецької області (в розрізі територіальних громад)

№ з/п	Назва		Площа НПП, км^2		
	району	територіальної громади	«Вижницький»	«Черемоський»	«Хотинський»
1	2	3	4	5	6
1	Вижницький	Вижницька	45,72		
2		Берегометська	67,92		
3		Селятинська		67,9	
4		Путильська		2,36	
5		Конятинська		3,21	
6		Усть-Путильська		2,22	
7	Дністровський	Клішківецька			6,35
8		Рукшинська			3,21
9		Хотинська			3,77
10		Лівинецька			1,67
11		Кельменецька			38
12		Сокирянська			40,7
13		Новодністровська			0,76

Складено картосхеми просторового поширення НПП у межах території дослідження з налаштованими умовними позначеннями та лініями кілометрової сітки (рис. 3.30).

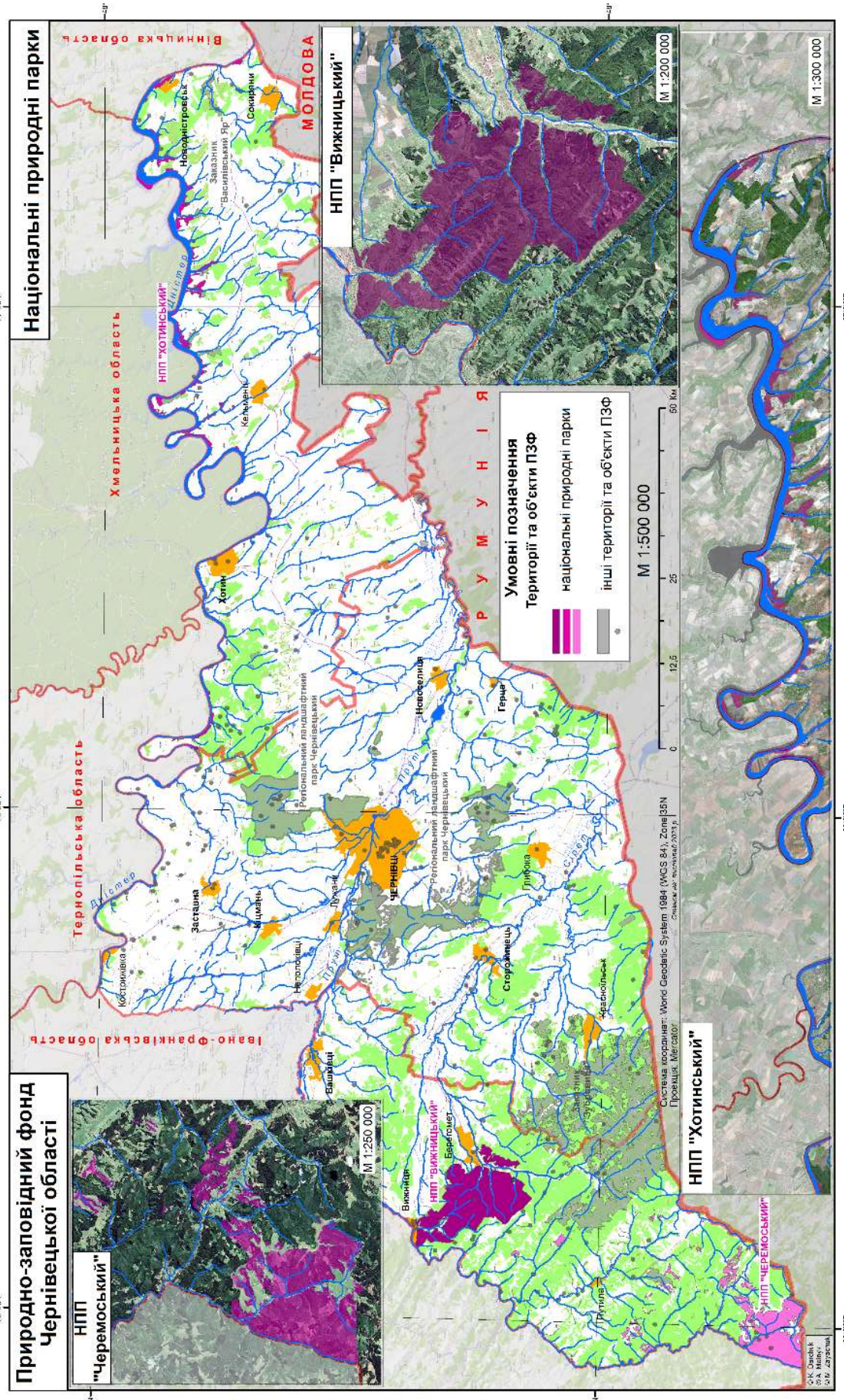

Рис. 3.30 – Національні природні парки Чернівецької області

3.3.1.3. Функціональне зонування території НПП «Вижницький»

У міжнародній практиці спостерігається чітке розмежування змісту понять «національний парк» та «природний парк». Міжнародною спілкою охорони природи і природних ресурсів (МСОП, IUCN) у 1969 році розроблено принципи організації та розмежування функцій національних і природних парків світу, за якими провідним завданням національних парків є охорона природи, а рекреаційно-туристська діяльність у них відіграє підпорядковану й обмежену роль. Основна ж функція природних парків полягає в організації умов рекреації та туризму. В Україні ці два поняття поєднано в одній природоохоронній категорії – національний природний парк. Національний парк є природоохоронною територією категорії II, згідно з визначенням МСОП. На території категорії II заборонено сільськогосподарську діяльність, полювання, рибальство, експлуатацію лісових деревних ресурсів та інші форми екстрактивного господарства. Крім того, відповідно до сучасної світової практики, національні парки за класифікацією МСОП повинні мати не менше 75 % площ суворо-охоронного режиму, решту використовують у рекреаційних цілях.

У міжнародній практиці з метою раціонального та збалансованого господарювання територія національних парків поділяється на функціональні зони, де кожна з них має своє призначення. Згідно з рекомендаціями Міжнародної спілки охорони природи і природних ресурсів (1978 р.), у національному парку варто виділяти такі функціональні зони: суворої охорони, недоторканих територій, «керованої охорони» і туристично-адміністративну.

У країнах Європи для парків характерний такий набір зон: абсолютно заповідна, регульованого рекреаційного використання, обмеженого землекористування, економічного землекористування та активного менеджменту.

В Україні зонування території національних природних парків відбувається відповідно до Закону про ПЗФ, де виокремлюють такі зони: заповідну, регульованої рекреації, стаціонарної рекреації, господарську. Для розробки функціонального зонування території НПП використовують «Методичні рекомендації щодо складу та змісту Проєкту організації території, охорони, відтворення та

рекреаційного використання природних комлексів і об'єктів національного природного парку», «Програму Літопису природи для заповідників та національних природних парків України» та Положення «Про національний природний парк», яке затверджується до відповідного НПП. При зонуванні використовують два підходи: «концентричне» та «вільне». При концентричному зонуванні функціональні зони з різним режимом охорони природи, рекреації і господарського використання змінюють одна одну до периферії. Просторова структура парку при вільному зонуванні передбачає чергування різних функціональних зон, що дає змогу взяти під охорону всі заповідні унікальні природно-територіальні комплекси, незалежно від їх розміщення, й виділити придатні для рекреації території.

Зазначимо, що заповідні зони національних природних парків України займають порівняно невеликі площі. Пересічно їх площа сягає 20 % площі парку. Однак фіксуються порівняно високі показники господарської зони.

Для території НПП «Вижницький» також виділені функціональні зони. Згідно з офіційним сайтом [30], існує карта-схема функціонального зонування території дослідження у вигляді растру (рис. 3.31).

У дослідженні завданням було з растрової карти-схеми здійснити векторизацію функціональних зон НПП «Вижницький» із визначенням кількісних показників площі ділянок територій.

Першими векторизовані ділянки господарської зони НПП «Вижницький» (рис. 3.32).

Як видно з рис. 3.32, більшість ділянок господарської зони розміщені на півдні і заході парку. На рисунках, де основою є космічні знімки, добре простежується збіг ділянок не покритих або мало покритих рослинністю з територією господарської зони.

Статистичний аналіз показав, що кількість об'єктів – ділянок лісництв даної господарської зони складає 807 одиниць із загальною площею 37,861 га, що становить 33,3 % від загальної площі національного природного парку.

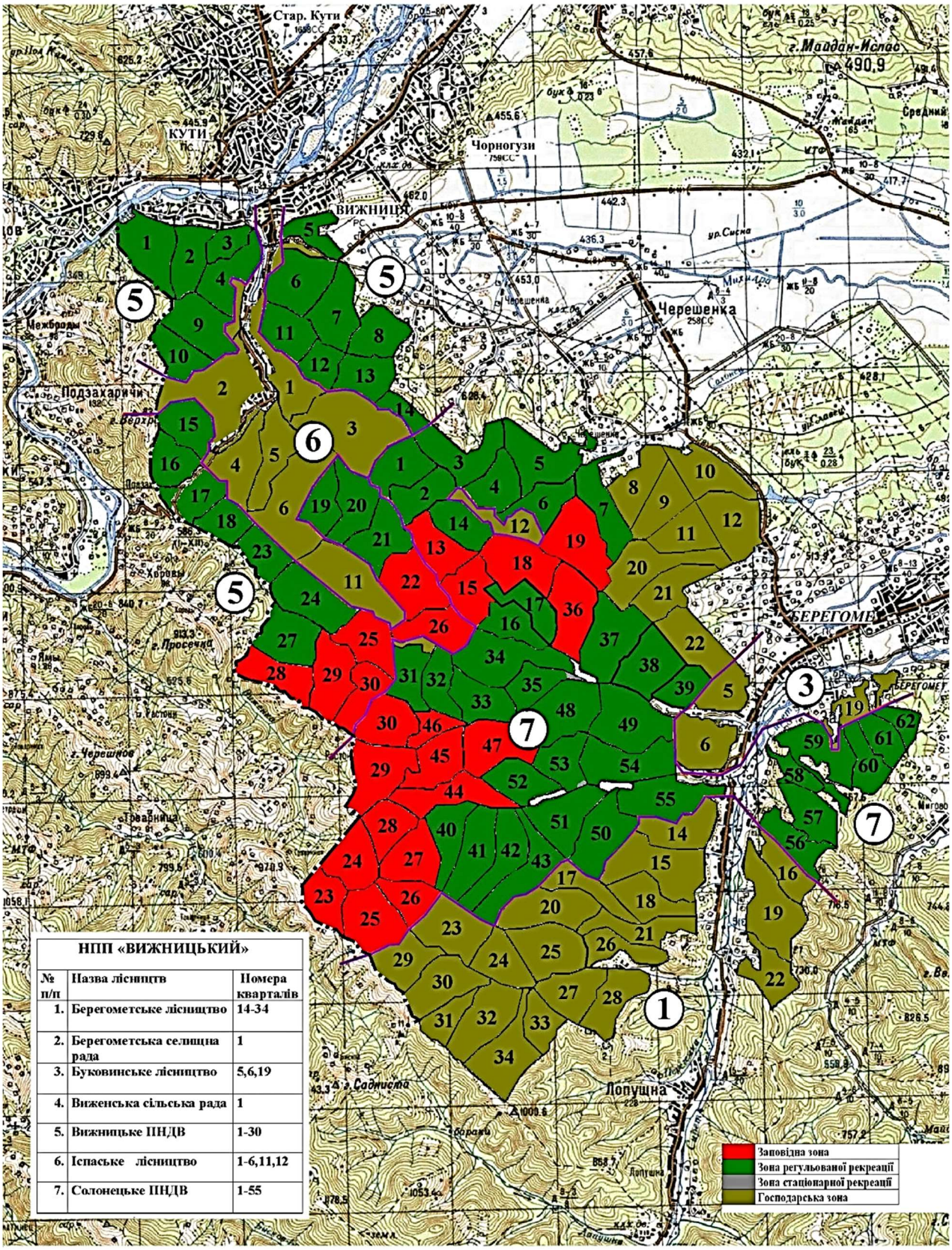

НПП «ВИЖНИЦЬКИЙ»

№ п/п	Назва лісництв	Номера кварталів
1.	Берегометське лісництво	14-34
2.	Берегометська селищна рада	1
3.	Буковинське лісництво	5,6,19
4.	Виженська сільська рада	1
5.	Вижницьке ПНДВ	1-30
6.	Іспаське лісництво	1-6,11,12
7.	Солонецьке ПНДВ	1-55

Рис. 3.31 – Карта-схема функціонального зонування території НПП «Вижницький» [30]

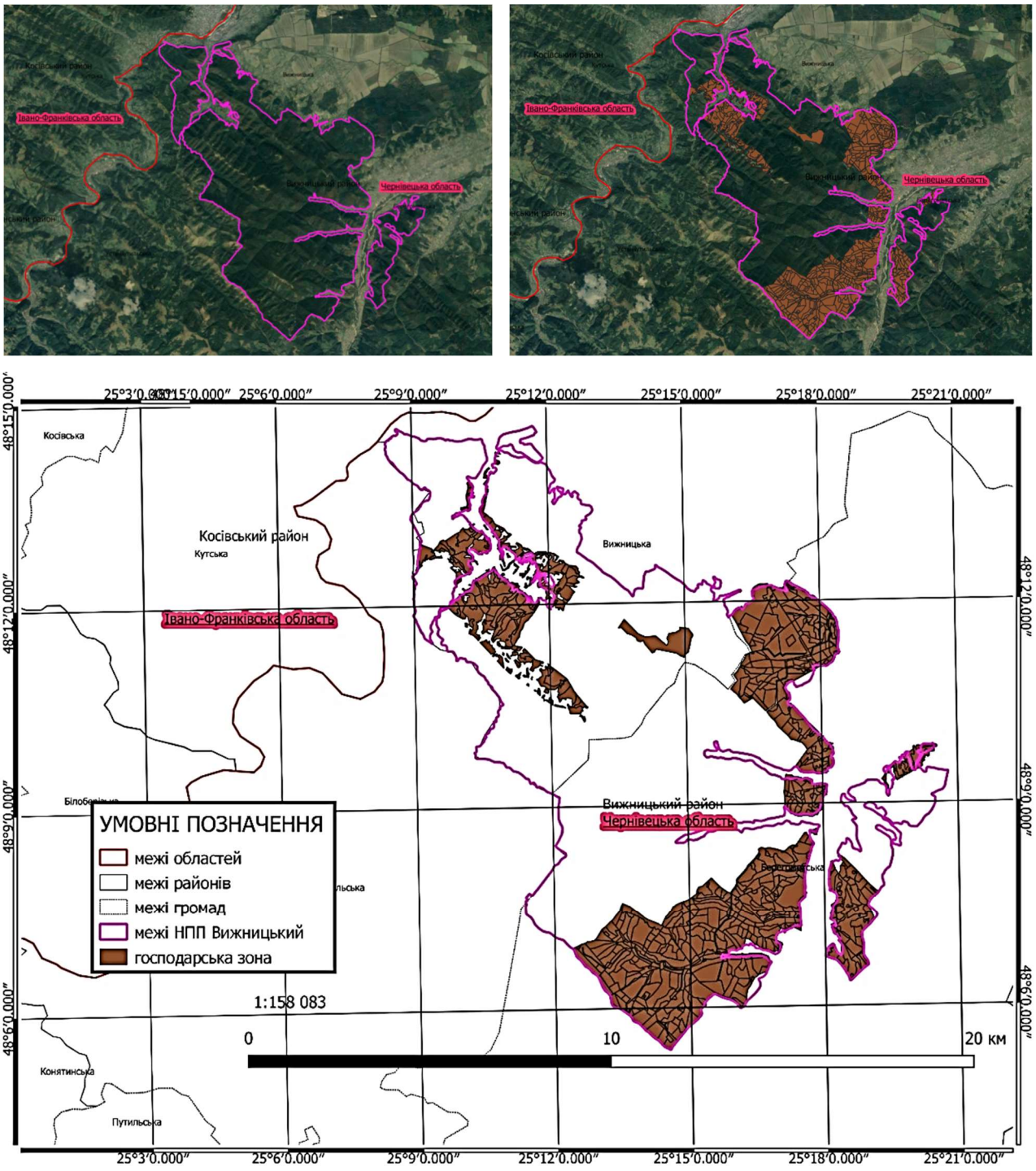

Рис. 3.32 – Векторизовані ділянки господарської зони НПП «Вижницький»

Наступним векторизованим шаром була територія зони регульованої рекреації (рис. 3.33).

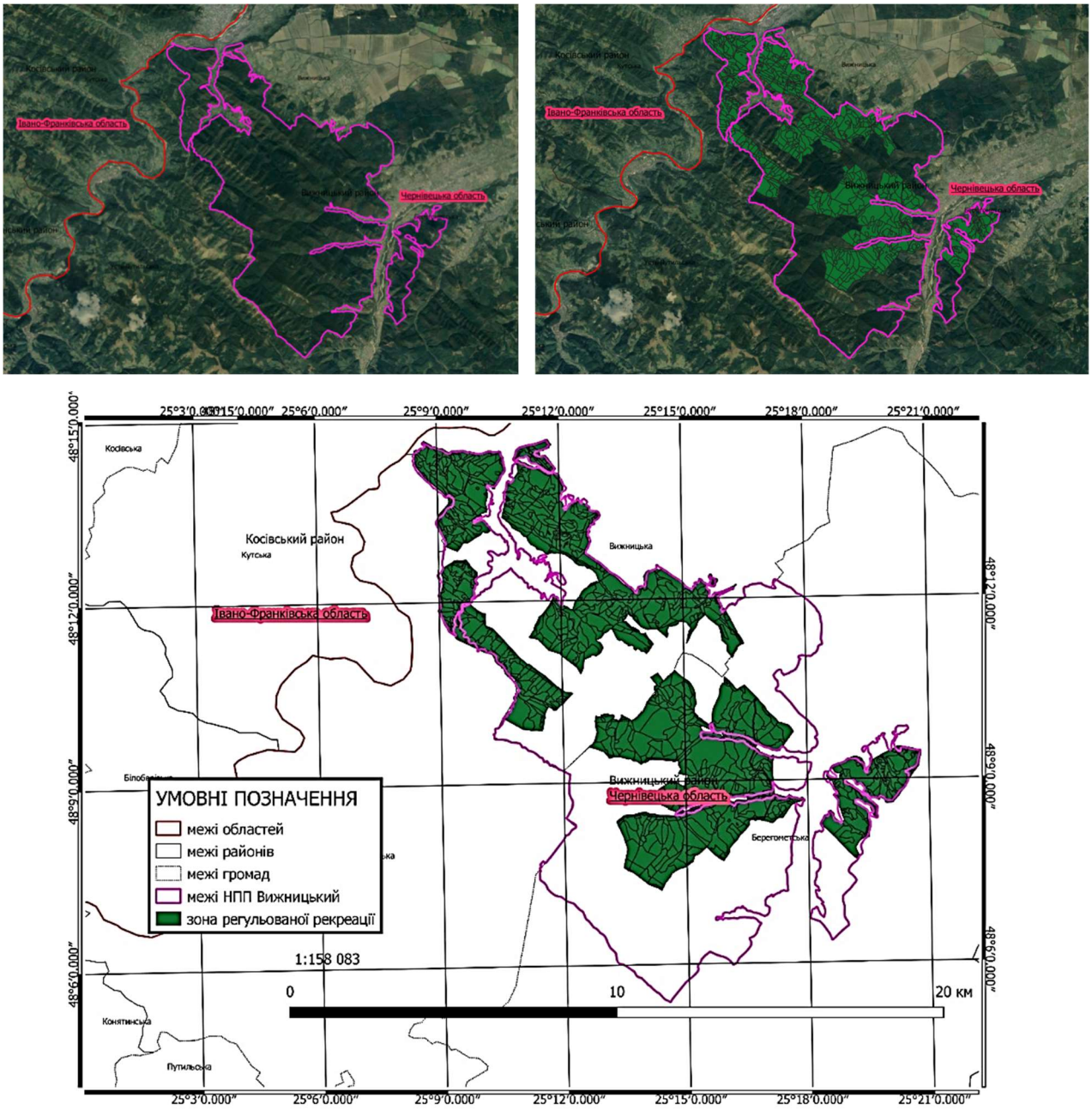

Рис. 3.33 – Векторизовані ділянки зони регульованої рекреації НПП «Вижницький»

Просторовий аналіз показує, що більшість ділянок зони регульованої рекреації розміщені практично по всій території парку, окрім його південної частини.

Статистичний аналіз засвідчив, що кількість об’єктів – ділянок лісництв даної зони складає 955 одиниць із загальною площею 52,47 га, що становить 46,2 % від загальної площі національного природного парку.

Оремим оцифрованим шаром виступала територія заповідної зони (рис. 3.34). Локація цієї зони – центральна та західна частини НПП «Вижницький».

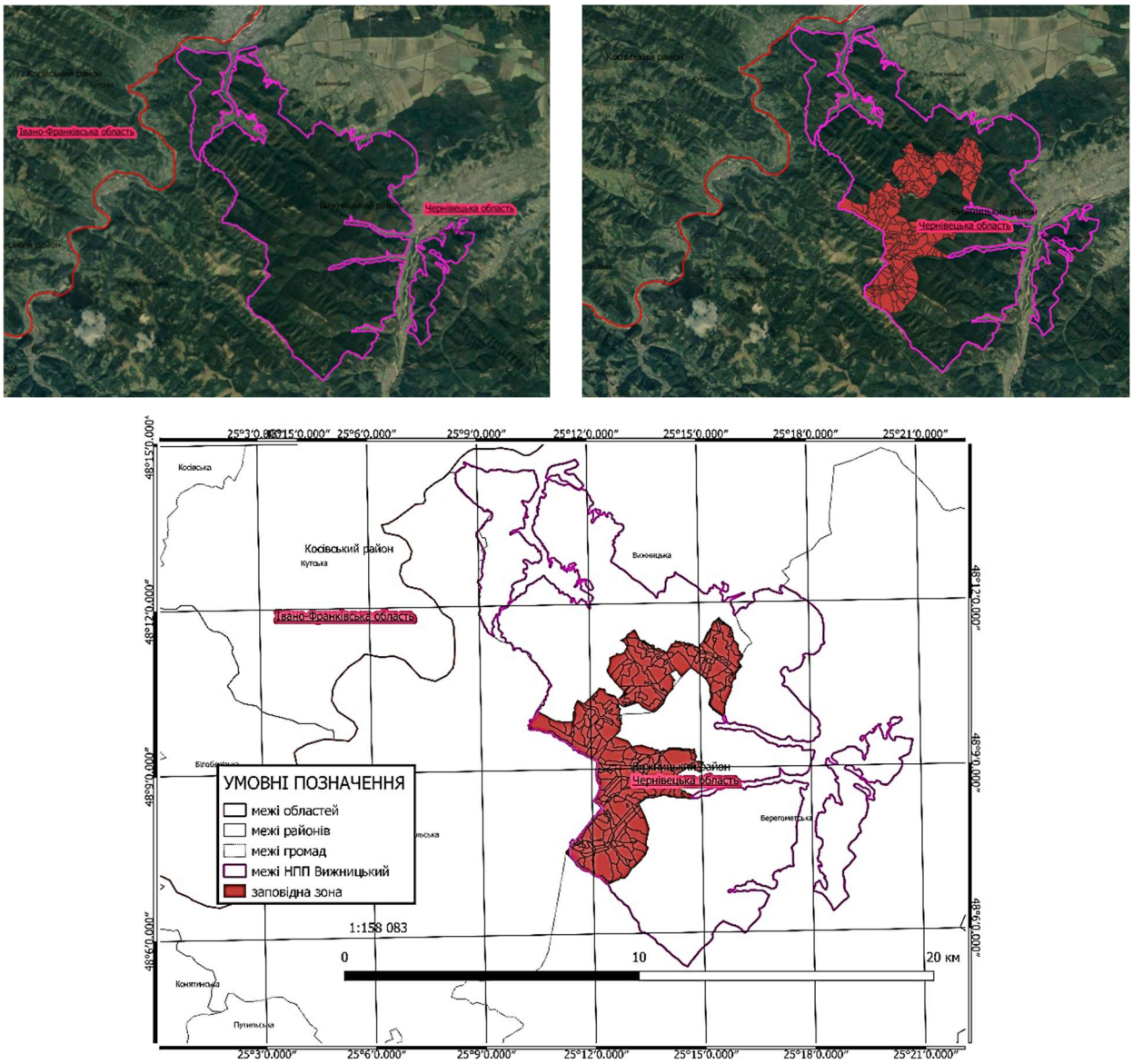

Рис. 3.34 – Векторизовані ділянки заповідної зони НПП «Вижницький»

Статистичний аналіз свідчить, що кількість об’єктів – ділянок лісництв даної зони складає 288 одиниць із загальною площею 22,362 га, що становить 19,7 % від загальної площі національного природного парку.

Останнім оцифрованим шаром були ділянки лісництв території зони стаціонарної рекреації (рис. 3.35).

Зазначені три ділянки знаходяться майже в центральній частині національного парку. Статистичний аналіз дослідження свідчить, що кількість об’єктів – ділянок лісництв даної зони складає 3 одиниці із загальною площею 0,9 га, що становить 0,8 % від загальної площі національного природного парку.

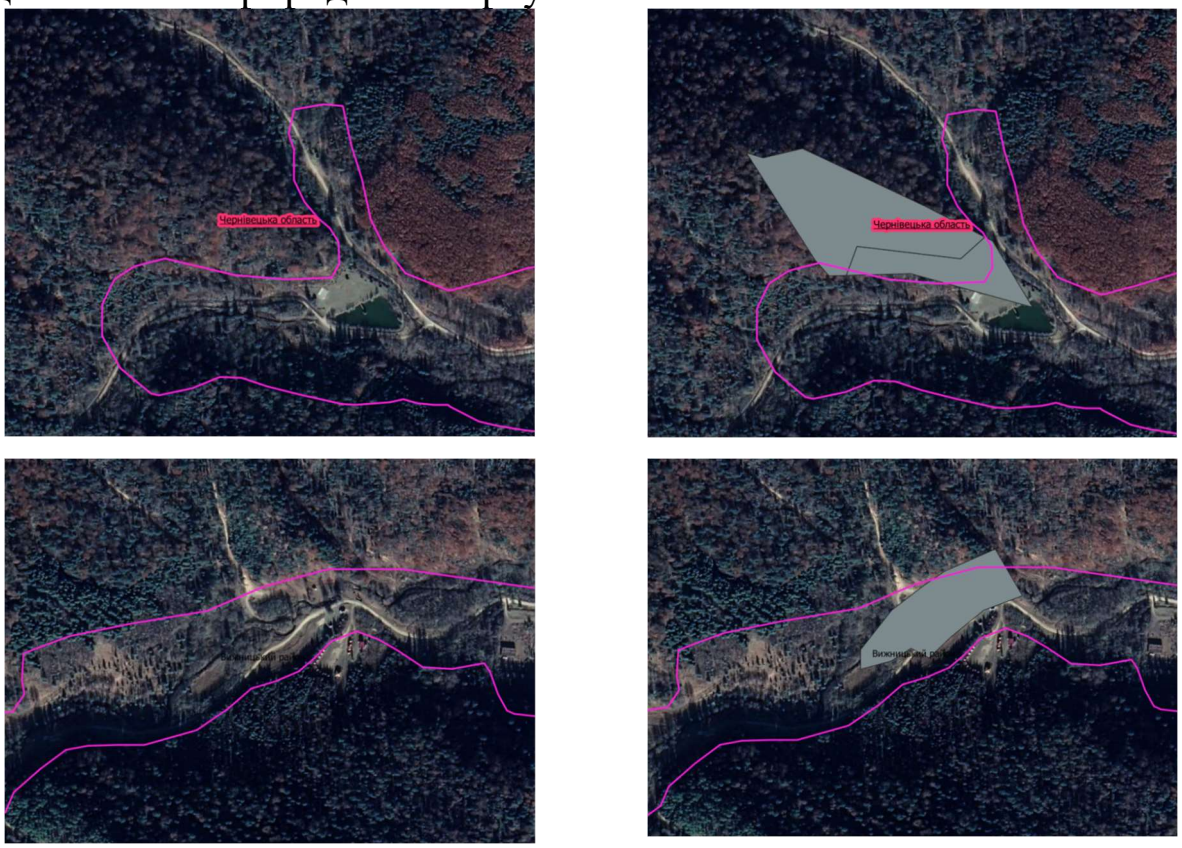

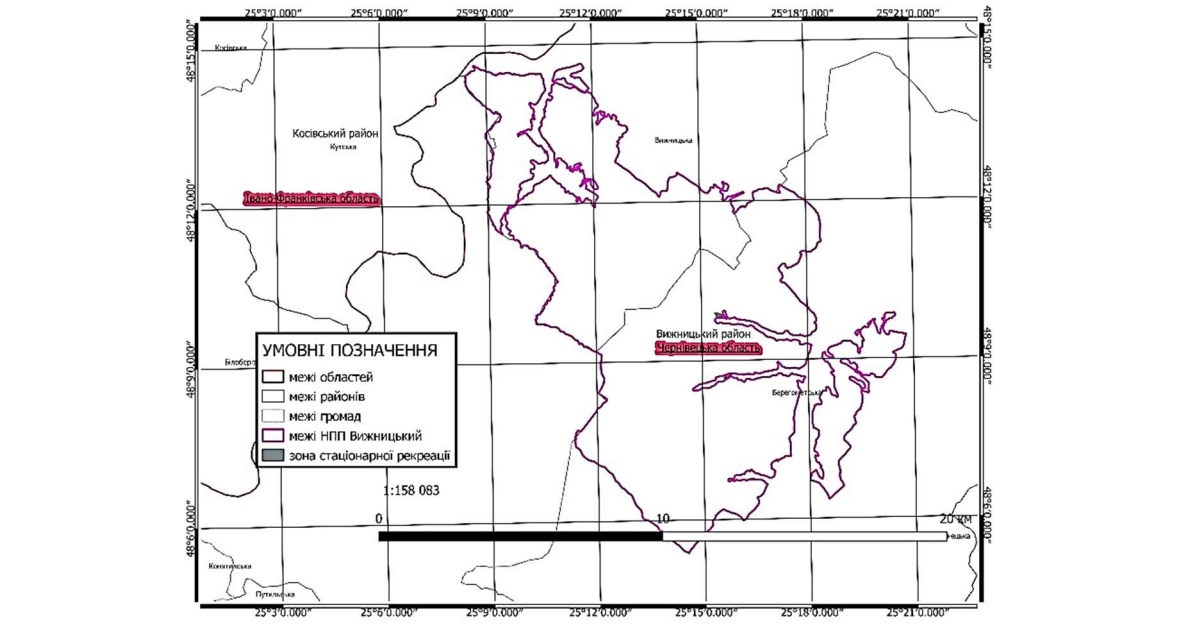

Рис. 3.35 – Векторизовані ділянки зони стаціонарної рекреації НПП «Вижницький»

Отже, візуально всі функціональні зони НПП «Вижницький» відображені на рисунку 3.36.

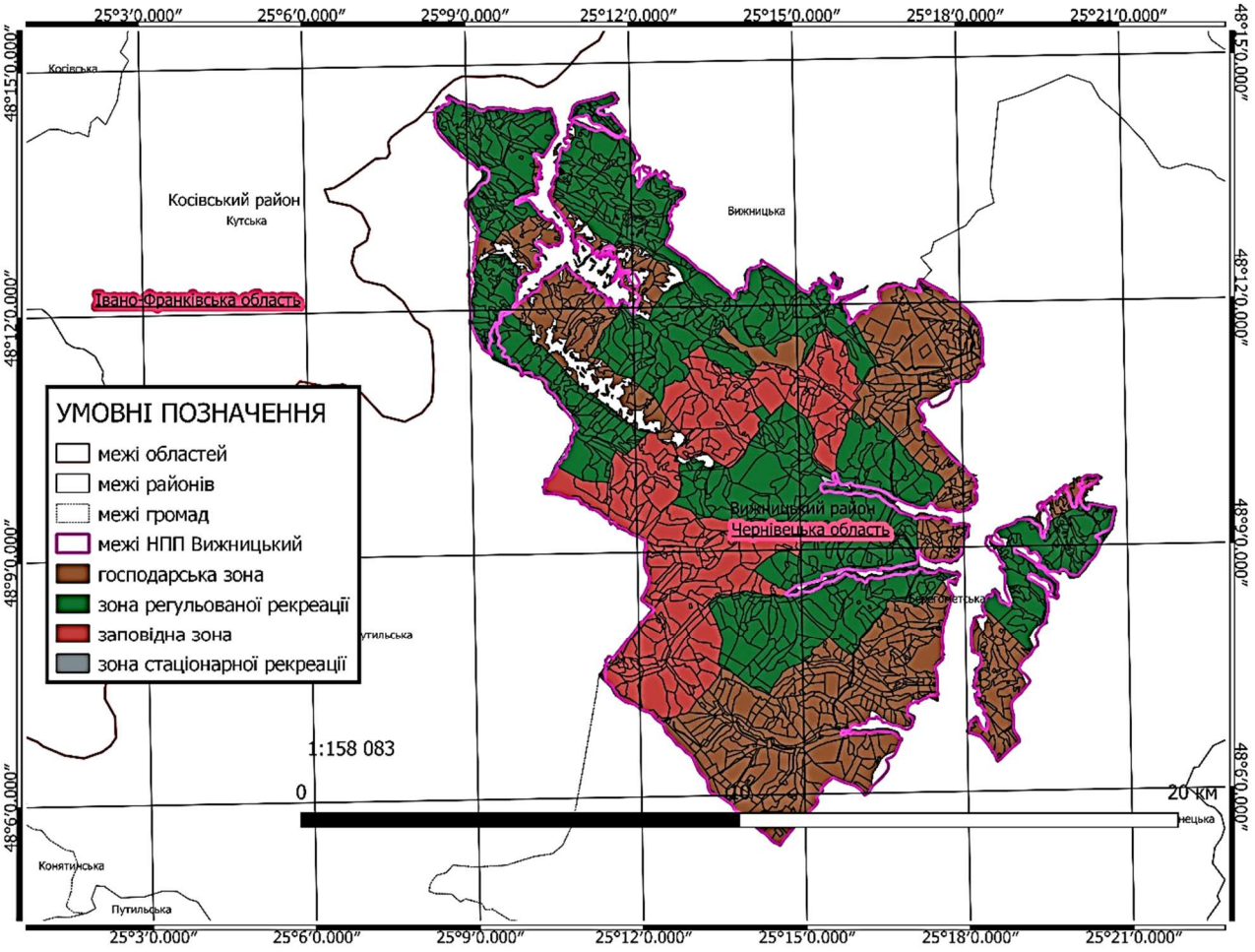

Рис. 3.36 – Функціональні зони НПП «Вижницький»

3.3.1.4. Функціональне зонування території НПП «Черемоський» і НПП «Хотинський»

Для території НПП «Черемоський» існують виділені функціональні зони у вигляді растрової моделі подання інформації з низькою розрізненістю (рис. 3.37).

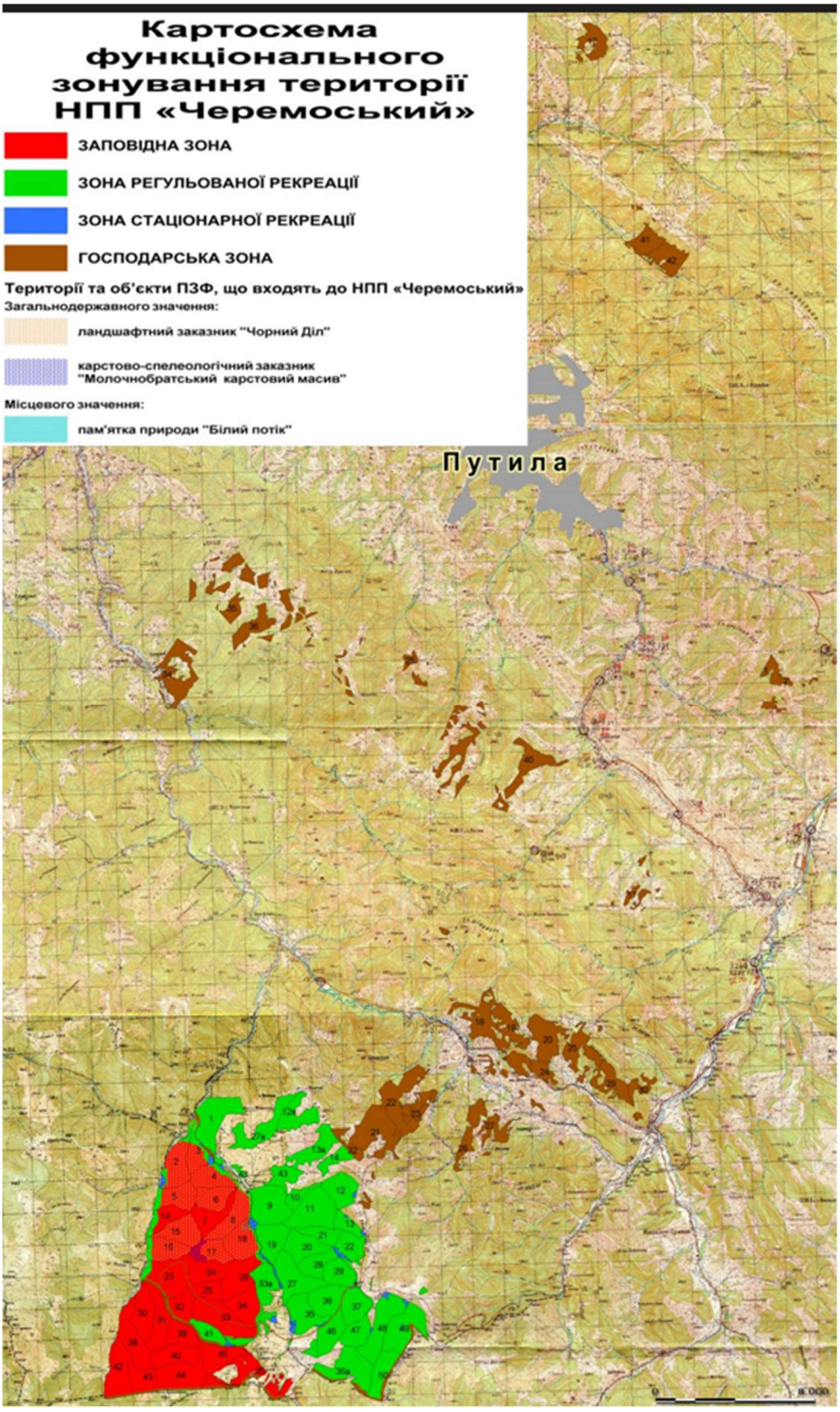

Рис. 3.37 – Растрова інформація з виділеними функціональними зонами [32]

Наступним завданням було здійснити векторизацію функціональних зазначених зон та визначити їх кількісні показники площі. Першими векторизовано ділянки господарської зони НПП «Черемоський» (рис. 3.38).

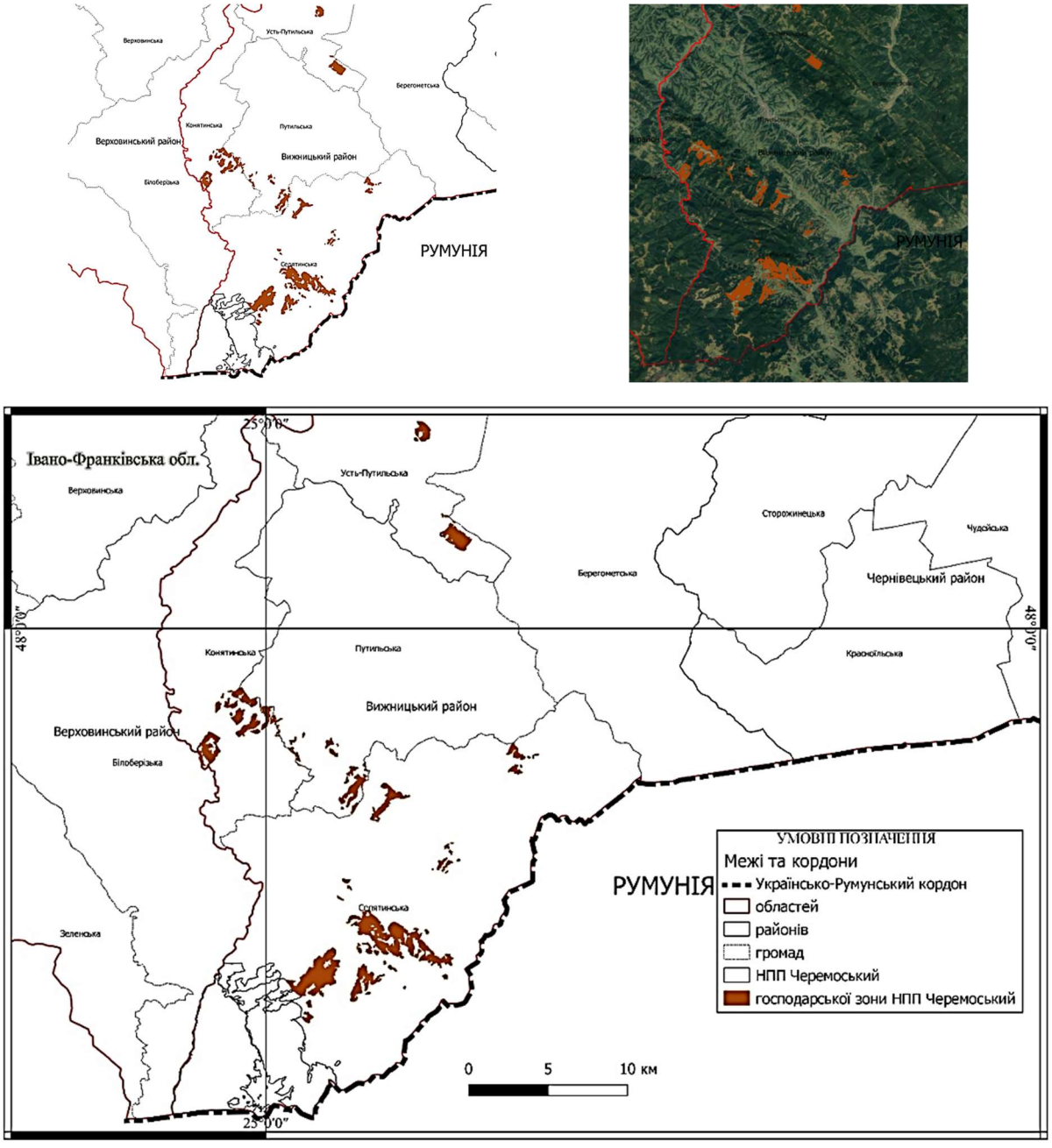

Рис. 3.38 – Векторизовані ділянки господарської зони НПП «Черемоський»

Візуалізація показує, що більшість ділянок господарської зони є окремо розташованими ділянками, розміщеними на півночі та сході парку.

Статистика свідчить, що кількість векторизованих об’єктів цієї господарської зони складає 99 одиниць із загальною площею 21,8 км^2, що становить 28,8 % від загальної площі національного природного парку.

Наступним оцифрованим шаром була територія зони регульованої рекреації (рис. 3.39).

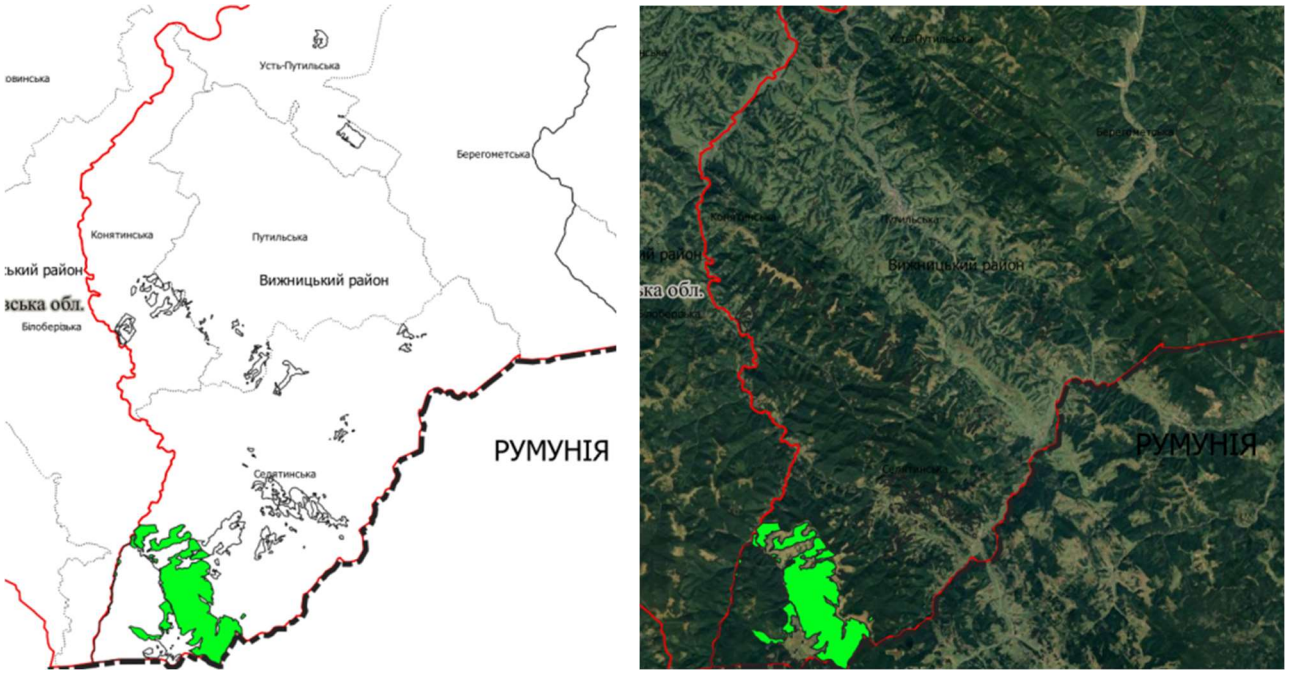

Рис. 3.39 – Векторизовані ділянки зони регульованої рекреації НПП «Черемоський»

Просторовий аналіз демонструє, що більшість ділянок зони регульованої рекреації розміщені та згруповані разом такі, що відділяють господарську зону від заповідної.

Кількість оцифрованих об’єктів складає 18 одиниць із загальною площею 26,91 км^2, що становить 35,6 % від загальної площі національного природного парку.

Оремим оцифрованим шаром виступала територія заповідної зони, яка знаходиться в крайній західній частині НПП. Статистичний аналіз показав, що кількість векторизованих об’єктів складає 5 одиниць із загальною площею 26,36 км^2, що становить 34,8 % від загальної площі національного природного парку.

Останнім оцифрованим шаром були ділянки території зони стаціонарної рекреації. Кількість таких ділянок 12 площею 0,61 км^2 і становить менше 1 % від загальної площі НПП.

Оверлейний аналіз візуально продемонстрував усі функціональні зони НПП «Черемоський» відображені на рис. 3.40.

Для території НПП «Хотинський» існують також виділені функціональні зони у вигляді растрової моделі подання інформації з невисокою розрізненістю.

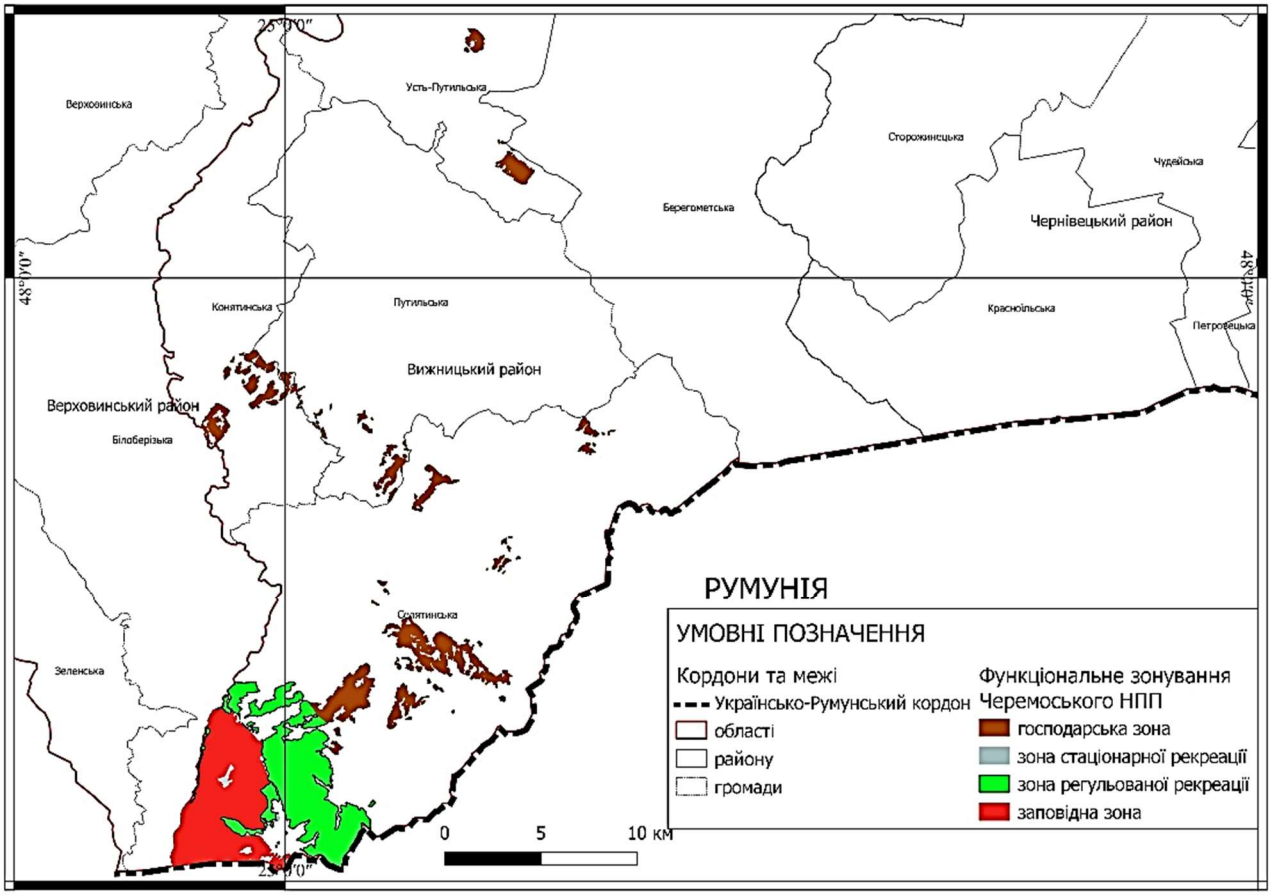

Рис. 3.40 – Функціональні зони НПП «Черемоський»

Проведено дешифрування растрової інформації, векторизовано функціональні зони та визначено їх кількісні показники площі. Першою здійснено спробу векторизувати ділянки господарської зони НПП «Хотинський». За офіційною інформацією, площа таких ділянок складає більше 10 км^2, проте практично вся частина таких ділянок не виведена з користування у землекористувачів. Тому оцифровано лише 1 ділянку площею 0,13 км^2, що становить менше 1 % від усієї площі НПП.

Окремим оцифрованим шаром була територія зони регульованої рекреації.

Кількість оцифрованих об’єктів складає 32 одиниці із загальною

площею 20,3 км^2, що становить 62,6 % від загальної площі національного природного парку.

Оремим оцифрованим шаром виступала територія заповідної зони, яка знаходиться розірвано по території НПП і чергується з зоною регульованої рекреації. Статистичний аналіз показав, що кількість векторизованих об'єктів складає 23 одиниці із загальною площею 11,65 км^2, що становить 35,9 % від загальної площі національного природного парку.

Ще одним оцифрованим шаром були ділянки території зони стаціонарної рекреації. Кількість таких ділянок 11 площею 0,36 км^2 і становить 1,1 % від загальної площі НПП.

Оверлейний аналіз візуально продемонстрував усі функціональні зони НПП «Хотинський» відображені на рис. 3.41.

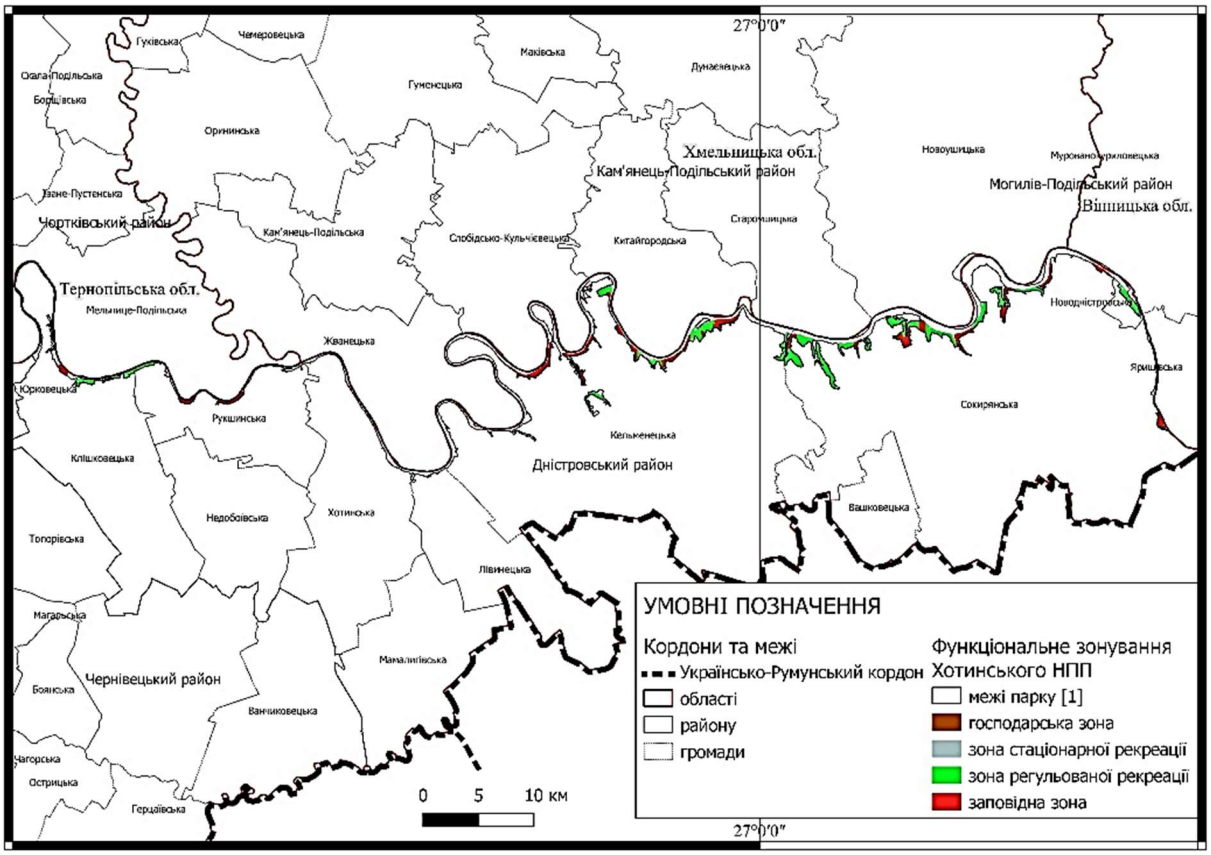

Рис. 3.41 – Функціональні зони НПП «Хотинський»

За допомогою налаштувань компанування макету в *ArcMap* складено загальну карту функціонального зонування НПП Чернівецької області (рис. 3.42).

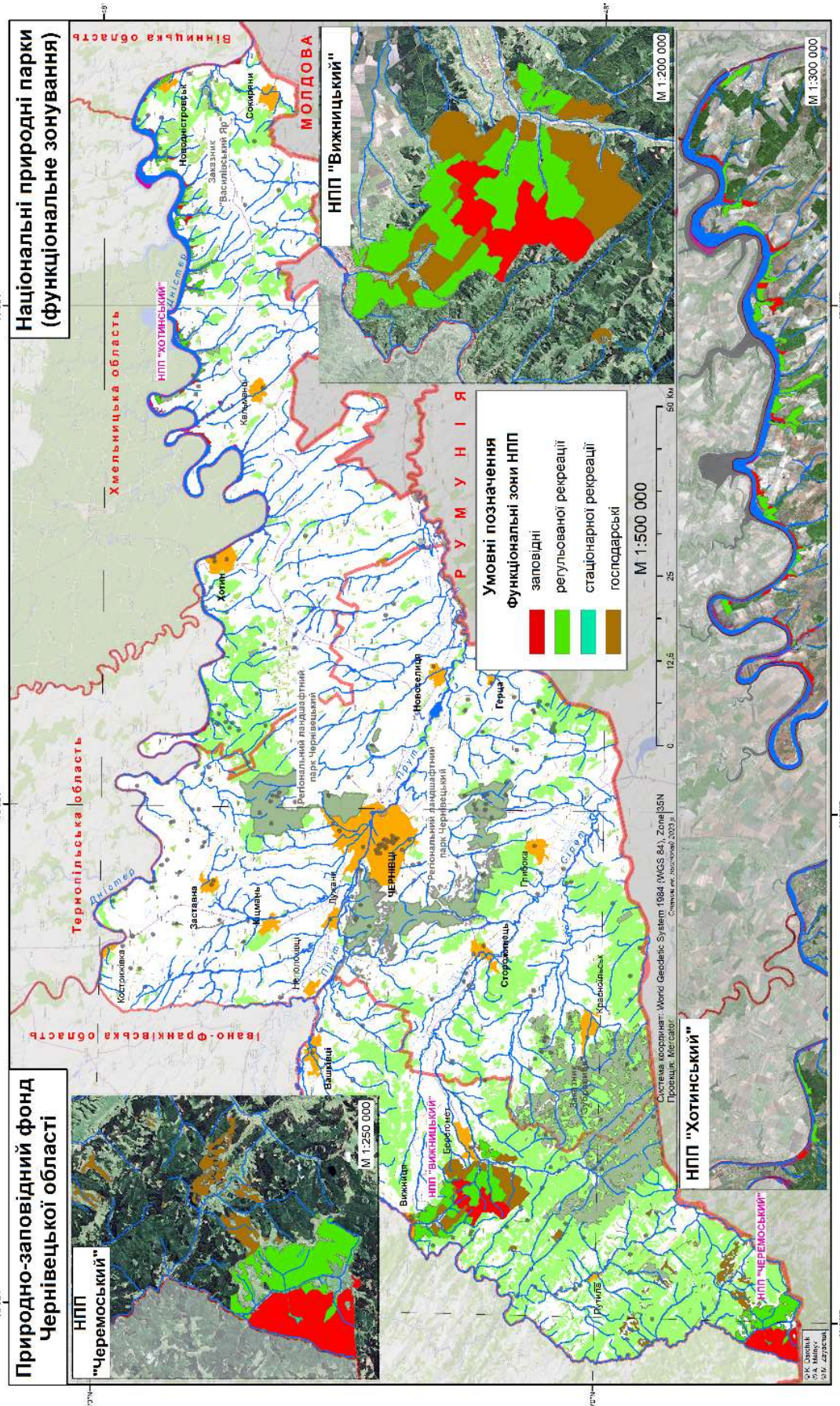

Рис. 3.42 – Функціональне зонування НПП Чернівецької області

3.3.1.5. Відповідність розташування та розміру функціональних зон НПП Чернівецької області

На особливостях функціонального зонування національних парків, а також на основі територіальної конфігурації місць ландшафту (лісові масиви, системи озер, групи островів, дельти річок, узбережжя великих водойм) базується їх планувальна організація. Вона складається з планувальної структури і функціонального зонування території.

Функціональне зонування територій НПП Чернівецької області (рис. 3.43) проводиться за вільним типом: загальний рисунок мозаїчний, ділянки кожної зони представлені кількома контурами, тобто має кластерний характер (табл. 3.5).

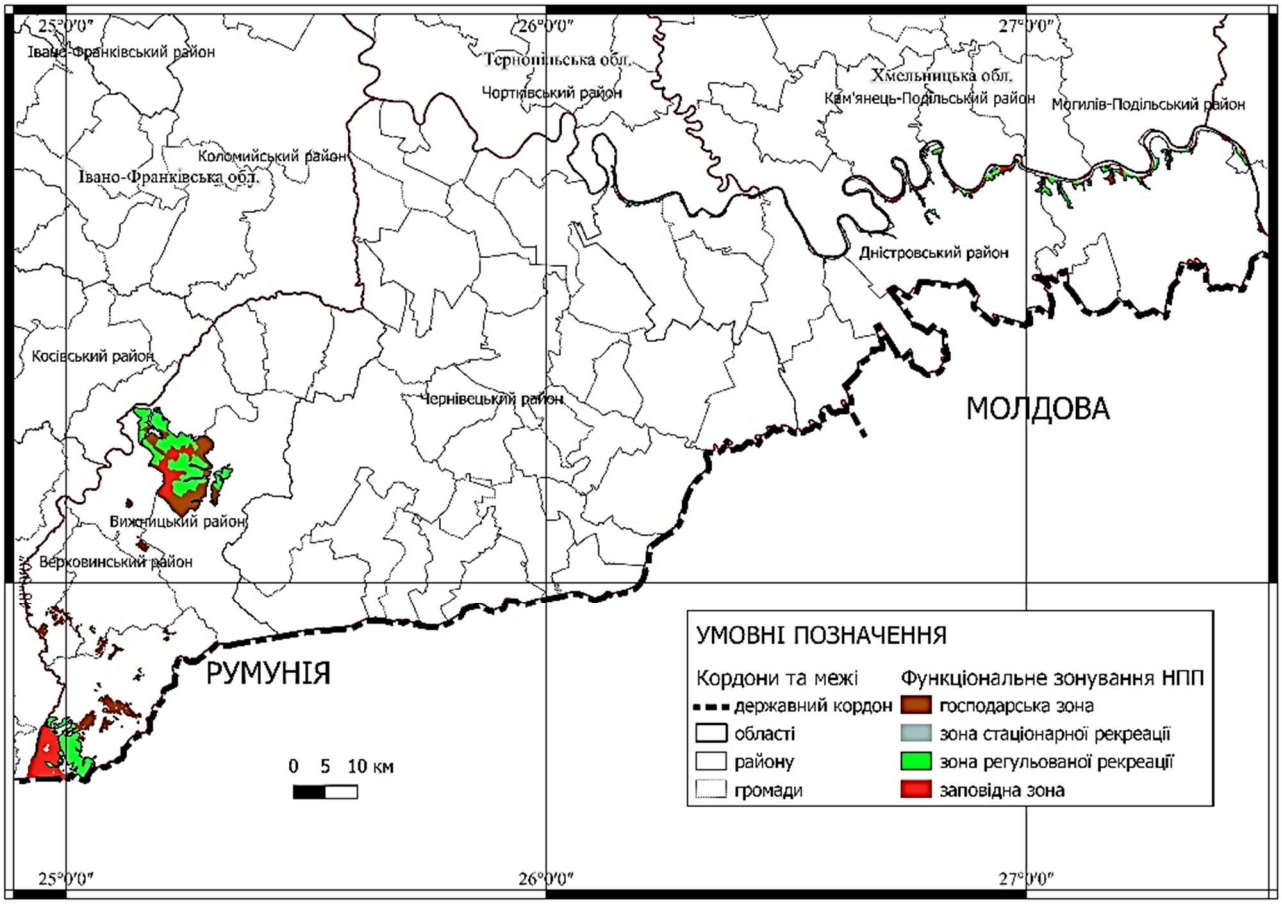

Рис. 3.43 – Функціональне зонування
НПП «Черемоський», НПП «Вижницький», НПП «Хотинський»

Таблиця 3.5

Кількісні показники площі функціональних зон НПП Чернівецької області

№ з/п		НПП «Черемоський»		НПП «Вижницький»		НПП «Хотинський»	
1	2	3		4		5	
1	Рік заснування	2009		1995		2010	
2	Площа (S), км^2 (офіційні дані)	**71,175**		**113,69**		**94,46**	
	Площа функціональних зон:	км^2	%	км^2	%	км^2	%
4	*-заповідна зона (ЗЗ):*	26,36 (5*)	34,8	22,43 (1*)	19,7	11,65 (23*)	35,9
	найбільший об'єкт	25,93				1,38	
	найменший об'єкт	0,004				0,09	
	-оптимальна площа ЗЗ від НПП	**>33,3 %**					
	-мінімальна величина ділянки ЗЗ при крупномозаїчній структурі	**>10 км^2**					
5	*-зона регульованої рекреації (ЗРР):*	26,91 (18)	35,6	51,0 (8)	44,9	20,3 (32)	62,6
	найбільший об'єкт	21,1		14,99		2,03	
	найменший об'єкт	0,004		0,53		0,001	
	-оптимальна площа ЗРР від НПП	**< заповідної зони**					
6	*-стаціонарна рекреаційна зона (СРЗ):*	0,61 (12)	0,8	не виявлено		0,36 (11)	1,1
	найбільший об'єкт	0,23				0,17	
	найменший об'єкт	0,009				0,004	
	-оптимальна площа СРЗ від НПП	**< будь-якої функціональної зони**					
7	*-господарська зона (ГЗ):*	21,81 (99)	28,8	40,2 (9)	35,4	0,13 (1)	0,4
	найбільший об'єкт	4,1		17,5			
	найменший об'єкт	0,002		0,36			
	-оптимальна площа ГЗ від НПП	**< зони регульованої рекреації**					
8	*Площа усіх векторизованих зон*	**75,69**		**113,63**		**32,44**	

*кількість векторизованих полігонів

Для території Черемоського НПП розміщення функціональних зон має як крупномозаїчний, так і дрібномозаїчний типи. Останній небажаний для збереження екосистем НПП. Зокрема, існують малі за площею ділянки для кожної функціональної зони, найменші з яких: для заповідної зони (з 5 векторизованих ділянок 1 має площу більше 1 км^2) – 0,004 км^2, зони регульованої рекреації (з 18 векторизованих ділянок 4 мають площу більше 1 км^2) та стаціонарної рекреаційної зони – 0,009 км^2, господарської зони – 0,002 км^2.

Оптимальна для збереження екосистем формою заповідної зони компактна округла або овальна. Для території НПП «Черемоський» форма зони наближена до овальної. Крім того, вказана зона оточена на півночі та сході зоною регульованої рекреації, що позитивно в плані віддаленості антропогенного впливу. Проте західна частина заповідної території межує з лісовими ділянками лісництв Івано-Франківської області, що не входять в категорію об'єктів ПЗФ, а на півдні через державний кордон межує з територією Румунії. Позитивне в такому розташувані проєктне збільшення території НПП як на міжобласному, так і національному рівнях.

Згідно з нормативними вимогами, мінімальна величина ділянки заповідної зони при крупномозаїчній її структурі, як у випадку Черемоського НПП, має бути більшою за площу в одну тисячу гектарів, що додатково підтверджує недоцільність існування 4 окремих ділянок.

Заповідна зона НПП «Черемоський» знаходиться у відносно екологічно стабільному регіоні та малопорушених природних територіях на високогірних елементах ландшафтів і має становити більше третини від всієї площі НПП, оскільки повинна стати його репрезентативною для суворої охорони частиною. Векторизована та визначена площа зони оптимальна – 34,8 % від площі всього НПП.

Площа господарської зони НПП (21,81 км^2) менша за площу зони регульованої рекреації (26,91 км^2), що відповідає вимогам.

Водночас, зона стаціонарної рекреації повинна межувати із зоною регульованої рекреації та господарською і бути найменшою за площею. Для даного НПП величина площі витримана, ділянки зони є в різних частинах території спостережень. Але найбільша з них перебуває практично в самому центрі заповідної зони, що не може повністю гарантувати не втручання антропогенної складової.

Форма функціональних зон для території Вижницького НПП крупномозаїчного типу. Малі за площею ділянки зон відсутні або зустрічаються поодиноко: для зони регульованої рекреації (з 8 векторизованих ділянок 1 має площу менше 1 км^2).

На території НПП «Вижницький» заповідна зона має витягнуту неправильну геометричну форму. У найширшій ділянці (центральна частина) ширина вказаної зони становить близько 3800 м. Проте для більшості території характерні менша ширина, що іноді досягає значень менше 1 км (у північно-східній частині зони – приблизно 660 м). На нашу думку, така форма та її вузька протяжність не оптимальна для збереження екосистем. Зона регульованої рекреації оточена на півночі та сході зоною регульованої рекреації, що

позитивно в плані віддаленості антропогенного впливу. Проте суттєвим недоліком є безпосереднє межування господарської зони із заповідною у чотирьох окремих локаціях. Причому в північній частині ширина такої спільної межі більше 1850 м, що несе невідповідність розташування функціональних зон одна відносно одної.

Західна частина заповідної території межує з лісовими ділянками лісництв Усть-Путильської громади, що не входять в категорію об'єктів ПЗФ. Саме на цій ділянці одним з першочергових завдань є розширення території НПП.

Мінімальна величина ділянки заповідної зони при крупномозаїчній її структурі має бути більшою за площу в одну тисячу гектарів, що в цьому випадку становить 22,4 км^2 і відповідає вимогам нормативів. Але згідно з вимогами: «заповідна зона, яка знаходиться у відносно екологічно стабільному регіоні та малопорушених природних територіях на високогірних елементах ландшафтів має становити більше третини від всієї площі НПП, оскільки повинна стати його репрезентативною для суворої охорони частиною». Аналіз показує, що заповідна зона НПП «Вижницький» належить до вказаної градації, а її розмір – 19,7 % від загальної площі НПП - далеко не оптимальний та потребує збільшення.

Площа господарської зони НПП (40,2 км^2) менша за площу зони регульованої рекреації (51,0 км^2), що відповідає вимогам.

Під час здійснення векторизації не виявлено зону стаціонарної рекреації НПП «Вижницький».

Аналіз місцерозташування НПП «Хотинський» показав, що об'єкт ПЗФ має межу, яка проведена за природним контуром екосистем – руслом річки Дністер. Його планувальна організація має планувальну структуру (структурну схему) – лінійну.

Протяжність уздовж русла річки Дністер виокремила розірване розташування ділянок заповідної зони НПП. Векторизація та аналіз засвідчили окреме розташування 23 таких ділянок, що переважно мають площу менше 1 км^2 (91 %). Заповідна зона створена у відносно екологічно стабільному регіоні та малопорушених природних територіях на рівнинно-лісових, водно-болотних елементах ландшафтів і має становити більше третини від всієї площі НПП. За допомогою інструментів QGIS визначено площу на рівні 35,9 % від всього НПП «Хотинський», що оптимально. Проблемним залишається близькість розташування антропогенних елементів: жодна ділянка заповідної зони не повністю захищена в плані межування з іншими функціональними зонами по сусідству.

Під час всієї протяжності заповідну зону змінює зона регульованої рекреації, що також має у складі окремо розташовані ділянки (31 одиниця), 6 з яких мають площу більше 1 км^2. Загальна площа зони більша за заповідну зону: 62,6 км^2 проти 35,9 км^2.

Виявлена зона стаціонарної рекреації найменша за площею, що відповідає нормативним вимогам.

3.3.2. Загальна характеристика інших об'єктів ПЗФ території досліджень

Наступним кроком є створення геоінформації, яка безпосередньо стосується природно-заповідного фонду Чернівецького району. Для цього ми також використали програмний продукт *ArcGIS*.

Дані бралися зі статистичних звітів Державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду України за 01.01.2023 р. [29]. Для цього ми поетапно вносили геошари до середовища *ArcGIS* та перевіряли їх приналежність до ландшафтів, зокрема лісових масивів.

Чернівецький регіональний ландшафтний парк займає 21 504 га, що складає 2,6 % від площі Чернівецького району. Він оконтурює передмістя обласного центру (рис. 3.44).

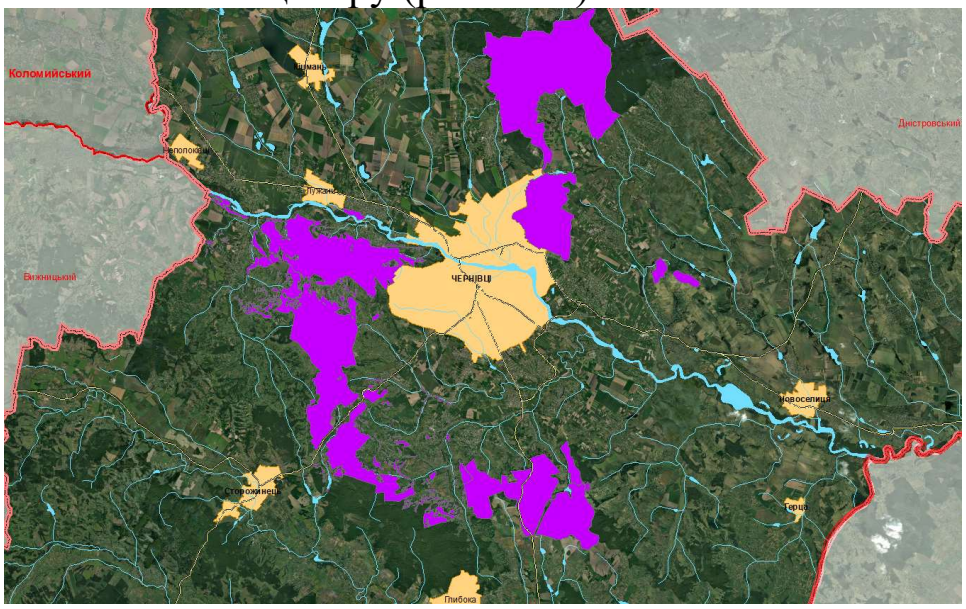

Рис. 3.44 – Ареал Чернівецького регіонального ландшафтного парку

Чернівецький регіональний ландшафтний парк розташований у центральній та північній частинах Чернівецького району. Складається з кількох переважно лісових масивів: один розміщений на захід від міста Чернівців (на правому березі річки Прут), інший – на південь (у східній частині Чернівецької височини). Ще один масив прилягає безпосередньо до північно-східної околиці Чернівців, а четвертий (найбільший) охоплює західну частину Хотинської височини.

Охороняють умовно корінні чисті букові, чисті дубові з дуба скельного та буково-дубові ліси з дубом звичайним і скельним, дубово-ялицеві, ялицево-дубові, ялицево-букові, буково-ялицеві, ялицево-буково-дубові, грабово-ялицево-букові, грабово-буково-дубові та інші мішані ліси. Збереглася унікальна бучина тису ягідного у другому ярусі (ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Тисовий Яр» площею 10 га). Охороняється 25 видів рослин, занесених до Червоної книги України.

Складовими частинами регіонального парку є заказник Цецино, урочище Берда та інші.

Парк входить до складу ДП «Чернівецький лісгосп». На території державного підприємства «Чернівецький лісгосп» виділено 16,4 тис. га заповідних об'єктів, із них 15,4 тис. га – ландшафтний парк «Чернівецький», 1,0 тис. га – заказники державного і місцевого значення.

Складено в ГІС картосхему просторового розташування Чернівецького регіонального ландшафтного парку відносно інших об'єктів ПЗФ (рис. 3.45).

Невід'ємною складовою ПЗФ, водночас екологічного туризму в Чернівецькій області є заказники загальнодержавного і місцевого значень (рис. 3.46) загальною площею в 385,5 км^2 та кількістю об'єктів у 55 одиниць. Зі всієї кількості лише 10 об'єктів мають загальнодержавне значення, решта – місцеве (рис. 3.47). Кожен із заказників залежно від характеру, мети організації та необхідності режиму охорони їх територій може поділятися на 11 типів, із-поміж яких на теренах Чернівецької області виокремлюються ландшафтні – 20 одиниць, іхтіологічні – 12, лісові – 7, орнітологічні – 6, ботанічні – 5, карстово-спелеологічні – 3, ентомологічний – 1, загальнозоологічний – 1 (рис. 3.48).

Найбільшим заказником площею у 270,5 км^2 є загальнозоологічний заказник місцевого значення «Зубровиця» у межах Путильського та Сторожинецького лісгоспів. Статус надано у 1994 році з метою збереження лісового масиву в межах Покутсько-Буковинських Карпат, як місця оселення зубрів, а також інших диких тварин. Зазначимо, що у його межах перебуває також три менших заказники з різними режимами їх охорони: «Красноїльськ» (ландшафтний, загальною площею 11,2 км^2), «Лунківський» (лісовий 1,1 км^2) та «Чарівне крильце» (ентомологічний, 0,2 км^2). Ця особливість створює певні проблеми при оптимізації природного середовища всіх зазначених заказників і потребує більш детальної уваги та додаткових досліджень.

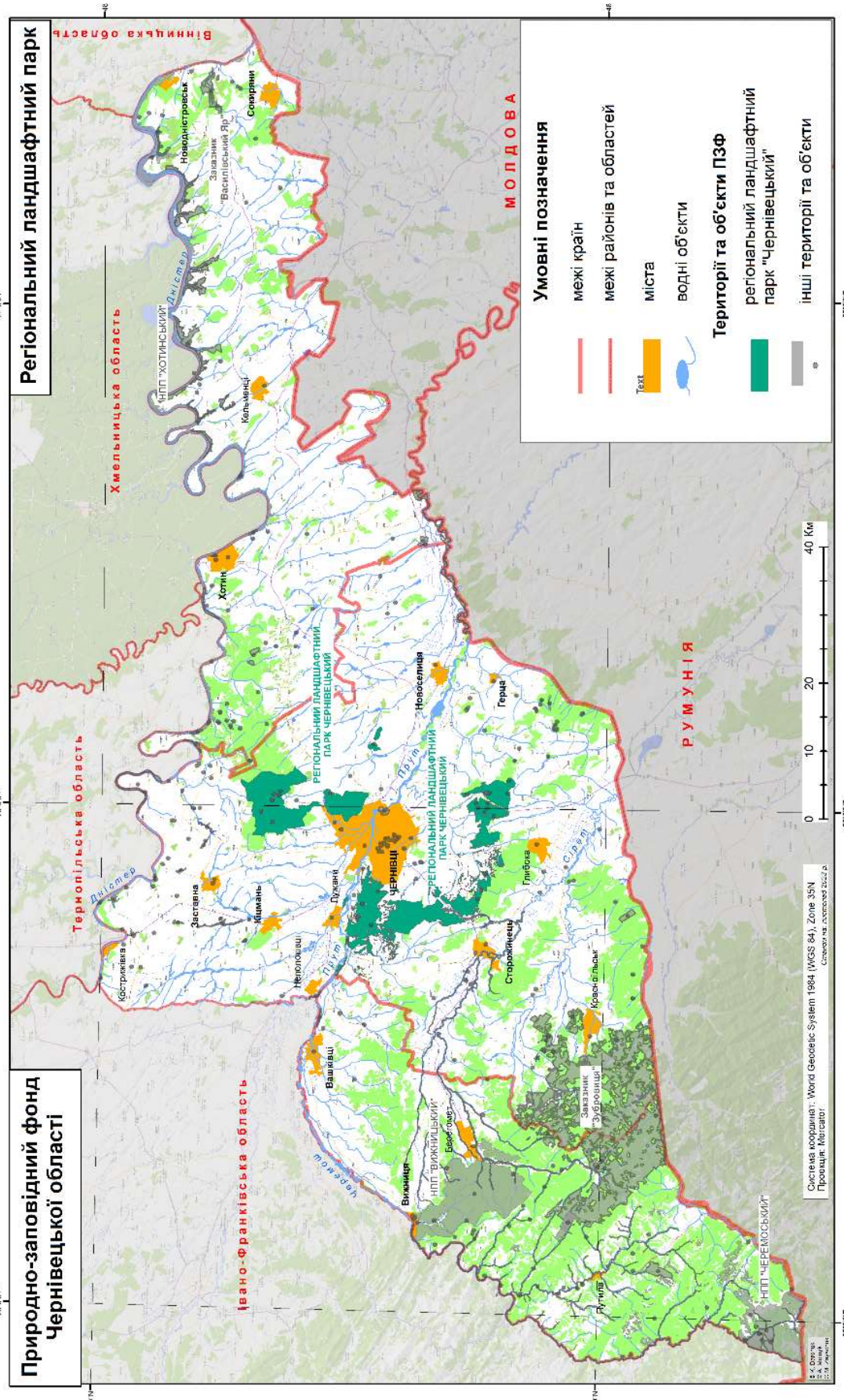

Рис. 3.45 – Розташування Чернівецького регіонального ландшафтного парку

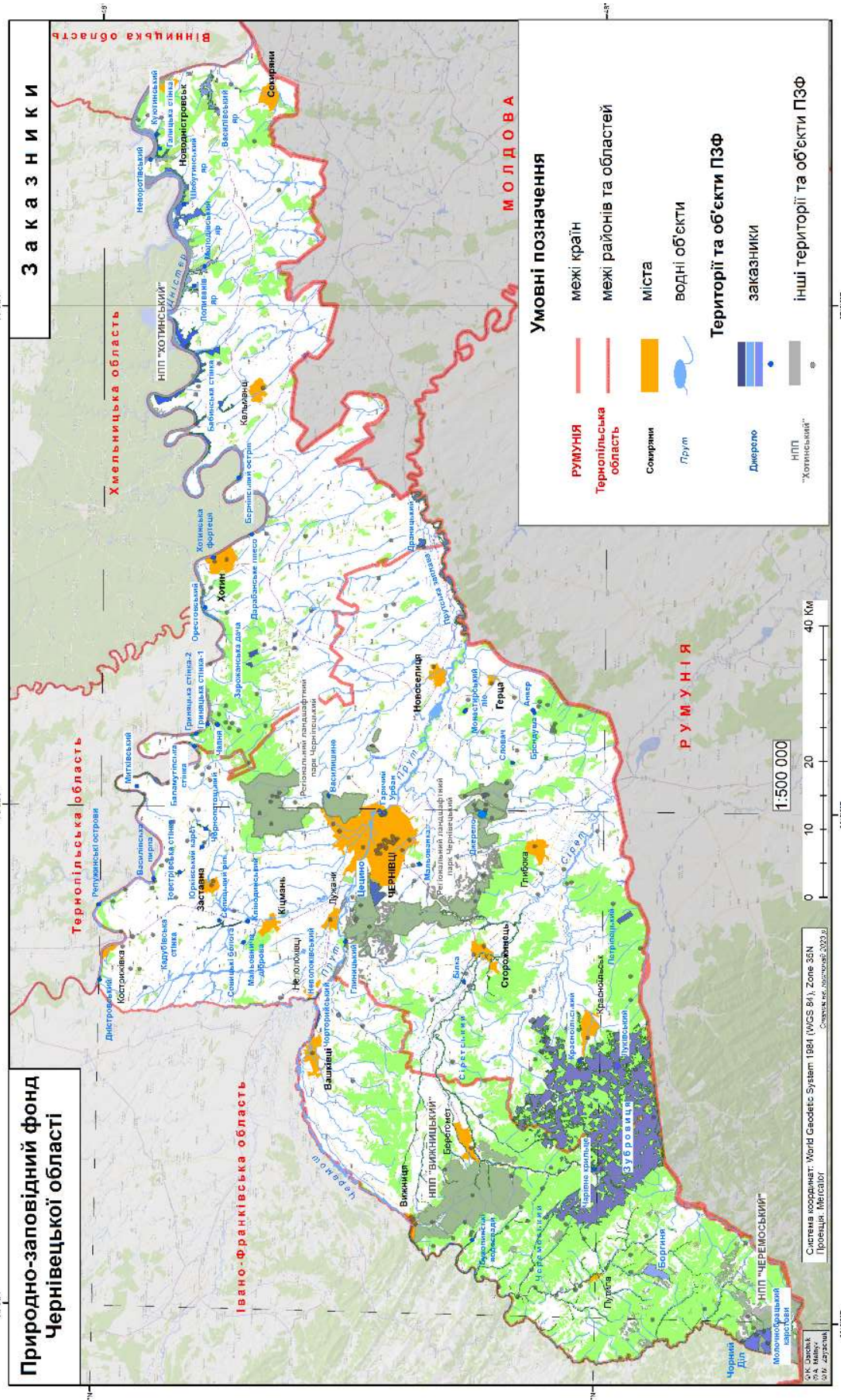

Рис. 3.46 – Просторове розміщення заказників Чернівецької області

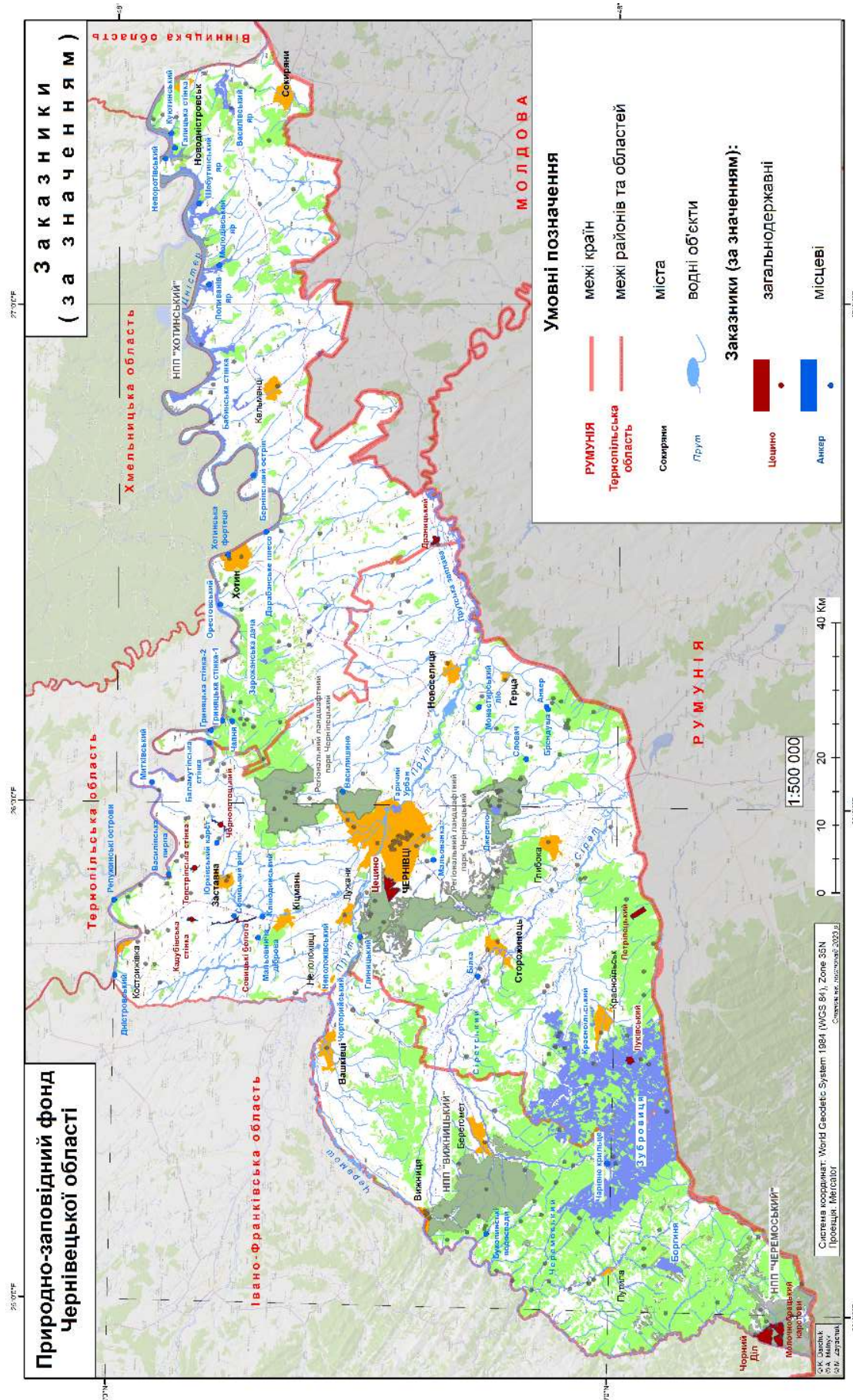

Рис. 3.47 – Просторове розміщення заказників Чернівецької області, поділених за значенням на загальнодержавні та місцеві

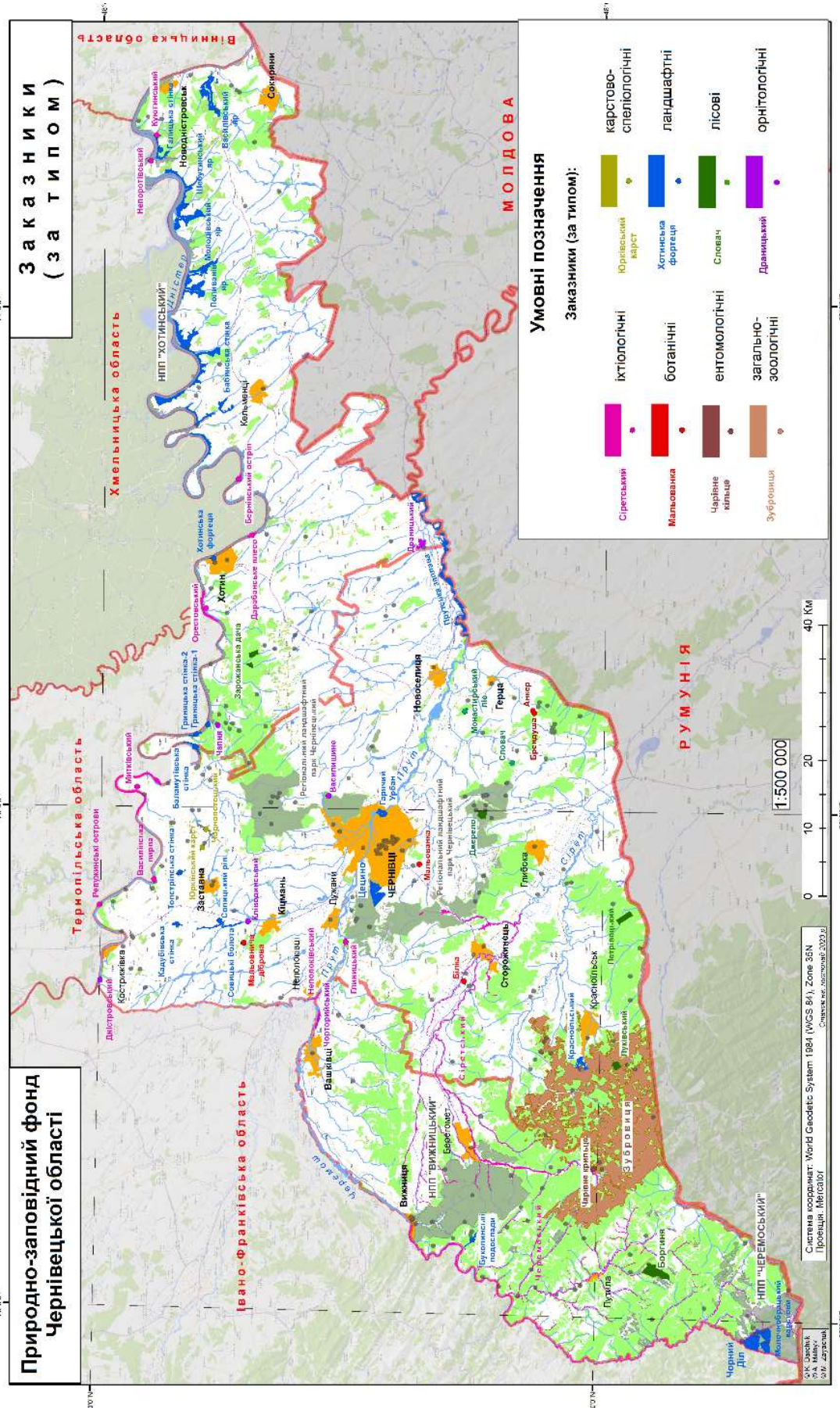
Природно-заповідний фонд Чернівецької області
Заказники (за типом)
Умовні позначення
Заказники (за типом):
карстово-спелеологічні
ландшафтні
лісові
орнітологічні
ботанічні
ентомологічні
загально-зоологічні
Сіретський
Мальованка
Чарівне кільце
Зуброниця
Юрківський карст
Хотинська фортеця
Словач
Дрантицький
Івано-Франківська область
Тернопільська область
Хмельницька область
Вінницька область
МОЛДОВА
РУМУНІЯ
НПП "ХОТИНСЬКИЙ"
НПП "ВИЖНИЦЬКИЙ"
НПП "ЧЕРЕМОСЬКИЙ"
ЧЕРНІВЦІ
Хотин
Кельменці
Новоселиця
Вижниця
Сторожинець
Кіцмань
Заставна
Сокиряни
Новодністровськ
Дністровський
Костриківка
Ревнівські острови
Василівська гирла
Митківський
Кадубівська стінка
Тростянська стінка
Юрківський карст
Заставнівський ліс
Соснівський ліс
Хлібодарський
Соснівський болота
Мальованка
Діброва
Неполоківці
Неполоківський
Чорторийський
Пинятинський
Вашківці
Пужний
Цецино
Василишино
Регіональний ландшафтний парк Чернівецький
Регіональний ландшафтний парк Чернівецький
Джерело
Мальованка
Монастирська лісо.
Словач
Герца
Амер
Бреяуцул
Зарожанська дача
Дерибанське плесо
Хотинська фортеця
Оренівський
Бернівський острів
Бернівський плесо
Оренівський
Гринівська стінка-2
Гринівська стінка-1
Чапля
Балакулівська стінка
Юрківський карст
Оренівський ліс
Дністер
Дністер
Дністер

Особливим на Буковині є ландшафтний заказник «Цецино» загальною площею у 4,3 км^2. Це мальовничий лісовий масив, який вкриває привершинну частину г. Цецино (її північно-західні, північні, північно-східні та південно-східні макросхили, густо розсічені ярами й ускладнені зсувами) – найвищої точки (537 м н. р. м.) Чернівецької височини і Буковинського Передкарпаття. Поряд із цим, заказник є одним з найпопулярніших місць відпочинку місцевих жителів. У зв'язку з цим він зазнає відчутної рекреаційної дигресії, що негативно впливає на стан збереження видів та угруповань, які тут охороняються. Зазначимо, що цей заказник також знаходиться у межах іншої природно-заповідної території – Чернівецького регіонального ландшафтного парку.

Серед інших варто виокремити Бабинську стінку (15,5 км^2), Сіретський (10,6 км^2), Черемоський (9,5 км^2), Чорний Діл (8,9 км^2), Шебутинський ліс (8,2 км^2), Прутську заплаву (7,5 км^2), Василівський ліс (5,4 км^2), Боргиню (4,8 км^2), Поливанів Яр (4,6 км^2), Митківський (3,7 км^2). Інші 42 заказники мають незначну площу - від 2,5 км^2 до 0,012 км^2 - та розосереджено розташовані по всій області.

Найбільша кількість об'єктів ПЗФ Чернівецької області припадає на пам'ятки природи (ПП). Їх на території області налічується 198, із них 9 загальнодержавного значення: Борівецька ПП, Шилівський та Рухотинський ліси, Тисовий яр, Урочище «Білка», Печери «Буковинка», «Попелюшка», «Баламутівська» та «Піонерка» (рис. 3.49 - 3.50). Зокрема, печери Буковини є основою науково-пізнавального спелеотуризму.

Пам'ятки природи можуть використовуватися для проведення екскурсій, організації на їх основі міжнародних екологічних конгресів, розширення освітньо-виховної роботи. Поширення їх в різних частинах Чернівецької області відіграє провідну роль у розвитку екологічного туризму.

У Чернівецькій області функціонує 6 дендрологічних парків, з них 2 загальнодержавного значення: Сторожинецький та Чернівецький (рис. 3.51). Це одні з найстаріших дендропарків області. В їхніх насадженнях зростають різноманітні види і форми дерев та чагарників. Мають науково-естетичне значення і слугують базами наукових досліджень.

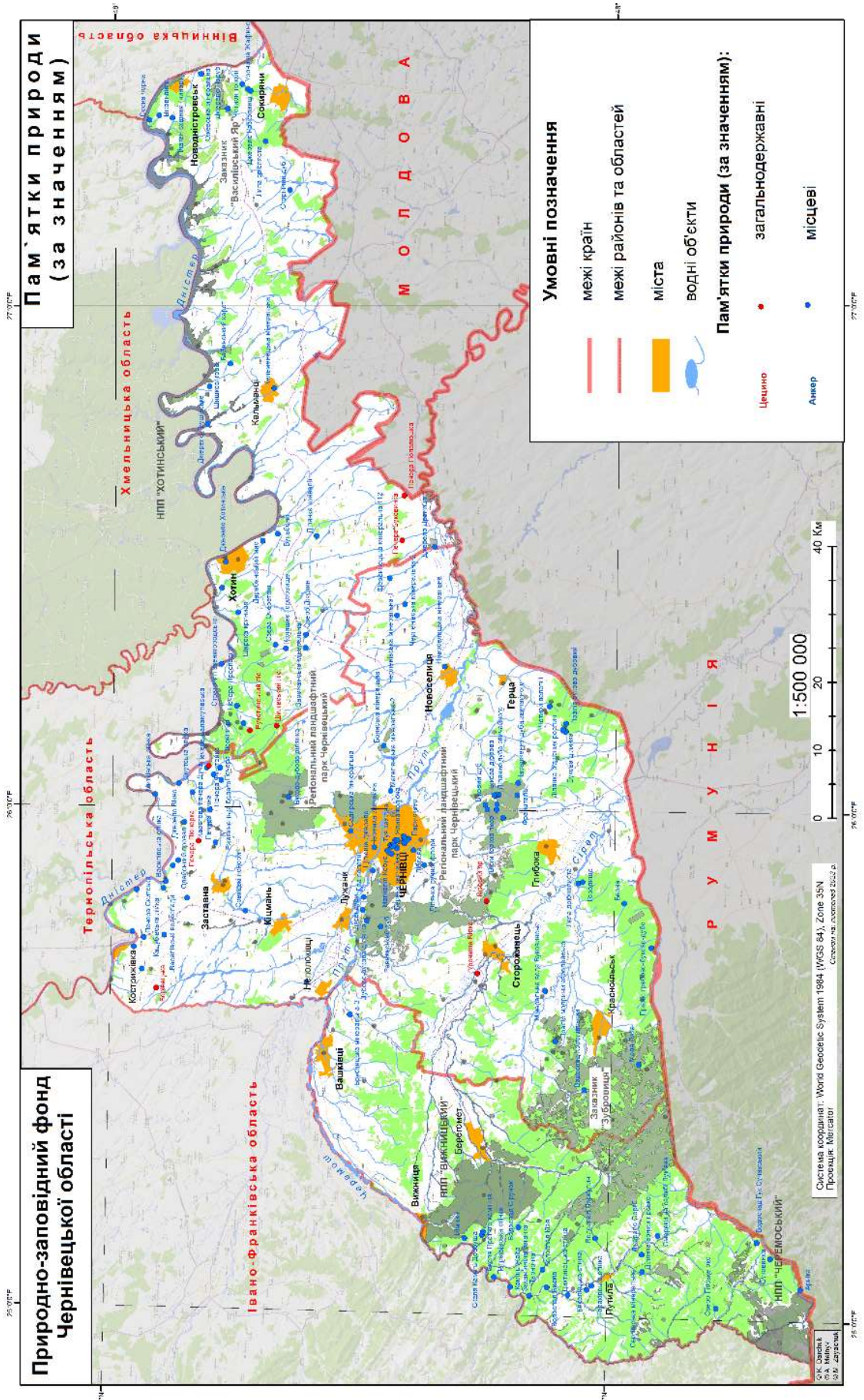

Рис. 3.49 Пам’ятки природи Чернівецької області, виділені за значенням

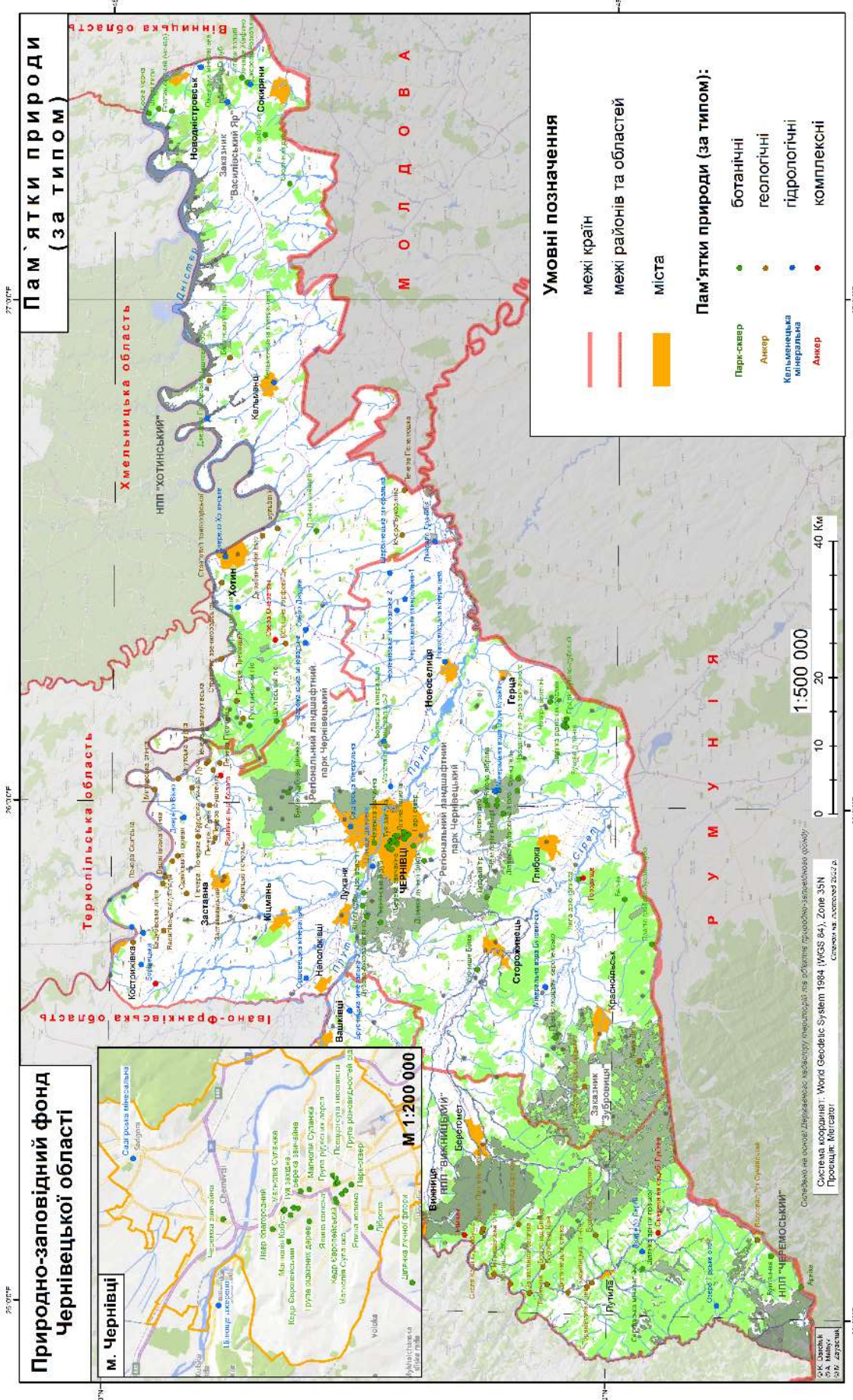

Рис. 3.50 Пам'ятки природи Чернівецької області, виділені за типом

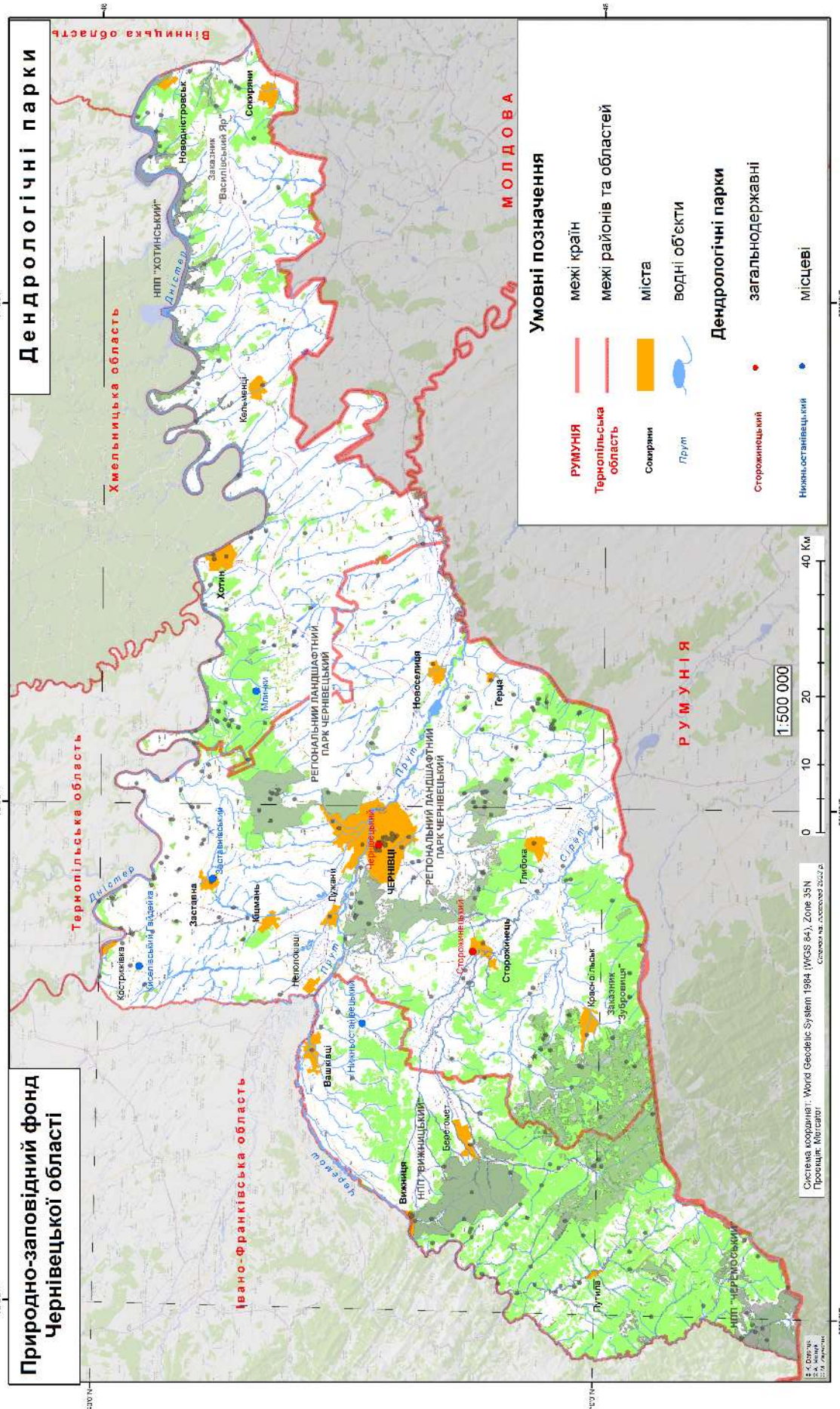

Рис. 3.51 Просторове поширення дендрологічних парків Чернівецької області

На території Чернівецької області серед об’єктів ПЗФ виокремлюються заповідні урочища кількістю 38 одиниць загальною площею 12,14 км^2, що мають локальний характер природоохоронної діяльності. На картосхемі (рис. 3.52) такі об’єкти представлені точковими геометричними примітивами через невеликі розміри. Найбільше заповідне урочище місцевого значення «Павлюково» площею 4,05 км^2, а найменше – «Праліс ясена звичайного» площею 0,056 км^2.

Складовими природно-заповідного фонду в Чернівецькій області є також ботанічний сад і парки-пам’ятки садово-паркового мистецтва у кількості 21 одиниця (рис. 3.53).

Чернівецький ботанічний сад, що знаходиться по вулиці Ю. Федьковича, заснований в 1877 році. Цілорічно він приваблює тисячі українців та іноземних туристів. У його складі налічується 1300 видів і форм рослин, із них 170 лікарських, 650 – зростає в оранжереях. Сад є базою наукових досліджень, а також використовується населенням для відвідування у порядку, встановленому адміністрацією ботанічного саду.

Зазначені об’єкти природно-заповідного фонду локалізовані як точкові об’єкти, за винятком парку «Жовтневий», який вирізняється полігональністю із досить значною площею у 63,5 га, та декількох пам’яток природи, площа яких складає 20 - 30 га.

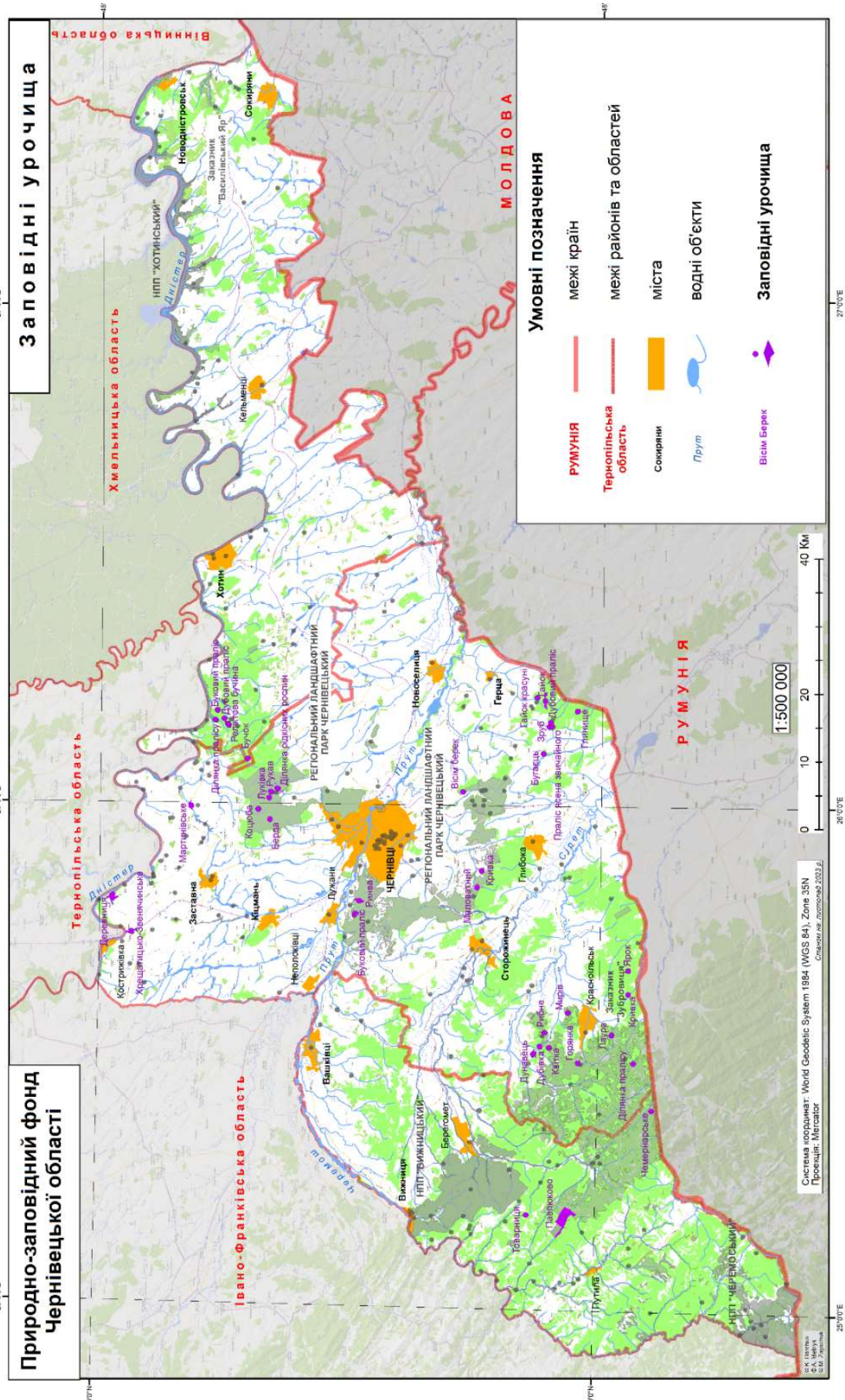
Природно-заповідний фонд Чернівецької області
Заповідні урочища
Умовні позначення
межі країн
межі районів та областей
міста
водні об'єкти
Заповідні урочища
РУМУНІЯ
Тернопільська область
Хмельницька область
Івано-Франківська область
МОЛДОВА
Вінницька область
ЧЕРНІВЦІ
Хотин
Новоселиця
Сокиряни
Кельменці
Вижниця
Сторожинець
Путила
Заставна
Кіцмань
Неполоківці
Герца
Тереблече
Красноїльськ
Павлокома
Товтри
Берегомет
НПП "ВИЖНИЦЬКИЙ"
НПП "ХОТИНСЬКИЙ"
НПП "ЧЕРЕМОСЬКИЙ"
РЕГІОНАЛЬНИЙ ЛАНДШАФТНИЙ ПАРК ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ
Дністер
Прут
Сірет
Чорний
Дунавець
Дубівка
Катеринка
Горянка
Мирославський
Заказник "Василівський Яр"
Заказник "Зубрячий Яр"
Заказник "Дубовий гай"
Заказник "Дубовий праліс"
Заказник "Буковий праліс"
Заказник "Буковий праліс"
Заказник "Буков

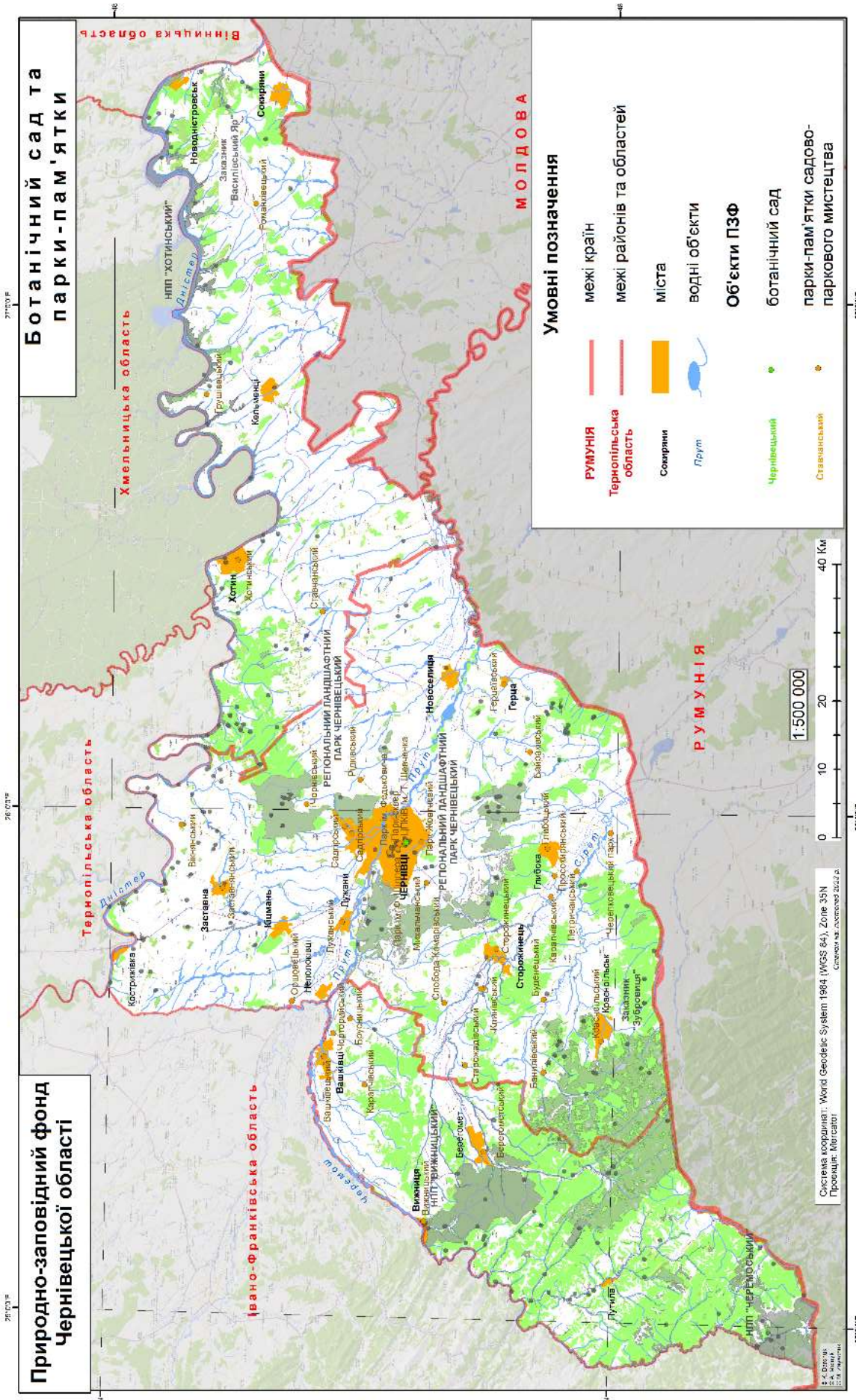

Рис. 3.53 Територіальне поширення ботанічного саду та парків-пам'яток Чернівецької області

Окремої уваги потребують об’єкти ПЗФ, розташовані в межах м. Чернівці, які також картографовано (рис. 3.54).

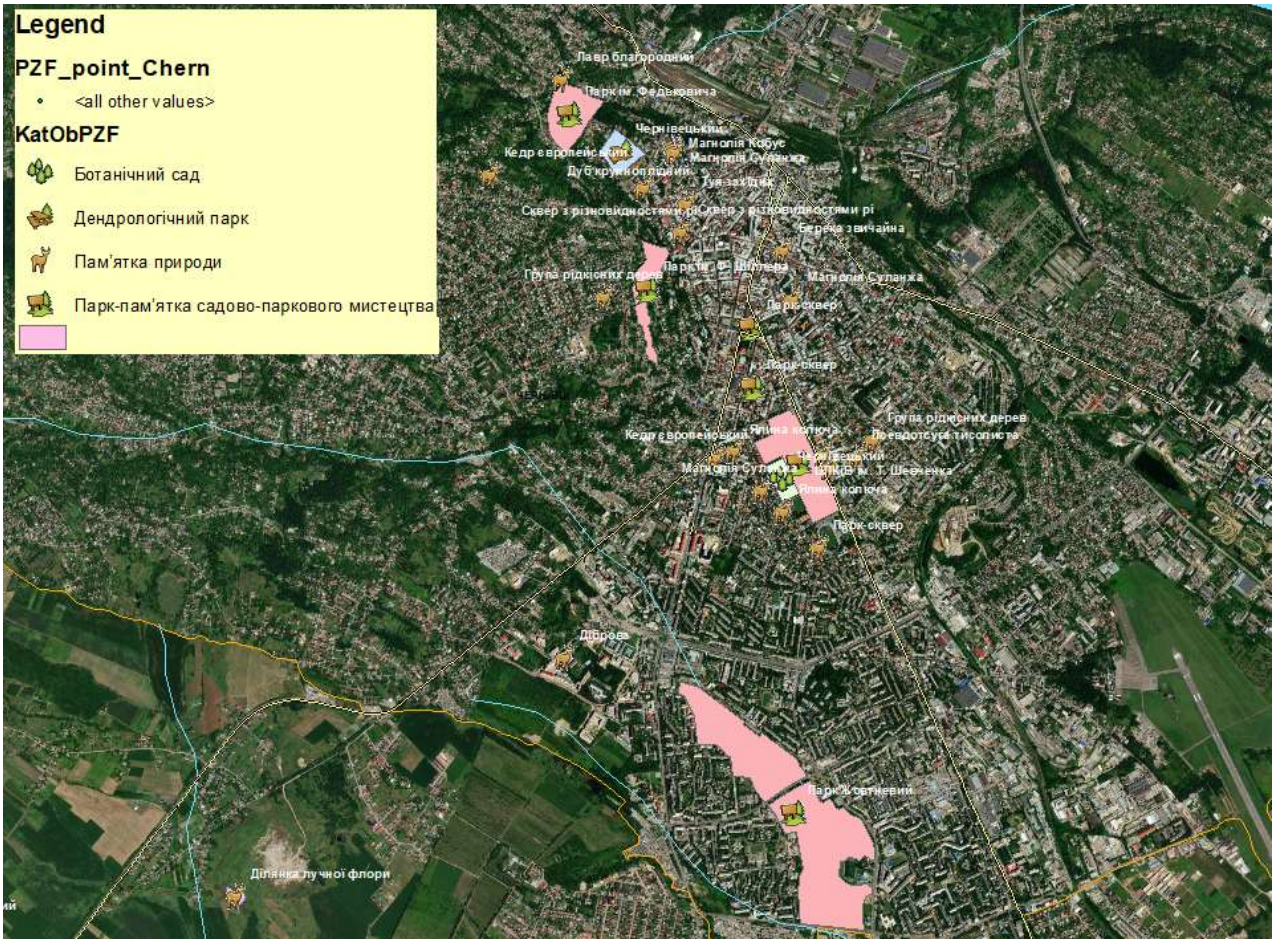

Рис. 3.54 – Об’єкти ПЗФ м. Чернівці

Як підсумок, ми сформували комплексну картографічну модель із поєднанням базових шарів із шарами природно-заповідного фонду Чернівецької області (рис. 3.55).

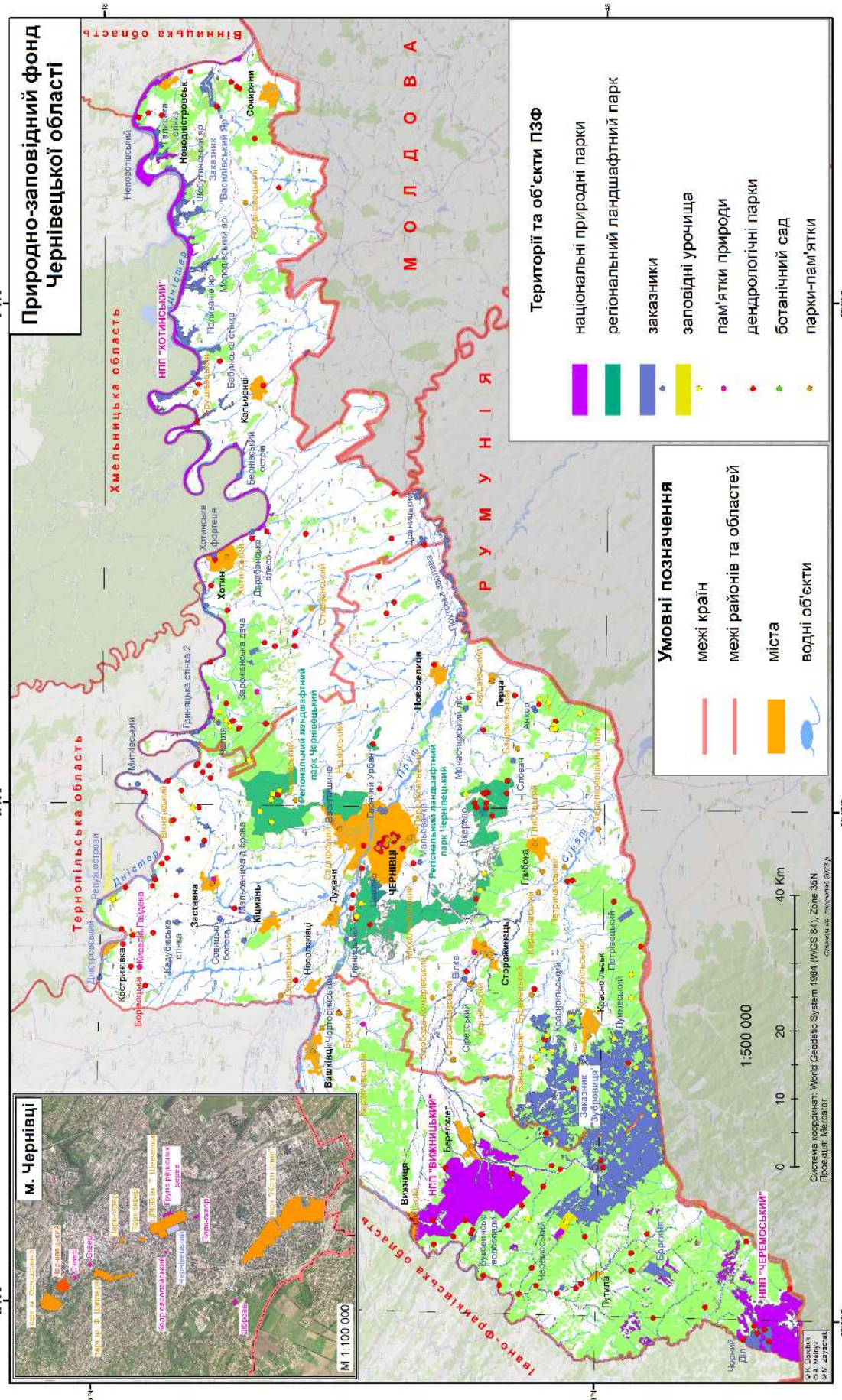

Рис. 3.55 Картосхема просторового розміщення об'єктів ПЗФ Чернівецької області

3.4. Створення інтерактивної карти об'єктів ПЗФ Чернівецької області засобами ПС

Важливим кроком є відкриття векторних шарів та приєднання до них табличних даних з атрибутивною інформацією. Попередньо зробивши таблиці, задали їм унікальний код, за яким можна здійснити приєднання даних. На рис. 3.56 наведено зразок такої таблиці.

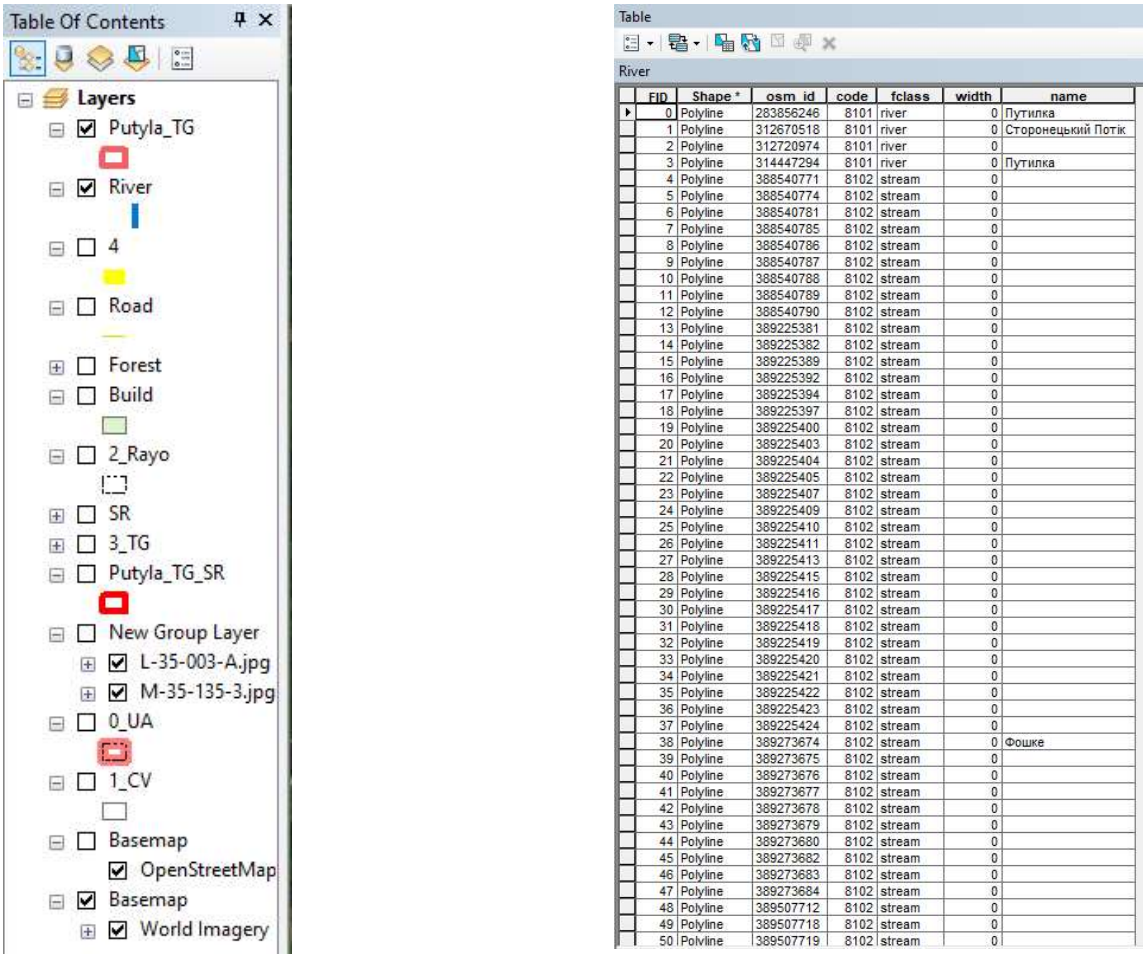

FID	Shape *	osm_id	code	fclass	width	name
0	Polyline	283856246	8101	river	0	Путилка
1	Polyline	312670518	8101	river	0	Сторонецький Потік
2	Polyline	312720974	8101	river	0	
3	Polyline	314447294	8101	river	0	Путилка
4	Polyline	388540771	8102	stream	0	
5	Polyline	388540774	8102	stream	0	
6	Polyline	388540781	8102	stream	0	
7	Polyline	388540785	8102	stream	0	
8	Polyline	388540786	8102	stream	0	
9	Polyline	388540787	8102	stream	0	
10	Polyline	388540788	8102	stream	0	
11	Polyline	388540789	8102	stream	0	
12	Polyline	388540790	8102	stream	0	
13	Polyline	389225381	8102	stream	0	
14	Polyline	389225382	8102	stream	0	
15	Polyline	389225389	8102	stream	0	
16	Polyline	389225392	8102	stream	0	
17	Polyline	389225394	8102	stream	0	
18	Polyline	389225397	8102	stream	0	
19	Polyline	389225400	8102	stream	0	
20	Polyline	389225403	8102	stream	0	
21	Polyline	389225404	8102	stream	0	
22	Polyline	389225405	8102	stream	0	
23	Polyline	389225407	8102	stream	0	
24	Polyline	389225409	8102	stream	0	
25	Polyline	389225410	8102	stream	0	
26	Polyline	389225411	8102	stream	0	
27	Polyline	389225413	8102	stream	0	
28	Polyline	389225415	8102	stream	0	
29	Polyline	389225416	8102	stream	0	
30	Polyline	389225417	8102	stream	0	
31	Polyline	389225418	8102	stream	0	
32	Polyline	389225419	8102	stream	0	
33	Polyline	389225420	8102	stream	0	
34	Polyline	389225421	8102	stream	0	
35	Polyline	389225422	8102	stream	0	
36	Polyline	389225423	8102	stream	0	
37	Polyline	389225424	8102	stream	0	
38	Polyline	389273674	8102	stream	0	Фошке
39	Polyline	389273675	8102	stream	0	
40	Polyline	389273676	8102	stream	0	
41	Polyline	389273677	8102	stream	0	
42	Polyline	389273678	8102	stream	0	
43	Polyline	389273679	8102	stream	0	
44	Polyline	389273680	8102	stream	0	
45	Polyline	389273682	8102	stream	0	
46	Polyline	389273683	8102	stream	0	
47	Polyline	389273684	8102	stream	0	
48	Polyline	389507712	8102	stream	0	
49	Polyline	389507718	8102	stream	0	
50	Polyline	389507719	8102	stream	0	

Рис. 3.56 Фрагмент таблиці даних, яка буде приєднана до векторного шару річок

Клікнувши правою клавішою по шару річок, вибрано в контекстному меню «Joins and Ralates» – «Join...», як показано на рис. 3.57.

У вікні, що відкрилося, в першому пункті обрано поле шару *(«code»),* по якому буде здійснюватися приєднання. В другому пункті

обрано необхідний нам файл для приєднання. В третьому пункті обрано поле в таблиці, яке відповідає полю у векторному шарі, та здійснено приєднання.

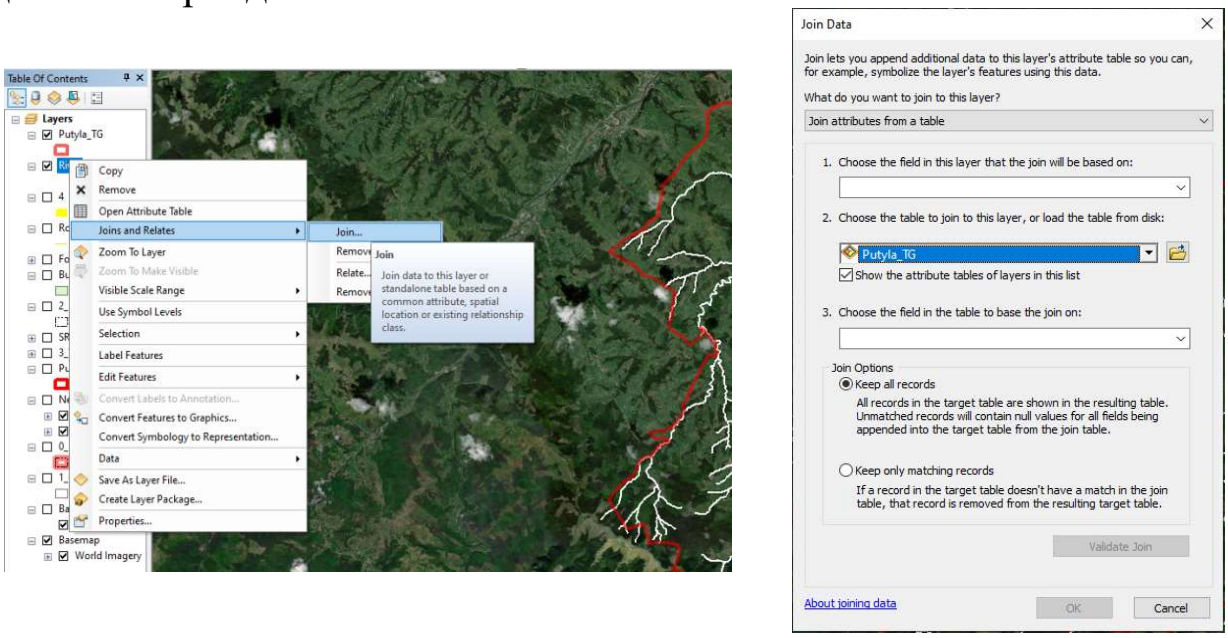

Рис. 3.57. Здійснення приєднання табличних даних до векторного шару

Відкривши таблицю атрибутів, побачимо, що дані приєднані успішно (рис. 3.58).

Table

4

FID	admin4Na_2	Shape *	OBJECTID	admin4Name	admin4Na_1	admin4Pcod	admin4RefN	admin3Name	admin3Na_1
0	Путила	Polygon	9388	Putyla	Путила	UA7323555100	Putyla	Putylska	Путильська
1	Киселицы	Polygon	9761	Kyselytsi	Киселиці	UA7323581501	Kyselytsi	Kyselytska	Киселицька
2	Сергии	Polygon	9847	Serhii	Сергії	UA7323585001	Serhii	Serhiivska	Сергіївська
3	Дихтинец	Polygon	10956	Dykhtynets	Дихтинець	UA7323580501	Dykhtynets	Dykhtynetska	Дихтинецька
4	Сарата	Polygon	19690	Sarata	Сарата	UA7323586005	Sarata	Shepitska	Шепітська
5	Гробище	Polygon	26157	Hrobyshche	Гробище	UA7323581502	Hrobyshche	Kyselytska	Киселицька
6	Соколий	Polygon	26158	Sokolii	Соколій	UA7323581505	Sokolii	Kyselytska	Киселицька
7	Рыжа	Polygon	26914	Ryzha	Рижа	UA7323555102	Ryzha	Putylska	Путильська
8	Поляковское	Polygon	26931	Poliakivske	Поляківське	UA7323581504	Poliakivske	Kyselytska	Киселицька
9	Выпчина	Polygon	26933	Vypchyna	Випчина	UA7323585002	Vypchyna	Serhiivska	Сергіївська
10	Рыпень	Polygon	26934	Rypen	Рипень	UA7323585003	Rypen	Serhiivska	Сергіївська
11	Фошки	Polygon	27550	Foshky	Фошки	UA7323585005	Foshky	Serhiivska	Сергіївська
12	Замогила	Polygon	28267	Zamohyla	Замогила	UA7323580503	Zamohyla	Dykhtynetska	Дихтинецька
13	Паркулина	Polygon	28303	Parkulyna	Паркулина	UA7323555101	Parkulyna	Putylska	Путильська
14	Тесницкая	Polygon	28688	Tesnytska	Тесницька	UA7323585004	Tesnytska	Serhiivska	Сергіївська
15	Малый Дихтинец	Polygon	28717	Malyi Dykhtynets	Малий Дихтинець	UA7323580504	Malyi Dykhtynets	Dykhtynetska	Дихтинецька
16	Площи	Polygon	29167	Ploshchi	Площі	UA7323581503	Ploshchi	Kyselytska	Киселицька
17	Греблина	Polygon	29260	Hreblyna	Греблина	UA7323580502	Hreblyna	Dykhtynetska	Дихтинецька
18	Тораки	Polygon	29272	Toraky	Тораки	UA7323555103	Toraky	Putylska	Путильська

Рис. 3.58 Вікно таблиці атрибутів векторного шару річок

Для збереження даних у векторних шарах ми здійснили експорт цих шарів, як показано на рис. 3.59.

Створення карт, які можна легко розсилати та переглядати, користується дедалі більшим попитом в останні роки, і лише декілька онлайнових програмних пакетів, які дозволяють створювати детальні карти, доступні безкоштовно.

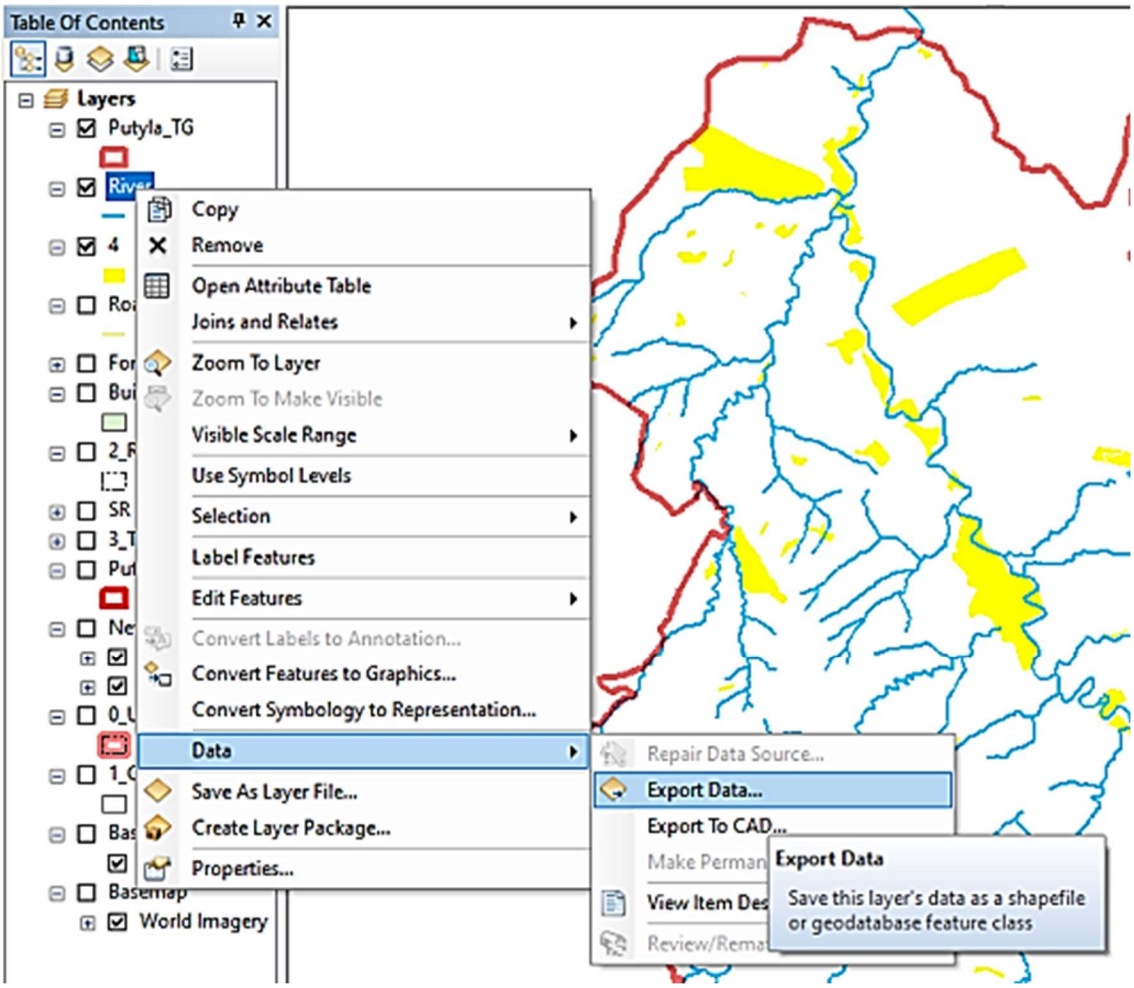

Рис. 3.59 Здійснення експорту векторного шару річок

Для використання онлайнової картографічної програми ArcGIS Online слід створити власний обліковий запис користувача, який буде загальнодоступним для користування в режимі онлайн. Цей безкоштовний обліковий запис надає для зберігання обмежений обсяг інформації.

Після реєстрації можна створити нову карту. Важливою опцією на платформі є легкий доступ до базових карт, які містять різні типи довідкових даних на задньому плані. Вони мають кілька опцій за замовчуванням, які можна змінити в будь-який час на своїй карті.

Полігональні дані складаються з численних шейп-файлів в одному шарі. Для додавання цих даних до карти в ArcGIS Online всі асоційовані файли слід заархівувати в один файл у форматі «*zip*». Зайшовши на свій акаунт, потрібно завантажити необхідні для роботи векторні шари, процес додавання файлів показаний на рис. 3.60.

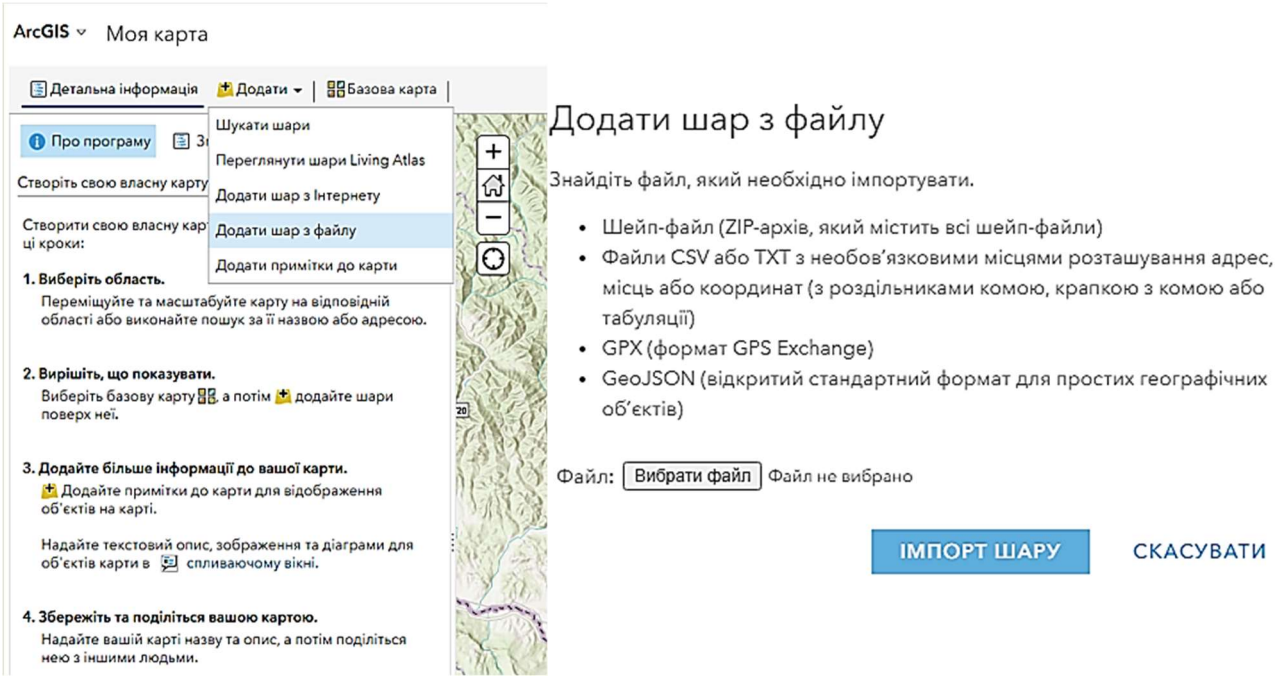

Рис. 3.60 Контексне меню та вікно додавання файлів

Одразу після відкриття пропонується обрати спосіб відображення об'єктів (рис. 3.61). Подібні дії виконуємо з тематичними шарами, зокрема шаром «*Forest*» (рис. 3.62).

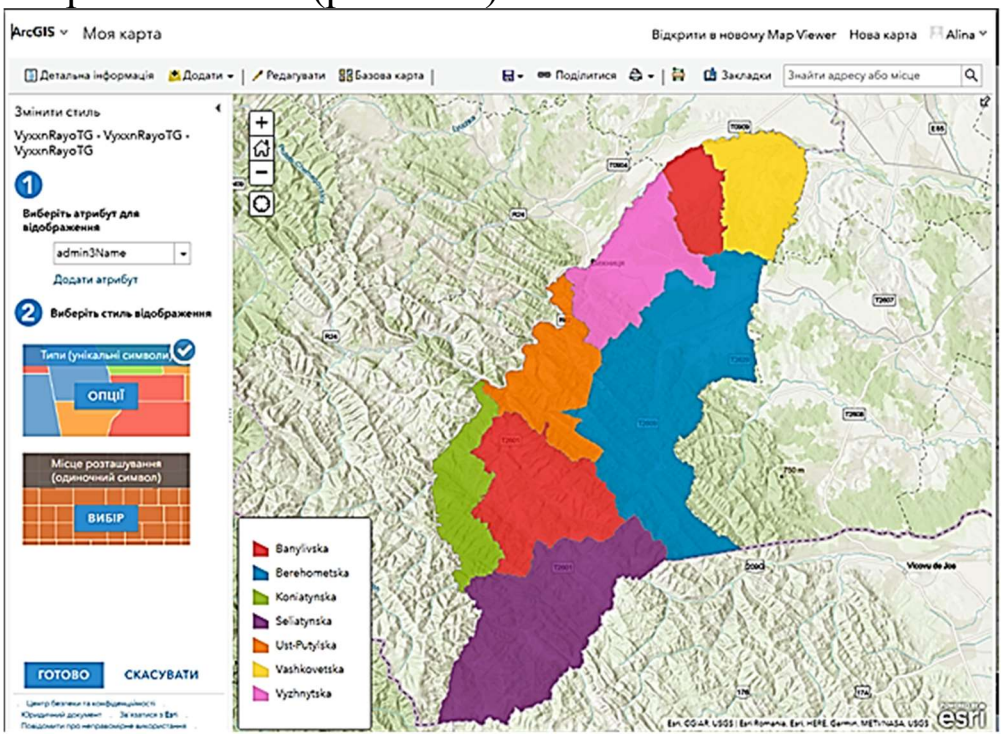

Рис. 3.61 Зображення робочого екрана налаштувань відображення векторного шару АТУ Вижницького району

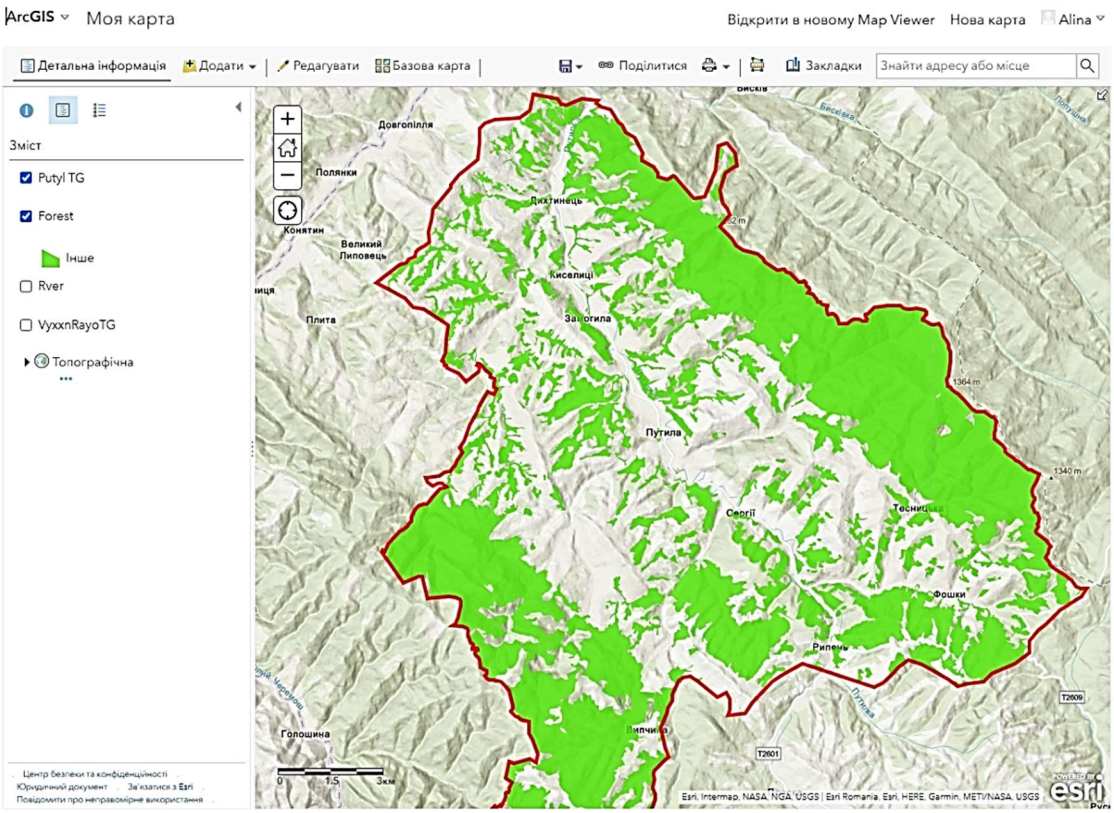

Рис. 3.62. Відображення шару «Forest» та «Межі Путильської ТГ» у вікні ArcGIS Online

Після додавання необхідних шарів векторизовані шари візуалізуються на екрані. Далі приступаємо до налаштувань спливаючих вікон. Для цього потрібно викликати контекстне меню необхідного шару (рис. 3.63). Користувач повинен мати змогу інтерактивно працювати з даними за кожним об’єктом. Для цього і налаштовують спливаючі вікна, щоб дати змогу побачити, яку інформацію з бази даних використано: налаштування спливаючих вікон за замовчуванням дозволяють включати значення всіх даних, які вказано в базі для певного об’єкта.

При створенні карти може виникнути потреба у внесенні незначних змін чи правок до бази даних або інших шейп-файлів.

Обравши пункт «Налаштувати спливаюче вікно», відкрилися налаштування спливаючого вікна. В полі «Заголовок спливаючого вікна» задали назву шару, в полі «Відображення» обрали «Відображення власних атрибутів» та натиснули «Налаштувати». Після цього відкрилося вікно «Відображення власних атрибутів», в якому можна визначити, відформатувати та навести необхідну нам інформацію (рис. 3.64).

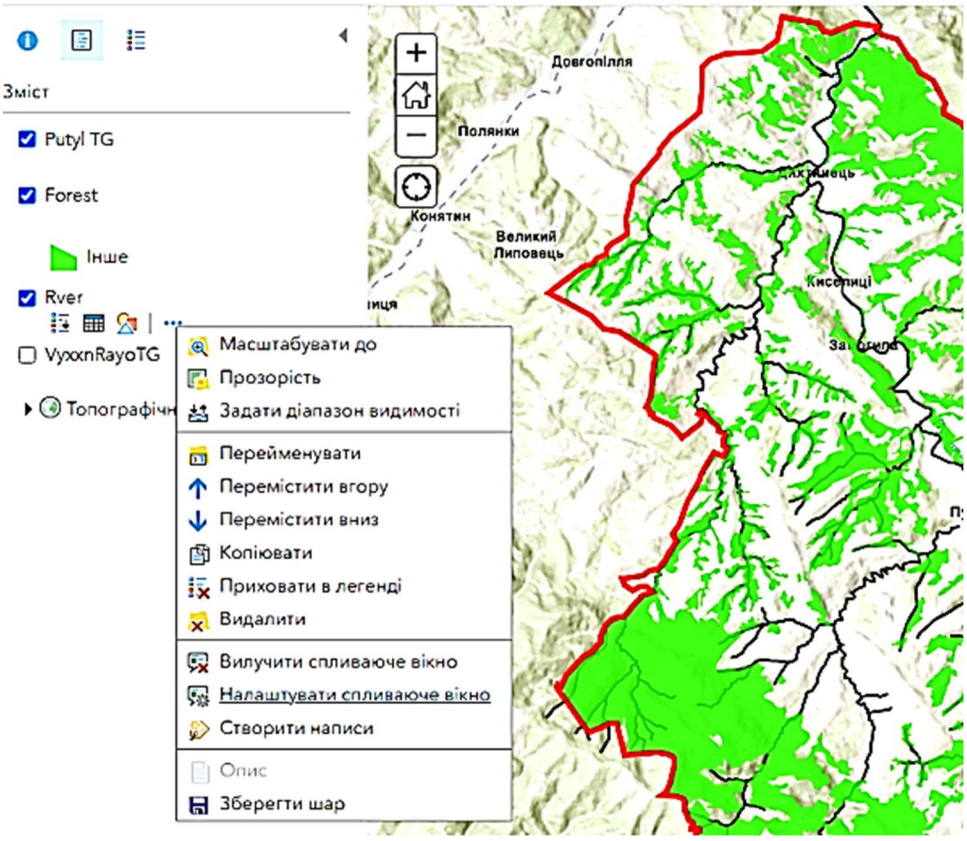

Рис. 3.63. Контекстне меню шару

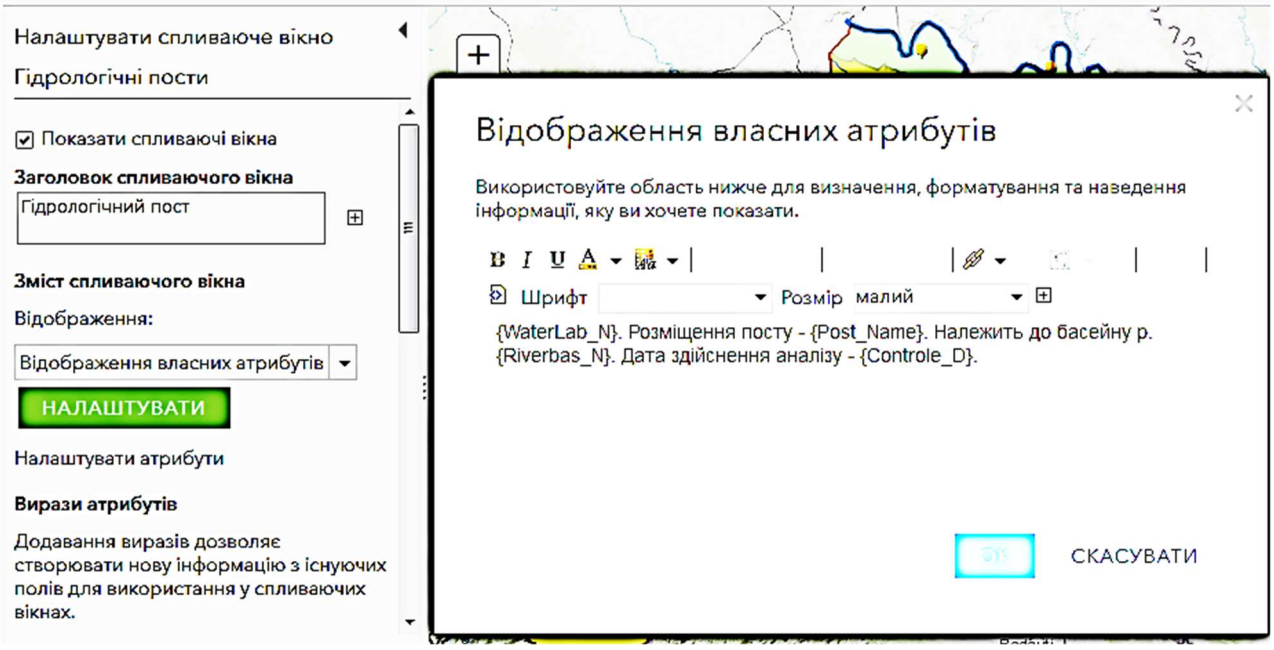

Рис. 3.64. Вікно відображення власних атрибутів

Не менш важливим полем налаштування спливаючих вікон є поле «Спливаючого мультимедійного змісту», в якому можна додати зображення чи різного роду діаграми. Додаючи зображення, відкривається вікно налаштувань, в якому потрібно зазначити шлях до нього.

Кожен шар на карті можна зберегти як окремий шейп-файл у обліковому записі. Цей шар буде відкриватися разом із картами, які збережені. Після збереження карти можна надати користувачам доступ до неї – етап публікації карт.

У підсумку ми сформували синтезовану інтерактивну карту «Природно-заповідний фонд Чернівецької області» (рис. 3.65) із необхідною атрибутивною інформацією та можливістю подальшого редагування й наповнення (https://arcg.is/qijei0).

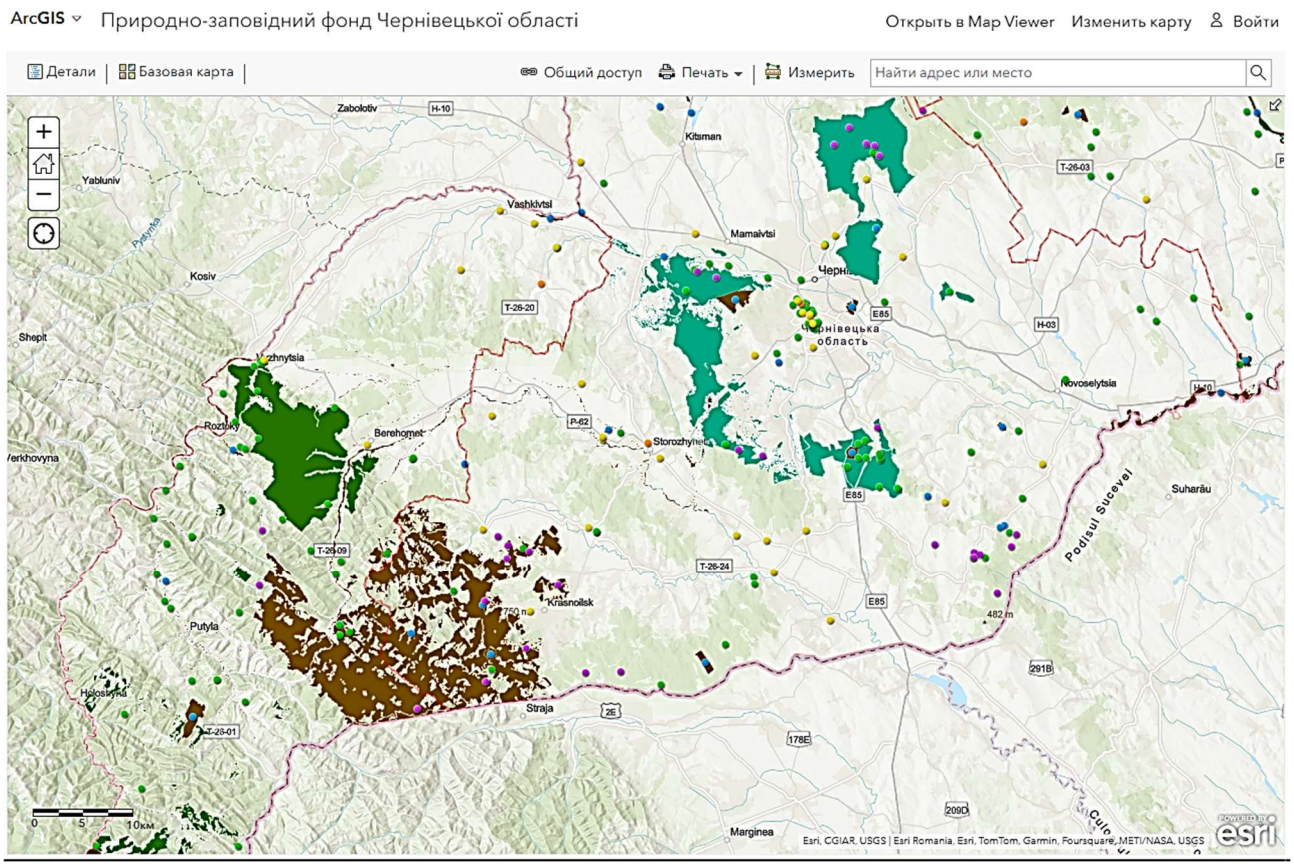

Рис. 3.65. Інтерактивна карта «Природно-заповідний фонд Чернівецької області»

4. ПЕРСПЕКТИВИ ЩОДО РОЗШИРЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ПЗФ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ПС

Оверлейний аналіз дозволив здійснити рендеринг об'єктів ПЗФ. Просторовий аналіз показав, що в більшості випадків складові ПЗФ існують як окремо розташовані векторні об'єкти. Проте наявні локації, де спостерігається накладання меж вказаних площинних складових один на один із різних категорій об'єктів ПЗФ.

Так, у межах Черемоського НПП знаходиться ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Чорний Діл» площею 895,9 га та карстово-спелеологічний заказник загальнодержавного значення «Молочнобратський карстовий масив» площею 20,3 га. Вказаний парк має спільні ділянки з лісовим заказником місцевого значення «Боргиня». В межах останнього перебуває іхтіологічний заказник місцевого значення «Черемоський».

На території загальнозоологічного заказника місцевого значення «Зубровиця» розміщений ентомологічний заказник місцевого значення «Чарівне крильце» площею 20 га, лісовий заказник загальнодержавного значення «Лунківський» площею 106 га, ландшафтний заказник місцевого значення «Красноїльський» площею 1134 га.

У межах регіонального ландшафтного парку місцевого значення «Чернівецький» площею 21487 га знаходиться лісовий заказник місцевого значення «Джерело» площею 143,6 га, ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Цецино» площею 430 га.

Більша частина ландшафтних заказників місцевого значення «Бабинська стінка» площею 1405 га, «Шебутинський яр» 794 га, «Галицька стінка» 119,4 га, «Молодівський яр» 267,3 га, «Поливанів яр»" 411 га, «Баламутівська стінка» 78,7 га, іхтіологічних заказників місцевого значення «Коютинський» 16 га, «Бернівський острів» 25 га, «Дарабанське плесо» 32 га (знаходиться повністю), «Орестовський» 156 га, «Гриняцька стінка-1» 25,1 га (знаходиться повністю), «Гриняцька стінка-2» 42,4 га (знаходиться повністю), перебувають у межах НПП «Хотинський».

Попередньо здійснено оверлейний аналіз для заказників. Для інших категорій об'єктів ПЗФ також існують випадки існування

спільних ділянок. Зокрема – деякі частини заповідного урочища місцевого значення «Павлюково», а також усе урочище «Ділянка пралісу» мають спільні земельні ділянки з загальнозоологічним заказником місцевого значення «Зубровиця». В межах регіонального ландшафтного парку місцевого значення «Чернівецький» повністю перебувають ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Тисовий яр», заповідні урочища місцевого значення «Маловатний», «Кривка».

4.1. Смарагдова мережа України: термінологія, особливості створення та функціонування

На сьогоднішній день перспективним напрямком розвитку природно-заповідного фонду в Україні є створення та розширення так званої Смарагдової мережі, що на даний момент знаходиться в стані розробки та розширення вже існуючих меж.

Смарагдова мережа (Emerald Network, CM) – це новітня мережа природоохоронних територій, які являють собою особливу цінність для збереження природних оселищ та біорізноманіття (Areas of special conservation interest – ASCI). Зазначена екологічна мережа, що складається з територій особливого природоохоронного інтересу. Її імплементація була розпочата Радою Європи в рамках Бернської конвенції з прийняттям Рекомендації № 16 (1989) Постійного комітету Бернської конвенції.

Одним з основних інструментів виконання договірними сторонами своїх зобов'язань за Бернською конвенцією було створення Смарагдової мережі на національному рівні.

Бернська конвенція є обов'язковим міжнародно-правовим документом у сфері охорони природи, що охоплює більшу частину природної спадщини європейського континенту та поширюється на деякі держави Африки.

Це єдина регіональна конвенція такого роду в усьому світі, спрямована на збереження дикої флори і фауни та їх природних середовищ існування, а також на сприяння європейському співробітництву в цій галузі. Договір також враховує вплив, який інша політика може мати на природну спадщину, і визнає внутрішню

цінність дикої флори та фауни, яку необхідно зберегти та передати майбутнім поколінням.

П’ятдесят країн і Європейський Союз уже підписали Конвенцію та взяли на себе зобов’язання сприяти національній політиці збереження, враховуючи вплив планування та розвитку на природне середовище, сприяючи освіті та інформації щодо збереження, а також координуючи дослідження [37].

Бернську конвенцію (1979 р.) або Конвенцію про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі, яка була підписана Україною у 1996 р. (Закон України «Про приєднання України до Конвенції...», № 436/96–ВР від 29.10.1996), ратифіковано – у травні 1999 р.

Склад видів, занесених до додатків Бернської конвенції, набагато ширший, ніж список Червоної книги України. Це дає можливість обґрунтовувати охорону видів, не занесених до Червоної книги України. За відсутності стосовно конкретного виду виключення, вказаного при підписанні цієї Конвенції Україною, його наявність на певній території може бути використано для обґрунтування її заповідання згідно зі ст. 21 Закону України «Про Червону книгу».

Перш ніж офіційно прийняти ділянки Смарагдової мережі, що запропоновані для приєднання, вони проходять ретельну оцінку на біогеографічному рівні щодо їх достатності для досягнення кінцевої мети. Зазначена мета полягає в довгостроковому зберіганні видів і середовищ існування Бернської конвенції, які потребують спеціальних заходів захисту. Ці середовища існування та види перераховані відповідно в Резолюції № 4 (1996) та Резолюції № 6 (1998) Постійного комітету Бернської конвенції.

Після того, як запропоновані території будуть офіційно прийняті як складові Смарагдової мережі, вони мають бути призначені та керовані на національному рівні. Вирішується та впроваджується національне призначення та заходи з управління для сприяння головній меті Мережі, а їх ефективність буде регулярно контролюватися.

Мережа має бути створена в кожній Договірній стороні або державі-спостерігачі Конвенції. Отже, він включає всі держави-члени Європейського Союзу, деякі держави, що не входять до Співтовариства, і низку африканських держав. Європейський Союз, як

такий, також є Договірною стороною Бернської конвенції. Для того, щоб виконати свої зобов'язання, що випливають з Конвенції, зокрема щодо захисту середовища існування, вона випустила Директиву про середовища існування в 1992 році, а згодом створила мережу Natura 2000. Тому території Natura 2000 вважаються внеском держав-членів ЄС у Смарагдову мережу [37].

З 4 грудня 2020 року сім країн: Андорра, Грузія, Республіка Молдова, Норвегія, Швейцарія, Україна та Велика Британія офіційно прийняли складові Emerald на своїх територіях. Ці об'єкти успішно пройшли біогеографічну оцінку їх достатності, як це передбачено в Етапі II процесу створення Мережі (рис. 4.1).

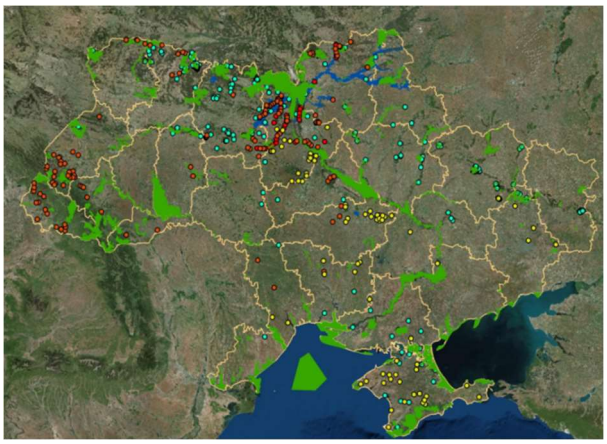

Рис. 4.1. Смарагдова мережа в Україні

Крім того, Постійний комітет Бернської конвенції регулярно номінує офіційно як «Смарагдові місця-кандидати» ряд місць, запропонованих усіма країнами, які нині працюють над створенням Смарагдової мережі (Вірменія, Азербайджан, Боснія та Герцеговина, Ісландія, Ліхтенштейн, Чорногорія, Північна Македонія, Норвегія та Сербія).

Офіційні списки Смарагдових ділянок-кандидатів і Смарагдових ділянок, що були прийняті, оновлюється після кожного щорічного засідання Постійного комітету Бернської конвенції.

Принагідно зауважимо, що створення Смарагдової мережі передбачає виконання таких завдань: прийняття національного законодавства та визначення уповноваженого органу, запровадження заходів, необхідних для збереження територій Смарагдової мережі, встановлення системи моніторингу природоохоронного статусу оселищ та видів. Станом на 2023 рік система моніторингу не створена, заходи не запроваджені, у законодавстві у цьому напрямку існують

прогалини щодо певних видів. На практиці суворий режим захисту видів, зазначених у додатку IV, можливий лише на територіях природно-заповідного фонду, а саме в заповідних зонах, статистичні й геопросторові дані щодо площі яких не встановлені. На територіях Смарагдової мережі, які не мають статусу природно-заповідного фонду такий суворий режим охорони не здійснюється. За офіційними даними Міндовкілля [28], якщо вважати, що термін «під суворою охороною» означає обмеження у будь-якій діяльності на визначеній території, то в Україні площа природних заповідників та заповідних урочищ становить 302,277 тис. га, або 0,5 % від території держави, 7,4 % від площі природно-заповідного фонду в межах України. Крім того, до цієї категорії можна віднести заповідні зони національних природних парків, біосферних заповідників, регіональних ландшафтних парків тощо. Окремий облік площ таких зон не ведеться. Не існує також діючої загальної системи захисту всіх видів диких птахів зі спеціальною підкатегорією птахів, на які ведеться полювання та заборони певних видів ловлі/забою птахів.

За офіційними даними Секретаріату Бернської конвенції, станом на 2022 рік Смарагдова мережа в межах України достатня лише для 40 % видів та природних оселищ, що охороняються на рівні Європи і складається з 377 територій площею 80,98 тис. км^2, або 13,4 % від площі держави.

Унаслідок воєнних дій території Смарагдової мережі зазнають впливів через пожежі, обстріли, проїзд важкої техніки, забруднення токсичними речовинами, зафіксовані випадки знищення оселищ. Створюються також додаткові ризики через відсутність контролю за використанням природних ресурсів та необхідність використання ресурсів у майбутньому для потреб відбудови держави. За офіційними даними Міндовкілля України, станом на 2023 рік через воєнні дії під загрозою знищення опинились 160 територій Смарагдової мережі загальною площею 29 тис. км^2. У подальшому буде потрібно провести обстеження та фіксацію всіх пошкоджень, обчислення збитків та розробити заходи з відновлення природних комплексів.

Території Смарагдової мережі України затверджені на міжнародному рівні Радою Європи. Однак без створення відповідної інституційної та нормативно-правової бази на національному рівні, забезпечення відповідних статей в бюджеті, ці території залишаються

незахищеними та не мають відповідного менеджменту, моніторингу та контролю. Без створення інституційної та нормативно-правової бази на національному рівні Україна не зможе виконати рішень Бернської конвенції, а також свої зобов'язання з апроксимації Оселищної і Пташиної директив.

З метою реалізації цих завдань потрібно:

1. Прийняти розроблений у 2020 році проєкт Закону України «Про території Смарагдової мережі» (Законопроєкт 4461 зареєстровано у Верховній Раді України, розглянуто в першому читанні та відправлено на повторне перше читання) та пакет необхідних підзаконних актів, потрібних для впровадження закону в дію.

2. В Україні також наявна природоохоронна законодавча база, створені чіткі та прозорі механізми ОВД та СЕО. Однак потрібно, щоб запрацював сучасний державний екологічний контроль, щоб були створені підзаконні акти до ОВД та СЕО. Не можна допустити послаблення та звуження дії механізмів ОВД та СЕО, а також забезпечити підвищення їхньої якості.

3. Розробити та затвердити на державному рівні довгострокові стратегічні та середньострокові планові документи щодо збереження та ефективного використання біорізноманіття, зокрема Стратегію збереження біорізноманіття України, Стратегію розвитку мережі природоохоронних територій тощо.

4. В Україні головним центром, який відповідає за створення та менеджмент Смарагдової мережі, є Міндовкілля. Існує гостра потреба у відновленні органів Міндовкілля на місцях, а також реформуванні підсистем моніторингу, контролю та нагляду; створенні окремого державного органу, що відповідає за реалізацію державної політики у сфері охорони природи, управління територіями й об'єктами природно-заповідного фонду, територіями Смарагдової мережі та збереження біорізноманіття, на кшталт Агентств охорони природи, які функціонують у багатьох державах ЄС.

5. Інтегрувати екологічні інтереси в усі політики держави – реалізувати наскрізність екологічного підходу.

6. Збільшити фінансування природоохоронних установ.

7. Завершити формування Смарагдової мережі та запровадити ефективний менеджмент всіх її складових [37].

4.2. Імпортування векторних об'єктів Смарагдової мережі Чернівецької області до ПС QGIS

У мережі інтернет у вільному доступі інтерактивна карта (рис. 4.2) з векторизованими об'єктами Смарагдової мережі, зокрема і для території України [38].

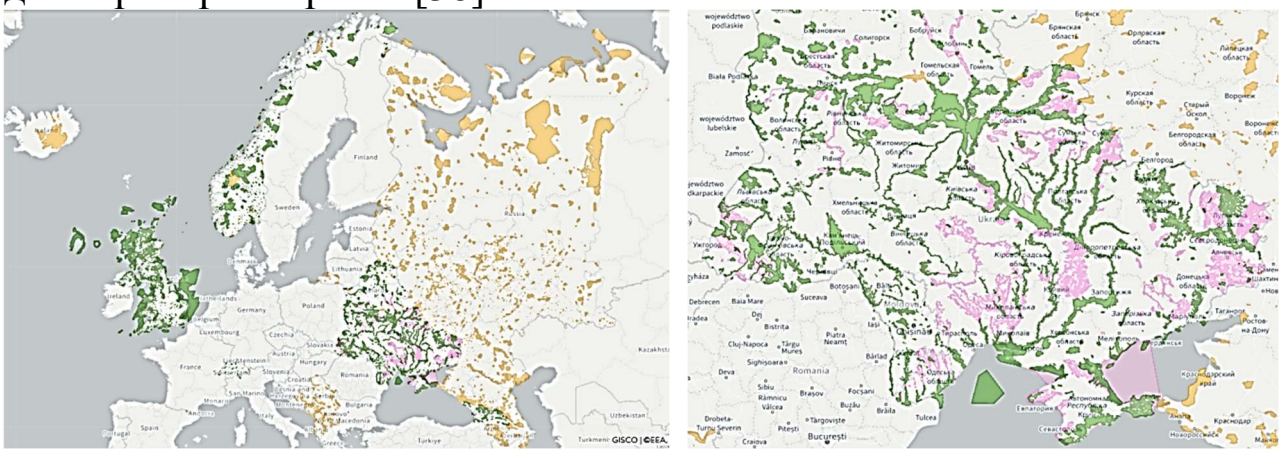

Рис. 4.2. Поширення Смарагдової мережі [38]

Функціональні можливості інтерактивної карти дають можливість, крім візуального зображення, здійснити вибір об'єктів Смарагдової мережі з відображенням атрибутивних характеристик (рис. 4.3). Водночас, деякі семантичні характеристики клікабельні й дають можливість перейти на сайт (Standard Data Forum) із додатковою інформацією. Вибір одного з таких атрибутів – Google Earth – автоматично формує для імпортування з інтерактивної карти в ПК файлу векторизованих даних (query.kmz), який можна відкрити в ГІС QGIS.

Отже, обравши по черзі кожен з об'єктів Смарагдової мережі, здійснено імпортування векторних даних до QGIS. Аналіз показав, що при імпортуванні атрибутивних характеристик указаних геооб'єктів не виявлено. Тому створено таку семантику: номер, назва, дата першого внесення об'єкта до Смарагдової мережі, дата оновлення, площа, довгота і широта, важливість (особливості приналежності до мережі Емеральд). Загалом імпортовано 11 площинних об'єктів (рис. 4.4): НПП «Черемоський», Джохул, Зубровицький Заказник, Чернівецький регіональний ландшафтний парк, Погорилівка, Кадубівська стінка, НПП «Хотинський», Рябчик, Василівський та Розкопинський яри, Підвірівка, НПП «Вижницький». Загальна площа об'єктів становить 924,748 км^2, з яких найбільший об'єкт 271,49 км^2 – Зубровицький Заказник, а найменший – Кадубівська стінка – займає 0,2883 км^2.

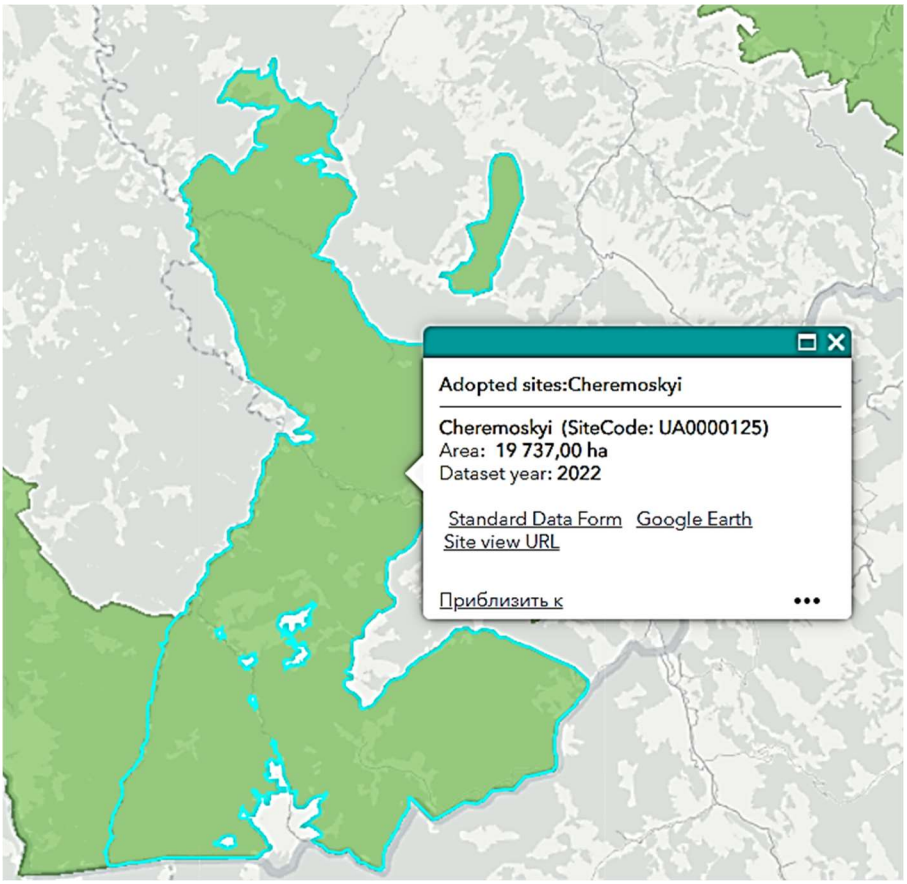

Рис. 4.3. Вибір об’єктів Смарагдової мережі [38]

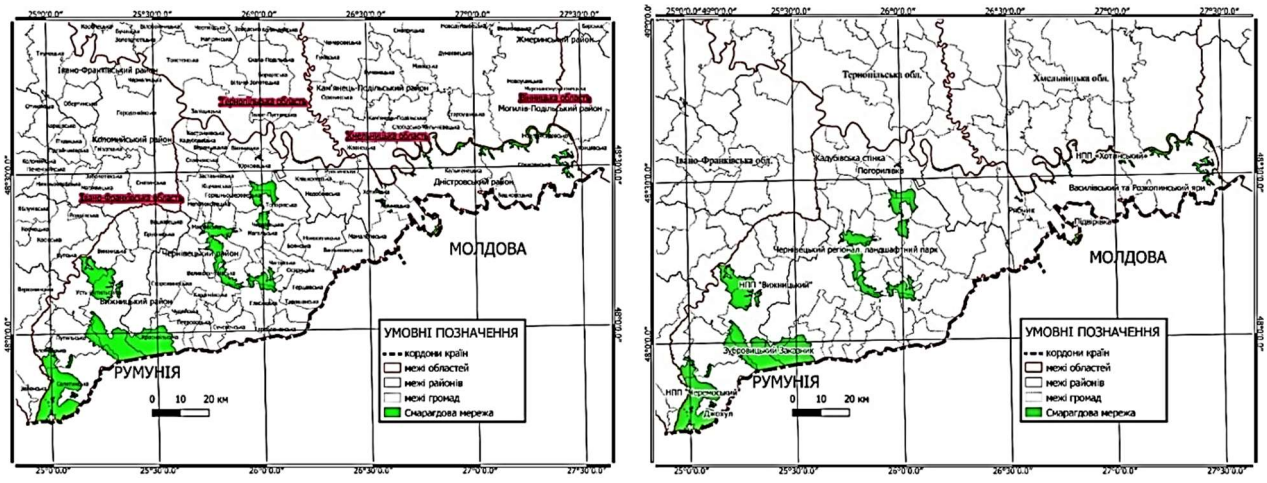

Рис. 4.4. Об’єкти Смарагдової мережі Чернівецької області

Увімкнення шарів одиниць адміністративно-територіального устрою дає можливість подивитися розподіл досліджуваних об’єктів у розрізі районів та громад Чернівецької області (табл. 4.1). Так, у кожному адміністративному районі є об’єкти Смарагдової мережі. Щодо територіальних громад, то на території Селятинської,

Лівинецької знаходяться частково три, Путильської, Берегометської, Сторожинецької, Юрковецької, Сокирянської громад – два об'єкти.

Разом з тим, на інтерактивній карті також візуалізовані межі проєктних об'єктів Смарагдової мережі, які також вдалось імортувати до ГІС. Таких ділянок виокремлено шість: Скеля Сусликів, Оселівка, Китроси, Мальованка, Пригородок-Варниця, Анадоли. Загальна площа таких об'єктів складає 17,1721 км^2, з яких найбільший об'єкт 5,3915 км^2 – Пригородок-Варниця, а найменший Скеля Сусликів займає 0,3515 км^2 (рис. 4.5).

Таблиця 4.1

Просторовий розподіл об'єктів Смарагдової мережі Чернівецької області

№ п/п	Назва	Площа, км^2	Розташування	
			Адміністративний район	Територіальна громада
1	2	3	4	5
1	НПП «Черемоський»	197,37	Вижницький	Селятинська, Конятинська, Путильська
2	Джохул	3,0545	Вижницький	Селятинська
3	Зубровицький Заказник	271,49	Вижницький, Чернівецький	Селятинська, Путильська, Усть-Путильська, Берегометська Сторожинецька, Красноїльська
4	Чернівецький регіональний ландшафтний парк	215,07	Чернівецький	Мамаївська, Сторожинецька, Камянська, Чернівецька, Волоківська, Великокучурівська, Глибоцька, Карапчівська, Тарашанська, Юрковецька, Магальська, Заставнівська Горішньошеровецька, Чагорська,
5	Погорилівка	0,9994	Чернівецький	Юрковецька, Вікнянська
6	Кадубівська стінка	0,2883	Чернівецький	Кадубовецька, Веренчацька
7	НПП «Хотинський»	94,86	Дністровський	Сокирянська, Новодністровська, Кельменецька, Лівинецька, Хотинська, Рукшинська, Клішковецька
8	Рябчик	8,41	Дністровський	Хотинська, Мамалигівська, Лівинецька
9	Василівський та Розкопинський яри	20,2651	Дністровський	Сокирянська
10	Підвірівка	0,5611	Дністровський	Лівинецька
11	НПП «Вижницький»	112,38	Вижницький	Вижницька, Берегометська
Разом		924,748		

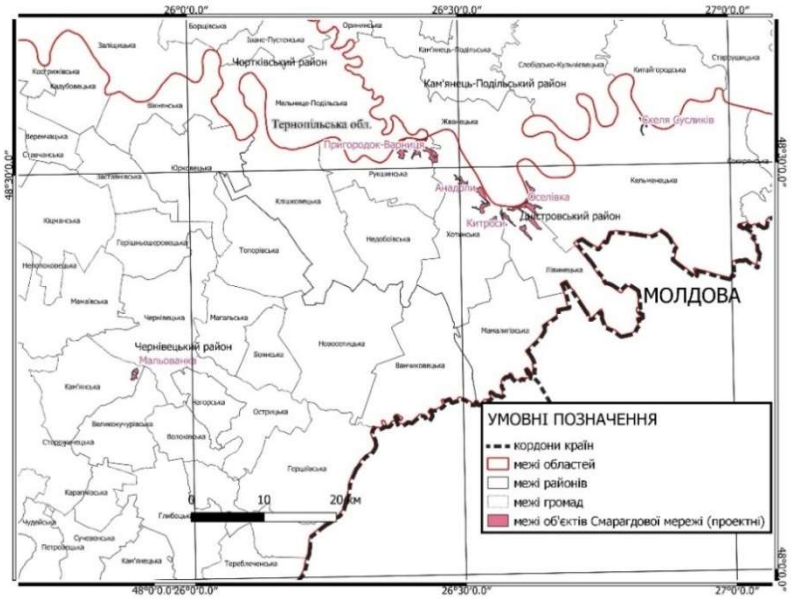

Рис.4.5. Просторовий розподіл проєктних об’єктів Смарагдової мережі Чернівецької області

Проаналізовано також розподіл проєктних ділянок в умовах децентралізації для Чернівецької області (табл. 4.2). У Вижницькому районі таких об’єктів немає. На території Хотинської знаходиться частково три, Кельменецької, Лівинецької громад – два об’єкти.

Таблиця 4.2

Просторовий розподіл проєктних об’єктів Смарагдової мережі Чернівецької області

№ п/п	Назва	Площа, км^2	Розташування	
			Адміністративний район	Територіальна громада
1	2	3	4	5
1	Скеля Сусликів	0,3515	Дністровський	Кельменецька
2	Оселівка	4,2487	Дністровський	Лівинецька, Кельменецька
3	Китроси	1,8562	Дністровський	Хотинська, Лівинецька
4	Мальованка	0,7994	Чернівецький	Камянська
5	Пригородок-Варниця	5,3915	Дністровський	Рукшинська, Хотинська
6	Анадоли	4,5248	Дністровський	Хотинська
Разом		17,1721		

Площа існуючих об’єктів Смарагдової мережі 924,748 км^2 , що становить від загальної площі Чернівецької області (8100 км^2) – 11,41 %, площа проєктних об’єктів 17,1721 км^2 – 0,21 %, а площа всіх ділянок 941,92 км^2 – 11,62 %.

4.3. Перспективи розширення ПЗФ Чернівецької області за рахунок мережі Емеральд

Отже, як показав аналіз просторового розміщення та кількісних показників площі об’єктів ПЗФ та Смарагдової мережі Чернівецької області, ділянки останніх більші за площею та іноді не вміщують об’єктів ПЗФ. Саме тому, на нашу думку, перспективи щодо розширення ПЗФ території дослідження можуть бути реалізовані за рахунок мережі Емеральд (рис. 4.6).

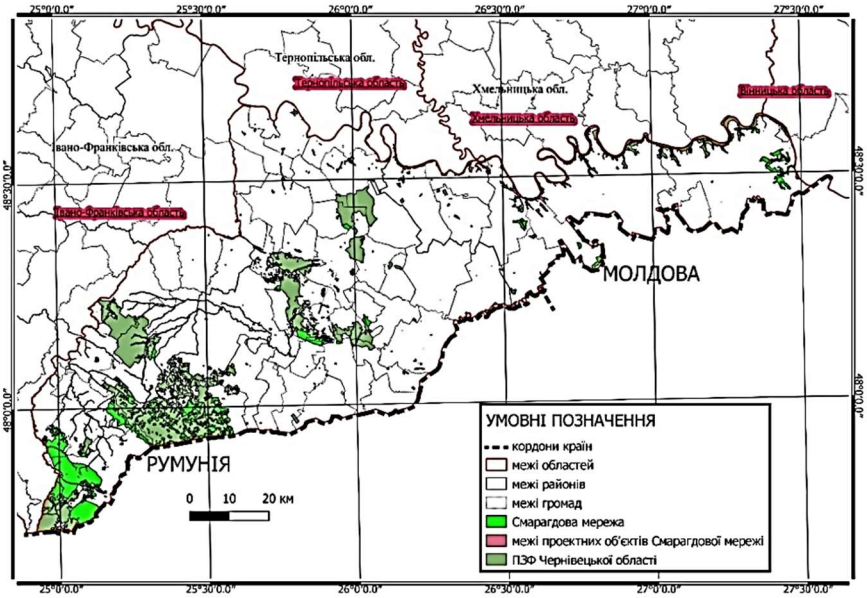

Рис. 4.6. Просторове поширення об’єктів ПЗФ та Смарагдової мережі Чернівецької області

Функціональна можливість використаного ГІС QGIS дозволяє визначити розмір площі ділянок мережі Емеральд, що не вміщують об’єктів ПЗФ. Це завдання реалізовується завдяки меню «Вектор» – «Обробка даних» – «Різниця». У вікні, що відкриється, слід визначитися, між якими векторизованими двома шарами доцільно здійснити потрібну різницю. Тому вибір проведено між полігональними об’єктами мережі Емеральд та ПЗФ. Отже, у нас утворяться лише векторизовані ділянки Смарагдової мережі, що наразі не входять до ПЗФ Чернівецької області (рис. 4.7).

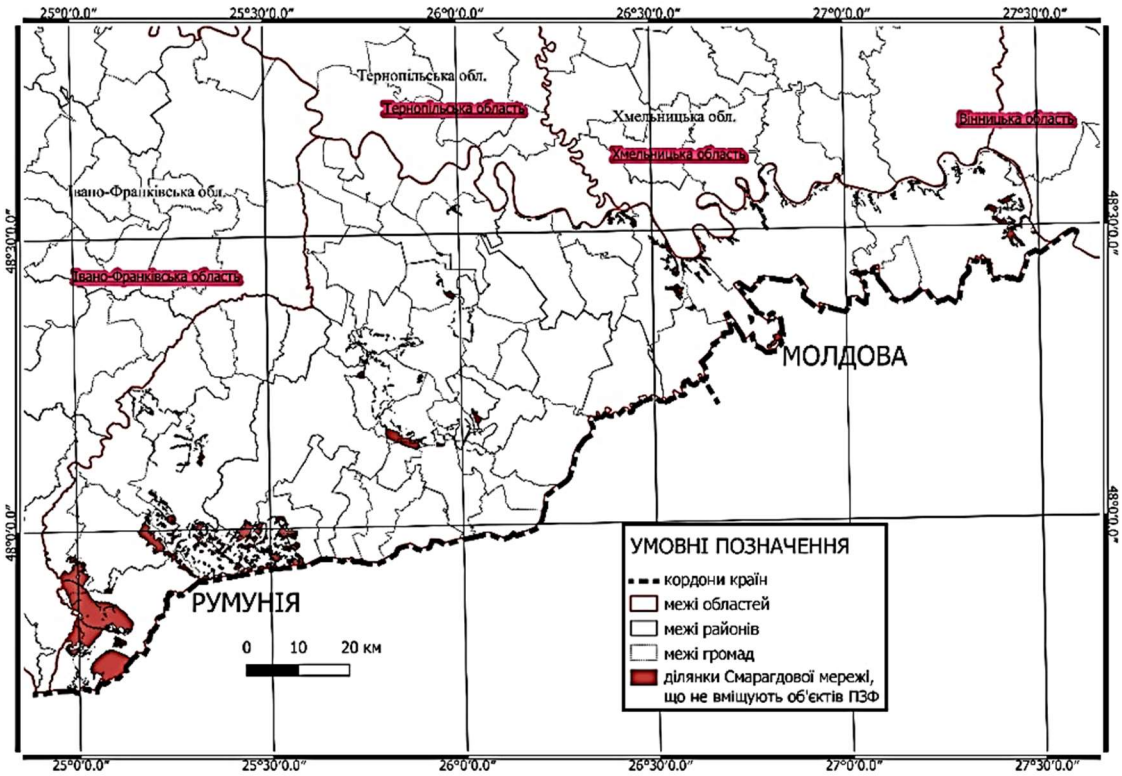

Рис. 4.7 Просторове поширення ділянок Смарагдової мережі, що не вміщують об’єктів ПЗФ

Отже, аналіз показав, що кількість отриманих окремо розташованих геооб’єктів – ділянок Смарагдової мережі, що не вміщують об’єктів ПЗФ і можуть бути використанні для перспективного розширення ПЗФ, становить 17 одиниць із загальною площею 310,548 км^2. Найбільша за розмірами ділянка площею 131,636 км^2 у південно-західній частині Чернівецької області. В цій частині території досліджень знаходиться НПП «Черемоський» (рис. 4.8). Сучасне його розташування візуально демонструє велику кількість окремо розташованих, інколи на значній відстані, ділянок, більша частина яких мають невеликі розміри, що ускладнює переміщення окремих видів тварин, мінімізування впливу антропогенної складової, невідповідність розташування функціональних зон одна відносно одної. Поєднання ділянок ПЗФ на цій території в монолітне утворення, що й підтверджується виділеними ділянками Смарагдової мережі, дозволить збільшити частку, як усіх земель ПЗФ, так і НПП зокрема. Таким чином, площа НПП збільшиться з 71,18 км^2 до 202,816 км^2 (+284 %).

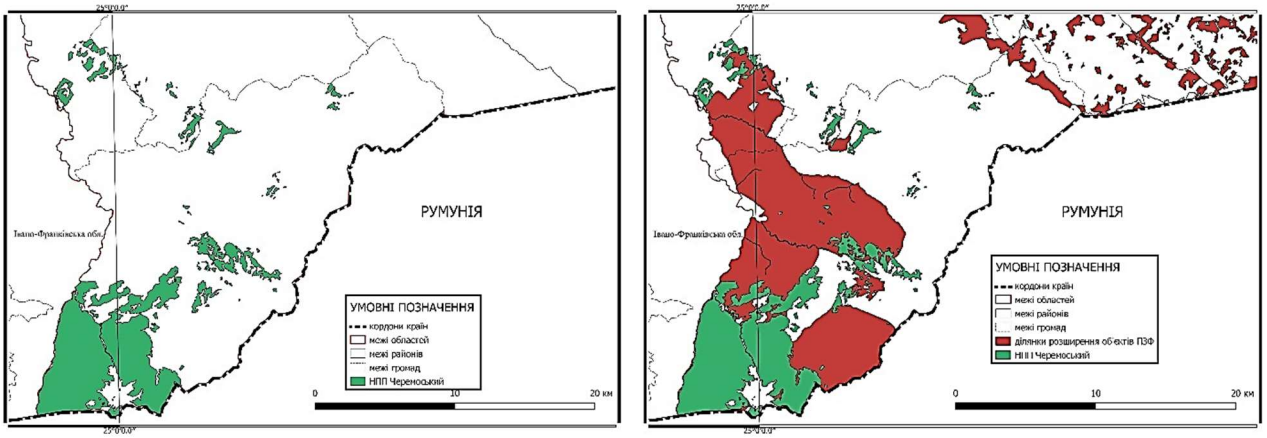

Рис. 4.8. Проєктні ділянки щодо розширення НПП «Черемоський»

На північний схід від НПП «Черемоський» знаходиться загальнозоологічний заказник місцевого значення «Зубровиця». Форма об'єкта ПЗФ, на відміну від попереднього, має більш монолітний вигляд. Проте на території заказника існують десятки ділянок невеликої площі, що не входять до нього (рис. 4.9). Це переважно ділянки антропогенного впливу, що візуально на космознімках демонструють території під вирубкою лісових ресурсів. Проєктні ділянки Смарагдової мережі (83,901 км^2) дають можливість об'єднати весь периметр заказника в єдиний об'єкт ПЗФ, що знову ж таки відповідатиме ключовим принципам виділення природоохоронних об'єктів та їх функціональним завданням. Площа заказника збільшиться з 271,8 км^2 до 355,701 км^2.

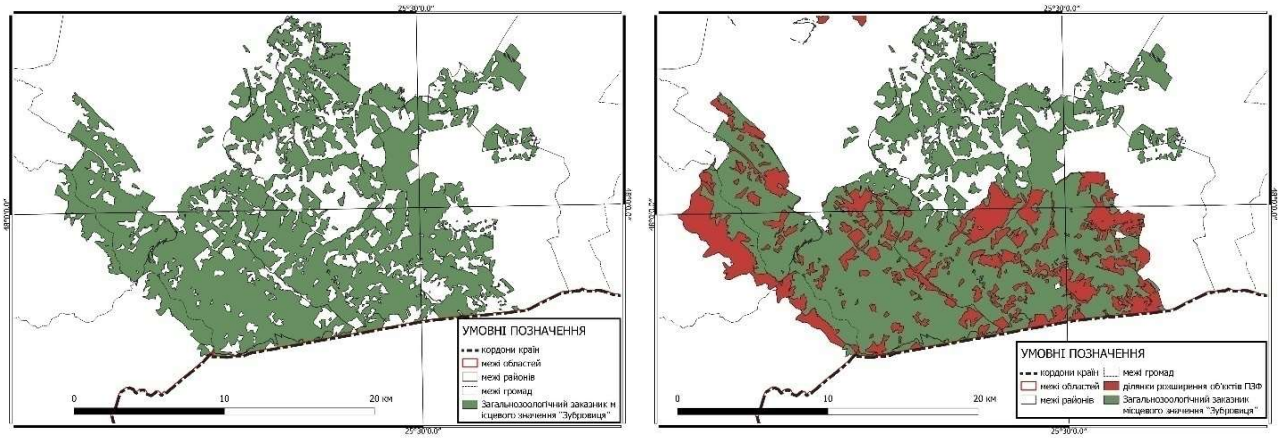

Рис. 4.9. Проєктні ділянки щодо розширення
загальнозоологічного заказника місцевого значення «Зубровиця»

У західній частині Чернівецької області знаходиться НПП «Вижницький». По периметру об’єкта ПЗФ розміщені ділянки Смарагдової долини (рис. 4.10). Враховуючи їх як проєктні рішення щодо розширення НПП, його територія збільшується з 113,69 км^2 до 118,808 км^2.

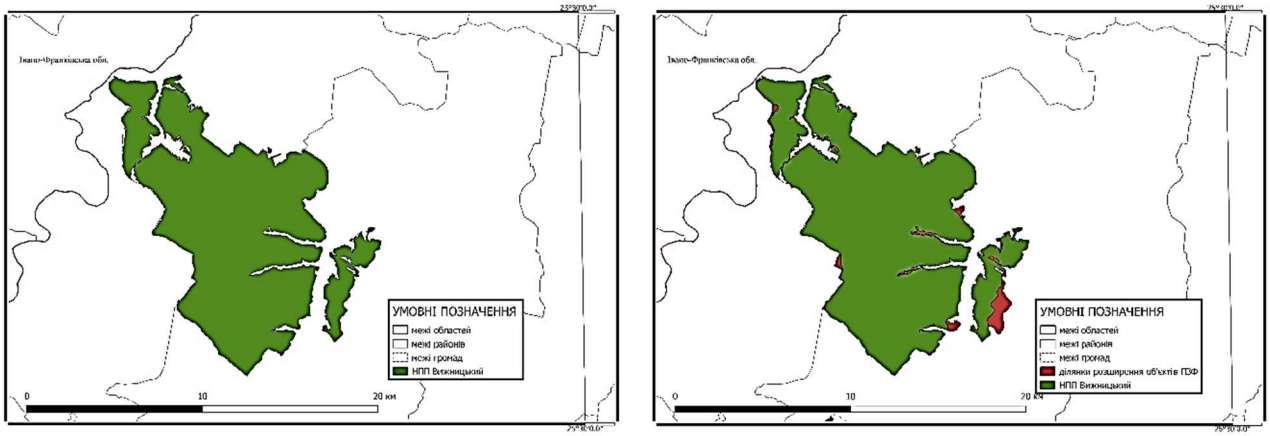

Рис. 4.10. Проєктні ділянки щодо розширення НПП «Вижницький»

Крім того, в центральній частині області знаходиться регіональний ландшафтний парк місцевого значення «Чернівецький» площею 216,144 км^2. Форма об’єкта ПЗФ складається з десятків відокремлених ділянок. Серед них є принаймні 5 виділів, які не мають спільної межі. Ділянки Смарагдової мережі повністю не розв’язують проблему об’єднання таких ділянок, проте розширюють територію ландшафтного парку майже до 217 км^2 (рис. 4.11).

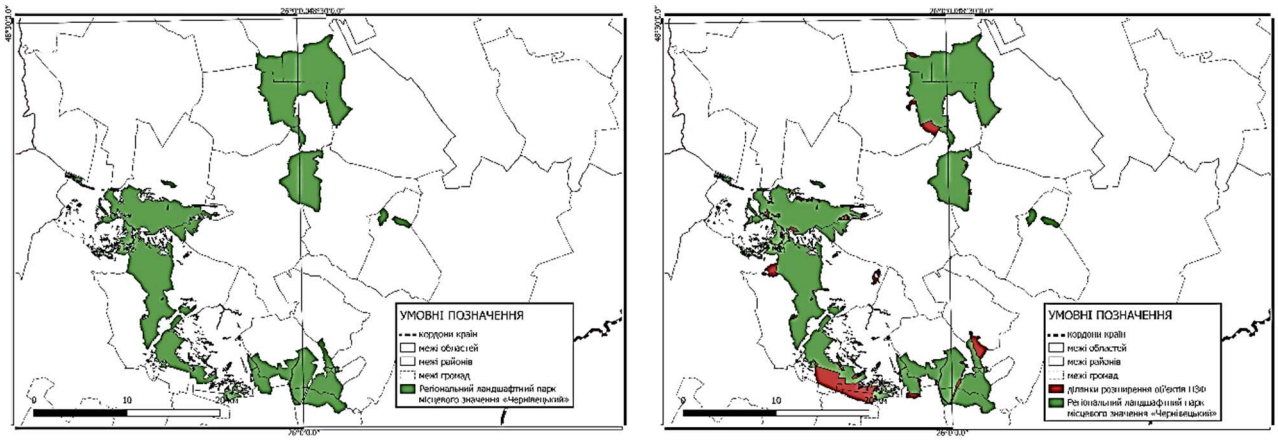

Рис. 4.11 Проєктні ділянки щодо розширення
регіонального ландшафтного парку місцевого значення «Чернівецький»

На північному сході Чернівецької області знаходиться НПП «Хотинський», який простягається витягнутою формою вздовж річки Дністер. Ділянки об'єкта наявні як на руслі річки, так і на суходолі. В деяких місцях НПП вміщує окремі ділянки, що чергуються по його протяжності з ділянками, які не належать до нього. Просторове поширення об'єктів Смарагдової мережі демонструє заповненість зазначених ділянок, що дасть можливість більш комплексно, як одне ціле, візуально продемонструвати та оцінити НПП «Хотинський» (рис. 4.12). Так, існуюча площа НПП в 96,843 км^2 може збільшитися до 117,435 км^2.

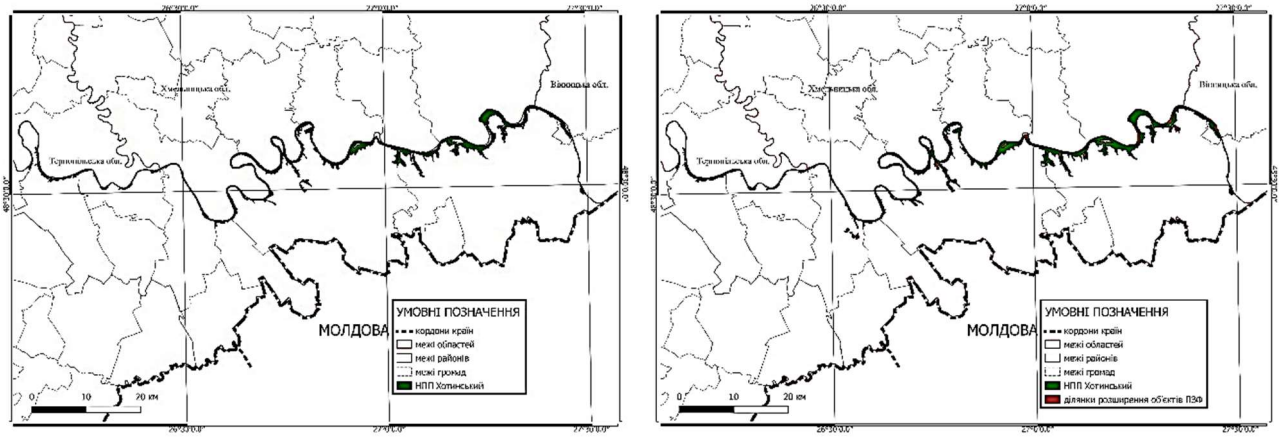

Рис. 4.12. Проєктні ділянки щодо розширення НПП «Хотинський»

У східній частині Чернівецької області у Сокирянській територіальній громаді знаходиться ландшафтний заказник місцевого значення «Василівський яр» (рис. 4.13). Враховуючи поряд розташовані ділянки Смарагдової мережі – Василівський та Розкопинський яри – площа об'єкта ПЗФ може збільшитися по площі з 5,333 км^2 до 20,447 км^2.

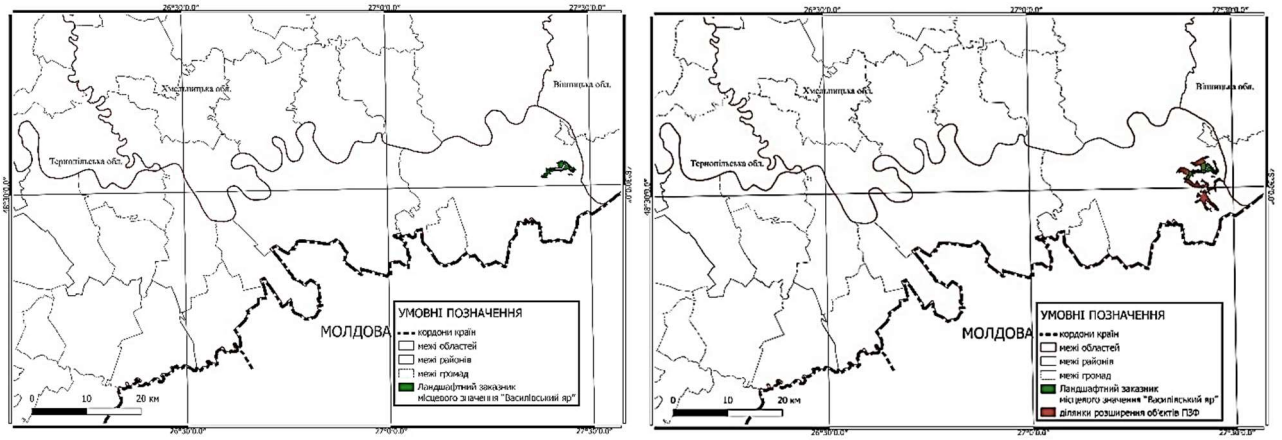

Рис. 4.13. Проєктні ділянки щодо розширення
ландшафтного заказника місцевого значення «Василівський яр»

Крім зазначеного та проаналізованого вище, значна площа ділянок Смарагдової мережі, що не вміщують об’єкти ПЗФ і можуть в майбутньому розглядатися на перспективне розширення ПЗФ, знаходиться в центральній частині Дністровського району Чернівецької області (рис. 4.14). Тут виділяється більше 20 невеликих ділянок окремо розташованих один відносно одного, проте на обласному рівні їх загальне розташування сконцентроване у витягнутій формі практично на території трьох територіальних громад. Це ділянки, що входять в Смарагдову мережу: Рябчик (8,41 км^2), Підвірівка (0,5611 км^2); та проєктні, щодо входження в Смарагдову мережу: Оселівка (4,2487 км^2), Китроси (1,8562 км^2), Анадоли (4,5248 км^2), Пригородок-Варниця (5,3915 км^2). Загальне проєктне збільшення площі об’єктів ПЗФ у зазначеній частині Чернівецької області збільшується до 25 км^2.

На території Чернівецької області виділяються й інші проєктні ділянки, що можуть бути використані для розширення та збільшення площі ПЗФ, проте вони мають відносно невеликі розміри.

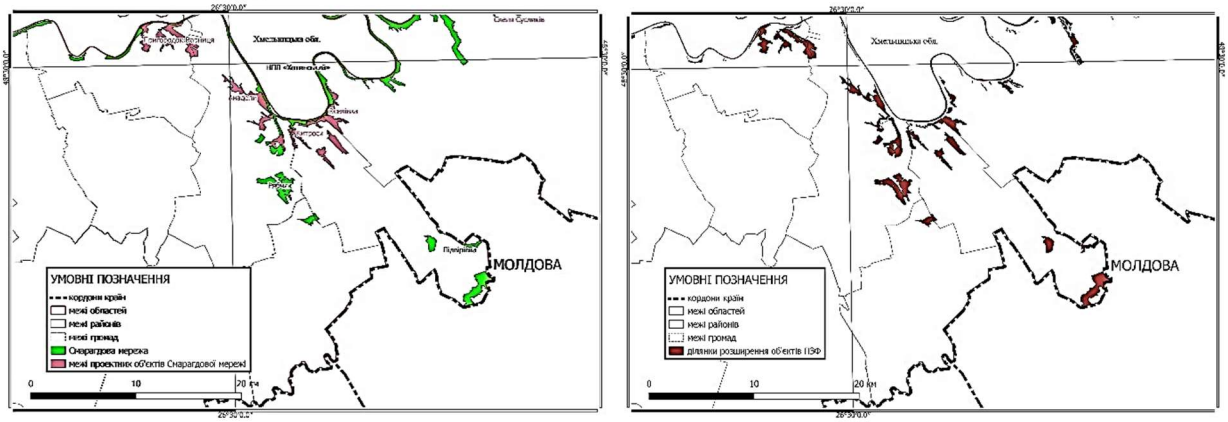

Рис. 4.14. Проєктні ділянки щодо розширення та збільшення площі об’єктів ПЗФ центральної частини Дністровського району Чернівецької області

Враховуючи просторовий розподіл та розміри окремо розташованих геооб’єктів – ділянок Смарагдової мережі та перспективних до їх входження територій, що не вміщують об’єктів ПЗФ і можуть бути використані для перспективного розширення ПЗФ, встановлено, що загальна площа зазначених ділянок складає 310,5 км^2. Якщо враховувати сучасну площу об’єктів ПЗФ Чернівецької області – 1114,4 км^2, що становить 13,8% від площі всієї Чернівецької області, то разом з проєктними ділянками загальна площа буде становити 1425,0 км^2, що складе 17,6 % від загальної площі Чернівецької області.

4.4. Проєктні ділянки щодо створення пралісових пам'яток природи

У 2019 році Державним підприємством «Біологічні ресурси України» Міністерства екології та природних ресурсів України обстежена територія деяких лісництв Чернівецької області. На обстеженій території ідентифіковано ділянки лісів, що відповідають критеріям пралісів та квазіпралісів.

Керуючись позитивними результатами співпраці між ГО «Українське товариство охорони птахів» та держлісгоспами Чернівецького ОУЛМГ в рамках проєкту «Збереження Карпатських пралісів», управління лісового господарства звернулося до Товариства з листом-запитом підготувати проєкти створення пралісових пам'яток природи, для заповідання ділянок пралісів, які попередньо були ідентифіковані на території держлісгоспів Чернівецької області.

Природоохоронний проєкт «Збереження карпатських пралісів» впроваджується ГО «Українське товариство охорони птахів» за участі та фінансової підтримки Франкфуртського зоологічного товариства з 2014 року.

На початку 2020 року в рамках означеного вище проєкту експертами Товариства проведено камеральну та польову верифікацію цих ідентифікованих ділянок. За результатами проведених заходів установлено, що станом на 2020 рік на території лісництв критеріям та ознакам пралісів і квазіпралісів відповідають 18 ділянок.

На виконання вимог Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони пралісів згідно з Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат» (від 23.05.2017 № 2063-VIII) та у відповідності з «Методикою визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів», затвердженою Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 18.05.2018 року № 161, ДП «Біологічні ресурси України» було підготовлено Висновок про належність лісових ділянок або їх частин до пралісів та квазіпралісів та додаток до нього – бланк ідентифікації пралісів та квазіпралісів.

На основі Висновку про належність лісових ділянок до пралісів та квазіпралісів, ці ділянки, відповідно до вимог Закону про праліси, пропонується віднести до пралісових пам'яток природи.

З метою збереження ділянок, які ідентифіковані як праліси та квазіпраліси на звернення Українського товариства охорони птахів «Щодо створення пралісових пам'яток природи місцевого значення» відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони пралісів згідно з Рамковою

конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат», проведено роботи щодо надання статусу 18 пралісовим, квазіпралісовим та старовіковим лісам на площі 727,9 га, які рішенням № 79-2/21 II сесії VIII скликання включені до мережі природно-заповідного фонду Чернівецької області [39].

Кількість проєктних векторизованих ділянок, растрову основу по яких вдалося прив'язати в ГІС, становить 18 одиниць загальною площею 729,1 га, з яких найменша ділянка розміром 20,1 га, а найбільша – 10,67 га. Для кожної ділянки створено атрибутивну таблицю з назвою та автоматично розрахованою площею. Усі ділянки в проєктній документації пропонується віднести до «Пралісових пам'яток природи місцевого значення».

Просторовий аналіз виокремив їх розташування у двох адміністративних районах – Вижницькому, Чернівецькому та в трьох громадах – Берегометській (9), Сторожинецькій (2), Красноїльській (7).

Якщо розглядати приналежність розташування проєктних ділянок до ПЗФ, то не всі вони входять до нього. Лише п'ять ділянок (пралісові пам'ятки природи місцевого значення: Чиохельська, Чолдан, Лунка, Занога, Палтин) повністю зі своїми проєктними межами належать до ПЗФ Чернівецької області, зокрема до загальнозоологічного заказника місцевого значення «Зубровиця». Ще чотири ділянки, згідно з проєктом, частково входять до вищезазначеного об'єкта ПЗФ (пралісові пам'ятки природи місцевого значення: Томнатиківський ліс, Гірсько-Кутська, Чемернарський ліс, Ліс над Гуком). Межі інших дев'яти проєктних ділянок не збігаються з об'єктами ПЗФ і при реалізації проєктів збільшать територію на 344 га.

При врахуванні існуючих об'єктів ПЗФ та Смарагдової мережі кількість проєктних ділянок, що до них не належить, становитиме 5 одиниць площею 192 га.

Отже, враховуючи мережу Емеральд і проєктні ділянки щодо створення пралісових пам'яток природи, складено картосхему з налаштованими умовними позначеннями (рис. 4.15). Відповідні векторизовані шари також експортовано до інтерактивної карти ArcGIS.

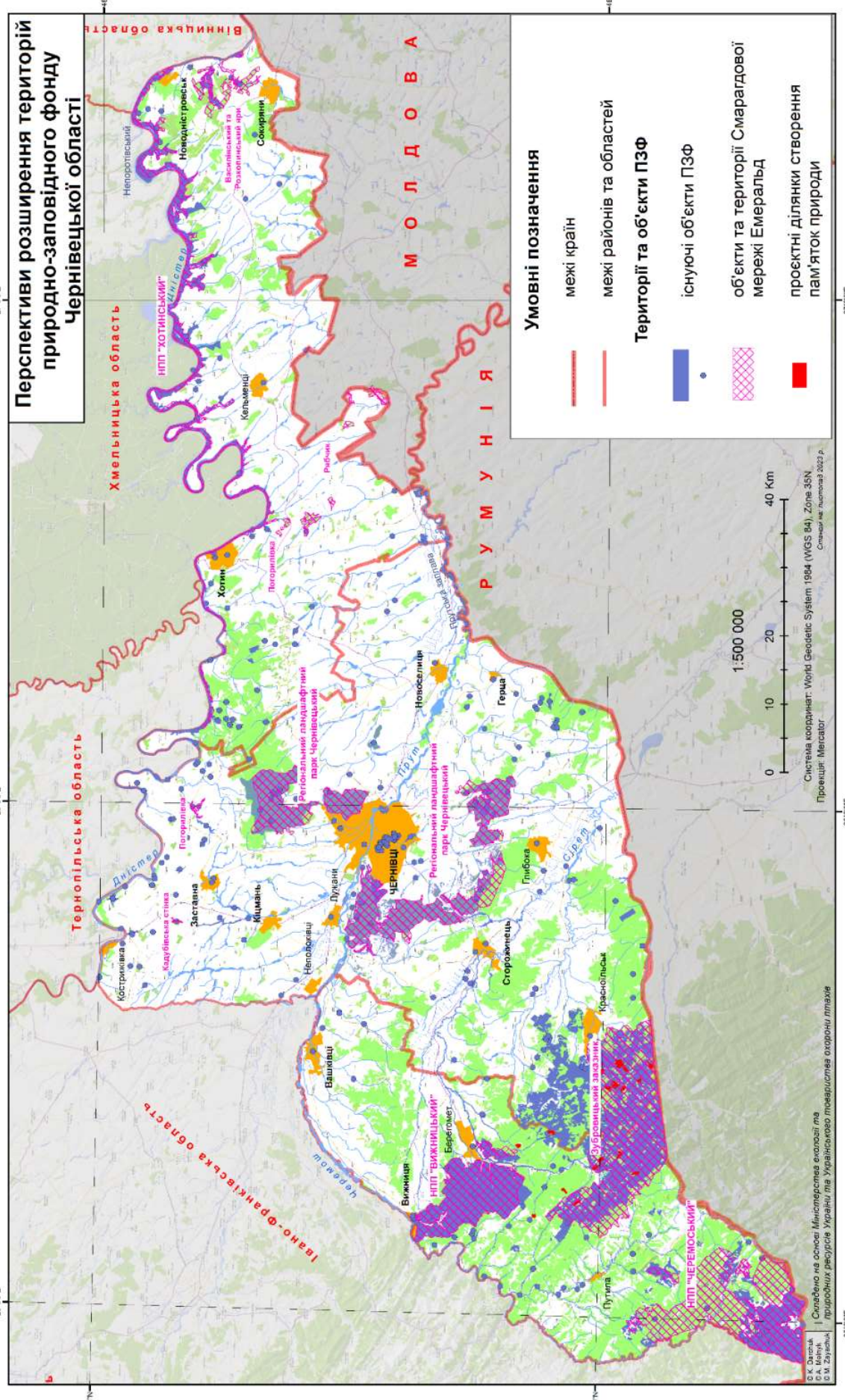

Рис. 4.15. Перспективи розширення території ПЗФ Чернівецької області

ПІСЛЯМОВА

У результаті наукового дослідження «Розробка картографічних моделей природно-заповідного фонду Чернівецької області», а саме збору інформації про об’єкти природно-заповідного фонду Чернівецької області, їх систематизацію, створення картографічних моделей та розробку рекомендацій щодо розширення природно-заповідного фонду, отримано такі результати:

1. Сформовано базу даних майже 340 об’єктів природно-заповідного фонду Чернівецької області, деталізовано розташування кожного з них, зокрема й новим адміністративно-територіальним устроєм, та здійснено англомовний переклад їх характеристик. Методологічні підходи збору відомостей про ці об’єкти розкрито у змісті 1-го розділу НДР, а табличні результати висвітлено у додатку А та доступні за покликанням http://surl.li/pwbqr.

2. Запропоновано методологію картографічного моделювання об’єктів природно-заповідного фонду на регіональному та локальному рівнях, її апробовано на прикладі Чернівецької області. Обґрунтовано вибір ГІС-продукту ArcGIS 10.8 та ArcGIS Online, зазначено особливості їх налаштування для цілей картографування ПЗФ досліджуваного регіону. Розкрито критерії вибору системи координат (WGS-84) та картографічної проєкції (Mercator). У 3-му розділі висвітлено технологічні аспекти проведення векторизації площинних (97 одиниць) та формування точкових (223 одиниці) об’єктів ПЗФ, що проілюстровано у понад 50-ти рисунках.

3. Використовуючи ГІС-додаток ArcGIS 10.8, було створено базові картографічні шари (автомобільні шляхи, населені пункти, гідрографію, ліси, межі АТУ), які слугували основою при картографування об’єктів ПЗФ. У ході дослідження, використовуючи офісні продукти, було сформовано та наповнено геоінформаційну базу даних, а також інтегровано її у середовище ArcGIS. Використання зазначеного принципу дозволило зв’язати атрибутивну інформацію (назви об’єктів, їх площа, дата створення, тип, значення тощо) із створеними геопросторовими шарами та скласти серію картографічних моделей, які дозволили комплексно дослідити сучасні особливості розташування об’єктів ПЗФ у межах Чернівецької області. У підсумку складено 15 ключових картографічних моделей з окремим

відображенням національних природних парків, регіонального ландшафтного парку, заказників, природних урочищ, дендрологічних парків, парків-пам'яток, ботанічного саду та пам'яток природи, а також картографовано їх зонування та типізацію. Окрім того, складено комплексну карту «Природно-заповідний фонд Чернівецької області» із інтеграцією її в онлайн-середовище ArcGIS Online (https://arcg.is/1HT5zH0), даючи можливість інтерактивно переглядати результати картографування.

4. На основі проведеного наукового дослідження представлено та обґрунтовано пропозиції щодо розширення територій ПЗФ Чернівецької області. Основними шляхами в цьому напрямі, на нашу думку, є: врахування пропозицій щодо збільшення територій національних природних парків, створення нових пам'яток природи місцевого значення, реалізація проєктів щодо формування пралісових пам'яток природи, а також врахування рекомендацій Смарагдової мережі. Реалізація цих заходів створить передумови для збільшення площі (із 1 114,4 км^2 (13,7 % від загальної площі області) до 1 425,0 км^2 (17,6 %)) природно-заповідного фонду як Чернівецької області, так і України загалом, площа яких на теперішній час недостатня й залишається значно меншою, ніж у більшості країн Європи (21,0 %).

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 695. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text
2. Конвенція про охорону біологічного різноманіття від 1992 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_030#Text
3. Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку : розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 686-р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/686-2019-%D1%80#Text
4. Цілі Сталого Розвитку: Україна : національна доповідь. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. 176 с. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf
5. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. *Відомості Верховної Ради України.* 2019. № 16. Ст. 70. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#n14
6. Про збереження диких птахів : Директива Європейського Парламенту і Ради 2009/147/ЄС від 30.11.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-09#Text
7. Про збереження природних оселищ та дикої фауни і флори : Директива Ради 92/43/ЄЕС від 21.05.1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_004-92#Text
8. Геоінформаційні системи і бази даних : монографія / Зацерковний В. Г., Бурачек В. Г., Железняк О. О., Терещенко А. О. Кн. 2. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 237 с.
9. Карпінський Ю. О., Лященко А. А., Кравченко Ю. В. Геопросторовий аналіз: навч. посібник. Київ : КНУБА, 2016. 184 с.
10. Нємець К. А., Кравченко К. О. Інформаційна географія та ГІС : навч.-метод. посібник. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2018. 108 с.
11. Донченко М. В., Коваленко І. І. Геоінформаційні системи : навч. посібник. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 132 с.
12. Муляр В. П. Інженерна графіка : метод. рекомендації. Луцьк, 2021. 104 с.
13. Андрейчук Ю. М., Ямелинець Т. С. ГІС в екологічних дослідженнях та природоохоронній справі : навч. посібник. Львів : «Простір-М», 2015. 284 с.
14. Геоінформаційні технології в екології : навч. посібник / Пітак І. В., Негадайлов А. А., Масікевич Ю. Г. та ін. Суми : СумДУ, 2012. 273 с.
15. Скрипник Я. П. Основи геоінформаційних технологій. Методичні вказівки та завдання до практичних і лабораторних робіт. Чернівці : Рута, 2004. 44 с.
16. ESRI. URL: https://www.esri.com

17. QGIS. URL: https://www.qgis.org/
18. Мельник А. А., Дарчук К. В., Сзкірка Л. П. Використання ГІС-технологій для аналізу геодезичного забезпечення території Дністровського району Чернівецької області. *Науковий вісник Чернівецького університету.* 2023. Вип. 842. : Географія С. 57–65. URL : http://geochnu.top/index.php/journal/article/view/142
19. Методичні рекомендації до лабораторних занять з дисципліни «Геоінформаційні технології в географії» / Укл. : Гарбар О. В. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2021. 56 с.
20. Бучинська І. В. Методичні вказівки з дисципліни «Геоінформатика та ГІС». ОДЕСА : ОДЕКУ, 2022. 82 с.
21. Часковський О., Андрейчук Ю., Ямелинець Т. Застосування ГІС у природоохоронній справі на прикладі відкритої програми QGIS : навч. посібник. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, Вид-во «Простір-М», 2021. 228 с.
22. Заклецький О. А. Використання геоінформаційних систем (ГІС) для підтримки прийняття рішень в галузі управління об'єктами природно-заповідного фонду. *Наукові записки*. Т. 19. Спеціальний випуск. 2001. С. 427–429. URL : https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/48d84058-bfc5-4696-9573-8bdcba250ba7/content
23. Паспорт Чернівецької області. 2021. Чернівецька обласна військова адміністрація. URL : https://bukoda.gov.ua/chernivecka-oda/structure/departament-regionalnogo-rozvitku/pasport-cherniveckoyi-oblasti
24. Децентралізація. URL: https://decentralization.gov.ua.
25. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. URL : https://land.gov.ua/
26. Топографічні карти номенклатур M-35-124, M-35-125, M-35-126, M-35-127, M-35-136, M-35-137, M-35-138. М 1 : 100 000. 1982–1985.
27. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16.06.92 1992 р. № 2457-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text
28. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. URL : https://mepr.gov.ua/
29. Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду. URL : https://data.gov.ua/dataset/mepr_05
30. Національний природний парк «Вижницький». URL: https://vyzhnytskyi-park.in.ua/
31. Заповідні перлини Буковини : атлас-довідник / наук. ред. І. І. Чорней, В. П. Коржик, І. В. Скільський, М. В. Білоконь, М. М. Аврам. Чернівці : Друк Арт, 2017. 256 с.
32. Національний природний парк «Черемоський». URL: https://cheremoskyi-park.in.ua/

33. Національний природний парк «Хотинський». URL: https://wownature.in.ua/parky-i-zapovidnyky/natsionalnyy-pryrodnyy-park-khotynskyy/
34. Дністровське басейнове управління водних ресурсів. URL: https://vodaif.gov.ua/
35. Басейнове управління водних ресурсів річок Прут та Сірет. URL: https://dpbuvr.gov.ua/
36. Програма Літопису природи для заповідників та національних природних парків : наказ Міністерства екології та природних ресурсів України і НАН України від 25.11.2002 р. № 465/430. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v465_737-02#Text
37. Проектування і збереження територій мережі Емеральд (Смарагдової мережі) : метод. матеріали / Василюк О., Борисенко К., Куземко А. та ін. ; за ред. А. А. Куземко, К. А. Борисенко. Київ : «LAT & K», 2019. 78 с.
38. Мережа Емеральд : інтерактивна карта. URL: https://emerald.eea.europa.eu/
39. Наукове обґрунтування щодо створення пралісової пам'ятки природи місцевого значення. Київ, Львів : Українське товариство охорони птахів; національний лісотехнічний університет України, 2020.

ДОДАТОК А

Характеристика об’єктів ПЗФ Чернівецької області [укр. мова – 31, переклад англ. мовою - автори]

Таблиця А.1

Національні природні парки

№	Назва / Name	Характеристика	Characteristics
1	**Національний природний парк «Вижницький»**. **Vyzhnytskyi National Nature Park**.		
		Площа: 11238,0 га. Розташування: Вижницький район. Підпорядкування: Міністерство екології та природних ресурсів України. Утворення: 4 вересня 2007 року. Територія національного парку витягнута на 26 км з північного заходу на південний схід, а ширина змінюється від 4 до 8 км. Згідно з фізико-географічним районуванням НПП «Вижницький» розташований у південній частині Зовнішньокарпатської області, в межиріччі Черемошу і Сірету, й частково в Передкарпатській височинній області, охоплюючи ландшафти низькогірної зони Буковинського сектора Скибових Карпат з досить м’яким кліматом та переважанням у лісах теплолюбних порід (бука лісового (Fagus sylvatica) і ялиці білої (Abies alba)) та ділянками вторинних луків – полонин. Загалом рельєф заповідного об’єкта відрізняється м’якістю контурів, що обумовлено загальною нестійкістю до денудації флішових відкладів. Клімат території НПП «Вижницький» помірно-теплий з високою вологістю повітря та помітними відмінами в мікрокліматі гірських долин і хребтів. В руслах потоків утворені численні водоспади. Рослинність НПП «Вижницький» за характером є лісовою. НПП «Вижницький» є частиною «буковинського острова» ялицевих лісів. На території національного парку переважають насадженя ялиці білої, а друге місце за площею займають букові ліси. Луки у НПП «Вижницький» займають 2,2%. Флора НПП «Вижницький» налічує понад 700 видів судинних рослин. Для неї характерна вища частка хвощеподібних. Кількість ендемічних таксонів у НПП «Вижницький» незначна. У НПП «Вижницький» виявлено понад 200 видів мохоподібних, 35 видів судинних рослин, занесених до Червоної книги України. Необхідно також зазначити, що НПП «Вижницький» є одним з об’єктів Смарагдової мережі в Україні. Фауна безхребетних приблизно 4000–6000 видів. Вони належать до 44 класів і 16 типів. Хребетних тварин виявлено 234 види з 6 класів. У межах заповідного є 80 видів тварин з Червоної книги України. Загалом НПП «Вижницький» відіграє важливу роль у збереженні ландшафтів, флори і фауни низькогір’я Українських Карпат та в екологічному вихованні населення регіону. При ньому засновано еколого-просвітницький центр, діє Музей природи. Територія національного парку мальовнича і здавна користується популярністю в туристів. Тут достатньо добре облаштовано рекреаційну інфраструктуру, яка постійно вдосконалюється й оновлюється.	Area: 11238.0 ha. Location: Vyzhnytsia district. Subordination: Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine. Formation: 4 September 2007. The territory of the national park stretches for 26 km from northwest to southeast, and its width varies from 4 to 8 km. According to the physical and geographical zoning, Vyzhnytsia National Park is located in the southern part of the External Carpathian region, in the interfluve of the Cheremosh and Siret rivers, and partially in the Predkarpatska upland region, It covers the landscapes of the lowland zone of the Bukovyna sector of the Skibovy Carpathians with a rather mild climate and predominance of thermophilic species (forest beech (Fagus sylvatica) and white fir (Abies alba)) and areas of secondary meadows - polonynas. In general, the relief of the protected area is characterized by soft contours due to the general instability of denudation of flysch deposits. The climate of the territory of the NNP "Vyzhnytskyi" is moderately warm with high air humidity and noticeable differences in the microclimate of mountain valleys and ridges. Numerous waterfalls are formed in the stream beds. The vegetation of the NNP "Vyzhnytskyi" is forest. Vyzhnytskyi NNP is a part of the "Bukovinian island" of fir forests. The national park is dominated by white fir plantations and beech forests occupy the second place in terms of area. The meadows in the National Park occupy 2.2%. The flora of Vyzhnytskyi NNP includes more than 700 species of vascular plants. It is characterized by a higher proportion of horsetail plants. The number of endemic taxa in Vyzhnytskyi NNP is insignificant. More than 200 species of bryophytes and 35 species of vascular plants listed in the Red Data Book of Ukraine have been found in the NNP "Vyzhnytskyi". It should also be noted that Vyzhnytskyi NNP is one of the sites of the Emerald Network in Ukraine. The invertebrate fauna comprises approximately 4000-6000 species. They belong to 44 classes and 16 types. Vertebrates include 234 species from 6 classes. There are 80 species of animals from the Red Book of Ukraine within the reserve. Overall, Vyzhnytskyi NNP plays an important role in preserving the landscapes, flora, and fauna of the lowlands of the Ukrainian Carpathians and in the environmental education of the region's population. It has an environmental education center and a Museum of Nature. The territory of the national park is picturesque and has long been popular with tourists. The recreational infrastructure here is quite well-equipped and is constantly being improved and updated.

2	**Національний природний парк «Черемоський».** **Cheremosky National Nature Park**.		
		Площа: 7117,5 га. Розташування: Вижницький район. Підпорядкування: Міністерство екології та природних ресурсів України. Утворення: 11 грудня 2009 року. Територія НПП «Черемоський» складається з майже суцільного масиву, який розташований у витоках Білого Черемошу та п'яти відокремлених ділянок. Згідно з фізико-географічним районуванням України переважна частина території НПП «Черемоський» лежить у межах Рахівсько-Чивчинської та Полонинсько-Чорногірської областей Українських Карпат, а дві з відокремлених ділянок розташовані в Зовнішньокарпатській області. Основними орографічними структурами на його території є пасма Яровиця – Томнатик у східній частині та Чорний Діл – Жупани, відокремлені від сусідніх пасом глибокими долинами верхів'їв Білого Черемошу – річок Сарата і Перкалаб. До складу НПП «Черемоський» включені лише землі лісового фонду. У складі лісової рослинності домінують ялинові ліси (понад 95 %). Цінними в созологічному відношенні в НПП «Черемоський» є скельні угруповання лісового поясу класу Asplenietea trichomanis, які поширені в основному на хр. Чорний Діл. Особливе природоохоронне значення мають угруповання субальпійських й альпійських лук класу Elyno-Seslerietea. Багата і унікальна флора судинних рослин НПП «Черемоський», яка налічує понад 650 видів. Є велика кількість ендемічних видів: чорнянка карпатська (Nigritella carpatica) – одна з найрідкісніших орхідей світової флори, медунка Філярського (Pulmonaria filarszkiana), перестріч скельний (Melampyrum saxosum), борщівник пальчастий (Heracleum palmatum), фітеума чотирироздільна (Phyteuma tetramerum), фітеума Вагнера (Ph. vagneri), костриця карпатська (Festuca carpatica) й інші. На території НПП «Черемоський» виявлено 52 види судинних рослин, занесених до Червоної книги України: плаун річний (Lycopodium annotinum), баранець звичайний (Huperzia selago), гронянка багатороздільна (Botrychium multifidum) та інші. НПП «Черемоський» є одним з об'єктів Смарагдової мережі України. Фауна безхребетних налічує приблизно 3000–5000 видів. Вони належать до 44 класів і 16 типів. Хребетних тварин виявлено 196 видів з 6 класів. У межах заповідного об'єкта і на прилеглих ділянках встановлено перебування 68 видів тварин з Червоної книги України. НПП «Черемоський» відіграє важливу роль у збереженні природних комплексів Карпатського регіону України.	Area: 7117.5 ha. Location: Vyzhnytsia district. Subordination: Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine. Formation: 11 December 2009. The territory of the Cheremosky National Park consists of an almost continuous massif located at the source of the White Cheremosh and five separate sections. According to the physical and geographical zoning of Ukraine, the majority of the territory of the Cheremosky NNP lies within the Rakhiv-Chiavchyna and Polonyna-Chernohora regions of the Ukrainian Carpathians, and two of the isolated areas are located in the Western Carpathian region. The main orographic structures on its territory are the Yarovytsia-Tomnatyk ridges in the eastern part and the Chornyi Dil-Zhupany ridges separated from the neighboring ridges by deep valleys of the upper reaches of the White Cheremosh - the Sarata and Perkalab rivers. Only the lands of the forest fund are included in the Cheremosky NNP. The forest vegetation is dominated by spruce forests (over 95%). The sociological value of the Cheremosky NNP is represented by rocky communities of the forest belt of the class Asplenietea trichomanis, which are mainly distributed on the Chornyi Dil ridge. Chornyi Dil. The subalpine and alpine meadows of the Elyno-Seslerietea class are of particular conservation importance. The flora of vascular plants of the Cheremosky NNP is rich and unique, with more than 650 species. There are a large number of endemic species: the Nigritella carpatica, one of the rarest orchids in the world, Pulmonaria filarszkiana, Melampyrum saxosum, Heracleum palmatum, Phyteuma tetramerum, Ph. Vagneri, Festuca carpatica and others. On the territory of Cheremoskyi NNP, 52 species of vascular plants listed in the Red Book of Ukraine were found: Lycopodium annotinum, Huperzia selago, Botrychium multifidum and others. Cheremoskyi National Park is one of the sites of the Emerald Network of Ukraine. The invertebrate fauna comprises approximately 3000-5000 species. They belong to 44 classes and 16 types. Vertebrates include 196 species from 6 classes. The presence of 68 species of animals from the Red Data Book of Ukraine has been established within the protected area and in the adjacent areas. The Cheremosky National Park plays an important role in the conservation of natural complexes in the Carpathian region of Ukraine.
3	**Національний природний парк «Хотинський»** **Khotyn National Nature Park**.		
		Площа: 9446,1 га. Розташування: Дністровський район. Підпорядкування: Міністерство екології та природних ресурсів України. Утворення: від 22 січня 2010 року. Національний парк тягнеться вздовж р. Дністер на 180 км. Особливість територіальної структури НПП «Хотинський» полягає в тому, що на суходільну територію припадає 40,1 %, а 59,9 % – це водне плесо (водосховище). Національний парк являє собою низку «острівних» ділянок стрімкосхилів Дністра та	Area: 9446.1 ha. Location: Dniester region. Subordination: Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine. Established: 22 January 2010. The national park stretches along the Dniester River for 180 km. The peculiarity of the territorial structure of the Khotynskyi National Park is that the land area accounts for 40.1%, and 59.9% is a water body (reservoir). The national park consists of a number of "island" sections of the steep slopes of the Dniester and the lower reaches of its right-hand tributaries with an average width of 50-

		пониззя його правосторонніх приток середньою шириною 50–150 м. Глибоко врізана долина Дністра формує унікальний для України рівнинний каньйон. Місцями глибина каньйону сягає 150–200 м. Унікальним геолого-геоморфологічним дивом є Товтрове пасмо – збережені рештки бар'єрного рифу верхньотортонського – нижньосарматського часу на відрізку долини між селами Вороновиця і Комарів. До візуально приємних, варто віднести водоспади, сформовані на притоках Дністра. В суходільній частині 90% займають ліси. У складі лісової рослинності переважають угруповання класу Querco-Fagetea. Трав'яниста рослинність представлена, в основному, степовими і лучно-степовими угрупованнями класу Festuco-Brometea. На території є фітоценози, занесені до Зеленої книги України: угруповання звичайнодубових лісів (Querceta roboris) з домінуванням плюща звичайного (Hedera helix) та інші. В межах національного парку налічується приблизно 700 видів судинних рослин. Загалом, на сьогодні на території НПП «Хотинський» є 31 червонокнижна рослина: цибуля ведмежа, підсніжник білосніжний (Galanthus nivalis), рябчик гірський (Fritillaria montana), лілія лісова (Lilium martagon), булатка великоквіткова (Cephalanthera damasonium) та інші. Необхідно також зазначити, що НПП «Хотинський» є одним з об'єктів Смарагдової мережі в Україні. Тут ростуть кілька видів, занесених у додаток I до Бернської конвенції – рябчик гірський, шиверекія подільська і сон великий. Фауна безхребетних національного парку налічує приблизно 6000–8000 видів. Вони належать до 45 класів і 17 типів. Хребетних тварин виявлено 335 видів з 6 класів. У межах території заповідного об'єкта є 109 видів тварин з Червоної книги України. На даний час НПП «Хотинський» перебуває на етапі розбудови інфраструктури та пошуку шляхів розвитку рекреаційних можливостей.	150 m. The deeply incised Dniester valley forms a unique flat canyon for Ukraine. In some places, the depth of the canyon reaches 150-200 m. A unique geological and geomorphological wonder is the Tovtrova Ridge, the preserved remains of a barrier reef from the Upper Tortonian - Lower Sarmatian period in the valley between the villages of Voronovytsia and Komariv. The waterfalls formed on the Dniester's tributaries are visually pleasing. Forests cover 90% of the land area. The forest vegetation is dominated by Querco-Fagetea communities. Grassy vegetation is mainly represented by steppe and meadow-steppe communities of the Festuco-Brometea class. The territory contains phytocoenoses listed in the Green Book of Ukraine: communities of Querceta roboris dominated by Hedera helix and others. There are about 700 species of vascular plants within the national park. In total, there are 31 Red Book plants on the territory of the Khotynskyi National Park: bear onion, Galanthus nivalis, Fritillaria montana, Lilium martagon, Cephalanthera damasonium and others. It should also be noted that Khotynskyi NNP is one of the sites of the Emerald Network in Ukraine. It is home to several species listed in Appendix I of the Bern Convention, including the mountain hazel grouse, Podil shiveria and the big dormouse. The national park's invertebrate fauna comprises approximately 6000-8000 species. They belong to 45 classes and 17 types. Vertebrates include 335 species from 6 classes. There are 109 species of animals from the Red Data Book of Ukraine within the protected area. Currently, Khotynskyi NNP is at the stage of infrastructure development and searching for ways to develop recreational opportunities.

Таблиця А.2

Регіональні ландшафтні парки

№	Назва / Name	Характеристика	Characteristics
1	**Регіональний ландшафтний парк «Чернівецький». Regional landscape park "Chernivetskyi".**		
		Площа: 21487,54 га. Розташування: Чернівецький район, Садгірське лісництво, Чорнівське лісництво, Ревнянське лісництво, Драчинецьке лісництво, Кіцманське лісництво, Кузьмінське лісництво, Кучурівське лісництво, Сторожинецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 8 лютого 1996 року (створено на площі 21504,2 га); 10 червня 2004 року (площу зменшено на 1,0 га); 28 квітня 2005 року (площу зменшено на 1,7 га); 16 жовтня 2006 року (площу зменшено на 13,96 га). РЛП «Чернівецький» є одним з найбільших природоохоронних об'єктів Чернівецької області. Територія регіонального парку цінна в ландшафтному, ботанічному, зоологічному й лісівничому аспектах у зв'язку з тим, що в його межах зосереджена значна частина як типових, так і унікальних природних комплексів Буковини. Значною мірою це зумовлено тим, що заповідний об'єкт лежить у межах двох фізико-географічних регіонів: Передкарпаття і Прут-Дністровського межиріччя (Хотинська височина). РЛП «Чернівецький» розташований на лісових землях, де основними лісоутворюючими породами є бук лісовий (*Fagus silvatica*), дуб звичайний (*Quercus robur*), дуб скельний (*Q. petraea*), граб звичайний (Carpinus betulus). Більша частина лісових масивів заповідного об'єкта – це чисті і мішані букові ліси (грабово-букові, дубово-букові, зрідка ялицево-букові) (союз *Fagion sylvaticae*). Досить часто трапляються мішані ліси із грабом і дубом (союз *Carpinion betuli*). До числа унікальних букових лісів належать угруповання за участю тису ягідного (*Taxus baccata*). Зонування території РЛП «Чернівецький» не проведено. Проте в його межах функціонує низка заповідних об'єктів різного рангу і категорій. Зокрема, це ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Цецино», лісовий заказник місцевого значення «Джерело», ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Тисовий яр», ботанічні пам'ятки природи місцевого значення «Буково-дубова ділянка», «Праліс дуба скельного», «Віковий дуб», «Вікова діброва», «Ділянка лікарських рослин», «Ділянка дуба звичайного», «Франціталь», «Вісім горіхів гікорі» і «Насадження дуба звичайного» та 10 заповідних урочищ – «Ринва», «Буковий праліс», «Берда», «Ділянка рідкісних рослин», «Коцюба», «Луківка», «Рукав», «Кривка», «Маловатний» і «Вісім берек». Вони становитимуть ядро заповідної зони регіонального парку. На території РЛП «Чернівецький» виявлені фітоценози, занесені до Зеленої книги України: угруповання букових лісів тисових (*Fageta (sylvaticae) taxosa (baccatae)*) і ялицево-букових лісів тисових (*Abieto (albae)-Fageta (sylvaticae) taxosa (baccatae)*); угруповання букових лісів *(Fageta sylvaticae)* з домінуванням барвінку малого (*Vinca minor*), що представлені асоціацією букового лісу малобарвінкового (*Fagetum (sylvaticae) vincosum (minoris))*; угруповання букових	Area: 5309686.8 acres. Location: Sadhirske Forestry, Chornivske Forestry, Revnianske Forestry, Drachynetske Forestry, Kitsmanske Forestry, Kuzminske Forestry, Kuchurivske Forestry, Storozhenetske Forestry, Chernivtsi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Establishment: February 8, 1996 (created on an area of 5,315.8 acres); June 10, 2004 (area reduced by 2.47 acres); April 28, 2005 (area reduced by 4.2 acres); October 16, 2006 (area reduced by 34.56 acres). The Regional Landscape Park "Chernivtsi" is one of the largest nature conservation objects in the Chernivtsi region. The territory of the regional park is valuable in landscape, botanical, zoological, and forestry aspects because a significant part of both typical and unique natural complexes of Bukovyna is concentrated within its boundaries. This is largely because the reserve is located within two physiographic regions: the Carpathians and the Prut-Dniester interfluve (Khotyn Upland). The Regional Landscape Park "Chernivtsi" is located on forest lands, where the main forest-forming species are European beech (Fagus silvatica), pedunculate oak (Quercus robur), sessile oak (Q. petraea), and hornbeam (Carpinus betulus). Most forest massifs in the reserve are pure and mixed beech forests (hornbeam-beech, oak-beech, occasionally spruce-beech) (Fagion sylvaticae association). Mixed forests with hornbeam and oak (Carpinion betuli association) are often encountered. Among the unique beech forests are communities involving European yew (Taxus baccata). The zoning of the territory of the Regional Landscape Park "Chernivtsi" has not been carried out. However, within its boundaries are several conservation objects of various ranks and categories. Specifically, these include the landscape reserve of national importance "Tsetsino," the local forest reserve "Dzherelo," the botanical heritage of national importance "Yew Gorge," botanical heritages of local importance "Beech-oak site," "Cliff oak virgin forest," "Century-old oak," "Century-old oak grove," "Medicinal plants site," "Common oak site," "Frantshtal," "Eight hickories hickory," and "Common oak plantation," as well as 10 conservation areas - "Rynva," "Beech virgin forest," "Berda," "Area of rare plants," "Kotsiuba," "Lukivka," "Rukav," "Kryvka," "Malovatny," and "Eight birches." They will form the core of the protected zone of the regional park. On the territory of the Regional Landscape Park "Chernivtsi," phytocenoses listed in the Green Book of Ukraine have been identified. These include: Fageta (sylvaticae) taxosa (baccatae) groupings of beech-hornbeam forests; Abieto (albae)-Fageta (sylvaticae) taxosa (baccatae) groupings of fir-beech forests; Fageta sylvaticae groupings with the dominance of Vinca minor, represented by the association Fagetum (sylvaticae) vincosum (minoris); Fageta sylvaticae groupings with the dominance of Lunaria rediviva in the herb layer, represented by the association Fagetum (sylvaticae) lunariosum (redivivae); Fageta sylvaticae groupings

		лісів (*Fageta sylvaticae*) з домінуванням у травостої лунарії оживаючої (*Lunaria rediviva*), що представлені асоціацією букового лісу лунарієвого (*Fagetum (sylvaticae) lunariosum (redivivae)*); угруповання букових лісів (*Fageta sylvaticae)* з домінуванням плюща звичайного (*Hedera helix*), що представлені асоціаціями букового лісу плющового (*Fagetum (sylvaticae) hederosum (helicis)*), грабово-букового лісу плющового (*Carpineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) hederosum (helicis)*), грабово-звичайнодубово-букового лісу плющового (*Carpineto (betuli)-Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) hederosum (helicis)*); угруповання букових лісів (*Fageta sylvaticae)* з домінуванням у травостої скополії карніолійської (*Scopolia carniolica*), що представлені асоціацією букового лісу скополієвого (*Fagetum (sylvaticae*) *scopoliosum (carniolicae));* угруповання букових лісів *(Fageta sylvaticae*) з домінуванням у травостої цибулі ведмежої (*Allium ursinum*), що представлені асоціаціями букового лісу ведмежоцибулевого (*Fagetum (sylvaticae) alliosum (ursini)*), грабово-звичайнодубово-букового лісу ведмежоцибулевого (*Carpineto (betuli)-Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) alliosum (ursini*)), грабово-ялицево-букового лісу ведмежоцибулевого *(Carpineto (betuli)-Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) alliosum (ursini)*); угруповання скельнодубово-букових лісів (*Querceto (petraeae)-Fageta (sylvaticae)).* На території РЛП «Чернівецький» ростуть понад 500 видів судинних рослин. До Червоної книги України занесено 44 види: плаун колючий *(Lycopodium annotinum),* зеленица сплюснута (*Diphasiastrum complanatum*), баранець звичайний (*Huperzia selago*), тис ягідний, місячниця (лунарія) оживаюча, берека (*Sorbus torminalis),* клокичка перистa (*Staphylea pinnata*), беладонна звичайна (*Atropa belladonna*), скополія карніолійська, пізньоцвіт осінній (*Colchicum autumnale*), рябчик шаховий (*Fritillaria meleagris),* лілія лісова (*Lilium martagon*), цибуля ведмежа, підсніжник білосніжний (*Galanthus nivalis*), білоцвіт весняний (*Leucojum vernum*), шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus*), косарики черепитчасті (*Gladiolus imbricatus*), булатка великоквіткова (*Cephalanthera damasonium*), булатка довголиста (C. longifolia), булатка червона (*C. rubra*), коральковець тричінадрізаний (*Corallorhiza trifida*), зозулині черевички справжні (*Cypripedium calceolus*), зозульки серценосні *(Dactylorhiza cordigera),* зозульки Фукса (*D. fuchsii*), зозульки м'ясочервоні (*D. incarnata*), зозульки плямисті (*D. maculata*), зозульки травневі (*D. majalis*), коручка темно-червона *(Epipactis atrorubens),* коручка чемерникоподібна (*E. helleborine*), коручка болотна (*E. palustris*), коручка пурпурова (*E. purpurata*), надбородник безлистий *(Epipogium aphyllum*), билинець довгорогий *(Gymnadenia conopsea*), зозулині сльози яйцеподібні (*Listera ovata*), гніздівка звичайна (*Neottia nidusavis*), плодоріжка блощична (*Anacamptis coriophora*), плодоріжка салепова (*A. morio),* зозулинець прикрашений (*Orchis signifera*), зозулинець шоломоносний (*O. militaris),* зозулинець пурпуровий (*O. purpurea*), неотінея обпалена (*Neottinea ustulata*), любка дволиста (*Platanthera bifolia*), любка зеленоквіткова (*P. chlorantha*) і траунштейнера куляста (*Traunsteinera globosa*). У	with the dominance of Hedera helix, represented by associations Fagetum (sylvaticae) hederosum (helicis), Carpineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) hederosum (helicis), Carpineto (betuli)-Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) hederosum (helicis); Fageta sylvaticae groupings with the dominance of Scopolia carniolica, represented by the association Fagetum (sylvaticae) scopoliosum (carniolicae); Fageta sylvaticae groupings with the dominance of Allium ursinum, represented by associations Fagetum (sylvaticae) alliosum (ursini), Carpineto (betuli)-Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) alliosum (ursini), Carpineto (betuli)-Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) alliosum (ursini); Querceto (petraeae)-Fageta (sylvaticae) formations of rocky oak-beech forests. Within the territory of the Carpathian Biosphere Reserve "Chernivtsi," over 500 species of vascular plants are found. 44 species are listed in the Red Book of Ukraine, including: Lycopodium annotinum (Stiff clubmoss), Diphasiastrum complanatum (Ground cedar), Huperzia selago (Fir clubmoss), Taxus baccata (European yew), Lunaria rediviva (Perennial honesty), Sorbus torminalis (Wild service tree), Staphylea pinnata (European bladdernut), Atropa belladonna (Deadly nightshade), Scopolia carniolica, Colchicum autumnale (Autumn crocus), Fritillaria meleagris (Snake's head fritillary), Lilium martagon (Martagon lily), Allium ursinum (Wild garlic), Galanthus nivalis (Snowdrop), Leucojum vernum (Spring snowflake), Crocus heuffelianus (Heuffel's crocus), Gladiolus imbricatus (Sword lily), Cephalanthera damasonium (White helleborine), C. longifolia (Narrow-leaved helleborine), C. rubra (Red helleborine), Corallorhiza trifida (Early coralroot), Cypripedium calceolus (Lady's slipper orchid), Dactylorhiza cordigera (Heart-flowered orchid), D. fuchsii (Fuchsia orchid), D. incarnata (Early marsh orchid), D. maculata (Heath spotted orchid), D. majalis (Early marsh orchid), Epipactis atrorubens (Dark-red helleborine), E. helleborine (Broad-leaved helleborine), E. palustris (Marsh helleborine), E. purpurata (Purple helleborine), Epipogium aphyllum (Ghost orchid), Gymnadenia conopsea (Fragrant orchid), Listera ovata (Common twayblade), Neottia nidusavis (Bird's-nest orchid), Anacamptis coriophora (Bug orchid), A. morio (Green-winged orchid), Orchis signifera (Significant orchid), O. militaris (Military orchid), O. purpurea (Lady orchid), Neottinea ustulata (Burnt-tip orchid), Platanthera bifolia (Lesser butterfly-orchid), P. chlorantha (Greater butterfly-orchid), and Traunsteinera globosa (Globe orchid). Within the borders of the Carpathian Biosphere Reserve "Chernivtsi," several regionally rare species have been identified, including Ophioglossum vulgatum (Adder's tongue fern), Phyllitis scolopendrium (Hart's-tongue fern), Chimaphila umbellata (Pipsissewa), and Moneses uniflora (One-flowered wintergreen). The Carpathian Biosphere Reserve "Chernivtsi" is one of the objects of the Emerald Network in Ukraine. Among the species listed in Appendix I of the Bern Convention, the true Lady's slipper orchid grows here. Within the boundaries of the Carpathian Biosphere Reserve "Chernivtsi," the following habitat types (biotopes) from Resolution No. 4 of the Bern Convention are represented: G1.11: Riverine Salix woodland; G1.21: Riverine Fraxinus–Alnus woodland, wet at high but not at low water; G1.6: Fagus woodland; G1.A1: Quercus–Fraxinus–Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils.

		межах РЛП «Чернівецький» виявлено низку регіонально рідкісних видів, серед яких реліктові вужачка звичайна (*Ophioglossum vulgatum*), листовик сколопендровий (*Phyllitis scolopendrium*), зимолюбка зонтична (*Chimaphila umbellata*) й одноквітка звичайна (*Moneses uniflora*). РЛП «Чернівецький» є одним з об'єктів Смарагдової мережі в Україні. З числа видів, занесених у додаток І до Бернської конвенції, тут ростуть зозулині черевички справжні. У межах РЛП «Чернівецький» представлені такі типи оселищ (біотопів) з Резолюції № 4 Бернської конвенції: G1.11: Прирічкові вербові ліси (*Riverine Salix woodland*); G1.21: Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням Alnus або *Fraxinus (Riverine Fraxinus –Alnus woodland, wet at high but not at low water)*; G1.6: Букові ліси (*Fagus woodland)*; G1.A1: Ліси з домінуванням *Quercus, Fraxinus, Carpinus betulus (Quercus– Fraxinus – Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils).* Фауна наземних хребетних заповідного об'єкта налічує 183 види: земноводні – 13, плазуни – 7, птахи – 112 і ссавці – 51. З «червонокнижних» тварин тут і на прилеглих ділянках виявлено 75 видів: п'явка медична (*Hirudo medicinalis)*, тетрадонтофора блакитна (*Tetradontophora bielanensis*), красуня-діва (*Calopteryx virgo*), дозорець-імператор (*Anax imperator*), офіогомфус Цецилія (*Ophiogomphus cecilia*), жук-самітник (*Osmoderma barnabita*), жук-олень (*Lucanus cervus*), дубовий вусач великий (*Cerambyx cerdo*), розалія альпійська (*Rosalia alpina*), вусач мускусний (*Aromia moschata*), махаон (*Papilio machaon*), подалірій *(Iphiclides podalirius*), поліксена (*Zerynthia polyxena*), мнемозина (*Parnassius mnemosyne*), люцина (*Hamearis lucina*), пасмовець тополевий (*Limenitis populi*), мінливець великий *(Apaturairis),* сонцевик фау-біле (*Nymphalis vaualbum*), сінниця Геро (*Coenonympha hero*), бражник мертва голова (*Acherontia atropos)*, бражник дубовий (*Marumba quercus*), бражник скабіозовий *(Hemaris tityus)*, сатурнія велика *(Saturnia pyri),* сатурнія середня (*Eudia spini*), сатурнія руда *(Aglia tau*), шовкопряд березовий (*Endromis versicolora*), стрічкарка блакитна (*Catocala fraxini*), стрічкарка орденська *малинова (C. sponsa*), совка сокиркова (*Periphanes delphinii*), ведмедиця велика (*Pericallia matronula*), ведмедиця-господиня (Callimorpha dominula), сколія-гігант *(Megascolia maculata)*, ксилокопа звичайна (*Xylocopa valga*), тритон альпійський (*Ichthyosaura alpestris),* кумка жовточерева (*Bombina variegata),* жаба прудка (*Rana dalmatina),* мідянка звичайна (Coronella austriaca), полоз ескулапів (Zamenis longissimus), лелека чорний (Ciconia nigra), шуліка рудий (Milvus milvus), шуліка чорний (M. migrans), орел-карлик (Hieraaetus pennatus), підорлик малий (Aquila pomarina), беркут (A. chrysaetos), орлан-білохвіст (Haliaeetus albicilla), балабан (Falco cherrug), сапсан (F. peregrinus), журавель сірий (Grus grus), крячок малий (Sterna albifrons), голуб-синяк (Columba oenas), пугач (Bubo bubo), совка (Otus scops), сова довгохвоста (Strix uralensis), сипуха (Tyto alba), сиворакша (Coracias garrulus), дятел зелений (Picus viridis), дятел білоспинний (Dendrocopos leucotos), сорокопуд сірий (Lanius excubitor), жолудниця європейська (Eliomys	The terrestrial vertebrate fauna of the protected area includes 183 species: amphibians – 13, reptiles – 7, birds – 112, and mammals – 51. From the "Red Book" animals, 75 species have been identified in the Carpathian Biosphere Reserve "Chernivtsi" and its adjacent areas, including: Hirudo medicinalis (Medicinal leech), Tetradontophora bielanensis (Blue ground beetle), Calopteryx virgo (Beautiful demoiselle), Anax imperator (Emperor dragonfly), Ophiogomphus cecilia (Green snaketail), Osmoderma barnabita (European stag beetle), Lucanus cervus (Stag beetle), Cerambyx cerdo (Great capricorn beetle), Rosalia alpina (Rosalia longicorn), Aromia moschata (Musk beetle), Papilio machaon (Swallowtail), Iphiclides podalirius (Scarce swallowtail), Zerynthia polyxena (Southern festoon), Parnassius mnemosyne (Clouded Apollo), Hamearis lucina (Duke of Burgundy), Limenitis populi (Poplar admiral), Apatura iris (Purple emperor), Nymphalis vaualbum (Comma), Coenonympha hero (Hermit), Acherontia atropos (Deaths-head hawkmoth), Marumba quercus (Oak hawk-moth), Hemaris tityus (Narrow-bordered bee hawk-moth), Saturnia pyri (Great peacock moth), Eudia spini (Spiny pug), Aglia tau (Tau emperor), Endromis versicolora (Kentish glory), Catocala fraxini (Clifden nonpareil), C. sponsa (Dark crimson underwing), Periphanes delphinii (Large blue underwing), Pericallia matronula (Old lady), Callimorpha dominula (Scarlet tiger), Megascolia maculata (Giant scoliid wasp), Xylocopa valga (Large carpenter bee), Ichthyosaura alpestris (Alpine newt), Bombina variegata (Yellow-bellied toad), Rana dalmatina (Moor frog), Coronella austriaca (Smooth snake), Zamenis longissimus (Aesculapian snake), Ciconia nigra (Black stork), Milvus milvus (Red kite), M. migrans (Black kite), Hieraaetus pennatus (Booted eagle), Aquila pomarina (Lesser spotted eagle), A. chrysaetos (Golden eagle), Haliaeetus albicilla (White-tailed eagle), Falco cherrug (Saker falcon), F. peregrinus (Peregrine falcon), Grus grus (Common crane), Sterna albifrons (Little tern), Columba oenas (Stock dove), Bubo bubo (Eurasian eagle-owl), Otus scops (Eurasian scops owl), Strix uralensis (Ural owl), Tyto alba (Barn owl), Coracias garrulus (European roller), Picus viridis (European green woodpecker), Dendrocopos leucotos (White-backed woodpecker), Lanius excubitor (Great grey shrike), Eliomys quercinus (Edible dormouse), Sicista betulina (Northern birch mouse), Nannospalax leucodon (Greater blind mole rat), Spalax graecus (Balkan mole rat), Neomys anomalus (Eurasian water shrew), Myotis myotis (Greater mouse-eared bat), M. daubentonii (Daubenton's bat), Plecotus auritus (Brown long-eared bat), Nyctalus noctula (Noctule bat), Pipistrellus pipistrellus (Common pipistrelle), Eptesicus serotinus (Serotine bat), Felis silvestris (European wildcat), Ursus arctos (Brown bear), Mustela erminea (Least weasel), M. lutreola (European mink), M. putorius (European polecat), and Lutra lutra (Eurasian otter).

		quercinus), мишівка лісова (Sicista betulina), сліпак білозубий (Nannospalax leucodon), сліпак буковинський (Spalax graecus), рясоніжка мала (Neomys anomalus), нічниця велика (Myotis myotis), нічниця водяна (M. daubentonii), вухань бурий (Plecotus auritus), вечірниця дозірна (Nyctalus noctula), нетопир-карлик (Pipistrellus pipistrellus), пергач пізній (Eptesicus serotinus), кіт лісовий (Felis silvestris), ведмідь бурий (Ursus arctos), горностай (Mustela erminea), норка європейська (M. lutreola), тхір темний (M. putorius) і видра річкова (Lutra lutra).	
2	**Регіональний ландшафтний парк «Черемоський». Regional landscape park "Cheremoskyi".**		
		Площа: 14985,8 га. Розташування: Вижницький район, Ялівецьке, Шурдинське, Карпатське, Конятинське і Розтоківське лісництва. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Путильське ЛГ». Утворення: 4 березня 1997 року (створено на площі 6555,8 га); 12 серпня 2004 року (площу збільшено на 15547,5 га); 17 червня 2009 року (площу зменшено на 7117,5 га). Розширення території РЛП «Черемоський» відбулося за рахунок включення до його складу високогірних лісів, які розташовані вище 1100 м н. р. м. Після створення у 2009 році НПП «Черемоський» до його складу включено (з вилученням і без вилучення) 7117,5 га лісових земель РЛП «Черемоський». Регіональний парк розташований у межах верхнього лісового поясу Українських Карпат і за домінантною класифікацією рослинності пануюче становище тут займають чисті смерекові ліси формації ялини європейської (*Piceeta abietis*). Вони належать до зональної групи гірських темнохвойних лісів, що пов'язані з горами широколистяної, степової та пустельної областей і характеризуються значною регіональною своєрідністю. Більшість із них мають практично корінний характер, трапляються й абсолютно корінні. В основному це смеречини, які сформувались у крайніх для лісової рослинності умовах існування з помірно-холодним вологим кліматом, довгою сніжною зимою і коротким вегетаційним періодом. У цих кліматичних умовах смерека (*Picea abies*) витісняє бук лісовий (*Fagus sylvatica*) і ялицю звичайну (*Abies alba*) формуючи монодомінантні угруповання. Разом з тим, характерною рисою флори цих смеречин є її тісний зв'язок з буковими лісами, особливо в межах висот 1100–1200 м н. р. м. Проте, на таких висотах на північно -східному макросхилі Українських Карпат ні бук, ні ялиця чистих угруповань не утворюють, а трапляються лише як домішка у складі смерекових деревостанів. У складі формації смерекових лісів найбільш розповсюджені угруповання асоціації квасеницевих смеречин (*Piceetum (abietis*) *oxalidoso (acetosellae*)). Зустрічаються і наступні ценози смеречин: чорницева *(P. vacciniosum (myrtilli))*, гілокомієва *(P. hylocomiosum*), ожикова (*P. Luzuloso (sylvaticae) hylocomiosum)),* квасеницево-гілокомієва (*P. oxalidoso (acetosellae) hylocomiosum)*). У приполонинських смугах трапляється смеречина очеретянокуничникова *(P. Calamagrostidosum (arundinaceae)),* а на гребенях невеликих інсольованих хребтів – смеречина чорницево-волохатокуничникова *(P. vaccinioso (myrtilli)-calamagrostidosum (villosae)),* що має досить обмежене поширення. Над верхньою межею лісу	Area: 370307.2 acres. Location: Yalivetske, Shurdynske, Carpathian, Koniatunske, Roztokivske Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Putylske Forest Enterprise". Establishment: March 4, 1997 (created on an area of 16199.7 acres); August 12, 2004 (area increased by 38418.7 acres); June 17, 2009 (area reduced by 17587.7 acres). The expansion of the territory of the Carpathian Biosphere Reserve "Cheremosky" occurred through the inclusion of high-mountain forests, located above 1100 meters above sea level. After the creation of the Cheremoshsky National Park (NNP) in 2009, an area of 7117.5 hectares of forest land was included in its composition, both with and without exclusion, from the Cheremoshsky Biosphere Reserve (RBP). The regional park is located within the upper forest belt of the Ukrainian Carpathians. According to dominant plant classification, the prevailing habitats here are pure spruce forests of the European fir (Piceeta abietis) formation. These forests belong to the zonal group of mountainous dark coniferous forests associated with the mountains of the broad-leaved, steppe, and desert regions. They are characterized by significant regional uniqueness. Most of them have a virtually indigenous character, and some are indigenous. Primarily, these are spruce stands that have developed in extreme conditions for forest vegetation, with a moderate-cold, humid climate, long snowy winters, and a short growing season. In these climatic conditions, the Norway spruce (Picea abies) displaces the European beech (Fagus sylvatica) and silver fir (Abies alba), forming monodominant groupings. At the same time, a characteristic feature of the flora of these spruce stands is its close connection with beech forests, especially within the altitude range of 1100–1200 meters above sea level. However, at such altitudes on the northeastern slope of the Ukrainian Carpathians, neither pure beech nor fir formations are formed; they occur only as an admixture within spruce stands. Within the formation of spruce forests, the most widespread groups are associations of oxalis-spruce (Piceetum (abietis) oxalidoso (acetosellae)). Other spruce associations include bilberry-spruce (P. vacciniosum (myrtilli)), woodruff-spruce (P. hylocomiosum), woodrush-spruce (P. Luzuloso (sylvaticae) hylocomiosum)), and oxalis-woodruff-spruce (P. oxalidoso (acetosellae) hylocomiosum)). In the subalpine zones, there is the occurrence of spruce with Calamagrostis (P. Calamagrostidosum (arundinaceae)), and on the ridges of small isolated mountains, there is spruce with bilberry and hairy woodrush (P. vaccinioso (myrtilli)-calamagrostidosum (villosae)), which has a rather limited distribution.

		нерідко трапляються зарості чорничників – формація *Vaccinieta myrtilli.* Переважна більшість лісів РЛП «Черемоський» належить до такого типу оселищ (біотопів) з Резолюції № 4 Бернської конвенції, як G3.1B – Субальпійські ялинові ліси Альп і Карпат (*Alpine and Carpathian subalpine Picea forests*). З раритетних видів рослин трапляються занесені до Червоної книги України плаун річний (*Lycopodium annotinum*), баранець звичайний (*Huperzia selago),* міхурниця гірська (*Cystopteris montana*), міхурниця судетська *(C. sudetica*), лілія лісова (*Lilium martagon*), язичок зелений (*Coeloglossum viride*), коральковець тричінадрізаний (*Corallorhiza trifida*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), билинець довгорогий (*Gymnadenia conopsea*), гудієра повзуча (*Goodyera repens*), зозулині сльози серцелисті (*Listera cordata*), зозулині сльози яйцеподібні (*L. ovata*), псевдорхіс білуватий (*Pseudorchis albida*), траунштейнера куляста (*Traunsteinera globosa*), шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus*), підсніжник білосніжний (*Galanthus nivalis)* і тирлич безстебловий (*Gentiana acaulis*), а також ендеміки – медунка Філярського (*Pulmonaria filarszkiana*), аконіт Дегена типовий *(Aconitum degenii subsp. degenii*), жовтець карпатський (*Ranunculus carpaticus*), перестріч скельний (*Melampyrum saxosum*), фітеума Вагнера (*Phyteuma vagneri)* і фіалка відхилена (*Viola declinata*). З «червонокнижних» тварин виявлені мінливець великий (*Apatura iris*), саламандра плямиста (*Salamandra salamandra*), тритон карпатський (*Lissotriton montandoni*), тритон альпійський (*Ichthyosaura alpestris*), кумка жовточерева (*Bombina variegata*), беркут (*Aquila chrysaetos*), глухар *(Tetrao urogallus)*, орябок *(Tetrastes bonasia)*, сич волохатий *(Aegolius funereus)*, сичик-горобець *(Glaucidium passerinum)*, сова довгохвоста (*Strix uralensis*), дятел трипалий (*Picoides tridactylus*), золотомушка червоночуба *(Regulus ignicapilla)*, рясоніжка мала (*Neomys anomalus),* мідиця альпійська (*Sorex alpinus*), пергач північний (*Eptesicus nilssonii*), рись європейська (*Lynx lynx*), ведмідь бурий (*Ursus arctos*) і деякі інші. Необхідно також зазначити, що для лісових масивів РЛП «Черемоський» властива витягнута конфігурація субкарпатської орієнтації, й у зв'язку з цим вони мають важливе значення як елементи транскарпатської екомережі. На території регіонального парку ідентифіковані ділянки пралісів, старовікових лісів і квазіпралісів.	Above the upper forest limit, blueberry formations are often encountered – the Vaccinieta myrtilli formation. The majority of forests in the Carpathian Biosphere Reserve "Cheremoshskyi" belong to the habitat type specified in Resolution No. 4 of the Bern Convention as G3.1B – Alpine and Carpathian subalpine Picea forests. Among the rare plant species, there are those listed in the Red Book of Ukraine, including clubmoss (Lycopodium annotinum), fir clubmoss (Huperzia selago), mountain bladder fern (Cystopteris montana), Sudetic bladder fern (C. sudetica), martagon lily (Lilium martagon), Coeloglossum viride (Coeloglossum viride), coralroot orchid (Corallorhiza trifida), helleborine orchid (Epipactis helleborine), fragrant orchid (Gymnadenia conopsea), creeping lady's tresses (Goodyera repens), heart-leaved twayblade (Listera cordata), egg-shaped twayblade (L. ovata), white pseudorchis (Pseudorchis albida), round-headed orchid (Traunsteinera globosa), Crocus heuffelianus, snowdrop (Galanthus nivalis), stemless gentian (Gentiana acaulis), as well as endemics such as Pulmonaria filarszkiana, Aconitum degenii subsp. degenii, Ranunculus carpaticus, Melampyrum saxosum, Phyteuma vagneri, and Viola declinata. From the "Red Book" animals, the following species have been identified: purple emperor butterfly (Apatura iris), fire salamander (Salamandra salamandra), Carpathian newt (Lissotriton montandoni), alpine newt (Ichthyosaura alpestris), yellow-bellied toad (Bombina variegata), golden eagle (Aquila chrysaetos), capercaillie (Tetrao urogallus), hazel grouse (Tetrastes bonasia), boreal owl (Aegolius funereus), pygmy owl (Glaucidium passerinum), Ural owl (Strix uralensis), three-toed woodpecker (Picoides tridactylus), firecrest (Regulus ignicapilla), lesser white-toothed shrew (Neomys anomalus), alpine shrew (Sorex alpinus), northern bat (Eptesicus nilssonii), Eurasian lynx (Lynx lynx), brown bear (Ursus arctos), and some others. It is also important to note that the forest massifs of the Carpathian Biosphere Reserve "Cheremoskyi" have an elongated configuration with a Subcarpathian orientation, and, therefore, they play a significant role as elements of the Transcarpathian eco-network. Within the territory of the regional park, areas of primeval forests, ancient forests, and quasi-primeval forests have been identified.

Таблиця А.3

Заказники

№	Назва / Name	Характеристика	Characteristics
1	**Орнітологічний заказник загальнодержавного значення «Драницький»** **Ornithological Reserve of National Significance "Dranytskyi"**		
		Площа: 80,0 га. Розташування: Дністровський район, околиці с. Драниця. Підпорядкування: Мамалигівська громада. Утворення: 2 листопада 1984 року. Заказник створений у межах природного озера – Драницького. Тут, насамперед, охороняються колоніальні поселення чаплевих птахів. Площа озера близько 110 га, розташоване 0,5 км північніше с. Драниця на першій терасі р. Прут. Майже 85 % його території заросло прибережно-водною рослинністю. Ложе водойми являє собою велику карстову западину з другорядними карстовими лійками. Значну частину території заказника займають прибережно-водні гігрофільні угруповання водних макрофітів. Зустрічаються також водні угруповання гігрофітів. Фауна птахів є багатою та різноманітною. Тут встановлено перебування 59 видів, які належать до 42 родів, 23 родин і 10 рядів, з яких переважають Горобцеподібні (Passeriformes), Лелекоподібні (Ciconiiformes), Журавлеподібні (Gruiformes) і Гусеподібні (Anseriformes). Найбільш чисельними є квак (Nycticorax nycticorax), чапля сіра (Ardea cinerea), лиска (Fulica atra), очеретянка чагарникова (Acrocephalus palustris), очеретянка ставкова (A. scirpaceus), очеретянка велика (A. arundinaceus) й вівсянка очеретяна (Schoeniclus schoeniclus). До факультативних належать 28 видів з 6 рядів (домінують Горобцеподібні і Сивкоподібні (Charadriiformes)). Ці птахи для свого перебування використовують Драницьке озеро по-різному, здебільшого як кормовий біотоп, прилітаючи сюди в пошуках їжі (лелека білий (Ciconia ciconia), лелека чорний (C. nigra), скопа (Pandion haliaetus), шуліка чорний (Milvus migrans), лунь польовий (Circus cyaneus), мартин малий (Larus minutus) та інші. Драницький заказник має важливе значення для збереження видового різноманіття та кількісного багатства птахів.	Area: 197.7 acres. Location: outskirts of Dranytsa village, Dnistrovskyi district. Subordination: Mamalyhivska community. Establishment: November 2, 1984. The reserve is created within the bounds of the natural lake – Dranytske. Primarily, it aims to protect the colonial settlements of heron birds. The lake's area is approximately 272 acres, located 0.5 km north of the village of Dranytsa on the first terrace of the Prut River. Almost 85% of its territory is overgrown with shore-water vegetation. The bed of the water body represents a large karst depression with secondary karst funnels. A significant part of the reserve's territory is occupied by coastal-water hygrophilic groups of aquatic macrophytes. Water groups of hygrophites are also present. The bird fauna is rich and diverse. In this area, the presence of 59 species has been documented, belonging to 42 genera, 23 families, and 10 orders. Predominant among them are Passerines (Passeriformes), Ciconiiformes, Gruiformes, and Anseriformes. The most numerous species include the night heron (Nycticorax nycticorax), grey heron (Ardea cinerea), coot (Fulica atra), marsh warbler (Acrocephalus palustris), reed warbler (A. scirpaceus), great reed warbler (A. arundinaceus), and reed bunting (Schoeniclus schoeniclus). Additionally, 28 species from 6 orders are facultative, with Passeriformes and Charadriiformes being dominant. These birds use Dranitske Lake for various purposes, primarily as a feeding habitat, flying here in search of food (white stork (Ciconia ciconia), black stork (C. nigra), osprey (Pandion haliaetus), black kite (Milvus migrans), hen harrier (Circus cyaneus), little gull (Larus minutus), and others). The Dranytske Reserve plays a crucial role in preserving the species diversity and abundance of birds.
2	**Ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Кадубівська стінка»**. **The Kadubivska Wall landscape reserve is of national importance**.		
		Площа: 22,8 га. Розташування: Чернівецький район, околиці сіл Веренчанка і Кадубівці. Підпорядкування: Веренчанська сільська рада. Утворення: 17 березня 1992 року. Кадубівська стінка тягнеться від с. Кадубівці на південь до витоків р. Совиця Веренчанська. Долина асиметрична: правобережжя – пологий схил, лівобережжя – скелястий. Біля підніжжя у трьох місцях наявні карстові провали – лійки, які поглинають поверхневі водотоки та вскривають підземні галереї. Найбільшою є печера «Кадубівська» («Кумуски») із довжиною 270 м. Весь час формуються нові провали і просадки. На цій ділянці південного схилу відсутні активні форми зсувних процесів і карст. Натомість зафіксовані реліктові форми у вигляді решток денудованих поверхневою ерозією та вивітрюванням порожнин із фрагментами натічних кор та вторинних кристалів. У рослинному покриві заповідного об'єкта переважають екстразональні	Area: 22.8 hectares. Location: Chernivtsi region, outskirts of Verenchanka and Kadubivtsi villages. Subordination: Verenchanka village council. Formation: 17 March 1992. Kadubivska wall stretches from Kadubivtsi village to the south to the source of the Sovytsia Verenchanska river. The valley is asymmetrical: the right bank has a gentle slope, and the left bank is rocky. At the foot of the valley, in three places there are karst sinkholes - funnels that absorb surface water and open underground galleries. The largest cave is the Kadubivska (Kumusky) cave, 270 meters long. New sinkholes and subsidence are being formed all the time. There are no active forms of landslides or karst on this section of the southern slope. Instead, relict forms have been recorded in the form of remnants of cavities denuded by surface erosion and weathering with fragments of flow crusts and secondary crystals. The vegetation cover of the protected area is dominated by extra-zonal steppe communities. They

		степові угруповання. В їхньому складі наявні реліктові угруповання формації осоки низької (Cariceta humilis) з асоціаціями Caricetum (humilis) stiposum (capillatae), C. festucosum (valesiacae) і C. koeleriosum (cristatae), а також рідкісні угруповання ковили волосистої (Stipeta capillatae). Всі ці фітоценози занесені до Зеленої книги України. Зустрічаються тут також угруповання формацій костриці валіської (Festuceta valesiacae), бородача звичайного (Botriochloeta ischaemi), келерії гребінчастої (Koelerieta cristatae), самосилу гайового (Teucrieta chamaedrytis), оману мечолистого (Inuleta ensifoliae). Із тварин, занесених до Червоної книги України, тут зустрічаються вусач мускусний (Aromia moschata), махаон (Papilio machaon), подалірій (Iphiclides podalirius) та інші Заказник є ключовою територією регіональної екомережі, має важливе науково-пізнавальне значення.	include relict communities of the Cariceta humilis formation with associations of Caricetum (humilis) stiposum (capillatae), C. festucosum (valesiacae) and C. koeleriosum (cristatae), as well as rare communities of Stipeta capillatae. All these phytocoenoses are listed in the Green Book of Ukraine. There are also communities of Festuceta valesiacae, Botriochloeta ischaemi, Koelerieta cristatae, Teucrieta chamaedrytis, and Inuleta ensifoliae. Among the animals listed in the Red Data Book of Ukraine, there are Aromia moschata, Papilio machaon, Iphiclides podalirius and others. The reserve is a key territory of the regional ecological network and has an important scientific and educational value.
3	**Ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Товтрівська стінка»** **Landscape reserve of national importance "Tovtryvska Wall"**		
		Площа: 15,7 га. Розташування: Чернівецький район, с. Товтри. Підпорядкування: Товтрівська сільська рада. Утворення: 10 грудня 1994 року. Товтрівська стінка є правим бортом мальовничої каньйоноподібної долини однойменного потоку зі стрімкими, місцями урвищними, скелястими схилами, витягненими з півдня на північ. Під заказник виділений фрагмент стінки довжиною 1550 м і шириною 50–100 м. Тут знаходиться печера «Товтри» із загальною довжиною ходів 26 м. Біля днища стінки та у днищі долини виходять на поверхню численні карстові джерела, які дренують прилеглі ділянки. Обєкт має цінність для демонстрації карстових процесів у різних за літологічним складом відкладах. Рослинність заказника характеризується великою мозаїчністю. В її складі занесені до Зеленої книги України реліктові угруповання з домінуванням середньоєвропейського гірського виду сеслерії Хейфлера (Seslerieta heufleranae), та рідкісні угруповання формації ковили волосистої (Stipeta capillatae). B. potentillosum (arenariae) і B. teucriosum (chamaedrytis). Занесені до Червоної книги України: лещиця дністровська (Gypsophila thyraica), зіновать біла (Chamaecytisus albus), ковила волосиста (Stipa capillata) та інші. Заказник є ключовою територією регіональної екомережі, має важливе науково-пізнавальне значення.	Area: 15.7 ha. Location: Chernivtsi district, Tovtry village. Subordination: Tovtry village council. Formation: 10 December 1994. The Tovtry wall is the right side of the picturesque canyon-like valley of the stream of the same name with steep, sometimes precipitous, rocky slopes stretching from south to north. A fragment of the wall, 1550 m long and 50-100 m wide, has been designated as a reserve. The Tovtry cave is located here, with a total length of 26 m. Near the bottom of the wall and in the valley floor, numerous karst springs come to the surface, draining the surrounding areas. The site is valuable for demonstrating karst processes in different lithological deposits. The vegetation of the reserve is characterised by a great deal of mosaicism. It includes relict communities dominated by the Central European mountain species Seslerieta heufleranae and rare communities of the Stipeta capillatae formation, which are listed in the Green Book of Ukraine. B. potentillosum (arenariae) and B. teucriosum (chamaedrytis). The following species are listed in the Red Data Book of Ukraine: Gypsophila thyraica, Chamaecytisus albus, Stipa capillata and others. The reserve is a key territory of the regional eco-network and has an important scientific and educational value.
4	**Ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Совицькі болота»** **Sovytski marshes landscape reserve of national importance**		
		Площа: 105,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Веренчанка (32,4 га); Чернівецький район, околиці с. Кліводин (72,6 га). Підпорядкування: Веренчанська і Кліводинська сільські ради. Утворення: 10 грудня 1994 року. Між селами Веренчанка і Кліводин р. Совиця Веренчанська з півночі на південь на відрізку 6,6 км по тектонічному розлому перетинає грядово-горбисті структури Прут-Дністровського межиріччя. Ширина заболоченого днища коливається від 50 до 300–400 м. Саме на цій ділянці розташовані Совицькі болота. Серед класично виражених і відомих воклюзів ландшафтного заказника – озеро Бездонне, яке розташоване 1 км північніше с. Кліводин у лійці діаметром 30 м, у тому числі власне провалу – 10 м, глибина сягає 3,4–	Area: 105.0 ha. Location: Chernivtsi rayon, outskirts of Verenchanka village (32.4 ha); Chernivtsi region, outskirts of Kliwodyn village (72.6 ha). Subordination: Verenchanka and Kliwodyn village councils. Formation: 10 December 1994. Between the villages of Verenchanka and Klyvodyn, the Sovytsia Verenchanska River crosses the ridge and hill structures of the Prut-Dniester interfluve from north to south along a 6.6 km stretch along a tectonic fault. The width of the marshy bottom varies from 50 to 300-400 m. It is in this area that the Sovytski bogs are located. Among the classically pronounced and well-known voxels of the landscape reserve is Bezdonnoye Lake, which is located 1 km north of Kliwodyn village in a funnel with a diameter of 30 m, including the actual dip of 10 m, and a depth of 3.4-3.6 m. Four dams are well preserved, acting as a regulator of

		3,6 м. Добре збереглися чотири греблі, що виконують роль регулятора стоку р. Совиця Веренчанська та відіграють водо- і рибоохоронні функції. Рослинність заповідного об'єкта представлена комплексом угруповань, пристосованих до різних умов зволоження: болотистих, надмірно зволожених, зволожених, помірно зволожених з різними переходами від одного до іншого. Найбільшу площу займають угруповання формації очерету звичайного (Phragmiteta australis). Фауна хребетних заказника налічує 91 вид: променепері риби – 8, земноводні – 5, плазуни – 3, птахи – 58 і ссавці – 17. З «червонокнижних» тварин виявлені п'явка медична (Hirudo medicinalis), махаон (Papilio machaon), подалірій (Iphiclides podalirius), карась звичайний (Carassius carassius), лелека чорний (Ciconia nigra) та інші. Загалом, Совицькі болота – це цікавий долинний водно-болотний ландшафт із тенденціями активного закарстування та поступового осушення. Він може слугувати моделлю для спостереження за процесами трансформації аквально-болотних комплексів, збереження й відновлення їх окремих компонентів.	the flow of the Sovytsia Verenchanska River and playing water and fish protection functions. The vegetation of the protected area is represented by a complex of communities adapted to different moisture conditions: marshy, excessively moist, moist, and moderately moist with different transitions from one to another. The largest area is occupied by the communities of the Phragmiteta australis formation. The vertebrate fauna of the reserve includes 91 species: 8 radiating fish, 5 amphibians, 3 reptiles, 58 birds, and 17 mammals. Among the Red Data Book animals, Hirudo medicinalis, Papilio machaon, Iphiclides podalirius, Carassius carassius, Ciconia nigra, and others were found. In general, the Sovytski bogs are an interesting valley wetland landscape with trends of active karstification and gradual drainage. It can serve as a model for observing the processes of transformation of aquatic wetland complexes, conservation and restoration of their individual components.
5	**Ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Цецино».** **The Tsetsino landscape reserve is of national importance.**		
		Площа: 430,0 га. Розташування: м. Чернівці, Ревнянське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» філія «Чернівецький лісгосп». Утворення: 28 жовтня 1974 року. Цей лісовий масив розташований на західній окраїні м. Чернівці. Він вкриває привершинну частину г. Цецина. Букові різновікові праліси тут представлені чистими і мішаними деревостанами. Основу рослинного покриву заказника складають середньоєвропейські широколистяні ліси з бука лісового (Fagus sylvatica) та дуба скельного. За площею в заповідному масиві переважає бучина рідкотравна. У деревостані цього угруповання майже відсутні інші породи, трав'яний покрив складають поодинокі екземпляри найбільш тіневитривалих неморальних видів. Лише навесні формується добре виражений трав'яний покрив з ефемероїдів, серед яких найбільший інтерес становить центральноєвропейський вид скополія карніолійська (Scopolia carniolica). Досить часто в межах заказника трапляються угруповання бучин волосистоосокової та підмаренникової. В їхньому складі добре представлені традиційні супутники бука – граб звичайний (Carpinus betulus), явір (Acer pseudoplatanus), черешня (Cerasus avium) й інші. У трав'яному покриві переважають неморальні види. Виявлені також середземноморські елементи – молочай мигдалеподібний (Euphorbia amygdaloides) і клокичка периста (Staphylea pinnata). З числа рослин, занесених до Червоної книги України – баранець звичайний (Huperzia selago), беладонна звичайна (Atropa belladonna), шафран Гейфелів (Crocus heuffelianus), цибуля ведмежа (Allium ursinum), лілія лісова (Lilium martagon) та інші. Фауна наземних хребетних заповідного об'єкта налічує 80 видів: земноводні – 12, плазуни – 4, птахи – 48 і ссавці – 16. З «червонокнижних» тварин тут і на прилеглих ділянках виявлені тетрадонтофора блакитна (Tetradontophora bielanensis), красуня-діва (Calopteryx virgo), офіогомфус Цецилія (Ophiogomphus cecilia) та інші. Ландшафтний	Area: 430.0 ha. Location: Chernivtsi, Revnianske Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 28 October 1974. This forest area is located on the western outskirts of Chernivtsi. It covers the top part of Mt. Tsetsyna. Beech virgin forests of different ages are represented here by pure and mixed stands. The basis of the reserve's vegetation cover is made up of Central European broadleaf forests of Fagus sylvatica and rock oak. The area of the protected area is dominated by the sparse herbaceous beech. There are almost no other species in the stand of this community, and the grass cover consists of single specimens of the most shade-tolerant non-moral species. Only in spring, a well-defined grass cover of ephemeroids is formed, among which the most interesting is the Central European species Scopolia carniolica. Quite often within the reserve, there are communities of hair-oak and submarennikovy buchina. The traditional companions of beech - Carpinus betulus, Acer pseudoplatanus, Cerasus avium, and others - are well represented in their composition. The grass cover is dominated by non-native species. Mediterranean elements were also found, such as Euphorbia amygdaloides and Staphylea pinnata. Plants listed in the Red Book of Ukraine include Huperzia selago, Atropa belladonna, Crocus heuffelianus, Allium ursinum, Lilium martagon, and others. The fauna of terrestrial vertebrates in the protected area includes 80 species: amphibians - 12, reptiles - 4, birds - 48, and mammals - 16. Among the Red Book animals found here and in the adjacent areas are the Tetradontophora bielanensis, Calopteryx virgo, the Ophiogomphus cecilia, and others. The Tsetsino landscape reserve of national importance is a key territory of the regional ecological network.

		заказник загальнодержавного значення «Цецино» ключовою територією регіональної екомережі	
6	**Ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Чорний Діл»** **Chornyi Dil Landscape Reserve of National Importance**		
		Площа: 614,9 га. Розташування: Вижницький район, околиці с. Сарата, хутір Перкалаб. Підпорядкування: Національний природний парк «Черемоський». Утворення: 20 грудня 2001 року. Розташований у північній частині середньогірного хр. Чорний Діл у межиріччі Сарати й Перкалабу – витоків Білого Черемошу. Заказник займає крайню північно-східну частину Мармароського кристалічного масиву на контакті із флішовими відкладами скибової зони Карпат. Понад 80 % території заказника вкрито лісами. Це монодомінантні смерекові насадження верхнього лісового поясу Карпат. У найбільш важкодоступних місцях збереглися залишки смеречин пралісового характеру. У трав'яному покриві цих фітоценозів переважають бореальні елементи. На г. Великий Камінь, виявлені фрагменти абсолютно корінних угруповань кедрово-смерекових лісів (Pineto (cembrae)-Piceetum (abietis) vaccinioso (myrtilli)- hylocomiosum), які занесені до Зеленої книги України. У долинах потоків і берегами річок Перкалаб і Сарата трапляються угруповання формації вільхи сірої (Alneta incanae). З раритетних видів у складі угруповань лісового типу рослинності виявлені занесені до Червоної книги України язичок зелений (Coeloglossum viride), коральковець тричінадрізаний (Corallorhiza trifida), коручка темно-червона (Epipactis atrorubens), коручка чемерникоподібна (E. helleborine) та інші. Друге місце за площею займають угруповання лучного типу рослинності. У флористичному складі лучних фітоценозів виявлені такі «червонокнижні» види: орлики чорніючі (Aguilegia nigricans), гронянка півмісяцева (Botrychium lunaria), осока затінкова (Carex umbrosa), шафран Гейфелів (Crocus heuffelianus) та інші. На вершині г. Великий Камінь є рідкісні для України угруповання, які належать до формації костриці скельної (Festuceta saxatilis) і занесені до Зеленої книги України. Фауна наземних хребетних заказника налічує 92 види: земноводні – 6, плазуни – 2, птахи – 44 і ссавці – 40. З «червонокнижних» тварин тут і на прилеглих ділянках виявлені махаон (Papilio machaon), мінливець великий (Apatura iris), равлик зерновий ребристий (Chondrina clienta) та інші. Ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Чорний Діл» входить до складу НПП «Черемоський».	Area: 614.9 ha. Location: Vyzhnytsia district, the outskirts of Sarata village, Perkalab village. Subordination: National Nature Park "Cheremosky". Formation: 20 December 2001. It is located in the northern part of the mid-mountainous Chornyi Dil. Chornyi Dil in the interfluve of the Sarata and Perkalab rivers - the sources of the White Cheremosh. The reserve occupies the extreme north-eastern part of the Marmarosh crystalline massif in contact with the flysch deposits of the Carpathian skiba zone. Over 80% of the reserve's territory is covered with forests. These are mono-dominant spruce plantations of the upper forest belt of the Carpathians. In the most inaccessible places, there are remnants of virgin spruce forests. The grass cover of these phytocoenoses is dominated by boreal elements. On Velykyi Kamen mountain, fragments of absolutely indigenous communities of Pineto (cembrae)-Piceetum (abietis) vassinioso (myrtilli)- hylocomiosum, which are listed in the Green Book of Ukraine, were found. In the valleys of streams and along the banks of the Perkalab and Sarata rivers, there are communities of Alneta incanae. Among the rare species in the forest vegetation type communities, the following are listed in the Red Data Book of Ukraine: Coeloglossum viride, Corallorhiza trifida, Epipactis atrorubens, helleborine (E. helleborine) and others. The second place in terms of area is occupied by meadow vegetation. The floristic composition of meadow phytocoenoses includes the following Red Data Book species: Aguilegia nigricans, Botrychium lunaria, Carex umbrosa, Crocus heuffelianus, and others. On the top of Velykyi Kamen there are rare for Ukraine communities belonging to the Festuceta saxatilis formation and listed in the Green Book of Ukraine. The fauna of terrestrial vertebrates in the reserve includes 92 species: amphibians - 6, reptiles - 2, birds - 44, and mammals - 40. Among the Red Data Book animals found here and in the adjacent areas are the Papilio machaon, the Apatura iris, the Chondrina clienta and others. The Chornyi Dil landscape reserve of national importance is part of the Cheremoskyi National Park.
7	**Лісовий заказник загальнодержавного значення «Петрівецький»**. **Forest reserve of national importance "Petrivetskyi".**		
		Площа: 170,0 га. Розташування: Чернівецький район, Верхньопетрівецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України», філія Сторожинецьке ЛМГ. Утворення: 12 грудня 1983 року. Розташований південніше с. Корчівці. Тут охороняються мішані широколистяно-темнохвойні ліси за участю ялиці білої (Abies alba) і бука лісового (Fagus sylvatica), а співдомінантом є дуб звичайний (Quercus robur). Ці угруповання багаті флористично, значно більша участь неморальних видів. Постійними компонентами деревостану є граб звичайний (Carpinus betulus), явір (Acer pseudoplatanus), липа серцелиста (Tilia cordata) та деякі інші. Домінантами трав'яного ярусу також	Area: 170.0 ha. Location: Chernivtsi district, Verkhnepetrivetske Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine", a branch of Storozhynets Forestry: 12 December 1983. Located to the south of Korchivtsi village. It protects mixed broadleaf-dark coniferous forests with Abies alba, Fagus sylvatica, and Quercus robur. These communities are floristically rich, with a much higher proportion of non-native species. The permanent components of the stand are Carpinus betulus, Acer pseudoplatanus, Tilia cordata, and some others. The dominants of the herb layer are also mainly non-moral elements. Among the Red Book plant species, there are Crocus heuffelianus, Neottia nidus-avis, Epipactis helleborine and E.

		виступають переважно неморальні елементи. З «червонокнижних» видів рослин виявлені шафран Гейфелів (Crocus heuffelianus), гніздівка звичайна (Neottia nidus-avis), коручка чемерникоподібна (Epipactis helleborine) і коручка пурпурова (E. purpurata), трапляється білоцвіт весняний (Leucojum vernum). Фауна наземних хребетних заповідного об'єкта налічує 52 види: земноводні – 7, плазуни – 4, птахи – 30 і ссавці – 11. Із тварин, занесених до Червоної книги України, тут є сатурнія руда (Aglia tau), саламандра плямиста (Salamandra salamandra), тритон карпатський (Lissotriton montandoni), тритон альпійський (Ichthyosaura alpestris) і рись європейський (Lynx lynx).	purpurata, and Leucojum vernum. The fauna of terrestrial vertebrates of the protected area includes 52 species: amphibians - 7, reptiles - 4, birds - 30 and mammals - 11. Among the animals listed in the Red Book of Ukraine, there are Aglia tau, Salamandra salamandra, Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris and Lynx lynx
8	**Лісовий заказник загальнодержавного значення «Лунківський».** **Forest reserve of national importance "Lunkivskyi".**		
		Площа: 106,0 га. Розташування: Вижницький район, Красноїльське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України», філія Сторожинецьке ЛМГ. Утворення: 28 жовтня 1974 року. Розташований південно-західніше смт. Красноїльськ. У межах заказника наявні такі асоціації: смереково-ялицева бучина перелісковa (Piceeto (abietis)-Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) mercurialidosum (perennis)), підмаренникова (P.-A.-F. galiosum (odorati)), квасеницева (P.-A.-F. oxalidosum (acetosellae)), зубницева (P.-A.-F. dentariosum (glandulosae)) і безщитникова (P.-A.-F. athyriosum (filix-feminae)). Проте найбільшу площу тут займає смереково-ялицева бучина рідкотравна (P.-A.-F. nudum). Крім того, у верхній частині схилу в межах заповідного об'єкта описані асоціації смереково-ялицевої бучини лунарієвої (P.-A.-F. lunariosum (redivivae)) та букової яличини ожинової (Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) rubosum (hirti) nudum). Загалом тут виявлено понад 100 видів судинних рослин. Більшість із них належить до неморальних, значною є частка монтанних і бореальних. З «червонокнижних» трапляються місячниця оживаюча (Lunaria rediviva), плаун річний (Lycopodium annotinum), баранець звичайний (Huperzia selago) і любка дволиста (Platanthera bifolia). Фауна наземних хребетних заповідного об'єкта налічує 60 видів: земноводні – 6, плазуни – 5, птахи – 36 і ссавці – 13. Із тварин, занесених до Червоної книги України, тут та на прилеглих ділянках виявлені сатурнія руда (Aglia tau), саламандра плямиста (Salamandra salamandra), тритон карпатський (Lissotriton montandoni), тритон альпійський (Ichthyosaura alpestris) та інші.	Area: 106.0 ha. Location: Vyzhnytsia district, Krasnoilske Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine", a branch of Storozhynets Forestry: 28 October 1974. It is located southwest of the town of Krasnoyilsk. The following associations are present within the reserve: Piceeto (abietis)-Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) mercurialidosum (perennis), P.-A. A.-F. galiosum (odorati), P.-A.-F. oxalidosum (acetosellae), P.-A.-F. dentariosum (glandulosae) and P.-A.-F. athyriosum (filix-feminae). However, the largest area here is occupied by P.-A.-F. nudum. In addition, in the upper part of the slope within the protected area, associations of P.-A.-F. lunariosum (redivivae) and Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) rubosum (hirti) nudum have been described. In total, more than 100 species of vascular plants were found here. Most of them are non-moral, with a significant proportion of montane and boreal plants. Among the Red Book species are the Lunaria rediviva, Lycopodium annotinum, Huperzia selago and Platanthera vifolia. The fauna of terrestrial vertebrates in the protected area includes 60 species: amphibians - 6, reptiles - 5, birds - 36, and mammals - 13. Among the animals listed in the Red Data Book of Ukraine, the Aglia tau, Salamandra salamandra, Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris, and others were found here and in the adjacent areas.
9	**Орнітологічний заказник місцевого значення «Чапля»** **Ornithological Reserve of Local Significance "Chaplia"**		
		Площа: 8,3 га. Розташування: Дністровський район, Рухотинське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Сокирянське ЛГ». Утворення: 19 січня 1983 року. Заказник розташований західніше с. Рухотин, де забезпечена охороною колонія чаплі сірої (Ardea cinerea) у віковому деревостані. Рослинні угруповання тут формуються на вирівняних ділянках та слабкопохилих схилах. Це дубовий ліс союзу Carpinion betuli, порядку Fagetalia sylvaticae, класу Querco-Fagetea. На території заказника виявлені угруповання букових лісів (Fageta sylvaticae) з домінуванням плюща звичайного (Hedera helix), які занесені до Зеленої книги України. З «червонокнижних» рослин тут	Area: 20.5 acres. Location: Ruhotynske Forestry, Dnistrovskyi village. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Sokiryanske Forestry". Establishment: January 19, 1983. The reserve is located west of the village of Rukhotyn, where the protection of the grey heron (Ardea cinerea) colony is ensured in the mature stand of trees. Plant communities here develop on level areas and gently sloping hills. It is an oak forest of the Carpinion betuli alliance, Fagetalia sylvaticae order, Querco-Fagetea class. Beech forest communities (Fageta sylvaticae) dominated by common ivy (Hedera helix) have been identified in the reserve, which are listed in the Green Book of Ukraine. Among the "Red Book" plants, you can find Platanthera bifolia. The grey

		трапляється любка дволиста (Platanthera bifolia). Тут колоніальне поселення сірі чаплі утворили у середені XX ст. Вони переселилися в околиці с. Рухотин після вирубкио старого дубового лісу, де ці птахи гніздилися. Останніми роками у межах орнітологічного заказника «Чапля» колонія вже налічувала більше 100 пар, які успішно виводили пташенят.	heron colony was established in the mid-20th century in the vicinity of the village of Rukhotyn after the logging of the old oak forest, where these birds used to nest. In recent years, within the ornithological reserve "Chaplya," the colony has grown to more than 100 pairs, successfully raising chicks.
10	**Орнітологічний заказник місцевого значення «Василишине» Ornithological Reserve of Local Significance "Vasylyshyne"**		
		Площа: 22,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Рідківці. Підпорядкування: Магальська сільська рада. Утворення: 10 березня 1999 року. Розташований в ур. Василишине. Заповідний об'єкт створили з метою охорони деркача (Crex crex) – раніше вид загальноєвропейської природоохоронної значущості, що перебував, як вважалося, під загрозою гло- бального зникнення. Цей птах занесений до Червоного списку Міжнародного союзу охорони природи. У Чернівецькій області деркач поширений локально на всій території. Птахи весь час ховаються серед заростей рослинності (літають неохоче) і тому місця локалізації можна виявити за голосом співаючих (токуючих) самців, які активно кричать, переважно, протягом темної частини доби. В ур. Василишине на ділянці площею близько 1 км² зафіксовано близько 30 самців деркача. Це одне з небагатьох місць з такою, порівняно високою, щільністю виду. Тут також були виявлені (і гніздилися) характерні представники кампофільного орнітокомплексу: перепілка (Coturnix coturnix), посмітюха (Galerida cristata), жайворонок польовий (Alauda arvensis), щеврик лучний (Anthus pratensis) та інші. У межах заказника з «червонокнижних» видів тварин є – махаон (Papilio machaon), подалірі (Iphiclides podalirius), сліпак білозубий (Nannospalax leucodon).	Area: 54.4 acres. Location: outskirts of Ridkivtsi village, Chernivtsi district. Subordination: Magala Village Council. Establishment: March 10, 1999. Located in the village of Vasylivshyna. The reserve was created to protect the corncrake (Crex crex) – a species previously considered of pan-European conservation significance, believed to be under threat of global extinction. This bird is listed in the Red List of the International Union for Conservation of Nature. In the Chernivtsi region, the corncrake is locally distributed across the entire territory. The birds constantly hide among the vegetation (they fly reluctantly), and the locations can be identified by the voices of singing (calling) males, who actively cry, mainly during the dark hours of the day. In Vasylivshyna, in an area of about 1 km², about 30 male corncrakes have been recorded. This is one of the few places with such a relatively high density of the species. Here, characteristic representatives of the campoophilic ornithocomplex were also found (and nested): common quail (Coturnix coturnix), crested lark (Galerida cristata), skylark (Alauda arvensis), meadow pipit (Anthus pratensis), and others. Within the reserve, there are also "Red Book" animal species, including the swallowtail butterfly (Papilio machaon), scarce swallowtail (Iphiclides podalirius), and the white-toothed blind mole rat (Nannospalax leucodon).
11	**Орнітологічний заказник місцевого значення «Дністровський» Ornithological Reserve of Local Significance "Dnistrovskyi"**		
		Площа: 13,5 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Бабин. Підпорядкування: Веренчанська сільська рада. Утворення: 23 листопада 1983 року. Охороняється колонія чаплі сірої (Ardea cinerea) в дубовому лісі на правому березі Дністра на віддалі 50–150 м від русла річки. Деревний ярус лісового масиву заказника формують дуб звичайний (Quercus robur), граб звичайний (Carpinus betulus), клен польовий (Acer campestre), клен гостролистий (A. platanoides), клен татарський (A. tataricum), до яких домішуються явір (A. pseudoplatanus), ясен звичайний (Fraxinus excelsior), липа серцелиста (Tilia cordata). У підліску ростуть калина цілолиста (гордовина) (Viburnum lantana), бруслина європейська (Euonymus europaea), бруслина бородавчаста (E. verrucosa), ліщина звичайна (Corylus avellana), свидина кров'яна (Swida sanquinea), жимолость пухната (Lonicera xylosteum) та інші. Основу трав'яного ярусу утворюють осока волосиста (Carex pilosa), зірочник ланцетоподібний (Stellaria holostea), чемерник червонуватий (Helleborus purpurascens), купина широколиста (Polygonatum latifolium), медунка темна (Pulmonaria obscura) та інші. З рослин, занесених до Червоної книги України, в заказнику ще виявлені лілія лісова (Lilium martagon), булатка великоквіткова (Cephalanthera damasonium) і гніздівка звичайна	Area: 33.4 acres. Location: outskirts of Babyn, Chernivtsi district. Subordination: Verenchanska Village Council. Establishment: November 23, 1983. The reserve protects a colony of grey herons (Ardea cinerea) in an oak forest on the right bank of the Dniester River at a distance of 50–150 m from the riverbed. The tree layer of the forest massif includes common oak (Quercus robur), European hornbeam (Carpinus betulus), field maple (Acer campestre), Norway maple (A. platanoides), Tatarian maple (A. tataricum), with the addition of sycamore maple (A. pseudoplatanus), common ash (Fraxinus excelsior), small-leaved lime (Tilia cordata). The undergrowth consists of the wayfaring tree (Viburnum lantana), European spindle (Euonymus europaea), warty spindle (E. verrucosa), hazel (Corylus avellana), European dogwood (Swida sanquinea), fly honeysuckle (Lonicera xylosteum), and others. The herbaceous layer is formed by hairy sedge (Carex pilosa), greater stitchwort (Stellaria holostea), purple hellebore (Helleborus purpurascens), broad-leaved Solomon's seal (Polygonatum latifolium), lungwort (Pulmonaria obscura), and others. Among the plants listed in the Red Book of Ukraine, the reserve also contains the Turk's cap lily (Lilium martagon), greater butterfly orchid (Cephalanthera damasonium), and bird's-nest orchid (Neottia nidus-avis). In recent years, more than 100 pairs of grey herons have nested here.

		(Neottia nidus-avis). Останніми роками тут гніздилося не менше 100 пар сірої чаплі.	
12	**Орнітологічний заказник місцевого значення «Кліводинський» Ornithological Reserve of Local Significance "Klivodynskyi"**		
		Площа: 1,1 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Кліводин. Підпорядкування: Відокремлений підрозділ «Чернівецька дистанція захисних лісонасаджень» державного територіально-галузевого об'єднання «Львівська залізниця». Утворення: 19 січня 1983 року. Охороняється полівидова колонія чапель у призалізничній лісосмузі. Лісосмуга утворена переважно такими деревами, як в'яз гладкий (Ulmus laevis), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), гледичія колюча (Gleditsia triacanthos), клен ясенолистий (Acer negundo), ясен звичайний (Fraxinus excelsior), спорадично трапляються граб звичайний (Carpinus betulus). Серед підросту домінує клен гостролистий (Acer platanoides). У межах заказника з чаплевих птахів постійно гніздяться квак (Nycticorax nycticorax) і чапля сіра (Ardea cinerea), спорадично – чепура мала (Egretta garzetta), випадково – чепура велика (Casmerodius albus). В колонії донедавна гніздилось не менше 150 пар квака та більше 100 пар сірої чаплі. Відносно тривалому існуванню колонії чаплі сприяє розташування поблизу мережі великих за площею риборозплідних ставків, багатих на дрібну рибу, а також наявність відповідних умов для гніздування і природоохоронний статус об'єкта.	Area: 2.7 acres. Location: outskirts of Klivodyn, Chernivtsi district. Subordination: Separate Unit "Chernivtsi Protective Afforestation Division" of the state territorial-industry association "Lviv Railway." Establishment: January 19, 1983. The reserve protects a multi-species colony of herons in the near-railway forest strip. The forest strip is mainly formed by such trees as smooth-leaved elm (Ulmus laevis), black locust (Robinia pseudoacacia), honey locust (Gleditsia triacanthos), boxelder (Acer negundo), common ash (Fraxinus excelsior), with occasional occurrences of European hornbeam (Carpinus betulus). Norway maple (Acer platanoides) dominates among the undergrowth. Within the reserve, the following heron species regularly nest: black-crowned night heron (Nycticorax nycticorax) and grey heron (Ardea cinerea), occasionally – little egret (Egretta garzetta), and rarely – great egret (Casmerodius albus). Until recently, the colony housed at least 150 pairs of night herons and over 100 pairs of grey herons. The long existence of the heron colony is facilitated by its proximity to a network of large fish-breeding ponds rich in small fish, as well as the presence of suitable nesting conditions and the protected status of the object.
13	**Орнітологічний заказник місцевого значення «Чорторийський» Ornithological Reserve of Local Significance "Chortoryyiskyi"**		
		Площа: 57,9 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Чортория. Підпорядкування: ТОВ «Либідь» (50,28 га); Брусницька громада. Утворення: 10 березня 1999 року. Заповідний об'єкт має шість-сім невеликих, поруч розташованих водойм (ставків). Деякі з них взимку не замерзають навіть у найсуворіші морози, чим приваблюють у цей період (як місце перебування і годівлі) певні види водоплавних птахів (окремі пари також гніздяться в цих місцях). Саме з метою охорони в першу чергу лебедів, і було створено цей заказник. Лебеді-шипуни (Cygnus olor) тут зимують вже більше 30 років. В їхніх зграях іноді зустрічаються по кілька особин лебедів-кликунів (C. cygnus). На водоймах поблизу с. Чортория максимальна кількість лебедів на зимівлі була у 2011/2012 роках (234 особини). На ставках восени перші птахи з'являються з кінця вересня, а інтенсивно відлітають, як правило, у третій декаді березня – першій декаді квітня. Цікаво, що кілька разів у заказнику виявляли шипунів з кільцями і шийними мітками, які прилетіли сюди переважно з Польщі. Тобто, очевидно, крім місцевих (з сусідніх територій), тут також зимують особини балтійської популяції. Орнітологічний заказник «Чорторийський» є одним з небагатьох місць масової зимівлі лебедів на заході України, а також єдиним пунктом гніздування шипунів у Буковинському Передкарпатті.	Area: 143 acres. Location: outskirts of Chortoryia village. Subordination: LLC "Lybid" (50.28 hectares); Brusnytsia community. Establishment: March 10, 1999. The reserve consists of six to seven small, closely located water bodies (ponds). Some of them do not freeze even in the harshest winters, attracting certain species of waterfowl during this period (as a place for residence and feeding), with some pairs also nesting in these areas. The creation of this reserve was primarily aimed at protecting swans. Mute swans (Cygnus olor) have been wintering here for over 30 years. In their flocks, sometimes a few individuals of whooper swans (C. cygnus) can be found. The maximum number of swans wintering in the ponds near the village of Chortoria was in the 2011/2012 seasons (234 individuals). In the ponds, the first birds appear from the end of September, and they usually intensively depart in the third decade of March to the first decade of April. Interestingly, several times in the reserve, whooper swans with rings and neck tags were found, which mostly arrived here from Poland. Thus, in addition to local birds from neighbouring territories, individuals from the Baltic population also winter here. The ornithological reserve "Chortoryiskyi" is one of the few places of mass wintering of swans in western Ukraine and the only nesting site for whooper swans in Bukovinian Transcarpathia
14	**Орнітологічний заказник місцевого значення «Чорний лелека» Ornithological Reserve of Local Significance "Chornyi Leleka"**		
		Площа: 17,1 га. Розташування: Чернівецький район, Сторожинецьке лісництво. Підпорядкування: Чернівецький військовий лісгосп. Утворення: 8	Area: 42.3 acres. Location: Storozhynetske Forestry, Chernivtsi district. Subordination: Chernivtsi Military Forestry. Establishment: February 8, 1996. The reserve

		лютого 1996 року. Заказник розташований північніше с. Ропча, де забезпечено охороною місце гніздування лелеки чорного (Ciconia nigra), який занесений до Червоної книги України Це відповідно зникаючий, вразливий і рідкісний вид. Чорний лелека є видом загальноєвропейської природоохоронної значущості. Гніздо чорного лелеки, яке згодом забезпечили охороною шляхом створення заказника, було знайдене навесні 1995 року.	is located north of the village of Ropcha, where the nesting place of the black stork (Ciconia nigra) is protected. This species is listed in the Red Book of Ukraine, being a disappearing, vulnerable, and rare species. The black stork is a species of pan-European nature conservation significance. The nest of the black stork, which was later protected by creating the reserve, was found in the spring of 1995.
15	**Ентомологічний заказник місцевого значення «Чарівне крильце». Entomological reserve of local importance "Magic Wing (Charivne kryltse)".**		
		Площа: 20,0 га. Розташування: Вижницький район, Чемернарське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 19 січня 1983 року. Охоплює ділянку різновікового ялицево-смерекового лісу з домішкою бука лісового (Fagus sylvatica) умовно корінного характеру, яка є типовою для цього регіону. Заказник створено з метою охорони безхребетних тварин – ентомофагів у лісових насадженнях, у першу чергу кількох десятків видів жуків з родини Турунові (Carabidae) (Cicindela germanica, C. hybrida, Leistus piceus, Nebria brevicollis, Carabus violaceus, C. coriaceus, Pterostichus foveolatus, Abax parallelopipedus, A. carinatus, A. schueppeli, Molops piceus й інші), а також деяких представників родини Стафілінідові (Staphylinidae). З раритетних комах зустрічається турун золотистоблискучий Ешера (Carabus auronitens escheri). Він занесений до Червоної книги Українських Карпат як близький до стану загрози зникнення вид. В Україні поширений лише в Карпатах. Турун золотисто-блискучий Ешера є стенотопним гірсько-лісовим видом. Жуки активні вночі, часто залазять на дерева, живляться дощовими червами, молюсками, різними комахами.	Area: 20.0 ha. Location: Vyzhnytsia district, Chemernary Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Beregomet Forestry". Formation: 19 January 1983. The reserve covers an area of multi-age fir and spruce forest with an admixture of Fagus sylvatica of conditionally indigenous character, which is typical for this region. The reserve was established to protect invertebrates - entomophages in forest plantations, primarily several dozen species of beetles from the Carabidae family (Cicindela germanica, C. hybrida, Leistus piceus, Nebria brevicollis, Carabus violaceus, C. coriaceus, Pterostichus foveolatus, Abax parallelopipedus, A. carinatus, A. schueppeli, Molops piceus and others), as well as some representatives of the family Staphylinidae. Among the rare insects, there is the Carabus auronitens escheri. It is listed in the Red Data Book of the Ukrainian Carpathians as a species close to the endangered status. In Ukraine, it is distributed only in the Carpathians. The Escher's golden shiny beetle is a stenotopic mountain-forest species. The beetles are active at night, often climb trees, and feed on earthworms, mollusks, and various insects.
16	**Іхтіологічний заказник місцевого значення «Куютинський». Ichthyological reserve of local importance "Kuyutynskyi"**		
		Площа: 16,0 га. Розташування: Дністровський район, околиці с. Ломачинці. Підпорядкування: Басейнове управління водних ресурсів річок Пруту і Сірету. Утворення: 20 грудня 2001 року. Фрагмент Дністровського водосховища. Заказник розташований північніше с. Ломачинці. Охороняються місця перебування та нересту промислових і раритетних риб. Іхтіофауна тут і на прилеглих ділянках представлена 22 видами (належать до 19 родів, 7 родин і 6 рядів): стерлядь прісноводна (*Acipenser ruthenus*), плітка звичайна (*Rutilus rutilus)*, підуст звичайний (*Chondrostoma nasus*), верховодка звичайна (*Alburnus alburnus)*, лящ звичайний (*Abramis brama*), клепець європейський (*Ballerus sapa*), синець звичайний (*B. ballerus*), білизна європейська (*Aspius aspius*), білий товстолобик амурський (*Hypophthalmichthys molitrix*), марена звичайна (*Barbus barbus*), сазан європейський (*Cyprinus carpio),* карась сріблястий (*Carassius gibelio*), сом європейський (*Silurus glanis*), щука звичайна (*Esox lucius*), триголкова колючка звичайна (*Gasterosteus aculeatus*), судак звичайний (*Sander lucioperca*), окунь звичайний (*Perca fluviatilis*), чоп великий (*Zingel zingel*), йорж звичайний (*Gymnocephalus cernuus*), йорж-носар (*G. acerinus*), бичок-пісочник (*Neogobius fluviatilis*) і бичок-гонець (*N. gymnotrachelus*). З них 4 види (стерлядь прісноводна, марена звичайна, чоп	Area: 16.0 ha. Location: Dniester district, outskirts of Lomachyntsi village. Subordination: Basin water resources management of the Prut and Siret rivers. Formation: 20 December 2001. Fragment of the Dniester reservoir. The reserve is located north of Lomachyntsi village. The habitats of commercial and rare fish are protected. The fish fauna here and in the adjacent areas is represented by 22 species (belonging to 19 genera, 7 families and 6 orders): Acipenser ruthenus, Rutilus rutilus, Chondrostoma nasus, Alburnus alburnus, Abramis brama, Ballerus sapa, B. ballerus, Aspius aspius, Hypophthalmichthys molitrix, Barbus barbus, Cyprinus carpio, Carassius gibelio, Silurus glanis, Esox lucius, Gasterosteus aculeatus, Sander lucioperca, Perca fluviatilis, Zingel zingel, Gymnocephalus cernuus, G. acerinus, Neogobius fluviatilis and N. gymnotrachelus. 4 species from it (Acipenser ruthenus, Barbus barbus, Zingel zingel, and G. acerinus) are listed in the Red Book of Ukraine. It is part of the Khotynskyi National Park

		великий та йорж-носар) занесені до Червоної книги України. Входить до складу НПП «Хотинський».	
17	**Іхтіологічний заказник місцевого значення «Непоротівський». Ichthyological reserve of local importance "Neporotivskyi"**		
		Площа: 9,0 га. Розташування: Дністровський район, околиці с. Непоротове. Підпорядкування: Басейнове управління водних ресурсів річок Пруту і Сірету. Утворення: 20 грудня 2001 року. Фрагмент Дністровського водосховища. Заказник розташований східніше с. Непоротове. Тут охороняються місця перебування та нересту промислових і раритетних риб. Їх у заказнику й на прилеглих ділянках виявлено 21 вид (із 18 родів, 7 родин і 6 рядів): стерлядь прісноводна (*Acipenser ruthenus*), плітка звичайна (*Rutilus rutilus*), підуст звичайний (*Chondrostoma nasus*), верховодка звичайна (*Alburnus alburnus*), лящ звичайний (*Abramis brama*), клепець європейський (*Ballerus sapa*), синець звичайний (*B. ballerus*), білизна європейська (*Aspius aspius*), білий товстолобик амурський (*Hypophthalmichthys molitrix*), марена звичайна (*Barbus barbus*), сазан європейський (*Cyprinus carpio*), сом європейський (*Silurus glanis*), щука звичайна (*Esox lucius*), триголкова колючка звичайна (*Gasterosteus aculeatus*), судак звичайний (*Sander lucioperca*), окунь звичайний (*Perca fluviatilis*), чоп великий (*Zingel zingel),* йорж звичайний *(Gymnocephalus cernuus*), йорж-носар (*G. acerinus*), бичок-пісочник (*Neogobius fluviatilis*) і бичок-гонець *(N. gymnotrachelus*). З них «червонокнижними» є 4 види (стерлядь прісноводна, марена звичайна, чоп великий і йорж-носар). Входить до складу НПП «Хотинський».	Area: 9.0 ha. Location: Dniester district, outskirts of Neporotove village. Subordination: Basin water resources management of the Prut and Siret rivers. Formation: 20 December 2001. Fragment of the Dniester reservoir. The reserve is located east of the village of Neporotove. It protects the habitats and spawning grounds of commercial and rare fish. There are 21 species (from 18 genera, 7 families and 6 orders) were found in the reserve and adjacent areas: Acipenser ruthenus, Rutilus rutilus, Chondrostoma nasus, Alburnus alburnus, Abramis brama, Ballerus sapa, B. ballerus, Aspius aspius, Hypophthalmichthys molitrix, Barbus barbus, Cyprinus carpio, Silurus glanis, Esox lucius, Gasterosteus aculeatus, Sander lucioperca, Perca fluviatilis, Zingel zingel, Gymnocephalus cernuus, G. acerinus, Neogobius fluviatilis and N. gymnotrachelus. Of these, 4 species are Red Book of Ukraine (Acipenser ruthenus, Barbus barbus, Zingel zingel, and G. acerinus). It is part of the Khotynskyi National Park.
18	**Іхтіологічний заказник місцевого значення «Бернівський острів». Ichthyological reserve of local importance "Bernivsky Island"**		
		Площа: 25,0 га. Розташування: Дністровський район, околиці с. Бернове. Підпорядкування: Басейнове управління водних ресурсів річок Пруту і Сірету. Утворення: 8 лютого 1996 року. Фрагмент Дністровського водосховища. Заказник розташований південно-східніше с. Бернове. Забезпечені охороною місця нересту певних видів риб. Його загальна площа сягає 9–12 га (залежно від рівня води), а тієї частини, де наявні відносно суцільні зарості деревно-чагарникової рослинності – орієнтовно 9,5 га. Нині він лежить посередині р. Дністер. У його центральній частині є невелика водойма (озерце) площею приблизно 0,2 га. Східна, західна і північна частини Бернівського острова пологі, а південна є піщано-глинистим урвищем заввишки не більше 2 м (ця ділянка внаслідок дії води поступово руйнується). Іхтіофауна заказника представлена 26 видами, які належать до 22 родів, 7 родин і 6 рядів: стерлядь прісноводна (*Acipenser ruthenus*), плітка звичайна (*Rutilus rutilus*), вирезуб причорноморський (*R. frisii*), краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus*), підуст звичайний (*Chondrostoma nasus*), верховодка звичайна (*Alburnus alburnus*), лящ звичайний (*Abramis brama*), клепець європейський (*Ballerus sapa*), синець звичайний (*B. ballerus*), білизна європейська (*Aspius aspius*), білий товстолобик амурський (*Hypophthalmichthys molitrix),* гірчак європейський (*Rhodeus amarus*), пічкур звичайний (*Gobiogobio*), марена звичайна (*Barbus barbus*), сазан європейський (*Cyprinus carpio*), карась сріблястий	Area: 25.0 ha. Location: Dniester district, outskirts of Bernove village. Subordination: Basin water resources management of the Prut and Siret rivers. Formation: 8 February 1996. It is the fragment of the Dniester reservoir. The reserve is located southeast of Bernove village. The reserve protects spawning grounds for certain fish species. Its total area reaches 9-12 hectares (depending on the water level), and the part with relatively dense thickets of tree and shrub vegetation is approximately 9.5 hectares. Today it lies in the middle of the Dniester River. In its central part, there is a small reservoir (lake) with an area of approximately 0.2 hectares. The eastern, western, and northern parts of Bernivskyi Island are flat, while the southern part is a sandy-clay cliff no more than 2 m high (this area is gradually being destroyed by water). The ichthyofauna of the Reserve is represented by 26 species belonging to 22 genera, 7 families, and 6 orders: Acipenser ruthenus, Rutilus rutilus, R. frisii, Scardinius erythrophthalmus, Chondrostoma nasus, Alburnus alburnus, Abramis brama, Ballerus sapa, B. ballerus, Aspius aspius, Hypophthalmichthys molitrix, Rhodeus amarus, Gobiogobio, Barbus barbus, Cyprinus carpio, Carassius gibelio, Silurus glanis, Esox lucius, Gasterosteus aculeatus, Sander lucioperca, Perca fluviatilis, Zingel zingel, Gymnocephalus cernuus, G. acerinus, Neogobius fluviatilis, and N. gymnotrachelus. 5 species from all listed are in the Red Book of Ukraine (Acipenser ruthenus, R. frisii, Barbus barbus, Zingel zingel, and G. acerinus). There are 2 inhabited nests of Nycticorax nycticorax. It is part of the Khotyn National Nature Park

		(*Carassius gibelio*), сом європейський (*Silurus glanis*), щука звичайна (*Esox lucius*), триголкова колючка звичайна (*Gasterosteus aculeatu*s), судак звичайний (*Sander lucioperca*), окунь звичайний (*Perca fluviatilis*), чоп великий (*Zingel zingel*), йорж звичайний (*Gymnocephalus cernuus*), йорж-носар (*G. acerinus*), бичок-пісочник (*Neogobius fluviatilis*) і бичок-гонець (*N. gymnotrachelus*). З них до Червоної книги України занесені 5 видів (стерлядь прісноводна, вирезуб причорноморський, марена звичайна, чоп великий і йорж-носар). Виявлено 2 заселені гнізда квака (*Nycticorax nycticorax*). Входить до складу НПП «Хотинський».	
19	**Іхтіологічний заказник місцевого значення «Дарабанське плесо». Ichthyological reserve of local importance "Darabanske Pleso".**		
		Площа: 32,0 га. Розташування: Дністровський район, околиці с. Анадоли. Підпорядкування: Хотинська громада. Утворення: 16 грудня 1994 року. Фрагмент Дністровського водосховища. Заказник розташований південно-східніше с. Анадоли (ур. Дарабани). Тут на мілині колишнього лівого берега Дністра охороняються місця нересту промислових і раритетних риб. Іхтіофауна заказника та прилеглих ділянок налічує 33 види (належать до 29 родів, 8 родин і 6 рядів): стерлядь прісноводна (*Acipenser ruthenus*), ялець звичайний (*Leuciscus leuciscus)*, головень європейський (*Squalius cephalus*), плітка звичайна (*Rutilus rutilus*), вирезуб причорноморський (*R. frisii*), краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus*), підуст звичайний (*Chondrostoma nasus*), бистрянка російська (*Alburnoides rossicus*), верховодка звичайна (*Alburnus alburnus*), рибець звичайний (*Vimba vimba*), плоскирка європейська (*Blicca bjoerkna*), лящ звичайний (*Abramis brama*), клепець європейський (*Ballerus sapa),* синець звичайний (*B. ballerus*), білизна європейська (*Aspius aspius*), білий товстолобик амурський (*Hypophthalmichthys molitrix*), гірчак європейський (*Rhodeus amarus*), пічкур звичайний (*Gobio gobio*), білоперий пічкур дністровський (*Romanogobio kesslerii*), марена звичайна (*Barbus barbus*), сазан європейський (*Cyprinus carpio*), карась сріблястий (*Carassius gibelio*), сом європейський (*Silurus glanis*), щука звичайна (*Esox lucius*), триголковаколючка звичайна (*Gasterosteus aculeatus*), судак звичайний (*Sander lucioperca*), окунь звичайний (*Perca fluviatilis*), чоп великий (*Zingel zingel*), йорж звичайний (*Gymnocephalus cernuus*), йорж-носар (*G. acerinus*), головешка-ротань (*Perccottus glenii*), бичок-пісочник (*Neogobius fluviatilis*) і бичок-гонець (*N. gymnotrachelus*). З них до Червоної книги України занесені 8 видів (стерлядь прісноводна, ялець звичайний, вирезуб причорноморський, бистрянка російська, білоперий пічкур дністровський, марена звичайна, чоп великий і йорж -носар). На наявному тут острові постійно гніздяться крячки річкові (*Sterna hirundo*) та малі пісочники (*Charadrius dubius*). З «червонокнижних» тварин у межах цієї ділянки Дністра також виявляли міногу українську (*Eudontomyzon mariae*) і пелікана рожевого (*Pelecanus onocrotalus*). Входить до складу НПП «Хотинський».	Area: 32.0 ha. Location: Dniester district, outskirts of Anadoly village. Subordination: Khotyn community. Formation: 16 December 1994. It is the fragment of the Dniester reservoir. The reserve is located southeast of Anadoly village (Darabany Ural). Here, in the shallows of the former left bank of the Dniester, spawning grounds for commercial and rare fish are protected. The ichthyofauna of the reserve and adjacent areas includes 33 species (belonging to 29 genera, 8 families and 6 orders): Acipenser ruthenus, Leuciscus leuciscus, Squalius cephalus, Rutilus rutilus, R. frisii, Scardinius erythrophthalmus, Chondrostoma nasus, Alburnoides rossicus, Alburnus alburnus, Vimba vimba, Blicca bjoerkna, Abramis brama, Ballerus sapa, B. ballerus, Aspius aspius, Hypophthalmichthys molitrix, Rhodeus amarus, Gobio gobio, Romanogobio kesslerii, Barbus barbus, Cyprinus carpio, Carassius gibelio, Silurus glanis, Esox lucius, Gasterosteus aculeatus, Sander lucioperca, Perca fluviatilis, Zingel zingel, Gymnocephalus cernuus, G. acerinus, Perccottus glenii, Neogobius fluviatilis, and N. gymnotrachelus. 8 species are listed in the Red Book of Ukraine (Acipenser ruthenus, Leuciscus leuciscus, R. frisii, Alburnoides rossicus, Romanogobio kesslerii, Barbus barbus, Zingel zingel, and G. acerinus). Sterna hirundo and Charadrius dubius nest on the island here. Eudontomyzon mariae and Pelecanus onocrotalus have also been found within this section of the Dniester. It is part of the Khotynskyi National Nature Park.
20	**Іхтіологічний заказник місцевого значення «Орестовський». Ichthyological reserve of local importance "Orestovsky".**		

		Площа: 156,0 га. Розташування: Дністровський район, околиці сіл Орестівка і Пригородок. Підпорядкування: Рукшинська громада. Утворення: 20 грудня 2001 року. Фрагмент верхньої частини Дністровського водосховища. Охоплює акваторію біля сіл Орестівка і Пригородок. Долина річки тут відносно широка та глибока. Забезпечені охороною місця нересту та нагулу багатьох риб. Іхтіофауна заказника та прилеглих ділянок представлена 39 видами, які належать до 35 родів, 10 родин і 8 рядів: стерлядь прісноводна (*Acipenser ruthenus*), річковийвугор європейський (*Anguilla anguilla*), ялець звичайний (*Leuciscus leuciscus*), головень європейський (*Squalius cephalus*), в'язь звичайний (*Idus idus*), плітка звичайна (*Rutilus rutilus*), вирезуб причорноморський (*R. frisii*), краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus*), підуст звичайний (*Chondrostoma nasus*), бистрянка російська (*Alburnoides rossicus*), верховодка звичайна (*Alburnus alburnus*), верховка звичайна (*Leucaspius delineatus*), рибець звичайний (*Vimba vimba*), плоскирка європейська (*Blicca bjoerkna*), лящ звичайний (*Abramis brama*), клепець європейський (*Ballerus sapa*), синець звичайний (*B. ballerus*), білизна європейська (*Aspius aspius*), білий товстолобик амурський (*Hypophthalmichthys molitrix*), чехоня звичайна (*Pelecus cultratus*), гірчак європейський (*Rhodeus amarus*), пічкур звичайний (*Gobio gobio*), білоперий пічкур дністровський (*Romanogobio kesslerii*), марена звичайна (*Barbus barbus*), сазан європейський (*Cyprinus carpio*), карась сріблястий (*Carassius gibelio*), лин звичайний (*Tinca tinca*), сом європейський (*Silurus glanis*), харіус європейський (*Thymallus thymallus*), щука звичайна (*Esox lucius*), триголкова колючка звичайна (*Gasterosteus aculeatus*), судак звичайний (*Sander lucioperca*), окунь звичайний (*Perca fluviatilis*), чоп великий (*Zingel zingel*), йорж звичайний (*Gymnocephalus cernuus*), йорж-носар (*G. acerinus*), головешка-ротань (*Perccottus glenii*), бичок-пісочник (*Neogobius fluviatilis*) і бичок-гонець (*N. gymnotrachelus*). З них до Червоної книги України занесені 9 видів (стерлядь прісноводна, ялець звичайний, вирезуб причорноморський, бистрянка російська, білоперий пічкур дністровський, марена звичайна, харіус європейський, чоп великий і йорж - носар). Унікальними є знахідки на цій ділянці Дністра річкового вугра європейського. Входить до складу НПП «Хотинський».	Area: 156.0 ha. Location: Dniester district, neighbourhood of the villages of Orestivka and Prigorodok. Subordination: Rukshynska community. Formation: 20 December 2001. Fragment of the upper part of the Dniester reservoir. It covers the area near the villages of Orestivka and Pryhorodok. The river valley here is relatively wide and deep. Spawning and feeding grounds for many fish are protected. The ichthyofauna of the reserve and adjacent areas is represented by 39 species belonging to 35 genera, 10 families and 8 orders: Acipenser ruthenus, Anguilla anguilla, Leuciscus leuciscus, Squalius cephalus, Idus idus, Rutilus rutilus, R. frisii, Scardinius erythrophthalmus, Chondrostoma nasus, Alburnoides rossicus, Alburnus alburnus, Leucaspius delineatus, Vimba vimba, Blicca bjoerkna, Abramis brama, Ballerus sapa, B. ballerus, Aspius aspius, Hypophthalmichthys molitrix, Pelecus cultratus, Rhodeus amarus, Gobio gobio, Romanogobio kesslerii, Barbus barbus, Cyprinus carpio, Carassius gibelio, Tinca tinca, Silurus glanis, Thymallus thymallus, Esox lucius, Gasterosteus aculeatus, Sander lucioperca, Perca fluviatilis, Zingel zingel, Gymnocephalus cernuus, G. acerinus, Perccottus glenii, Neogobius fluviatilis, and N. gymnotrachelus. 9 species are listed in the Red Book of Ukraine (Acipenser ruthenus, Leuciscus leuciscus, R. frisii, Alburnoides rossicus, Romanogobio kesslerii, Barbus barbus, Thymallus thymallus, Zingel zingel, and G. acerinus). The European eel is a unique species found in this section of the Dniester. It is part of the Khotynskyi National Nature Park.
21	**Іхтіологічний заказник місцевого значення «Василівська вирва».** **Ichthyological reserve of local importance "Vasylivska vyrva".**		
		Площа: 7,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Василів. Підпорядкування: Кадубовецька громада. Утворення: 17 березня 1992 року. Охоплює акваторію русла Дністра південно-східніше с. Василів. Від цього села річка різко повертає на схід, підмиваючи стрімкий правий берег. Під урвищем у руслі Дністра водоювимитий глибокий (більше 10 м) вир. Охороняється саме ця частина акваторії (ділянка протяжністю 0,5 км), як, насамперед, зручне місце зимування низки видів риб. Далі русло річки розділяється на дві протоки, омиваючи великий острів. Іхтіофауна заказника та прилеглих ділянок налічує 29 видів (належать до 26 родів, 8 родин і 6 рядів): стерлядь прісноводна (*Acipenser ruthenus*), ялець звичайний (*Leuciscus leuciscus*),	Area: 7.0 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Vasyliv village. Subordination: Kadubovets community. Formation: 17 March 1992. Covers the Dniester riverbed southeast of Vasyliv village. From this village, the river turns sharply eastwards, washing away the steep right bank. It is located under the cliff in the Dniester bed, the water a deep (more than 10 m) whirlpool has been washed out. It is this part of the water area (a 0.5 km stretch) that is protected, primarily as a convenient wintering place for several fish species. Further, the riverbed divides into two channels, washing a large island. The ichthyofauna of the reserve and adjacent areas includes 29 species (belonging to 26 genera, 8 families and 6 orders): Acipenser ruthenus, Leuciscus leuciscus, Squalius cephalus, Rutilus rutilus, R. frisii,

		головень європейський (*Squalius cephalus*), плітка звичайна (*Rutilus rutilus*), вирезуб причорноморський (*R. frisii*), краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus*), підуст звичайний (*Chondrostoma nasus*), бистрянка російська (*Alburnoides rossicus*), верховодка звичайна (*Alburnus alburnus*), верховка звичайна (*Leucaspius delineatus*), лящ звичайний (*Abramis brama*), клепець європейський (*Ballerus sapa*), білизна європейська (*Aspius aspius*), пічкур звичайний (*Gobio gobio*), білоперий пічкур дністровський (*Romanogobio kesslerii*), марена звичайна (*Barbus barbus*), сазан європейський (*Cyprinus carpio*), щипавка звичайна (*Cobitis taenia*), золотиста щипавка північна (*Sabanejewia baltica*), сом європейський (*Silurus glanis*), микіжа прісноводна (*Parasalmo mykiss),* щука звичайна (*Esox lucius*), судак звичайний (*Sander lucioperca*), окунь звичайний (*Perca fluviatilis*), чоп великий (*Zingel zingel*), йорж звичайний (*Gymnocephalus cernuus*), йорж-носар (*G. acerinus),* бичок-пісочник (*Neogobius fluviatilis*) і бичок-гонець (*N. gymnotrachelus*). З них «червонокнижними» є 8 видів (стерлядь прісноводна, ялець звичайний, вирезуб причорноморський, бистрянка російська, білоперий пічкур дністровський, марена звичайна, чоп великий і йорж-носар	Scardinius erythrophthalmus, Chondrostoma nasus, Alburnoides rossicus, Alburnus alburnus, Leucaspius delineatus, Abramis brama, Ballerus sapa, Aspius aspius, Gobio gobio, Romanogobio kesslerii, Barbus barbus, Cyprinus carpio, Cobitis taenia, Sabanejewia baltica, Silurus glanis, Parasalmo mykiss, Esox lucius, Sander lucioperca, Perca fluviatilis, Zingel zingel, Gymnocephalus cernuus, G. acerinus, Neogobius fluviatilis, and N. gymnotrachelus. 8 species are listed in the Red Book of Ukraine (Acipenser ruthenus, Leuciscus leuciscus, R. frisii, Alburnoides rossicus, Romanogobio kesslerii, Barbus barbus, Zingel zingel, and G. acerinus).
22	**Іхтіологічний заказник місцевого значення «Митківський». Ichthyological reserve of local importance "Mytkivskyi".**		
		Площа: 369,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці сіл Митків (109,0 га), Мосорівка (150,0 га) і Самушин (110,0 га). Підпорядкування: Вікнянська громада. Утворення: 20 грудня 2001 року. Охоплює акваторію русла Дністра біля сіл Митків, Мосорівка і Самушин. Заповідний об'єкт створено, в першу чергу, з метою забезпечення охорони місць перебування стерляді прісноводної (*Acipenser ruthenus*), яка занесена фактично в усі основні созологічні списки. Навпроти південної частини с. Самушин русло річки розділяється на дві протоки, омиваючи великий острів, густо зарослий деревно-чагарниковою рослинністю. Іхтіофауна заказника налічує 29 видів (належать до 26 родів, 8 родин і 6 рядів): стерлядь прісноводна (*Acipenser ruthenus*), головень європейський (*Squalius cephalus*), в'язь звичайний (*Idus idus*), плітка звичайна (*Rutilus rutilus*), вирезуб причорноморський (*R. frisii*), краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus*), підуст звичайний (*Chondrostoma nasus*), бистрянка російська (*Alburnoides rossicus*), верховодка звичайна (*Alburnus alburnus*), верховка звичайна (*Leucaspius delineatus*), рибець звичайний (*Vimba vimba*), лящ звичайний (*Abramis brama*), клепець європейський (*Ballerus sapa*), білизна європейська (*Aspius aspius*), пічкур звичайний (*Gobio gobio*), білоперий пічкур дністровський (*Romanogobio kesslerii*), марена звичайна (*Barbus barbus),* сазан європейський (*Cyprinus carpio*), карась сріблястий (*Carassius gibelio*), сом європейський (*Silurus glanis*), микіжа прісноводна (*Parasalmo mykiss*), щука звичайна (*Esox lucius*), судак звичайний (*Sander lucioperca*), окунь звичайний (*Perca fluviatilis),* чоп великий (*Zingel zingel*), йорж звичайний (*Gymnocephalus cernuus*), йорж-носар (*G. acerinus)*, бичок-пісочник (*Neogobius fluviatilis*) і бичок-гонець (*N.*	Area: 369.0 ha. Location: Chernivtsi region, outskirts of Mytkiv (109.0 ha), Mosorivka (150.0 ha) and Samushyn (110.0 ha) villages. Subordination: Vynnya community. Formation: 20 December 2001. It covers the water area of the Dniester riverbed near the villages of Mytkiv, Mosorivka, and Samushyn. The protected area was created primarily to protect the habitats of the Acipenser ruthenus, which is included in virtually all major sociological lists. Opposite the southern part of the village of Samushyn, the riverbed divides into two channels, washing around a large island densely overgrown with woody and shrubby vegetation. The reserve's fish fauna includes 29 species (belonging to 26 genera, 8 families, and 6 orders): Acipenser ruthenus, Squalius cephalus), Idus idus, Rutilus rutilus, R. frisii, Scardinius erythrophthalmus, Chondrostoma nasus, Alburnoides rossicus, Alburnus alburnus, Leucaspius delineatus, Vimba vimba, Abramis brama, Ballerus sapa, Aspius aspius, Gobio gobio, Romanogobio kesslerii, Barbus barbus, Cyprinus carpio, Carassius gibelio, Silurus glanis, Parasalmo mykiss, Esox lucius, Sander lucioperca, Perca fluviatilis, Zingel zingel, Gymnocephalus cernuus, G. acerinus, Neogobius fluviatilis, and N. gymnotrachelus. 7 species are listed in the Red Book of Ukraine (Acipenser ruthenus, R. frisii, Alburnoides rossicus, Romanogobio kesslerii, Vimba vimba, Zingel zingel and G. acerinus)

		gymnotrachelus). З них «червонокнижними» є 7 видів (стерлядь прісноводна, вирезуб причорноморський, бистрянка російська, білоперий пічкур дністровський, марена звичайна, чоп великий і йорж-носар).	
23	**Іхтіологічний заказник місцевого значення «Репужинські острови». Ichthyological reserve of local importance "Repuzhinsky Islands".**		
		Площа: 14,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Репужинці. Підпорядкування: Кадубовецька громада. Утворення: 17 березня 1992 року. Охоплює акваторію русла Дністра. Дві окремі ділянки заказника розташовані північно-східніше і північно-західніше с. Репужинці. Тут охороняються місця перебування та нересту промислових і раритетних видів риб у правих протоках р. Дністер біля островів. Іхтіофауна заказника та прилеглих ділянок налічує 31 вид із 28 родів, 8 родин і 6 рядів: стерлядь прісноводна (*Acipenser ruthenus*), ялець звичайний (*Leuciscus leuciscus*), головень європейський (*Squalius cephalus*), в'язь звичайний (*Idus idus*), плітка звичайна (*Rutilus rutilus*), вирезуб причорноморський (*Rutilus frisii*), краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus*), підуст звичайний (*Chondrostoma nasus*), бистрянка російська (*Alburnoides rossicus*), верховодка звичайна (*Alburnus alburnus*), верховка звичайна (*Leucaspius delineatus*), рибець звичайний (*Vimba vimba*), лящ звичайний (*Abramis brama*), клепець європейський (*Ballerus sapa*), білизна європейська (*Aspius aspius*), пічкур звичайний (*Gobio gobio*), білоперий пічкур дністровський (*Romanogobio kesslerii*), марена звичайна (*Barbus barbus*), сазан європейський (*Cyprinus carpio*), щипавка звичайна (*Cobitis taenia*), золотиста щипавка північна (*Sabanejewia baltica*), сом європейський (*Silurus glanis*), микіжа прісноводна (*Parasalmo mykiss*), щука звичайна (*Esox lucius*), судак звичайний (*Sander lucioperca*), окунь звичайний (*Perca fluviatilis*), чоп великий (*Zingel zingel*), йорж звичайний (*Gymnocephalus cernuus*), йорж-носар (*G. acerinus*), бичок-пісочник (*Neogobius fluviatilis*) і бичок-гонець (*N. gymnotrachelus*). З них до Червоної книги України занесені 8 видів (стерлядь прісноводна, ялець звичайний, вирезуб причорноморський, бистрянка російська, білоперий пічкур дністровський, марена звичайна, чоп великий і йорж-носар). Раніше тут також виявляли «червонокнижну» міногу українську (*Eudontomyzon mariae*).	Area: 14.0 ha. Location: Chernivtsi region, outskirts of Repuzhyntsi village. Subordination: Kadubovetska community. Formation: 17 March 1992. It covers the water area of the Dniester riverbed. Two separate areas of the reserve are located northeast and north-west of the village of Repuzhyntsi. It protects the habitats and spawning grounds of commercial and rare fish species in the right channels of the Dniester River near the islands. The ichthyofauna of the reserve and adjacent areas includes 31 species from 28 genera, 8 families and 6 orders: Acipenser ruthenus, Leuciscus leuciscus, Squalius cephalus, Idus idus, Rutilus rutilus, Rutilus frisii, Scardinius erythrophthalmus, Chondrostoma nasus, Alburnoides rossicus, Alburnus alburnus, Leucaspius delineatus, Vimba vimba, Abramis brama, Ballerus sapa, Aspius aspius, Gobio gobio, Romanogobio kesslerii, Barbus barbus, Cyprinus carpio, Cobitis taenia, Sabanejewia baltica, Silurus glanis, Parasalmo mykiss, Esox lucius, Sander lucioperca, Perca fluviatilis, Zingel zingel, Gymnocephalus cernuus, G. acerinus, Neogobius fluviatilis, and N. gymnotrachelus. 8 species are listed in the Red Book of Ukraine (Acipenser ruthenus, R. frisii, Alburnoides rossicus, Romanogobio kesslerii, Vimba vimba, Zingel zingel and G. acerinus). Previously, Eudontomyzon mariae from the Red Book of Ukraine was also found here.
24	**Іхтіологічний заказник місцевого значення «Глиницький». Ichthyological reserve of local importance "Hlynitskyi".**		
		Площа: 15,6 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Коростувата. Підпорядкування: Мамаївська громада. Утворення: 27 грудня 2002 року. Розташований північніше с. Коростувата. Охороняється ділянка русла р. Прут як місце перебування та зимівлі багатьох видів риб. Іхтіофауна заказника та прилеглих ділянок налічує 36 видів, які належать до 31 роду, 10 родин і 6 рядів: головень європейський (*Squalius cephalus*), плітка звичайна (*Rutilus rutilus*), краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus*), підуст звичайний (*Chondrostoma nasus*), бистрянка звичайна (*Alburnoides bipunctatus*), верховодка звичайна (*Alburnus alburnus*), верховка звичайна (Leucaspius delineatus), гольян звичайний (*Phoxinus phoxinus*),	Area: 15.6 ha. Location: Chernivtsi rayon, outskirts of Korostuvata village. Subordination: Mamayivka community. Formation: 27 December 2002. It is located to the north of Korostuvata village. The reserve protects a section of the Prut riverbed as a habitat and wintering place for many fish species. The ichthyofauna of the reserve and adjacent areas includes 36 species belonging to 31 genera, 10 families and 6 orders: Squalius cephalus, Rutilus rutilus, Scardinius erythrophthalmus, Chondrostoma nasus, common dace, Alburnus alburnus, Leucaspius delineatus, Phoxinus phoxinus, Vimba vimba, Abramis brama, Aspius aspius, Rhodeus amarus, Gobio carpathicus, Romanogobio vladykovi, R. kesslerii, Barbus barbus, B. petenyi, Cyprinus carpio, Carassius gibelio, Sabanejewia balcanica, Barbatula

		рибець звичайний (*Vimba vimba*), лящ звичайний (*Abramis brama*), білизна європейська (*Aspius aspius*), гірчак європейський (*Rhodeus amarus*), пічкур карпатський (*Gobio carpathicus*), білоперий пічкур дунайський (*Romanogobio vladykovi*), білоперий пічкур дністровський *(R. kesslerii*), марена звичайна (*Barbus barbus*), марена дунайсько-дністровська (*B. petenyi*), сазан європейський (*Cyprinus carpio*), карась сріблястий (*Carassius gibelio)*, золотиста щипавка дунайська (*Sabanejewia balcanica*), вусатий слиж європейський (*Barbatula barbatula*), сом європейський (*Silurus glanis*), лосось-кумжа (*Salmo trutta*), микіжа прісноводна (*Parasalmo mykiss*), лосось дунайський (*Hucho hucho*), щука звичайна (*Esox lucius*), бабець європейський (*Cottus gobio*), судак звичайний (*Sander lucioperca*), окунь звичайний (*Perca fluviatilis*), чоп великий (*Zingel zingel*), чоп малий (*Z. streber*), йорж звичайний (*Gymnocephalus cernuus*), йорж смугастий (*G. schraetser*), головешка-ротань (*Perccottus glenii*), бичок-пісочник (*Neogobius fluviatilis*) і бичок-гонець (*N. gymnotrachelus*). З них до Червоної книги України занесені 7 видів (білоперий пічкур дністровський, марена звичайна, марена дунайсько-дністровська, лосось дунайський, чоп великий, чоп малий і йорж смугастий). З «червонокнижних» тварин тут також зустрічаються красуня-діва (*Calopteryx virgo*), дозорець-імператор (*Anax imperator*), міног українська (*Eudontomyzon mariae*), лелека чорний (*Ciconia nigra*), скопа (*Pandion haliaetus*), крячок малий (*Sterna albifrons*) і деякі інші.	barbatula, Silurus glanis, Salmo trutta, Parasalmo mykiss, Salmo nigricans, Esox lucius, Cottus gobio, Sander lucioperca, Perca fluviatilis, Zingel zingel, Z. streber, Gymnocephalus cernuus, G. schraetser, Perccottus glenii, Neogobius fluviatilis, and N. gymnotrachelus. 7 species are listed in the Red Book of Ukraine (R. kesslerii, Barbus barbus, B. petenyi, Hucho hucho, Zingel zingel, Z. Streber, and G. schraetser). Other Red Book animals found here include the Calopteryx virgo, Anax imperator, Eudontomyzon mariae, Ciconia nigra, Pandion haliaetus, Sterna albifrons and some others.
25	**Іхтіологічний заказник місцевого значення «Неполоківецький». Nepolokivetskyi Ichthyological Reserve of local importance.**		
		Площа: 26,8 га. Розташування: Чернівецький район, околиці смт Неполоківці. Підпорядкування: Неполоковецька громада. Утворення: 27 грудня 2002 року. Охоплює акваторію р. Прут біля смт Неполоківці. Охороняється ділянка русла біля гирла правої притоки – р. Черемош як місце нересту і нагулу багатьох видів риб. Виявлено 37 видів (належать до 34 родів, 10 родин і 6 рядів): ялець звичайний (*Leuciscus leuciscus*), головень європейський (*Squalius cephalus*), в'язь звичайний (*Idus idus*), плітка звичайна (*Rutilus rutilus*), краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus*), підуст звичайний (*Chondrostoma nasus*), бистрянка звичайна (*Alburnoidesbipunctatus*), верховодка звичайна (*Alburnus alburnus*), верховка звичайна (*Leucaspius delineatus*), гольян звичайний (*Phoxinus phoxinus*), рибець звичайний (*Vimba vimba*), білизна європейська (*Aspius aspius*), гірчак європейський (*Rhodeus amarus*), пічкур карпатський (*Gobio carpathicus*), білоперий пічкур дунайський (*Romanogobio vladykovi*), білоперий пічкур дністровський (*R. kesslerii*), марена звичайна (*Barbus barbus*), марена дунайсько-дністровська (*B. petenyi*), сазан європейський (*Cyprinus carpio*), карась звичайний (*Carassius carassius*), карась сріблястий (*C. gibelio*), щипавка дунайська (*Cobitis elongatoides*), золотиста щипавка дунайська (*Sabanejewia balcanica*), вусатий слиж європейський (*Barbatula barbatula*), сом європейський (*Silurus glanis*), лосось-кумжа (*Salmo trutta*), микіжа прісноводна (*Parasalmo mykiss*), лосось дунайський (*Hucho hucho*), щука звичайна (*Esox lucius*), бабець	Area: 26.8 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Nepolokivtsi village. Subordination: Nepolokivtsi community. Formation: 27 December 2002. It covers the water area of the Prut river near Nepolokivtsi village. The site is protected near the mouth of the right tributary, the Cheremosh River, as a spawning and feeding ground for many fish species. A total of 37 species (belonging to 34 genera, 10 families and 6 orders) were identified: Leuciscus leuciscus, Squalius cephalus, Idus idus, Rutilus rutilus, Scardinius erythrophthalmus, Chondrostoma nasus, Alburnoidesbipunctatus, Alburnus alburnus, Leucaspius delineatus, Phoxinus phoxinus, Vimba vimba, Aspius aspius, Rhodeus amarus, Gobio carpathicus, Romanogobio vladykovi, R. kesslerii, Barbus barbus, B. petenyi, Cyprinus carpio, Carassius carassius, C. gibelio, Cobitis elongatoides, Sabanejewia balcanica, Barbatula barbatula, Silurus glanis, Salmo trutta, Parasalmo mykiss, Salmo salar, Esox lucius, Cottus gobio, Sander lucioperca, common Perca fluviatilis, Zingel streber, Gymnocephalus cernuus, G. schraetser, Perccottus glenii, and Neogobius gymnotrachelus. 8 species are listed in the Red Book of Ukraine (Leuciscus leuciscus, R. kesslerii, Barbus barbus, B. petenyi, Carassius carassius, Hucho hucho, Zingel streber, and G. schraetser). Other Red Book animals found here include the Eudontomyzon mariae, Pandion haliaetus, Sterna albifrons and some others.

		європейський (*Cottus gobio*), судак звичайний (*Sander lucioperca*), окунь звичайний (*Perca fluviatilis*), чоп малий (*Zingel streber*), йорж звичайний (*Gymnocephalus cernuus*), йорж смугастий (*G. schraetser*), головешка-ротань (*Perccottus glenii*) і бичок-гонець (*Neogobius gymnotrachelus*). З них до Червоної книги України занесені 8 видів (ялець звичайний, білоперий пічкур дністровський, марена звичайна, марена дунайсько-дністровська, карась звичайний, лосось дунайський, чоп малий і йорж смугастий). З «червонокнижних» тварин тут також зустрічаються міног українська (*Eudontomyzon mariae*), скопа (*Pandion haliaetus*), крячок малий (*Sterna albifrons*) і деякі інші.	
26	**Іхтіологічний заказник місцевого значення «Сіретський». Siretsky Ichthyological Reserve of local importance.**		
		Площа: 5019,0 га. Розташування: Чернівецький район (3924,0 га), околиці смт Красноїльськ, сіл Банилів-Підгірний, Буденець, Верхні Петрівці, Давидівці, Їжівці, Комарівці, Нижні Петрівці, Нові Броськівці, Панка, Ропча, Стара Жадова, Старі Броськівці і Чудей; Вижницький район (1095,0 га), околиці смт Берегомет, сіл Долішній Шепіт, Лукавці і Мигове. Підпорядкування: Красноїльська громада та Сторожинецька громада. Утворення: 20 грудня 2001 року. Охороняється ділянка р. Сірет із притоками від с. Панка вверх за течією в межах Чернівецької області, тобто вся гірська частина басейну річки і частково передкарпатська. Тут виявлено 33 види риб, які належать до 28 родів, 10 родин і 7 рядів: ялець звичайний (*Leuciscus leuciscus*), головень європейський (*Squalius cephalus*), плітка звичайна *(Rutilus rutilus*), підуст звичайний (*Chondrostoma nasus),* бистрянка звичайна (*Alburnoides bipunctatus*), верховодка звичайна *(Alburnus alburnus*), верховка звичайна (*Leucaspius delineatus*), гольян звичайний (*Phoxinus phoxinus*), рибець звичайний (*Vimba vimba*), білизна європейська (*Aspius aspius*), гірчак європейський (*Rhodeus amarus*), пічкур карпатський (*Gobio carpathicus*), пічкур дунайський (*G. uranoscopus*), білоперий пічкур дунайський (*Romanogobio vladykovi*), білоперий пічкур дністровський (*R. kesslerii*), марена звичайна (*Barbus barbus)*, марена дунайсько-дністровська (*B. petenyi*), карась сріблястий (*Carassius gibelio*), щипавка дунайська (*Cobitis elongatoides*), золотиста щипавка дунайська (*Sabanejewia balcanica*), вусатий слиж європейський (*Barbatula barbatula*), сом європейський (*Silurus glanis*), харіус європейський (*Thymallus thymallus*), лосось-кумжа (*Salmo trutta*), микіжа прісноводна (*Parasalmo mykiss*), щука звичайна (*Esox lucius*), минь річковий (*Lota lota*), бабець європейський (*Cottus gobio*), бабець строкатоплавцевий (*C. poecilopus*), окунь звичайний (*Perca fluviatilis*), чоп малий (*Zingel streber*), йорж звичайний (*Gymnocephalus cernuus*) і йорж смугастий (*G. schraetser*). З них до Червоної книги України занесені 9 видів (ялець звичайний, пічкур дунайський білоперий, пічкур дністровський, марена звичайна, марена дунайсько-дністровська, харіус європейський, минь річковий, чоп малий і йорж смугастий). З інших «червонокнижних» тварин тут зустрічаються п'явка медична (*Hirudo medicinalis*), рак широкопалий (*Astacus astacus*), красуня-діва (*Calopteryx virgo*), міног українська	Area: 5019.0 ha. Location: Chernivtsi district (3924.0 ha), the vicinity of Krasnoilsk urban-type settlement, villages of Banyliv-Pidhirnyi, Budenets, Verkhni Petrivtsi, Davydivtsi, Yizhivtsi, Komarivtsi, Nyzhni Petrivtsi, Novi Broskivtsi, Panka, Ropcha, Stara Zhadova, Stari Broskivtsi and Chudey; Vyzhnytsia rayon (1095.0 ha), the vicinity of Berehomet urban-type settlement, villages of Dolishnii Shepit, Lukavtsi and Myhove. Subordination: Krasnoilsk community and Storozhynets community. Formation: 20 December 2001. The site protects the Siret River with its tributaries from the village of Panka upstream within the Chernivtsi district, i.e. the entire mountainous part of the river basin and partly the Carpathian part. Here, 33 species of fish belonging to 28 genera, 10 families and 7 orders were found: Leuciscus leuciscus, Squalius cephalus, Rutilus rutilus, Chondrostoma nasus, Alburnoides bipunctatus, Alburnus alburnus, Leucaspius delineatus, Phoxinus phoxinus, Vimba vimba, Aspius aspius, Rhodeus amarus, Gobio carpathicus, G. uranoscopus, Romanogobio vladykovi, R. kesslerii, Barbus barbus, B. petenyi, Carassius gibelio, Cobitis elongatoides, Sabanejewia balcanica, Barbatula barbatula, Silurus glanis, Thymallus thymallus, Salmo trutta, Parasalmo mykiss, Esox lucius, Lota lota, Cottus gobio, C. poecilopus, Perca fluviatilis, Zingel streber, Gymnocephalus cernuus, and G. schraetser. 9 species are listed are listed in the Red Book of Ukraine (Leuciscus leuciscus, Romanogobio vladykovi, R. kesslerii, Barbus barbus, B. petenyi, Thymallus thymallus, Lota lota, Zingel streber, and G. schraetser). Other Red Data Book animals found here include Hirudo medicinalis, Astacus astacus, Calopteryx virgo, Eudontomyzon mariae, and Salamandra salamandra, [Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris, Bombina variegata, Ciconia nigra, Neomys anomalus, Mustela erminea, and Lutra lutra

		(*Eudontomyzon mariae*), саламандра плямиста (*Salamandra salamandra*), тритон карпатський (*Lissotriton montandoni*), тритон альпійський (*Ichthyosaura alpestris*), кумка жовточерева (*Bombina variegata*), лелека чорний (*Ciconia nigra*), рясоніжка мала *(Neomys anomalus*), горностай (*Mustela erminea*) і видра річкова (Lutra lutra).	
27	**Іхтіологічний заказник місцевого значення «Черемошський». Ichthyological reserve of local importance "Cheremosh".**		
		Площа: 3288,0 га. Розташування: околиці м. Вижниця; околиці сіл Довгопілля, Конятин, Мариничі, Підзахаричі, Розтоки, Усть-Путила і Яблуниця. Підпорядкування: Вижницька, Путильська, Довгопільська, Конятинська, Усть-Путильська громади. Утворення: 20 грудня 2001 року. Охороняється ділянка р. Черемош (і Білий Черемош) із притоками від м. Вижниця вверх за течією в межах Чернівецької області. Тут виявлено 26 видів риб, які належать до 24 родів, 8 родин і 5 рядів: ялець звичайний (*Leuciscus leuciscus*), головень європейський (*Squalius cephalus*), підуст звичайний (*Chondrostoma nasus*), бистрянка звичайна (*Alburnoides bipunctatus*), верховодка звичайна (*Alburnus alburnus*), верховка звичайна (*Leucaspius delineatus*), гольян звичайний (*Phoxinus phoxinus*), рибець звичайний (*Vimba vimba*), білизна європейська (*Aspius aspius*), гірчак європейський (*Rhodeus amarus*), пічкур карпатський (*Gobio carpathicus*), білоперий пічкур дунайський (*Romanogobio vladykovi*), марена звичайна (*Barbus barbus*), марена дунайсько-дністровська (*B. petenyi*), щипавка дунайська (*Cobitis elongatoides*), вусатий слиж європейський (*Barbatula barbatula*), харіус європейський (*Thymallus thymallus*), лосось-кумжа (*Salmo trutta*), микіжа прісноводна (*Parasalmo mykiss*), лосось дунайський (*Hucho hucho*), минь річковий (*Lota lota*), бабець європейський (*Cottus gobio*), бабець строкатоплавцевий (*C. poecilopus),* окунь звичайний (*Perca fluviatilis*), чоп малий (*Zingel streber*) і йорж звичайний (*Gymnocephalus cernuus*). З них до Червоної книги України занесені 7 видів (ялець звичайний, марена звичайна, марена дунайсько-дністровська, харіус європейський, лосось дунайський, минь річковий і чоп малий). З «червонокнижних» тварин тут зустрічаються п'явка медична (*Hirudo medicinalis*), рак широкопалий (*Astacus astacus*), красуня-діва (*Calopteryx virgo*), офіогомфус Цецилія (*Ophiogomphus cecilia*), міногa українська (*Eudontomyzon mariae*), саламандра плямиста (*Salamandra salamandra*), тритон карпатський (*Lissotriton montandoni*), тритон альпійський (*Ichthyosaura alpestris*), кумка жовточерева (*Bombina variegata*), лелека чорний (*Ciconia nigra*), горностай (*Mustela erminea*), норка європейська (*M. lutreola*), видра річкова (*Lutra lutra*) та деякі інші.	Area: 3288.0 ha. Location: outskirts of Vyzhnytsia town; outskirts of Dovgopillya villages, Konyatyn, Marynychi, Pidzakharychi, Roztoky, Ust-Putyla and Yablunytsia. Subordination: Vyzhnytsia, Putyla, Dovhopillya, Konyatyn, Ust-Putyla hromadas. Formation: 20 December 2001. The site protects a section of the Cheremosh River (and the White Cheremosh) with its tributaries upstream from Vyzhnytsia within the Chernivtsi district. There are 26 species of fish belonging to 24 genera, 8 families and 5 orders: Leuciscus leuciscus, Squalius cephalus, Chondrostoma nasus, Alburnoides bipunctatus, Alburnus alburnus, Leucaspius delineatus, Phoxinus phoxinus, Vimba vimba, Aspius aspius, Rhodeus amarus, Gobio carpathicus, Romanogobio vladykovi, Barbus barbus, B. petenyi, Cobitis elongatoides, Barbatula barbatula, Thymallus thymallus, Salmo trutta, Parasalmo mykiss, Salmo nigricans, Lota lota, Cottus gobio, C. poecilopus, Perca fluviatilis, Zingel streber, and Gymnocephalus cernuus. 7 species are listed in the Red Data of Ukraine (Leuciscus leuciscus, Barbus barbus, B. petenyi, Thymallus thymallus, Salmo nigricans, Lota lota, and Zingel streber). Among the Red Data Book animals, there are Hirudo medicinalis, Astacus astacus, Calopteryx virgo, Ophiogomphus cecilia, Eudontomyzon mariae, Salamandra salamandra, Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris, Bombina variegata, Ciconia nigra, Mustela erminea, M. lutreola, Lutra lutra and some others.
28	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Василівський яр». Vasylivskyi Yar landscape reserve of local importance.**		
		Площа: 497,0 га. Розташування: Дністровський район, Сокирянське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України», філія Сокирянське ЛМГ. Утворення: 16 грудня 1994 року. Розташований у каньйоноподібній залісненій глибокій долині Василівського потоку – правого допливу р. Дністер. У стінках на денну поверхню виведені літологічно різноманітні відклади кембрію, ордовику, силуру,	Area: 497.0 ha. Location: Dniester district, Sokyryany forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine", a branch of Sokyryanske Forestry: 16 December 1994. Located in a canyon-like forested deep valley of Vasylivskyi Stream, a right tributary of the Dniester River. The lithologically diverse Cambrian, Ordovician, Silurian, Cretaceous, Neogene sediments with various forms of weathering, slope processes, and

		крейди, неогену, з різними формами вивітрювання, схилових процесів, карсту. Рослинність представлена переважно похідними лісовими насадженнями з листяних порід дерев. У межах заказника переважають грабові і грабово-дубові ліси. Трапляються угруповання звичайнодубових лісів (Querceta roboris) з домінуванням плюща звичайного (Hedera helix), які занесені до Зеленої книги України. З «червонокнижних» рослин є підсніжник білосніжний (Galanthus nivalis), лілія лісова (Lilium martagon) та інші. Із тварин, занесених до Червоної книги України, тут є жук-олень (Lucanus cervus), махаон (Papilio machaon), подалірій (Iphiclides podalirius) та інші. Заказник має науково-пізнавальну й екологічну цінність.	karst are exposed in the walls. The vegetation is represented mainly by the derivative forest plantations of deciduous tree species. The reserve is dominated by hornbeam and hornbeam-oak forests. There are also communities of Querceta roboris dominated by Hedera helix, which are listed in the Green Book of Ukraine. Red Book plants include the Galanthus nivalis, Lilium martagon, and others. The animals listed in the Red Book of Ukraine include the Lucanus cervus, Papilio machaon, Iphiclides podalirius, and others. The reserve has scientific, educational, and ecological value.
29	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Галицька стінка» Local landscape reserve "Galician wall"**		
		Площа: 119,4 га. Розташування: Дністровський район, Ломачинецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» філія «Сокирянське ЛМГ». Утворення: 16 грудня 1994 року. Галицька стінка тягнеться вузькою смугою на 1,2 км вздовж правого залісненого берега р. Дністер і двох його бічних приток північніше с. Галиця. Являє собою стрімкий схил з виходами літологічно різних верств кембрію, ордовику (нині затоплені водами Дністровського водосховища), силуру, крейди, міоцену, антропогену. Характерні карстово-ерозійні гроти та ніші шириною до 10–15 м і глибиною всередину масиву до 4–5 м з висотами від 1 до 3–5 м. Деякі з печер і гротів у середньовіччі були розширені й обладнані під культові споруди та келії монастиря, який функціонував до XX ст. Нині тут діє відроджений скельний (печерний) Свято-Миколаївський чоловічий монастир «Галиця». На стінах окремих гротів виявлені пізньосередньовічні графіті християнської тематики. У межах заказника домінують грабові і грабово-дубові ліси союзу Carpinion betuli (клас Querco-Fagetea). З «червонокнижних» видів рослин зустрічаються підсніжник білосніжний (Galanthus nivalis) і коручка чемерникоподібна (Epipactis helleborine), із тварин – жук-олень (Lucanus cervus), махаон (Papilio machaon), подалірій (Iphiclides podalirius). Більша частина ландшафтного заказника місцевого значення «Галицька стінка» входить до складу НПП «Хотинський».	Area: 119.4 ha. Location: Dniester district, Lomachynets Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine", branch "Sokyryanske forestry". Formation: 16 December 1994. The Galician Wall stretches in a narrow strip for 1.2 km along the right bank of the Dniester River and its two side tributaries north of the village of Galitsa. It is a steep slope with outcrops of lithologically different strata of the Cambrian, Ordovician (now flooded by the Dniester reservoir), Silurian, Cretaceous, Miocene, and Anthropogenic. Karst-erosion grottoes and niches up to 10-15 m wide and 4-5 m deep inside the massif with heights from 1 to 3-5 m are typical. In the Middle Ages, some of the caves and grottoes were expanded and equipped for religious buildings and cells of the monastery, which functioned until the twentieth century. Late medieval graffiti with Christian themes was found on the walls of some grottoes. The reserve is dominated by hornbeam and hornbeam-oak forests of the class Querco-Fagetea. The Red Book plant species include the Galanthus nivalis and the Epipactis helleborine, and the animals include the Lucanus cervus, the Papilio machaon, and the Iphiclides podalirius. The majority of the Galician Wall landscape reserve of local importance is part of the Khotyn National Park.
30	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Молодівський яр» Molodivsky Yar Local Landscape Reserve**		
		Площа: 267,3 га. Розташування: Дністровський район, Іванівецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України», філія «Сокирянське ЛМГ». Утворення: 16 грудня 1994 року. Молодівський яр являє собою глибоко врізану заліснену каньйоноподібну долину правої притоки р. Дністер і розташований між селами Братанівка і Лопатів. Долина терасована, ерозійно-розчленована; по крутосхилах у відслоненнях – верстви верхів силуру, крейди, міоцену, антропогену. Мисоподібні фрагменти терас із середнього палеоліту заселялися первісними людьми. Спелеологічну цінність становлять сарматські органогенні вапняки потужністю до 10– 15 м, у яких зустрічаються гроти і невеликі порожнини, а також штучні підземні виробки. На заповідній території поширені грабові і грабово-дубові ліси союзу Carpinion betuli (клас	Area: 267.3 ha. Location: Dniester district, Ivanivtsi Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine", branch "Sokyryanske forestry". Formation: 16 December 1994. Molodivskyi ravine is a deeply incised forested canyon-like valley of the right tributary of the Dniester River and is located between the villages of Bratanivka and Lopativ. The valley is terraced, and erosion-dissected; steep slopes in the outcrops contain strata of upper Silurian, Cretaceous, Miocene, and anthropogenic rocks. The cape-shaped fragments of terraces from the Middle Paleolithic were inhabited by primitive people. Sarmatian organogenic limestones up to 10-15 m thick are of speleological value, with grottoes and small cavities, as well as artificial underground workings. The protected area is home to hornbeam and hornbeam-oak forests of the Carpinion betuli Union (Querco Fagetea class), and linden and sycamore forests

		Querco Fagetea), на крутосхилах – липово-яворові ліси союзу Tilio-Acerion (клас Querco-Fagetea) та липово-кленові ліси. Із тварин, занесених до Червоної книги України, тут виявлені махаон (Papilio machaon), подалірій (Iphiclides podalirius), ксилокопа звичайна (Xylocopa valga) і ящірка зелена (Lacerta viridis). Більша частина ландшафтного заказника місцевого значення «Молодівський яр» входить до складу НПП «Хотинський».	of the Tilio-Acerion Union (Querco-Fagetea class) and linden and maple forests on steep slopes. Among the animals listed in the Red Data Book of Ukraine, the Papilio machaon, Iphiclides podalirius, Xylocopa valga, and Lacerta viridis were found here. The majority of the Molodivsky Yar landscape reserve of local importance is part of the Khotyn National Nature Park.
31	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Шебутинський яр»** **Local landscape reserve "Shebutyn Yar"**		
		Площа: 794,0 га. Розташування: Дністровський район, Романківецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України», філія «Сокирянське ЛМГ». Утворення: 16 грудня 1994 року. Шебутинський яр являє собою глибоко врізану заліснену каньйоноподібну долину правої притоки р. Дністер і розташований між селами Кормань, Шебутинці й Кулішівка. Частина заповідної ділянки окремим частинами розміщена на правому зі стрімкими схилами березі Дністра. Відслонюються верстви силуру, крейди, міоцену й антропогену. Геолого-спелеологічну цінність становлять сарматські органогенні вапняки потужністю до 10–15 м, що утворюють скельні стіноподібні форми, в яких зустрічаються гроти. На стрімких схилах фрагментарно поширені липово-яворові ліси союзу Tilio-Acerion (клас Querco-Fagetea), на вирівняних ділянках, у широких балках – ясеневі ліси, проте більша частина заказника зайнята грабовими і грабово-дубовими лісами союзу Carpinion betuli (клас Querco-Fagetea). З «червонокнижних» рослин – цибуля ведмежа (Allium ursinum), підсніжник білосніжний (Galanthus nivalis), рябчик гірський (Fritillaria montana), лілія лісова (Lilium martagon) та інші. Із тварин – жук-олень (Lucanus cervus), махаон (Papilio machaon), подалірій (Iphiclides podalirius) та інші. Більша частина ландшафтного заказника місцевого значення «Шебутинський яр» входить до складу НПП «Хотинський».	Area: 794.0 ha. Location: Dniester district, Romankivtsi Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine", branch "Sokyryanske forestry". Formation: 16 December 1994. The Shebutynskyi ravine is a deeply incised forested canyon-like valley of the right tributary of the Dniester River and is located between the villages of Korman, Shebutyntsi, and Kulishivka. A part of the protected area is located on the right bank of the Dniester with steep slopes. There are exposed layers of Silurian, Cretaceous, Miocene, and anthropogenic rocks. Sarmatian organogenic limestones up to 10-15 m thick are of geological and speleological value, forming rock wall-like forms with grottoes. On the steep slopes, linden and sycamore forests of the Tilio-Acerion (class Querco-Fagetea) are fragmented, on the leveled areas, in wide gullies - ash forests, but most of the reserve is occupied by hornbeam and hornbeam-oak forests of the Carpinion betuli (class Querco-Fagetea). The Red Book plants include Allium ursinum, Galanthus nivalis, Fritillaria montana, Lilium martagon, and others. Animals include the Lucanus cervus, Papilio machaon, Iphiclides podalirius, and others. The majority of the Shebutyn Yar landscape reserve of local importance is part of the Khotyn National Park.
32	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Бабинська стінка»** **Local landscape reserve "Babynska Wall"**		
		Площа: 1405,0 га. Розташування: Дністровський район, Кельменецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України», філія Сокирянське ЛМГ. Утворення: 20 грудня 2001 року. Бабинська стінка являє собою залісnені та напівзаліснені стрімкі, в нижній частині урвисті, схили високих надканьйонних терас правого берега р. Дністер. Складається з чотирьох фрагментів, приурочених до високих увігнутих ділянок меандр у смузі перетину їх структурами Товтрового пасма. Карстово-спелеологічна цінність полягає в наявності широкого морфологічного спектру поверхневих і підземних утворень. Для Товтрового пасма типовими є численні тріщинні горизонтальні та вертикальні порожнини незначних розмірів і суцільне прокарстування товщі з утворенням каналів та натічних форм. Найбільші площі в межах заказника займають грабові і грабово-дубові ліси союзу Carpinion betuli (клас Querco-Fagetea). На стрімких еродованих кам'янистих, найчастіше північних, схилах, невеликими фрагментами трапляються липово-яворові ліси союзу Tilio-Acerion (клас Querco-Fagetea), іноді ясеневі ліси. Занесені до Зеленої книги України угруповання	Area: 1405.0 ha. Location: Dniester district, Kelmenets forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine", branch Sokyryanske Forestry: 20 December 2001. The Babynska wall is a steep, steep, in the lower part precipitous, forested, and semi-forested slopes of high supra-canyon terraces on the right bank of the Dniester River. It consists of four fragments confined to the high concave sections of the meanders in the area where they cross the Tovtrovyi Ridge structures. Karst and speleological value lies in the presence of a wide morphological spectrum of surface and underground formations. The Tovtrovyi Ridge is characterized by numerous horizontal and vertical fissure cavities of small size and continuous karstification of the strata with the formation of channels and flowing forms. The largest areas within the reserve are occupied by hornbeam and hornbeam-oak forests of the Carpinion betuli (class Querco-Fagetea). On the steep eroded rocky, mostly northern, slopes, small fragments of lime and sycamore forests of the Tilio-Acerion (class Querco-Fagetea), sometimes ash forests occur. The Green Book of Ukraine includes communities of Querceta roboris dominated by Hedera helix; communities of Querceta (roboris) cornosa (maris) and others. The Red Book

		звичайнодубових лісів (Querceta roboris) з домінуванням плюща звичайного (Hedera helix); угруповання звичайнодубових лісів деренових (Querceta (roboris) cornosa (maris)) та інші. «Червонокнижні» рослини тут представлені майже 20 видами: підсніжник білосніжний (Galanthus nivalis), лілія лісова (Lilium martagon), булатка великоквіткова (Cephalanthera damasonium), коручка чемерникопо дібна (Epipactis helleborine) та інші. Із тварин, занесених до Червоної книги України, в межах заказника та на прилеглих ділянках виявлено більше 20 видів. Стінка в ансамблі з суміжними ділянками каньйону, плеса водосховища і надканьйонних ландшафтів має велике науково-пізнавальне й екотуристичне значення. Більша частина ландшафтного заказника місцевого значення «Бабинська стінка» входить до складу НПП «Хотинський».	plants are represented by almost 20 species: Galanthus nivalis, Lilium martagon, Cephalanthera damasonium, Epipactis helleborine, and others. More than 20 species of animals listed in the Red Data Book of Ukraine have been found within the reserve and in the adjacent areas. The wall in the ensemble with the adjacent canyon areas, the reservoir's floodplain, and supra-canyon landscapes is of great scientific, educational, and ecotourism value. The majority of the Babynska Wall landscape reserve of local importance is part of the Khotyn National Park.
33	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Поливанів яр»** **Polivaniv Yar Landscape Reserve of local importance**		
		Площа: 411,0 га. Розташування: Дністровський район, Іванівецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України», філія Сокирянське ЛМГ. Утворення: 16 грудня 1994 року. Поливанів яр – глибоко врізана заліснена каньйоноподібна долина правої притоки р. Дністер, розташований між селами Комарів, Братанівка й Іванівці. Долина терасована, ерозійно-розчленована; по крутосхилах у відслоненнях – верстви силуру, крейди, міоцену, антропогену. Мисоподібні фрагменти терас з середнього палеоліту заселялися давньою людиною. Спелеологічну цінність становлять сарматські органогенні вапняки потужністю до 10–15 м, у яких зустрічаються гроти і невеликі порожнини, а також штучні підземні виробки. На крутих, іноді обривистих схилах північно-західної експозиції трапляються скельнодубові ліси союзу Quercion petraeae (клас Quercetea robori-petraeae) та термофільні дубові ліси союзу Quercion pubescenti-petraeae (клас Quercetea pubescentis). Незначні площі заказника займають липово-яворові ліси союзу Tilio-Acerion (клас Querco-Fagetea), найпоширенішими є грабові і грабово-дубові ліси союзу Carpinion betuli (клас Querco-Fagetea). Виявлені занесені до Зеленої книги України угруповання скельнодубових лісів (Querceta petraeae). «Червонокнижні» тварини тут представлені як мінімум 10 видами: жук-олень (Lucanus cervus), махаон (Papilio machaon), подалірій (Iphiclides podalirius), ксилокопа звичайна (Xylocopa valga), ящірка зелена (Lacerta viridis) та інші. Більша частина ландшафтного заказника місцевого значення «Поливанів яр» входить до складу НПП «Хотинський».	Area: 411.0 ha. Location: Dniester district, Ivanivtsi Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine", branch Sokyryanske Forestry: 16 December 1994. Polivaniv Yar is a deeply incised forested canyon-like valley of the right tributary of the Dniester River, located between the villages of Komariv, Bratanivka, and Ivanivtsi. The valley is terraced, and erosion-dissected; on steep slopes in outcrops, there are layers of Silurian, Cretaceous, Miocene, and anthropogenic rocks. The cape-shaped fragments of terraces from the Middle Paleolithic were inhabited by ancient people. Sarmatian organogenic limestones up to 10-15 m thick are of speleological value, with grottoes and small cavities, as well as artificial underground workings. On the steep, sometimes precipitous slopes of the north-western exposure, there are rocky oak forests of the Quercion petraeae union (class Quercetea robori-petraeae) and thermophilic oak forests of the Quercion pubescenti-petraeae union (class Quercetea pubescentis). Small areas of the reserve are occupied by lime and sycamore forests of the Tilio-Acerion union (class Quercio-Fagetea), the most common are hornbeam and hornbeam-oak forests of the Carpinion betuli union (class Quercio-Fagetea). There are Querceta petraeae forests listed in the Green Book of Ukraine. The Red Data Book animals are represented here by at least 10 species: Lucanus cervus, Papilio machaon, Iphiclides podalirius, Xylocopa valga, Lacerta viridis, and others. The majority of the Polivaniv Yar landscape reserve of local importance is part of the Khotynskyi National Park.
34	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Гриняцька стінка – 1»**. **Local landscape reserve "Hryniatska Wall - 1".**		
		Площа: 25,1 га. Розташування: Дністровський район, Хотинське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України», філія Сокирянське ЛМГ. Утворення: 16 грудня 1994 року. Гриняцька стінка витягнулася вузькою смугою на 2,0 км вздовж правого залісненого берега р. Дністер вище за течією від с. Гринячка. Це стрімкий ерозійно-розчленований схил високих (V–VI) терас Дністра з виходами відкладів силуру, крейди, міоцену. Екзотичний вигляд мають скелясті виходи закарстованих гіпсо-ангідритів і карбонатних пісковиків, для яких	Area: 25.1 ha. Location: Dniester district, Khotyn forestry. Management: State Enterprise "Forests of Ukraine", branch Sokyryanske forestry: 16 December 1994. The Hryniatska wall stretches in a narrow strip for 2.0 km along the right bank of the Dniester River upstream from the village of Hrynyachka. It is a steep erosion-dissected slope of high (V-VI) Dniester terraces with outcrops of Silurian, Cretaceous, and Miocene sediments. The rocky outcrops of karstic gypsum-anhydrite and carbonate sandstones look exotic, characterized by karst sinkholes with the absorption of

		характерні карстові лійки з поглинанням поверхневого стоку, підземні порожнини карстового (в гіпсах (до 10–20 м)) та тектонічного (в пісковиках альбсенону (до 35 м)) типів. На території заказника переважають грабові і грабово-дубові ліси союзу Carpinion betuli (клас Querco-Fagetea). З «червонокнижних» видів рослин виявлені підсніжник білосніжний (Galanthus nivalis), гніздівка звичайна (Neottia nidus-avis) і клокичка перista (Staphylea pinnata), із тварин – махаон (Papilio machaon), жаба прудка (Rana dalmatina) і ящірка зелена (Lacerta viridis). Ландшафтний заказник місцевого значення «Гриняцька стінка – 1» входить до складу НПП «Хотинський».	surface runoff, underground cavities of karst (in gypsum (up to 10-20 m)) and tectonic (in Albsenon sandstones (up to 35 m)) types. The territory of the reserve is dominated by hornbeam and hornbeam-oak forests of the Carpinion betuli union (class Querco-Fagetea). The Red Data Book plant species include Galanthus nivalis, Neottia nidus-avis, and Staphylea pinnata, and the animal species include Papilio machaon, Rana dalmatina, and Lacerta viridis. The local landscape reserve Hryniatska Wall - 1 is a part of the Khotynskyi National Park.
35	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Гриняцька стінка – 2»** **Local landscape reserve "Hryniatska wall - 2"**		
		Площа: 41,4 га. Розташування: Дністровський район, Хотинське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України». Утворення: 16 грудня 1994 року. Гриняцька стінка витягнулася вузькою смугою на 2,7 км вздовж правого залісненого берега р. Дністер вище за течією від с. Гринячка. Являє собою стрімкий ерозійно-розчленований схил високих (V–VI) терас Дністра з виходами верств силуру, крейди, міоцену. На території заказника переважають грабові і грабово-дубові ліси союзу Carpinion betuli (клас Querco Fagetea). З «червонокнижних» видів рослин виявлені підсніжник білосніжний (Galanthus nivalis), лілія лісова (Lilium martagon), гніздівка звичайна (Neottia nidus-avis), берека (Sorbus torminalis) та інші. Стінка разом з ділянкою каньйону Дністра створює надзвичайно мальовничий краєвид. Ландшафтний заказник місцевого значення «Гриняцька стінка – 2» входить до складу НПП «Хотинський».	Area: 41.4 ha. Location: Dniester district, Khotyn forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine". Formation: 16 December 1994. The Hryniatska wall stretches in a narrow strip for 2.7 km along the right bank of the Dniester River upstream from the village of Hrynyachka. It is a steep erosion-dissected slope of high (V-VI) Dniester terraces with outcrops of Silurian, Cretaceous, and Miocene layers. The territory of the reserve is dominated by hornbeam and hornbeam-oak forests of the Carpinion betuli union (class Querco Fagetea). The Red Data Book plant species include Galanthus nivalis, Lilium martagon, Neottia nidus-avis, Sorbus torminalis, and others. The wall, together with a section of the Dniester canyon, creates an extremely picturesque landscape. The Hryniatska Wall-2 landscape reserve of local importance is part of the Khotynskyi National Park.
36	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Хотинська фортеця»** **Local landscape reserve "Khotyn Fortress"**		
		Площа: 22,0 га. Розташування: м. Хотин, Державний історико-архітектурний заповідник «Хотинська фортеця». Підпорядкування: Адміністрація Державного архітектурного заповідника «Хотинська фортеця». Утворення: 10 червня 2004 року. Розміщений у глибоко врізаному у високі правобережні тераси Дністра ерозійно-зсувному амфітеатрі Хотинського струмка. Рельєф у минулому відчутно перетворений для потреб функціонування цього белігеративного комплексу. На території заказника найпоширенішими є угруповання синантропних низькорослих видів, стійких до витоптування. Природна лучна рослинність поширена острівними фрагментами на схилах різної експозиції та представлена ділянками ксеро-мезофільних лук з домінуванням пирію середнього (Elytrigia intermedia), перлівки трансільванської (Melica transsilvanica), костреця безостого (Bromopsis inermis) і мезофільних лук з переважанням райграсу високого (Arrhenatherum elatius). Із тварин, занесених до Червоної книги України, тут виявлені махаон (Papilio machaon), подалірій (Iphiclides podalirius), ксилокопа звичайна (Xylocopa valga), ящірка зелена (Lacerta viridis) та інші. Основну цінність має мальовничий архітектурний комплекс фортеці та замку.	Area: 22.0 ha. Location: Khotyn, State Historical and Architectural Reserve "Khotyn Fortress". Subordination: Administration of the State Architectural Reserve "Khotyn Fortress". Formation: 10 June 2004. It is located in the erosion and landslide amphitheater of Khotyn stream, deeply embedded in the high right-bank terraces of the Dniester. The relief has been significantly transformed in the past for the needs of this deliberative complex. The most widespread on the territory of the reserve are communities of synanthropic low-growing species resistant to trampling. The natural meadow vegetation is distributed in island fragments on slopes of different exposure and is represented by areas of xeric-mesophilic meadows dominated by Elytrigia intermedia, Melica transilvanica, Bromopsis inermis, and mesophilic meadows dominated by Arrhenatherum elatius. Among the animals listed in the Red Data Book of Ukraine, the following were found here: Papilio machaon, Iphiclides podalirius, Xylocopa valga, Lacerta viridis, and others. The main value is the picturesque architectural complex of the fortress and castle.

37	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Прутська заплава»** **Local landscape reserve "Prut floodplain"**		
		Площа: 805,1 га. Розташування: Дністровський район, околиці сіл Ванчиківці, Драниця, Костичани, Мамалига і Тарасівці. Підпорядкування: ДП «Новоселицьке держспецлісництво АПК». Утворення: 20 грудня 2001 року. Являє собою частину низької і високої заплави р. Прут вздовж державного кордону України та Румунії, витягнуту на 25 км. Ширина коливається від 1,5 км до 0,05 км залежно від характеру річкових меандр. З угруповань лучного типу рослинності на території заказника представлені фрагменти формацій райграсу високого (Arrhenathereta elatii), грястиці збірної (Dactyleta glomeratae) і тонконогу лучного (Poeta pratensis), які трапляються уздовж канав, на незначних підвищеннях. У незначних пониженнях і западинах, з достатньою й надмірною кількістю вологи, трапляються угруповання костриці східної (Festuceta orientalis), лисохвоста лучного (Alopecureta pratensis) та бекманії звичайної (Beckmannieta eruciformis). Заболочені частини долини річки, навколо стариць, невеличких водойм, замулених струмків, у рівчаках зайняті прибережно-водними та болотними угрупованнями очерету звичайного (Phragmiteta australis), рогозів широколистого (Typheta latifoliae) і вузьколистого (T. angustifoliae) та інших. З лісової рослинності в межах заказника трапляються невеликі ділянки угруповань дуба звичайного (Querceta roboris), вільхи клейкої (Alneta glutinosae) та верби білої (Saliceta albae). У прирусловій частині річки, смугами різної ширини, поширені чагарникові зарості переважно з верб тритичинкової (Salix tryandra). Із тварин, занесених до Червоної книги України, тут виявлено більше 20 видів. Заказник є важливим елементом прутського долинно-річкового екокоридору. Має науково-пізнавальне, берегозахисне та водорегулююче значення.	Area: 805.1 ha. Location: Dniester district, the neighborhood of the villages of Vancykovtsy, Dranytsia, Kostychany, Mamalyga, and Tarasivtsi. Subordination: State Enterprise "Novoselytsia State Specialised Forestry of the Agricultural Complex". Formation: 20 December 2001. It is a part of the low and high floodplain of the Prut River along the state border of Ukraine and Romania, stretching for 25 km. The width varies from 1.5 km to 0.05 km depending on the nature of the river meanders. The meadow vegetation communities on the territory of the reserve include fragments of Arrhenathereta elatii, Dactyleta glomeratae, and Poeta pratensis formations that occur along ditches and on minor elevations. In minor depressions and hollows, with sufficient and excessive moisture, there are communities of Festuceta orientalis, Alopecureta pratensis, and Beckmannieta eruciformis. The marshy parts of the river valley, around old ponds, small reservoirs, silted streams, and ditches are occupied by coastal water and marsh communities of Phragmiteta australis, Typheta latifoliae and T. angustifoliae, and others. The forest vegetation within the reserve includes small areas of Querceta roboris, Alneta glutinosae, and Saliceta albae. In the riverbed part of the river, in strips of different widths, there are shrubby thickets of mainly Salix tryandra. More than 20 species of animals listed in the Red Data Book of Ukraine have been found here. The reserve is an important element of the Prut valley and river eco-corridor. It has scientific, educational, coastal protection, and water regulation value.
38	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Баламутівська стінка»** **Balamutivska Wall Local Landscape Reserve**		
		Площа: 78,7 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Баламутівка; Дністровський район, околиці с. Зелена Липа. Підпорядкування: Баламутівська сільська рада. Утворення: 21 грудня 1993 року. Заказник тягнеться 5-кілометровою смугою від с. Баламутівка до с. Зелена Липа. Являє собою стрімкий, місцями до урвищ заліснений правий схил високих, переважно V–VI терас долини Дністра, з виходом відкладів силуру, крейди, міоцену, плейстоцену, з невеликими водоспадами. Характерні численні карстові порожнини «каналізаційного» типу. Найбільшими з відомих печер тут є «Крем'яна» (довжина 85 м), «Панська скала» (80 м), «Тортила» (73 м), «Лисяча» (28 м), «Мокра» (8,5 м) та дрібніші. В алювії деяких печерних водотоків знайдені крем'яні відщепи та зуби мамонта волохатого (Mammuthus primigenius). У печері «Панська скала» замірами виявлені незвичайні температурні аномалії зимового періоду; тут знайдені гібернуючі особини «червонокнижного» малого підковика (Rhinolophus hipposideros). Печери заказника мають певні спелеологічні перспективи. Поблизу с. Зелена Липа в гіпсах нижче давньослов'янського поганського капища існує штучний ритуальний колодязь	Area: 78.7 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Balamutivka village; Dniester region, outskirts of Zelena Lypa village. Subordination: Balamutivka village council. Formation: 21 December 1993. The reserve stretches along a 5-km strip from Balamutivka village to Zelena Lypa village. It is a steep, sometimes up to the cliffs, forested right slope of high, mainly V-VI terraces of the Dniester valley, with outcrops of Silurian, Cretaceous, Miocene, Pleistocene sediments, with small waterfalls. Numerous karst cavities of the "sewer" type are characteristic. The largest known caves here are Kremianna (85 m long), Panska Skala (80 m), Tortila (73 m), Lysyacha (28 m), Mokra (8.5 m) and smaller ones. In the alluvium of some cave watercourses, flint fragments and teeth of the Mammuthus primigenius were found. In the Panska Skala cave, measurements revealed unusual temperature anomalies in winter; hibernating individuals of the Red Book Rhinolophus hipposideros were found there. The caves of the reserve have certain speleological prospects. Near the village of Zelena Lypa, there is an artificial ritual well 10 m deep in the gypsum below the ancient Slavic pagan temple - the so-called "Turkish Well" - which is of historical and archaeological importance. The forested part of the reserve is dominated by hornbeam and hornbeam-oak

		завглибшки 10 м – так звана «Турецька криниця», що має історико-археологічне значення. У залісненій частині заказника переважають грабові і грабово-дубові ліси союзу Carpinion betuli (клас Querco-Fagetea). Має надзвичайно велику науково-пізнавальну й екотуристичну цінність.	forests of the Carpinion betuli union (class Querco-Fagetea). It has an extremely high scientific, educational, and ecotourism value.
39	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Совицький рів»** **Local landscape reserve "Sovytskyi Riv"**		
		Площа: 5,3 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Кліводин. Підпорядкування: Кліводинська сільська рада. Утворення: Рішення виконавчого комітету Чернівецької обласної ради народних депутатів від 17 березня 1992 року. Совицький тектонічний рів виповнює тальвег бічної до р. Совиця Веренчанська долини і розташований 2,5 км північно-східніше с. Кліводин. Являє собою видовжену з північного заходу на південний схід 750-метрову депресію у вигляді рова завширшки 40–45 м, ускладнену численними задернованими карстовими лійками різної глибини, вкритого лучно-степовою рослинністю, яка представлена ділянками ксеро-мезофільних лук з домінуванням куцоніжки пірчастої (Brachypodium pinnatum), пирію середнього (Elytrigia intermedia) і костреця безостого (Bromopsis inermis) та мезофільних лук з переважанням райграсу високого (Arrhenatherum elatius). У деяких воронках крізь понори в гіпсо-ангідритах вскриваються підземні галереї завширшки до 1–2 м і заввишки 0,4–0,8 м, часто з обводненими днищами. У крайній східній воронці в понор з 4-метрового уступу, утвореного бронюючим прошарком ратинських вапняків, водоспадом поглинається поверхневий стік. Рів закладений по тектонічному розлому з помітно активізованим піднятим північним блоком. Має важливе науково-пізнавальне значення.	Area: 5.3 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Klevodyn village. Subordination: Kliwodyn village council. Formation: Decision of the Executive Committee of the Chernivtsi Oblast Council of People's Deputies of 17 March 1992. The Sovytskyi tectonic ditch fills the thalweg of the Verenchanska valley lateral to the Sovytsia river and is located 2.5 km northeast of Klevodyn village. It is a 750 m long depression in the form of a 40-45 m wide ditch, elongated from northwest to southeast, complicated by numerous sodden karst sinkholes of different depths, covered with meadow-steppe vegetation, which is represented by areas of xeric-mesophilic meadows dominated by Brachypodium pinnatum, Elytrigia intermedia and Bromopsis inermis and mesophilic meadows dominated by Arrhenatherum elatius. In some sinkholes, underground galleries up to 1-2 m wide and 0.4-0.8 m high, often with waterlogged bottoms, are opened through ponors in gypsum anhydrite. In the easternmost sinkhole, a waterfall absorbs surface runoff into the ponor from a 4-meter high ledge formed by a layer of armoring Ratyn limestone. The ditch is laid along a tectonic fault with a noticeably activated uplifted northern block. It has an important scientific and educational value.
40	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Гарячий Урбан»** **Local landscape reserve "Garyachyi Urban"**		
		Площа: 108,0 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Січових стрільців. Підпорядкування: Департамент житлово-комунального господарства м. Чернівці (88,0 га); Різдва Пресвятої Богородиці чоловічий монастир «Гореча» (20,0 га). Утворення: 10 березня 1999 року. Заказник формує лісопаркову смугу вздовж стрімкого, правого берега р. Прут. Тут збереглися рештки умовно корінних лісових насаджень. Охороняються фрагменти природних лісових угруповань з високим рівнем флористичної та ценотичної різноманітності і є складовою формацій букових (Fageta sylvaticae), дубових (Querceta roboris) та грабових (Carpineta betuli) лісів. У деревному ярусі домінує граб звичайний (Carpinus betulus), подекуди переважає бук лісовий (Fagus sylvatica), дуб звичайний (Quercus robur). Чагарниковий ярус формують бузина чорна (Sambucus nigra), бруслина європейська (Euonymus europaea) та інші. Синузія весняних угруповань представлена такими видами, як анемона дібровна (Anemone nemorosa), анемона жовтецева (A. ranunculoides), рівноплідник рутвицелистий (Isopyrum thalictroides), ряст порожнистий (Corydalis cava), ряст ущільнений (C. solida), та «червонокнижними» підсніжником білосніжним (Galanthus nivalis) і шафраном Гейфеля (Crocus heuffelianus). З рідкісних рослин є ще коручка чемерникоподібна (Epipactis helleborine) і гніздівка	Area: 108.0 ha. Location: Chernivtsi, Sichovykh Striltsiv Street. Subordination: Department of Housing and Communal Services of Chernivtsi (88.0 ha); Nativity of the Blessed Virgin Mary Monastery "Horecha" (20.0 ha). Formation: 10 March 1999. The reserve forms a forest park strip along the steep right bank of the Prut River. Remnants of conditionally indigenous forest plantations are preserved here. Fragments of natural forest communities with a high level of floristic and coenotic diversity are protected and are part of the Fageta sylvaticae, Querceta roboris and Carpineta betuli forest formations. The tree layer is dominated by the Carpinus betulus, sometimes by the Fagus sylvatica and Quercus robur. The shrub layer is formed by Sambucus nigra, Euonymus europaea and others. The synusia of spring communities is represented by such species as Anemone nemorosa, A. ranunculoides, Isopyrum thalictroides, Corydalis cava, C. solida, and the Red Book species Galanthus nivalis and Crocus heuffelianus. Among the rare plants, there is also the Epipactis helleborine and the Neottia nidus-avis. Bryophytes are represented by 35 species. The fauna of terrestrial vertebrates in the reserve includes 100 species. Among the animals listed in the Red Data Book of Ukraine, the Anax imperator, Iphiclides podalirius, Rana dalmatina, Picus viridis (possibly a breeding, wintering species) and others were found here. Part of the territory of the protected object is occupied by religious and

		звичайна (Neottia nidus-avis). Мохоподібні тут представлені 35 видами. Фауна наземних хребетних заказника налічує 100 видів. Із тварин, занесених до Червоної книги України, тут виявлені дозорець-імператор (Anax imperator), подалірій (Iphiclides podalirius), жаба прудка (Rana dalmatina), дятел зелений (Picus viridis) (можливо гніздовий, зимуючий вид) та інші. Частина території заповідного об'єкта зайнята культовими і господарськими спорудами чоловічого монастиря «Гореча». Заказник є складовою прутського долинно-річкового екокоридору, має рекреаційне та науково-пізнавальне значення.	economic buildings of the Gorecha Monastery. The reserve is a component of the Prut valley and river eco-corridor, and has recreational and scientific and educational value.
41	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Красноїльський».** **Landscape reserve of local importance "Krasnoyilsky".**		
		Площа: 1114,261 га. Розташування: Вижницький район, Красноїльське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України», філія «Сторожинецьке ЛМГ». Утворення: 16 жовтня 2006 року. Заказник розташований західніше смт Красноїльськ на схилах хр. Прислоп у долині р. Сіретель (переважно в лівобережній її частині та частково у правобережній). Таке розташування з достатньою повнотою репрезентує низькогірні широколистянолісові ландшафти букових і ялицево-букових лісів Берегометського фізико-географічного району Скибових Карпат. Тут у складі деревостанів домінуюче становище поряд з буком лісовим (Fagus sylvatica) займає ялиця біла (Abies alba). Частину площі тут займають похідні смерекові деревостани, які утворилися на місці корінних лісів після проведення суцільних рубок. У долині р. Сіретель також трапляються невеликі ділянки вільхових лісів. На території заказника наявні фітоценози, занесені до Зеленої книги України: угруповання букових лісів (Fageta sylvaticae) з домінуванням у травостої цибулі ведмежої (Allium ursinum). Рослини з Червоної книги України – місячниця (лунарія) оживаюча, цибуля ведмежа, гніздівка звичайна (Neottia nidus-avis), коручка чемерникоподібна (Epipactis helleborine). Цінними у природоохоронному відношенні в межах заказника є лучні ділянки, для яких властивий складний мікрорельєф. Тут зростають чимало поодиноких дерев та їх груп, що чергуються з невеликими лісовими масивами. Характерний для таких ділянок багатий і різноманітний флористичний склад являє собою оригінальне поєднання лучних і лісових неморальних, бореальних та монтанних видів, серед яких є чимало лікарських і красиво квітуючих рослин. Тварин, занесених до Червоної книги України, в заказнику та на прилеглих ділянках виявлено більше 35 видів. Це, зокрема, сатурнія велика (Saturnia pyri), сатурнія руда (Aglia tau), стрічкарка блакитна (Catocala fraxini), стрічкарка орденська малинова (C. sponsa), саламандра плямиста (Salamandra salamandra), тритон карпатський (Lissotriton montandoni), тритон альпійський (Ichthyosaura alpestris), кумка жовточерева (Bombina variegata), лелека чорний (Ciconia nigra) та інші.	Area: 1114,261 ha. Location: Vyzhnytsia district, Krasnoilsk Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine", branch "Storozhynets Forestry". Formation: 16 October 2006. The reserve is located to the west of Krasnoyarsk urban-type settlement on the slopes of the hill. Prislop in the valley of the Siretel River (mainly in its left-bank part and partially in the right-bank part). This location represents the lowland broadleaved forest landscapes of beech and fir-beech forests of the Beregometsky physiographic region of the Skibovy Carpathians. There, Abies alba dominates the stand composition along with Fagus sylvatica. A part of the area is occupied by spruce stands that were formed on the site of indigenous forests after clear-cutting. There are also small areas of alder forests in the Siretel River valley. The reserve contains phytocoenoses listed in the Green Book of Ukraine: Fageta sylvaticae with the dominance of Allium ursinum in the herbage. Plants from the Red Data Book of Ukraine include lunar lily, Allium ursinum, Neottia nidus-avis, and Epipactis helleborine. The meadow areas within the reserve are valuable in terms of nature conservation, as they have a complex microrelief. There are many single trees and groups of trees alternating with small forests. The rich and diverse floral composition characteristic of such areas is an original combination of meadow and forest non-moral, boreal, and montane species, including many medicinal and beautifully flowering plants. More than 35 species of animals listed in the Red Data Book of Ukraine have been found in the reserve and adjacent areas. These are, in particular, the Saturnia pyri, Aglia tau, Catocala fraxini, C. sponsa, Salamandra salamandra, Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris, Bombina variegata, Ciconia nigra and others.
42	**Ландшафтний заказник місцевого значення «Буковинські водоспади».** **Bukovynian Waterfalls landscape reserve of local importance.**		
		Площа: 38,5 га. Розташування: Вижницький район, околиці с. Розтоки. Підпорядкування: Розтоківська сільська рада. Утворення: 16 січня 1991 року.	Area: 38.5 ha. Location: Vyzhnytsia rayon, the outskirts of Roztoky village. Subordination: Roztoky village council. Formation: 16 January 1991. The picturesque

		Мальовнича, вкрита мішаними лісами долина-ущелина потоку Смугарів (правий доплив Черемошу) розташована на північній околиці с. Розтоки. Ця долина закладена вздовж простягання основних складок, а сама ущелина потоку врізана ще на 15–30 м. У лівому урвищному борту, складеному ерозійно-стійкими кременистими пісковиками, бічні притоки сформували три водоспади заввишки від 6 до 13 м (Верхній Гук, Великий Гук і Середній Гук). У руслі самого потоку утворилися ще два водоспади (Дівочі сльози – висота 10 м і Ворота – 3 м) та водоскид Нижній Гук заввишки 8 м і завдовжки 30 м. Схили долини-ущелини потоку Смугарів вкриті ялицево-буковими лісами з домішкою смереки (Picea abies). Тут виявлені «червонокнижні» рослини плаун колючий (Lycopodium annotinum) і баранець звичайний (Huperzia selago), а також одна з найрідкісніших орхідей України надбородник безлистий (Epipogium aphyllum). На скелях велике різноманіття папоротей. Із тварин, занесених до Червоної книги України, виявлені пасмовець тополевий (Limenitis populi), мінливець великий (Apatura iris), саламандра плямиста (Salamandra salamandra), тритон карпатський (Lissotriton montandoni), тритон альпійський (Ichthyosaura alpestris), кумка жовточерева (Bombina variegata). Це урочище є унікальним з огляду на концентрацію такої кількості водоспадів Має науково-пізнавальне й екотуристичне значення.	valley-gorge of Smuhariv stream (right tributary of Cheremosh) covered with mixed forests is located on the northern outskirts of Roztoky village. This valley is laid out along the main folds, and the stream gorge itself is cut into by another 15-30 m. In the left cliff side, composed of erosion-resistant flinty sandstones, the side tributaries formed three waterfalls with a height of 6 to 13 m (Verkhniy Huk, Velykyi Huk and Serednyi Huk). Two more waterfalls (Maiden's Tears - 10 m high and Vorota - 3 m high) and the 8 m high and 30 m long Nyzhnyi Huk spillway were formed in the stream bed itself. The slopes of the valley-gorge of the Smuhariv stream are covered with fir and beech forests with an admixture of Picea abies. The Red Data Book plants Lycopodium annotinum and Huperzia selago, as well as one of the rarest orchids in Ukraine, the leafless epipogium aphyllum, were found here. The rocks are home to a wide variety of ferns. Among the animals listed in the Red Data Book of Ukraine, there are Limenitis populi, Apatura iris, Salamandra salamandra, Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris, and Bombina variegata. This tract is unique due to the concentration of so many waterfalls.
43	**Лісовий заказник місцевого значення «Зарожанська дача».** **Forest reserve of local importance "Zarohanska Dacha".**		
		Площа: 129,0 га. Розташування: Дністровський район, Клішківецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України», філія Сокирянське ЛМГ. Утворення: 10 березня 1999 року. Рельєф тут достатньо складний; вирівняні ділянки чергуються з ярами різного розміру і глибини, по їх днищу протікають потоки. Цим зумовлений достатньо багатий флористичний склад, у якому переважають неморальні види. Заказник являє собою масив старовікових 100–130-річних лісів з домінуванням дуба звичайного (Quercus robur), місцями бука лісового (Fagus sylvatica) з домішкою клена гостролистого (Acer platanoides), явора (A. pseudoplatanus), граба звичайного (Carpinus betulus). У чагарниковому ярусі трапляються ліщина звичайна (Corylus avellana), бузина чорна (Sambucus nigra), калина цілолиста (Viburnum lantana), свидина кров'яна (Swida sanquinea). У трав'яному ярусі панівне становище займають осока волосиста (Carex pilosa), плющ звичайний (Hedera helix), яглиця звичайна (Aegopodium podagraria) та інші. На території заказника домінують угруповання асоціації грабової діброви волосистоосокової (Carpineto (betuli)-Quercetum (roboris) caricosum (pilosae)). Трапляються фітоценози, занесені до Зеленої книги України: угруповання буково-звичайнодубових лісів (Fageto (sylvaticae)-Querceta (roboris)); угруповання звичайнодубових лісів (Querceta roboris) з домінуванням плюща звичайного (Hedera helix). З рослин, занесених до Червоної книги України, виявлені цибуля ведмежа (Allium ursinum), шафран Гейфелів (Crocus heuffelianus), лілія лісова (Lilium martagon), булатка довголиста (Cephalanthera longifolia), а із тварин (у заказнику та на прилеглих ділянках) – кіт лісовий (Felis silvestris) і видра річкова (Lutra lutra).	Area: 129.0 ha. Location: Dniester district, Klishkivtsi Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine", branch Sokyryanske forestry: 10 March 1999. The relief here is quite complex; leveled areas alternate with ravines of various sizes and depths, with streams flowing along their bottoms. This results in a rather rich floral composition, dominated by non-native species. The reserve is an array of old-growth 100-130-year-old forests dominated by Quercus robur, in some places by Fagus sylvatica with an admixture of Acer platanoides, A. pseudoplatanus, and Carpinus betulus. In the shrub layer, there are Corylus avellana, Sambucus nigra, Viburnum lantana, and Swida sanquinea. In the herb layer, the dominant position is occupied by the Carex pilosa, Hedera helix, Aegopodium podagraria, and others. The reserve is dominated by the communities of the association of the Carpineto (betuli)-Quercetum (roboris) caricosum (pilosae). There are phytocoenoses listed in the Green Book of Ukraine: Fageto (sylvaticae)-Querceta (roboris); Querceta roboris with dominance of Hedera helix. Among the plants listed in the Red Data Book of Ukraine, we found Allium ursinum, Crocus heuffelianus, Lilium martagon, Cephalanthera longifolia, and among the animals (in the reserve and adjacent areas) - Felis silvestris and Lutra lutra.

44	**Лісовий заказник місцевого значення «Монастирський ліс».** **Forest reserve of local significance "Monastyrsky Forest".**		
		Площа: 39,0 га. Розташування: Чернівецький район, урочище Банчени. Підпорядкування: ДП «Ліси України». Утворення: 24 вересня 2008 року. Охороняються дубово-грабові ліси різного віку, які мають наукове, ландшафтотвірне, естетичне і рекреаційне значення. У деревному ярусі переважає граб звичайний (Carpinus betulus), іноді домінантом виступає дуб звичайний (Quercus robur), до яких домішуються клен польовий (Acer campestre), клен гостролистий (A. platanoides), явір (A. pseudoplatanus) і липа серцелиста (Tilia cordata). У складі лісового масиву поодиноко трапляються 200-літні дуби з діаметром стовбура до 1,5 м. У підліску ростуть свидина кров'яна (Swida sanquinea), бузина чорна (Sambucus nigra), калина звичайна (Viburnum opulus), а також занесена до Червоної книги України клокичка периста (Staphylea pinnata). Травостій переважно утворюють яглиця звичайна (Aegopodium podagraria), осока волосиста (Carex pilosa), зеленчук жовтий (Galeobdolon luteum). З «червонокнижних» рослин ще виявлені підсніжник білосніжний (Galanthus nivalis), лілія лісова (Lilium martagon), булатка довголиста (Cephalanthera longifolia), коручка чемерникоподібна (Epipactis helleborine) і гніздівка звичайна (Neottia nidus-avis), а із тварин – кіт лісовий (Felis silvestris).	Area: 39.0 ha. Location: Chernivtsi district, Bancheny tract. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine". Formation: 24 September 2008. The site is protected oak-hornbeam forests of different ages, which are of scientific, landscape-forming, aesthetic, and recreational importance. The tree layer is dominated by Carpinus betulus, sometimes dominated by Quercus robur, with Acer campestre, A. platanoides, A. pseudoplatanus, and Tilia cordata. There are some 200-year-old oaks with trunk diameters of up to 1.5 m in the forest. In the undergrowth Swida sanquinea, Sambucus nigra, Viburnum opulus, and the Red Book of Ukraine listed Staphylea pinnata. The grass stand is mainly formed by the Aegopodium podagraria, Carex pilosa, and Galeobdolon luteum. Among the Red Book plants, we also found Galanthus nivalis, Lilium martagon, Cephalanthera longifolia, Epipactis helleborine, and Neottia nidus-avis, and among animals - Felis silvestris.
45	**Лісовий заказник місцевого значення «Словач».** **Forest reserve of local importance "Slovach".**		
		Площа: 4,6 га. Розташування: Чернівецький район. Підпорядкування: ДП «Ліси України». Утворення: 24 вересня 2008 року. Деревостан формують бук лісовий (Fagus sylvatica) з участю дуба звичайного (Quercus robur), граба звичайного (Carpinus betulus), ясена звичайного (Fraxinus excelsior), клена гостролистого. У чагарниковому ярусі – ліщина звичайна (Corylus avellana), бузина чорна (Sambucus nigra), свидина кров'яна (Swida sanquinea), жимолость пухната (Lonicera xylosteum). Основу травостою утворюють зеленчук жовтий (Galeobdolon luteum), осока волосиста (Carex pilosa), яглиця звичайна (Aegopodium podagraria), медунка темна (Pulmonaria obscura), копитняк європейський (Asarum europaeum) й інші. Лісовий масив є цінним генетичним резерватом для збору насіння бука лісового.	Area: 4.6 ha. Location: Chernivtsi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine". Formation: 24 September 2008. The stand is formed by Fagus sylvatica with the participation of Quercus robur, Carpinus betulus, Fraxinus excelsior, and sharp-leaved maple. The shrub layer includes Corylus avellana, Sambucus nigra, Swida sanquinea, and Lonicera xylosteum. The basis of the grass stand is formed by Galeobdolon luteum, Carex pilosa, Aegopodium podagraria, Pulmonaria obscura, Asarum europaeum and others. The forest area is a valuable genetic reserve for collecting forest beech seeds.
46	**Лісовий заказник місцевого значення «Джерело»** **Forest reserve of local importance "Dzherelo"**		
		Площа: 149,0 га. Розташування: Чернівецький район, Кузьмінське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України». Утворення: 17 жовтня 1984. Охороняються типові для Буковинського Прикарпаття дубово-грабово-букові угруповання за участю низки раритетних видів, які мають наукове, созологічне, еталонне й лісогосподарське значення, а також можуть слугувати лісовим генетичним резерватом для збору насіння бука лісового (Fagus sylvatica) і дуба звичайного (Quercus robur). Територія заказника вирізняється рівнинно-горбистим рельєфом, розчленованим ярами та балками. Більшу частину заповідного масиву займає бучина мертвопокривна (Fagetum (sylvaticae) nudum) з бідним флористичним складом і майже повною відсутністю підліску. У трав'яному покриві заказника переважають типові види фагетального	Area: 149.0 ha. Location: Chernivtsi district, Kuzminske Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine". Formation: 17 October 1984. The reserve protects oak-hornbeam-beech communities typical for Bukovyna Prykarpattia with several rare species of scientific, sociological, reference, and forestry importance, and can also serve as a forest genetic reserve for collecting seeds of Fagus sylvatica and Quercus robur. The territory of the reserve is characterized by a flat and hilly terrain, dissected by ravines and gullies. Most of the reserve is covered by Fagetum (sylvaticae) nudum with a poor floristic composition and almost complete absence of undergrowth. The grass cover of the reserve is dominated by typical species of the fagetal complex: Galium odoratum, Pulmonaria obscura, Asarum europaeum, and others. In some places, moss cover is formed on a small area of the protected object.

		комплексу: підмаренник запашний (Galium odoratum), медунка темна (Pulmonaria obscura), копитняк європейський (Asarum europaeum) та інші. На невеликій площі заповідного об'єкта місцями формується моховий покрив. З видів, занесених до Червоної книги України, трапляються булатка великоквіткова (Cephalanthera damasonium), булатка довголиста (C. longifolia), булатка червона (C. rubra), зозулині черевички справжні (Cypripedium calceolus) та інші. З Червонокнижних тут є жук-олень (Lucanus cervus), сатурнія руда (Aglia tau), кумка жовточерева (Bombina variegata), жаба прудка (Rana dalmatina) і сова довгохвоста (Strix uralensis) (очевидно гніздиться).	Among the species listed in the Red Data Book of Ukraine, there are Cephalanthera damasonium, C. longifolia, C. rubra, Cypripedium calceolus and others. Among the Red Data Book species, there are Lucanus cervus, Aglia tau, Bombina variegata, Rana dalmatina and Strix uralensis (apparently nesting).
47	**Лісовий заказник місцевого значення «Еталонне насадження бука»** **Local forest reserve "Reference beech plantation"**		
		Площа: 69,0 га. Розташування: Вижницький район, Сторожинецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України». Утворення: 20 грудня 2001 року. Охороняються чисті та мішані букові ліси з комплексом типових фагетальних видів у трав'яному покриві. Деревний ярус формує бук лісовий (Fagus sylvatica), до якого домішуються клен гостролистий (Acer platanoides), явір (A. pseudoplatanus), іноді дуб звичайний (Quercus robur), черешня (Cerasus avium) і ясен звичайний (Fraxinus excelsior). У чагарниковому ярусі трапляються ліщина звичайна (Corylus avellana), вовчі ягоди звичайні (Daphne mezereum), бузина чорна (Sambucus nigra). Основу трав'яного ярусу створюють осока волосиста (Carex pilosa), зубниця бульбиста (Dentaria bulbifera), зубниця залозиста (D. glandulosa) та інші. На заповідній території у складі бучини підмаренникової (Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati)), грабової бучини волосистоосокової (Carpineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae)) і бульбистозубницевої (C.-F. dentariosum (bulbiferae)). До Червоної книги України належать: шафран Гейфелів (Crocus heuffelianus), булатка довголиста (Cephalanthera longifolia), коручка чемерникоподібна (Epipactis helleborine), гніздівка звичайна (Neottia nidus-avis) та любка дволиста (Platanthera bifolia).	Area: 69.0 ha. Location: Vyzhnytsia district, Storozhynets forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine". Formation: 20 December 2001. Pure and mixed beech forests with a complex of typical phagetal species in the herbaceous cover are protected. The woody layer is formed by forest beech (Fagus sylvatica), which is mixed with sharp-leaved maple (Acer platanoides), sycamore (A. pseudoplatanus), sometimes common oak (Quercus robur), sweet cherry (Cerasus avium) and common ash (Fraxinus excelsior). In the shrub layer, there are common hazel (Corylus avellana), common wolfberries (Daphne mezereum), and black elderberry (Sambucus nigra). The basis of the herb layer is formed by the hairy sedge (Carex pilosa), bulbous toothbrush (Dentaria bulbifera), glandular toothbrush (D. glandulosa) and others. In the protected area, it consists of the Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati), the Carpineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae), and the C.-F. dentariosum (bulbiferae). The Red Data Book of Ukraine includes: Heuffel's saffron (Crocus heuffelianus), long-leaved mace (Cephalanthera longifolia), celandine bark (Epipactis helleborine), common nesting plant (Neottia nidus-avis) and two-leaved love (Platanthera bifolia).
48	**Лісовий заказник місцевого значення «Боргиня»**. **Forest reserve of local importance "Borgynia".**		
		Площа: 470,0 га. Розташування: Вижницький район, Плосківське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України», філія Путильське ЛМГ. Утворення: 17 жовтня 1984 року. Заповідний масив розташований на південно-західних, південних та південно-східних схилах однойменної гори поблизу с. Плоска і сягає максимальних висот 1020 м н. р. м. На території заказника збереглися рештки мішаних лісів корінного характеру Путильського низькогір'я. У його межах наявні різноманітні природні комплекси за участю бука лісового (Fagus sylvatica), ялиці білої (Abies alba) і смереки (Picea abies), характер взаємодії яких залежить від висоти над рівнем моря, експозиції схилу, ступеня зволоження. Тут переважають буково-ялицево-ялинові ліси квасеницеві (Fageto (sylvaticae)-Abieto (albae)-Piceetum (abietis) oxalidosum (acetosellae)), щитникові (F.-A.-P. dryopteridosum (filix-maris)) і підмаренникові (F.-A.-P. galiosum (odorati). У підліску росте жимолость чорна (Lonicera nigra),	Area: 470.0 ha. Location: Vyzhnytsia district, Ploskiv Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine", branch Putylske forestry: 17 October 1984. The reserve is located on the southwestern, southern, and southeastern slopes of the mountain of the same name near the village of Ploska and reaches a maximum height of 1020 m. The reserve preserves the remnants of mixed forests of the indigenous character of the Putyla lowlands. Within its boundaries, there are various natural complexes with the participation of Fagus sylvatica, Abies alba, and Picea abies, the nature of the interaction of which depends on the altitude, slope exposure, and degree of moisture. The area is dominated by forests of Fageto (sylvaticae)-Abieto (albae)-Piceetum (abietis) oxalidosum (acetosellae), F.-A.-P. dryopteridosum (filix-maris) and F.-A.-P. galiosum (odorati). In the undergrowth grows Lonicera nigra, Daphne mezereum, Sorbus aucuparia. The grass stand is formed by the Dryopteris dilatata, D. filix-mas, Athyrium filix-femina, Symphytum cordatum, and

		вовчі ягоди звичайні (Daphne mezereum), горобина (Sorbus aucuparia). Травостій формують щитник австрійський (Dryopteris dilatata), щитник чоловічий (D. filix-mas), безщитник жіночий (Athyrium filix-femina), живокіст серцеподібний (Symphytum cordatum) й інші. З рослин, занесених до Червоної книги України, на території заповідного об'єкта виявлені плаун річний (Lycopodium annotinum), баранець звичайний (Huperzia selago), міхурниця судетська (Cystopteris sudetica), лілія лісова (Lilium martagon), коручка чемерникоподібна (Epipactis helleborine) і любка дволиста (Platanthera bifolia). «Червонокнижна» фауна представлена майже 10 видами: райдужниця велика (Apatura iris), саламандра плямиста (Salamandra salamandra), тритон карпатський (Lissotriton montandoni), тритон альпійський (Ichthyosaura alpestris), кумка жовточерева (Bombina variegata), сова довгохвоста (Strix uralensis) (очевидно гніздиться) та деякі інші.	others. Among the plants listed in the Red Data Book of Ukraine, the following were found on the territory of the protected area: Lycopodium annotinum, Huperzia selago, Cystopteris sudetica, Lilium martagon, Epipactis helleborine and Platanthera bifolia. The Red Data Book fauna is represented by almost 10 species: the Apatura iris, Salamandra salamandra, Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris, Bombina variegata, Strix uralensis (apparently nesting) and some others.
49	**Ботанічний заказник місцевого значення «Мальовнича діброва»**. **Botanical reserve of local significance "Picturesque Oaks".**		
		Площа: 24,2 га. Розташування: Чернівецький район, Кіцманське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України». Утворення: 17 червня 2009 року. Забезпечена охороною вікова діброва, де домінує дуб звичайний (Quercus robur). Співдомінантом деревного ярусу є граб звичайний (Carpinus betulus); крім того трапляються клен польовий (Acer campestre), клен гостролистий (A. platanoides) та інші. Тут представлені угруповання грабової діброви яглицевої (Carpineto (betuli)-Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae)) та волосистоосокової (C.-Q. caricosum (pilosae)). У підліску переважають ліщина звичайна (Corylus avellana), свидина кров'яна (Swida sanquinea), бузина чорна (Sambucus nigra). Трав'яний ярус утворюють зірочник ланцетоподібний (Stellaria holostea), купина широколиста (Polygonatum latifolium), підмаренник чіпкий (Galium aparine), копитняк європейський (Asarum europaeum) та інші. З рослин, занесених до Червоної книги України, виявлені коручка чемерникоподібна (Epipactis helleborine) і гніздівка звичайна (Neottia nidus-avis).	Area: 24.2 ha. Location: Chernivtsi district, Kitsman forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine". Formation: 17 June 2009. Protected old-growth oak forest dominated by Quercus robur. The co-dominant of the tree layer is Carpinus betulus; in addition, there are Acer campestre, A. platanoides, and others. There are communities of Carpineto (betuli)-Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae) and C.-Q. saricosum (pilosae). The undergrowth is dominated by Corylus avellana, Swida sanquinea, and Sambucus nigra. The herb layer is formed by Stellaria holostea, Polygonatum latifolium, Galium aparine, Asarum europaeum, and others. Among the plants listed in the Red Data Book of Ukraine, we found the Epipactis helleborine, and the Neottia nidus-avis.
50	**Ботанічний заказник місцевого значення «Анкер»**. **Botanical reserve of local importance "Anker".**		
		Площа: 8,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Тернавка. Підпорядкування: Тернавська сільська рада. Утворення: 10 березня 1999 року. Розташований між селами Тернавка і Куликівка на схилі північно-східної експозиції, крутизною до 10° в умовах складного мікрорельєфу. Особливістюрослинного покриву є значна участь бобових, які часто виступають домінантами чи співдомінантами рослинних угруповань. Характерною рисою є мозаїчний характер рослинного покриву з чергуванням мезофітних й остепнених ділянок. З видів, занесених до Червоної книги України, тут виявлено великі популяції пізньоцвіту осіннього (Colchicum autumnale), а також билинець довгорогий (Gymnadenia conopsea) і плодоріжка салепова (Anacamptis morio).	Area: 8.0 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Ternavka village. Subordination: Ternavka village council. Formation: 10 March 1999. Located between the villages of Ternavka and Kulykivka on the slope of the north-eastern exposure, steepness up to 10° in conditions of complex microrelief. The peculiarity of the vegetation cover is the significant participation of legumes, which often act as dominants or co-dominants of plant communities. A characteristic feature is the mosaic nature of the vegetation cover with alternating mesophytic and steppe areas. Among the species listed in the Red Data Book of Ukraine, large populations of Colchicum autumnale, as well as Gymnadenia conopsea, and Anacamptis morio were found here.
51	**Ботанічний заказник місцевого значення «Брендуша»**. **Botanical reserve of local importance "Brandusha"**.		
		Площа: 6,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Тернавка. Підпорядкування: Тернавська сільська рада. Утворення: 10 березня 1999 року.	Area: 6.0 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Ternavka village. Subordination: Ternavka village council. Formation: 10 March 1999. The protected

		Заповідний об’єкт розташований поблизу (300 м) від ботанічного заказника «Анкер». У флористичному і ценотичному відношеннях обидві ці ділянки дуже подібні. Тому їх необхідно об’єднати в один цілісний масив площею 15–20 га у межах якого краще забезпечуватиметься природний характер функціонування лучних екосистем.	object is located close (300 m) to the Anker botanical reserve. In floristic and coenotic terms, both of these sites are very similar. Therefore, it is necessary to unite them into one integral massif of 15-20 hectares, within which the natural functioning of meadow ecosystems will be better ensured.
52	**Ботанічний заказник місцевого значення «Білка»** **Botanical reserve of local importance "Bilka"**		
		Площа: 19,8 га. Розташування: Вижницький район, Зруб-Комарівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України», філія Сторожинецьке ЛМГ. Утворення: 16 грудня 1994 року. Заказник розташований поблизу с. Панка в ур. Саги і являє собою острівний лісовий масив серед сільськогосподарських угідь. Це рештки дібров, якими в минулому була вкрита долина р. Сірет. Нині вони невеликими острівцями трапляються уздовж берегів правих приток Сірету – Міхідри, Міходерки, Косованки, Білки. Це діброва з дуба звичайного (Quercus robur), де окремі дерева сягають віку 150–200 років. З деревних видів відносно часто трапляються граб звичайний (Carpinus betulus), липа серцелиста (Tilia cordata), ясен звичайний (Fraxinus excelsior), клен польовий (Acer campestre), а в межах понижених ділянок, які наявні в багатьох місцях на території заповідного об’єкта, зустрічаються осика (Populus tremula) і куртини верби попелястої (Salix cinerea). В заказнику виявлено занесений до Червоної книги України релікт бруслини карликової (Euonymus nana). Також білоцвіт весняний (Leucojum vernum), який у пониженнях утворює суцільні зарості. Також наявні шафран Гейфелів (Crocus heuffelianus) і чина гладенька (Lathyrus laevigatus).	Area: 19.8 ha. Location: Vyzhnytsia district, Zrub-Komariv forestry. Subordination: SE "Forests of Ukraine", branch of Storozhynets Forestry: 16 December 1994. The reserve is located near the village of Panka in the Sahy Ural and is an island forest massif among agricultural lands. These are the remnants of oak forests that used to cover the Siret River valley. Nowadays, they can be found in small islands along the banks of the right tributaries of the Siret - Mihydra, Mihoderka, Kosovanka, and Bilka. This is a grove of Quercus robur, where individual trees are 150-200 years old. Among the tree species, Carpinus betulus, Tilia cordata, Fraxinus excelsior, Acer campestre are relatively common, and within the low areas, which are present in many places on the territory of the protected object, Populus tremula and clumps of Salix cinerea are found. A relic of the Euonymus nana, listed in the Red Book of Ukraine, was found in the reserve. There is also a Leucojum vernum, which forms continuous thickets in the depressions. There are also Crocus heuffelianus and Lathyrus laevigatus.
53	**Ботанічний заказник місцевого значення «Мальованка».** **Botanical reserve of local importance "Malyovanka".**		
		Площа: 24,9 га. Розташування: Вижницький район, околиці с. Заволока. Підпорядкування: Кам’янська сільська рада. Утворення: 10 березня 1999 року. Заказник розташований дуже близько до південно-східної окраїни м. Чернівці. У межах заказника забезпечується охорона унікальних для цього району лучних угруповань із багатим флористичним складом, що збереглися в результаті тривалого сінокісного використання та відсутності випасу і внесення добрив. Заказник розташований на схилах південно-східної і південної експозиції в умовах складного мікрорельєфу, де стрімкі схили чергуються з виположеними ділянками і западинами. До стрімких схилів приурочені степові й остепнені лучні угруповання, на вирівняних ділянках формуються справжні луки, а в заглибинах – гігрофільні фітоценози. У рослинному покриві заказника найбільші площі займають угруповання союзу Cirsio-Brachypodion pinnati. Загалом, це ділянка едафічного степу, де представлені спепові рослини – костриця валіська (Festuca valesiaca), залізняк бульбистий (Phlomis tuberosa), оман мечолистий (Inula ensifolia), оман верболистий (I. salicina), шавлія дібровна (Salvia nemorosa), чистець прямий (Stachys recta), суховершки великоквіткові (Prunella grandiflora), віхалка гілляста (Anthericum ramosum), айстра степова (Aster amellus) та інші. З видів, занесених до Червоної книги України, виявлені ковила пірчаста (Stipa pennata), сон великий (Pulsatilla grandis), сон розкритий (P. patens), зіновать біла (Chamaecytisus albus), билинець довгорогий (Gymnadenia	Area: 24.9 ha. Location: Vyzhnytsia district, outskirts of Zavoloka village. Subordination: Kamianske village council. Formation: 10 March 1999. The reserve is located very close to the south-eastern outskirts of Chernivtsi. The reserve protects meadow communities unique for this area with a rich floristic composition, preserved as a result of long-term haymaking and absence of grazing and fertilization. The reserve is located on the slopes of the southeastern and southern exposure in the conditions of complex microrelief, where steep slopes alternate with flat areas and depressions. Steppe and steppe-like meadow communities are confined to the steep slopes, true meadows are formed on the leveled areas, and hygrophilous phytocoenoses are formed in the depressions. The largest areas of the reserve's vegetation cover are occupied by the Cirsio-Brachypodion pinnati alliance. In general, this is an area of edaphic steppe, where special plants are represented - Festuca valesiaca, Phlomis tuberosa, Inula ensifolia, I. salicina, Salvia nemorosa, Stachys recta, Prunella grandiflora, Anthericum ramosum, Aster amellus and others. Among the species listed in the Red Data Book of Ukraine, the following were found: Stipa pennata, Pulsatilla grandis, P. patens, Chamaecytisus albus, Gymnadenia conopsea, Gladiolus imbricatus, Orchis militaris, Dactylorhiza incarnata. Within the reserve and in the adjacent areas, the Saga pedo (one of several habitats in Chernivtsi district), Papilio machaon, Iphiclides podalirius,

		conopsea), косарики черепитчасті (Gladiolus imbricatus), зозулинець шоломоносний (Orchis militaris), зозульки м'ясочервоні (Dactylorhiza incarnata). У межах заказника і на прилеглих ділянках виявлені дибка степова (Saga pedo) (одне з кількох місць перебування в Чернівецькій області), махаон (Papilio machaon), подалірій (Iphiclides podalirius), джміль яскравий (Bombus pomorum), ксилокопа звичайна (Xylocopa valga) та інші.	Bombus pomorum, Xylocopa valga and others were found.
54	**Загальнозоологічний заказник місцевого значення «Зубровиця». General zoological reserve of local importance "Zubrovytsia".**		
		Площа: 27055,4 га. Розташування: Вижницький район, Банилівське лісництво. Утворення: Рішення 21 грудня 1993 року (зоологічний заказник місцевого значення «Зубр»). Заказник розташований у низькогір'ї та, частково, середньогір'ї Буковинських Карпат. Частина території (1467,0 га) лежить у межах Передкарпаття. Домінуюче становище в рослинному покриві заповідного об'єкта займають мішані ліси з переважанням бука лісового (Fagus sylvatica) і ялиці білої (Abies alba). На більш високих є домішки смереки (Picea abies), а в Передкарпатті місцями дуб звичайний (Quercus robur). Долинами річок і потоків на зволожених ділянках поширені в гірських умовах сіровільхові ліси, а в передгірних – клейковільхові. Низка лісових фітоценозів, виявлених на території заказника, занесена до Зеленої книги України. У передгірній частині заказника трапляються чорновільшняки, де у складі весняної синузії переважає «червонокнижний» білоцвіт весняний (Leucojum vernum). Складовою частиною лісових фітоценозів є тис ягідний, місячниця (лунарії) оживаюча і білоцвіт весняний, є беладонна звичайна (Atropa belladonna), коручка чемерникоподібна (Epipactis helleborine), коручка пурпурова (E. purpurata), плаун річний (Lycopodium annotinum), баранець звичайний (Huperzia selago), лілія лісова (Lilium martagon) та інші. Основною метою створення заказника є охорона зубра (Bison bonasus), реакліматизованого свого часу в Буковинському Передкарпатті. У Чернівецьку область цих тварин (19 особин) завезли в 1970 році з Біловезької Пущі, Березинського, Окського і Приокско-Терасного заповідників. Незабаром тут сформувалася Буковинська субпопуляція з найбільшим приростом поголів'я серед вітчизняних угруповань. Ареал цієї субпопуляції приурочений до Передкарпатської височини Карпатської фізико-географічної країни. Зубр занесений до Червоної книги України (зниклий у природі вид), Європейського червоного списку і Червоного списку Міжнародного союзу охорони природи (в обох випадках вразливий вид). Крім реакліматизованого зубра, на території заповідного об'єкта встановлено перебування багатьох раритетних представників тваринного світу. З них, насамперед, заслуговують на увагу «червонокнижні» п'явка медична (Hirudo medicinalis), тетрадонтофора блакитна (Tetradontophora bielanensis), красуня-діва (Calopteryx virgo), кордулегастер двозубчастий (Cordulegaster bidentata), вусач мускусний (Aromia moschata), махаон (Papilio machaon), тритон карпатський (Lissotriton montandoni), тритон альпійський (Ichthyosaura alpestris) та інші.	Area: 27055.4 ha. Location: Vyzhnytsia district, Banyliv Forestry. Formation: Decision of 21 December 1993 (Zubr zoological reserve of local importance). The reserve is located in the lowlands and, partially, in the middle mountains of the Bukovinian Carpathians. A part of the territory (1467.0 ha) lies within the Precarpathian region. The dominant position in the vegetation cover of the protected area is occupied by mixed forests with a predominance of Fagus sylvatica and Abies alba. At higher elevations, there is an admixture of Picea abies, and in the Carpathian region, in some places, Quercus robur. In the valleys of rivers and streams in humid areas, grey alder forests are common in mountainous conditions, and glue alder forests in foothill conditions. Several forest phytocoenoses found on the territory of the reserve are listed in the Green Book of Ukraine. In the foothill part of the reserve, there are chernovolshnyaki, where the Red Book Leucojum vernum prevails in the spring synsis. The forest phytocoenoses include berry yew, lunar lunaria and spring snowdrop, Atropa belladonna, Epipactis helleborine, E. purpurata, Lycopodium annotinum, Huperzia selago, Lilium martagon and others. The main purpose of the reserve is to protect the Bison bonasus, which was once reintroduced to the Bukovyna Predkarpattia. These animals (19 individuals) were brought to Chernivtsi district in 1970 from the Bialowieza Forest, Berezyn, Oky, and Pryoksko-Terasnyi reserves. Soon, the Bukovyna subpopulation with the largest increase in the number of animals among domestic groups was formed here. The area of this subpopulation is confined to the Precarpathian Upland of the Carpathian physiographic country. The bison is listed in the Red Data Book of Ukraine (an endangered species), the European Red List, and the Red List of the International Union for Conservation of Nature (in both cases, a vulnerable species). In addition to the reacclimatised bison, many rare representatives of the animal world have been found on the territory of the protected area. First of all, the Red Data Book Hirudo medicinalis, Tetradontophora bielanensis, and Calopteryx virgo are worthy of attention, Cordulegaster bidentata, Aromia moschata, Papilio machaon, Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris and others.

Таблиця А.4

Пам’ятки природи

№	Назва / Name	Характеристика	Characteristics
1	**Комплексна пам’ятка природи загальнодержавного значення «Борівцівська»** Complex Natural Heritage of National Significance “Borivtsivska”		
		Площа: 20,4 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Борівці. Підпорядкування: Веренчанська громада. Утворення: 17 березня 1992 року (комплексна пам’ятка природи «Озеро «Болото»); 21 грудня 1993 року (комплексна пам’ятка природи місцевого значення «Озеро «Болото»); 20 серпня 1996 року (комплексна пам’ятка природи загальнодержавного значення «Борівцівська»). Охороняється водойма природного походження, яка розташована північніше с. Борівці. Вона витягнута майже на 1 км із заходу на схід, її ширина від 100 до 350 м і розміщена у верхів’ях одного з витоків р. Совиця Ставчанська. Чаша озера має карстово-тектонічне походження, при переважаючих глибинах 1–2 м у верхній частині водойми і 3–4 м у нижній; у карстових западинах глибина сягає 5–6 м. Залежно від режиму зволоження, коливання рівня води відбуваються в межах 0,5–1,0 м з осушенням мілинних ділянок. Основну цінність і екзотичність становлять плаваючі торф’яні острови площею 0,1–0,15 га з підводною подушкою до 1,5–2,0 м та деревами (вільха, верба) заввишки до 8–10 м. Острови «мандрують», змінюючи конфігурацію водного плеса. Уздовж берега наявна буферна зона, утворена водно-болотною, лучною і деревно-чагарниковою рослинністю. Водойма перебуває на стадії евтрофікації з інтенсивним відкладанням органічних решток. Карстовий водообмін ще не достатньо вивчений, але він існує й обумовлений приляганням з південного сходу та сходу великого карстового масиву – так званого Борівецько-Киселівського низького закарстованого плато. Найціннішими у складі рослинності озера є зникаючі в регіоні водні угруповання латаття білого (*Nymphaeeta albae*), які мають реліктовий характер і є чи не найбільшими за площею на території Чернівецької області. З водних угруповань тут відмічені також асоціації рдесників гостролистого (*Potamogetonetum (acutifolii) purum*) і *плаваючого (P. (natantis) purum*). Прибережно-водна рослинність озера представлена ценозами формацій очерету звичайного (*Phragmiteta australis*), рогозу широколистого (*Typheta latifoliae*), лепешняка великого (*Glycerieta maximae*), осоки гострої (*Cariceta acutae*), сусака зонтичного (*Butometa umbellati*) й іншими. Із хребетних тварин у межах заповідного об’єкта виявлено 56 видів: променепері риби – 8, земноводні – 5, плазуни – 1, птахи – 39 і ссавці – 3. Фауна безхребетних фактично не вивчена. Певну цінність мають поселення чаплевих птахів, насамперед квака (*Nycticorax nycticorax*), занесеного в додаток 2 до Бернської конвенції. Загалом тут встановлено перебування 22 «бернських» видів тварин. Має велике науково-пізнавальне й екологічне значення.	Area: 20.4 acres. Locations: outskirts of Borivtsi village, Chernivtsi district. Subordination: Verenchanska community. Founded: March 17, 1992 (complex natural heritage "Lake Boloto"); December 21, 1993 (complex natural heritage of local significance "Lake Boloto"); August 20, 1996 (complex natural heritage of national significance "Borivtsivska"). The pond of natural origin is protected and located north of the Borivtsi village. It stretches for almost 1 km from west to east, with a width ranging from 100 to 350 m, and is situated in the upper reaches of one of the tributaries of the Stavchanska River, Sovytsia. The lake basin has a karst-tectonic origin, with prevailing depths of 1–2 m in the upper part of the water body and 3–4 m in the lower part; in the karst cavity, the depth reaches 5–6 m. Depending on the moisture regime, water level fluctuations occur within the range of 0.5–1.0 m, with the drainage of marshy areas. The main value and exotic nature are represented by floating peat islands with an area of 0.1–0.15 hectares, with a submerged cushion up to 1.5–2.0 m and trees (alder, willow) reaching a height of 8–10 m. The islands "wander," changing the configuration of the water area. Along the shore, there is a buffer zone formed by aquatic, marsh, meadow, and woody-shrub vegetation. The water body is in a stage of eutrophication with intensive deposition of organic residues. Karst water exchange is not yet thoroughly studied, but it exists and is influenced by the proximity to the large karst massif from the southeast and east, known as the Borivetsko-Kyselivske low karst plateau. Among the most valuable plant species in the lake is the disappearing aquatic community of white water lily (Nymphaea alba), which has a relict character and is perhaps the largest in terms of area in the Chernivtsi region. Water associations also include associations of sharp-leaved pondweeds (Potamogeton (acutifolii) purum) and floating pondweeds (P. (natantis) purum). The shoreline and aquatic vegetation of the lake are represented by… Within the protected area, 56 species of vertebrate animals have been identified: bony fish – 8, amphibians – 5, reptiles – 1, birds – 39, and mammals – 3. The invertebrate fauna is practically unstudied. Colonies of wading birds, especially the night heron (Nycticorax nycticorax), listed in Appendix 2 of the Bern Convention, have a certain value. In total, the presence of 22 "Bern Convention" animal species has been documented here. It holds significant scientific, educational, and ecological importance.
2	**Ботанічна пам’ятка природи загальнодержавного значення “Рухотинський ліс”** Botanical Nature Heritage of National Significance “Rukhotynskyi Forest”		
		Площа: 49,0 га. Розташування: Дністровський район, Рухотинське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси	Area: 121 acres. Location: Rukhotynske Forestry, Dnistrovskyi district. Subordination: State Enterprise

		України», Філія «Сокирянське ЛГ». 14 серпня 1961 року (пам'ятка природи місцевого значення «Рухотинський ліс»); 10 жовтня 1975 року (ботанічна пам'ятка природи республіканського значення «Рухотинський ліс»). Заповідна ділянка вкрита насадженням, де окремі дерева бука сягають віку більше 100 років. Вона є зразком полідомінантних бучин зі значною домішкою граба звичайного (*Carpinus betulus*), дуба звичайного (*Quercus robur*), берези повислої (*Betula pendula*) й осики (*Populus tremula*). Це характерна фітоценотична риса бучин Хотинської височини. У межах пам'ятки природи формація букових лісів (*Fageta sylvaticae*) представлена трьома субформаціями – чистих букових, грабово-букових і дубово-букових лісів з такими асоціаціями в їхньому складі: бучина підмаренникова (*Fagetum (sylvaticae*) *galiosum* (*odorati*)), зубничева (*F. Dentariosum (grandulosae*)), мертвопокривна (*F. nudum*), волосистоосокова *(F. caricosum (pilosae))* і яглицева (*F. aegopodiosum (podagrariae))*, а також грабова бучина волосистоосокова (*Caprineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae))* і підмаренникова (*C.-F. galiosum (odorati)*) та дубова бучина яглицева (*Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) aegopodiosum (podagrariae).*Знайдені кілька видів з Червоної книги України: шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), коручка пурпурова (*E. purpurata)* і беладонна звичайна (*Atropa belladonna*). З «червонокнижних» тварин на прилеглих до заповідної ділянки територіях (околиці с. Рухотин Хотинського району) виявлені махаон (*Papilio machaon*) і сатурнія мала (*Eudia pavonia*). Їх перебування цілком можливе й у межах пам'ятки природи.	"Forests of Ukraine," Branch "Sokyryanske Forest Enterprise."Founded: August 14, 1961 (local natural heritage "Rukhotynsky Forest"); October 10, 1975 (botanical natural heritage of republican significance "Rukhotynsky Forest"). The reserve area is covered with a plantation where some beech trees reach an age of over 100 years. It serves as an example of polydominant beech forests with a significant admixture of common hornbeam Carpinus betulus, Quercus robur, Betula pendula, and Populus tremula. This is a characteristic phytocenotic feature of beech forests in the Khotyn Upland. Within the natural heritage, the formation of beech forests (Fageta sylvaticae) is represented by three sub-formations – pure beech forests, hornbeam-beech forests, and oak-beech forests with such associations as: Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati), F. Dentariosum (grandulosae), F. nudum, (F. caricosum (pilosae) and F. aegopodiosum (podagrariae), and Caprineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae))? C.-F. galiosum (odorati), Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) aegopodiosum (podagrariae). Several species from the Red Book of Ukraine were found, including Heuffel's crocus (Crocus heuffelianus), bird's-nest orchid (Neottia nidus-avis), two-leaved orchid (Epipactis helleborine), purple orchid (E. purpurata), and deadly nightshade (Atropa belladonna). From the "red-listed" animals in the areas adjacent to the reserve (near the village of Rukhotyn in Khotyn district), the Papilio machaon and Eudia pavonia were identified. Their presence is entirely possible within the natural heritage as well.
3	**Ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Шилівський ліс»** Botanical Nature Heritage of National Significance "Shylivskiy Forest"		
		Площа: 60,0 га. Розташування: Дністровський район, Колінківецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Сокирянське ЛГ». Утворення: 14 серпня 1961 року (пам'ятка природи місцевого значення «Шилівський ліс»); 30 березня 1981 року (ботанічна пам'ятка природи республіканського значення «Шилівський ліс»). Характерним для цього заповідного об'єкта є те, що крім бука лісового (*Fagus sylvatica*) до складу деревостану в невеликій кількості входять дуб звичайний (*Quercus robur*) і граб звичайний (*Carpinus betulus*). Тут переважають чисті пристигаючі бучини І класу бонітету віком понад 100 років. Найбільшу площу займає бучина рідкотравна (*Fagetum (sylvaticae) nudum*), поширена на випуклих ділянках верхніх частин схилів південної експозиції. Зустрічаються також угруповання асоціацій бучини волосистоосокової (*F. Caricosum (pilosae))* і підмаренникової (*F. galiosum (odorati*)). З рослин, занесених до Червоної книги України, виявлені гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*), зозулині сльози яйцеподібні (*Listera ovata*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*) та коручка пурпурова (*E. purpurata*).	Area: 148.3 acres. Location: Kolinkivetske Forestry, Dnistrovskyi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Sokyryanske Forest Enterprise." Established on August 14, 1961 (local natural heritage "Shylivskyi Forest"); March 30, 1981 (botanical natural heritage of republican significance "Shylivskyi Forest"). A characteristic feature of this reserve is that in addition to Fagus sylvatica, Quercus robur, and Carpinus betulus are present in small quantities in the stand. The predominant forest type consists of pure naturally regenerated beech stands of the 1st bonitet class, aged over 100 years. The largest area is occupied by the rare grassy beech association (Fagetum (sylvaticae) nudum), which is widespread on convex areas of the upper parts of south-facing slopes. There are also associations of the hairy sedge beech forest (F. Caricosum (pilosae)) and the fragrant orchid beech forest (F. galiosum (odorati)). Among the plants listed in the Red Book of Ukraine, the bird's-nest orchid (Neottia nidus-avis), oval-leaved twayblade (Listera ovata), two-leaved orchid (Epipactis helleborine), and purple orchid (E. purpurata) were found.

4	**Ботанічна пам’ятка природи загальнодержавного значення «Тисовий яр»** **Botanical Nature Heritage of National Significance “Tysovyi Raviner”**		
		Площа: 10,0 га. Розташування: Чернівецький район, Кучурівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 24 лютого 1964 року (пам’ятка природи місцевого значення «Тисовий яр», площа 2,0 га); 30 травня 1979 року № 198 (ботанічна пам’ятка природи «Тисовий яр», площу збільшено до 10,0 га); 30 березня 1981 року (ботанічна пам’ятка природи республіканського значення «Тисовий яр»). Місцезростання тису ягідного *(Taxus baccata*) в околицях с. Глибочок приурочене до умов дуже розчленованого рельєфу та є найбільшим за площею і чисельністю особин цього виду в Чернівецькій області. Воно розташоване на західних, північно-західних і північних схилах глибокого яру, по якому протікає потік. Схили яру місцями дуже стрімкі, розсічені балками, ускладнені зсувами. У верхній частині схилу на виположених ділянках тис поодинокими екземплярами зростає у складі дубової бучини рідкотравної (*Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) nudum*) і бучини рідкотравної (*Fagetum (sylvaticae) nudum*). До умов розсіченого рельєфу приурочені тисові бучини, які занесені до Зеленої книги України. Вони представлені такими асоціаціями: тисова бучина рідкотравна (*F. taxosum (baccatae) nudum)*, підмаренникова (*F. taxoso (baccatae) galiosum (odorati*)), квасеницева (*F. taxoso (baccatae*) *oxalidosum (acetosellae*)) і плющева (*F. taxoso (baccatae) hederosum (helicis)*). Тут тис формує другий ярус з повнотою 0,5–1,0. У нижній частині схилу, де берегами потоку трапляються вирівняні ділянки, тис зростає у складі грабової бучини хвощової (*Caprineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) equisetosum (hiemale)*). З деревних рослин у межах заповідної ділянки трапляються явір (*Acer pseudoplatanus*), клен гостролистий (*A. platanoides*), ялиця біла (*Abies alba*), ясен звичайний (*Fraxinus excelsior*), берека (*Sorbus torminalis*), смерека (*Picea abies*), вільха сіра (*Alnus incana*), липа серцелиста (*Tilia cordata*), дуб скельний (*Quercus petraea*), черешня (*Cerasus avium*) та деякі інші види. Ярус підліску виражений слабо; в його складі поодинокими екземплярами зростають свидина кров’яна (*Swida sanguinea*), калина звичайна (*Viburnum opulus*), жимолость пухната (*Lonicera xylosteum*), бузина чорна (*Sambucus nigra*), ліщина звичайна (*Corylus avellana*), вовчі ягоди звичайні (*Daphne mezereum*) й інші. У трав’яному ярусі виявлено понад 80 видів. Необхідно відмітити наявність відносно значної кількості вищих спорових рослин: баранець звичайний (*Huperzia selago*), плаун булавоподібний (*Lycopodium clavatum*), плаун річний (*L. annotinum*), хвощ великий (*Equisetum telmateia*), хвощ лісовий (*E. sylvaticum*), хвощ зимуючий (*E. hyemale),* безщитник жіночий (*Athyrium filix-femina*), щитник чоловічий (*Dryopteris filix-mas*), щитник шартрський (*D. carthusiana*), щитник австрійський (*D. austriaca*), багаторядник шипуватий (*Polystichum aculeatum*), голокучник дубовий (*Gymnocarpium dryopteris*), багатоніжка звичайна (*Polypodium vulgare*). Загалом, на території пам’ятки природи зростають понад 100 видів судинних рослин. Значною є частка бореальних (смерека, хвощеподібні, плауноподібні,	Area: 24.7 acres. Location: Kuchurivske Forestry, Chernivtsi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise." Established on February 24, 1964 (local natural heritage “Tysovyi Raviner”, area 4.9 acres); May 30, 1979, No. 198 (botanical natural heritage “Tysovyi Raviner" area increased to 10.0 hectares); March 30, 1981 (botanical natural heritage of republican significance “Tysovyi Raviner”). The habitat of the common yew (Taxus baccata) near the village of Hlybochok is associated with the conditions of a highly dissected relief and is the largest in terms of area and number of individuals of this species in the Chernivtsi region. It is located on the western, northwestern, and northern slopes of a deep gorge through which a stream flows. The slopes of the gorge are steep in places, cut by ravines, and complicated by landslides. In the upper part of the slope, in exposed areas, yew grows individually as part of the rare grassy oak-beech forest (Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) nudum) and rare grassy beech forest (Fagetum (sylvaticae) nudum). The yew stands associated with the dissected relief conditions are listed in the Green Book of Ukraine. They are represented by the following associations:. F. taxosum (baccatae) nudum, F. taxoso (baccatae) galiosum (odorati), F. taxoso (baccatae) oxalidosum (acetosellae) and F. taxoso (baccatae) hederosum (helicis). Here, yew forms the second layer with a coverage of 0.5–1.0. In the lower part of the slope, where there are level areas along the stream banks, yew grows as part of the hornbeam forest with horsetail (Caprineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) equisetosum (hiemale)). Among the woody plants within the protected area, you can find:. Acer pseudoplatanus, A. platanoides, Abies alba, Fraxinus excelsior, Sorbus torminalis, Picea abies, Alnus incana, Tilia cordata, Quercus petraea, Cerasus avium. The understory layer is weakly expressed, and among its specimens, you can find Swida sanguinea, Viburnum opulus, Lonicera xylosteum, Sambucus nigra, Corylus avellana, Daphne mezereum, and others. In the herbaceous layer, over 80 species have been identified. It is noteworthy for the relatively significant presence of higher spore-bearing plants: Huperzia selago, Lycopodium clavatum, L. annotinum, Equisetum telmateia, E. sylvaticum, E. hyemale, Athyrium filix-femina, Dryopteris filix-mas, D. carthusiana, D. austriaca, Polystichum aculeatum, Gymnocarpium dryopteris, Polypodium vulgare. In total, over 100 species of vascular plants grow within the territory of the natural monument. A significant portion of these plants include boreal species (such as spruce, horsetails, ferns, lady's slipper orchid, one-sided wintergreen (Orthilia secunda), round-leaved wintergreen (Pyrola rotundifolia), and two-leaved false lily of the valley (Maianthemum bifolium)), montane species (such as silver fir, showy oxeye daisy (Telekia speciosa), European toadflax (Linaria alpina), fragrant false goldenrod (Aposeris foetida), and whorled Solomon's seal (Polygonatum verticillatum)), and sub-Mediterranean elements (such as heather, wood spurge (Euphorbia amygdaloides), and common ivy (Hedera helix)). Among the plants listed in the Red Book of Ukraine, in addition to the mentioned yew, common juniper, marsh cinquefoil, and heather, the natural

		безщитник жіночий, ортилія однобока (*Orthilia secunda*), грушанка круглолиста (*Pyrola rotundifolia*), веснівка дволиста (*Majanthemum bifolium*)), монтанних (ялиця біла, крем'яник гарний (*Telekia speciosa*), багаторядник шипуватий, апозерис смердючий (*Aposeris foetida*), купина кільчаста (*Polygonatum verticillatum*)), субсередземноморських (берека, молочай мигдалеподібний (*Euphorbia amygdaloides*), плющ звичайний (*Hedera helix*)) елементів. З рослин, занесених до Червоної книги України, крім зазначених вище тису ягідного, баранця звичайного, плауна річного та береки, на території пам'ятки природи зростають зеленица сплюснута (*Diphasiastrum complanatum*), зозулині черевички справжні (*Cypripedium calceolus*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), любка дволиста (*Platanthera bifolia*), любка зеленоквіткова *(P. chlorantha*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*), пальчатокорінник Фукса (*Dactylorhiza fuchsii*), булатка довголиста (*Cephalanthera longifolia*) і булатка великоквіткова (*C. grandiflora*) – всього 13 видів.	monument also hosts the flattened clubmoss (Diphasiastrum complanatum), lady's slipper orchid (Cypripedium calceolus), broad-leaved helleborine (Epipactis helleborine), lesser butterfly-orchid (Platanthera bifolia), greater butterfly-orchid (Platanthera chlorantha), bird's-nest orchid (Neottia nidus-avis), common spotted orchid (Dactylorhiza fuchsii), long-leaved helleborine (Cephalanthera longifolia), and large-flowered helleborine (Cephalanthera grandiflora) – totalling 13 species.
5	**Ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Урочище «Білка» Botanical Nature Heritage of National Significance "Bilka Tract"**		
		Площа: 6,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Панка. Підпорядкування: Сторожинецька громада. Утворення: 30 травня 1979 року (ботанічна пам'ятка природи «Білка»); 30 березня 1981 року (ботанічна пам'ятка природи республіканського значення «Урочище «Білка»). У межах охоронюваної території поширені луки формації костриці лучної (*Festuceta pratensis*), які представлені асоціацією *Festucetum (pratensis) agrostidosum (tenuis)* із загальним проективним покриттям 60–80 % і видовою насиченістю травостою 33–35 видів на 100 м2. Ці луки розташовані на узліссі яглицевої діброви (*Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae*)). Весняний аспект тут утворюють занесені до Червоної книги України рябчик шаховий (*Fritillaria meleagris*) і білоцвіт весняний (*Leucojum vernum*). Протягом останніх років вдалося виявити лише поодинокі особини цих раритетних рослин, а також підсніжника білосніжного (*Galanthus nivalis*). Якщо раніше це була діброва яглицева, то нині вона являє собою розріджене дубове насадження паркового характеру з повною відсутністю підліску і трав'яним покривом. Статусу загальнодержавного доцільно надати розташованому неподалік ботанічному заказнику місцевого значення «Білка», де зростає третинний релікт бруслина карликова *(Euonymusnana*), яка занесена до Червоної книги України.	Area: 14.8 acres. Location: outskirts of Panka village, Chernivtsi district. Subordination: Storozhenets community. Establishment: May 30, 1979 (Botanical nature heritage "Bilka"); March 30, 1981 (Botanical nature heritage of republican significance "Bilka locality"). Within the protected area, there are meadows of the grass formation Festuca pratensis, represented by the association Festucetum (pratensis) agrostidosum (tenuis) with a total projected coverage of 60–80% and a species richness of vegetation of 33–35 species per 100 m2. These meadows are located on the forest edge of the hornbeam forest (Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae)). The spring aspect is characterized by species listed in the Red Book of Ukraine, including the chessboard lily (Fritillaria meleagris) and spring snowflake (Leucojum vernum). In recent years, only individual specimens of these rare plants have been identified, along with the snowdrop (Galanthus nivalis). If it was once a hornbeam forest, it now represents a sparse oak planting of a park-like nature with a complete absence of undergrowth and herbaceous cover. It is appropriate to assign the status of national significance to the nearby botanical reserve of local significance "Bilka," where the tertiary relict dwarf spindle tree (Euonymus nana), listed in the Red Book of Ukraine, is growing.
6	**Комплексна пам'ятка природи місцевого значення «Озера Очеретяні» Complex Natural Heritage of Local Significance "Ocheretiani Lakes"**		
		Площа: 4,6 га. Розташування: Дністровський район, околиці с. Ширівці. Підпорядкування: Недобоївська сільська рада. Утворення: 16 червня 2000 року. Озера розташовані на плоскій, злегка горбистій поверхні Хотинської височини 1,1 км північніше с. Ширівці. Найбільше озеро площею 1,4 га займає пологу реліктову карстову лійку поверхневого вилуговування вапняковистих пісковиків сармату діаметром до 200 м і глибиною 3–4 м. У періоди посух вода практично зникає. Менше озеро перетворене на штучну копанку у днищі великої	Area: 11.4 acres. Location: outskirts of Shyrivtsi village, Dnistrovskyi district. Subordination: Nedoboivska rural community. Founded: 16 June, 2000. The lakes are situated on the flat, slightly undulating surface of the Khotyn Upland, 1.1 km north of the village of Shyrivtsi. The largest lake, covering an area of 3.5 acres, occupies a gentle relict karst funnel of surface leaching of Sarmatian limestone sandstones with a diameter of up to 200 m and a depth of 3–4 m. During dry periods, the water practically disappears. A smaller lake has been transformed into an artificial pit at the

		виположеної карстової депресії площею 12 га; довкола ростуть дерева. Використовується для локального випасу худоби. У межах заповідного об'єкта домінуюче становище займають *Phragmition communis* – угруповання вкоріненних у ґрунті рослин, нижні частини яких здебільшого перебувають під водою. В їхньому складі найчастіше трапляються очерет звичайний (*Phragmites australis*), рогіз вузьколистий (*Typha angustifolia*), рогіз широколистий *(T. latifolia),* їжача голівка пряма (*Sparganium erectum*), півники болотні (*Iris pseudacorus*), сусак зонтичний (*Butomus umbellatus*). З «червонокнижних» видів тварин тут раніше виявляли карася звичайного (*Carassius carassius*). Отже, в межах заповідного об'єкта охороняються цінні водно-болотні комплекси в реліктових карстових лійках вершинного плато Хотинської височини. Пам'ятка природи має велику науково-пізнавальну цінність як рідкісний тип поверхневого озерного карсту в незвичних для цього гідрогеологічних умовах.	bottom of a large, inclined karst cavity with an area of 29.7 acres; trees grow around it. It is used for local livestock grazing. Within the protected area, the dominant vegetation is represented by Phragmition communis – communities of plants rooted in the soil, the lower parts of which are mostly submerged in water. Among them, the most common are Phragmites australis, Typha angustifolia, T. latifolia, Sparganium erectum, Iris pseudacorus, Butomus umbellatus. Among the "red-listed" animal species, the common carp (Carassius carassius) was previously identified within the protected area. Therefore, valuable aquatic and marsh complexes in relict karst funnels on the summit plateau of the Khotyn Upland are conserved within the protected area. The natural heritage holds significant scientific and educational value as a rare type of surface karst lake in hydrogeological conditions unusual for this region.
7	**Комплексна пам'ятка природи місцевого значення «Ржавинецьке болото»** Complex Natural Heritage of Local Significance "Rzhavynetske Swamp"		
		Площа: 4,4 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Ржавинці. Підпорядкування: Юрковецька громада. Утворення: 17 березня 1992 року. Розташована 1 км північніше с. Ржавинці та являє собою озеро карстового походження на останніх стадіях евтрофікації. Займає днище плоскої карстової лійки діаметром 200–240 м і висотою бортів 0,5–5 м залежно від розміщення на макросхилі північної експозиції. Водне плесо у тривалі сухі сезони майже повністю зникає. Тут сформувалася водна і прибережно-водна рослинність у складі якої переважають угруповання очерету звичайного (*Phragmiteta australis*). Фрагментарно трапляються ценози рогозу широколистого (*Typheta latifoliae*). У складі : лепешняк плаваючий (*Glyceria fluitans*), лепешняк великий *(G. maxima*), півники болотні *(Iris pseudacorus*), частуха подорожникова (*Alisma plantago-aquatica*), сусак зонтичний (*Butomus umbellatus*), вербозілля звичайне (*Lysimachia vulgaris*), осока несправжньосмикавцева (*Carex pseudocyperus*) й інші. Пам'ятка природи як цінний водно-болотний комплекс у карстовій западині на останніх стадіях евтрофікації має науково-пізнавальне й екологічне значення.	Area: 10.9 acres. Location: outskirts of Rzhavyntsi village, Chernivtsi district. Subordination: Yurkovetska community. Founded: 17 March, 1992. Located 1 km north of the village of Rzhavyntsi, this is a karst lake in the final stages of eutrophication. It occupies the bottom of a flat karst funnel with a diameter of 200–240 m and a height of the banks ranging from 0.5 to 5 m, depending on their location on the macro-slope of the northern exposure. The water body almost completely disappears during prolonged dry seasons. Water and shoreline vegetation has formed here, dominated by communities of common reed (Phragmites australis). There are also fragmentary occurrences of broad-leaved cattail (Typha latifolia) communities. There are also floating sweet grass (Glyceria fluitans), great manna grass (G. maxima), yellow flag iris (Iris pseudacorus), water plantain (Alisma plantago-aquatica), flowering rush (Butomus umbellatus), loosestrife (Lysimachia vulgaris), false cyperus sedge (Carex pseudocyperus), and others are among the plant species found in the area. The natural heritage, as a valuable aquatic and marsh complex in a karst cavity in the final stages of eutrophication, holds scientific, educational, and ecological significance.
8	**Комплексна пам'ятка природи місцевого значення «Городище»** Complex Natural Heritage of Local Significance "Horodyshche"		
		Площа: 10,6 га. Розташування: Чернівецький район, Верхньопетрівецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 16 жовтня 2006 року. Цінна археологічна пам'ятка голіградської та слов'янської культур IX–X ст. Її територія вкрита молодим лісом з домінування бука лісового (*Fagus sylvatica*) і граба звичайного (*Carpinus betulus*). З «червонокнижних» видів рослин виявлені коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine)* і гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*).	Area: 26.2 acres. Location: Verkhnopetrivetske Forestry, Chernivtsi District. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forest Enterprise." Established on October 16, 2006. This area is a valuable archaeological site of the Holihrad and Slavic cultures of the 9th–10th centuries. The territory is covered with young forest dominated by European beech (Fagus sylvatica) and common hornbeam (Carpinus betulus). Among the "red-listed" plant species, the epipactis helleborine (Epipactis helleborine) and bird's-nest orchid (Neottia nidus-avis) have been identified.
9	**Комплексна пам'ятка природи місцевого значення «Білий потік»** Complex Natural Heritage of Local Significance "Bilyi Stream"		
		Площа: 5,0 га. Розташування: Вижницький район, околиці с. Сарата, лісодільянка Перкалаб.	Area: 12.4 acres. Location: forest area Perkalab, outskirts of Sarata village, Vyzhnytsia district.

		Підпорядкування: Національний природний парк «Черемоський». Утворення: 21 грудня 1993 року. Розташована в підніжжі і нижній частині схилу хр. Чорний Діл на лівому березі р. Сарата (один з витоків Білого Черемошу) напроти впадіння в неї Чорного потоку (4 км південніше хутора Перкалаб). Існує припущення, що ця територія є зоною розвантаження вод вертикально-похиленої спелеокарстової системи у тріас-юрських карбонатних кліпенах хр. Чорний Діл, зокрема найближчого Молочнобратського карстового масиву, з його перевищенням над цим об'єктом у 400–450 м. Для зазначеної ділянки характерна різноманітність мікрорельєфу, що зумовлює різноманіття рослинного покриву. Особливе природоохоронне значення тут мають карбонатні приджерельні угруповання класу *Montio-Cardaminetea*, які належать до союзу *Cratoneurion commutati.* У їхньому складі переважно домінують мохи, а також ростуть стенотопні види з широким ареалом, багато з яких є рідкісними – зозулині сльози серцелисті (*Listera cordata*), міхурниця гірська (*Cystopteris montana*), сверція багаторічна (*Swertia perennis*), товстянка альпійська (*Pinguicula alpina*), язичник сибірський (*Ligularia sibirica*), кортуза Маттіолі (*Cortusa matthioli*), а також загальнокарпатський ендемік костриця карпатська (*Festuca carpatica*). Болота такого типу трапляються в Українських Карпатах дуже рідко. Має науково-пізнавальне значення. Комплексна пам'ятка природи місцевого значення «Білий потік» входить до складу НПП «Черемоський».	Subordination: National Nature Park "Cheremoskyi" Founded: 21 December 1993. Located at the foothills and lower part of the slope of Mount Chornyi Dil on the left bank of the Sarata River (one of the tributaries of the Bilyi Cheremosh River) across from the confluence of the Chornyi Stream (4 km south of the Perkalab khutor). There is a hypothesis that this area serves as a discharge zone for water from the vertically-inclined speleokarst system in the Triassic-Jurassic carbonate rocks of Mount Chornyy Dil, particularly the nearby Molochnobratskyi karst massif, with an elevation difference of 400–450 m above this object. The specified area is characterized by a diversity of micro-reliefs, leading to a variety in the plant cover. Of particular nature conservation importance are the carbonate sub-Jerelian communities of the class Montio-Cardaminetea, which belong to the alliance Cratoneurion commutati. Mosses predominantly dominate these communities, along with stenotopic species with a wide range, many of which are rare, such as Listera cordata, Cystopteris montana, Swertia perennis, Pinguicula alpina, Ligularia sibirica, Cortusa matthioli, Festuca carpatica. Swamps of this type are very rarely found in the Ukrainian Carpathians. It holds scientific and educational value. The complex natural heritage of local significance, "Bilyi Potik", is part of the Cheremoskyi National Nature Park.
10	**Комплексна пам'ятка природи місцевого значення «Німчич»** Complex Natural Heritage of Local Significance "Nimchych"		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Вижницький район, Розтоківське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Путильське ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється насадження невідомого походження модрини польської (*Larix polonica*), яка занесена до Червоної книги України. Деревостан віком понад 100 років, повнота 0,2. У підліску переважає ялівець звичайний (*Juniperus communis*). Відмічені також «червонокнижні» любка дволиста (*Platanthera bifolia*), траунштейнера куляста (*Traunsteinera globosa*) і шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus*). Заповідна ділянка розташована поблизу туристичних маршрутів, має як наукове, так і естетичне значення.	Area: 4.9 acres. Location: Roztokivske Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Putylske Forest Enterprise." Established on May 30, 1979. The protected area preserves a planting of the unknown origin of Larix polonica, which is listed in the Red Book of Ukraine. The forest stand is over 100 years old, with a completeness index of 0.2. The understory is predominantly composed of common juniper (Juniperus communis). Also noted are "red-listed" species such as the two-leaved orchid (Platanthera bifolia), globe orchid (Traunsteinera globosa), and Heuffel's crocus (Crocus heuffelianus). The reserve area is located near tourist routes and holds both scientific and aesthetic significance.
11	**Комплексна пам'ятка природи місцевого значення «Смереки на садибі Лук'яна Кобилиці»** Complex Natural Heritage of Local Significance "Smereky na Sadubi Lukiana Kobylytsi" ("Spruces at the estate of L. Kobylitsia")		
		Площа: 0,005 га. Розташування: Вижницький район, с. Сергії. Підпорядкування: Путильська громада. Утворення: 24 лютого 1964 року (пам'ятка природи місцевого значення «Смереки на садибі Л. Кобилиці», без зазначення площі); 30 травня 1979 року (комплексна пам'ятка природи місцевого значення «Смереки на садибі Лук'яна Кобилиці», площа 0,005 га). Пам'ятка має перш за все історико-меморіальне значення. Вона створена для охорони смерек (*Picea abies*), посаджених батьком депутата австрійського парламенту від Буковини Лук'яна Кобилиці, який очолював селянський рух на Путильщині в середині XIX ст. Дерева ростуть біля родової садиби Кобилиць на хуторі Красний Діл.	Area: 12.4 acres. Location: Serhii village, Vyshnytsia district. Subordination: Putylska community.Founded: February 24, 1964 (local natural heritage "Smereky na Sadubi Lukiana Kobylytsi" without specifying the area); May 30, 1979 (complex natural heritage of local significance "Smereky na Sadubi Lukiana Kobylytsi," area 12.4 acres). This heritage is primarily of historical and memorial significance. It was established to protect spruce trees (Picea abies) planted by the father of Lukian Kobylitsia, a deputy to the Austrian parliament from Bukovina. Lukian Kobylitsia led the peasant movement in the Putyla region in the mid-19th century. The trees grow near the ancestral estate of the Kobylitsia family in the Krasnyi Dil Khutor.

12	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Вікові липи»** Botanical Nature Heritage of Local Significance "Vikovi Lypy".		
		Площа: 2,5 га. Розташування: Дністровський район, околиці с. Ломачинці. Підпорядкування: Сокирянська рада. Утворення: 20 грудня 2001 року. Створена для охорони мальовничого насадження вікових дерев липи серцелистої (Tilia cordata), яке має естетичне, історичне та науково-лісівниче значення.	Area: 6.2 acres. Location: outskirts of Lomachyntsi village, Dnistrovskyi district. Subordination: Sokyrianska community. Establishment: December 20, 2001. Created for the protection of a picturesque planting of century-old heart-leaved linden trees (Tilia cordata), which hold aesthetic, historical, and scientific-forestry significance.
13	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Липа сріблясta»** Botanical Nature Heritage of Local Significance "Lypa sribliasta" ("Silver linden")		
		Площа: 0,7 га. Розташування: Дністровський район, Сокирянське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Сокирянський ЛГ». Утворення: 20 грудня 2001 року. Створена для охорони насаджень липи сріблястої (*Tilia argentea*) – європейсько-середземно-морського виду. Має естетичне та науково-пізнавальне значення.	Area: 1.7 acres. Location: Sokyrianske Forestry, Dnistrovskyi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Sokyrianskyi Forest Enterprise." Establishment: December 20, 2001. Created for the protection of plantings of silver lime (Tilia argentea) – a European-Mediterranean-sea species. It holds aesthetic and scientific-educational significance.
14	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Платан східний (чинар)»** Botanical Nature Heritage of Local Significance "Platan shidnyi (chinar)"		
		Площа: 0,01 га. Розташування: Дністровський район, с. Ломачинці. Підпорядкування: Ломачинецька загальноосвітня школа I–III ступенів. Утворення: 30 травня 1979 року. Створена для охорони цінного деревного екзота платана східного (*Platanus orientalis*) віком понад 100 років, який росте у дворі місцевої школи.	Area: 0.02 acres. Location: Lomachyntsi village, Dnistrovskyi district. Subordination: Lomachynetska Comprehensive School I–III Levels. Establishment: May 30, 1979. Created for the protection of a valuable arboreal exotic, the Oriental Plane tree (Platanus orientalis), aged over 100 years, grows in the courtyard of the local school.
15	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Сосна чорна»** Botanical Nature Heritage of Local Significance "Sosna Chorna" ("Black pine")		
		Площа: 8,7 га. Розташування: Дністровський район, Ломачинецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Сокирянський ЛГ». Утворення: 20 грудня 2001 року. Створена для охорони вікових лісокультур сосни австрійської (*Pinus austriaca*) – деревного екзота родом з Центральної і Південної Європи. Має науково-лісівниче значення.	Area: 21.5 acres. Location: Lomachynske Forestry, Dnistrovskyi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Sokyrianskyi Forest Enterprise." Establishment: December 20, 2001. Created for the protection of age-old forest cultures of Austrian Pine (Pinus austriaca) – a tree exotic native to Central and Southern Europe. It holds scientific-forestry significance.
16	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Сторічний дуб»** Botanical Nature Heritage of Local Significance "Storichnyi Dub" ("Centenary Oak")		
		Площа: 0,03 га. Розташування: Дністровський район, Романківецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Сокирянський ЛГ». Утворення: 20 грудня 2001 року. Створена для охорони вікового дерева дуба звичайного (*Quercus robur*), який має естетичне, історичне та науково-лісівниче значення.	Area: 0.07 acres. Location: Romankivetske Forestry, Dnistrovskyi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Sokyrianskyi Forest Enterprise." Establishment: December 20, 2001. Created for the protection of an age-old Common Oak tree (Quercus robur), which holds aesthetic, historical, and scientific-forestry significance.
17	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Урочище «Жафино»** Botanical Nature Heritage of Local Significance "Zhafyno tract"		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Дністровський район, околиці с. Василівка. Підпорядкування: Сокирянська громада. Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється невелика ділянка остепненої луки, у складі якої ростуть занесені до Червоної книги України горицвіт весняний (*Adonis vernalis*) і сон лучний (*Pulsatilla pratensis*). Ці високодекоративні весняні види спорадично трапляються у Прут-Дністер'ї як складові лучно-степових і степових комплексів.	Area: 4.9 acres. Location: outskirts of Vasylivka village, Dnistrovskyi district. Subordination: Sokyrianska community. Establishment: May 30, 1979. A small area of steppe meadow is protected, within which grow species listed in the Red Book of Ukraine: Adonis vernalis (spring pheasant's eye) and Pulsatilla pratensis (meadow pasqueflower). These highly decorative spring species are sporadically found in the Prut-Dniester region as components of meadow-steppe and steppe complexes.
18	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Чотири тополі»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Chotyry Topoli"**		
		Площа: 0,02 га. Розташування: Дністровський район, с. Розкопинці. Підпорядкування: Сокирянська громада. Утворення: 30 травня 1979 року. Створена для охорони чотирьох дерев тополі білої (*Populus*	Area: 0.05 acres. Location: Rozkopyntsi village, Dnistrovskyi district. Subordination: Sokyrianska community. Foundation: 30 May 1979. It was set up for the reservation of four Populus alba trees, which are more than 100 years old, with a diameter exceeding 2

		alba) віком понад 100 років, діаметром більше 2 м і заввишки близько 40 м. Має естетичне значення.	meters and a height of about 40 meters. It has aesthetic value.
19	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ділянка конвалії» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Dilianka Konvalii" ("Lily of the Valley.")**		
		Площа: 3,0 га. Розташування: Дністровський район, Новоселицьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Сокирянський ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється лісовий масив, у трав'яному ярусі якого домінує декоративна лікарська рослина, що використовується як в офіційній, так і в народній медицині – конвалія звичайна (*Convallaria majalis*). Деревний ярус формують граб звичайний (*Carpinus betulus*), клен польовий (*Acer campestre*), клен гостролистий (*A. platanoides*), клен татарський (*A. tataricum*), до яких домішуються явір (*A. pseudoplatanus*), ясен звичайний (*Fraxinus excelsior*), липа серцелиста (*Tilia cordata*). У підліску ростуть калина цілолиста (*Viburnum lantana*), свидина кров'яна (*Swida sanquinea*), бузина чорна (*Sambucus nigra*), бруслина європейська (*Euonymus europaea*) і бруслина бородавчаста (*E. verrucosa*). Трав'яний ярус, окрім конвалії звичайної, утворюють зірочник ланцетоподібний (*Stellaria holostea*), купина широколиста (*Polygonatum latifolium*), підмаренник чіпкий (*Galium aparine*), яглиця звичайна (*Aegopodium podagraria)*, копитняк європейський (*Asarum europaeum*) та інші. З рослин, занесених до Червоної книги України, виявлені лілія лісова (*Lilium martagon*) і гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*).	Area: 7.4 acres. Location: Novoselytsi Forestry, Dnistrovskyi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine," Sokiryany Forest Management. Established on May 30, 1979. It protects a forest massif, where the herbaceous layer is dominated by the decorative medicinal plant used in official and folk medicine – Lily of the Valley (Convallaria majalis). The tree layer is formed by Common Hornbeam (Carpinus betulus), Field Maple (Acer campestre), Norway Maple (A. platanoides), Tatarian Maple (A. tataricum), with the addition of Sycamore Maple (A. pseudoplatanus), Common Ash (Fraxinus excelsior), and Small-leaved Lime (Tilia cordata). The understory includes Wayfaring Tree (Viburnum lantana), European Red Elder (Swida sanquinea), Black Elder (Sambucus nigra), European Spindle (Euonymus europaea), and Warty Spindle (E. verrucosa). In the herbaceous layer, besides Lily of the Valley, there are also Greater Stitchwort (Stellaria holostea), Solomon's Seal (Polygonatum latifolium), Cleavers (Galium aparine), Ground Elder (Aegopodium podagraria), European Wild Ginger (Asarum europaeum), and others. Among the plants listed in the Red Book of Ukraine, the discovery includes the Martagon Lily (Lilium martagon) and Bird's-nest Orchid (Neottia nidus-avis).
20	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Буково-дубова ділянка» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Bukovo-Dubova Dilianka" ("Beech and oak site".**		
		Площа: 5,0 га. Розташування: Чернівецький район, Чорнівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється віковий буковий ліс за участю дуба скельного (*Quercus petraea*). Пам'ятка природи розташована у припрутській частині Хотинської височини, де переважають букові ліси. Один з осередків таких лісів за участю дуба скельного умовно корінного характеру представлено на території заповідної ділянки, яка приурочена до пологого схилу північної експозиції стрімкістю 10°. У геоботанічному відношенні це дубова бучина рідкотравна *(Querceto (petraeae)-Fagetum (sylvaticae) nudum*). Пам'ятка природи входить до складу РЛП «Чернівецький».	Area: 12.6 acres. Location: Chernivtsi Forestry, Chernivtsi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine," Chernivtsi Forest Management. Established on May 30, 1979. It protects an age-old beech forest with the participation of sessile oak (Quercus petraea). The natural monument is located in the Prut region of the Khotyn Upland, where beech forests prevail. One of the centres of such forests, featuring sessile oak of a conditionally indigenous character, is represented in the territory of the reserved area, which is located on the gentle northern slope with a steepness of 10°. In geobotanical terms, this is a rare grassy oak-hornbeam forest (Querceto (petraeae)-Fagetum (sylvaticae) nudum). The natural monument is part of the Chernivtsi Regional Landscape Park.
21	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Вікові дуби» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Vikovi Duby" ("Century-old oaks")**		
		Площа: 0,01 га. Розташування: Чернівецький район, с. Ревне. Підпорядкування: Ревнянський загальноосвітній навчальний заклад І ступеня. Утворення: 27 грудня 2002 року. Створена для охорони двох столітніх дерев дуба звичайного (*Quercus robur),* які ростуть на території сільської школи. Має естетичне, історичне та науково-пізнавальне значення.	Area: 0.02 acres. Location: Revne village, Chernivtsi district. Subordination: Revniansky Primary School, was established on December 27, 2002. It was created to protect two century-old common oak trees (Quercus robur) growing on the territory of the rural school. It holds aesthetic, historical, and scientific-educational significance.
22	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Два велетні» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Dva Veletni"**		
		Площа: 0,01 га. Розташування: Чернівецький район, с. Стрілецький Кут. Підпорядкування: Мамаївська громада. Утворення: 27 грудня 2002 року. Створена для охорони двох вікових дерев дуба звичайного (*Quercus robur*). Має естетичне, історичне та науково-пізнавальне значення.	Area: 0.02 acres. Location: Striletskyi Kut village, Chernivtsi district. Subordination: Mamaivska community. Foundation: 27 December 2002. Created to protect two century-old common oak trees (Quercus robur). It holds aesthetic, historical, and scientific-educational significance.

23	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Дубово-букова ділянка»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Dubovo-Bukova Dilianka"**		
		Площа: 2,3 га. Розташування: Чернівецький район, Ревнянське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється вікове дубово-букове насадження корінного типу. Ділянка являє собою букову діброву рідкотравну *(Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) nudum)* з домішкою граба звичайного *(Carpinus betulus*). Трав'яний покрив зріджений у зв'язку з добре розвинутим підростом бука лісового (*Fagus sylvatica*). Відбувається поступова заміна буково-дубового насадження на дубово-букове. Середній вік дуба звичайного (*Quercus robur*) – понад 200 років, є одне дерево віком понад 400 років. Середній вік бука лісового – понад 100 років. Крім лісівничого значення як еталонне насадження корінного типу, наукового як об'єкт для спостереження взаємодії дуба і бука, має естетичне значення. Входить до складу РЛП «Чернівецький».	Area: 5.7 acres. Location: Revne Forestry, Chernivtsi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine," Chernivtsi Forest Management. Foundation: 30 May 1979. Protected is an age-old oak-beech stand of indigenous type. The area represents a rare grassy oak-hornbeam forest (Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) nudum) with an admixture of Common Hornbeam (Carpinus betulus). The herbaceous cover is sparse due to well-developed beech saplings (Fagus sylvatica). There is a gradual replacement of beech-oak planting with oak-beech. The average age of Common Oak (Quercus robur) is over 200 years, with one tree over 400 years old. The average age of European Beech (Fagus sylvatica) is over 100 years. Apart from its forestry significance as an exemplary stand of indigenous type, and its scientific value as an object for observing the interaction between oak and beech, it also holds aesthetic importance. It is part of the Chernivtsi Regional Landscape Park.
24	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ревнянський дуб».** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Revnianskyi Dub"**		
		Площа: 0,01 га. Розташування: Чернівецький район, Ревнянське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецький ЛГ». Утворення: 28 квітня 2005 року. Створена з метою охорони вікового дерева дуба звичайного (*Quercus robur*). Має естетичне, історичне та науково-лісівниче значення. Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ревнянський дуб» входить до складу РЛП «Чернівецький».	Area: 0.02 acres. Location: Revne Forestry, Chernivtsi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine," Chernivtsi Forest Management. Foundation: 28 April 2005. Established to protect an age-old common oak tree (Quercus robur), the botanical heritage of local significance, "Revnianskyi Dub" serves aesthetic, historical, and scientific forestry purposes. It is part of the Chernivtsi Regional Landscape Park.
25	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Реліктові дуби»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Reliktovi Duby"**		
		Площа: 0,01 га. Розташування: Чернівецький район, с. Стрілецький Кут. Підпорядкування: Мамаївська громада. Утворення: 27 грудня 2002 року. Створена для охорони двох вікових дерев дуба звичайного (*Quercus robur*). Має естетичне, історичне та науково-пізнавальне значення.	Area: 0.02 acres. Location: Striletskyi Kut village, Chernivtsi district. Subordination: Mamaivska community. Foundation: 27 December 2002. Created to protect two century-old common oak trees (Quercus robur). It holds aesthetic, historical, and scientific-educational significance.
26	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Берека звичайна»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Bereka Zvychaina" ("Common birch")**		
		Площа: 0,03 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Руська, 3. Підпорядкування: Комунальне житлове ремонтно-експлуатаційне підприємство № 12. Утворення: 20 грудня 2001 року. Створена для охорони дерева береки (*Sorbus torminalis*) віком близько 100 років. Це реліктовий вид, занесений до Червоної книги України. Має естетичне та науково-пізнавальне значення.	Area: 0.07 acres. Location: 3, Ruska St., Chernivtsi city. Subordination: Municipal Housing Repair and Operational Enterprise No. 12, established on December 20, 2001. Created to protect a rowan tree (Sorbus torminalis) approximately 100 years old. This is a relict species listed in the Red Book of Ukraine. It holds aesthetic and scientific-educational significance.
27	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Гінкго дволопатеве»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Hinkho Dvolopateve"**		
		Площа: 0,01 га. Розташування: м. Чернівці, вул. 28 Червня, 69. Підпорядкування: Чернівецька місцева прокуратура. Утворення: 30 травня 1979 року (створена під назвою «Гінкго дволопасне»); 24 вересня 2008 року (наведена під назвою «Гінкго дволопатеве»). Створена з метою охорони окремого дерева гінкго дволопатевого (*Ginkgo biloba*) віком близько 100 років. Це дуже своєрідний представник відділу Голонасінні (*Pinophyta*), який належить до класу Гінкгові (*Ginkgopsida*). Ендемік, що зберігся з мезозойських часів тільки в одному районі Китаю (гори Дінь-Му-Шань). Дерево довговічне, відомі екземпляри віком до 1000 років. На Сході вважається священним. Дерева гінкго дволопатевого	Area: 0.02 acres. Location: 69, 28 June St., Chernivtsi city. Subordination: Chernivtsi Local Prosecutor's Office. Established on May 30, 1979, under the name "Hinkho Dvolopatsne"; on September 24, 2008, renamed "Hinkho Dvolopateve" Created to protect a specific ginkgo biloba tree approximately 100 years old. This tree is a unique representative of the Gymnosperms (Pinophyta) division, belonging to the Ginkgoopsida class. An endemic species, it has survived from the Mesozoic era only in the Dingshan Mountains region of China. The ginkgo biloba tree is long-lived, with known specimens reaching up to 1000 years old. It is considered sacred in the East. Ginkgo biloba trees are picturesque and attractive from early spring to late autumn, and for

		живописні та привабливі з ранньої весни до пізньої осені, тому вже понад 150 років вони вирощуються як декоративна культура в багатьох регіонах світу.	over 150 years, they have been cultivated as ornamental plants in many regions of the world.
28	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Група рідкісних дерев»**		
		Площа: 0,03 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Буковинська, 4-а. Підпорядкування: Обласна консультативна поліклініка. Утворення: 17 березня 1992 року. У складі групи дерев ростуть представники місцевої флори – сосна кедрова європейська (*Pinus cembra*), яка занесена до Червоної книги України, та екзот – псевдотсуга тисолиста (дугласія) (*Pseudotsuga menziesii*). Пам'ятка природи має наукову й естетичну цінність.	
29	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Група рідкісних дерев»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Hrupa Ridkisnykh Derev"**		
		Площа: 0,06 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Гостомельська, 13. Утворення: 17 жовтня 1984 року. Являє собою групове насадження деревних екзотів у складі якого ялина колюча (*Picea pungens*) (форма блакитна), дуб звичайний (*Quercus robur*) (форма пірамідальна), дуб північний (*Q. borealis*), гінкго дволопатеве (*Ginkgo biloba*). Пам'ятка природи має естетичне та науково-пізнавальне значення.	Area: 0.15 acres. Location: 13, Hostomelska St., Chernivtsi city. Established on October 17, 1984. It represents a group planting of woody exotics, including blue spruce (Picea pungens) (in a blue form), common oak (Quercus robur) (in a pyramidal form), northern red oak (Quercus borealis), and ginkgo biloba. This natural heritage has aesthetic and scientific-educational significance.
30	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Група рідкісних дерев»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Hrupa Ridkisnykh Derev" ("A group of rare trees")**		
		Площа: 0,3 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Головна, 135. Підпорядкування: Чернівецька обласна консультативна стоматологічна поліклініка. Утворення: 30 травня 1979 року. Створена з метою охорони декоративної групи дерев, у складі якої ростуть як інтродуценти – ялина колюча (*Picea pungens*), так і раритетні види місцевої флори, занесені до Червоної книги України, зокрема, сосна кедрова європейська (*Pinus cembra*) і тис ягідний (*Taxus baccata*).	Area: 0.07 acres. Location: 135, Holovna St., Chernivtsi city. Subordination: Chernivtsi Regional Advisory Dental Polyclinic. Established on May 30, 1979. Created to protect a decorative group of trees, including both introduced species such as blue spruce (Picea pungens) and rare species from the local flora listed in the Red Book of Ukraine, particularly European stone pine (Pinus cembra) and yew (Taxus baccata).
31	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Група різновидностей рідкісних дерев»**. **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Hrupa Ridkisnykh Derev" ("A group of rare trees")**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Головна, 137. Підпорядкування: Чернівецька обласна клінічна лікарня. Утворення: 17 жовтня 1984 року. Розташована у складі зелених насаджень обласної клінічної лікарні. Нині тут ростуть 24 види і форми декоративних та плодових екзотів. Серед них кипарисовик Лавсона (*Chamaecyparis lawsoniana*), сосна Веймутова (*Pinus strobus*) і відносно типові у складі міських зелених насаджень гіркокаштан звичайний (*Aesculus hippocastanum*), тополя пірамідальна (*Populus pyramidalis*) й інші. З рослин, занесених до Червоної книги України, тут висаджено декілька екземплярів тису ягідного (*Taxus baccata*). Пам'ятка природи має оздоровче, естетичне та науково-пізнавальне значення. З «червонокнижних» тварин тут виявлені махаон (*Papilio machaon*) і подалірій (*Iphiclides podalirius*).	Area: 1.2 acres. Location: 137, Holovna St., Chernivtsi city. Subordination: Chernivtsi Regional Clinical Hospital. Established on October 17, 1984. Located within the greenery of the regional clinical hospital. Currently, there are 24 species and forms of decorative and fruit exotics growing here. Among them are Lawson's cypress (Chamaecyparis lawsoniana), Eastern white pine (Pinus strobus), and relatively typical for urban plantings, common horse chestnut (Aesculus hippocastanum), pyramid poplar (Populus pyramidalis), and others. Several specimens of yew (Taxus baccata), listed in the Red Book of Ukraine, have been planted here. This natural heritage has health, aesthetic, and scientific-educational significance. Among the "Red Book" animals, the swallowtail (Papilio machaon) and scarce swallowtail (Iphiclides podalirius) have been identified here.
32	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Діброва»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Dibrova"**		
		Площа: 0,635 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Науки, 1. Підпорядкування: Інститут термоелектрики Національної академії наук України та Міністерства освіти і науки України. Утворення: 17 червня 2009 року. Охороняється насадження дуба звичайного (*Quercus robur*), яке має рекреаційне й естетичне значення.	Area: 1.57 acres. Location: 1, Nauka St., Chernivtsi City. Subordination: Institute of Thermoelectricity, National Academy of Sciences of Ukraine, and Ministry of Education and Science of Ukraine. Established on June 17, 2009. The planting of common oak (Quercus robur) is protected, and it holds recreational and aesthetic significance.

33	**Ботанічна пам’ятка природи місцевого значення «Дуб крупноплідний» Botanical Nature Heritage of Local Significance “Dub Krupnoplidnyi” (“Large-fruited oak")**		
		Площа: 0,01 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Конституційна, 71. Підпорядкування: Чернівецький транспортний коледж. Утворення: 30 травня 1979 року. Створена для охорони дуба великоплодого (Quercus macrocarpa) – рідкісного екзота, поширеного в Північній Америці. Дерева цього виду досягають висоти 40–55 м із плодами завдовжки 5 см. Вони декоративні, морозо- і посухостійкі.	Area: 0.02 acres. Location: 71, Konstytutsiina St., Chernivtsi city. Subordination: Chernivtsi Transport College. Established on May 30, 1979. Created for the protection of the bur oak (Quercus macrocarpa) – a rare exotic species native to North America. Trees of this species can reach heights of 40-55 meters with fruits measuring 5 cm in length. They are decorative and resistant to frost and drought.
34	**Ботанічна пам’ятка природи місцевого значення «Кедр європейський» Botanical Nature Heritage of Local Significance “Kedr Yevropeiskyi” ("European cedar")**		
		Площа: 0,01 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Стрийська, 62. Підпорядкування: ПП «Регіон-Центр». Утворення: 17 березня 1992 року. Охороняється окреме дерево сосни кедрової європейської (*Pinus cembra*), яка занесена до Червоної книги України. Має науково-естетичне значення.	Area: 0.02 acres. Location: 62, Stryiska St., Chernivtsi city. Subordination: Private Enterprise "Region-Center." Established on March 17, 1992. The protection is provided for a specific tree of European stone pine (Pinus cembra), which is listed in the Red Book of Ukraine. It holds scientific and aesthetic significance.
35	**Ботанічна пам’ятка природи місцевого значення «Кедр європейський, ялина колюча» Botanical Nature Heritage of Local Significance “Kedr Yevropeiskyi, Yalyna Koliucha” ("European cedar, Spruce Thorny")**		
		Площа: 0,3 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Василя Аксенина, 2. Підпорядкування: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється високодекоративна біогрупа із двох дерев віком понад 100 років. Сосна кедрова європейська (*Pinus cembra*) – середньоєвропейський реліктовий вид, занесений до Червоної книги України. На Буковині відоме лише одне природне місцезростання цієї рослини (ландшафтний заказник «Чорний Діл», який нині входить до складу НПП «Черемоський»). Ялина колюча (*Picea pungens*) – інтродуцент із Північної Америки. Рослина із блакитнувато-сріблястою хвоєю й оригінальною архітектонікою крони, невибаглива до умов зростання. Пам’ятка природи має наукове й естетичне значення.	Area: 0.7 acres. Location: 2, V. Aksenis St., Chernivtsi city. Subordination: Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Established on May 30, 1979. Protected is a highly decorative biogroup consisting of two trees over 100 years old. The European stone pine (Pinus cembra) is a Central European relict species listed in the Red Book of Ukraine. In Bukovina, there is only one known natural habitat of this plant (the landscape reserve "Chornyi Dil," which is now part of the Cheremosh National Park). The blue spruce (Picea pungens) is an introduced species from North America with bluish-silvery needles and an original crown architecture, adaptable to various growth conditions. This natural heritage holds both scientific and aesthetic significance.
36	**Ботанічна пам’ятка природи місцевого значення «Лавр благородний» Botanical Nature Heritage of Local Significance “Noble Laurel"**		
		Площа: 0,01 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Миколи Чернишевського, 50-б. Утворення: 17 жовтня 1984 року. Окремий екземпляр лавра благородного (*Laurus nobilis*), який росте у відкритому ґрунті, що для Північної Буковини є унікальним явищем. Має наукове і практичне значення, є маточником для масового розмноження виду та закладки промислових плантацій.	Area: 0.02 acres. Location: 50B, M. Chernyshevskoho St., Chernivtsi city. Established on October 17, 1984. An individual specimen of noble laurel (Laurus nobilis) growing in open ground, which is a unique phenomenon for Northern Bukovyna. It holds scientific and practical significance, serving as a source for mass propagation of the species and the establishment of industrial plantations.
37	**Ботанічна пам’ятка природи місцевого значення «Магнолія Кобус» Botanical Nature Heritage of Local Significance “Magnolia Kobus”**		
		Площа: 0,01 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Конституційна, 71. Підпорядкування: Чернівецький транспортний коледж. Утворення: 30 травня 1979 року. Окреме дерево магнолії Кобус (*Magnolia kobus*) віком понад 80 років. Природний ареал цього виду охоплює Центральну і Північну Японію, південь Корейського півострова, де росте у висоту до 20 м. Найбільш холодостійка з магнолій, декоративна під час цвітіння (квіти до 10 см у діаметрі), із красивим габітусом крони.	Area: 0.02 acres. Location: 71, Konstytutsiina St., Chernivtsi city. Subordination: Chernivtsi Transport College. Established on May 30, 1979. A specific tree of Magnolia kobus, over 80 years old, is protected. The natural range of this species includes Central and Northern Japan, and the southern part of the Korean Peninsula, where it can grow up to 20 meters in height. Magnolia kobus is the most cold-resistant among magnolias, and it is decorative during flowering, with flowers reaching up to 10 cm in diameter and a beautiful crown structure.

38	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Магнолія Кобус»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Magnolia Kobus"**		
		Площа: 0,01 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Українська, 26. Утворення: 23 листопада 1983 року. Охороняється окреме дерево магнолії Кобус (**Magnolia kobus**) – декоративного екзота, батьківщина якого Центральна і Північна Японія та південна частина Корейського півострова. Відносно холодостійка рослина, дуже красива під час цвітіння (квіти сягають до 10 см у діаметрі). Пам'ятка природи має науково-естетичне значення.	Area: 0.02 acres. Location: 26, Ukrainska St., Chernivtsi city. Established on November 23, 1983. Protected is an individual tree of Magnolia kobus, a decorative exotic whose native habitat includes Central and Northern Japan and the southern part of the Korean Peninsula. This relatively cold-resistant plant is exceptionally beautiful during flowering, with flowers reaching up to 10 cm in diameter. This natural heritage holds scientific and aesthetic significance.
39	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Магнолія Суланжа»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Magnolia Soulangeana"**		
		Площа: 0,01 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Конституційна, 67. Підпорядкування: ПП «Регіон-Центр». Утворення: 30 травня 1979 року. Окреме дерево магнолії Суланжа (Magnolia ×soulangeana) віком понад 60 років. Це вид гібридного походження, виведений у Франції в 1820 році. Одна з найдекоративніших листопадних магнолій з великими, келихоподібними, до 15 см у діаметрі квітами. Вирізняється морозостійкістю, добре переносить незначне затінення, тому належить до популярних культурих рослин. Має наукове й естетичне значення.	Area: 0.02 acres. Location: 67, Konstytutsiina St., Chernivtsi city. Subordination: Private Enterprise "Region-Center." Established on May 30, 1979. A specific tree of Magnolia Soulangeana, over 60 years old, is protected. This species is of hybrid origin, developed in France in 1820. It is one of the most decorative deciduous magnolias with large, cup-shaped flowers up to 15 cm in diameter. It is known for its frost resistance and tolerance to partial shade, making it a popular ornamental plant. This natural heritage holds both scientific and aesthetic significance.
40	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Псевдотсуга тисолиста»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Psevdotsuha Tysolysta"**		
		Площа: 0,02 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Буковинська, 4. Підпорядкування: Міська дитяча клінічна лікарня. Утворення: 30 травня 1979 року (створена під назвою «Лжетсуга тисолистна»); 24 вересня 2008 року (наведена під назвою «Псевдотсуга тисолиста»). Охороняється псевдотсуга тисолиста (псевдотсуга Мензіса, дугласія) (*Pseudotsuga menziesii*) родом з Тихоокеанського узбережжя Північної Америки, найпродуктивніший представник роду, який досягає найвищих розмірів (до 100 м) серед видів родини Соснові (*Pinaceae*).	Area: 0.05 acres. Location: 4, Bukovynska St., Chernivtsi city. Subordination: City Children's Clinical Hospital. Established on May 30, 1979 (created under the name "False Tsuga yew-leaved"); September 24, 2008 (renamed "Pseudotsuga Tysolysta"). Protected is the Douglas fir (Pseudotsuga menziesii), also known as false hemlock or Douglas fir, native to the Pacific coast of North America. It is the most productive representative of the genus, reaching the tallest heights (up to 100 meters) among the species in the Pine family (Pinaceae).
41	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Сквер з різновидностями рідкісних дерев»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "A Square with Varieties of Rare Trees".**		
		Площа: 0,4 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Лесі Українки. Підпорядкування: Департамент урбаністики та архітектури м. Чернівці. Утворення: 17 березня 1992 року. Сквер розташований поряд з першим, другим і третім корпусами Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. На його території встановлено пам'ятник Юрію Федьковичу. У складі насаджень представлені як екзоти, так і місцеві види дерев з перевагою останніх. Має естетичне та рекреаційне значення як місце відпочинку студентів і жителів міста. З «червонокнижних» тварин тут виявлені подалірій (*Iphiclides podalirius*) і мінливець великий (*Apatura iris*).	Area: 0.99 acres. Location: Lesi Ukrainky St., Chernivtsi city. Subordination: Department of Urban Planning and Architecture of Chernivtsi. Established on March 17, 1992. The square is located near the first, second, and third buildings of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. A monument to Yuriy Fedkovych is installed in the square. The plantings in the square include both exotic and local tree species, with a preference for the latter. It has aesthetic and recreational value as a place for students and city residents to relax. From the "red-listed" animals, the scarce swallowtail (Iphiclides podalirius) and the purple emperor (Apatura iris) have been identified here.
42	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Сквер з різновидностями рідкісних дерев»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "A Square with Varieties of Rare Trees".**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: м. Чернівці, на розі вулиць Університетської і Михайла Коцюбинського. Підпорядкування: Департамент урбаністики та архітектури м. Чернівці. Утворення: 17 березня 1992 року. Сквер розташований біля центральних корпусів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича – Резиденції митрополитів Буковини і Далмації. На території скверу встановлено пам'ятник Сидору Воробкевичу –	Area: 1.2 acres. Location: Chernivtsi city, at the intersection of Universytetska Street and Mykhailo Kotsiubynsky Street. Subordination: Department of Urban Planning and Architecture of Chernivtsi. Established on March 17, 1992. The square is located near the central buildings of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University – the Residence of the Metropolitans of Bukovina and Dalmatia. A monument to Sidor Vorobkevych, a renowned Bukovinian poet and

		відомому буковинському поету і композитору. Тут ростуть понад 10 видів і форм дерев та чагарників. Пам'ятка природи має рекреаційну та науково-естетичну цінність.	composer, is installed in the square. Over 10 species and forms of trees and shrubs grow in the square. This natural monument has recreational and scientific aesthetic value.
43	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Туя західна» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Thuja westernis".**		
		Площа: 0,003 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Василя Сімовича, 15. Підпорядкування: Чернівецька місцева прокуратура. Утворення: 27 грудня 2002 року. Охороняється окреме дерево туї західної (*Thuja occidentalis*) – північноамериканського екзота, заввишки близько 20 м і діаметром стовбура 0,5 м. Має естетичне та науково -пізнавальне значення.	Area: 0.007 acres. Location: 15, V. Simovycha St., Chernivtsi City. Subordination: Chernivtsi Local Prosecutor's Office. Formation: December 27, 2002. An individual tree of the western thuja (Thuja occidentalis) is protected. This North American exotic tree reaches a height of approximately 20 m and a trunk diameter of 0.5 m. It holds aesthetic and scientific-educational value
44	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Черемха звичайна» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Common bird cherry".**		
		Площа: 0,003 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Заводська, 22. Підпорядкування: Головне управління Національної поліції в Чернівецькій області. Утворення: 27 грудня 2002 року. Створена для охорони унікального за своїми розмірами дерева черемхи звичайної (*Padus avium*), представника місцевої флори, заввишки понад 10 м і діаметром близько 40 см. Має естетичне та науково-пізнавальне значення.	Area: 0.007 acres. Location: 22, Zavodska St., Chernivtsi city. Subordination: Main Department of the National Police in Chernivtsi Oblast. Formation: December 27, 2002. Established to protect a unique-sized common bird cherry tree (Padus avium), a representative of the local flora, standing at a height of over 10 m with a trunk diameter of approximately 40 cm. It holds aesthetic and scientific-educational value.
45	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ялина колюча» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Prickly spruce"**		
		Площа: 0,01 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Юрія Федьковича, 46. Підпорядкування: Чернівецький обласний ендокринологічний центр. Утворена: 30 травня 1979 року. Охороняється високодекоративна біогрупа ялини колючої (*Picea pungens*). Батьківщина виду – область Скелястих гір у Північній Америці.	Area: 0.02 acres. Location: 46, Yuriia Fedkovycha St., Chernivtsi city. Subordination: Chernivtsi Regional Endocrinological Center. Formation: May 30, 1979. Protected is a highly decorative group of blue spruce (Picea pungens). The species is native to the Rocky Mountains region in North America.
46	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Боєрул Стурза» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Boierul Sturza"**		
		Площа: 0,03 га. Розташування: Чернівецький район, с. Тернавка. Підпорядкування: Герцаївська громада. Утворення: 21 грудня 1993 року. Охороняється цінний деревний екзот платан кленолистий (*Platanus acerifolia (=P. ×hispanica)*, гібрид платана західного (*P. occidentalis*) і платана східного *(P. orientalis*).	Area: 0.07 acres. Location: Ternavka village, Chernivtsi district. Subordination: Hertsaiv community. Formation: December 21, 1993. Protected is a valuable woody exotic, the London plane tree (Platanus acerifolia, a hybrid of the western plane (P. occidentalis) and the eastern plane (P. orientalis)).
47	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Регат» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Rehat"**		
		Площа: 0,04 га. Розташування: Чернівецький район, Герцаївське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 24 вересня 2008 року. Створена для охорони окремого дерева дуба звичайного (*Quercus robur*) віком понад 500 років. Має лісівниче й естетичне значення.	Area: 0.1 acres. Location: Hertsaiv Forestry, Chernivtsi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: September 24, 2008. Created to protect a specific common oak tree (Quercus robur) over 500 years old. Has forestry and aesthetic value.
48	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Чотири велетні» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Chotyry Veletni"**		
		Площа: 0,4 га. Розташування: Чернівецький район, Тарнавське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється група дерев дуба звичайного (*Quercus robur*) віком понад 400 років. Під їхнім покривом сформувалося грабово-дубове насадження віком понад 30 років. Заповідна ділянка має естетичне та науково-пізнавальне значення.	Area: 0.99 acres. Location: Tarnav Forestry, Chernivtsi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: May 30, 1979. Protected is a group of common oak trees (Quercus robur) over 400 years old. Under their canopy, a hornbeam-oak planting over 30 years old has formed. The reserve area has aesthetic and scientific-educational value.
49	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Букова ділянка» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Bukova Dilianka" ("Beech site")**		
		Площа: 3,2 га. Розташування: Чернівецький район, Турятське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30	Area: 7.9 acres. Location: Turiatka Forestry, Chernivtsi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forest Enterprise".

		травня 1979 року. Створена для охорони вікового букового насадження за участю дуба звичайного (*Quercus robur*) і граба звичайного (*Carpinus betulus*) практично корінного характеру. Заповідна ділянка розташована на північному схилі балки стрімкістю 5° і безпосередньо прилягає до заповідного урочища «*Праліс ясена звичайного*», що займає днище балки, по якому протікає невеликий струмок. У ценотичному відношенні вона являє собою дубову бучину зеленчукову (*Querceto(roboris)-Fagetum (sylvaticae) gleobdolosum (lutei)).* Середній вік насадження 150 років, трапляються окремі дерева віком понад 200 років, висота – 30–35 м. Поряд із домінантами у складі деревостану ростуть явір (*Acer pseudoplatanus*), черешня (*Cerasus avium)* і береза повисла (*Betula pendula*). З рослин, занесених до Червоної книги України, трапляються шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus*), булатка великоквіткова (*Cephalanthera damasonium*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), коручка пурпурова *(E. purpurata*) і гніздівка *звичайна (Neottianidus-avis).*	Formation: May 30, 1979. Created to protect the age-old beech planting with the participation of common oak (Quercus robur) and common hornbeam (Carpinus betulus), practically of indigenous character. The reserve plot is located on the northern slope of a 5° steep ravine and directly adjoins the protected area " Ash Forest Tract" which occupies the bottom of the ravine through where a small stream flows. In phytocenotic terms, it represents a green oak-hornbeam forest (Querceto(roboris)-Fagetum (sylvaticae) gleobdolosum (lutei)). The average age of the plantation is 150 years, with individual trees over 200 years old and a height of 30–35 m. Alongside the dominants in the stand, there are sycamore maple (Acer pseudoplatanus), cherry (Cerasus avium), and silver birch (Betula pendula). Among the plants listed in the Red Book of Ukraine are Crocus heuffelianus, Cephalanthera damasonium, Epipactis helleborine, Epipactis purpurata, and Neottianidus-avis.
50	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Вікова діброва»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Vikova Dibrova" ("The Age-old Grove")**		
		Площа: 3,0 га. Розташування: Чернівецький район, Кузьмінське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року (ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ділянка беладонни», площа 2,0 га); 20 грудня 2001 року (ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Вікова діброва» (зміна назви)). Створена для охорони резервату рідкісної рослини беладонни звичайної (*Atropa belladonna*), занесеної до Червоної книги України. Пам'ятка природи в ценотичному відношенні являє собою високобонітетну діброву рідкотравну (*Quercetum (roboris) nudum*) віком близько 200 років, де відбувається заміна дуба звичайного (*Quercus robur*) буком лісовим *(Fagus sylvatica*) і грабом звичайним (*Carpinus betulus*), які займають домінуюче становище у складі підросту. У зв'язку зі зміною лісорослинних умов беладонна звичайна майже повністю випала із травостою. Ботанічна пам'ятка входить до складу РЛП «Чернівецький».	Area: 7.4 acres. Location: Kuzmina Forestry, Chernivtsi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: May 30, 1979 (botanical monument of local importance "Belladonna Area," area 4.9 acres); December 20, 2001 (botanical monument of local importance "Ancient Oak Forest" (change of name)). Created to protect the reserve of the rare plant Atropa belladonna (belladonna), listed in the Red Book of Ukraine. The natural heritage, in phytocenotic terms, represents a high-quality oak forest-grassland (Quercetum (roboris) nudum) approximately 200 years old, where the replacement of common oak (Quercus robur) by European beech (Fagus sylvatica) and common hornbeam (Carpinus betulus) is taking place, occupying a dominant position in the understory. Due to changes in forest plant conditions, belladonna has almost completely disappeared from the herbaceous layer. The botanical heritage is part of the "Chernivtsi" Regional Landscape Park.
51	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Віковий дуб»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Vikovyi Dub" ("The Age-old Oak")**		
		Площа: 0,05 га. Розташування: Чернівецький район, Кузьмінське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 24 лютого 1964 року (пам'ятка природи місцевого значення «Дуб – 500 років», без зазначення площі); 30 травня 1979 року (ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Віковий дуб», площа 0,05 га). Створена з метою охорони п'ятисотлітнього дуба скельного (Quercus petraea), який має історичне значення. Входить до складу РЛП «Чернівецький».	Area: 0.1 acres. Location: Kuzmina Forestry, Chernivtsi district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: 24 February 1964 (the nature heritage of local significance "Oak – 500 years" was established on May 30, 1979 (botanical heritage of local significance "Ancient Oak," area not specified); May 30, 1979 (botanical heritage of local significance "Century-Old Oak," area 0.1 acres. It was created to preserve a five-hundred-year-old sessile oak (Quercus petraea), which holds historical significance. It is part of the Chernivtsi Regional Landscape Park.
52	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Вісім горіхів гікорі»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Eight Hickory Nuts"**		
		Площа: 0,2 га. Розташування: Чернівецький район, Кузьмінське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 20 грудня 2001 року. Охороняється група цінних деревних екзотів – горіхів гікорі, що представлені двома видами: карія семилиста (карія сіра) (*Carya*	Area: 0.5 acres. Location: Kuzmina Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Established on December 20, 2001. It safeguards a group of valuable woody exotics – hickory nuts, represented by two species: pecan (Carya illinoinensis) and white

		illinoinensis (=Hicoria pecan)) і карія біла (*Carya alba*), батьківщина яких Північна Америка. Має наукове й естетичне значення. Входить до складу РЛП «Чернівецький».	hickory (Carya alba), native to North America. It holds both scientific and aesthetic significance and is part of the Chernivtsi Regional Landscape Park.
53	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ділянка дуба звичайного» Botanical Nature Heritage of Local Significance "A plot of the common oak".**		
		Площа: 4,5 га. Розташування: Чернівецький район, Кузьмінське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року № 198 (ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ділянка дуба черещатого», площа 3,3 га); 20 грудня 2001 року (ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ділянка дуба звичайного» (зміна назви)). Охороняється високопродуктивне дубове насадження віком понад 80 років. Пам'ятка природи займає виположену ділянку на вододілі річок Прут і Сірет. Представлена угрупованнями грабово-букової діброви підмаренникової (*Carpineto (betuli)-Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris)* galiosum (odorati)) та зеленчукової (C.-F.-Q. *gleobdolosum (lutei)).* У флори-стичному складі переважають неморальні види, з числа «червонокнижних» виявлено лише коручку чемерникоподібну (*Epipactis helleborine*). Входить до складу РЛП «Чернівецький».	Area: 11.1 acres. Location: Kuzmina Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: May 30, 1979, No. 198 (Botanical heritage of local importance "Plot of sessile oak," area 8.6 acres); December 20, 2001 (Botanical heritage of local importance "Plot of common oak" (name change)). It safeguards a highly productive oak planting over 80 years old. The natural heritage occupies an elevated area on the watershed of the Prut and Dniester rivers. It is represented by groups of hornbeam-beech forest of undergrowth (Carpineto (betuli)-Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) galiosum (odorati)) and herbaceous forest (C.-F.-Q. gleobdolosum (lutei)). The floristic composition is dominated by nemoral species, with only the Epipactis helleborine orchid identified from the "Red Book." It is part of the Chernivtsi Regional Landscape Park.
54	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ділянка лікарських рослин» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Plot of medicinal plants"**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Чернівецький район, Кузьмінське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецький ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Створена для охорони місцезростання рідкісних лікарських рослин. Ця заповідна ділянка розташована на пологому схилі широкої долини р. Невольниця в умовах складного рельєфу і в геоботанічному відношенні являє собою грабову діброву з домішкою явора (*Acer pseudoplatanus*) і клена гостролистого (*A. platanoides).* Тут у складі грабової діброви яглицевої (*Caprineto (betuli)-Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae*)) та плющевої (*C.-Q. hederosum(helicis))* виявлено такі види «червонокнижних» рослин, як підсніжник білосніжний (*Galanthus nivalis*), шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*), любка дволиста (*Platanthera bifolia*) і любка зеленоквіткова (*P. chlorantha*). Водночас з цінних лікарських рослин у рослинному покриві пам'ятки природи виявлено в незначній кількості тільки конвалію звичайну (*Convallaria majalis*). Входить до складу РЛП «Чернівецький».	Area: 2.5 acres. Location: Kuzmina Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: May 30, 1979. Established to protect the habitat of rare medicinal plants, this reserve is located on the gentle slope of the wide valley of the Nevolytsia River, under the conditions of complex relief. In phytogeobotanical terms, it represents a hornbeam forest with the admixture of sycamore maple (Acer pseudoplatanus) and Norway maple (A. platanoides). Within the hornbeam forest, communities such as the goatfooted hornbeam forest (Caprineto (betuli)-Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae)) and ivy hornbeam forest (C.-Q. hederosum(helicis)) have been identified. Among the "Red Book" species found in this forest are Galanthus nivalis (snowdrop), Crocus heuffelianus (Heuffel's crocus), Epipactis helleborine (broad-leaved helleborine), Neottia nidus-avis (bird's-nest orchid), Platanthera bifolia (less butterfly orchid), and P. chlorantha (greater butterfly orchid). However, only a small number of valuable medicinal plants, including Convallaria majalis (lily of the valley), have been identified in the vegetation of this natural heritage. It is part of the Chernivtsi Regional Landscape Park.
55	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ділянка рідкісних рослин» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Plot of rare plants"**		
		Площа: 2,1 га. Розташування: Чернівецький район, Турятське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецький ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року (ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ділянка рідкісних рослин», площа 1,0 га); 10 березня 1999 року (ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ділянка рідкісних рослин», площу збільшено до 2,1 га). Охороняється лучна ділянка за участю рідкісних і лікарських рослин. Пам'ятка природи розташована на схилі балки з широким заболоченим днищем, по якому протікає невеликий потік. Його русло	Area: 5.2 acres. Location: Turiatka Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: May 30, 1979 (botanical heritage of local significance "Plot of rare plants," area 2.5 acres); March 10, 1999 (botanical heritage of local significance "Plot of rare plants," area increased to 5.2 acres). This natural heritage protects a meadow area with rare and medicinal plants. The natural monument is located on the slope of a ravine with a wide swampy bottom through which a small stream flows. The streambed has been deepened by a drainage ditch. The bottom of the ravine and the

		поглиблене меліоративною канавою. Дно балки та нижні частини схилів зайняті сінокосами, в тому числі й сіяними, частина яких час від часу розорюється. Із трьох боків балка оточена лісом, а із заходу прилягає до дороги Турятка – Куликівка. На ділянках, що розташовані якнайдалі від дороги, збереглися рештки природної лучної рослинності, у складі якої виявлено низку цікавих видів. Найнижча і найбільш заболочена частина балки зайнята угрупованнями з домінуванням гадючника оголеного (*Filipendula denudata*) й осота городного (*Cirsium oleraceum*). Особливий інтерес становить наявність у складі травостою цих угруповань таких різних за походженням видів, як крем'яник гарний (*Telekia speciosa*), астранція велика (*Astrantia major*), купальниця європейська (*Trollius europaeus*) – всі вони відносно звичайні в гірській частині Буковини, але рідкісні в Передкарпатті. Тут росте низка занесених до Червоної книги України - пізньоцвіт осінній (*Colchicum autumnale*), косарики черепитчасті (*Gladiolus imbricatus*), півники сибірські (*Iris sibirica*), лілія лісова (*Lilium martagon*), зозульки м'ясочервоні (*Dactylorhiza incarnata*), зозульки травневі (*D. majalis*), любка дволиста (*Platanthera bifolia*).	lower parts of the slopes are covered with meadows, including both natural and cultivated ones, with some periodically ploughed. The ravine is surrounded by forest on three sides, and on the west, it borders the Turiatka-Kulykivka road. In the areas located farthest from the road, remnants of natural meadow vegetation have been preserved, revealing a variety of interesting species.The lowest and most swampy part of the ravine is occupied by communities dominated by Filipendula denudata (nodding meadowsweet) and Cirsium oleraceum (Cabbage thistle). Of particular interest is the presence of diverse species in these plant communities, such as Telekia speciosa, Astrantia major, and Trollius europaeus, which are relatively common in the mountainous part of Bukovina but rare in Transcarpathia. A variety of plants listed in the Red Book of Ukraine can be found here, including Colchicum autumnale (autumn crocus), Gladiolus imbricatus (whorled gladiolus), Iris sibirica (Siberian iris), Lilium martagon (Turk's cap lily), Dactylorhiza incarnata (early marsh orchid), Dactylorhiza majalis (common spotted orchid), and Platanthera bifolia (lesser butterfly-orchid).
56	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Насадження дуба звичайного»** Botanical Nature Heritage of Local Significance "Planting of the common oak"		
		Площа: 7,5 га. Розташування: Чернівецький район, Кузьмінське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 17 жовтня 1984 року (ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Насадження дуба черешчатого»); 20 грудня 2001 року (ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Насадження дуба звичайного» (зміна назви)). Створена з метою збереження високопродуктивного деревостану дуба звичайного (*Quercus robur*) віком близько 200 років. На території пам'ятки природи співдомінантом є бук звичайний (*Fagus sylvatica*), як домішка трапляються дуб скельний (*Quercus petraea*) і граб звичайний (*Carpinus betulus*). Тут представлені угруповання букової діброви яглицевої (*Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae)*) та волосистоосокової (*F.-Q. caricosum (pilosae)*). З «червонокнижних» видів рослин виявлено коручку чемерникоподібну (*Epipactis helleborine*), коручку пурпурову (*E. purpurata*) і гніздівку звичайну (*Neottia nidus-avis),* а із тварин – жука-оленя (*Lucanus cervus*). Входить до складу РЛП «Чернівецький».	Area: 18.5 acres. Location: Kuzmina Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: October 17, 1984 (botanical heritage of local importance "Planting of pedunculate oak"); December 20, 2001 (botanical heritage of local importance "Planting of common oak" (change of name)). Created to preserve a highly productive stand of pedunculate oak (Quercus robur) approximately 200 years old. Within the territory of the natural heritage, European beech (Fagus sylvatica) is a co-dominant species, with occasional occurrences of sessile oak (Quercus petraea) and common hornbeam (Carpinus betulus). The site features communities of beech forest with garlic mustard (Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae)) and hairy sedge (F.-Q. caricosum (pilosae)).Among the "Red Book" plant species, Epipactis helleborine, E. purpurata, and Neottia nidus-avis were identified, and among the animals, the stag beetle (Lucanus cervus). Part of the Chernivtsi Biosphere Reserve.
57	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Праліс буково-дубовий»** Botanical Nature Heritage of Local Significance "Beech and oak tract"		
		Площа: 3,7 га. Розташування: Чернівецький район, Турятське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецький ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Створена для охорони буково-дубового пралісу віком близько 200 років, який має велике науково-естетичне значення. У межах заповідного масиву достатньо поширені діброва підмаренникова *(Quercetum (petraea) galiosum (odorati))* і грабова бучина волосистоосокова (*Carpineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae)*). Виявлено невелику ділянку букової діброви барвінкової (*Fageto (sylvaticae)-Quercetum (petraea) vincosum (minoris)*), яка раніше була більш поширеною на прилеглих до заповідного об'єкта	Area: 9.1 acres. Location: Turiatka Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: May 30, 1979. Created to protect a beech-oak forest, which is approximately 200 years old, and holds significant scientific and aesthetic value. Within the reserve, common are the communities of oak-hornbeam forest with garlic mustard (Quercetum (petraea) galiosum (odorati)) and hornbeam-beech forest with hairy sedge (Carpineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae)). A small area of Vinca minor-associated beech forest (Fageto (sylvaticae)-Quercetum (petraea) vincosum (minoris)) was identified, which used to be more

		територіях, що вкриті молодими лісами віком 20–50 років, де барвінок малий (*Vinca minor*) утворював «плями» площею 100–200 м2. З рослин, занесених до Червоної книги України, трапляються булатка довголиста (*Cephalanthera longifolia*), булатка великоквіткова *(C. damasonium*), коручка пурпурова (*Epipactis purpurata*) і гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*).	widespread in the adjacent territories covered by young forests aged 20–50 years, where Vinca minor formed patches of 100–200 m2. Among the plant species listed in the Red Book of Ukraine, there are occurrences of Cephalanthera longifolia, C. damasonium, Epipactis purpurata, and Neottia nidus-avis.
58	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Праліс дуба скельного»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Planting of the common oak"**		
		Площа: 5,0 га. Розташування: Чернівецький район, Кузьмінське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецький ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Розташована на вирівняній ділянці вододілу річок Прут і Сірет. Тут збереглися залишки корінних пралісів з дуба скельного (*Quercus petraea*) віком понад 200 років. Це діброва рідкотравна (*Quercetum (petraeae) nudum*). Підлісок зовсім не виражений, проте сильно розвинутий підріст бука лісового (*Fagus sylvatica*) та граба звичайного (*Carpinus betulus*). Підріст і сходи дуба скельного відсутні майже повністю. Входить до складу РЛП «Чернівецький».	Area: 18.5 acres. Location: Kuzmina Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: October 17, 1984 (botanical heritage of local importance "Planting of pedunculate oak"); December 20, 2001 (botanical heritage of local importance "Planting of common oak" (change of name)). Created to preserve a highly productive stand of pedunculate oak (Quercus robur) approximately 200 years old. Within the territory of the natural heritage, European beech (Fagus sylvatica) is a co-dominant species, with occasional occurrences of sessile oak (Quercus petraea) and common hornbeam (Carpinus betulus). The site features communities of beech forest with garlic mustard (Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae)) and hairy sedge (F.-Q. caricosum (pilosae)).Among the "Red Book" plant species, Epipactis helleborine, E. purpurata, and Neottia nidus-avis were identified, and among the animals, the stag beetle (Lucanus cervus). Part of the Chernivtsi Biosphere Reserve.
59	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Францталь»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Frantstal"**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Чернівецький район, Кузьмінське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецький ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року (ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Берека лікарська», площа 0,04 га); 17 жовтня 1984 року № 216 (ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Берека лікарська», площу збільшено до 1,0 га); 20 грудня 2001 року (ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Францталь» (зміна назви)). Охороняється оселище з Директиви Європейського Союзу 92/43/ЄЕС «Про збереження природних оселищ та видів природної фауни і флори», які є основою для формування європейської природоохоронної мережі Natura 2000 – «Середньоєвропейські букові ліси Cephalanthero-Fagion на вапняках» за участю низки видів рослин, занесених до Червоної книги України, зокрема береки (*Sorbus torminalis*), булатки великоквіткової (*Cephalanthera damasonium*), булатки довголистої *(C. longifolia),* зозулиних черевичок справжніх (*Cypripedium calceolus*), коручки чемерникоподібної (*Epipactis helleborine*), зозулиних сліз яйцеподібних (*Listera ovata*), гніздівки звичайної (*Neottia nidus-avis*), любки дволистої (*Platanthera bifolia*) і зозулинця пурпурового (*Orchis purpurea*). Для останнього виду це одне із двох відомих місцезнаходжень на території Чернівецької області. Входить до складу РЛП «Чернівецький».	Area: 2.5 acres. Location: Kuzmina Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: May 30, 1979 (botanical natural heritage of local significance "Bereka medicinal," area 0.1 acres); October 17, 1984, No. 216 (botanical natural heritage of local significance "Bereka medicinal," area increased to2.5 acres); December 20, 2001 (botanical natural heritage of local significance "Frantstal" (name change)). It protects the habitat under the European Union Directive 92/43/EEC "On the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora," which forms the basis for the European nature conservation network Natura 2000 – "Central European beech forests Cephalanthero-Fagion on limestone," featuring a variety of plant species listed in the Red Book of Ukraine. Notable species include Sorbus torminalis, Cephalanthera damasonium, C. longifolia, Cypripedium calceolus, Epipactis helleborine, Listera ovata, Neottia nidus-avis, Platanthera bifolia, and Orchis purpurea. For the latter species, this is one of the two known locations in the Chernivtsi region. It is part of the Chernivtsi Regional Landscape Park.
60	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Берна»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Berna"**		
		Площа: 5,0 га. Розташування: Чернівецький район, Верхньопетрівецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецький ЛГ».	Area: 12.4 acres. Location: Verhni Petrivtsi Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest

		Утворення: 16 жовтня 2006 року. Охороняється післялісова мезогігрофітна лука, де ростуть занесені до Червоної книги України рябчик шаховий (*Fritillaria meleagris*), шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus*) і пізньоцвіт осінній (*Colchicum autumnale*), а також рідкісна в Передкарпатті купальниця європейська (*Trollius europaeus).*	Enterprise". Formation: October 16, 2006. Protected is a post-forest mesohygrophilous meadow where there are species listed in the Red Book of Ukraine: Fritillaria meleagris, Crocus heuffelianus, Colchicum autumnale, as well as the rare in the Transcarpathian region Trollius europaeus
61	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ділянка лучної флори»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "A plot of meadow flora"**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Глибочок. Підпорядкування: Кам'янська громада. Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється лучна ділянка за участю раритетних видів рослин. Пам'ятка природи розташована на правому березі р. Глибочок біля траси Сторожинець – Чернівці та являє собою частину сінокісної луки формації костриці лучної (*Festuceta pratensis*). У рослинному покриві тут переважають широколистяні злаки: костриця лучна (*Festuca pratensis*), райграс високий *(Arrhenatherum elatius*), грястиця збірна (*Dactylis glomerata),* трищетинник жовтуватий (*Trisetum flavescens)*; співдомінують середньовисокі трав'янисті рослини. З видів, занесених до Червоної книги України, виявлені підсніжник білосніжний (*Galanthus nivalis*), білоцвіт весняний (*Leucojum vernum*) і пізньоцвіт осінній (*Colchicum autumnale*) – типові представники раритетного фітогенофонду в цьому регіоні. Ділянка має важливе значення як елемент прикарпатського ландшафту й оселище безхребетних і дрібних хребетних (в основному гризуни) тварин.	Area: 2.5 acres. Location: outskirts of Hlybochok village, Chernivtsi district. Subordination: Kamianska community. Formation: May 30, 1979. A meadow area with the presence of rare plant species is protected. The natural monument is located on the right bank of the Glibochok River near the Storozhynets – Chernivtsi highway and represents a part of the hayfield formation of meadow fescue (Festuceta pratensis). The plant cover here is dominated by broad-leaved grasses such as meadow fescue (Festuca pratensis), tall oat grass (Arrhenatherum elatius), orchard grass (Dactylis glomerata), and yellow oat grass (Trisetum flavescens), with medium-tall herbaceous plants co-dominating. Among the species listed in the Red Book of Ukraine, snowdrop (Galanthus nivalis), spring snowflake (Leucojum vernum), and autumn crocus (Colchicum autumnale) have been identified – typical representatives of the rare phytocoenosis in this region. The area has significant importance as an element of the Subcarpathian landscape and serves as a habitat for invertebrates and small vertebrates (mostly rodents).
62	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ділянка лучної флори»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "A plot of meadow flora"**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Спаська. Підпорядкування: Кам'янська громада. Утворення: 30 травня 1979 року . Створена для збереження мальовничої, багатої за видовим складом лучної ділянки Буковинського Передкарпаття. Тут поширені луки формації костриці лучної (*Festuceta pratensis*), які представлені угрупованнями асоціацій конюшиноволучною (*Festucetum (pratensis) trifoliosum (pratensis))* і королицевою (*F. leucanthemosum (vulgaris)).* Характерна риса цих лучних ділянок – висока частка у травостої бобових (із загального проективного покриття травостою 85–90 % на бобові припадає 30 %) та «червонокнижного» виду – пізньоцвіту осіннього (*Colchicum autumnale*). З числа занесених до Червоної книги України, охороняються зозульки травневі (*Dactylorhiza majalis*), коручка болотна (*Epipactis palustris*) і зозулинець прикрашений (*Orchis signifera*).	Area: 4.9 acres. Location: outskirts of Spaska village, Chernivtsi district. Subordination: Kamianska community. Formation: May 30, 1979. Established for the preservation of a picturesque and diverse hayfield in the Bukovinian Subcarpathians. The meadows here belong to the formation of meadow fescue (Festuceta pratensis) and are represented by communities of associations like clover-leaf fescue (Festucetum (pratensis) trifoliosum (pratensis)) and oxeye daisy (F. leucanthemosum (vulgaris)). A characteristic feature of these meadow areas is the high percentage of legumes in the vegetation (of the total projective cover, legumes account for 30%), and the presence of a "Red Book" species – autumn crocus (Colchicum autumnale). Among the species listed in the Red Book of Ukraine, the protection covers broad-leaved helleborine (Dactylorhiza majalis), marsh helleborine (Epipactis palustris), and the Orchis signifera.
63	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ділянка степової флори»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Steppe flora plot"**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Заволока. Підпорядкування: Кам'янська сільська рада. Утворення: 30 травня 1979 року. Створена для охорони різноманітної й оригінальної за флористичним складом, цінної в господарському відношенні лучно-степової ділянки Буковинського Передкарпаття. Це флористично багаті мезо-ксерофільні злаково-різнотравні угруповання. Флористичне ядро лучних комплексів формують злаки: грястиця збірна (*Dactylis glomerata*), кипець гребінчастий (*Koeleria cristata*), костриця лучна	Area: 2.5 acres. Location: outskirts of Zavoloka village, Chernivtsi district. Subordination: Kamianska community. Formation: May 30, 1979. Established for the preservation of a diverse and unique, both floristically and economically valuable meadow-steppe area in the Bukovinian Subcarpathians. It comprises floristically rich meso-xerophilous grassy communities with a variety of grasses, including Dactylis glomerata, Koeleria cristata, Festuca pratensis, Brachypodium pinnatum, Anthoxanthum odoratum, Phleum phleoides, and others. The particularity of the reserve area lies in

		(Festuca pratensis), куцоніжка пірчаста (*Brachypodium pinnatum*), пахуча трава звичайна (*Anthoxanthum odoratum*), тимофіївка степова (*Phleum phleoides*) й інші. Особливість заповідної ділянки – значна участь бобових, а також низки лучно-степових видів, що пояснюється карбонатним характером ґрунтів в урочищі. З «червонокнижних» рослин виявлені сон великий (*Pulsatilla grandis*) і сон розкритий (*P. patens*).	the significant presence of legumes and a variety of meadow-steppe species, explained by the carbonate nature of the soils in the locality. Among the Red Book plants, the large Pulsatilla grandis and P. patens have been identified.
64	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Липа дрібнолиста» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Tilia Cordata"**		
		Площа: 3,0 га. Розташування: Чернівецький район, Верхньопетрівецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 16 жовтня 2006 року. Охороняється унікальне для Буковини природне насадження липи серцелистої (*Tilia cordata*), яке має науково-лісівниче й естетичне значення.	Area: 7.4 acres. Location: Verhni Petrivtsi Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: October 16, 2006. It protects the unique natural stand of Tilia cordata, which holds both scientific forestry and aesthetic significance for Bukovyna.
65	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Праліс грабово-буково-дубовий» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Primeval hornbeam-oak forest"**		
		Площа: 5,0 га. Розташування: Чернівецький район, Їжівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняються рештки корінного для передгір'я Буковини типу лісу, який може слугувати зразком для створення насаджень подібного типу в цьому регіоні. Тут поширені грабово-букова діброва підмаренникова (*Caprineto (betuli)-Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris*) *galiosum (odorati)),* дубово-букова яличина підмаренникова *(Querceto (roboris)-Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) galiosum (odorati))* і фрагментарно бучина підмаренникова *(Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati)).* Пануюче угруповання – букова діброва мертвопокривна (*Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) nudum).* У підрості домінуюче становище займає ялиця біла (*Abies alba*). З «червонокнижних» видів рослин виявлений лише шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus)*.	Area: 12.4 acres. Location: Yizhivske Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: May 30, 1979. Remnants of the indigenous forest type, which can serve as a model for creating similar plantations in this region, are protected. Common here are hornbeam-beech forests with undergrowth (Caprineto (betuli)-Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) galiosum (odorati)), oak-beech fir with undergrowth (Querceto (roboris)-Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) galiosum (odorati)), and fragmentary beech with undergrowth (Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati)). The prevailing group is the deadwood-covered beech forest (Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) nudum). In the undergrowth, white fir (Abies alba) dominates. Among the "red-listed" plant species, only Crocus heuffelianus has been identified.
66	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Праліс модрини європейської» Botanical Nature Heritage of Local Significance "European larch forest"**		
		Площа: 0,9 га. Розташування: Чернівецький район, Чудейське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Створена для охорони 180-річних високопродуктивних культур модрини європейської (*Larix decidua*), які мають еталонне значення. Пам'ятка природи має науково-лісівниче значення, цінна як лісонасінна ділянка, оскільки тут збереглися одні з найстаріших на Буковині лісокультур. Нині відбувається заміна модрини буком лісовим (*Fagus sylvatica*), явором (*Acer pseudoplatanus*) і ялицею білою (*Abies alba).*	Area: 2.2 acres. Location: Chudeiske Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: May 30, 1979. Established for the protection of 180-year-old highly productive European larch (Larix decidua) plantations, which hold exemplary value. This natural heritage has scientific and forestry significance, being valuable as a forest seed site, as some of the oldest forest plantations in Bukovyna are preserved here. Currently, there is a replacement of larch with European beech (Fagus sylvatica), sycamore maple (Acer pseudoplatanus), and silver fir (Abies alba).
67	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Тисова ділянка» Botanical Nature Heritage of Local Significance "Yew plot"**		
		Площа: 0,2 га. Розташування: Чернівецький район, Сторожинецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 8 лютого 1996 року. Охороняється ділянка букового лісу за участю третинного релікта, занесеного до Червоної книги України, тису ягідного (*Taxus baccata*). Пам'ятка природи розташована в ур. Вовчий яр на правому березі невеличкого потоку в умовах ерозійно-зсувного рельєфу. На заповідній території тис ягідний росте в буковому лісі у складі	Area: 0.5 acres. Location: Storozhynets Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: February 8, 1996. A plot of beech forest is protected, featuring the participation of a tertiary relict, the yew (Taxus baccata), listed in the Red Book of Ukraine. This natural heritage is located in the Vovchiy Yar area on the right bank of a small stream in conditions of erosional-shifting relief. Within the protected area, the yew grows in a beech forest, forming

		угруповань асоціації тисова бучина мертвопокривна (*Fagetum (sylvaticae*) *taxosum (baccatae) nudum*). З числа «червонокрижних» рослин у рослинному покриві також виявлені зозулині черевички справжні (*Cypripedium calceolus*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*) і беладонна звичайна (*Atropa belladonna*). Це одне з найчисельніших місцезнаходжень тису ягідного в Чернівецькій області (росте більше 200 особин), яке являє собою рештки практично корінних насаджень у регіоні. Середня висота його 5–6 м, максимальна висота – 10 м.	groups within the association of the yew deadwood beech forest (Fagetum (sylvaticae) taxosum (baccatae) nudum). Among the "Red Book" plants, lady's slipper orchids (Cypripedium calceolus), broad-leaved helleborine (Epipactis helleborine), bird's-nest orchid (Neottia nidus-avis), and deadly nightshade (Atropa belladonna) were also found in the vegetation cover. This is one of the most abundant locations of yew in Bukovyna (with over 200 individuals), representing remnants of almost indigenous plantations in the region. Its average height is 5–6 m, with a maximum height of 10 m.
68	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Два платани»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Two plane trees"**		
		Площа: 0,06 га. Розташування: м. Вижниця, вул. Йосифа Бурга – вул. Миколи Семашка. Підпорядкування: Вижницька громада. Утворення: 20 грудня 2001 року. Забезпечені охороною два дерева платана кленолистого (платана лондонського) (*Platanus acerifolia (=Platanus ×hispanica))* – виду гібридного походження, отриманого в результаті схрещування платана західного (*P. occidentalis*) і платана східного (*P. orientalis*).	Area: 0.15 acres. Location: Yosyfa Burha St. - Mykoly Semashka St., Vyzhnytsia city. Subordination: Vyzhnytska community. Formation: December 20, 2001. Two London plane trees (Platanus acerifolia (=Platanus ×hispanica)) are under protection. The London plane tree is a hybrid species resulting from the crossbreeding of the western sycamore (P. occidentalis) and the oriental plane tree (P. orientalis).
69	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ділянка барвінку малого»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Small periwinkle plot"**		
		Площа: 5,0 га. Розташування: Вижницький район, Мигівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Забезпечено охороною рідкісне угруповання, занесене до Зеленої книги України, – ялицева бучина барвінкова (*Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) vincosum (minoris))*. Ця заповідна ділянка розташована у витоках р. Мигівка на схилі північно-східної експозиції (висота близько 600 м н. р. м.) у смузі мішаних лісів з переважанням бука лісового (*Fagus sylvatica*) і ялиці білої (*Abies alba*). Ялицева бучина барвінкова росте на площі близько 1,0 га і приурочена до випуклої ділянки схилу; решту території пам'ятки природи займає ялицева бучина рідкотравна (*Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) nudum*). Ялицево-букові ліси за участю барвінку малого виявлені також у долині р. Гільча. Крім того, в долинах цих річок, і загалом у Берегометському низькогір'ї, трапляються угруповання ялицевих бучин лунарієвих (*Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) lunariosum (redivivae))* і цибулевоведмежових (*A.-F. alliosum (ursini))*. Всі ці угруповання належать до числа рідкісних і підлягають охороні.	Area: 12.4 acres. Location: Myhovo Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Berehomet Forest Management Unit." Formation: May 30, 1979. The rare community protected and listed in the Green Book of Ukraine is the "Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) vincosum (minoris)" – a spruce-beech forest with an understorey of lily of the valley. This protected area is located in the headwaters of the River Myhivka on the northeastern slope at an altitude of about 600 m above sea level. It is situated in a strip of mixed forests, predominantly beech (Fagus sylvatica), and white fir (Abies alba). The spruce-beech forest with lily of the valley covers an area of about 2.5 acres and is located on a convex slope. The rest of the nature reserve area is occupied by a spruce-beech forest with a sparse herbaceous layer (Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) nudum). Spruce-beech forests with lilies of the valley are also found in the valley of the River Hilcha. Additionally, in the valleys of these rivers, and generally in the Berehomet Lowland, there are groups of spruce forests with a lunar understorey (Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) lunariosum (redivivae)) and wild garlic (A.-F. alliosum (ursini)). All these communities are considered rare and are subject to protection.
70	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Коркове дерево»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Cork tree"**		
		Площа: 0,003 га. Розташування: м. Вижниця, вул. Українська, 25. Підпорядкування: Вижницька громада. Утворення: 17 грудня 2003 року. Охороняється окреме дерево бархату амурського (*Phellodendron amurense*) віком не менше 70 років. Його висота – близько 15 м, діаметр стовбура – майже 40 см. Бархат амурський є інтродукованим на Буковині видом. Батьківщина цієї рослини – Далекий Схід, Японія, Китай. Пам'ятка природи має наукове й естетичне значення.	Area:0.007 acres. Location: 25, Ukrainska St., Vyzhnytsia city. Subordination: Vyzhnytsia community. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Berehomet Forest Management Unit." Formation: December 17, 2003. Protected is a single Amur cork tree (Phellodendron amurense) aged at least 70 years. It has a height of about 15 m and a trunk diameter of nearly 40 cm. The Amur cork tree is an introduced species in Bukovyna. The native range of this plant includes the Far East, Japan, and China. The nature heritage holds scientific and aesthetic value.
71	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Кошман»**		

	Botanical Nature Heritage of Local Significance "Koshman"		
		Площа: 3,0 га. Розташування: Вижницький район, Долішньошепітське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Створена для охорони букової яличини за участю у флористичному складі тису ягідного (*Taxus baccata*) – третинного релікта, занесеного до Червоної книги України. Пам'ятка природи розташована на правому березі долини р. Сірет, на схилі західної експозиції стрімкістю 10–15° у межах висот 600–700 м н. р. м. Більшу частину її території займає букова яличина рідкотравна (*Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) nudum*). У прогалинах, що утворюються внаслідок випадання окремих вікових дерев, формуються фрагменти угруповань букової яличини безщитникової (*F.-A. athyriosum (filix-feminae))*. У межах заповідної ділянки виявлено близько 50 видів рослин. Раритетною «червонокнижною» складовою угруповань є беладонна звичайна (*Atropa belladonna*) та 7 особин тису ягідного заввишки від 3 до 9 м. В околицях с. Лопушна Вижницького району виявлено ще кілька місцезнаходжень тису ягідного на території Лопушнянського і Берегометського лісництв, де ростуть від 1 до 5 особин.	Area: 7.4 acres. Location: Dolishnoshepitske Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Berehomet Forest Management Unit." Formation: May 30, 1979. Created for the protection of the beech-yew forest featuring the participation of the floristically significant yew tree (Taxus baccata) – a tertiary relict listed in the Red Book of Ukraine. The natural monument is located on the right bank of the Siret River valley, on the slope of the western exposure with a steepness of 10–15° within the altitude range of 600–700 m above sea level. The majority of its territory is occupied by the rare grassy beech-yew forest (Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) nudum). In the gaps formed by the falling of individual aged trees, fragments of beech-yew shield fern communities (F.-A. athyriosum (filix-feminae)) are established. Within the protected area, approximately 50 plant species have been identified. The rare "Red Book" component of these communities is the deadly nightshade (Atropa belladonna), and seven specimens of yew trees ranging in height from 3 to 9 m. In the vicinity of the village of Lopushna in Vyzhnytsia district, several other locations of yew trees have been discovered within the territories of Lopushnianske and Berehometske forestry enterprises, where there are between 1 and 5 specimens.
72	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Лісничка»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Lisnychka"**		
		Площа: 5,0 га. Розташування: Вижницький район, Чемернарське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 30 травня 1979 року. На заповідній території поширені гірськолісові луки формацій костриці червоної (*Festuceta rubrae)* та мітлиці тонкої (*Agrostideta tenuis*) з багатим і різноманітним флористичним складом за участю видів, занесених до Червоної книги України, зокрема гронянки півмісяцевої (*Botrychium lunaria*), пізньоцвіту осіннього (*Colchicum autumnale*), билинця довгорогого (*Gymnadenia conopsea*), любки дволистої (*Platanthera bifolia*) і траунштейнери кулястої (*Traunsteinera globosa*). У складі природно-заповідного фонду Чернівецької області це один із небагатьох лучних комплексів, де охороняється типова післялісова гірська лука. З «червонокнижних» тварин у межах пам'ятки природи та на прилеглих ділянках виявлені махаон (*Papilio machaon*), райдужниця велика (*Apatura iris*), саламандра плямиста (*Salamandra salamandra*), тритон карпатський (*Lissotriton montandoni),* тритон альпійський (*Ichthyosaura alpestris),* кумка жовточерева (*Bombina variegata*) і мишівка лісова (*Sicista betulina*).	Area: 12.4 acres. Location: Chemernarske Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Berehomet Forest Management Unit." Formation: May 30, 1979. Within the reserve territory, mountainous forest meadows of the red fescue (Festuceta rubrae) and fine bentgrass (Agrostideta tenuis) formations are prevalent, showcasing a rich and diverse floristic composition with the participation of species listed in the Red Book of Ukraine. These include the moonwort (Botrychium lunaria), autumn crocus (Colchicum autumnale), fragrant orchid (Gymnadenia conopsea), lesser butterfly-orchid (Platanthera bifolia), and globe orchid (Traunsteinera globosa). This is one of the few meadow complexes in the natural reserve fund of Chernivtsi Oblast where a typical post-forest mountain meadow is protected. Among the "Red Book" animals within the natural monument and adjacent areas, species such as the swallowtail butterfly (Papilio machaon), purple emperor butterfly (Apatura iris), fire salamander (Salamandra salamandra), Carpathian newt (Lissotriton montandoni), alpine newt (Ichthyosaura alpestris), yellow-bellied toad (Bombina variegata), and birch mouse (Sicista betulina) have been identified.
73	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Арніка»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Arnika"**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Вижницький район, Шепітське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 21 грудня 1993 року. Створена для охорони біловусника арнікового *(Nardetum (strictae*) *arnicosum (montanae))* – угруповання з домінуванням цінної лікарської рослини арніки гірської (*Arnica montana*). Пам'ятка природи розташована на перевалі Семенчук, який розміщений на хр. Яровиця – найвищому гірському пасмі Буковинських Карпат. У геоботанічному відношенні – це біловусник	Area: 4.9 acres. Location: Shepitske Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Berehomet Forest Management Unit." Formation: December 21, 1993. Created for the conservation of the arnica meadow (Nardetum (strictae) arnicosum (montanae)) – a community dominated by the valuable medicinal plant Arnica montana. The natural heritage is located on the Semenchuk Pass, situated on Mount Yarovitsa, the highest mountain range in the Bukovinian Carpathians. In geobotanical terms, this is an arnica meadow

		арніковий, що належить до угруповань первинного характеру, які збереглися краєм верхньої межі лісу серед чагарничкових фітоценозів та на лісових галявинах. З числа видів, занесених до Червоної книги України, виявлені билинець довгорогий (*Gymnadenia conopsea*) і псевдорхіс білуватий (*Pseudorchis albida).*	belonging to groups of a primary nature, preserved at the upper forest limit among juniper phytocenoses and in forest clearings. Among the species listed in the Red Book of Ukraine, the long-spurred orchid (Gymnadenia conopsea) and the small white orchid (Pseudorchis albida) have been identified.
74	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Буковинка»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Bukovynka"**		
		Площа: 2,8 га. Розташування: Вижницький район, Шепітське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Цей заповідний об'єкт є цінним у ботаніко-географічному відношенні, оскільки тут у висотно-зональній смузі буково-ялицево-смерекових лісів зберігся на значній висоті (1100–1160 м н. р. м.) осередок корінної бучини, що становить інтерес для вивчення поширення в минулому букових лісів у цьому районі. Тут охороняються рештки букових насаджень серед суцільних смерекових деревостанів, які представлені угрупованнями асоціації бучин підмаренникової (*Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati)),* безщитникової (*F. athyriosum (filix-feminae)),* зубницевої (*F. Dentariosum (glandulosae)).* З видів, занесених до Червоної книги України, виявлені лілія лісова (*Lilium martagon*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*), місячниця оживаюча (*Lunaria rediviva*) і чина гладенька (*Lathyrus laevigatus*).	Area: 6.9 acres. Location: Shepitske Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Berehomet Forest Management Unit." Formation: May 30, 1979. This nature reserve object is valuable in terms of botany and geography, as it preserves a centre of native beech forests at a significant altitude (1100–1160 m above sea level), which is interesting for studying the historical distribution of beech forests in this region. Here, remnants of beech plantations are protected among continuous spruce stands, represented by communities of the association of fern-bearing beech forests (Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati)), shield fern beech forests (F. athyriosum (filix-feminae)), and toothwort beech forests (F. Dentariosum (glandulosae)). Among the species listed in the Red Book of Ukraine, Lilium martagon, Epipactis helleborine, Neottia nidus-avis, Lunaria rediviva, and Lathyrus laevigatus have been identified.
75	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ділянка арніки гірської»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Mountain Arnica Plot"**		
		Площа: 4,0 га. Розташування: Вижницький район, Сергіївське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Створена з метою охорони місцезростання арніки гірської (*Arnica montana*) – цінної лікарської рослини (була занесена до другого видання Червоної книги України). Пам'ятка природи займає частину сінокісної луки, що безпосередньо прилягає до буково -смерекового лісу і приурочена до схилу західної експозиції стрімкістю 5–10°. Представлені угруповання двох асоціацій: пахучотравний червонокостричник *(Fertucetum (rubrae*) *anthoxanthosum (odorati))* іарніковий червонокостричник *(F. arnicosum (montanae*)). Загальне проективне покриття травостою становить 80 %, покриття арніки гірської – 10–15 %, значною є участь орляка звичайного *(Pteridium aquilinum)*. Вище по схилу співдомінантом виступає пахуча трава звичайна (*Anthoxanthum odoratum*). У флористичному складі цих угруповань виявлено понад 40 видів – типових компонентів травостою карпатських лук. З числа рослин, занесених до Червоної книги України, трапляються зозульки травневі (*Dactylorhiza majalis*), билинець довгорогий *(Gymnadenia conopsea*), зозулині сльози яйцеподібні *(Listera ovata)* і трауншейнера куляста (*Traunsteinera globosa).*	Area: 9.9 acres. Location: Serhiivske Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Berehomet Forest Management Unit." Formation: May 30, 1979. This nature reserve was created to protect the habitat of Arnica montana, a valuable medicinal plant (listed in the second edition of the Red Book of Ukraine). The natural heritage occupies a part of a hayfield directly adjacent to the beech-spruce forest and is located on the western slope with a steepness of 5–10°. Two associations are represented: the fragrant red fescue (Fertucetum (rubrae) anthoxanthosum (odorati)) and the arnica red fescue (F. arnicosum (montanae)). The overall projective vegetation cover is 80%, with arnica montana covering 10–15%, and a significant presence of bracken (Pteridium aquilinum). Further up the slope, sweet vernal grass (Anthoxanthum odoratum) becomes co-dominant. The floristic composition of these communities includes over 40 species, typical components of Carpathian meadows. Among the plants listed in the Red Book of Ukraine, you can find Dactylorhiza majalis, Gymnadenia conopsea, Listera ovata, and Traunsteinera globosa.
76	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Жупани»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Zhupany"**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Вижницький район, с. Сарата. Підпорядкування: Селятинська громада. Утворення: 30 травня 1979 року. Пам'ятка природи	Area: 4.9 acres. Location: Sarata village, Vyzhnytsia district. Subordination: Selyatynska community. Establishment: May 30, 1979. The natural heritage is a

		являє собою невелику вапнякову скелю, розташовану серед флористично багатих лучних угруповань на південно-східних відрогах хр. Чорний Діл (верхів'я Білого Черемошу) у межах висот 1050–1150 м н. р. м. У рослинному покриві заповідної ділянки чітко виділяються три ступені. Лучний, представлений багатовидовими злаково – різнотравними мезофільними луками, які належать до угруповань формації костриці червоної (*Festuceta rubrae*). З числа рослин, занесених до Червоної книги України, трапляються осока затінкова (*Carex umbrosa*), косарики черепитчасті (*Gladiolus imbricatus*), билинець довгорогий (*Gymnadenia conopsea*), зозулині сльози яйцеподібні (*Listera ovata),* неотінея обпалена (*Neotinea ustulata*), чорнянка карпатська (*Nigritella carpatica),* траунштейнера куляста (*Traunsteinera globosa*), тирлич мішкоподібний (*Gentiana utriculosa).* З раритетних рослин зустрічається східно-південнокарпатський ендемічний вид смілка сумнівна (*Silene dubia*).	small limestone rock located amidst floristically rich meadow communities on the southeast slopes of Mount Chornyi Dil (upper reaches of the White Cheremosh River) within the altitude range of 1050–1150 m above sea level. The vegetation cover of the reserve area clearly distinguishes three tiers. The meadow tier is represented by diverse grassy-meadow mesophilic communities belonging to the formations of Festuca rubra. Among the plants listed in the Red Book of Ukraine, there are shade sedge (Carex umbrosa), sword-leaved gladiolus (Gladiolus imbricatus), fragrant orchid (Gymnadenia conopsea), oval-leaved twayblade (Listera ovata), burnt orchid (Neotinea ustulata), Carpathian nigritella (Nigritella carpatica), globe-flowered traunsteinera (Traunsteinera globosa), and bottle gentian (Gentiana utriculosa). Among the rare plants, the East-South Carpathian endemic species Silene dubia is found.
77	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ялинова ділянка»** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Spruce plot"**		
		Площа: 25,0 га. Розташування: Вижницький район, Яблуницьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 17 жовтня 1984 року. Створена для охорони високопродуктивного вікового смерекового насадження за участю ялиці білої *(Abies alba*). Заповідна ділянка розташована в межах висот 1050–1150 м н. р. м. і представлена угрупованнями, які є типовими для нижньої половини смуги чистих смерекових лісів на межі контакту з мішаними деревостанами за участю бука лісового (*Fagus sylvatica*) і ялиці білої. Панівне становище тут займають угруповання асоціації смеречини квасеницевої (*Piceetum (abietis) oxalidosum (acetosellae)).* В її складі поодиноко трапляється ялиця біла. З числа «червонокнижних» рослин виявлені плаун річний (*Lycopodium annotinum*) і баранець звичайний *(Huperzia selago*).	Area: 61.8 acres. Location: Yablunitske Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Berehomet Forest Management Unit." Formation: October 17, 1984. Created for the protection of a highly productive age-old spruce stand with the participation of silver fir (Abies alba), the reserve area is located within the altitude range of 1050–1150 m above sea level. It is represented by communities that are typical for the lower half of the strip of pure spruce forests at the boundary of contact with mixed stands involving European beech (Fagus sylvatica) and silver fir. The dominant position is occupied by communities of the Piceetum (abietis) oxalidosum (acetosellae) association. Individual specimens of silver fir are sporadically found within it. Among the "Red Book" plants, the common clubmoss (Lycopodium annotinum) and fir clubmoss (Huperzia selago) have been identified
78	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Праліс буково-дубовий».** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "Beech and oak tract"**		
		Площа: 3,7 га. Розташування: Чернівецький район, Турятське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецький ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Створена для охорони буково-дубового пралісу віком близько 200 років, який має велике науково-естетичне значення. У межах заповідного масиву достатньо поширені діброва підмаренникова (Quercetum (petraea) galiosum (odorati)) і грабова бучина волосистоосокова (Carpineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae)). Виявлено невелику ділянку букової діброви барвінкової (Fageto (sylvaticae)-Quercetum (petraea) vincosum (minoris)), яка раніше була більш поширеною на прилеглих до заповідного об'єкта територіях, що вкриті молодими лісами віком 20–50 років, де барвінок малий (Vinca minor) утворював «плями» площею 100–200 м2. З рослин, занесених до Червоної книги України, трапляються булатка довголиста (Cephalanthera longifolia), булатка великоквіткова (C. damasonium), коручка пурпурова (Epipactis purpurata) і гніздівка звичайна (Neottia nidus-avis).	Area: 9.1 acres. Location: Turiatka Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: May 30, 1979. Created to protect a beech-oak forest, which is approximately 200 years old, and holds significant scientific and aesthetic value. Within the reserve, common are the communities of oak-hornbeam forest with garlic mustard (Quercetum (petraea) galiosum (odorati)) and hornbeam-beech forest with hairy sedge (Carpineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae)). A small area of Vinca minor-associated beech forest (Fageto (sylvaticae)-Quercetum (petraea) vincosum (minoris)) was identified, which used to be more widespread in the adjacent territories covered by young forests aged 20–50 years, where Vinca minor formed patches of 100–200 m2. Among the plant species listed in the Red Book of Ukraine, there are occurrences of Cephalanthera longifolia, C. damasonium, Epipactis purpurata, and Neottia nidus-avis.

79	**Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Праліс дуба скельного».** **Botanical Nature Heritage of Local Significance "The forest of rocky oak"**		
		Площа: 5,0 га. Розташування: Чернівецький район, Кузьмінське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецький ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Розташована на вирівняній ділянці вододілу річок Прут і Сірет. Тут збереглися залишки корінних пралісів з дуба скельного (*Quercus petraea*) віком понад 200 років. Це діброва рідкотравна (*Quercetum (petraeae) nudum*). Підлісок зовсім не виражений, проте сильно розвинутий підріст бука лісового (*Fagus sylvatica*) та граба звичайного (*Carpinus betulus*). Підріст і сходи дуба скельного відсутні майже повністю. Входить до складу РЛП «Чернівецький».	Area: 12.6 acres. Location: Kuzmina Forestry, Chernivtsi district. Subordination: The State Enterprise "Forests of Ukraine," Branch "Chernivtsi Forest Enterprise". Formation: May 30, 1979. Located on a levelled section of the watershed between the Prut and Siret rivers. Remnants of native forests dominated by Quercus petraea, with ages exceeding 200 years, have been preserved here. It represents a beech forest with rare grasses (Quercetum (petraeae) nudum). The understory is not well pronounced, but there is a strong presence of the understory of European beech (Fagus sylvatica) and common hornbeam (Carpinus betulus). The understory and seedlings of Quercus Petraea are almost absent. It is part of the Chernivtsi Regional Landscape Park.
80	**Геологічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Печера «Буковинка»** **Geological Natural Heritage of National Importance "Bukovynka Cave"**		
		Площа: 5,0 га. Розташування: Дністровський район, околиці с. Стальнівці. Підпорядкування: Мамалигівська громада. Утворення: 30 березня 1981 року (геологічна пам'ятка природи республіканського значення «Печера «Буковинка», без зазначення площі). Печера вскрита Стальнівецьким гіпсовим кар'єром у 50-х роках XX ст.. Входи розміщені біля підніжжя колишнього верхнього видобувного уступу. У котловані нижнього уступу утворилося озеро. Це друга за довжиною (5155 м) печера Чернівецької області. Сформована переважно у верхній і середній частинах товщі гіпсоангідритів загальною потужністю до 25 м. Являє собою триповерхову лабіринтову систему з переважаючим субширотним розміщенням ареалу закарстування. Нижній поверх повністю обводнений. Основним є середній поверх з галереями різної морфології, 2–4 м висоти та 2–5 м ширини, що сполучаються вужчими (1–1,5 м) і нижчими (0,6– 1,2 м) перехідними галереями. Печера має два чітко виражені яруси. Води гідрокарбонатно-сульфатно-кальцієві, високомінералізовані (до 2,5 г/кг), на поверхні окремих внутрішніх озерець фіксується тонка кальцитова плівка. Температура становить близько +8,5 °С. Живлення відбувається як за рахунок інфільтрації поверхневих вод, так і бічного підтоку. Внутрішні частини печери термоконстантні: температура повітря протягом року утримується близько +9 °С. У зимовий період на вході наростають льодові сталактити і сталагміти. З «червонокнижних» тварин у печері зимують деякі рукокрилі: підковик малий (Rhinolophus hipposideros), нічниця гостровуха (Myotis oxygnathus), нічниця велика (M. myotis), вухань бурий (Plecotus auritus) та інші.	Area: 12.4 acres. Location: Outskirts of Stalnivtsi village, Dnistrovskyi district. Subordination: Mamalyhivska community. Formation: March 30, 1981 (geological natural heritage of republican significance "Bukovynka Cave," without indicating the area). The cave was exposed by the Stalnivets gypsum quarry in the 1950s. The entrances are located near the base of the former upper mining bench. A lake formed in the pit of the lower bench. This is the second longest cave (5155 m) in the Chernivtsi region. It was formed mainly in the upper and middle parts of the gypsum-anhydrite deposits with a total thickness of up to 25 m. It represents a three-story labyrinthine system with a prevailing sub-latitudinal distribution of the karst area. The lower floor is completely flooded. The main level is the middle floor with galleries of various morphologies, 2–4 m in height and 2–5 m in width, interconnected by narrower (1–1.5 m) and lower (0.6–1.2 m) transitional galleries. The cave has two clearly defined tiers. The waters are bicarbonate-sulfate-calcium, highly mineralised (up to 2.5 g/kg), and a thin calcite film is observed on the surface of individual internal lakes. The temperature is approximately +8.5 °C. Nutrition occurs both through the infiltration of surface waters and lateral inflow. The internal parts of the cave are thermally constant: the air temperature remains around +9 °C throughout the year. In the winter period, ice stalactites and stalagmites form at the entrance. Among the "Red Book" animals, some bats hibernate in the cave, including the lesser horseshoe bat (Rhinolophus hipposideros), greater mouse-eared bat (Myotis oxygnathus), common noctule (M. myotis), brown long-eared bat (Plecotus auritus), and others.
81	**Геологічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Печера «Попелюшка»** **Geological Natural Heritage of National Importance "Popeliushka Cave"**		
		Площа: 21,0 га. Розташування: Дністровський район, околиці с. Подвірне. Утворення: 9 грудня 1998 року. Найдовша печера Чернівецької області (довжина понад 92 км, з них 30 % – на території Республіки Молдова, решта 70 % відомої частини лабіринту та подальші перспективи нарощування довжини – на території України) і одна з найдовших у світі. Вхід розміщувався у верхній видобувній стіні Кривського гіпсового кар'єру (Молдова) на віддалі 350 м від	Area: 51.9 acres. Location: Outskirts of Podvirne village, Dnistrovskyi district. Formation: December 9, 1998. The longest cave in the Chernivtsi region (with a length of over 92 km, of which 30% is within the territory of the Republic of Moldova, and the remaining 70% of the known labyrinth and further prospects for increasing its length are within the territory of Ukraine) is one of the longest in the world. The entrance was located in the upper mining wall of the Kryvsky gypsum

		кордону з Україною. З 1991 року створений новий вхід до віддаленої частини печери з території України. Карстова система «Попелюшка» є триповерховою розгалуженою системою лабіринтових ареалів, сполучених комунікативними магістральними галереями, й відрізняється аномально, як для гіпсових печер, великими розмірами залів і коридорів. Переважна більшість галерей закладена у верхньому ярусі. Галереї верхнього поверху мають булавоподібний поперечний профіль із різним ступенем заповненості вторинними відкладами – від 5 % до 100 %. Екзотичність і значну наукову цікавість становлять унікальні глинисті відклади полімінерального складу. Тут уперше виявлені такі оригінальні й рідкісні утворення, як глиняно-кальцитові шнури-сталактити. Печера «Попелюшка» відрізняється велетенськими розмірами спелеоресурсів, з-поміж яких найбільше утилітарне значення мають карстові води сульфатно-кальцієвого типу. За гідрологічними, геохімічними та морфологічними ознаками це одна з найбільших печер світу.	quarry (Moldova), 350 m away from the border with Ukraine. Since 1991, a new entrance to the remote part of the cave has been established from the territory of Ukraine. Karst system "Popeliushka" is a three-tiered branched labyrinthine system connected by communicative main galleries and stands out anomalously, compared to gypsum caves, with large hall and corridor dimensions. The majority of galleries are located in the upper tier. The galleries of the upper tier have a club-shaped transverse profile with varying degrees of secondary deposit filling, ranging from 5% to 100%. The uniqueness and significant scientific interest lie in the discovery of unique clay deposits with a polymodal composition. Here, for the first time, such original and rare formations as clay-calcite cord-stalactites have been identified. The "Popeliushka" cave is characterised by gigantic dimensions of speleoresources, among which karst waters of sulfate-calcium type have the most utilitarian significance. By hydrological, geochemical, and morphological features, it is one of the largest caves in the world.
82	**Геологічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Печера «Баламутівська» Geological Natural Heritage of National Importance "Balamutivska Cave"**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Баламутівка. Підпорядкування: Юрковецька громада. Утворення: 14 жовтня 1975 року. Репрезентує собою типову для Дністровського каньйону порожнину. Вхідний (кінцевий) грот печери розміщений у верхній частині уступу V тераси на висоті близько 80 м над урізом р. Дністер. Починається потужним гротом завдовжки 16 м і завширшки до 14 м при висоті до 7 м. Внаслідок активного фізичного вивітрювання та корозії ґрунтовими водами відбувається помітна руйнація стелі з формуванням брилового навалу у днищі. Спелеологічно обстежена довжина сягає 263 м; права галерея йде у глиб вододільного масиву. Для галерейної частини порожнини характерні рідкісні, як для порожнин у гіпсах, карбонатні натічні кори, кораліти та гуроподібні греблі, внаслідок чого в галереї звичними є озерця 0,4–0,6 м глибини і навіть підземний водоспад заввишки 1,2 м. Вхідний грот відомий з давніх часів і використовувався переважно для культових потреб, знайдено фрагменти наскельних ритуальних малюнків (11–12 тис. років до н. е.). Із тварин, занесених до Червоної книги України, тут виявляли на гніздуванні пугача (Bubo bubo), а також встановлено перебування на зимівлі кількох видів летючих мишей.	Area:2.5 acres. Location: outskirts of Balamutivka, Chernivtsi district. Subordination: Yurkovetska community. Establishment: October 14, 1975. This cave represents a typical cavity for the Dniester Canyon. The entrance (terminal) grotto of the cave is located in the upper part of the V terrace at a height of about 80 meters above the level of the Dniester River incision. It begins with a powerful grotto with a length of 16 meters and a width of up to 14 meters, reaching a height of up to 7 meters. Due to active physical weathering and corrosion by groundwater, noticeable deterioration of the ceiling occurs, forming a breakdown deposit on the floor. The speleologically surveyed length reaches 263 meters; the right gallery goes into the depth of the water divide massif. The gallery part of the cavity is characterized by rare carbonate incrustations, corallites, and group-like dams, uncommon for gypsum cavities. As a result, small lakes with depths of 0.4–0.6 meters and even an underground waterfall with a height of 1.2 meters are common in the gallery. The entrance grotto has been known since ancient times and was mainly used for cultic purposes; fragments of rock ritual drawings (11-12 thousand years BC) have been found. Among the animals listed in the Red Book of Ukraine, the Eurasian eagle owl (Bubo bubo) has been observed nesting here, and the hibernation of several species of bats has been documented.
83	**Геологічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Печера «Піонерка» Geological Natural Heritage of National Importance "Pionerka Cave"**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Погорілівка. Підпорядкування: Юрковецька громада. Утворення: 30 березня 1981 року. Досліджена довжина сягає 530 м. Вхід до печери розташований 1,5 км південно-західніше с. Погорілівка і відкривається достатньо потужним гротом у нижній частині карстового яру, закладенного у днищі реліктової прохідної долини. Печера являє собою принаймні чотириповерхову розгалужено-каналову порожнину, при цьому верхній поверх складається із двох ярусів. Ширина основної нижньої галереї сягає 4 м при висоті 1–6 м,	Area: 2.5 acres. Location: outskirts of Pohorilivka village, Chernivtsi district. Subordination: Yurkovetska community. Establishment: March 30, 1981. The explored length reaches 530 meters. The entrance to the cave is located 1.5 km southwest of the village of Pohorilivka and opens with a sufficiently powerful grotto in the lower part of the karstic gorge, laid at the bottom of a relict passage valley. The cave represents at least a four-tiered branching channel cavity, with the upper floor consisting of two tiers. The width of the main lower gallery reaches 4 meters with a height of 1–6 meters, while the parameters of other galleries are

		параметри інших галерей значно менші. із превалюванням провалоутворення та тектонічного просідання блоків. У печері з «червонокнижних» тварин виявлені 6 видів кажанів (підковик малий (Rhinolophus hipposideros), підковик великий (R. ferrumequinum), нічниця велика (Myotis myotis), нічниця довговуха (M. bechsteinii), нічниця водяна (M. daubentonii) і вухань бурий (Plecotus auritus)). Має велику науково-пізнавальну й екологічну цінність.	significantly smaller, with prevailing collapse formation and tectonic subsidence of blocks. In the cave, 6 species of bats listed in the Red Book were identified (lesser horseshoe bat (Rhinolophus hipposideros), greater horseshoe bat (R. ferrumequinum), greater mouse-eared bat (Myotis myotis), Bechstein's bat (M. bechsteinii), Daubenton's bat (M. daubentonii), and brown long-eared bat (Plecotus auritus)). It has significant scientific, educational, and ecological value.
84	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Бабинський карст». Geological natural monument of local importance "Babynskyi Karst".**		
		Площа: 20,0 га. Розташування: Дністровський район, околиці с. Бабин. Підпорядкування: Сільськогосподарський кооператив «Бабинський». Утворення: 16 грудня 1994 року. Рідкісна для зони поширення товтрових утворень Чернівецької області карстова лійка діаметром 20 м і глибиною до 4 м у сарматських біогермних вапняках. Площа водозбору до 6 га, що дозволяє припускати наявність розвинених підземних галерей. Має науково-пізнавальне значення.	Area: 20.0 ha. Location: Dniester district, outskirts of Babyn village. Management: Agricultural cooperative "Babyn". Formation: 16 December 1994. A rare karst sinkhole 20 m in diameter and up to 4 m deep in Sarmatian biogeological limestone in the area of toltra formations in Chernivtsi oblast. The catchment area is up to 6 hectares, which suggests the presence of developed underground galleries. It is of scientific and educational importance.
85	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Шишкові горби». Geological natural monument of local significance "Shyshkovi humps".**		
		Площа: 12,0 га. Розташування: Дністровський район, околиці сіл Грушівці і Нагоряни. Підпорядкування: Кельменецька громада. Утворення: 30 травня 1979 року. Над урвищем правого берега р. Дністер 0,3 км північніше с. Нагоряни розміщений ланцюг конічних горбів – решток бар'єрного рифу Сарматського моря. Морфоскульптурні особливості й оголеність відкладів пасма обумовлені ерозійною діяльністю Дністра та його притоки, щоутворили каньйон завглибшки 120 м. Горби з відносними висотами від 5 до 40 м складені органогенними вапняками, які містять морську мілководну фауну, переважно рештки коралових рифів, а також екзотичні для цього регіону лінзи гіпсів. Геолого-спелеологічну цінність являють тріщинні горизонтальні й вертикальні підземні порожнини переважно текто-карстового типу незначних розмірів. Відмічається суцільне прокарстування товщі з утворенням каверн, каналів і натічних форм. Найбільшою з досліджених є «Змієва печера». Скельні урвища горбів на тлі ландшафту Дністровського каньйону і плеса Дністровського водосховища створюють рідкісний за мальовничістю й екзотичністю краєвид. Шишкові горби є частиною Товтрового пасма. Пам'ятка природи має надзвичайно велике наукове і пізнавальне значення, а також неабияку ботанічну й зоологічну цінність. Тут виявлені занесені до Зеленої книги України угруповання формацій сеслерії Хейфлерової (*Seslerieta heufleranae),* ковили волосистої (*Stipeta capillatae*) і ковили найкрасивішої (*S. pulcherrimae*). У складі зазначених угруповань зустрічаються рослини з Червоної книги України - шиверекія подільська (*Schivereckia podolica*) – вид, занесений у додаток I до Бернської конвенції й рутвиця смердюча (*Thalictrum foetidum*), а також ковила волосиста (*Stipa capillata*), ковила найкрасивіша (*S. pulcherrima*), сон лучний (*Pulsatilla pratensis*), горицвіт весняний (*Adonis vernalis*). «Червонокнижні» тварини представлені дибкою степовою (*Saga pedo*) (одне із двох місць перебування в рівнинній частині Чернівецької	Area: 12.0 ha. Location: Dniester district, outskirts of Hrushevtsi and Nahoryany villages. Subordination: Kelmenets community. Formation: 30 May 1979. Above the cliff of the right bank of the Dniester River 0.3 km north of Nahoryany village, there is a chain of conical hills - remains of the barrier reef of the Sarmatian Sea. The morphosculptural features and exposure of the ridge sediments are due to the erosion activity of the Dniester and its tributaries, which formed a 120 m deep canyon. The hills with relative heights ranging from 5 to 40 m are composed of organogenic limestone containing marine shallow-water fauna, mainly coral reef remains, as well as gypsum lenses exotic to the region. The geological and speleological value is represented by horizontal and vertical fissure cavities of tectonic-karst type of small size. There is continuous karstification of the strata with the formation of caverns, channels, and flowing forms. The largest of the investigated caverns is the Snake Cave. The rocky cliffs of the hills against the landscape of the Dniester Canyon and the Dniester Reservoir create a rarely seen and exotic landscape. The Shyshkovi hills are part of the Tovtrova Ridge. The natural monument is of great scientific and educational importance, as well as of outstanding botanical and zoological value. Here, we found formations of Seslerieta heufleranae, Stipeta capillatae, and S. pulcherrimae, which are listed in the Green Book of Ukraine. These communities include plants from the Red Data Book of Ukraine - Schivereckia podolica (a species listed in Appendix I of the Bern Convention) and Thalictrum foetidum, as well as Stipa capillata, S. pulcherrimae, S. pulcherrima), Pulsatilla pratensis, and Adonis vernalis. Animals listed in the Red Book of Ukraine there are represented by Saga pedo (one of the two habitats in the plain part of Chernivtsi region), Papilio machaon, Iphiclides podalirius, Xylocopa valga, Lacerta viridis, Lanius excubitor, Nannospalax leucodon and some other species. In this regard, the site should be transferred to the category of complex sites

		області), махаоном (*Papilio machaon*), подалірієм (*Iphiclides podalirius*), ксилокопою звичайною (*Xylocopa valga*), ящіркою зеленою (*Lacerta viridis*), сорокопудом сірим (*Lanius excubitor*), сліпаком білозубим (*Nannospalax leucodon*) та деякими іншими видами. У зв'язку з цим пам'ятку необхідно перевести до категорії комплексних	
86	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Городище «Корнешти». Geological natural monument of local importance "Kornesti settlement".**		
		Площа: 31,0 га. Розташування: Дністровський район, околиці с. Корнешти. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Сокирянське ЛГ». Утворення: 16 грудня 1994 року. Розташована в західній частині с. Корнешти. Являє собою стрімкосхилий мисоподібний горб – ерозійний останець, відокремлений долиною Рухотинського потоку від основного масиву платоподібної Хотинської височини. Навколо виположеної вершинної частини збереглись оборонні земляні вали городища ранньослов'янських часів. Усередині городища виявлені дві карстові лійки-провали діаметром до 5 м і глибиною 2–3 м, що є достатньо рідкісним явищем для самої височини, броньованої вапняковистими пісковиками. Ділянка вирізняється надзвичайною мальовничістю. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне й історичне значення.	Area: 31.0 ha. Location: Dniester district, outskirts of Kornesti village. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Sokyryanske Forestry". Formation: 16 December 1994. Located in the western part of Kornesti village. It is a steeply sloping cape-like hill - an erosion remnant separated by the valley of Rukhotyn stream from the main massif of the Khotyn plateau. The defensive earthen ramparts of the early Slavic settlement have been preserved around the hollowed-out summit. Two karst sinkholes up to 5 m in diameter and 2-3 m deep were discovered inside the settlement, which is quite a rare phenomenon for the hill itself, which is armored by limestone sandstones. The site is extremely picturesque. The natural monument has scientific, educational, and historical significance.
87	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Дарабанський мис». Geological natural monument of local significance "Daraban Cape".**		
		Площа: 21,0 га. Розташування: Дністровський район, околиці с. Анадоли. Підпорядкування: Хотинська громада. Утворення: 16 червня 2000 року. Заповідний об'єкт розташований 0,6 км південніше с. Анадоли. Є фрагментом IV тераси р. Дністер, відчленованим глибокою долиною Дарабанського потоку. Довжина мису 500 м, ширина – 50–120 м. Його поверхня складена задернованими гіпсами, що підстелюються пісками й органогенними вапняками. Для гіпсів характерні включення агрегатів пластинчастих гіпсів (так зване Мар'їне скло) і целестину. По контакту гіпсів з пісками розвинуті численні горизонтально-щілинні порожнини, найбільша з яких («Підзамчисько») сягає довжини 103 м. Мис має надзвичайно екзотичний привабливий вигляд. Три різновікові городища на поверхні мису є пам'ятками історії й археології. Ця ділянка має велике науково-пізнавальне та історичне значення	Area: 21.0 ha. Location: Dniester district, outskirts of Anadoly village. Subordination: Khotyn community. Formation: 16 June 2000. The protected object is located 0,6 km south of Anadoly village. It is a fragment of the 4th terrace of the Dniester River, separated by a deep valley of the Daraban stream. The cape is 500 m long and 50-120 m wide. Its surface is composed of sodden gypsum underlain by sands and organogenic limestone. The gypsum is characterized by inclusions of lamellar gypsum aggregates (the so-called Mary's glass) and celestine. Numerous horizontal slot cavities have developed in the contact between the gypsum and the sands, the largest of which (Pidzamchysko) is 103 m long. The cape has an extremely exotic and attractive appearance. Three ancient settlements on the cape's surface are historical and archaeological monuments. This area is of great scientific, educational, and historical importance.
88	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Стратотип звенигородської свити силуру». Geological natural monument of local importance "Stratotype of the Zvenyhorod Formation of the Silurian".**		
		Площа: 11,1 га. Розташування: Дністровський район, Хотинське держспецлісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Сокирянське ЛГ». Утворення: 16 грудня 1994 року. На західній околиці с. Рашків у ярах стрімкого правого схилу долини Млинківського потоку відслонюється товща вапняків і мергелів, що перешаровуються. Вапняки темно-сірі, детритово-мулисті, деколи плитчасті, але переважно масивні. Як у вапняках, так і мергелях зустрічаються рештки коралів, брахіопод, гастропод, криноідей, остракод; наявні і провідні форми. Потужність шарів коливається від 0,3 до 7,3 м. Загальна потужність цієї товщі, що відноситься до звенигородської світи верхнього силуру, сягає 32 м. Нижче відслонюється 5-метрова товща товстоплитчастих вапняків. Відслонення має велике наукове значення і є еталонним розрізом	Area: 11.1 ha. Location: Dniester district, Khotyn State Special Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Sokyryanske Forestry". Formation: 16 December 1994. On the western outskirts of Rashkiv village in the ravines of the steep right slope of Mlynkivskyi Stream valley, there is exposed limestone and marl interlayered. The limestones are dark grey, detrital, and silty, sometimes slabby, but mostly massive. Both limestones and marls contain coral remains, brachiopods, gastropods, crinoids, and ostracods; conductive forms are also present. The thickness of the layers varies from 0.3 to 7.3 m. The total thickness of this stratum, which belongs to the Zvenyhorod Formation of the Upper Silurian, reaches 32 m. A 5-metre thick layer of thick-bedded limestone is exposed below. The outcrop is of great scientific

		звенигородської світи скальської серії верхнього силуру	importance and is a reference section of the Zvenyhorod Formation of the Skalska Suite of the Upper Silurian
89	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Стратотип пригородської свити силуру». Geological natural monument of local importance "Stratotype of the Suburban Formation of the Silurian".**		
		Площа: 12,0 га. Розташування: Хотинський район, Хотинське держспецлісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Сокирянське ЛГ». Утворення: 16 грудня 1994 року. На західній околиці с. Атаки в бічному яру, врізаному у стрімкий схил правого берега Дністра, відслонюються (згори вниз) – чорні плитчасті вапняки з шарами сірих доломітизованих вапняків, зрідка доломітів, деколи породи, збагачені рештками фауни (потужність окремих шарів сягає 0,3–1,35 м, загальнавидима потужність – до 10 м); пригородоцька світа – доломіти жовтувато-сірі, масивні, деколи плитчасті, зустрічаються верстви чорного доломіту з потужністю окремих шарів 0,2–4,5 м. У товщі світи виділяються шість малопотужних (0,02–0,35 м) прошарків метабентонітової глини зеленуватого і жовтувато-сірого кольору; один із них потужністю 0,35 м. Відслонення має велике наукове значення і є еталонним розрізом пригородоцької світи скальської серії (верхній силур)	Area: 12.0 ha. Location: Khotyn district, Khotyn state specialised forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Sokyryanske forestry". Formation: 16 December 1994. On the western outskirts of the village. Ataki in the side ravine, cut into the steep slope of the right bank of the Dniester, exposed (from top to bottom) - black slabby limestone with layers of grey dolomitised limestone, occasionally dolomite, sometimes rocks enriched with faunal remains (thickness of individual layers reaches 0.3-1.35 m, total visible thickness - up to 10 m); Suburban Suite - yellowish-grey dolomites, massive, sometimes slabby, with black dolomite layers with individual thicknesses of 0.2-4.5 m. Six low-thick (0.02-0.35 m) layers of greenish and yellowish-grey metabentonite clay are distinguished in the thickness of the formation; one of them is 0.35 m thick. The outcrop is of great scientific importance and is a reference section of the Suburban Formation of the Skalska Suite (Upper Silurian).
90	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Василівська стінка». Geological natural monument of local significance "Vasylivska Stinka (Vasylivska Wall)".**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Василів. Підпорядкування: Кадубовецька громада. Утворення: 30 травня 1979 року. У мальовничому урвищному 120-метровому скельному схилі правого борту каньйону р. Дністер на східній околиці с. Василів вскриваються відклади середнього і верхнього силуру, крейди, міоцену та плейстоцену. У вапняковистих пісковиках особливу цінність становлять численні карстово-тектонічні порожнини-печери з карстовими джерелами, які можуть мати доволі цікаві спелеологічні перспективи. Стінка активно заростає деревно-чагарниковою рослинністю. Пам'ятка природи має науково-освітнє, історичне й екотуристичне значення.	Area: 2.0 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Vasyliv village. Subordination: Kadubovets community. Formation: 30 May 1979. In the picturesque 120-meter high rocky slope of the right side of the Dniester river canyon on the eastern outskirts of Vasyliv village, there are exposed Middle and Upper Silurian, Cretaceous, Miocene, and Pleistocene deposits. In the limestone sandstones, numerous karst-tectonic cavities-caves with karst springs are of particular value, which may have quite interesting speleological prospects. The wall is actively overgrown with woody and shrubby vegetation. The natural monument is of scientific, educational, historical, and ecotourism importance
91	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Василівські водоспади». Geological natural monument of local significance "Vasylivski waterfalls".**		
		Площа: 0,05 га. Розташування: Чернівецький район, с. Василів. Підпорядкування: Кадубовецька громада. Утворення: 17 березня 1992 року. У верхній частині с. Василів біля дороги в руслі Чуньківського потоку в пісковиках та вапняках силуру утворені два водоспади висотою 7 м і 4 м. На їх кромках та суміжних скельних стінках сформовані рідкісні для регіону травертинові скельні відклади. Разом з оточуючою глибокою залісненою ущелиною водоспади мають мальовничий вигляд і достатньо високе науково-пізнавальне значення.	Area: 0.05 ha. Location: Chernivtsi district, Vasyliv village. Subordination: Kadubovets community. Formation: 17 March 1992. In the upper part of Vasyliv village near the road in the channel of the Chunkivskyi stream, there are two waterfalls (7 m and 4 m high) in the sandstones and limestones of the Silurian age. Rare for the region travertine rock deposits are formed on their edges and adjacent rock walls. Together with the surrounding deep forested gorge, the waterfalls have a picturesque appearance and are of high scientific and educational value.
92	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Дорошовецький». Geological natural monument of local significance "Doroshovetskyi Waterfall".**		
		Площа: 0,1 га. Розташування: Чернівецький район, с. Дорошівці. Підпорядкування: Вікнянська громада. Утворення: 17 березня 1992 року. У верхній частині с. Дорошівці в руслі Дорошовецького потоку з 5 - метрового скельного уступу, складеного пісковиками альбсенону, зривається достатньо потужна водна маса. Під усім фронтом водоскиду утворена ерозійна ніша глибиною до 2 м. Водоспад має мальовничий вигляд. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне значення.	Area: 0.1 ha. Location: Chernivtsi district, Doroshivtsi village. Subordination: Viknya community. Formation: 17 March 1992. In the upper part of Doroshivtsi village, in the Doroshivetskyi stream channel, a rather powerful water mass is discharged from a 5-metre high rocky ledge composed of Albsenonian sandstones. An erosion niche up to 2 m deep is formed under the entire front of the spillway. The waterfall has a picturesque appearance. The natural monument is of scientific and educational importance

93	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Кулівецький». Geological natural monument of local significance "Kulivetskyi Waterfall".**		
		Площа: 0,2 га. Розташування: Чернівецький район, с. Кулівці. Підпорядкування: Кадубовецька громада. Утворення: 17 березня 1992 року. У центрі с. Кулівці у верхній частині яру, врізаного у V терасу р. Дністер, з 8-метрової скелястої стіни, складеної вапняковистими пісковиками нижнього баденію, зривається невеликий струмок. Водотік бере свій початок із джерела, освяченого кам'яним хрестом. Водоспад разом із суміжжям має мальовничий вигляд.	Area: 0.2 ha. Location: Chernivtsi district, Kulivtsi village. Subordination: Kadubovetska community. Formation: 17 March 1992. In the center of Kulivtsi village, in the upper part of the ravine cut into the V terrace of the Dniester River, a small stream breaks down from an 8-metre high rocky wall composed of limestone sandstones of the Lower Badenian. The watercourse originates from a spring blessed with a stone cross. The waterfall and the surrounding area look picturesque.
94	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Фалинський». Geological natural monument of local significance "Falinsky Waterfall".**		
		Площа: 3,2 га. Розташування: Чернівецький район, с. Дорошівці. Підпорядкування: Вікнянська громада. Утворення: 17 березня 1992 року. У верхній частині с. Дорошівці в руслі невеликої бічної притоки Дорошовецького потоку у водно-ерозійному яру, складеному вапняковистими пісковиками, біля самоїдороги утворився мальовничий каскад водоспадів загальною висотою 16 м. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне значення.	Area: 3.2 ha. Location: Chernivtsi district, Doroshivtsi village. Subordination: Viknya community. Formation: 17 March 1992. In the upper part of Doroshivtsi village in the channel of a small side tributary of Doroshovetskyi stream in a water-erosion ravine composed of limestone sandstones, near the road itself, a picturesque cascade of waterfalls with a total height of 16 m was formed. The natural monument is of scientific and educational importance.
95	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Чорнопотоцький». Geological natural monument of local significance "Chornopototskyi Waterfall".**		
		Площа: 0,1 га. Розташування: Чернівецький район, с. Чорний Потік. Підпорядкування: Юрковецька громада. Утворення: 17 березня 1992 року. У центрі с. Чорний Потік у руслі однойменної річки з 4-метрового скельного уступу, складеного вапняковистими пісковиками, зривається достатньо потужна водна маса. Довжина уступу до 30 м. Водоспад разом з оточуючим каньйоном має мальовничий вигляд. Ділянка долини сильно заросла деревно-чагарниковою рослинністю. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне значення.	Area: 0.1 ha. Location: Chernivtsi district, Chornyi Potik village. Subordination: Yurkovets community. Formation: 17 March 1992. In the centre of Chornyi Potik village in the riverbed of the same name, a rather powerful water mass is falling from a 4-metre rocky ledge composed of limestone sandstones. The length of the ledge is up to 30 metres. The waterfall, together with the surrounding canyon, has a picturesque view. The valley area is heavily overgrown with woody and shrubby vegetation. The natural monument is of scientific and educational importance
96	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Кадубівська лійка». Geological natural monument of local significance "Kadubivska Lika".**		
		Площа: 3,2 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Кадубівці. Підпорядкування: Кадубовецька громада. Утворення: 17 березня 1992 року. Провальна лійка в гіпсоангідритах діаметром до 120 м і глибиною 12 м у днищі долини безіменного потоку 1,2 км північно-західніше с. Кадубівці. Із днища починається горизонтальна порожнина у вигляді галереї шириною 2–4 м і висотою 0,5–1,2 м, що розмивається постійним водотоком. Днище складено брилово-уламково-глинистим алювієм. Порожнина є класичним зразком лійки з діючим понором, що свідчить про сучасне формування піддолинного стоку в умовах пониження базису карстової денудації ймовірно водозбірної системи Совиці Кіцманської. З «червонокнижних» тварин тут виявлені деякі рукокрилі, зокрема підковик малий (*Rhinolophus hipposideros*). Має науково-пізнавальне значення.	Area: 3.2 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Kadubivtsi village. Subordination: Kadubivtsi community. Formation: 17 March 1992. A sinkhole in gypsum anhydrite up to 120 m in diameter and 12 m deep in the valley bottom of an unnamed stream 1.2 km north-west of Kadubivtsi village. A horizontal cavity in the form of a gallery 2-4 m wide and 0.5-1.2 m high starts from the bottom, which is eroded by a constant water flow. The bottom is composed of cobble and clay alluvium. The cavity is a classic example of a sinkhole with an active ponor, which indicates the modern formation of a sub-valley drain in the conditions of lowering the karst denudation base, probably of the catchment system of the Sovytsia Kitsmanska. Some Red Book animals were found here, in particular, the small horseshoe bat (Rhinolophus hipposideros). It is of scientific and educational importance.
97	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Кісткові залишки слона південного». Geological natural monument of local importance "Bone remains of the Mammuthus meridionalis".**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Баламутівка. Підпорядкування: Юрковецька громада. Утворення: 23 листопада 1983 року. У стіні невеликого кар'єру на правому схилі долини р. Онут були знайдені кісткові рештки. Шар великих кісток залягав на похиленому контакті розмитих алювіальних опіщанених галечників та перекриваючої їх товщі лесів. Виявлені рештки	Area: 1.0 ha. Location: Chernivtsi district, Balamutivka village. Subordination: Yurkovetska community. Formation: 23 November 1983. Bone remains were found in the wall of a small quarry on the right slope of Onut river valley. The layer of large bones lay on the inclined contact of eroded alluvial sandy pebbles and the overlying loess. The discovered remains belong to Mammuthus meridionalis in an almost complete

		належать слону південному (*Mammuthus meridionalis*) в майже повному остеологічному комплекті. На окремих кістках знайдені сліди пошкоджень крем'яними знаряддями. Має наукове, історичне та пізнавальне значення.	osteological set. Traces of damage by flint tools were found on some bones. It is of scientific, historical, and educational importance.
98	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Митківська стінка». Geological natural monument of local significance "Mytkivska wall".**		
		Площа: 12,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці сіл Митків і Мосорівка. Підпорядкування: Вікнянська громада. Утворення: 21 грудня 1993 року. Ця ділянка тягнеться 1,2-кілометровою вузькою смугою вздовж правого берега Дністра, починаючи від східної околиці с. Митків. Являє собою стрімкий, ерозійно-розчленований схил IV і V терас з лучно-степовою та чагарниковою рослинністю і виходами верств силуру, девону, крейди, міоцену, антропогену. Митківські верстви нижнього девону представлені темно-сірими аргілітами з жовтувато-сірими тонкоплитчастими прошарками. У нижній частині розрізу зустрічаються прошарки глинистих вапняків потужністю до 5 см, переповнені органічними рештками. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне значення.	Area: 12.0 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Mytkiv and Mosorivka villages. Subordination: Vynnya community. Formation: 21 December 1993. This site stretches in a 1.2-km narrow strip along the right bank of the Dniester, starting from the eastern outskirts of Mytkiv village. It is a steep, erosion-dissected slope of terraces IV and V with meadow-steppe and shrub vegetation and outcrops of Silurian, Devonian, Cretaceous, Miocene, and anthropogenic strata. The Mytkivska strata of the Lower Devonian are represented by dark grey mudstones with yellowish-grey thinly laminated beds. In the lower part of the section, there are layers of clayey limestone up to 5 cm thick, filled with organic remains. The natural monument is of scientific and educational significance.
99	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Одайський провал». Geological natural monument of local significance "Odai dip".**		
		Площа: 0,75 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Чуньків. Підпорядкування: Кадубовецька громада. Утворення: 17 березня 1992 року. Провал-лійка в гіпсоангідритах діаметром до 40 м і глибиною 10 м у днищі долини безіменного потоку розташований 200 м південніше хутора Одая. Є класичним зразком лійки з діючим понором, що свідчить про сучасне формування піддолинного стоку в умовах пониження базису карстової денудації, ймовірно водозбірної системи Дорошовецького потоку. Має науково-пізнавальне значення.	Area: 0.75 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Chunkiv village. Subordination: Kadubovets community. Formation: 17 March 1992. The sinkhole in gypsum anhydrite up to 40 m in diameter and 10 m deep in the valley bottom of an unnamed stream is located 200 m south of Odai village. It is a classical example of a funnel with active ponor, which indicates the modern formation of sub-valley runoff in the conditions of lowering the base of karst denudation, probably the catchment system of the Doroshovetskyi stream. It has scientific and cognitive value.
100	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Онутська стінка». Geological natural monument of local significance "Onutska wall".**		
		Площа: 24,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Онут. Підпорядкування: Вікнянська громада. Утворення: 21 грудня 1993 року. Ця ділянка тягнеться 1,7-кілометровою смугою по правому берегу р. Дністер між селами Самушин і Онут та являє собою стрімкий заліснений, структурно-терасований схил IV тераси річки з виходами корінних верств силуру, крейди, міоцену. Спелеологічну цінність мають верстви альбсенонських вапняковистих пісковиків. З «червонокнижних» видів тварин у значній кількості виявлений жук-олень (*Lucanus cervus*). Має науково-пізнавальне значення.	Area: 24.0 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Onut village. Subordination: Viknya community. Formation: 21 December 1993. This site stretches along a 1.7 km strip on the right bank of the Dniester river between villages Samushyn and Onut and represents a steep forested, structurally terraced slope of IV river terrace with outcrops of native layers of Silurian, Cretaceous, Miocene. The Albsenonian limestone sandstone layers are of speleological value. Among the Red Book of Ukraine species of animals, the Lucanus cervus was found in large numbers. It has scientific and educational value.
101	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Печера «Руїна». Geological natural monument of local importance "Ruina Cave".**		
		Площа: 0,3 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Юрківці. Підпорядкування: Юрковецька громада. Утворення: 17 березня 1992 року. Розташована 4 км північно-західніше с. Юрківці у днищі реліктової прохідної закарстованої долини. Сумарна довжина двох основних фрагментів 32 м. У північній частині лійки у вигляді водоспаду висотою 5 м розвантажується водний потік з верхньої надвапнякової галереї до нижньої підвапнякової. В алювії основної галереї знайдені уламки потужних	Area: 0.3 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Yurkivtsi village. Subordination: Yurkivtsi community. Formation: 17 March 1992. It is located 4 km north-west of Yurkivtsi village at the bottom of the relict passage karst valley. The total length of the two main fragments is 32 m. In the northern part of the funnel, a 5 m high waterfall discharges the water flow from the upper overlying limestone gallery to the lower underlying limestone gallery. The alluvium of the main gallery contains fragments of powerful natitic-stalactic

		натічно-сталактитових утворень. Має науково-пізнавальне значення.	formations. The site is of scientific and educational importance.
102	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Печера «Скитська». Geological natural monument of local importance "Skytska Cave".**		
		Площа: 4,2 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Звенячин. Підпорядкування: Кострижівська громада. Утворення: 17 березня 1992 року. Розташована на західній околиці с. Звенячин в ур. Гострі Говди. Вскрита Скитським гіпсовим кар'єром у 50-х роках XX ст. Довжина печери 2380 м. Нинішній вхід розміщений у західній частині не діючого кар'єру, закладеного у верхньому уступі V тераси на висоті близько 100 м над руслом Дністра. З-поміж інших відомих буковинських печер відрізняється багатством і широким розповсюдженням вторинно-кристалічних гіпсових утворень, які при різному забарвленні та прозорості досягають 5–10 см довжини. З «червонокнижних» тварин тут виявлені деякі види кажанів: підковик малий (*Rhinolophus hipposideros)*, нічниця велика (*Myotis myotis*), нічниця водяна (*M. daubentonii*), вухань бурий (*Plecotus auritus*), вухань австрійський (*P. austriacus*). Має науково-пізнавальне значення.	Area: 4.2 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Zvenyachyn village. Subordination: Kostryzhivska community. Formation: 17 March 1992. It is located on the western outskirts of Zvenyachyn village in Gostri Govdy ur. The cave was discovered by the Skytskyi gypsum quarry in the 50s of the 20th century. 2380 m long. The current entrance is located in the western part of the inactive quarry, which was laid on the upper ledge of the V terrace at an altitude of about 100 m above the Dniester riverbed. Among other known Bukovyna caves, it is distinguished by the richness and widespread distribution of secondary crystalline gypsum formations, which, with different colors and transparency, reach 5-10 cm in length. Some species of bats from the Red Data Book have been found here: Rhinolophus hipposideros, Myotis myotis, M. daubentonii, Plecotus auritus, and P. austriacus. It has scientific and educational value.
103	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Печера «Фуштейка». Geological natural monument of local importance "Fushteika Cave".**		
		Площа: 2,5 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Погорілівка. Підпорядкування: Юрковецька громада. Утворення: 17 березня 1992 року. Розташована 1,5 км північно-східніше с. Погорілівка по правому борту долини безіменної бічної притоки р. Чорний Потік і закладена в гіпсоангідритах середнього баденію. Довжина печери 201 м. Є діючим підземним колектором стоку правої притоки р. Чорний Потік, що поглинається понором карстової лійки. Пройдена частина порожнини являє собою видовжену паралельно напрямку долини терасовану галерею шириною 1–5 м і висотою 1–6 м. Підземний потік виходить на поверхню 250 м нижче по долині. Поруч наявні карстові лійки різних стадій розвитку і морфології. Має науково-пізнавальне значення.	Area: 2.5 hectares. Location: Chernivtsi district, outskirts of Pohorilivka village. Subordination: Yurkovets community. Formation: 17 March 1992. It is located 1.5 km northeast of Pohorilivka village on the right side of the valley of an unnamed lateral tributary of Chornyi Potik River and is laid in Middle Badenian gypsum anhydrite. The cave is 201 m long. It is an active underground collector of the runoff of the right tributary of the Chornyi Potik River, which is absorbed by the karst sinkhole. The passed part of the cavity is an elongated terraced gallery 1-5 m wide and 1-6 m high, parallel to the valley direction. The underground stream comes to the surface 250 m down the valley. Nearby there are karst sinkholes of different stages of development and morphology. It is of scientific and educational importance.
104	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Королівський». Geological natural monument of local importance "Korolivskyi Waterfall".**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: Чернівецький район, Банилівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України». Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 16 січня 1991 року. Цікавий мальовничий водоспад висотою 3 м на р. Думитриця (витоки Малого Сірету) в товсторитмічних пісковиках із прошарками окремнілих пісковиків менілітової світи палеогену. Має науково-пізнавальне значення	Area: 0.5 ha. Location: Chernivtsi district, Banyliv forestry. Subordination: State Specialised Economic Enterprise "Forests of Ukraine". Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 16 January 1991. Interesting picturesque waterfall 3 m high on Dumytrytsia River (source of Malyi Siret River) in thick-textured sandstones with layers of detached sandstones of Paleogene menilite formation. It has scientific and cognitive value.
105	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Мала Лоза». Geological natural monument of local importance "Mala Loza".**		
		Площа: 2,2 га. Розташування: Чернівецький район, Лаурське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 24 вересня 2008 року. Мальовничий водоспад у грубошаруватих пісковиках висотою 8 м однойменної річки. Має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	Area: 2.2 ha. Location: Chernivtsi district, Laurske Forestry. Subordination: State Specialised Economic Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 24 September 2008. Picturesque waterfall in coarse sandstones with a height of 8 m on the river of the same name. river of the same name. It has scientific, educational, aesthetic, and ecotourism values.
106	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Багнянські старожитності». Geological natural monument of local importance "Bahnyanski Antiquities".**		
		Площа: 60,0 га. Розташування: Вижницький район, Іспаське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси	Area: 60.0 ha. Location: Vyzhnytsia district, Spanish forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of

		України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 28 квітня 2005 року. На південній околиці с. Багна у привершинній частині локального невисокого пасма виявлені наскельні солярні знаки дохристиянської доби (рештки поганського святилища) діаметром 40–50 см і глибиною до 10–15 см. Має науково-пізнавальне й історичне значення	Ukraine" Branch "Beregomet Forestry". Formation: 28 April 2005. On the southern outskirts of Bagna village in the top part of a local low ridge, rock solar signs of the pre-Christian era (remains of a pagan sanctuary) 40-50 cm in diameter and up to 10-15 cm deep were discovered. The site is of scientific, educational, and historical significance
107	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Лекеченські скелі». Geological natural monument of local significance "Lekechenski rocks".**		
		Площа: 31,9 га. Розташування: Вижницький район, Берегометське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 28 квітня 2005 року. Серія потужних скельних виходів пісковиків ямненської світи нижнього палеогену висотою до 15–30 м на лівому залісненому схилі долини р. Лекече з рідкісними формами вивітрювання та чисельними поверхневими і підземними спелеокарстовими утвореннями. Демонструють прояви карстових процесів у нетрадиційних відкладах. Досліджені вертикально –похилені печери «Лекече-2» (31 м), «Лекече-НС» (29 м), «Лекече-НСв» (19 м), «Лекече-5» (16 м), «Лекече-ССк» (9 м) та дрібніші. Має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	Area: 31.9 hectares. Location: Vyzhnytsia district, Beregomet Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Beregomet Forestry". Formation: 28 April 2005. A series of powerful rocky outcrops of sandstones of the Yamnenska Suite of the Lower Paleogene up to 15-30 m high on the left forested slope of the Lekeche River valley with rare forms of weathering and numerous surface and underground speleokarst formations. They demonstrate manifestations of karst processes in unconventional sediments. The vertically inclined caves Lekeche-2 (31 m), Lekeche-NS (29 m), Lekeche-NSv (19 m), Lekeche-5 (16 m), Lekeche-SSk (9 m) and smaller ones were explored. It has scientific, educational, aesthetic, and ecotourism values
108	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Лопушнянські водограї». Geological natural monument of local importance "Lopushnyanski vodohrai".**		
		Площа: 16,4 га. Розташування: Вижницький район, Лопушнянське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 28 квітня 2005 року. Мальовничий каскадний водоспад висотою 14 м на лівій притоці р. Лопушна, а також серія порогів у руслі р. Лопушна з рідкісними ерозійними формами. Має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	Area: 16.4 ha. Location: Vyzhnytsia district, Lopushnyansky Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Beregomet Forestry". Formation: 28 April 2005. A picturesque cascading waterfall with a height of 14 m on the left tributary of the Lopushna River, as well as a series of rapids in the Lopushna River bed with rare erosion forms. It has scientific, educational, aesthetic, and ecotourism values.
109	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Сіретські скелі». Geological natural monument of local significance "Siretski rocks".**		
		Площа: 11,7 га. Розташування: Вижницький район, Долішньошепітське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 28 квітня 2005 року. Мальовничі скелі на правому залісненому макросхилі долини р. Сірет у пісковиках ямненської світи загальною висотою понад 30 м з цікавими формами вивітрювання та невеликими спелеокарстовими утвореннями. Має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	Area: 11.7 ha. Location: Vyzhnytsia district, Dolishnioshepitske forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Beregomet Forestry". Formation: 28 April 2005. Picturesque rocks on the right forested macro-slope of the Siret River valley in the sandstones of the Yamnenska Suite with a total height of over 30 m with interesting weathering forms and small speleokarst formations. It has scientific, educational, aesthetic, and ecotourism values.
110	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Скелі «Кінашки». Geological natural monument of local significance "Kinashki Rocks".**		
		Площа: 3,0 га. Розташування: Вижницький район, Лопушнянське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 28 квітня 2005 року. Потужний мальовничий скельний вихід пісковиків ямненської світи на вододілі у витоках р. Лопушна висотою 20 м з рідкісними формами вивітрювання. Має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	Area: 3.0 ha. Location: Vyzhnytsia district, Lopushnyanske forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Beregomet Forestry". Formation: 28 April 2005. Powerful picturesque rocky outcrop of sandstones of the Yamnenska Suite in the watershed at the source of the Lopushna River, 20 m high, with rare forms of weathering. It has scientific, educational, aesthetic and ecotourism value.
111	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Чемернарський Гук». Geological natural monument of local importance "Chemernarskyi Huk".**		
		Площа: 12,2 га. Розташування: Вижницький район, Чемернарське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 28 квітня 2005 року. Мальовничий водоспад в скельних виходах звичайних і	Area: 12.2 ha. Location: Vyzhnytsia district, Chemernary Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Beregomet Forestry". Formation: 28 April 2005. A picturesque waterfall in rocky outcrops of common and flinty sandstones 4 m

		кременистих пісковиків висотою 4 м на р. Чемернар. Має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	high on the Chemernar River. It has scientific, educational, aesthetic, and ecotourism values.
112	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Чемернарський Нижній Гук». Geological natural monument of local importance "Chemernarskyi Nyzhnii Huk".**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: Вижницький район, Чемернарське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 28 квітня 2005 року. Мальовничий водоспад у скельних виходах звичайних і кременистих пісковиків висотою 2,5 м на р. Чемернар. Має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	Area: 0.5 ha. Location: Vyzhnytsia district, Chemernary forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Beregomet Forestry". Formation: 28 April 2005. A picturesque waterfall in rocky outcrops of common and flinty sandstones 2.5 m high on the Chemernar River. It has scientific, educational, aesthetic and ecotourism value.
113	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Бисків». Geological natural monument of local importance "Biskiv Waterfall".**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: Вижницький район, Усть-Путильське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Путильський ЛГ». Утворення: 21 грудня 1993 року. На віддалі 6 км від с. Усть-Путила вверх за течією р. Бисків (права притока р. Путила) та 100 м вище від впадіння р. Черепанка біля гірської дороги в товсторитмічних пісковиках із прошарками окремнілих пісковиків утворився цікавий мальовничий каскад перепадів загальною висотою 3 м. Має пізнавально-естетичне значення.	Area: 0.5 ha. Location: Vyzhnytsia district, Ust-Putyla forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Putyla Forestry". Formation: 21 December 1993. At a distance of 6 km from the village of Ust-Putyla upstream of the Biskiv River (right tributary of the Putyla River) and 100 m upstream of the Cherepanka River confluence near the mountain road, an interesting picturesque cascade of waterfalls with a total height of 3 m was formed in thick-toned sandstones with layers of fossilised sandstones. It has cognitive and aesthetic value.
114	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Гук Сучавський». Geological natural monument of local significance "Waterfall "Guk Suczawski".**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: Вижницький район, с. Шепіт. Підпорядкування: Селятинська громада. Утворення: 16 січня 1991 року. У центрі с. Шепіт на р. Сучава в товсторитмічних пісковиках утворився цікавий мальовничий каскадний водоспад висотою 6 м. Нижче від нього протяжністю 50 м сформований каньйон тієї ж глибини. За водовитратами в річці (від 2 м3/с в межінь до 50 м3/с в повені) є найпотужнішим водоспадом Буковини. Пам'ятка природи має пізнавально-естетичне значення.	Area: 0.5 ha. Location: Vyzhnytsia district, Shepit village. Subordination: Selyatyn community. Formation: 16 January 1991. In the center of Shepit village on the Suchava river in thick tectonic sandstones there is an interesting picturesque cascading waterfall 6 m high. Below it, a canyon of the same depth is formed with a length of 50 m. In terms of water discharge in the river (from 2 m^3/s at low water to 50 m^3/s at high water), it is the most powerful waterfall in Bukovyna. The natural monument has cognitive and aesthetic value.
115	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Кізя». Geological natural monument of local importance "Kizya Waterfall".**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: Вижницький район, Усть-Путильське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Путильський ЛГ». Утворення: 21 грудня 1993 року. На віддалі 5,5 км від с. Усть-Путила вверх за течією р. Бисків (права притока р. Путила) та 200 м нижче від впадіння р. Черепанка на правому притоку Кізя біля гірської дороги в пісковиках із прошарками окремнілих пісковиків утворився мальовничий каскад водоспадів загальною висотою 16 м. Має пізнавально-естетичне значення. На виходах корінних порід по обидва боки від водоспаду росте занесений до Червоної книги України східнокарпатсько-опільський вид очиток застарілий (*Sedum antiquum*). Його місцезростання приурочені до стрімких скелястих ділянок, тріщин і розколин скель, вкритих моховими подушками. Схили навкруги водоспаду, розташованого на висоті 584 м н. р. м., з ялиново-ялицево-буковими лісами умовно корінного характеру. На ділянках, безпосередньо прилеглих до водоспаду, виявлені «червонокнижні» рослини баранець звичайний (*Huperzia selago*) та коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*). Пам'ятка природи має значення і для збереження біорізноманіття (тут єдине місце в Українських Карпатах, де охороняється очиток застарілий).	Area: 0.5 ha. Location: Vyzhnytsia district, Ust-Putyla forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Putyla Forestry". Formation: 21 December 1993. At a distance of 5.5 km from the village of Ust-Putyla upstream of the Biskiv River (right tributary of the Putyla River) and 200 m below the confluence of the Cherepanka River on the right tributary of the Kizya near the mountain road, a picturesque cascade of waterfalls with a total height of 16 m was formed in sandstones with layers of fossilized sandstones. It has cognitive and aesthetic value. On the outcrops of indigenous rocks on both sides of the waterfall grows Sedum antiquum, a species listed in the Red Data Book of Ukraine. Its habitats are confined to steep rocky areas, cracks, and fissures in rocks covered with moss cushions. The slopes around the waterfall, located at an altitude of 584 m, are covered with spruce-fir-beech forests of conditionally indigenous character. The Red Book plants Huperzia selago and Epipactis helleborine were found in the areas immediately adjacent to the waterfall. The natural monument is also important for biodiversity conservation (it is the only place in the Ukrainian Carpathians where the stonecrop is protected).

116	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Поркулин». Geological natural monument of local importance "Porkulyn Waterfall".**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Вижницький район, Сергіївське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Путильський ЛГ». Утворення: 21 грудня 1993 року. Поблизу хутора Поркулин на р. Поркулин (права притока р. Путила) у пісковиках із прошарками окремнілих пісковиків утворився мальовничий водоспад висотою 6–8 м. Має пізнавально-естетичне значення.	Area: 1.0 ha. Location: Vyzhnytsia district, Serhiyivka Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Putyla Forestry". Formation: 21 December 1993. Near the village of Porkulyn, on the Porkulyn River (right tributary of the Putyla River), a picturesque waterfall 6-8 m high was formed in sandstones with layers of detached sandstones. It has cognitive and aesthetic value.
117	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Сіручок». Geological natural monument of local importance "Siruchok Waterfall".**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: Вижницький район, Розтоківське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «СЛАП «Путильське ЛГ». Утворення: 21 грудня 1993 року. На віддалі 7 км від с. Розтоки вверх за течією р. Товарниця (права притока р. Черемош) на лівому бічному притоку Сіручок у пісковиках із прошарками окремнілих пісковиків утворився мальовничий водоспад висотою 4 м. Має пізнавально-естетичне значення.	Area: 0.5 ha. Location: Vyzhnytsia district, Roztokiv forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Specialised forestry agro-industrial enterprise "Putylske Forestry". Formation: 21 December 1993. At a distance of 7 km from Roztoky village upstream of Tovarnytsia river (right tributary of Cheremosh river) on the left side tributary of Siruchky in sandstones with layers of detached sandstones a picturesque waterfall 4 m high was formed. It has cognitive and aesthetic value.
118	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Дихтинецька стінка». Geological natural monument of local importance "Dykhtynets wall".**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Вижницький район, с. Дихтинець. Підпорядкування: Путильська громада. Утворення: 30 травня 1979 року. На стрімкому правому березі р. Путила 0,2 км вище устя р. Дихтинець наявне відслонення, в якому глинисто-піщаниковий фліш утворює пологу симетричну антиклінальну складку. Відслонення є зразком типової антикліналі в Буковинських Карпатах. Має наукове значення.	Area: 1.0 ha. Location: Vyzhnytsia district, Dykhtynets village. Subordination: Putyla community. Formation: 30 May 1979. On the steep right bank of Putyla River 0.2 km above the mouth of Dykhtynets river there is an outcrop where clay-sandstone flysch forms a gentle symmetrical anticline fold. The outcrop is an example of a typical anticline in the Bukovinian Carpathians. It is of scientific importance.
119	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Закам'яніла багачка». Geological natural monument of local importance "Petrified rich woman".**		
		Площа: 0,1 га. Розташування: Вижницький район, с. Усть-Путила. Підпорядкування: Усть-Путильська громада. Утворення: 30 травня 1979 року. У південній частині с. Усть-Путила на правому березі долини р. Путила 200 м нижче від місця впадіння притоки Бисків відслонюється потужна пачка пісковиків палеогену. Вертикальна скеля – стовп 22-метрової висоти зі згладженими вивітрюванням гранями кутів при певній частці фантазії нагадує статую жінки. Скеля надзвичайно мальовнича, особливо на фоні зелених заліснених схилів гірського амфітеатру. Зі скелею пов'язана народна легенда про перетворення в каміння скупої багачки, проклятої жебрачкою, якій було відмовлено в милостині. Пам'ятка природи має естетично-етногра-фічно-пізнавальне значення.	Area: 0.1 ha. Location: Vyzhnytsia district, Ust-Putyla village. Subordination: Ust-Putyla community. Formation: 30 May 1979. In the southern part of Ust-Putyla village on the right bank of Putyla River valley 200 m below the confluence of the Biskiv tributary there is a powerful Paleogene sandstone pack. The vertical rock - a 22-meter-high pillar with weathered corners - resembles a statue of a woman with a certain amount of imagination. The rock is extremely picturesque, especially against the backdrop of the green forested slopes of the mountain amphitheater. The rock is associated with a folk legend about the transformation into stone of a stingy rich woman, cursed by a beggar who was refused alms. The natural monument has aesthetic, ethnographic, and educational value.
120	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Камінь «Жаба». Geological natural monument of local importance "Frog Stone".**		
		Площа: 0,01 га. Розташування: Вижницький район, с. Мариничі. Підпорядкування: Усть-Путильська громада. Утворення: 30 травня 1979 року. У руслі р. Черемош біля правого берега зі схилу випирає велика брила пісковику сірого кольору ямненської світи розмірами 3,5×5,0×2,0 м, яка колись зірвалася з сусіднього стрімкого схилу. Тривала руслова ерозія та процеси вивітрювання надали брилі оригінальну форму, що нагадує сидячу жабу. Пам'ятка природи мальовнича, має естетико-пізнавальне значення як результат дії схилових процесів.	Area: 0.01 ha. Location: Vyzhnytsia district, Marynychi village. Subordination: Ust-Putyla community. Formation: 30 May 1979. In the channel of the Cheremosh River near the right bank, a large block of grey sandstone of the Yamnenska Suite (3.5×5.0×2.0 m), which once fell from a neighboring steep slope, protrudes from the slope. Long-term channel erosion and weathering processes gave the boulder its original shape, reminiscent of a sitting frog. The natural monument is picturesque and has aesthetic and educational value as a result of slope processes.

121	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Киселицька стінка».** **Geological natural monument of local significance "Kyselytska wall".**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Вижницький район, околиці с. Киселиці. Підпорядкування: Путильська громада. Утворення: 30 травня 1979 року. На північній околиці с. Киселиці в урвищі лівого берега р. Путила відслонюються флішові верстви нижньоменілітової підсвіти (палеоген), складені перемежованими прошарками пісковиків і горючих сланців. Має велике наукове й пізнавальне значення	Area: 1.0 ha. Location: Vyzhnytsia district, outskirts of Kyselytsi village. Subordination: Putyla community. Formation: 30 May 1979. On the northern outskirts of Kyselytsi village in the precipice of the left bank of Putyla River, there are exposed flysch layers of Lower Menelitic Subsurface (Paleogene) composed of interbedded sandstones and oil shales. It is of great scientific and educational importance.
122	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Петрашівська стінка».** **. Geological natural monument of local significance "Petrashivska wall".**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Вижницький район, околиці с. Петраші. Підпорядкування: Усть-Путильська громада. Утворення: 30 травня 1979 року. На північній околиці с. Петраші на правому березі р. Черемош скраю дороги в урвищі відслонюються потужні пласти сірих пісковиків ямненської світи (нижній палеоген). Характерне стрімке їх падіння (до 80°) в північному напрямку, що відображає особливості структури Скибової зони Карпат. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне значення.	Area: 2.0 ha. Location: Vyzhnytsia district, outskirts of Petrashy village. Subordination: Ust-Putyla community. Formation: 30 May 1979. On the northern outskirts of Petrashy village on the right bank of the Cheremosh river, on the edge of the road in the precipice, there are exposed powerful layers of grey sandstones of Yamnenska Suite (Lower Paleogene). They are characterized by a steep dip (up to 80°) in the northern direction, which reflects the peculiarities of the structure of the Skiba zone of the Carpathians. The natural monument is of scientific and educational significance.
123	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Скеля «Камінь Довбуша».** **Geological natural monument of local importance "Dovbush's Stone Rock"**.		
		Площа: 0,2 га. Розташування: Вижницький район, Розтоківське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Путильське ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. На віддалі 1 км від устя р. Товарниця і 2 км південніше с. Розтоки на правому березі річки виступає скеля 20-метрової висоти з діаметром біля підошви до 40 м, складена масивними пісковиками ямненської світи нижнього палеогену. Скеля мальовнича на фоні сусідніх заліснених схилів. З нею пов'язане ім'я народного героя Олекси Довбуша. Має історичне і науково-пізнавальне значення.	Area: 0.2 ha. Location: Vyzhnytsia district, Roztokiv forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Putylske Forestry". Formation: 30 May 1979. At a distance of 1 km from the mouth of Tovarnitsa river and 2 km south of Roztoky village on the right bank of the river, there is a 20-meter high rock with a diameter of up to 40 m at the base, composed of massive sandstones of Yamnenska Suite of Lower Paleogene. The rock is picturesque against the backdrop of the neighboring forested slopes. The rock is associated with the name of the national hero Oleksa Dovbush. It is of historical and scientific importance.
124	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Скеля «Протяте каміння».** **Geological natural monument of local significance "Rock "Protyatie Stones".**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Вижницький район, Розтоківське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Путильське ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. У пригребеневій східній частині пасма Просічний на схилі південно-західної експозиції 1,0 км південніше хутора Затінь денудацією виведені на денну поверхню потужні пачки ямненських пісковиків (нижній палеоген), що утворюють скелі висотою до 30 м. В одній зі скель («Соколина») сформувалася рідкісна форма карсту в пісковиках – ворота шириною до 10 м і висотою понад 2 м, що і спонукало надати скелям саме цю назву. З «червонокнижних» тварин у межах заповідного об'єкта та на прилеглих ділянках виявлено шуліку чорного (*Milvus migrans*). Має науково-пізнавальне й естетико-туристичне значення.	Area: 2.0 ha. Location: Vyzhnytsia district, Roztokiv forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Putylske Forestry". Formation: 30 May 1979. In the raked eastern part of the Prosechnyi Ridge on the slope of the south-western exposure 1.0 km south of the village of Zatin, powerful Yamnenska sandstone (Lower Paleogene) packs were brought to the surface by denudation, forming cliffs up to 30 m high. In one of the rocks (Sokolina), a rare form of karst in sandstones was formed - a gate up to 10 m wide and over 2 m high, which prompted the rocks to be given this name. Among the Red Book of Ukraine of animals Milvus migrans was found within the protected area and in the adjacent areas. It has scientific, educational, aesthetic and tourist value.
125	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Тарничка».** **Geological natural monument of local importance "Tarnichka".**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Вижницький район, Карпатське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Путильське ЛГ». Утворення: 16 жовтня 2006 року. На поверхні вертикального відслонення карпатського флішу виявлено унікальні змієподібні сліди, залишені викопними тваринами (біогліфи). Має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	Area: 2.0 ha. Location: Vyzhnytsia district, Carpathian forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Putyla Forestry". Formation: 16 October 2006. Unique snake-like traces left by fossil animals (bioglyphs) were discovered on the surface of the vertical outcrop of the Carpathian flysch. The site is of scientific, educational, aesthetic, and ecotourism value.

126	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Тораківська стінка».** **Geological natural monument of local significance "Torakivska wall".**		
		Площа: 1,5 га. Розташування: Вижницький район, с. Тораки. Підпорядкування: Путильська громада. Утворення: 30 травня 1979 року. На лівому березі р. Путила відслонюються різнонахилені у складках верстви пісковиків і аргілітів вигодської світи палеогену, що ритмічно перемежаються. Має наукове і пізнавальне значення.	Area: 1.5 ha. Location: Vyzhnytsia district, Toraki village. Subordination: Putyla community. Formation: 30 May 1979. On the left bank of the Putyla River there are exposed rhythmically interleaved sandstones and mudstones of the Vyhoda Suite of the Paleogene, which are tilted in folds. It is of scientific and educational importance.
127	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Василівські водоспади».** **Geological natural monument of local significance "Vasylivski waterfalls".**		
		Площа: 0,05 га. Розташування: Чернівецький район, с. Василів. Підпорядкування: Кадубовецька громада. Утворений 17 березня 1992 року. У верхній частині с. Василів біля дороги в руслі Чуньківського потоку в пісковиках та вапняках силуру утворені два водоспади висотою 7 м і 4 м. На їх кромках та суміжних скельних стінках сформовані рідкісні для регіону травертинові скельні відклади. На верхньому водоспаді раніше функціонував водяний млин. Разом з оточуючою глибокою залісненою ущелиною водоспади мають мальовничий вигляд і достатньо високе науково-пізнавальне значення.	Area: 0.1 acres. Location: Vasyliv village, Chernivtsi district. Subordination: Kadubovetska community. It was formed on 17 March 1992. In the upper part of Vasyliv village near the road in the channel of the Chunkivskyi stream, there are two waterfalls 7 m and 4 m high formed in the sandstones and limestones of the Silurian. Rare for the region travertine rock deposits are formed on their edges and adjacent rock walls. The upper waterfall used to be a water mill. Together with the surrounding deep forested gorge, the waterfalls have a picturesque appearance and a fairly high scientific and educational value.
128	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Дорошовецький».** **Geological natural monument of local significance "Doroshovetskyi waterfall".**		
		Площа: 0,1 га. Розташування: Чернівецький район, с. Дорошівці. Підпорядкування: Вікнянська громада. Утворення: 17 березня 1992 року. У верхній частині с. Дорошівці в руслі Дорошовецького потоку з 5-метрового скельного уступу, складеного пісковиками альбсенону, зривається достатньо потужна водна маса. Під усім фронтом водоскиду утворена ерозійна ніша глибиною до 2 м. Водоспад має мальовничий вигляд. На скельному карнизі розміщена підсобна споруда місцевого жителя. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне значення.	Area: 0.2 acres. Location: Doroshivtsi village, Chernivtsi district. Subordination: Vyknianska community. It was formed on 17 March 1992. In the upper part of Doroshivtsi village, in the Doroshivetskyi stream channel, a rather powerful water mass is discharged from a 5-metre high rocky ledge composed of Albsenonian sandstones. An erosion niche up to 2 m deep is formed under the entire front of the spillway. The waterfall has a picturesque appearance. A resident built an auxiliary building on the rocky ledge. The natural heritage is of scientific and educational importance.
129	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Кулівецький».** **Geological natural monument of local significance "Kulivetskyi waterfall".**		
		Площа: 0,2 га. Розташування: Чернівецький район, с. Кулівці. Підпорядкування: Кадубовецька громада. Утворення: 17 березня 1992 року. У центрі с. Кулівці у верхній частині яру, врізаного у V терасу р. Дністер, з 8-метрової скелястої стіни, складеної вапняковистими пісковиками нижнього баденію, зривається невеликий потічок. Водоток бере свій початок із (карстового?) джерела, освяченого кам'яним хрестом. Водоспад разом із суміжжям має мальовничий вигляд.	Area: 0.5 acres. Location: Kulivtsi village, Chernivtsi district. Subordination: Kadubovetska community. It was formed on 17 March 1992. In the centre of Kulivtsi village in the upper part of a ravine cut into the V terrace of the Dniester River, an 8-meter high rocky wall composed of limestone sandstones of the Lower Badenian, a small stream breaks down. The watercourse takes its origin from a (karst?) spring, blessed with a stone cross. The waterfall together with its neighbourhood has a picturesque appearance.
130	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Фалинський».** **Geological natural monument of local significance "Falynskyi waterfall".**		
		Площа: 3,2 га. Розташування: Чернівецький район, с. Дорошівці. Підпорядкування: Вікнянська сільська громада. Утворення: 17 березня 1992 року. У верхній частині с. Дорошівці в руслі невеликої бічної притоки Дорошовецького потоку у водно-ерозійному яру, складеному вапняковистими пісковиками нижнього баденію, біля самої дороги утворився мальовничий каскад водоспадів загальною висотою 16 м. Під час сильних посух пересихає. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне значення.	Area: 7.9 acres. Location: Doroshivtsi village, Chernivsi district. Subordination: Vyknyanska rural community. It was formed on 17 March 1992. In the upper part of Doroshivtsi village in the channel of a small side tributary of Doroshivetskyi stream in a water-erosion ravine composed of limestone sandstones of the Lower Badenian, near the road, a picturesque cascade of waterfalls with a total height of 16 m was formed. It dries up during severe droughts. The natural heritage is of scientific and educational importance.

131	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Чорнопотоцький». Geological natural monument of local significance "Chornopototskyi waterfall".**		
		Площа: 0,1 га. Розташування: Чернівецький район, с. Чорний Потік. Підпорядкування: Юрковецька громада. Утворення: 17 березня 1992 року. У центрі с. Чорний Потік у руслі однойменної річки з 4-метрового скельного уступу, складеного вапняковистими пісковиками альбсенону, зривається достатньо потужна водна маса. Довжина уступу до 30 м. Цікавими є значні відклади травертинів по бортах водоскиду. Водоспад разом з оточуючим каньйоном має мальовничий вигляд. Раніше тут діяв водяний млин, рештки будівлі якого збереглися й понині. Ділянка долини сильно заросла деревно-чагарниковою рослинністю. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне значення.	Area: 0.2 acres. Location: Chornyi Potik village, Chernivtsi district. Subordination: Yurkovets community. It was formed on 17 March 1992. In the centre of Chornyi Potik village, in the riverbed of the Chornyi Potik River, a powerful water mass drops down from a 4-metre rocky ledge composed of limestone sandstones of the Albian period. The length of the ledge is up to 30 m. The significant travertine deposits along the sides of the spillway are worth pointing out. The waterfall, together with the surrounding canyon, has a picturesque view. Previously, there was a water mill used to operate here, the remains of which are still preserved. The valley area is heavily overgrown with trees and shrubs. The natural heritage has scientific and educational value.
132	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Кадубівська лійка». Geological natural monument of local significance "Kadubivska sinkhole".**		
		Площа: 3,2 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Кадубівці. Підпорядкування: Кадубовецька громада. Утворення: 17 березня 1992 року. Провальна лійка в гіпсоангідритах діаметром до 120 м і глибиною 12 м у днищі долини безіменного потоку 1,2 км північно-західніше с. Кадубівці. У східній частині лійки починається горизонтальна порожнина у вигляді галереї шириною 2–4 м і висотою 0,5–1,2 м, що розмивається постійним водотоком. Днище складено брилово-уламково-глинистим алювієм. Порожнина спелеологічно простежена на відстань 10 м. Є класичним зразком лійки з діючим понором, що свідчить про сучасне формування піддолинного стоку в умовах пониження базису карстової денудації ймовірно водозбірної системи Совиці Кіцманської. З «червонокнижних» тварин тут виявлені деякі рукокрилі, зокрема підковик малий (Rhinolophus hipposideros). Кадубівська лійка має значні спелеологічні перспективи, а отже, й велике науково-пізнавальне значення.	Area: 7.9 acres. Location: the outskirts of Kadubivtsi village, Chernivtsi district. Subordination: Kadubovetska community. It was formed on 17 March 1992. A sinkhole in gypsum anhydrite up to 120 m in diameter and 12 m deep in the valley bottom of an unnamed stream 1.2 km north-west of Kadubivtsi village. In the eastern part of the sinkhole, there is a horizontal gallery-shaped cavity 2-4 m wide and 0.5-1.2 m high, which is eroded by a constant water flow. The bottom is composed of cobble and clay alluvium. The cavity has been speleologically traced for a distance of 10 m. It is a typical example of a sinkhole with an active ponor, which indicates the modern formation of sub-valley runoff in the conditions of lowering the karst denudation base, probably of the catchment system of the Sovytsia Kitsmanska. Some bats were found here among the Red Book animals, in particular, the lesser horseshoe bat (Rhinolophus hipposideros). Kadubivska sinkhole has considerable speleological prospects, and therefore of great scientific and educational value.
133	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Кісткові залишки слона південного». Geological natural monument of local significance "Bone remains of the southern elephant".**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Баламутівка. Підпорядкування: Юрковецька громада. Утворення: 23 листопада 1983 року. У стіні невеликого кар'єру на правому схилі долини р. Онут у 1981 році були знайдені кісткові рештки. Шар великих кісток залягав на похиленому контакті розмитих алювіальних опіщанених галечників та перекриваючої їх товщі лесів. За експертними висновками науковців Чернівецького університету виявлені рештки належать слону південному (Mammuthus meridionalis) в майже повному остеологічному комплекті. На окремих кістках знайдені сліди пошкоджень крем'яними знаряддями. Пам'ятка природи має наукове, історичне та пізнавальне значення.	Area: 2.5 acres. Location: Balamutivka village, Chernivtsi district. Subordination: Yurkovets community. It was formed on 23 November 1983. In 1981, bone remains were found in the wall of a small quarry on the right slope of the Onut River valley. The layer of large bones lay on the inclined contact of eroded alluvial sandy pebbles and the overlying loess. According to the expert opinion of scientists from Chernivtsi National University, the discovered remains belong to a southern elephant (Mammuthus meridionalis) in an almost complete osteological set. Traces of damage by flint tools were found on some bones. The natural heritage is of scientific, historical and educational value.
134	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Митківська стінка». Geological natural monument of local significance "Mytkivska wall".**		
		Площа: 12,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці сіл Митків і Мосорівка. Підпорядкування: Вікнянська громада. Утворена: 21 грудня 1993 року. Ця ділянка тягнеться 1,2-кілометровою вузькою смугою вздовж правого берега Дністра, починаючи від східної околиці с. Митків. Являє собою стрімкий, ерозійно-розчленований схил IV і V терас з лучно-	Area: 29.7 acres. Location: outskirts of Mytkiv and Mosorivka villages, Chernivtsi district. Subordination: Viknianska community. It was founded on 21 December 1993. This site stretches in a 1.2-km narrow strip along the right bank of the Dniester River starting from the eastern outskirts of Mytkiv village. It is a steep, erosion-dissected slope of terraces IV and V with meadow-

		степовою та чагарниковою рослинністю і виходами верств силуру, девону, крейди, міоцену, антропогену. Митківські верстви нижнього девону представлені темно-сірими аргілітами з жовтувато-сірими тонкоплитчастими прошарками. У нижній частині розрізу зустрічаються прошарки глинистих вапняків потужністю до 5 см, переповнені органічними рештками. Спелеологічний інтерес становлять закарстовані прошарки доломітів силуру та вапняковистих пісковиків альбсенону. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне значення.	steppe and shrub vegetation and outcrops of Silurian, Devonian, Cretaceous, Miocene, and anthropogenic strata. Mytkivska strata of the Lower Devonian are represented by dark grey mudstones with yellowish-grey thinly laminated beds. In the lower part of the section, there are layers of clayey limestone up to 5 cm thick, filled with organic remains. Speleological interest is represented by karstic layers of Silurian dolomites and calcareous sandstones of the Albsenonian. The natural heritage is of scientific and educational value.
135	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Одайський провал». Geological natural monument of local significance "Odaiskyi trench".**		
		Площа: 0,75 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Чуньків. Підпорядкування: Кадубовецька громада. Утворена: 17 березня 1992 року. Провал-лійка в гіпсоангідритах діаметром до 40 м і глибиною 10 м у днищі долини безіменного потоку розташований 200 м південніше хутора Одая. У стіні урвища добре сформована система вертикальних карів з гострими гранями. Із днища починається горизонтальна частина порожнини у вигляді галереї з досі невизначеними параметрами, яка розмивається постійним водотоком. Є класичним зразком лійки з діючим понором, що свідчить про сучасне формування піддолинного стоку в умовах пониження базису карстової денудації, ймовірно водозбірної системи Дорошовецького потоку. Має значні спелеологічні перспективи основної галереї із днища провалу, високе науково-пізнавальне значення.	Area: 1.9 acres. Location: outskirts of Chunkiv village, Chernivtsi district. Subordination: Kadubovetska community. It was founded on 17 March 1992. A trench sinkhole in gypsum anhydrite up to 40 m in diameter and 10 m deep in the valley bottom of an unnamed stream is located 200 m south of Odai village. The cliff wall has a well-formed system of vertical pits with sharp edges. The horizontal part of the cavity starts from the bottom in the form of a gallery with still undefined parameters, which is eroded by a constant water flow. It is a typical example of a sinkhole with an active ponor, which indicates the modern formation of sub-valley runoff in the conditions of lowering the karst base denudation, probably of the Doroshovetskyi Stream catchment system. It has significant speleological prospects of the main gallery from the bottom of the sinkhole and high scientific and educational value.
136	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Онутська стінка». Geological natural monument of local significance "Onutska wall".**		
		Площа: 24,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Онут. Підпорядкування: Вікнянська громада. Утворена: 21 грудня 1993 року. Ця ділянка тягнеться 1,7-кілометровою смугою по правому берегу р. Дністер між селами Самушин і Онут та являє собою стрімкий заліснений, структурно-терасований схил IV тераси річки з виходами корінних верств силуру, крейди, міоцену. Спелеологічну цінність мають верстви альбсенонських вапняковистих пісковиків з численними халцедоновими стяжіннями, що утворюють фронтальну стіну висотою 6–15 м з навісами і карнизами. По вертикальних тектонічних трі-щинах закладені щілинні порожнини, найбільша з яких печера «Монастирська» довжиною 24 м. Більшість із порожнин мають форму горизонтальних щілин шириною 2–3 м і висотою 5–40 см. З «червонокнижних» видів тварин у значній кількості виявлений жук-олень (Lucanus cervus). Одне з каптажованих джерел на околиці с. Онут наділене репутацією святого; над ним встановлена каплиця. Має непересічне науково-пізнавальне значення. Стінка разом з оточуючою ділянкою долини Дністра створює чудовий краєвид.	Area: 59.3 acres. Location: outskirts of Onut village, Chernivtsi district. Subordination: Viknianska community. It was founded on 21 December 1993. This site stretches along a 1.7 km strip on the right bank of the Dniester River between the villages of Samushyn and Onut and represents a steep forested, structurally terraced slope of the IV terrace of the river with outcrops of indigenous Silurian and Cretaceous strata, Miocene. The speleological value is provided by the layers of the Albsenonian limestone sandstones with numerous chalcedony stacks forming a 6-15 m high front wall with canopies and cornices. Slot cavities are laid along vertical tectonic faults, the largest of which is the Monastyrska cave, 24 m long. Most cavities are horizontal slots 2-3 m wide and 5-40 cm high. Among the "Red Book" species of animals, the deer beetle (Lucanus cervus) was found in large numbers. One of the capped springs on the outskirts of Onut village has a reputation as a holy spring; a chapel is built over it. It has an outstanding scientific and educational value. The wall and the surrounding area of the Dniester Valley create a magnificent landscape.
137	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Печера «Руїна». Geological natural monument of local significance "Ruina Cave".**		
		Площа: 0,3 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Юрківці. Підпорядкування: Юрковецька громада. Утворена: 17 березня 1992 року. Розташована 4 км північно-західніше с. Юрківці у днищі реліктової прохідної закарстованої долини. Вскрита в південному борту великої карстової провальної лійки в гіпсоангідритах, яка утворилася	Area: 0.7 acres. Location: outskirts of Yurkivtsi village, Chernivtsi district. Subordination: Yurkovetska community. It was founded on 17 March 1992. It is located 4 km north-west of Yurkivtsi village at the bottom of a relict karst valley passage. It was discovered on the southern side of a large karst sinkhole in gypsum anhydrite, which was formed on the site of the destroyed

		на місці зруйнованої стелі великої зали. Являє собою відокремлені фрагменти розширеної частини підземної галереї з тимчасовим потоком, закладеної по контакту верхньої товщі гіпсів з 10–20-сантиметровим прошарком вапняків у днищі. Ширина галерей 0,6–2,5 м, висота – від 1,0 до 0,3 м. Сумарна довжина двох основних фрагментів 32 м. У північній частині лійки у вигляді водоспаду висотою 5 м розвантажується водний потік з верхньої надвапнякової галереї до нижньої підвапнякової, де слід шукати подальших оптимістичних спелеологічних перспектив. В алювії основної галереї знайдені уламки потужних натічно-сталактитових утворень. Ця печера має надзвичайно велике науково-пізнавальне значення.	ceiling of a large hall. It is a separate fragment of the extended part of the underground gallery with a temporary flow, laid at the contact of the upper gypsum thickness with a 10-20 cm layer of limestone in the bottom. The width of the galleries is 0.6 to 2.5 m wide and 1.0 to 0.3 m high. The total length of the two main fragments is 32 m. In the northern part of the funnel, a 5 m high waterfall water flow is discharged from the upper limestone gallery to the lower limestone gallery, where further optimistic speleological prospects. In the alluvium of the main gallery, fragments of powerful stalactite formations were found. This cave is of great scientific and educational valu
138	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Печера «Скитська». Geological natural monument of local significance "Skytska Cave".**		
		Площа: 4,2 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Звенячин. Підпорядкування: Кострижівська селищна громада. Утворена: 17 березня 1992 року. Розташована на західній околиці с. Звенячин в ур. Гострі Говди. Вскрита Скитським гіпсовим кар'єром у 50-х роках XX ст. Довжина печери 2380 м. Нинішній вхід розміщений у західній частині не діючого кар'єру, закладеного у верхньому уступі V тераси на висоті близько 100 м над руслом Дністра. Печера утворена утворилася внаслідок фреатичної та вадозної циркуляції вод у період прорізання товщі руслом пра-Дністра. У морфології галерей достатньо чітко відособлюються корозійні, ерозійні й тектогенні елементи. Відрізняється багатством і широким розповсюдженням вторинно-кристалічних гіпсових утворень, які при різному забарвленні та прозорості досягають 5–10 см довжини. Печера, з огляду на високий ступінь закарстованості суміжних ділянок плато і характер лабіринту, має чудові спелеологічні перспективи подальшого нарощування довжини при активній прокопці наносів. З «червонокнижних» тварин тут виявлені (в основному на зимівлі) деякі види кажанів, зокрема, підковик малий (Rhinolophus hipposideros), нічниця велика (Myotis myotis), нічниця водяна (M. daubentonii), вухань бурий (Plecotus auritus), вухань австрійський (P. austriacus). Пам'ятка природи має науково-пізнавальне значення.	Area: 10.4 acres. Location: Outskirts of Zveniachyn village, Chernivtsi district. Subordination: Kostryzhivskarural community. It was formed on 17 March 1992. It is located on the western outskirts of Zveniachyn village in the Gostri Govdy. The cave was covered by the Skytsk gypsum quarry in the 50s of the XX century. 2380 m long. The current entrance is located in the western part of the inactive quarry, laid on the upper ledge of the V terrace at an altitude of about 100 m above the Dniester riverbed. The cave was formed as a result of phreatic and vadose water circulation during the cutting through of the strata by the channel of the pre-Dniester. Corrosive, erosive and technogenic elements are quite clearly distinguished in the morphology of the galleries. The area is distinguished by the abundance and widespread distribution of secondary crystalline gypsum formations, which reach 5-10 cm in length with different colours and transparency. The cave, given the high degree of karstification of the adjacent and the nature of the labyrinth, has excellent speleological prospects for further extension with the active excavation of sediments. A few "of the Red Book" animals have been found here (mainly in winter), some species of bats, in particular, Rhinolophus hipposideros, Myotis myotis, M. daubentonii, Plecotus auritus, P. Austriacus.The natural heritage has scientific and educational value.
139	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Печера «Фуштейка». Geological natural monument of local significance "Fushteika Cave".**		
		Площа: 2,5 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Погорілівка. Підпорядкування: Юрковецька сільська громада. Утворена: 17 березня 1992 року. Розташована 1,5 км північно-східніше с. Погорілівка по правому схилі долини безіменної бічної притоки р. Чорний Потік і закладена в гіпсоангідритах. Довжина печери 201 м. Є діючим підземним колектором стоку правої притоки р. Чорний Потік, що поглинається понором карстової лійки. Печера шириною 1–5 м і висотою 1–6 м. Підземний потік виходить на поверхню 250 м нижче по долині. Поруч наявні карстові лійки різних стадій розвитку і морфології. Пам'ятка природи має велике науково-пізнавальне значення.	Area: 6.2 acres. Location: outskirts of Pohorilivka village, Chernivtsi district. Subordination: Yurkovetska rural community. It was founded on 17 March 1992. It is located 1.5 km northeastern from Pohorilivka village, on the right slope of the valley of an unnamed side tributary of the Chornyi Potik River and is laid in gypsum anhydrite. The cave is 201 m long. It is an active underground collector of the runoff of the right tributary of the Chornyi Potik River, which is absorbed by the sinkhole pore. The cave is 1-5 m wide and 1-6 m high. The underground stream comes to the surface 250 m down the valley. Nearby, there are karst sinkholes of various stages of development and morphology. The natural monument is of great scientific and educational value.
140	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Королівський». Geological natural monument of local significance "Korolivskyi waterfall".**		

		Площа: 0,5 га. Розташування: Вижницький район, Банилівське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Берегометське ЛМГ». Утворена: 16 січня 1991 року. Цікавий мальовничий водоспад висотою 3 м на р. Думитриця (витоки Малого Сірету) в товсторитмічних пісковиках із прошарками окремнілих пісковиків менілітової світи палеогену. Має науково-пізнавальне значення.	Area: 1.2 acres. Location: Banyliv forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Berehomet forestry". It was founded on 16 January 1991. There is a picturesque 3 m high waterfall on the Dumytrytsia River (the source of the Small Siret) in thick-storitic sandstones with layers of detached sandstones of the Paleogene menilite formation. It has scientific and educational value.
141	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Мала Лоза». Geological natural monument of local significance "Mala Loza".**		
		Площа: 2,2 га. Розташування: Вижницький район, Лаурське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Берегометське ЛМГ». Утворена:24 вересня 2008. Мальовничий водоспад у грубошаруватих пісковиках висотою 8 м у витоках однойменної річки. Має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	Area: 5.4 acres. Location: Laur Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Berehomet forestry". It was founded on 24 September 2008. A picturesque waterfall in rough sandstones 8 m high at the headwaters of the river of the same name. It has scientific, educational, aesthetic and ecotourism value.
142	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Багнянські старожитності». Geological natural monument of local significance "Bahnianski starozhytnosti"**		
		Площа: 60,0 га. Розташування: Вижницький район, Іспаське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Берегометське ЛМГ». Утворена: 28 квітня 2005 року. На південній околиці с. Багна у привершинній частині локального невисокого пасма у відслоненнях конгломератів поляницької світи (верхній палеоген) виявлені наскельні солярні знаки дохристиянської доби (решки поганського святилища) діаметром 40–50 см і глибиною до 10–15 см. Пам'ятка природи має важливе науково-пізнавальне й історичне значення.	(Bahnianski antiquities). Area: 148.3 acres. Location: Ispas Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Berehomet forestry". It was founded on 28 April 2005. On the southern outskirts of the Bahna village, in the top part of a local low ridge, rock solar signs of the pre-Christian era (remains of a pagan sanctuary) 40-50 cm in diameter and up to 10-15 cm deep were discovered in outcrops of conglomerates of the Polianytsia Suite (Upper Paleogene). The natural heritage is of great scientific, educational and historical value.
143	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Лекеченські скелі». Geological natural monument of local significance "Lekechenski rocks".**		
		Площа: 31,9 га. Розташування: Вижницький район, Берегометське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Берегометське ЛМГ». Утворена: 28 квітня 2005 року. Серія потужних скельних виходів пісковиків ямненської світи нижнього палеогену висотою до 15–30 м на лівому залісненому схилі долини р. Лекече з рідкісними формами вивітрювання та чисельними поверхневими і підземними спелеокарстовими утвореннями. Демонструють прояви карстових процесів у нетрадиційних відкладах. Досліджені вертикально-похилені печери «Лекече-2» (31 м), «Лекече-НС» (29 м), «Лекече-НСв» (19 м), «Лекече-5» (16 м), «Лекече-ССк» (9 м) та дрібніші. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	Area: 78.8 acres. Location: Berehomet Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Berehomet forestry". It was founded on 28 April 2005. A series of powerful rocky outcrops of sandstones of the Yamnenska Suite of the Lower Paleogene up to 15-30 m high on the left forested slope of the Lekeche River valley with rare forms of weathering and numerous surface and underground speleokarst formations. They demonstrate manifestations of karst processes in unconventional sediments. The vertically inclined caves Lekeche-2 (31 m), Lekeche-NS (29 m), Lekeche-NSv (19 m), Lekeche-5 (16 m), Lekeche-SSk (9 m) and smaller ones were explored. The natural monument is of scientific, educational, aesthetic and ecotourism value.
144	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Лопушнянські водограї». Geological natural monument of local significance"Lopushnianski waterfalls".**		
		Площа: 16,4 га. Розташування: Вижницький район, Лопушнянське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Берегометське ЛМГ». Утворена: 28 квітня 2005 року. Мальовничий каскадний водоспад висотою 14 м на лівій притоці р. Лопушна, а також серія порогів у руслі р. Лопушна з рідкісними ерозійними формами. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення	Area: 40.5 acres. Location: Lopushniansk Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Berehomet forestry". It was founded on 28 April 2005. A picturesque 14 m high cascading waterfall on the left tributary of the Lopushna River, and a series of rapids in the Lopushna riverbed with rare erosion forms. The natural heritage has scientific, educational, aesthetic and ecotouristic value.
145	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Сіретські скелі». Geological natural monument of local significance"Siretski rocks".**		
		Площа: 11,7 га. Розташування: Вижницький район, Долішньошепітське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Берегометське ЛМГ». Утворена: 28 квітня 2005 року. Мальовничі скелі на правому залісненому макросхилі долини р. Сірет у	Area: 28.9 acres. Location: Dolishoshepitske Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Berehomet forestry". It was founded on 28 April 2005. Picturesque rocks on the right forested macro-slope of the Siret River valley in sandstones with

		пісковиках загальною висотою понад 30 м з цікавими формами вивітрювання та невеликими спелеокарстовими утвореннями. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	a total height of over 30 m with interesting weathering forms and small speleokarst formations. The natural monument has scientific, educational, aesthetic and ecotouristic value.
146	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Скелі «Кінашки». Geological natural monument of local significance"Kinashka rocks".**		
		Площа: 3,0 га. Розташування: Вижницький район, Лопушнянське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Берегометське ЛМГ». Утворена: 28 квітня 2005 року. Потужний мальовничий скельний вихід пісковиків на вододільній перемичці у витоках р. Лопушна висотою 20 м з рідкісними формами вивітрювання. Має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	Area: 7.4 acres. Location: Lopushniansk Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Berehomet forestry". It was founded on 28 April 2005. Powerful picturesque sandstone rock outcrop on the watershed interstice at the headwaters of the Lopushna River, 20 m high, with rare forms of weathering. It has scientific, educational, aesthetic and ecotouristic value
147	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Чемернарський Гук». Geological natural monument of local significance"Chemernansky Huk".**		
		Площа: 12,2 га. Розташування: Вижницький район, Чемернарське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Берегометське ЛМГ». Утворена: 28 квітня 2005 року. Мальовничий водоспад скраю дороги у скельних виходах звичайних і кременистих пісковиків висотою 4 м на р. Чемернар. Має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	Area: 30.1 acres. Location: Chemernarsk Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Berehomet forestry". It was founded on 28 April 2005. A picturesque waterfall at the edge of the road in the rocky outcrops of ordinary and flinty sandstones 4 m high on the Chemernar River. It has scientific, educational, aesthetic and ecotouristic value.
148	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Чемернарський Нижній Гук». Geological natural monument of local significance"Chemernansky Nyzhnii Huk".**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: Вижницький район, Чемернарське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Берегометське ЛМГ». Утворена: 28 квітня 2005 року. Мальовничий водоспад у скельних виходах звичайних і кременистих пісковиків скраю дороги висотою 2,5 м на р. Чемернар. Має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	Area: 1.2 acres. Location: Chemernarsk Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Berehomet forestry". It was founded on 28 April 2005. A picturesque waterfall in the rocky outcrops of ordinary and flinty sandstones at the edge of the road, 2.5 m high, on the Chemernar River. It has scientific, educational, aesthetic and ecotouristic value.
149	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Бисків». Geological natural monument of local significance"Byskiv waterfall".**		
	Водоспад Бисків	Площа: 0,5 га. Розташування: Вижницький район, Усть-Путильське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Путильське ЛГ». Утворена: 21 грудня 1993 року. На віддалі 6 км від с. Усть-Путила вверх за течією р. Бисків (права притока р. Путила) та 100 м вище від впадіння р. Черепанка біля гірської дороги в товсторитмічних пісковиках із прошарками окремнілих пісковиків утворився цікавий мальовничий каскад перепадів загальною висотою 3 м. Разом з оточуючою місцевістю має пізнавально-естетичне значення.	Area: 1.2 acres. Location: Ust-Putyla Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Berehomet forestry". It was founded on 21 December 1993. At a distance of 6 km from the village of Ust-Putyla upstream of the Biskiv River (right tributary of the Putyla) and 100 m above the confluence of the Cherepanka River near the mountain road in thick-storitic sandstones with layers of detrital sandstones formed an interesting picturesque cascade of waterfalls with a total height of 3 m. Together with the surrounding area, it has a cognitive and aesthetic value
150	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Гук Сучавський». Geological natural monument of local significance "Suchavskii Huk waterfall".**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: Вижницький район, с. Шепіт. Підпорядкування: Селятинська сільська громада. Утворена: 16 січня 1991 року. У центрі с. Шепіт на р. Сучава в товсторитмічних пісковиках із прошарками окремнілих пісковиків палеогену утворився цікавий мальовничий каскадний водоспад висотою 6 м. Нижче від нього протяжністю 50 м сформований каньйон тієї ж глибини. За водовитратами в річці (від 2 м3/с в межінь до 50 м3/с в повені) є найпотужнішим водоспадом Буковини. Пам'ятка природи має пізнавально-естетичне значення.	Area: 1.2 acres. Location: Shepit village, Vyzhnytsia district. Subordination: Seliatynska rural community. It was formed on 16 January 1991. In the centre of the village of Shepit on the Suceava River, thick-textured sandstones with layers of Paleogene sandstones formed an interesting picturesque cascading waterfall with a height of 6 m. Below it, a 50-metre-long canyon of the same depth was formed. In terms of water discharge in the river (from 2 m3/s at low water to 50 m3/s in high water) is the most powerful waterfall in Bukovyna. The natural heritage has educational and aesthetic value
151	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Кізя». Geological natural monument of local significance "Kizia waterfall".**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: Вижницький район, Усть-Путильське лісництво. Підпорядкування: ДП	Area:1.2 acres. Location: Shepit village, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch

		Ліси України Філія «Путильське ЛГ». Утворена: 21 грудня 1993 року. На віддалі 5,5 км від с. Усть-Путила вверх за течією р. Бисків (права притока р. Путила) та 200 м нижче від впадіння р. Черепанка на правому притоку Кізя біля гірської дороги в товсторитмічних пісковиках із прошарками окремнілих пісковиків утворився цікавий мальовничий каскад водоспадів загальною висотою 16 м. Разом з оточуючою місцевістю має пізнавально-естетичне значення. Необхідно також зазначити, що на виходах корінних порід по обидва боки від водоспаду росте занесений до Червоної книги України східнокарпатсько-опільський вид очиток застарілий (Sedum antiquum). Його місцезростання приурочені до стрімких скелястих ділянок, тріщин і розколин скель, вкритих моховими подушками. Схили навкруги водоспаду, розташованого на висоті 584 м н. р. м., з ялиново-ялицево-буковими лісами умовно корінного характеру. На ділянках, безпосередньо прилеглих до водоспаду, виявлені «червонокнижні» рослини баранець звичайний (Huperzia selago) та коручка чемерникоподібна (Epipactis helleborine). Пам'ятка природи має значення і для збереження біорізноманіття (тут єдине місце в Українських Карпатах, де охороняється очиток застарілий).	"Berehomet forestry". Formed on 21 January 1993. At a distance of 5.5 km from the village of Ust-Putyla upstream of the Biskiv River (right tributary of the Putyla River) and 200 m below the confluence of the Cherepanka River on the right tributary of the Kizia near the mountain road, an interesting picturesque cascade of waterfalls with a total height of 16 m. Together with the surrounding area, it has educational and aesthetic value. It should also be noted that on the outcrops of indigenous rocks on both
152	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Поркулин». Geological natural monument of local significance "Porkulyn waterfall".**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Вижницький район, Сергіївське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Путильське ЛГ». Утворена: 21 грудня 1993 року. Поблизу хутора Поркулин на р. Поркулин (права притока р. Путила) у товсторитмічних пісковиках із прошарками окремнілих пісковиків утворився цікавий мальовничий водоспад висотою 6–8 м. Разом з оточуючою місцевістю має пізнавально-естетичне значення.	Area: 2.5 acres. Location: Serhiivske Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Berehomet forestry". It was founded on 21 December 1993. Near the village of Porkulyn on the Porkulyn River (right tributary of the Putyla River), thick storm tectonic sandstones with interlayers of thick storitic sandstones with layers of detrital sandstones formed an interesting picturesque waterfall with a height of 6-8 m. Together with the surrounding area has educational and aesthetic value.
153	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Водоспад «Сіручок». Geological natural monument of local significance "Siruchok waterfall".**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: Вижницький район, Розтоківське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Путильське ЛГ». Утворена: 21 грудня 1993 року. На віддалі 7 км від с. Розтоки вверх за течією р. Товарниця (права притока р. Черемош) на лівому бічному притоку Сіручок у товсторитмічних пісковиках із прошарками окремнілих пісковиків утворився цікавий мальовничий водоспад висотою 4 м. Разом з оточуючою місце-вістю має пізнавально-естетичне значення.	Area: 1.2 acres. Location: Roztokiv Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Berehomet forestry". It was founded on 21 December 1993. At a distance of 7 km from Roztoky village upstream of Tovarnytsia River (right tributary of Cheremosh River), on the left side tributary of the Siruchok in thick tectonic sandstones with layers of fossilised sandstones, the interesting picturesque waterfall was formed with a height of 4 metres. Together with the surrounding area, it is of educational and aesthetic value.
154	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Дихтинецька стінка». Geological natural monument of local significance "Dykhtynetska wall".**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Вижницький район, с. Дихтинець. Підпорядкування: Путильська селищна громада. Утворена: 30 травня 1979 року. На стрімкому правому березі р. Путила 0,2 км вище устя р. Дихтинець наявне відслонення, в якому середньоритмічний глинисто-піщаниковий фліш кросненської світи (олігоцен) утворює пологу симетричну антиклінальну складку - типова антикліналі в Буковинських Карпатах. Має наукове значення.	Area: 2.5 acres. Location: Dykhtynets village, Vyzhnytsia district. Subordination: Putylska settlement community. Formed: 30 May 1979. On the steep right bank of the Putyla River, 0.2 km above the mouth of the Dykhtynets River, there is an outcrop where a medium-rhythmic clay-sandstone flysch of the Krosnenska Suite (Oligocene) forms a gentle symmetrical anticline fold - a typical anticline in the Bukovinian Carpathians. It is of scientific importance.
155	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Закам'яніла багачка». Geological natural monument of local significance "Zakamianila Bahachka".**		

		Площа: 0,1 га. Розташування: Вижницький район, с. Усть-Путила. Підпорядкування: Усть-Путильська громада. Утворена: 30 травня 1979 року. У південній частині с. Усть-Путила на правому березі долини р. Путила 200 м нижче від місця впадіння притоки Бисків відслонюється потужна пачка товсторитмічних пісковиків палеогену. Вертикальна скеля – стовп 22-метрової висоти зі згладженими вивітрюванням гранями кутів нагадує статую жінки. Скеля надзвичайно мальовнича, особливо на фоні зелених заліснених схилів гірського амфітеатру. Зі скелею пов'язана народна легенда про перетворення в каміння скупої багачки, проклятої жебрачкою, якій було відмовлено в милостині. Пам'ятка природи має естетично-етнографічно-пізнавальне значення.	Area: 0.24 acres. Location: Ust-Putyla village, Vyzhnytsia district. Subordination: Ust-Putyla community. Formed: 30 May 1979. In the southern part of Ust-Putyla village on the right bank of the Putyla river valley 200 m below the confluence of the Biskiv tributary, an enormous of thick-storitic sandstones of the Paleogene. The vertical rock is a 22-metre-high pillar with smoothed weathered corners which resembles a statue of a woman. The rock is extremely picturesque, especially against the backdrop of green forested slopes of the mountain amphitheatre. The rock is associated with a folk legend about the transformation of a stingy rich woman into a stone, cursed by a beggar who was denied alms. The natural monument has aesthetic, ethnographic and educational value.
156	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Камінь «Жаба». Geological natural monument of local significance "Zhaba stone".**		
		Площа: 0,01 га. Розташування: Вижницький район, с. Мариничі. Підпорядкування: Усть-Путильська громада. Утворена: 30 травня 1979 року. У руслі р. Черемош біля правого берега зі схилу випирає велика брила пісковику сірого кольору розмірами 3,5×5,0×2,0 м, яка колись зірвалася з сусіднього стрімкого схилу. Тривала руслова ерозія та процеси вивітрювання надали брилі оригінальну форму, що нагадує сидячу жабу. Пам'ятка природи мальовнича, має естетико-пізнавальне значення як результат дії схилових процесів.	Area: 0.02 acres. Location: Marynychi village, Vyzhnytsia district. Subordination: Ust-Putyla community. Formed: 30 May 1979. In the channel of the Cheremosh River, near the right bank, there is a large block of grey sandstone, 3.5×5.0×2.0 m in size, which once fell from a neighbouring steep slope. Long-term channel erosion and weathering processes gave the boulder its original shape, reminiscent of a sitting frog. The natural heritage is picturesque and has aesthetic and educational value as a result of slope processe
157	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Киселицька стінка». Geological natural monument of local significance "Kyselytska wall".**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Вижницький район, околиці с. Киселиці. Підпорядкування: Путильська селищна громада. Утворена: 30 травня 1979 року. На північній околиці с. Киселиці в урвищі лівого берега р. Путила мальовничо відслонюються тонкоритмічні флішові верстви нижньоменілітової підсвіти (палеоген), складені перемежованими прошарками пісковиків і горючих сланців. Пам'ятка природи має наукове й пізнавальне значення.	Area: 2.5 acres. Location: outskirts of Kyselytsi village, Vyzhnytsia district. Subordination: Putyla rural community. Formed: 30 May 1979. On the northern outskirts of the village of Kyselytsi on the cliff of the left bank of the Putyla River, thin-cored flysch strata of Lower Menaean thin-cored flysch layers of Lower Menilithic subsurface are exposed in a picturesque way (Paleogene), composed of interspersed sandstones and oil shales. The natural heritage is of scientific and educational significance
158	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Петрашівська стінка». Geological natural monument of local significance "Petrashivska wall".**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Вижницький район, околиці с. Петраші. Підпорядкування: Усть-Путильська громада. Утворена: 30 травня 1979 року. На північній околиці с. Петраші на правому березі р. Черемош скраю дороги в урвищі відслонюються потужні пласти сірих пісковиків (нижній палеоген). Характерне стрімке їх падіння (до 80°) в північному напрямку, що відображає особливості структури Скибової зони Карпат у смузі ядра антикліналі. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне значення.	Area: 4.9 acres. Location: outskirts of Petrashi village, Vyzhnytsia district. Subordination: Ust-Putyla community. Formed: 30 May 1979. On the northern outskirts of Petrashi village, on the right bank of the Cheremosh River, thick layers of grey sandstones (Lower Paleogene) are exposed on the cliff edge. They are characterised by a steep dip (up to 80°) in the northern direction, which reflects features of the structure of the Carpathian Skiba zone in the anticline core zone. The natural heritage is of scientific and educational significance
159	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Скеля «Камінь Довбуша». Geological natural monument of local significance "Kamin' Dovbusha Rock".**		
		Площа: 0,2 га. Розташування: Вижницький район, Розтоківське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Путильське ЛГ». Утворена: 30 травня 1979 року. На віддалі 1 км від устя р. Товарниця і 2 км південніше с. Розтоки на правому березі річки виступає скеля 20-метрової висоти з діаметром біля підошви до 40 м, складена масивними відпрепарованими пісковиками нижнього палеогену. Скеля надзвичайно мальовнича на фоні сусідніх заліснених схилів. З нею пов'язане ім'я народного героя Олекси	Area: 0.5 acres. Location: Roztokivtsi Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Putyla forestry". Founded: 30 May 1979. At a distance of 1 km from the mouth of the Tovarnitsa River and 2 km south of the Roztoky village, on the right bank of the river, there is a 20-metre-high rock with a diameter of up to 40 m at the base, composed of massive fractured sandstones of the Lower Paleogene. The rock is extremely picturesque against the backdrop of the neighbouring forested slopes. The rock is associated with the name of the national hero Oleksa

		Довбуша. Пам'ятка природи має історичне і науково-пізнавальне значення.	Dovbush. The natural heritage is of historical and scientific importance.
160	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Скеля «Протяте каміння». Geological natural monument of local significance "Protiate Kaminnia rock".**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Вижницький район, Розтоківське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Путильське ЛГ». Утворена: 30 травня 1979 року. У східній частині пасма Просічний на схилі південно-західної експозиції 1,0 км південніше хутора Затінь денудацією виведені на денну поверхню потужні пачки ямненських пісковиків (нижній палеоген), що утворюють систему посічених тектонічними і тріщинами нашарування скель висотою до 30 м. Місцями верстви пісковиків насунуті одна на одну. В одній зі скель («Соколина») сформувалася рідкісна форма карсту в пісковиках – ворота шириною до 10 м і висотою понад 2 м, що і спонукало надати скелям саме цю назву. Виявлено й описано декілька невеликих цікавих порожнин-печер карстово-тектонічного типу. З «червонокнижних» тварин у межах заповідного об'єкта та на прилеглих ділянках виявлено шуліку чорного (Milvus migrans) (локальний кормовий заліт). На тлі зелені оточуючих лісів скелі створюють чудовий і вражаючий краєвид. Пам'ятка природи має науково-пізнавальне й естетико-туристичне значення.	Area: 4.9 acres. Location: Roztoky Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Putyla forestry". Founded: 30 May 1979. In the eastern part of the Prosechnyi Ridge, on the southwestern exposure slope 1.0 km south of Zatin village, powerful Yamnenska sandstone (Lower Paleogene) strata were brought to the surface by denudation, forming a system of rock layers up to 30 m high, cut by tectonic and fracture faults. In some places, the sandstone layers are pushed on top of each other. In one of the rocks ("Sokolina"), a rare form of karst was formed - a gate up to 10 m wide and over 2 m high, which prompted the rocks to be given this name. Several small interesting cave cavities were discovered and described of the karst-tectonic type. Of the Red Book animals within the protected and in the adjacent areas, we found the black bullfrog (Milvus migrans) (local feeding flight). Against the green of the surrounding forests, the cliffs create a magnificent and impressive landscape. The natural heritage has scientific, educational, aesthetic and tourist value
161	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Тарничка». Geological natural monument of local significance "Tarnychka".**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Вижницький район, Карпатське лісництво. Підпорядкування: ДП Ліси України Філія «Берегометське ЛМГ». Утворена: 16 жовтня 2006 року. На поверхні вертикального відслонення карпатського флішу на алевролітових відкладах виявлено унікальні змієподібні сліди, залишені викопними тваринами (біогліфи). Пам'ятка природи має науково-пізнавальне й естетико-екотуристичне значення.	Area: 4.9 acres. Location: Carpathian Forestry, Vyzhnytsia district. Subordination: SE Forests of Ukraine Branch "Berehomet forestry". Founded:16 October 2006. On the surface of a vertical outcrop of the Carpathian flysch on siltstone unique snake-like traces left by fossil animals (bioglyphs) were discovered. The natural monument has scientific, educational, aesthetic and ecotouristic value.
162	**Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Тораківська стінка». Geological natural monument of local significance "Torakivska wall".**		
		Площа: 1,5 га. Розташування: Вижницький район, с. Тораки. Підпорядкування: Путильська селищна громада. Утворена: 30 травня 1979 року. На лівому березі р. Путила мальовничо відслонюються різнонахилені у складках верстви пісковиків і аргілітів вигодської світи палеогену, що ритмічно перемежаються. Пам'ятка природи має наукове і пізнавальне значення.	Area: 3.7 acres. Location: Toraky village, Vyzhnytsia district. Subordination: Putyla rural community. Founded: 30 May 1979. On the left bank of the Putyla River, the layers of sandstones and mudstones of the Paleogene Vygoda Formation, are rhythmically interspersed. The natural heritage is of scientific and educational importance.
163	**Карстово-спелеологічна пам'ятка природи місцевого значення «Бульбони». Karst and speleological natural monument of local importance "Bulbony".**		
		Площа: 39,1 га. Розташування: Дністровський район, околиці сіл Анадоли (9,1 га) і Каплівка (30,0 га). Підпорядкування: Хотинська громада. Утворення: 16 червня 2000 року. Це каньйоноподібна долина Каплівського потоку з місцевою назвою «Урочище «Бульбони», яке розташоване 1,0 км східніше с. Каплівка. У правій стінці протяжністю 1,8 км відслонюються літологічно різні відклади, передусім силуру, крейди, міоцену й антропогену. У крейдових органогенних вапняках створився каскад тимчасових водоспадів. Гіпси закарстовані, відомі невеликі гроти і печери. Найбільшою з досліджених є печера «Рута» (35 м) з чудовими спелеологічними перспективами. У місці 3-метрового водоспаду утворилися доволі потужні товщі травертинів, що є достатньо рідкісним явищем. По схилах долини	Area: 39.1 ha. Location: Dniester district, outskirts of Anadoly (9.1 ha) and Kaplivka (30.0 ha) villages. Subordination: Khotyn community. Formation: 16 June 2000. It is a canyon-like valley of Kaplivka stream with the local name "Bulbony" tract, located 1.0 km east of Kaplivka village. The 1.8 km long right wall exposes lithologically different sediments, primarily of the Silurian, Cretaceous, Miocene, and anthropogenic ages. The Cretaceous organogenic limestone formed a cascade of temporary waterfalls. The gypsum is karstified, and small grottoes and caves are known. The largest of the explored caves is the Ruta cave (35 m) with excellent speleological prospects. In the place of a 3-metre waterfall, quite powerful travertine layers were formed, which is a rather rare phenomenon. There are several types of landslides along the valley slopes. The scientific

		розвинуті зсуви декількох типів. Науково-пізнавальна цінність полягає у факті наявності цікавих мальовничих форм рельєфу та порожнин. На сусідніх мисах розміщені численні городища – пам'ятки історії й археології.	and educational value lies in the presence of interesting picturesque relief forms and cavities. The neighboring capes are home to numerous historical and archaeological sites
164	**Карстово-спелеологічна пам'ятка природи місцевого значення «Колишнє торфовище». Karst and speleological natural monument of local importance "Former peat bog".**		
		Площа: 24,6 га. Розташування: Дністровський район, околиці с. Ширівці. Підпорядкування: Недобоївська громада. Утворення: 16 червня 2000 року. Розташована на плоскій, злегка горбистій поверхні Хотинської височини безпосередньо на північній околиці с. Ширівці. Займає велику реліктову карстову лійку поверхневого вилуговування вапняковистих пісковиків сармату. Довжина депресії 0,6 км, ширина – до 0,3 км, глибина залежно від експозиції бортів – 0,5–6,0 м. В карстовій депресії утворився ставок. Науково-пізнавальна цінність полягає у факті наявності цікавої великої реліктової форми поверхневого карсту у бронюючих Хотинську височину вапняковистих пісковиках.	Area: 24.6 ha. Location: Dniester district, outskirts of Shyrivtsi village. Subordination: Nedoboivska community. Formation: 16 June 2000. It is located on a flat, slightly hilly surface of the Khotyn upland directly on the northern outskirts of Shyrivtsi village. It occupies a large relict karst sinkhole of surface leaching of Sarmatian limestone sandstones. The depression is 0.6 km long, up to 0.3 km wide, and 0.5-6.0 m deep, depending on the exposure of the sides. A pond was formed in the karst depression. The scientific and cognitive value lies in the presence of an interesting large relict form of surface karst in the limestone sandstones that underlie the Khotyn Upland.
165	**Карстово-спелеологічна пам'ятка природи місцевого значення «Печера «Пресподня». Karst and speleological natural monument of local importance "Cave of the Presbyterian".**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Дністровський район, с. Гринячка. Підпорядкування: Клішковецька громада. Утворення: 16 грудня 1994 року. Печера є підземним колектором стоку Гриняцького потоку з середньопересічними витратами 5–10 л/с, в межінь – до 2–3 л/с. Вхід розміщений у вертикальній стінці карстової лійки, сформованої у правому борту долини потоку. Вхідний зал шириною до 4–5 м і висотою 1–1,6 м поступово переходить у напівзаводнену 2–2,5 м ширини та 0,2–0,4 м висоти галерею. Пройдена довжина сягає 54 м. Є характерною, але рідкісною для Хотинської височини водопоглинаючою системою в гіпсоангідритах. Має науково-пізнавальну цінність.	Area: 1.0 ha. Location: Dniester district, Hryniachka village. Subordination: Klishkovets community. Formation: 16 December 1994. The cave is an underground collector of the Hrynyachka stream with an average flow rate of 5-10 l/s, and up to 2-3 l/s at the peak. The entrance is located in the vertical wall of a karst funnel formed on the right side of the stream valley. The entrance hall, up to 4-5 m wide and 1-1.6 m high, gradually turns into a semi-flooded gallery 2-2.5 m wide and 0.2-0.4 m high. The total length is up to 54 m. It is a characteristic but rare water-absorbing system in gypsum anhydrite in the Khotyn Upland. It has scientific and educational value.
166	**Карстово-спелеологічна пам'ятка природи місцевого значення «Карстова печера «Дуча». Karst and speleological natural monument of local importance "Ducha Karst Cave".**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Баламутівка. Підпорядкування: Юрковецька громада. Утворення: 30 травня 1979 року (геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Карстова печера «Дуча»). Розташована на північно-східній околиці с. Баламутівка та як і сусідня печера «Баламутівська» представляє собою типову для Дністровського каньйону порожнину. Вхідний (вихідний) невеликий грот розміщений у верхній частині уступу V тераси на висоті майже 100 м над урізом р. Дністер. Сама печера являє собою галерею шириною 0,7–1,4 м і висотою 1,2–1,8 м субдністровської (вздовж напрямку схилу) орієнтації з тимчасовим водотоком. Довжина печери від поглинаючих поноров до гирла сягає 144 м. Має науково-пізнавальну й екотуристичну цінність. З «червонокнижних» тварин тут виявлені підковик малий (*Rhinolophus hipposideros*) і нічниця велика (*Myotis myotis*).	Area: 1.0 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Balamutivka village. Subordination: Yurkovets community. Formation: 30 May 1979 (geological natural monument of local importance "Ducha Karst Cave"). The cave is located on the northeastern outskirts of Balamutivka village and, like the neighboring Balamutivska cave, is a typical cavity for the Dniester Canyon. The entrance (exit) small grotto is located in the upper part of the ledge of the V terrace at an altitude of almost 100 m above the Dniester River. The cave itself is a 0.7-1.4 m wide and 1.2-1.8 m high gallery of sub-Dniester (along the slope) orientation with a temporary watercourse. The cave is 144 m long from the absorbing pores to the mouth. It has scientific, educational, and ecotourism values. The Red Book animals found here include Rhinolophus hipposideros and Myotis myotis.
167	**Карстово-спелеологічна пам'ятка природи місцевого значення «Печера «Пісочниця». Karst and speleological natural monument of local importance "Sandbox Cave"**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Баламутівка. Підпорядкування: Юрковецька громада. Утворення: 23 листопада 1983 року (геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Печера «Пісочниця»). Розташована у днищі невеликої долини лівої притоки р. Онут 1,2 км	Area: 1.0 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Balamutivka village. Subordination: Yurkovets community. Formation: 23 November 1983 (geological natural monument of local importance "Pisochnytsia Cave"). The cave is located at the bottom of a small valley of the left tributary of the Onut River, 1.2 km

		південніше с. Баламутівка. Вхід розміщений у підніжжі 2–3-метрового уступу невеликої тераси 0,5–1,0 м вище русла струмка. Морфологічно являє собою субпаралельну руслу струмка ерозійну галерею пересічної ширини 4–5 м при максимальній висоті до 0,8 м з бічними меандруючими відгалуженнями як у глиб масиву, так і до уступу тераси. Це класична ерозійна порожнина з накладанням окремих елементів карсту, рідкісного для території Буковини. Загальна довжина становить 214 м. Має науково-пізнавальну цінність	south of Balamutivka village. The entrance is located at the foot of a 2-3 m high ledge of a small terrace 0.5-1.0 m above the stream bed. Morphologically, it is an erosion gallery sub-parallel to the stream channel with an average width of 4-5 m and a maximum height of up to 0.8 m with lateral meandering branches both into the massif and to the terrace ledge. It is a classic erosion cavity with some karst elements superimposed, which is rare for the territory of Bukovyna. The total length is 214 m. It has scientific and educational value.
168	**Карстово-спелеологічна пам'ятка природи місцевого значення «Совицькі понори». Karst and speleological natural monument of local importance "Sovytski ponory".**		
		Площа: 21,5 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Кліводин. Підпорядкування: Кіцманська громада. Утворення: 17 березня 1992 року (геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Совицькі понори», площа 3,5 га); 20 грудня 2001 року (спелеокарстова пам'ятка природи місцевого значення «Совицькі понори», площа 21,5 га). Карстові понори в гіпсоангідритах розміщені 1,2 км північно-східніше с. Кліводин у днищі долини р. Совиця Кіцманська. Є джерелами висхідного розвантаження карстових вод трансвододільної Совиця Ставчанська – Совиця Кіцманська спелеокарстової системи. Це щонайменше три типові карстові лійки діаметром до 5 м і глибиною 5 м. За гідрологічними замірами дебіт становить до 120 л/с в меженний період. Має надзвичайну науково-пізнавальну й екологічно-практичну цінність	Area: 21.5 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Klevodyn village. Subordination: Kitsman community. Formation: 17 March 1992 (geological natural monument of local importance "Sovytski Ponory", area 3.5 ha); 20 December 2001 (paleokarst natural monument of local importance "Sovytski Ponory", area 21.5 ha). Karst ponors in gypsum anhydrite are located 1.2 km northeast of Kliwodyn village in the valley bottom of the Sovytsia Kitsmanska River. They are the sources of upward discharge of karst waters of the Sovytsia Stavchanska - Sovytsia Kitsmanska trans watershed paleokarst system. These are at least three typical karst sinkholes with a diameter of up to 5 m and a depth of 5 m. According to hydrological measurements, the flow rate is up to 120 liters per second in the low water period. It is of great scientific, educational, environmental, and practical value.
169	**Карстово-спелеологічна пам'ятка природи місцевого значення «Печера Довбуша». Karst and speleological natural monument of local importance "Dovbush's Cave".**		
		Площа: 0,1 га. Розташування: Вижницький район, Розтоківське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Путильське ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року (геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Печера Довбуша»). Розташована 1 км північно-східніше с. Підзахаричі в західній гребеневій частині пасма Берізка. Печера відома з давніх часів, названа на честь використання її народним героєм Гуцульщини Олексою Довбушем. Являє собою видовжену з північного сходу на південний захід щілину в товстошаруватих сіро-темносірих пісковиках, закладену вхрест простягання літологічних світ складки Брусного. Ширина не перевищує 1,5–1,8 м при висоті до 4–6 м. За погодженням є яскраво вираженою тектонічною порожниною. Загальна довжина печери сягає 39 м. Має науково - пізнавальну й історико-туристичну цінність як об'єкт масового відвідування. З «червонокнижних» тварин тут виявлені нічниця велика (*Myotis myotis*) і нічниця водяна (*M. daubentonii*).	Area: 0.1 ha. Location: Vyzhnytsia district, Roztokiv forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Putylske Forestry". Formation: 30 May 1979 (geological natural monument of local importance "Dovbush's Cave"). The cave is located 1 km northeast of Pidzakharychi village in the western crest part of Berizka ridge. The cave has been known since ancient times, named in honor of its use by the Hutsul folk hero Oleksa Dovbush. It is an elongated slot in thickly laminated grey-dark sandstones, which is located in the cross-section of the Brusnyi fold lithological world. The width does not exceed 1.5-1.8 m and the height is up to 4-6 m. It is considered to be a pronounced tectonic cavity. The total length of the cave reaches 39 m. It has scientific, cognitive, historical, and tourist value as an object of mass visits. Among the Red Data Book animals Myotis myotis and M. daubentonii were found there.

Таблиця А.5

Ботанічний сад

№	Назва/ Name	Характеристика	Characteristics
1	**Ботанічний сад загальнодержавного значення “Чернівецький” Botanical garden of national importance "Chernivtsi".**		
		Площа: 3,5 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Юрія Федьковича, 11. Підпорядкування: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Утворений 7 серпня 1963 року (ботанічний сад Чернівецького державного університету республіканського значення). Розташований у центральній частині м. Чернівці. Проект саду в ландшафтному стилі, з газон-ними партерами, солітерами та груповими посадками рослин за родовою ознакою, ділянками для одно- і багаторічних рослин, за поданням голови правління цісарсько-королівського університету Франца-Йозефа в Чернівцях, професора, доктора Едуарда Тангля, було розглянуто та схвалено на засіданні Академічного сенату цього університету 9 червня 1876 року. 29 травня 1877 року міська управа приймає рішення про заснування на території, суміжній з Народним садом (теперішній Центральний парк культури і відпочинку ім. Т. Г. Шевченка), ботанічного саду. 13 липня 1876 року на засіданні общинної ради міста під головуванням бургоміст-ра Амброза було прийняте рішення про безкоштовне виділення університету земельної ділянки під Ботанічний сад, а у вересні 1877 року відбулася урочиста закладка ботанічного саду, де тодішній голова земельного уряду Юліус фон Вацль посадив перше дерево – тополю білу (Populus alba). Будівництво і впорядкування території ботанічного саду під керівництвом львівського садівника Карла Бауера тривало 11 років. За цей період було зведено оранжереї, альпінарій, декоративний басейн, адміністративний корпус, господарські приміщення та створено дендрарій, саджанці для якого були завезені з Мускауерського розсадника (Австрія). Основу тодішньої колекції ботанічного саду Чернівецького університету складали північноамериканські види дерев і кущів. У 1914 році його колекції налічували 1500 видів рослин; у їхньому складі були добре представлені як місцеві аборигенні види рослин, так і інтродуценти. Колекції ботанічного саду постраждали під час Другої світової війни – залишилося трохи більше 200 видів рослин. За площею (3,5 га) це найменший ботанічний сад в Україні. У 1956 році до його складу включено дендрарій колишньої Резиденції митрополитів Буковини і Далмації (нині дендрологічний парк загальнодержавного значення «Чернівецький»), основу насаджень якого, на площі 4,8 га, складають аборигенні види. У 1969 році Ботанічний сад набув статусу наукової установи. На порівняно невеликих площах (сумарно 8,3 га, з них захищений ґрунт – 1125 м2, парникове господарство – 360 м2) зосереджені живі колекції, які налічують понад 3,3 тис. таксонів. Дендрарій ботанічного саду сформований відповідно до принципу родових комплексів, оскільки з самого початку створення він задумувався і як навчальна лабораторія для студентів університету. За кількістю, віком і науковою цінністю представлених екзотів	Area: 8.6 acres Location: 11 Yuriy Fedkovycha St., Chernivtsi. Subordination: Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Founded on August 7, 1963 (Botanical Garden of Chernivtsi State University of Republican Importance). Located in the central part of Chernivtsi. The project of the garden is in landscape style, with lawn with lawn parterres, tapeworms and group plantings of plants by genus, areas for annuals and perennials, on the proposal of the Chairman of the Board of the Franz Josef University in Chernivtsi, Professor, Dr Eduard Tangl, was considered and approved at a meeting of the of the Academic Senate of this university on June 9, 1876. On May 29, 1877, the city government decided to establish a botanical garden on the territory adjacent to the Narodnyi Garden (now the Taras Shevchenko Central Park of Culture and Recreation). On July 13, 1876, at a meeting of the community council chaired by Mayor Ambrose, a decision was made to free allocation of land for the university for the Botanical Garden, and in September 1877, the botanical garden was solemnly laid, where Julius von Wazl, the head of the state government at the time, planted the first tree - Populus alba. The construction and landscaping of the botanical garden was held under the direction of Lviv gardener Karl Bauer and lasted for 11 years. During this period, greenhouses, a rock garden, an ornamental pool, an administrative building, outbuildings, and an arboretum were built, and the seedlings were imported from the Muskauer Nursery (Austria). The basis of the Botanical Garden of Chernivtsi University was based on North American species of trees and shrubs. In 1914, its collections included 1500 species of plants; both local native plant species and introduced species. The botanical garden's collections were damaged during the Second World War - just over 200 plant species remained. In terms of area (8.6 acres), it is the smallest botanical garden in Ukraine. In 1956, the arboretum of the former Residence of the Metropolitans of Bukovyna and Dalmatia (now Dendrological Park of National Importance "Chernivtsi"), the basis of which plantations on an area of 11.9 acres are based on native species, was added to the territory of the garden. In 1969 the Botanical Garden received the status of a scientific institution. On relatively small areas (a total of 20.5 hectares, including 1125 m² of protected ground and 360 m² of greenhouse) are concentrated living collections, which include more than 3.3 thousand taxa. The arboretum of the botanical garden is formed by the principle of generic complexes, since from the very beginning it was conceived as a a training laboratory for university students. With the number, age and scientific value of the exotic plants presented, the botanical garden is now one of the leading university botanical gardens in Ukraine, with a collection of 928 taxa grouped into 55 families. By origin in its collections, most representatives of the flora are from the Far East, Japan, China, and North America. Of particular value are exotics over 120 years old, which have been preserved since the foundation of the botanical garden. They make

		ботанічний сад сьогодні є одним із провідних серед університетських ботанічних садів України, маючи в колекції 928 таксонів, об'єднаних у 55 родини. За походженням у його колекціях найбільше представників флор Далекого Сходу, Японії, Китаю, Північної Америки. Особливу цінність мають екзоти, віком понад 120 років, які збереглися з часів заснування ботанічного саду. Вони складають майже 10 % колекції і представлені такими видами: ялиця Нордмана (Abies nordmanniana), кипарис болотний (Taxodium distichum), катальпа яйцевиднолиста (Catalpa ovata), бундук канадський (Gymnocladus dioicus), горіх чорний (Juglans nigra), тюльпанне дерево (Liriodendron tulipifera), бархат амурський (Phellodendron amurense), дуб великоплідний (Quersus macrocarpa), стифно-лобіум японський (Styphnolobium japonicum) та інші. Особливої уваги заслуговують плодоносні екземпляри рідкісних видів: секвоядендрон або «мамонтове дерево» (Sequoiadendron gigan-teum), гіркокаштан дрібноцвітий (Aesculus parviflora), декенея Фаргеза (Decaisnea fargesii), птеростиракс щитковидний (Pterostyrax corymbosa), птеростиракс щетинистий (P. hispida) та інші. Багато цінних деревних і чагарникових екзотів було залучено протягом 1971–1985 років, коли ботанічний сад очолював відомий дендролог, доктор біологічних наук, професор Б. К. Термена. Із 2002 року відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів України дендрарій ботанічного саду Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича занесений до переліку наукових об'єктів, що становлять національне надбання. Колекцію трав'янистих багаторічників (близько 900 таксонів) складають квітково-декоративні, зокрема цибулинні, ґрунтопокривні й орнаментальні рослини: лілійні (Liliaceae) – 130 видів і 180 сортів, півники (Iris sp.) – 80 видів і сортів, півонії (Paeonia sp.), лілійники (Hemerocallis sp.), жоржини (Dahlia sp.), хости (Hosta sp.), хризантеми (Chrysanthemum sp.), астільби (Astilbe sp.) й інші. Також у колекціях ботанічного саду зберігається близько 100 таксонів рідкісних і зникаючих трав'янистих видів природної флори України. Широко представлене флористичне різноманіття земної кулі в ботаніко-географічних та систематичних експозиціях 5 демонстраційних залів фондової оранжереї у формі багатогранної піраміди на площі 525 м2. Тут експонується понад 900 таксонів і можна не тільки ознайомитися із представниками всіх континентів, але і простежити еволюцію рослинного світу. З найдревніших рослин зростають ceратозамія мексиканська (Ceratosamia mexicana), саговник відігнутий (Cycas revoluta), казуарина горбкувата (Casuarina torulosa) (мезозойський релікт) й араукарія чилійська (Araucaria arucana) (екземпляр є ровесником ботанічного саду). Ці рослини зберігаються в колекціях з 1902–1906 років. Колекція пальм налічує 15 видів; серед них є два столітні екземпляри лівістони китайської (Livistonia chinensis), які цвітуть і дають зріле насіння. Надзвичайною різноманітністю форм вирізняються кактуси – 136 видів з Центральної Америки. Вони разом з іншими сукулентами згруповані в мальовничі мініатюри серед каміння на другому поверсі оранжереї. Привертає увагу селеніцереус великоквітковий	up almost 10% of the collection and are represented by the following species: Abies nordmanniana, Taxodium distichum, Catalpa ovata, Gymnocladus dioicus, Juglans nigra, Liriodendron tulipifera, Phellodendron amurense, Quersus macrocarpa, Styphnolobium japonicum. Special attention should be paid to fruiting specimens of rare species: Sequoiadendron gigan-teum, Aesculus parviflora, Decaisnea fargesii, Pterostyrax corymbosa, P. Hispida. Many valuable tree and shrub exotics were brought in during 1971-1985, when the botanical garden was headed by a famous dendrologist, Ph.D. Professor Termena. Since 2002, according to the Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine, the arboretum of the Botanical Garden of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University has been included in the list of scientific objects that constitute a national treasure. The collection of herbaceous perennials (about 900 taxa) consists of Floral and decorative, including bulbous, ground cover and ornamental plants: Liliaceae - 130 species and 180 varieties, Iris sp. - 80 species and varieties, Paeonia sp., Hemerocallis sp., Dahlia sp., Hosta sp., Chrysanthemum sp., Astilbe sp and others. The Botanical Garden's collections also include about 100 taxa of rare and endangered herbaceous species of the natural flora of Ukraine. The floristic diversity of the globe is widely represented in the botanical geographical and systematic expositions of 5 demonstration halls of the greenhouses in the form of a multifaceted pyramid on an area of 525 m². More than 900 taxa are exhibited here and you can get acquainted with representatives of all continents and trace the evolution of the plant world. From the most ancient plants grow Ceratosamia mexicana, Cycas revoluta, Casuarina torulosa, Araucaria arucana. These plants have been kept in collections since 1902-1906. The collection of palms includes 15 species; among them, there are two centenary specimens Livistonia chinensis, that bloom and produce mature seeds. Cacti are characterized by an extraordinary variety of forms - 136 species from Central America. They, along with other succulents, are grouped in picturesque miniatures among the stones on the second floor of the greenhouse. Selenicereus grandiflorus, which reaches a height of 3.5 m in height and blooms annually, attracts attention. About 500 species of tropical and subtropical plants are 50-70 years old. Representatives of the flora of South America account for 41.0%, Africa - 20.0%, South Asia - 13.0%, the Mediterranean - 4.0%, Central America and the West Indies - 3.8%, Australia - 2.0%. In the 70s of the twentieth century, Victoria Regia was introduced in Ukraine for the first time in the collection of aquatic tropical plants in the Botanical Garden (second the floor of the greenhouse). Its floating leaves are up to 2 meters in diameter and can support a weight of up to 35 kg. There are also some animals from the Red Book of Ukraine in the territory of the arboretum, such as Lucanus cervus, Xylocopa valga, and Saturnia pyri can be found here. The arboretum has an enormous aesthetic, scientific-cognitive and ecological-educational significance.

		(Selenicereus grandiflorus), який сягає висоти 3,5 м і щорічно цвіте. Близько 500 видів тропічних і субтропічних рослин мають вік 50–70 років. Представники флори Південної Америки складають 41,0 %, Африки – 20,0 %, Південної Азії – 13,0 %, Середземномор'я – 4,0 %, Центральної Америки й остовів Вест-Індії – 3,8 %, Австралії – 2,0 %. У 70-х роках XX ст. в колекції водних тропічних рослин ботанічного саду (другий поверх оранжереї) вперше в Україні було представлено вікторію королівську (Victoria regia). Її плаваючі листки мають у діаметрі до 2 м і можуть витримати вагу до 35 кг. Із тварин, занесених до Червоної книги України, в межах ботанічного саду і на прилеглих ділянках відносно часто можна виявити жука-оленя (Lucanus cervus), іноді – ксилокопу звичайну (Xylocopa valga), а також відома більш давня знахідка сатурнії великої (Saturnia pyri). Ботанічний сад має визначне естетичне, науково-пізнавальне й еколого-просвітницьке значення.	

Таблиця А.6

Дендрологічні парки

№	Назва / Name	Характеристика	Characteristics
1	**Дендрологічний парк державного значення Чернівецький Arboretum of general state importance Chernivetskyi**		
		Площа: 4,8 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Михайла Коцюбинського, 2. Підпорядкування: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Утворений 24 лютого 1964 р. (пам'ятка природи «Ботанічний сад в бувшій резиденції митрополита, який належить держуніверситету»). Парк закладено одночасно з будівництвом корпусів основного ансамблю Резиденції митрополитів Буковини і Далмації в 1876–1878 роках (садівники Віктор Паули і Герман Лангеру) на вершині г. Домінік. Основа його структури – вільне, природне планування, зі світлими галявинами, окремими деревами та деревами-солітерами. Частина дендропарку виконана в ландшафтному стилі. У трасуванні доріжок й організації панорамних і локальних композицій враховано форму існуючого природного рельєфу. Тут було облаштовано два фонтани, стилізований грот, штучні гірки, оранжерею, лавочки та багато скульптур. По периметру висаджено місцеві дерева – клени (Acer sp.), дуби (Quercus sp.), липа серцелиста (Tilia cordata), граб звичайний (Carpinus betulus), які створюють суцільну захисну смугу. Вона забезпечує повну ізоляцію дендропарку, створює відчуття абсолютного спокою. Тут порівняно мало інтродукованих видів дерев і кущів (близько 85). Серед цінних неаборигенних рослин наявні тюльпанне дерево (Liriodendron tulipifera), сосна Веймутова (Pinus strobus), кипарисовик горіхоплідний (Chamaecyparis pisifera), бундук канадський (Gymnocladus dioicus), магнолія Суланжа (Magnolia ×soulangiana), тсуга канадська (Tsuga canadensis), катальпа бігноніеподібна (Catalpa bignonioides), катальпа червоніюча (C. ×erubes-cens), катальпа яйцевиднолиста (C. ovata), катальпа чудова (C. speciosa) й інші. Серед числен-них паркових форм особливо виділяються пурпурнолисті форми бука (Fagus sylvatica). З «червонокнижних» видів тварин у дендропарку та на прилеглих ділянках іноді виявляли імаго подалірія (Iphiclides podalirius). Також протягом теплого періоду року останнім часом тут постійно зустрічається (і розмножується) типова карпатська амфібія кумка жовточерева (Bombina variegata). Нині дендропарк «Чернівецький» є складовою частиною об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Резиденція митрополитів Буковини і Далмації», має велике естетичне, історичне та науково-пізнавальне значення.	Area: 11.9 acres Location: 2, Kotsiubynskoho St., Chernivtsi city. Subordination: Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Founded 24. February 1964 (natural monument "Botanic Garden in the former residence of the metropolitan, which belongs to the state university"). The park was formed at the same time as the campuses of the main ensemble of the Residence metropolitans of Bukovyna and Dalmatia in 1876-1878 (gardeners Viktor Paula and Herman Langer) at the top of Dominic Mountain. The basis of its structure is free, natural layout with bright lawns, separated trees and solitaire trees. Part of the greenhouse is made in landscape style. The tracing of tracks and the organisation of panoramic and local compositions are taken into account the shape of the existing natural relief. Two fountains were built here, a stylised grotto, artificial slides, a greenhouse, benches and many sculptures. Local trees are planted around the perimeter, such as Acer sp., Quercus sp., Tilia cordata, Carpinus betulus which form a solid protective strip. It provides the full isolation of the arboretum and creates the feeling of absolute calmness. There are relatively few introduced tree species here bushes (about 85). Among the valuable non-native plants, there are Liriodendron tulipifera, Pinus strobus, Chamaecyparis pisifera, Gymnocladus dioicus, Magnolia soulangiana, Tsuga canadensis, Catalpa bignonioides, C. erubes-cens, C. ovata, C. speciosa Among the numerous park forms, the most stand out… Iphiclides podalirius, the "Red Book" animal species was sometimes found in the arboretum and adjacent areas. Also, during the warm season, in recent years a typical Carpathian amphibian Bombina variegata.has been regularly found (and breeds) here.
2	**Дендрологічний парк державного значення Сторожинецький Arboretum of general state importance Storozhynetsky**		
		Площа: 17,5 га. Розташування: м. Сторожинець. Підпорядкування: Сторожинецький лісовий коледж. Утворений 24 лютого 1964 року (пам'ятка природи «Дендропарк лісного технікуму»). Парк закладений представниками роду Флондорів у кінці XIX ст. на місці природного лісу. У 1880 році споруджено двоповерховий палац, прикрашений оригінально облаштованою сторожовою вежею і балконом. На	Area: 43.2 acres Location: Storozhynets city Subordination: Storozhynets Forestry College. Founded 24. February 1964 (natural monument "Arboretum of the Forestry College"). The park was founded by a member of the Flondor family in the late nineteenth century on the site of a natural forest. In 1880 a two-story palace, decorated with an original watchtower and balcony, was built. At the beginning of the twentieth century, the

		початку XX ст. садибу придбав меценат і землевласник Яків Оренштайн. Його родина значно розширила парк у 1912 році, внаслідок перетворення лісового масиву, збільшивши площу до 1,8 га. У парку було висаджено рідкісні й унікальні породи дерев і чагарників. На той час їх тут зростало лише 48 видів. Відразу після війни (1945 рік) на території маєтку створено лісовий технікум, а також значно збільшено колекції деревних та чагарникових рослин. Площа парку збільшилася до 17,5 га, видовий склад – до 800 таксонів. У його плануванні можна виокремити такі категорії ділянок: рештки природного листяного лісу; центральна частина в регулярному стилі; навчальні колекції в ландшафтному стилі; ділянки, створені у вигляді лісових культур. Рештки широколистяного лісу залишилися переважно в нижній частині дендропарку, хоча окремі групи таких дерев є і в центральній його частині. Це дуби (Quercus sp.), ясени (Fraxinus sp.), липи (Tilia sp.), ялини (Picea sp.) і клени (Acer sp.). Деяким з них понад 200 років. У верхній частині дендропарку збереглися окремі старі плодові дерева й кущі (яблуні (Malus sp.), груші (Pyrus sp.), сливи (Prunus sp.)), які залишилися тут від колишніх селянських садів. Центральна частина дендропарку, яка служила декоративним оформленням панського будинку, спланована в чіткому регулярному стилі. Нова його частина, створена після середини 60-х років XX ст., спланована в ландшафтному стилі. Одночасно з посадками було створено багато нових декоративних елементів паркової архітек-тури: альтанки, фігурний альпінарій, дерев'яні скульптури та квітники. Серед інтродукованих видів дерев тут наявні сосна Веймутова (Pinus strobus), сосна гімалайська (P. wallichiana), псевдотсуга Мензиса (дугласія) (Pseudotsuga taxifolia), модрина даурська (Larix gmelinii), аралія маньчжурська (Aralia mandshurica), акантопанакс Зибольда (елеутерокок) (Acanthopanax sieboldianum), сумах коротковолосистий (оцтове дерево) (Rhus typhina), ліщина велика (фундук) (Corylus maxima), темно-пурпурова форма сливи розлогої (Prunus pissardii), рододендрон жовтий (Rhododendron luteum), лимонник китайський (Schisandra chinensis), бархат амурський (Phellodendron amurense), садовий жасмин непахучий (Philadelphus inodorus), платан кленолистий (Platanus acerifolia), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), каштан їстівний (Castanea sativa), катальпа бігноніподібна (Catalpa bignonioides), катальпа червоніюча (C. erubescens), катальпа яйцевиднолиста (C. ovata), катальпа чудова (C. speciosa), магнолія Кобус (Magnolia kobus), багряник японський (Cercidiphyllum japonicum), горіх чорний (Juglans nigra), горіх грецький (Ju. regia), горіх сірий (Ju. cinerea), горіх маньчжурський (Ju. mand-shurica), горіх Зібольда (Ju. sieboldiana) й інші. Цікавими є верби (Salix sp.), вирощені з живців Тарасового дерева, яке й досі росте в далекому Казахстані. У Карпатах це єдиний парк, де є дерева, вирощені з пагонів цієї рослини. Колекції дендропарку використовуються в навчальному процесі при підготовці фахівців лісового господарства у Сторожинецькому лісовому коледжі. Цей парк є популярним місцем відпочинку жителів	estate was purchased by patron and landowner Yakiv Orenstein. His family significantly expanded the park in 1912, as a result of the forest transformation, increasing the area to 4.4 acres. Rare and unique species of trees and shrubs were planted in the park. At that time, there were only 48 species. Immediately after the war (1945), a forestry college was established on the territory of the estate, and the collection of trees and shrubs was significantly increased. The park's area increased to 43.2 acres and the species composition to 800 taxa. In its planning the following categories of areas can be distinguished: the remains of a natural deciduous forest; the central part in a regular style; educational collections in landscape style; and areas created in the form of forest crops. The remains of broadleaf forest remain mainly in the lower part of the arboretum, although there are some groups of such trees in the central part of the park. These are Quercus sp., Fraxinus sp., Tilia sp., Picea sp., Acer sp. Some of them are over 200 years old. There are some old fruit trees and bushes in the upper part of the arboretum such as Malus sp., Pyrus sp., Prunus sp., that remained here from the former peasant gardens. The central part of the arboretum, which served as a decorative design for the manor house, is planned in a clear regular style. The new part of the park, created after the mid-60s of the twentieth century, is planned in a landscape style. Along with the planting, many new decorative elements were created for the park's architectural tour: gazebos, figured rock gardens, wooden sculptures and flower beds. Among the introduced tree species there are Pinus strobus, P. wallichiana, Pseudotsuga taxifolia, Larix gmelinii, Aralia mandshurica, Acanthopanax sieboldianum, Rhus typhina, Corylus maxima, Prunus pissardii, Rhododendron luteum, Schisandra chinensis, Phellodendron amurense, Philadelphus inodorus, Platanus acerifolia, Robinia pseudoacacia, Castanea sativa, Catalpa bignonioides, C. erubescens, C. ovata, C. speciosa, Magnolia kobus, Cercidiphyllum japonicum, Juglans nigra, Ju. regia, Ju. cinerea, Ju. mand-shurica, Ju. Sieboldiana. Interesting is the Salix sp. grown from cuttings of the Tarasov tree, which still grows in distant Kazakhstan. This is the only park in the Carpathians where there are trees grown from the shoots of this plant. Collections of the arboretum are used in the educational process in the training of specialists in forestry at the Storozhynets Forestry College. This park is a popular recreational place for city residents and has great aesthetic, scientific and cognitive value.

		міста, має велике естетичне і науково-пізнавальне значення.	
3	**Дендрологічний парк місцевого значення Млинки** **Arboretum of local importance Mlynky**		
		Площа: 13,8 га. Розташування: Хотинський район, ДП «Хотинський лісгосп», Клішківецьке лісництво. Підпорядкування: ДП «Хотинський лісгосп». Утворення: 21 грудня 1993 року. Розташований західніше с. Млинки. Дендропарк створено на місці лісорозсадника. Тут представлено понад 100 видів і форм аборигенних, екзотичних та інтродукованих дерев і кущів з яких сформовано групи й алеї. Дендропарк використовується для заготівлі насіння цінних деревних порід, є навчальною базою учнівського лісництва та працівників лісового господарства. У складі колекції дендропарку ростуть смерека (Picea abies), ялина колюча (P. pungens), ялиця біла (Abies alba), дугласія блакитна (Pseudotsuga glauca), модрина європейська (Larix decidua), сосна Веймутова (Pinus strobus), сосна кримська (P. pallasiana), сосна звичайна (P. sylvestris), ялівець козацький (Juniperus sabina), ялівець віргінський (Ju. virginiana), біота східна (Biota orientalis), туя західна (Thuja occidentalis), туя велетенська (T. plicata), кипарисовик горіхоплідний (Chamaecyparis pisitera), тис ягідний (Taxus baccata), магнолія Кобус (Magnolia kobus), магнолія Суланжа (M. soulangeana), тюльпанне дерево (Liriodendron tulipitera), тополя пірамідальна (Populus pyramidalis), тополя тремтяча (P. tremula), тополя біла (P. alba), тополя Заповідні перлини Буковини 221 канадська (P. canadensis), верба козяча (Salix caprea), верба тритичникова (S. triandra), шипшина корична (Rosa cinnamomea), шипшина звичайна (R. canina), яблуня пурпурова (Malus purpurea), спірея каменолиста (Phusocarpus opulitolius), таволга середня (Spiraea media), черемха пізня (Padus serotina), черемха звичайна (P. racanosa), глід плодовий (Crataegus azarolus), малина пахуча (Rubus odoratus), айва японська (Chaenomeles japonica), аронія чорноплідна (Aronia melancarpa), алича (Prunus divaracata), берека (Sorbus torminalis), ірга круглолиста (Amelanchier ovalis), вишня японська (Cerasus serrulata), липа широколиста (Tilia platyphyllos), липа дрібнолиста (T. cordata), лимонник китайський (Schizandra chinensis), крушина ламка (Frangula alnus), бруслина бородавчаста (Euonymus verrucosa), бруслина європейська (E. europaea), аралія маньчжурська (Aralia mandshurika), плющ звичайний (Hedera helix), барбарис звичайний (Berberis vulgaris), барбарис Тунберга (B. thunbergii), магонія падуболиста (Mahonia aquifolium), бархат амурський (Phellodendron amurense), птелея трилиста (Ptelea trifoliata), платан кленолистий (Platanus acerifolia), сумах коротковолосий (Rhus typhyna), скумпія пурпурна (Cotinus coggygria), самшит звичайний (Buxus sempervirens), дерен справжній (Cornus mas), свидина кров'яна (Thelycrania sarguinea), свидина біла (T. alba), ліщина звичайна (Corylus avellana), ліщина деревовидна (C. colurna), граб звичайний (Carpinus betulus), вільха сіра (Alnus incana), вільха чорна (A. glutinosa), береза повисла (Betula pendula), бук лісовий (Fagus sylvatica), дуб скельний (Quercus petraea), дуб звичайний (Q. robur), дуб звичайний форма 'Пурпурова' (Q. r. 'Atropurpurea'), дуб червоний (Q. atropurpurea), каштан їстівний	Area: 34.10054 acres. Location: Khotynskyi district, State Enterprise "Khotynskyi Forestry", Klishkivetske forestry. Subordination: State Enterprise "Khotynskyi Forestry". Formation: 21. December 1993. The arboretum was set up on the site of a forest nursery. There are more than 100 species and forms of aboriginal, exotic and introduced trees and bushes which form alleys and groups. The arboretum is used for harvesting seeds of precious tree species and is a training base for students of forestry and forestry workers. The arboretum`s collection consists of Picea abies, P. pungens, Abies alba, Pseudotsuga glauca, Larix decidua, Pinus strobus, P. pallasiana, P. sylvestris, Juniperus sabina, Ju. virginiana, Biota orientalis, Thuja occidentalis, T. plicata, Chamaecyparis pisitera, Taxus baccata, Magnolia kobus, M. soulangeana, Liriodendron tulipitera, Populus pyramidalis, P. tremula, P. alba, P. canadensis, Salix caprea, S. triandra, Rosa cinnamomea, R. canina, Malus purpurea, Phusocarpus opulitolius, Spiraea media, Padus serotina, P. racanosa, Crataegus azarolus, Rubus odoratus, Chaenomeles japonica, Aronia melancarpa, Prunus divaracata, Sorbus torminalis, Amelanchier ovalis, Cerasus serrulata, Tilia platyphyllos, T. cordata, Schizandra chinensis, Frangula alnus, Euonymus verrucosa, E. europaea, Aralia mandshurika, Hedera helix, Berberis vulgaris, B. thunbergii, Mahonia aquifolium, Phellodendron amurense, Ptelea trifoliata, Platanus acerifolia, Rhus typhyna, Cotinus coggygria, Buxus sempervirens, Cornus mas, Thelycrania sarguinea, T. alba, Corylus avellana, C. colurna, Carpinus betulus, Alnus incana, A. glutinosa, Betula pendula, Fagus sylvatica, Quercus petraea, Q. robur, Q. r. 'Atropurpurea', Q. atropurpurea, Castanea sativa, Lonicera xylosteum, Viburnum opulus, V. o. 'Roseum', Symphoricarpus albus, Sambucus nigra, Catalpa bignonioides, Aesculus hippocastanum, Deutzia scarba, Philadelphus coronarius, Ribes nigrum, R. aureum, Syringa josikaea, S. vulgaris, Ligustrum vulgare, Forsythia europaea, Fraxinus pensylvanica, Juglans nigra, Ju. mandshurica, Ju. regia, Gleditschia triacanthos, Laburnum anagyroides, Robinia pseudoacacia, Colutea arborescens, Amorpha fruticosa, Acer platanoides, A. camprestre, A. pseudoplatanus, A. tataricun, A. negundo, Staphylea pinnata.

		(Castanea sativa), жимолость звичайна (Lonicera xylosteum), калина звичайна (Viburnum opulus), калина звичайна форма 'Бульденеж' (V. o. 'Roseum'), сніжноягідник білий (Symphoricarpus albus), бузина чорна (Sambucus nigra), катальпа бігнонієподібна (Catalpa bignonioides), гіркокаштан звичайний (Aesculus hippocastanum), дейція шорстка (Deutzia scarba), садовий жасмин (Philadelphus coronarius), смородина чорна (Ribes nigrum), смородина золотиста (R. aureum), бузок угорський (Syringa josikaea), бузок звичайний (S. vulgaris), бирючина звичайна (Ligustrum vulgare), форзиція європейська (Forsythia europaea), ясен пухнастий (Fraxinus pensylvanica), горіх чорний (Juglans nigra), горіх маньчжурський (Ju. mandshurica), горіх волоський (Ju. regia), гледичія колюча (Gleditschia triacanthos), золотий дощ звичайний (Laburnum anagyroides), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), міхурник деревоподібний (Colutea arborescens), аморфа кущова (Amorpha fruticosa), клен гостролистий (Acer platanoides), клен польовий (A. camprestre), явір (A. pseudoplatanus), клен татарський (A. tataricun), клен ясенолистий (A. negundo), клокичка перистa (Staphylea pinnata).	
4	**Дендрологічний парк місцевого значення «Заставнівський». Arboretum of local importance Zastavnivskyi**		
		Площа: 6,0 га. Розташування: м. Заставна, вул. Миколи Івасюка. Утворення: 27 грудня 2002 року. Розташований у південно-східній частині м. Заставна. Дендрофлора тут представлена такими інтродуцентами: ялина колюча форма 'Сиза' (Picea pungens 'Glauca'), широкогілочник східний (Platycladus orientalis), туя західна (Thuja occidentalis), свидина біла (Swida alba), гіркокаштан червоний (Aesculus pavia), карагана дерев'яниста (Caragana arborescens), хеномелес японський (Chaenomeles japonica), горіх грецький (Juglans regia), шовковиця біла (Morus alba), черемха піз-ня (Padus serotina), пухироплідник калинолистий (Physocarpus opulifolius), тополя Симона (Populus simonii), слива розлога (Prunus divaricata), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis).	Area: 14.8 acres Location: Mykoly Ivasiuka Street, Zastavna city. Subordination: 27. December 2002. Located in the southeastern part of Zastavna city. Dendroflora is represented here by the following introducers: Picea pungens 'Glauca', Platycladus orientalis, Thuja occidentalis, Swida alba, Aesculus pavia, Caragana arborescens, Chaenomeles japonica, Juglans regia, Morus alba, Padus serotina, Physocarpus opulifolius, Populus simonii, Prunus divaricata, Symphoricarpos rivularis.
5	**Дендрологічний парк місцевого значення «Киселівський (Гайдейка)» Arboretum of local importance Kyselivskyi (Haideka).**		
		Площа: 20,4 га. Розташування: Кіцманський район, околиці с. Киселів. Парк створений у 1864 році поміщиком Іоаном (Янку) фон Зотта на схилах замкнутої карсто-вої впадини серед сільськогосподарських угідь поблизу залізничної стації Стефанешти. У парку є невеликий ставок, кілька джерел. Збереглася турецька криниця, побудована в 1864 році. Тут налічується понад 100 видів екзотичних рослин серед яких туя західна (Thuja occidentalis), кипарисовик горохоплодий (Chamaecyparis pisifera), лимонник китайський (Schisandra chinensis), тюльпанне дерево (Liriodendron tulipifera), магнолія Суланжа (Magnolia ×soulangiana), пекан (гікорі пекан) (Carya illinoinensis) й інші. На території парку та навколо нього зростає велика кількість дерев високопродуктивного ранньолітнього медоноса робінії звичайної (Robinia pseudoacacia), тому ця територія активно використовується бджолярами. Віддаленість дендропарку і відсутність охорони	Area: 504.1 acres Location: the outskirts of Kyseliv village, Kitsmansky district, Subordination: 30. May 1979. The park was created in 1864 by landlord John (Janku) von Zotta on the slopes closed karst depression among agricultural lands near Stefaneshti railway station. There are a few springs and a small pond. Also, there is a Turkish well, which was built in 1864 and preserved till now. There are more than 100 types of exotic plants, including Thuja occidentalis, Chamaecyparis pisifera, Schisandra chinensis, Liriodendron tulipifera, Magnolia soulangiana, Carya illinoinensis, Robinia pseudoacacia.

		негативно позначаються на його санітарному стані, а також та стані деревної рослинності.	
6	**Дендрологічний парк місцевого значення «Нижньостановецький» Arboretum of local importance Nyzhnostanovetskyi**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Кіцманський район, с. Нижні Станівці. Парк створено з нагоди 150-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка в 1964 році учнівським колективом під керівництвом вчителя географії Володимира Гараса на пологому схилі. Парк розбитий на окремі сектори, де висаджені рослини з різних фізико-географічних зон. В окремій його частині сформовано «карпатський схил», на якому прослідковується висотна поясність. Представлено експозиції «Уссурійська тайга», «Середземномор'я», «Північна Америка». Посадковий матеріал отримано з Чернівецького ботанічного саду та Сторожинецького дендропарку. До створення колекції долучалися й колишні випускники школи, які надсилали саджанці з Далекого Сходу, Криму, Кавказу, Середньої Азії. Колекція рослин налічує сьогодні близько 100 видів дерев і кущів з різних природних зон. Серед них сосна Веймутова (Pinus strobus), туя західна (Thuja occidentalis), магнолія Кобус (Magnolia kobus), платан кленолистий (Platanus ×acerifolia), катальпа бігнонієподібна (Catalpa bignonioides), бархат амурський (Phellodendron amurense), горіх чорний (Juglans nigra), горіх Зібольда (Ju. sieboldiana), тополя берлінська (Populus ×berolinensis).	Area: 2.5 acres Location: Nyzhni Stanivtsi village, Kitsmankyi district Subordination: 27. December 2002. The park was created on the occasion of the 150th anniversary of the birth of Taras Shevchenko in 1964 by a group of students under the leadership of geography teacher Volodymyr Haras on a gentle slope. The park is divided into a few sectors, where there are plants from different physical and geographical zones. In a separate sector Carpathian Slope, on which the altitudinal belt is traced, was formed. Expositions "Ussuri taiga", "Mediterranean", and "North America" are presented. The planting material was obtained from the Chernivtsi Botanical Garden and Storozhinetsky Arboretum.Former school graduates were also involved in the process of creating the collection by sending a variety of samples from the Far East, the Crimea, the Caucasus, and Central Asia. Now the collection consists of about 100 species of trees and bushes from different natural zones, such as: Pinus strobus, Thuja occidentalis, Magnolia kobus, Platanus acerifolia, Catalpa bignonioides, Phellodendron amurense, Juglans nigra, Ju. sieboldiana, Populus berolinensis.

Таблиця А.7

Парки-пам’ятки садово-паркового мистецтва

№	Назва / Name	Характеристика	Characteristics
1	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Романківецький Heritage park of gardening art of local importance “Romankivetsky”**		
		Площа: 8,1 га. Розташування: Дністровський район, с. Романківці. Підпорядкування: Сокирянська територіальна громада. Утворений 17 грудня 2003 року. Засновником парку вважається поміщик Василь Росету-Балонеску (Балонецкій), який упродовж 1805–1838 років проводить реконструкцію панського двору та розбиває парк на місці лісового масиву. Проте активно розвиватися комплекс починає лише через кілька десятиліть, коли в 1838 році парк переходить у володіння поміщика Крупенського, який приймає рішення розвивати його за класичними європейськими прикладами садово-паркового мистецтва. Територія була поділена на прогулянкові зони, проклали алеї. У 1900 році в центрі парку, праворуч головної прогулянкової алеї, споруджують велику підземну оранжерею (її залишки збереглися донині), яка стала центром інтродукції рослин на території Хотинського повіту. Поміщику Крупенському вдалося зібрати тут унікальну колекцію чагарників і дерев, привезених з різних куточків світу. Зберігся також унікальний зелений тунель завдовжки понад 1 км, що веде з парку прямо до місцевої церкви. У складі денрофлори тут налічується чимало дерев з Європи, Азії та Америки, вік яких перевищує 200 років: гіркокаштан звичайний (Aesculus hippocastanum), горіх чорний (Juglans nigra), горіх грецький (Ju. regia), гледичія колюча (Gleditsia triacanthos), гледичія колюча форма ‘Безколючкова’ (G. t. ‘Inermis’), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis).	Area: 20 acres. Location: Romankivtsi village, Dnistrovskyi district. Subordination: Sokyryanska territorial community. Founded on 17. December, 2003. Landowner Vasyl Rosetu-Balonescu (Balonetskyi) is believed to be the founder of the park who reconstructed the manor house and laid out a park on the site of the forest in 1805-1838. However, the complex began active development only a few decades later, when in 1838 the park became the property of the landowner Krupensky, who decided to develop it according to classical European examples of gardening art. The territory was divided into walking areas and alleys were laid. In 1900, to the right of the main promenade. a large underground greenhouse (its remains have been preserved to this day), which became the centre of the introduction of plants in the Khotyn district. The landowner Krupensky managed to gather a unique collection of shrubs and trees from different parts of the world. A unique green tunnel over 1 km long has also been preserved, leading from the park directly to the local church. Many trees from Europe, Asia and America are more than 200 years old: Aesculus hippocastanum, Juglans nigra, Ju. regia, Gleditsia triacanthos, G. t. ‘Inermis, Symphoricarpos rivularis.
2	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Грушовецький Heritage park of gardening art of local importance “Hrushevskyi”**		
		Площа: 3,7 га. Розташування: Дністровський район, с. Грушівці. Підпорядкування: Грушовецький навчально-виховний комплекс. Утворений 30 травня 1979 року. Парк закладений п. Чорним у другій половині XIX ст. Він раніше називався «Панський сад». У складі дендрофлори тут налічується понад 20 видів декоративних інтродуцентів. Серед них широкогілочник східний (Platycladus orientalis), гіркокаштан звичайний (Aesculus hippocastanum), айва довгаста (Cydonia oblonga), гледичія колюча (Gleditsia triacanthos), бундук канадський (Gymnocladus dioicus), горіх маньчжурський (Juglans mandshurica), горіх чорний (Ju. nigra), горіх скельний (Ju. rupestris), дикий виноград п’ятилисточковий (Parthenocissus quinquefolia), садовий жасмин звичайний (Philadelphus coronarius), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), троянда столиста (Rosa centifolia), бузок перський (Syringa persica).	Area: 9.1 acres Location: Hrushivtsi village, Dnistrovskyi district. Subordination: Hrushovetskyi Educational Complex. Founded on 30. May, 1979. Lord Chornyi laid out the park in the second half of the nineteenth century. It was formerly called the "Lord's Garden." The dendroflora here includes more than 20 species of ornamental introductions, among them: Platycladus orientalis, Aesculus hippocastanum, Cydonia oblonga, Gleditsia triacanthos, Gymnocladus dioicus, Juglans mandshurica, Ju. nigra, Ju. rupestris, Parthenocissus quinquefolia, Philadelphus coronarius, Robinia pseudoacacia, Rosa centifolia, Syringa persica.
3	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Ставчанський Heritage park of gardening art of local importance “Stavchanskyi”.**		
		Площа: 10,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Ставчани. Підпорядкування: Ставчанський професійний ліцей. Утворений 30 травня 1979 року. Парк закладено навколо колишнього панського маєтку, який служив як літня резиденція для відпочинку. Серед насаджень збереглися ялівець козачий (Juniperus sabina), широкогілочник східний (Platycladus orientalis), туя західна (Thuja occidentalis),	Area: 24.7 acres. Location: Stavchany village, Chernivetskyi district. Subordination: Stavchansky professional lyceum. Founded on 30. May, 1979. The park is laid out around a former manor house, which served as a summer residence for recreation. Among the plantations are Juniperus sabina, Platycladus orientalis, Thuja occidentalis, Aesculus hippocastanum, Buxus sempervirens, Caragana arborescens, Elaeagnus

		гіркокаштан звичайний (Aesculus hippocastanum), самшит вічнозелений (Buxus sempervirens), карагана дерев'яниста (Caragana arborescens), маслинка вузьколиста (Elaeagnus angustifolia), форзиція звисаюча (Forsythia suspensa), ясен носолистий (Fraxinus rhynchophylla), гледичія колюча (Gleditsia triacanthos), горіх сірий (Juglans cinerea), горіх чорний (Ju. nigra), горіх грецький (Ju. regia), шовковиця біла (Morus alba), садовий жасмин непахучий (Philadelphus inodorus), пухироплідник калинолистий (Physocarpus opulifolius), тополя пірамідальна (Populus pyramidalis), тополя Симона (P. simonii), слива розлога (Prunus divaricata), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), робінія клейка (R. viscosa), бузок перський (Syringa persica), виноград справжній (Vitis vinifera).	angustifolia, Forsythia suspensa, Fraxinus rhynchophylla, Gleditsia triacanthos, Juglans cinerea, Ju. nigra, Ju. regia, Morus alba, Philadelphus inodorus, Physocarpus opulifolius, Populus pyramidalis, P. simonii, Prunus divaricata, Robinia pseudoacacia, R. viscosa, Syringa persica, Vitis vinifera.
4	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Хотинський** **Heritage park of gardening art of local importance "Khotynskyi".**		
		Площа: 4,0 га. Розташування: м. Хотин. Підпорядкування: Хотинське виробниче управління житлово-комунального господарства. Утворений 24 лютого 1964 року (пам'ятка природи місцевого значення «Парк, створений в 1920–22 рр.»). Парк розташований у центральній частині м. Хотин. У складі дендрофлори тут наявні ялина колюча форма 'Сиза' (Picea pungens 'Glauca'), широкогілочник східний (Platycladus orientalis), туя західна (Thuja occidentalis), самшит вічнозелений (Buxus sempervirens), карагана дерев'яниста (Caragana arborescens), катальпа бігнонієподібна (Catalpa bignonioides), ясен носолистий (Fraxinus rhynchophylla), гледичія колюча (Gleditsia triacanthos), горіх грецький (Juglans regia), шовковиця біла (Morus alba), дикий виноград п'ятилисточковий (Parthenocissus quinquefolia), садовий жасмин непахучий (Philadelphus inodorus), тополя берлінська (Populus berolinensis), тополя пірамідальна (P. pyramidalis), слива розлога (Prunus divaricata), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), робінія звичайна форма 'Куляста' (R. p. 'Umbraculifera').	Area: 9.9 acres. Location: Khotyn City. Subordination: Khotyn Production Department of Housing and Communal Services. Founded on 24. February 1964 (a natural heritage of local importance "Park, created in 1920-22 "). The park is located in the central part of Khotyn. Its dendriform contains with: Picea pungens 'Glauca', Platycladus orientalis, Thuja occidentalis, Buxus sempervirens, Caragana arborescens, Catalpa bignonioides, Fraxinus rhynchophylla, Gleditsia triacanthos, Juglans regia, Morus alba, Parthenocissus quinquefolia, Philadelphus inodorus, Populus berolinensis, P. pyramidalis, Prunus divaricata, Robinia pseudoacacia, R. p. 'Umbraculifera'
5	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Рідківський** **Heritage park of gardening art of local importance "Ridkivskyi".**		
		Площа: 5,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Рідківці. Підпорядкування: Рідківська загальноосвітня школа I–III ступенів. Утворений 24 лютого 1964 року (парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Рідківський»). Парк заснований у 1890 році п. Штефановичем. Тут росте понад 40 видів деревних екзотів. Серед них кипарисовик горохоплодий (Chamaecyparis pisifera), кипарисовик горохоплодий форма 'Сиза' (Ch. p. 'Glauca'), ялина колюча форма 'Костеріана' (Picea pungens 'Kosteriana'), ялина колюча форма 'Плакуча' (P. p. 'Pendula'), широкогілочник східний форма 'Пірамідальна' (Platycladus orientalis 'Pyramidalis'), аморфа кущова (Amorpha fruticosa), аралія висока (Aralia elata), карагана дерев'яниста (Caragana arborescens), ліщина велика (фундук) (Corylus maxima), гледичія колюча (Gleditsia triacanthos), бундук канадський (Gymnocladus dioicus), горіх грецький (Juglans regia), садовий жасмин непахучий (Philadelphus inodorus), тополя дельтолиста (Populus deltoides), тополя пірамідальна (P. pyramidalis), сумах коротковолосистий (оцтове дерево) (Rhus typhina), стифнолобіум японський (Styphnolobium japonicum), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis). Особливої уваги заслуговує чи не найбільший на	Area: 12.4 acres. Location: Ridkivtsi village, Chernivetskyi district. Subordination: Ridkivtsi secondary school of I-III levels. Formed on 24 February 1964 (park-monument of landscape art of local importance "Ridkivskyi"). The park was founded in 1890 by landlord Shtefanovych. More than 40 species of exotic trees grow here, among them: Chamaecyparis pisifera, Ch. p. 'Glauca', Picea pungens 'Kosteriana', P. p. 'Pendula', Platycladus orientalis 'Pyramidalis', Amorpha fruticosa, Aralia elata, Caragana arborescens, Corylus maxima, Gleditsia triacanthos, Gymnocladus dioicus, Juglans regia, Philadelphus inodorus, Populus deltoides, P. pyramidalis, Rhus typhina, Styphnolobium japonicum, Symphoricarpos rivularis. It is worth pointing out that there is one of the largest specimens of Castanea sativa, which has been preserved in the old part of the park and today at the age of almost 120 years, reaches a height of 27 m and almost 3 m in trunk girth.

		Буковині екземпляр каштана їстівного (Castanea sativa), який зберігся на території старої частини парку і сьогодні у віці майже 120 років досягає висоти 27 м та майже 3 м в обхваті стовбура.	
6	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Чорнівський Heritage park of gardening art of local importance “Chornivskyi”.**		
		Площа: 4,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Чорнівка. Підпорядкування: Чернівецька міська громада. Утворений 24 лютого 1964 року (пам’ятка природи місцевого значення «Парк, створений в 1840 році»). Палац у с. Чорнівка збудований у 1825 році Доксакієм Гурмузакі (Doxaki Hurmuzaki (1782–1857)), який походив із грецької родини, що переселилася в Молдавію наприкінці XVI ст. з о. Хіос та об’єдналася з вельможними молдавськими родинами. Палац перебував у власності родини Гурмузакі до 1867 року й до наших днів не зберігся. Поруч із будинком на площі 4 га був закладений парк із багатьма декоративними деревами рідкісних порід, скульптурами, фонтанами, алеями (липовою, трояндовою, жасминною, бузковою) та скляною оранжереєю. До нашого часу зберігся маленький ставок, овіяний легендою про нещасливу любов сина Доксакі – Константина і Єлени з Васловівців, де ще ростуть жовті лілії (глечики жовті (Nuphar lutea)) як символ кохання і розлуки. На території парку зростає близько 45 видів дерев і кущів, серед яких 15 екзотів віком понад 100 років: ялівець віргінський (Juniperus virginiana), сосна австрійська (Pinus nigra), сосна Веймутова (P. strobus), туя західна (Thuja occidentalis), айлант найвищий (Ailanthus altissima), каркас західний (Celtis occidentalis), хеномелес Мауеля (Chaenomeles maulei), ясен пенсильванський (Fraxinus pensylvanica), гледичія колюча форма ‘Безколючкова’ (Gleditsia triacanthos ‘Inermis’), бундук канадський (Gymnocladus dioicus), тополя пірамідальна (Populus pyramidalis), тополя Симона (P. simonii), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), горобина гібридна (Sorbus ×hybrida), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis). До Зеленої книги України занесено угру-повання формації глечиків жовтих (Nuphareta luteae).	Area: 9.9 acres. Location: Chornivka village, Chernivetskyi district. Subordination: Chernivtsi city community. Founded on 24. February 1964 (a natural heritage of local significance, the Park Established in 1840"). The palace in Chornivka village was built in 1825 by Doxaki Hurmuzaki (1782-1857)), who came from a Greek family that moved to Moldova at the end of the 16th century from the island of Chios and united with noble Moldovan families. The palace was owned by the Gurmuzaki family until 1867 and has not survived to this day. Next to the house, a 9.9-acre park was laid out with many ornamental trees of rare species, sculptures, fountains, alleys (linden, rose, jasmine lilac) and a glass greenhouse. A small pond has survived to this day, shrouded in the legend of the unhappy love of Doksaki's son Konstanty and Helena from Vaslovivtsi, where yellow lilies (Nuphar lutea) still grow as a symbol of love and separation. About 45 species of trees and shrubs grow on the territory of the park, including 15 exotics over 100 years old: Juniperus virginiana, Pinus nigra, P. strobus, Thuja occidentalis, Ailanthus altissima, Celtis occidentalis, Chaenomeles maulei, Fraxinus pensylvanica, Gleditsia triacanthos ‘Inermis’, Gymnocladus dioicus, Populus pyramidalis, P. simonii, Robinia pseudoacacia, Sorbus hybrida, Symphoricarpos rivularis.
7	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Вікнянський Heritage park of gardening art of local importance “Viknianskyi”.**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Вікно. Підпорядкування: Вікнянська сільська громада. Утворений 24 лютого 1964 року (пам’ятка природи місцевого значення «Парк, створений в 1860 р.»). Створювати парк розпочав барон Вільбург у 1810 році навколо двоповерхового палацу з колонами і бойовою вежею у стилі західноєвропейського романтизму, який було збудовано в 1809 році. Пізніше він перейшов у власність єдиної донька барона Катерини, яка вийшла заміж за відставного капітана Міхая де Зотта. Формування парку тривало майже півстоліття до 1860 року. У народі його називали «вікнянський оград», оскільки територія парку раніше була обгороджена і недоступна для простих людей. Тут налічується понад 230 дерев (вік окремих з них досягає 250 років), зокрема гінкго дволопатеве (Ginkgo biloba), шовковиця біла (Morus alba), платан кленолистий (Platanus ×acerifolia), тополя пірамідальна (Populus pyramidalis), верба вавилонська (Salix babylonica), в’яз приземистий (Ulmus pumila).	Area: 4.9 acres. Location: Vikno village, Chernivetskyi district. Subordination: Vyknyanska rural community. It was established on 24 February 1964 (local natural heritage "Park established in 1860"). Baron Wilburg began creating the park in 1810 around a two-storey palace with columns and a battle tower in the style of Western European Romanticism, which was built in 1809. Later it became the property of the baron's only daughter Catherine, who married the retired Captain Michael de Zotte. The formation of the park lasted almost half a century until 1860. It was popularly called the "Viknianskyi Ohrad" (Viknianskyi fence) because the territory of the park was previously fenced off and inaccessible to ordinary people. Here there are more than 230 trees (some of them are up to 250 years old), including Ginkgo biloba, Morus alba, Platanus acerifolia, Populus pyramidalis, Salix babylonica, Ulmus pumila.
8	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Заставнівський Heritage park of gardening art of local importance “Zastavnivskyi”.**		

		Площа: 2,0 га. Розташування: м. Заставна. Підпорядкування: Заставнівська міська рада. Утворений 24 лютого 1964 року (пам'ятка природи місцевого значення «Парк, створений в 1860 р.»). Парк розташований у центрі м. Заставна, активно використовується місцевими жителями для відпочинку. Тут добре виражені алейні та рядові посадки тополі білої (Populus alba) віком понад 100 років. До останнього часу велика кількість дерев перебувала в аварійному стані, у зв'язку з чим навесні 2017 року на території парку проведено санітарну чистку старих і сухих рослин. У складі дендрофлори представлені такі інтродуценти: ялина колюча форма 'Сиза' (Picea pungens 'Glauca'), широкогілочник східний (Platycladus orientalis), туя західна (Thuja occidentalis), гіркокаштан звичайний (Aesculus hippocastanum), тополя Симона (Populus simonii), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), робінія клейка (R. viscosa), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis), клен ясенолистий (Acer negundo), горіх грецький (Juglans regia), пухироплідник калинолистий (Physocarpus opulifolius), свидина біла (Swida alba).	Area: 4.9 acres. Location: Zastavna city. Subordination: Zastavna City Council. Established on 24 February 1964. (local natural heritage "Park created in 1860"). The park is located in the centre of Zastavna city and is actively used by residents for recreation. The park has a well-developed alley and row plantings of white poplar (Populus alba) over 100 years old. Until recently, a large number of trees were in a state of disrepair, and in spring 2017, the park was sanitised to remove old and dry plants. The dendroflora includes the following introductions:. Picea pungens 'Glauca', Platycladus orientalis, Thuja occidentalis, Aesculus hippocastanum, Populus simonii, Robinia pseudoacacia, R. viscosa, Symphoricarpos rivularis, Acer negundo, Juglans regia, Physocarpus opulifolius, Swida alba.
9	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Брусницький Heritage park of gardening art of local importance "Brusnytskyi".**		
		Площа: 4,0 га. Розташування: Вижницький район, с. Кальнівці. Підпорядкування: Обласна комунальна установа «Обласна лікарня відновного лікування». Утворений 30 травня 1979 року. Заснований наприкінці XIX ст. Дерева різного віку і складу ростуть окремими екземплярами, невеличкими групами та у вигляді алей. Рельєф парку рівнинний, на території є невеликий ставок. У складі дендрофлори збереглися туя західна (Thuja occidentalis), гірко-каштан звичайний (Aesculus hippocastanum), аморфа кущова (Amorpha fruticosa), катальпа яйцевиднолиста (Catalpa ovata), хеномелес японський (Chaenomeles japonica), садовий жасмин непахучий (Philadelphus inodorus), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), сніжноягідник при-річковий (Symphoricarpos rivularis). Парк має санітарно-гігієнічне, оздоровче й естетичне значення та сприяє підсиленню лікувального ефекту на території водолікарні.	Area: 9.9 acres. Location: Kalnivtsi village, Vyzhnytsia district. Subordination: Regional Municipal Institution "Regional Hospital for Rehabilitation Treatment". Established on 30 May 1979. The park was founded in the late 19th century. Trees of different ages and compositions grow in individual specimens, small groups and in the form of alleys. The relief of the park is flat, and there is a small pond on the territory. The dendroflora includes Thuja occidentalis, Aesculus hippocastanum, Amorpha fruticosa, Catalpa ovata, Chaenomeles japonica, Philadelphus inodorus, Robinia pseudoacacia, Symphoricarpos rivularis. The park has sanitary and hygienic, recreational and aesthetic value and helps to enhance the therapeutic effect on the territory of the hydrotherapy centre.
10	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Лужанський Heritage park of gardening art of local importance "Luzhanskyi".**		
		Площа: 2,3 га. Розташування: Чернівецький район, смт Лужани. Підпорядкування: Мамаївська сільська громада. Утворений 24 лютого 1964 року (пам'ятка природи місцевого значення «Садиба-парк лікарні, створений в 1870 році»). Парк закладено в XIX ст. на берегах р. Совиця Ставчанська у східній частині селища Лужани навколо маєтку Андрія Ботушана, що зберігся до сьогоднішнього часу. Раніше на території парку були облаштовані водоспад і фонтани, а в центрі було наявне озеро. Збереглися сходи, що ведуть до річки. Біля сходів колись стояли скульптури. Добре збереглася алея з катальп (Catalpa sp.) різних видів і різновидностей. Тут зростає велика кількість екзотичних дерев з Північної Америки, Японії, Кореї та Китаю: ялина колюча форма 'Сиза' (Picea pungens 'Glauca'), сосна австрійська (Pinus nigra), туя західна (Thuja occidentalis), клен ясенолистий (Acer negundo), клен ясенолистий форма 'Каліфорніка' (A. n. 'Calyfornica'), карагана дерев'яниста (Caragana arborescens), каштан їстівний (Castanea sativa), катальпа бігнонієвидна (Catalpa bignonioides),	Area: 5.7 acres. Location: Lyzhany, Chernivtsi district. Subordination: Mamayivska rural community. Formed on 24 February 1964 (natural heritage of local significance "Hospital Manor Park, established in 1870"). The park was laid out in the 19th century on the banks of the Sovytsia Stavchanska River in the eastern part of the village of Luzhany around the estate of Andrii Botushan, which has been preserved to this day. The park used to have a waterfall and fountains in its centre. The stairs leading to the river have been preserved. Sculptures once stood near the stairs. An alley of catalpa (Catalpa sp.) has been preserved of various species and kinds. There is a large number of exotic trees from North America, Japan, Korea and China:Picea pungens 'Glauca', Pinus nigra, Thuja occidentalis, Acer negundo, A. n. 'Calyfornica', Caragana arborescens, Castanea sativa, Catalpa bignonioides, C. erubescens, C. ovata, C. speciosa, Celtis occidentalis, Fraxinus pensylvanica, Gleditsia triacanthos, Juglans regia, Liriodendron tulipifera, Physocarpus opulifolius, Platanus acerifolia, Populus deltoides, Prunus divaricata, Quercus borealis,

		катальпа червоніюча (C. erubescens), катальпа яйцевиднолиста (C. ovata), катальпа чудова (C. speciosa), каркас західний (Celtis occidentalis), ясен пенсильванський (Fraxinus pensylvanica), гледичія колюча (Gleditsia triacanthos), горіх грецький (Juglans regia), тюльпанне дерево (Liriodendron tulipifera), пухироплідник калинолистий (Physocarpus opulifolius), платан кленолистий (Platanus ×acerifolia), тополя дельтолиста (Populus deltoides), слива розлога (Prunus divaricata), дуб північний (Quercus borealis), дуб кошенільний (Q. coccinea), верба вавилонська (Salix babylonica), стифнолобіум японський (Styphnolobium japonicum), липа сріблясta (Tilia argentea). З «червонокнижних» тварин виявлена красуня-діва (Calopteryx virgo). Парк використовується місцевими жителями як місце масового відпочинку.	Q. coccinea, Salix babylonica, Styphnolobium japonicum, Tilia argentea. Among the "Red Book" animals, Calopteryx virgo was discovered. The park is used by residents as a place of mass recreation.
11	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Оршовецький Heritage park of gardening art of local importance “Orshovetskyi”.**		
		Площа: 10,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Оршівці. Підпорядкування: Оршівський дитячий будинок. Утворений 24 лютого 1964 року (пам’ятка природи місцевого значення «Садиба-парк, створений в 1860 році»). Один із найстаріших на Буковині парків пейзажного типу, створений у 1850 році, розташований у північно-західній частині с. Оршівці на місці лісового масиву. Має оригінальну паркову архітектуру. При створенні парку вдало використано елементи рельєфу, пересіченого стрімкими схилами. Його алеї повторюють вигини схилів, звиваючись серпантином серед горбків і урвищ. Вертикальні лінії посилюються штучними гірками й терасами, які оформлені групами аборигенних видів деревних рослин. У парку споруджено систему ставків з переходами, острівцем і каналом. На острові під величезним дубом створена екзотична альтанка, до якої можна дістатися через місток. У парку збереглася багата дендрофлора. У його насадженнях налічується понад 70 видів дерев і чагарників, у тому числі 36 видів різновидів і форм екзотів, серед яких сосна австрійська (Pinus nigra), сосна Веймутова (P. strobus), широкогілочник східний (Platycladus orientalis), тсуга канадська (Tsuga canadensis), айлант найвищий (Ailanthus altissima), самшит вічнозелений (Buxus sempervirens), карагана дерев’яниста (Caragana arborescens), хеномелес Мауеля (Chaenomeles maulei), гледичія колюча (Gleditsia triacanthos), гледичія колюча форма ‘Безколючкова’ (G. t. ‘Inermis’), гортензія деревовидна (Hydrangea arborescens), горіх сірий (Juglans cinerea), горіх грецький (Ju. regia), магонія падуболиста (Mahonia aquifolium), шовковиця біла (Morus alba), дикий виноград п’ятилисточковий (Parthenocissus quinquefolia), пухироплідник калинолистий (Physocarpus opulifolius), платан західний (Platanus occidentalis), тополя дельто-листа (Populus deltoides), тополя пірамідальна (P. pyramidalis), тополя Симона (P. simonii), верба вавилонська (Salix babylonica), липа американська (Tilia americana), липа темнозелена (T. euchlora).	Area: 24.7 acres. Location: Orshivtsi village, Chernivtsi district. Subordination: Orshivskyi orphanage. It was established on 24 February 1964 (local natural heritage "Manor Park, established in 1860"). One of the oldest landscape parks in Bukovyna, created in 1850, is located in the north-western part of the village of Orshivtsi on the site of a forest. It has an original park architecture. When creating the park elements of the relief crossed by steep slopes were successfully used. Its alleys repeat the curves of the slopes, winding in a serpentine pattern among the hills and cliffs. The vertical lines are reinforced by artificial slides and terraces decorated with groups of indigenous woody plant species. The park has a system of ponds with passages, an island and a canal. On the island, an exotic gazebo has been created under a huge oak tree, which can be reached via a bridge. The park has a rich dendriform. There are more than 70 species of trees and shrubs, including 36 species of exotic varieties and forms, including Pinus nigra, P. strobus, Platycladus orientalis, Tsuga canadensis, Ailanthus altissima, Buxus sempervirens, Caragana arborescens, Chaenomeles maulei, Gleditsia triacanthos, G. t. ‘Inermis’, Hydrangea arborescens, Juglans cinerea, Ju. regia, Mahonia aquifolium, Morus alba, Parthenocissus quinquefolia, Physocarpus opulifolius, Platanus occidentalis, Populus deltoides, P. pyramidalis, P. simonii, Salix babylonica, Tilia americana, T. euchlora.
12	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Чорторийський Heritage park of gardening art of local importance “Chortoryoskyi”.**		
		Площа: 3,0 га. Розташування: Вижницький район, с. Чортория. Підпорядкування: Чорторийський психоневрологічний будинок-інтернат. Утворений 24 лютого 1964 року (пам’ятка природи місцевого значення «Парк психколонії»). Дендропарк закладено	Area: 7.4 acres. Location: Chortoryia village, Vyzhnytsia district. Subordination: Chortoryi psychoneurological boarding school. It was established on 24 February 1964 (a natural heritage of local significance "Park of the psychiatric colony"). The

		в кінці XIX ст. навколо графського будинку п. Чорторийського, що побудований у 1663 році. Сьогодні маєток називають іменем імовірно його останнього власника «Палац Манеску». У парку переважають старовікові дерева різних порід, які зростають окремими екземплярами, алеями та невеличкими групами. Дендрофлора тут представлена 11 видами, серед яких берест (Ulmus minor) віком 150–170 років, модрина європейська (Larix decidua), робінія клейка (Robinia viscosa), айлант найвищий (Ailanthus altissima), гледичія колюча (Gleditsia triacanthos), осокір (Populus nigra), липа різнолиста (Tilia heterophylla). У 1864 році була посаджена алея гіркокаштана звичайного (Aesculus hippocastanum). Серед рідкісних рослин парку заслуговує уваги тюльпанне дерево (Liriodendron tulipifera), якому понад 200 років – найстаріший екземпляр цього виду на Буковині.	arboretum was laid out in the late 19th century around the count's house of landlord Chortoryiskyi, built in 1663. Today the estate is called Manescu Palace after the name of its last owner. The park is dominated by old-growth trees of various species, which grow in individual specimens, alleys and small groups. The dendroflora here is represented by 11 species, including birch (Ulmus minor), which is 150-170 years old Larix decidua, Robinia viscosa, Ailanthus altissima, Gleditsia triacanthos, Populus nigra, Tilia heterophylla. In 1864, an alley of the common bitter chestnut Aesculus hippocastanum was planted. Among the rare plants in the park is the tulip tree Liriodendron tulipifera, which is over 200 years old - the oldest specimen of its kind in Bukovyna.
13	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Парк "Жовтневий" Heritage park of gardening art of local importance “Zhovtnevyi Park”.**		
		Площа: 63,5 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Пилипа Орлика – вул. Південно-Кільцева. Підпорядкування: Комунальне підприємство «Парк «Жовтневий». Утворений 17 березня 1992 року. Парк розташований у південній частині м. Чернівці. Його створено в 50–60-х роках XX ст. (відкриття відбулося в 1968 році) при забудові району сьогоднішнього проспекту Незалежності на місці плодового саду, полів та яру з каскадом ставків, які виконують меліоративну функцію. Збереглася тополева алея, яка, найімовірніше, була частиною польової дороги в минулому. При створенні парку були залишені фрагменти лісової рослинності, сформували алеї з урахуванням особливостей рельєфу та заклали алейні і солітерні посадки з інтроду-центів. Серед них ялина колюча форма ‘Сиза’ (Picea pungens ‘Glauca’), сосна Палласа (Pinus pallasiana), широкогілочник східний (Platycladus orientalis), айлант найвищий (Ailanthus altissima), карагана дерев’яниста (Caragana arborescens), маслинка зонтична (Elaeagnus umbellata), форзиція звисаюча (Forsythia suspensa), ясен пенсильванський (Fraxinus pensylva-nica), гледичія колюча (Gleditsia triacanthos), горіх грецький (Juglans regia), золотий дощ звичайний (Laburnum anagyroides), черемха пізня (Padus serotina), дикий виноград п’ятили-сточковий (Parthenocissus quinquefolia), бархат амурський (Phellodendron amurense), садовий жасмин непахучий (Philadelphus inodorus), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis), пухироплідник калинолистий (Physocarpus opulifolius), тополя Симона (Populus simonii), алича (Prunus divaricata), слива розлога (P. pissardii), дуб північ-ний (Quercus borealis), таволга верболиста (Spiraea salicifolia), таволга Вангутта (S. vanhouttei),стифнолобіум японський (Styphnolobium japonicum), свидина біла (Swida alba). З «червоно-книжних» тварин виявлені п’явка медична (Hirudo medicinalis), дозорець-імператор (Anax impera-tor) і подалірій (Iphiclides podalirius). У парку закладено пам’ятні алеї: «Алея Слави в пам’ять про буковинських воїнів, які загинули в АТО» (2015 рік), «Дерева Миру» (2016 рік), «Дитяча алея» (2017 рік).	Area: 156.9 acres. Location: Pylypa Orlyka Street - Pivdenno-Kiltseva Street, Chernivtsi city. Subordination: Municipal enterprise "Zhovtnevyi Park". Established on 17 March 1992.The park is located in the southern part of Chernivtsi. It was created in the 50s and 60s of the twentieth century (it was opened in 1968) during the development of the area today's Independence Avenue on the site of an orchard, fields and a ravine with a cascade of ponds that perform a reclamation function. The poplar alley has been preserved, which was most likely part of a field road in the past. During the park's creation, fragments of forest vegetation were left, and alleys were formed taking into account the peculiarities of the relief and planting alleys and tapeworms with introductions, among them: Picea pungens ‘Glauca’, Pinus pallasiana, Platycladus orientalis, Ailanthus altissima, Caragana arborescens, Elaeagnus umbellata, Forsythia suspensa, Fraxinus pensylvanica, Gleditsia triacanthos, Juglans regia, Laburnum anagyroides, Padus serotina, Parthenocissus quinquefolia, Phellodendron amurense, Philadelphus inodorus, Robinia pseudoacacia, Symphoricarpos rivularis, Physocarpus opulifolius, Populus simonii, Prunus divaricata, P. pissardii, Quercus borealis, Spiraea salicifolia, S. vanhouttei,Styphnolobium japonicum, Swida alba. There are also some animals from the Red Book, such as: Hirudo medicinalis, Anax impera-torpi, Iphiclides podalirius. Memorial alleys have been laid in the park: "Alley of Glory in memory of Bukovyna soldiers who died in the ATO" (2015), and "Trees of Peace" (2016).), and "Children's Alley" (2017).
14	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Парк ім. Ф. Шиллера Heritage park of gardening art of local importance “Friedrich Schiller Park”.**		

		Площа: 10,0 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Київська. Підпорядкування: Департамент житлово-комунального господарства м. Чернівці; ФОП Герман Ю. Утворений 24 лютого 1964 року (пам'ятка природи місцевого значення «Парк ім. Шіллера»). Один із найстаріших парків Чернівців сформовано на стрімкому схилі правого берега р. Клокучка в 1890 році в результаті облаштування лісового масиву на тодішній західній околиці міста. Парковий ландшафт тут утворювався за рахунок ландшафтних рубок і нових посадок з урахуванням ландшафтно-таксаційної оцінки території. Інтенсивність рубок формування залежала від складу і якостей лісової рослинності та композиційних особливостей створюваного паркового простору. У складі дендрофлори парку налічується понад 30 видів і форм, але переважають аборигенні види, зокрема, клен-явір (Acer platanoides), ясен звичайний (Fraxinus excelsior), бук лісовий (Fagus sylvatica), граб звичайний (Carpinus betulus). Особливої уваги заслуговують трьохсотлітні дерева дуба звичайного (Quercus robur). Значна частина парку зайнята насадженнями робінії звичайної (Robinia pseudoacacia), поодиноко трапляється гіркокаштан звичайний (Aesculus hippocastanum).	Area: 24.7 acres. Location: Kyivska Street, Chernivtsi city. Subordination: Department of Housing and Communal Services Chernivtsi; private entrepreneur Yuriy Herman. It was established on 24 February 1964 (local natural heritage "Schiller Park"). One of the oldest parks in Chernivtsi was formed on the steep slope of the right bank of the Klockuchka River in 1890 as a result of the arrangement of a forest on the western outskirts of the city. The park landscape here was formed through landscape felling and new plantings, taking into account the landscape and taxation assessment of the territory. The intensity of the felling of the formation depended on the composition and qualities of the forest vegetation and the compositional features of the parking space being created. There are more than 30 species and forms of dendroflora, but native species predominate, in particular, Acer platanoides, Fraxinus excelsior, Fagus sylvatica, Carpinus betulus. It is obligatory to mention that there are three hundred-year-old oak trees (Quercus robur). A significant part of the park is occupied by plantations of Robinia pseudoacacia, and Aesculus hippocastanum).
15	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Парк ім. Ю. Федьковича** **Heritage park of gardening art of local importance "Yuriy Fedkovych Park".**		
		Площа: 10,0 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Йозефа Главки, 20. Підпорядкування: Департамент житлово-комунального господарства м. Чернівці; Управління культури Чернівецької міської ради. Утворений 24 лютого 1964 року (пам'ятка природи місцевого значення «Парк ім. Шевченка»). Парк закладено в 1888 році на схилах г. Домінік (Domnikberg або Габсбурзька височина (Habsburgs hohe)) на місці лісового масиву. Сьогодні тут розташований парк ім. Ю. Федьковича, який за радянських часів називався «Парк ім. Шевченка», а в румунський період – «Парк принцеси Єлени». В основних рисах архітектурне планування парку збереглося до наших днів. Парк побудовано в ландшафтному стилі за винятком центральної частини, яка розміщена на верхівці горба й реконструйована в регулярному стилі. Для цього верхівку горба розчистили від дерев і вирівняли у формі еліпсоподібного майданчика. Там було розбито симетричні алеї і газони геометричної форми, висаджено інтродуковані дерева й чагарники. За планом архітектора центральна частина парку повинна була служити великою оглядовою площадкою, звідки відкривався широкий панорамний краєвид. Від вершини горба в кількох напрямках серпантинами уздовж схилів розходилися алеї, вдало поєднуючи елементи рельєфу. У деяких місцях парку, де схили стрімко обривалися вниз, були створені додаткові оглядові майданчики. Оскільки парк сформовано на місці лісу та сплановано в пейзажному стилі, в його складі інтродукованих видів дерев і чагарників порівняно мало, щоб зберегти цілісність місцевих краєвидів. Тут зростають ялівець козачий (Juniperus sabina), ялина колюча форма 'Сиза' (Picea pungens 'Glauca'), сосна австрійська (Pinus nigra), сосна Веймутова (P. strobus), широкогілочник східний форма 'Щільна' (Platycladus orientalis 'Stricta'), абрикос звичайний (Armeniaca vulgaris), самшит вічнозелений (Buxus sempervirens), карагана дерев'яниста (Caragana arborescens), каркас західний	Area: 24.7 acres. Location: 20, Josef Glàvka Street, Chernivtsi city. Subordination: Department of Housing and Communal Services of Chernivtsi; Department of Culture of Chernivtsi City Council. Established on 24 February 1964 (local natural heritage "Shevchenko Park"). The park was laid out in 1888 on the slopes of Mt. Dominik (Domnikberg or Habsburgs hohe) on the site of a forest. Today it is the site of Yuri Fedkovych Park, which in Soviet times was called "Shevchenko Park, and in the Romanian period - Princess Elena Park. The main features of the park's architectural layout have been preserved to this day. The park was built in a landscape style, except for the central part, which is located on the top of a hill and reconstructed in a regular style. For this purpose, the top of the hill was cleared of trees and levelled in the shape of an ellipsoidal platform. Symmetrical alleys and geometrically shaped lawns were laid out, and introduced trees and shrubs were planted. According to the architect's plan, the central part of the park was to serve as a large observation deck with a wide panoramic view. From the top of the hill in several directions, alleys serpentine along the slopes, successfully combining the elements of the relief. In some parts of the park, where the slopes steeply downhill, additional viewing platforms were created. As the park was formed on the site of a forest and planned in a landscape style, there are relatively few introduced species of trees and shrubs, to preserve the integrity of the local landscape. The following species grow here Juniperus sabina, Picea pungens 'Glauca', Pinus nigra, P. strobus, Platycladus orientalis 'Stricta', Armeniaca vulgaris, Buxus sempervirens, Caragana arborescens, Celtis occidentalis, Deutzia scabra 'Plena', Forsythia suspensa, Gleditsia triacanthos, Philadelphus grandiflorus, Ph. inodorus, Populus simonii, Prunus divaricata, Robinia pseudoacacia 'Umbraculifera', Rosa multiflora, Sorbus intermedia, Symphoricarpos rivularis, Tilia heterophylla.

		(Celtis occidentalis), дейція шорстка форма ‘Плена’ (Deutzia scabra ‘Plena’), форзиція звисаюча (Forsythia suspensa), гледичія колюча (Gleditsia triacanthos), садовий жасмин великоквітковий (Philadelphus grandiflorus), садовий жасмин непахучий (Ph. inodorus), тополя Симона (Populus simonii), слива розлога (Prunus divaricata), робінія звичайна форма ‘Куляста’ (Robinia pseudoacacia ‘Umbraculifera’), троянда багатоквіткова (Rosa multiflora), горобина проміжна (Sorbus intermedia), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis), липа різнолиста (Tilia heterophylla).	
16	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення"Парк-сквер" Heritage Park of gardening art of local importance “Park-square”.**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Кирила Стеценка,3. Підпорядкування: Чернівецький обласний лікарсько-фізкультурний диспансер. Утворений 30 травня 1979 року. Невеликий парк, оформлений на подвір’ї колишньої приватної садиби. Тут ростуть кипарисовик Лавсона (Chamaecyparis lawsoniana), гінкго дволопатеве (Ginkgo biloba), ялина колюча (Picea pungens), широкогілочник східний (Platycladus orientalis), широкогілочник східний форма ‘Компактна’ (P. o. ‘Compacta’), туя західна форма ‘Пірамідальна’ (Thuja occi-dentalis ‘Pyramidalis’), тсуга канадська (Tsuga canadensis), клен ясенолистий (Acer negundo), барбарис Тунберга (Berberis thunbergii), карагана дерев’яниста (Caragana arborescens), деревогубець батогоподібний (Celastrus flagellaris), глід м’який (Crataegus mollis), ясен білоцвітий (Fraxinus ornus), гледичія колюча (Gleditsia triacanthos), гледичія колюча форма ‘Безколючкова’ (G. t. ‘Inermis’), горіх грецький (Juglans regia), магнолія Суланжа форма ‘Александрина’ (Magnolia soulangiana ‘Alexandrina’), шовковиця біла (Morus alba), дикий виноград п’ятилисточковий (Parthenocissus quinquefolia), садовий жасмин непахучий (Philadelphus inodorus), тополя пірамідальна (Populus pyramidalis), слива розлога (Prunus divaricata), дуб північний (Quercus borealis), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), верба вавилонська (Salix babylonica), липа різнолиста (Tilia heterophylla), липа срібляста (T. argentea), вістерія китайська (Wisteria sinensis).	Area: 1.2 acres. Location: 3, Kyrylo Stetsenko Street, Chernivtsi city. Subordination: Chernivtsi Regional Medical and Physical Culture Dispensary. It was established on 30 May 1979. A small park designed in the courtyard of a former private estate. Here you can find Chamaecyparis lawsoniana, Ginkgo biloba, Picea pungens, Platycladus orientalis, P. o. ‘Compacta’, Thuja occi-dentalis ‘Pyramidalis’, Tsuga canadensis, Acer negundo, Berberis thunbergii, Caragana arborescens, Celastrus flagellaris, Crataegus mollis, Fraxinus ornus, Gleditsia triacanthos, G. t. ‘Inermis’, Juglans regia, Magnolia soulangiana ‘, Morus alba, Parthenocissus quinquefolia, Philadelphus inodorus, Populus pyramidalis, Prunus divaricata, Quercus borealis, Robinia pseudoacacia, Salix babylonica, Tilia heterophylla, T. argentea, Wisteria sinensis.
17	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення"Парк-сквер" Heritage Park of gardening art of local importance “Park-square”.**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Мирона Кордуби. Підпорядкування: Департамент житлово-комунального господарства м. Чернівці. Утворений 24 лютого 1964 року (пам’ятка природи місцевого значення). Парк створено на місці городу при костелі Пречистого Серця Ісуса (побудовано в 1894 році), що належав Товариству єзуїтів. На момент спорудження костелу навколо нього розташовувалася величезна площа, яку активно почали забудовувати наприкінці австрійського та на початку румунського періодів (початок 20-х років XX ст.). Найімовірнішне, що створення парку припадає саме на цей період. Насадження тут сформовані в основному аборигенними деревними видами. Поодиноко зростають інтродуковані рослини, серед яких хеномелес японський (Chaenomeles japonica), дейція шорстка (Deutzia scabra), маклюра оранжева (Maclura pomifera), бархат амурський (Phellodendron amurense), садовий жасмин непахучий (Philadelphus inodorus), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), тополя	Area: 1.2 acres. Location: Myron Korduba Street. Subordination: Department of Housing and Communal Services of Chernivtsi city. Established on 24 February 1964 (natural heritage of local importance). The park was created on the site of the vegetable garden at the Church of the Sacred Heart of Jesus (built in 1894), which belonged to the Jesuit Society. At the time of the church's construction, there was a huge area around it, which was actively built up in the late Austrian and early Romanian periods (20s of the twentieth century). It is most likely that the park was created during this period. The plantations here are formed mainly by native tree species. There are also some introduced plants, including Chaenomeles japonica, Deutzia scabra, Maclura pomifera, Phellodendron amurense, Philadelphus inodorus, Robinia pseudoacacia, Populus pyramidalis, Spiraea vanhouttei.

		пірамідальна (Populus pyramidalis), таволга Вангутта (Spiraea vanhouttei).	
18	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення"Парк-сквер" Heritage Park of gardening art of local importance “Park-square”.**		
		Сучасна назва «Сквер Дня вишиванки». Площа: 0,75 га. Розташування: м. Чернівці, Соборна площа. Підпорядкування: Департамент житлово-комунального господарства м. Чернівці. Утворений 24 лютого 1964 року. Парк закладено в 1871–1873 роках разом зі спорудженням будинку адміністрації крайового управління. Серед екзотів варто відзначити ялину колючу (Picea pungens), тсугу канадську (Tsuga canadensis), гінкго дволопатеве (Ginkgo biloba), тую західну форма ‘Пірамідальна’ (Thuja occidentalis ‘Pyramidalis’), клен ясенолистий (Acer negundo), гіркокаштан звичайний (Aesculus hippocastanum), айлант найвищий (Ailanthus altissima), самшит вічнозелений (Buxus sempervirens), дейцію шорстку (Deutzia scabra), форзицію звисаючу (Forsythia suspensa), бундук канадський (Gymnocladus dioicus), садовий жасмин непахучий (Philadelphus inodorus), робінію звичайну (Robinia pseudoacacia), таволгу Вангутта (Spiraea vanhouttei).	The current name is Vyshyvanka Day Square. Area: 1.9 acres. Location: Soborna square, Chernivtsi city. Subordination: Department of Housing and Communal Services of Chernivtsi. Established on 24 February 1964 year. The park was laid out in 1871-1873, along with the construction of the regional administration building. Among the exotic plants are Picea pungens, Tsuga canadensis, Ginkgo biloba, Thuja occidentalis ‘Pyramidalis’, Acer negundo, Aesculus hippocastanum, Ailanthus altissima, Buxus sempervirens, Deutzia scabra, Forsythia suspensa, Gymnocladus dioicus, Philadelphus inodorus, Robinia pseudoacacia, Spiraea vanhouttei.
19	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Садгірський Heritage Park of gardening art of local importance “Sadhirskyi”.**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Дениса Квітковського, 2. Підпорядкування: Тренінговий центр при Головному управлінні Національної поліції в Чернівецькій області. Утворений 30 травня 1979 року. Парк розташований у північній частині м. Чернівці на закритій відомчій території. У складі насаджень наявні такі інтродуценти: ялина колюча форма ‘Сиза’ (Picea pungens ‘Glauca’), широкогілочник східний (Platycladus orientalis), туя західна (Thuja occidentalis), самшит вічно-зелений (Buxus sempervirens), катальпа бігнонієподібна (Catalpa bignonioides), хеномелес японський (Chaenomeles japonica), дейція шорстка (Deutzia scabra), гібіск сирійський (Hibiscus syriacus), магнолія Кобус (Magnolia kobus), магонія падуболиста (M. aquifolium), яблуня Незвецького (Malus niedzwetzkyana).	Area: 4.9 acres. Location: 2, Denys Kvitkovskyi Street, Chernivtsi city. Subordination: Training centre at the Main Department of the National Police in Chernivtsi region. It was established on 30 May 1979. The park is located in the northern part of Chernivtsi on a closed departmental territory. The plantations include the following introductions: Picea pungens ‘Glauca’, Platycladus orientalis, Thuja occidentalis, Buxus sempervirens, Catalpa bignonioides, Chaenomeles japonica, Deutzia scabra, Hibiscus syriacus, Magnolia kobus, M. aquifolium, Malus niedzwetzkyana.
20	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Садгірський Heritage Park of gardening art of local importance “Sadhirskyi”.**		
		Площа: 7,3 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Івана Підкови, 11. Підпорядкування: Обласний дитячий протитуберкульозний санаторій «Садгора». Утворений 24 лютого 1964 року. Парк сформований у ландшафтному стилі, розташований на пологому схилі, що спускається до невеликого ставка. Декоративну панораму створюють дуби (Quercus sp.), посаджені групами в лівій частині парку. Його центральна частина виконана в регулярному стилі. Створення парку пов’язане з ім’ям садівника і пасічника Федіна Деомідія Юровича з Київщини, який потрапив на Буковину в роки Першої світової війни як військовополонений. Саме його стараннями екзотичні рослини парку «пережили» дві світові війни і збереглися до наших днів. Тут налічується близько 50 видів інтродукованих дерев і чагарників. Серед них гінкго дволопатеве (Ginkgo biloba), широкогілочник східний форма ‘Пірамідальна’ (Platycladus orientalis ‘Pyramidalis’), туя західна (Thuja occidentalis), самшит вічнозелений (Buxus sempervirens), карагана дерев’яниста (Caragana arborescens), фор-зиція звисаюча (Forsythia suspensa), садовий жасмин	Area: 18 acres. Location: 11, Ivan Pidkova Street, Chernivtsi city. Subordination: Regional children's anti-tuberculosis sanatorium "Sadhora". It was established on 24 February 1964. The park is designed in a landscape style and is located on a gentle slope down to a small pond. A decorative panorama is created by oaks (Quercus sp.) planted in groups on the left side of the park. Its central part is made in a regular style. The creation of the park is associated with the name of a gardener and beekeeper Deomidiy Fedin from Kyiv region, who was taken to Bukovyna as a prisoner of war during the First World War. It was thanks to his efforts that the park's exotic plants "survived" two world wars and have been preserved to this day. There are about 50 species of introduced trees and shrubs, among them: Ginkgo biloba, Platycladus orientalis ‘Pyramidalis’, Thuja occidentalis, Buxus sempervirens, Caragana arborescens, Forsythia suspensa, Philadelphus inodorus, Physocarpus opulifolius, Platanus acerifolia, Populus pyramidalis, P. simonii, Spiraea salicifolia, Symphoricarpos rivularis.

		непахучий (Philadelphus inodorus), пухиро-плідник калинолистий (Physocarpus opulifolius), платан кленолистий (Platanus acerifolia), тополя пірамідальна (Populus pyramidalis), тополя Симона (P. simonii), таволга верболиста (Spiraea salicifolia), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis).	
21	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Центральний парк культури і відпочинку ім. Т. Г. Шевченка** **Heritage Park of gardening art of local importance "Taras Shevchenko Central Park of Culture and Recreation".**		
		Площа: 16,9 га. Розташування: м. Чернівці, вул. Садова, 1. Підпорядкування: адміністрація Центрального парку культури і відпочинку ім. Т. Г. Шевченка. Утворений 24 лютого 1964 року (пам'ятка природи місцевого значення «Парк культури та відпочинку ім. Калініна»). Це перший у Чернівцях парк, який було закладено в 1830 році за зразком віденських парків завдяки зусиллям окружного інженера Адольфа Маріна та міського архітектора Андреаса Микулича. Під парк було відведено частину лісу, вилученого з масиву загального користування. Було запропоновано зберегти природні лісові масиви як основний фоновий компонент парку. Лісову ділянку розчистили, зайві дерева вирубали, створивши в окремих місцях відкриті галявини. Територію розчленували рівними алеями і, за модою того часу, обсадили деревами місцевих порід: липами, кленами, грабами, дубами. З того часу більшість рослин із насаджень уже випала. Але і тепер на алеях й у кварталах парку можна побачити окремі дуби і ясени діаметром понад метр, які залишилися від прадавнього буковинського лісу. Завдяки інженеру Адольфу Маріну тут висадили 35 тис. кущів і дерев. У квітні 1875 року на честь срібного весілля монаршої пари в парку посадили «Цісарський дуб». За традиціями європейського паркового мистецтва тут звели будиночки для відпочивальників. У центрі парку була облаштована у стилі класицизму купальня (курсалон), а воду використовували зі струмка, що протікав поруч. Неподалік був басейн з фонтаном, ставок з лебедями, вкритий водяними лініями. Чернівчани називали парк «Народним садом» (калька з німецького «Volksgarten»), згодом «Gradina publica». У 70-х роках XIX ст. Народний сад зазнав значної реконструкції, яка проводилася у традиційному для того часу ландшафтному стилі. Було створено нову систему алей, введено велику кількість декоративних інтродукованих рослин. На даний час у парку налічується близько 3000 рослин, серед яких понад 100 інтродуко-ваних видів: кипарисовик горохоплодий (Chamaecyparis pisifera), гінкго дволопатеве (Ginkgo biloba), ялівець китайський (Juniperus chinensis), ялівець козацький форма 'Тамарісціфолія' (Ju. sabina 'Tamariscifolia'), ялівець віргінський (Ju. virginiana), річковий кедр каліфорнійський (Libocedrus decurrens), ялина сербська (Picea omorica), ялина колюча (P. pungens), ялина колюча форма 'Сиза' (P. p. 'Glauca'), сосна австрійська (Pinus nigra), сосна Веймутова (P. strobus), широкогілочник східний форма 'Щільна' (Platycladus orientalis 'Stricta'), псевдотсуга Мензиса (дугласія) (Pseudotsuga taxifolia), туя західна форма 'Золотиста' (Thuja occidentalis 'Aurea'), туя західна форма 'Ерікоідес' (T. o. 'Ericoides'), туя західна форма 'Пірамідальна' (T. o. 'Pyramidalis'), туя західна форма 'Глобоза' (T. o. 'Globosa'), туя західна форма 'Вагнера' (T. o. 'Vagneriana'), туйовик пониклий	Area: 41.8 acres. Location: 1, Sadova Street, Chernivtsi City. Subordination: Administration of the Taras Shevchenko Central Park of Culture and Recreation. The park was established on 24 February 1964 (local natural heritage "Kalinin Park of Culture and Recreation"). This is the first park in Chernivtsi, which was laid out in 1830 on the model of Viennese parks thanks to the efforts of the district engineer Adolf Marin and the city architect Andreas Mikulich. A part of the forest, which had been taken out of the public domain, was allocated for the park. It was proposed to preserve the natural forest as the main background component of the park. The forest area was cleared, the excess trees were cut down, and open lawns were created in some places. The territory was divided into flat alleys and, according to the fashion of the time, planted with trees of local species: linden, maple, hornbeam, and oak. Since then, most of the plants have fallen out of the plantations. But even now, in the park's alleys and quarters, you can see individual oaks and ash trees over a metre in diameter, which are remnants of the ancient Bukovinian forest. Thanks to the engineer Adolf Marin, 35 thousand bushes and trees were planted here. In April 1875, in honour of the royal couple's silver wedding, the Imperial Oak was planted in the park. According to the traditions of European park art, houses for holidaymakers were built here. In the centre of the park, there was a classicist-style swimming pool, and water was used from a nearby stream. Nearby there was a pool with a fountain and a pond with swans covered with water lilies. Chernivtsi residents called the park the "Narodnyi Sad", which means "Folk Garden" (a loan translation of the German "Volksgarten"), and later "Gradina publica". In the 70s of the XIX century, the Narodnyi Sad underwent a significant reconstruction, which was carried out in the traditional landscape style of the time. A new system of alleys was created, and a large number of ornamental introduced plants were introduced. Currently, there are about 3000 plants in the park, including more than 100 introduced species: Chamaecyparis pisifera, Ginkgo biloba, Juniperus chinensis, Ju. sabina 'Tamariscifolia', Ju. virginiana, Libocedrus decurrens, Picea omorica, P. pungens, P. p. 'Glauca', Pinus nigra, P. strobus, Platycladus orientalis 'Stricta', Pseudotsuga taxifolia, Thuja occidentalis 'Aurea', T. o. 'Ericoides', T. o. 'Pyramidalis', T. o. 'Globosa', T. o. 'Vagneriana', Thujopsis dolabrata, Tsuga canadensis, Acanthopanax sieboldianum, Acer negundo, A. saccharinum, Aflatunia ulmifolia, Ailanthus altissima, Amorpha fruticosa, Aralia elata, Armeniaca vulgaris, Aronia melanocarpa, Berberis julianae, Buxus sempervirens, Caragana arborescens, Castanea sativa, Catalpa erubescens, C. ovata, C. speciosa, Celtis occidentalis, Chaenomeles japonica, Ch. maulei, Cotoneaster divaricatus, C. melanocarpus, Crataegus arnoldiana, Deutzia scabra 'Plena', D. vilmorinae, Elaeagnus umbellata, Fontanesia phillyreoides, Forsythia europaea, Fraxinus

		(Thujopsis dolabrata), тсуга канадська (Tsuga canadensis), акантопанакс Зибольда (елеутерокок) (Acanthopanax sieboldianum), клен ясенолистий (Acer negundo), клен цукристий (A. saccharinum), афлатунія в'язолиста (Aflatunia ulmifolia), айлант найвищий (Ailanthus altissima), аморфа кущова (Amorpha fruticosa), аралія висока (Aralia elata), абрикос звичайний (Armeniaca vulgaris), аронія чорноплідна (Aronia melanocarpa), барбарис Юліана (Berberis julianae), самшит вічнозелений (Buxus sempervirens), карагана дерев'яниста (Caragana arborescens), каштан їстівний (Castanea sativa), катальпа червоніюча (Catalpa ×erubescens), катальпа яйцевиднолиста (C. ovata), катальпа чудова (C. speciosa), каркас західний (Celtis occidentalis), хеномелес японський (Chaenomeles japonica), хеномелес Мауеля (Ch. maulei), кизильник розчепірений (Cotoneaster divaricatus), кизильник чорноплідний (C. melanocarpus), глід Арнольда (Crataegus arnoldiana), дейція шорстка форма 'Плена' (Deutzia scabra 'Plena'), дейція Вільморен (D. vilmorinae), маслинка зонтична (Elaeagnus umbellata), фонтанезія філіреєподібна (Fontanesia phillyreoides), форзиція європейська (Forsythia europaea), ясен пенсильванський (Fraxinus pensylvanica), гледичія колюча форма 'Безколючкова' (Gleditsia triacanthos 'Inermis'), бундук канадський (Gymnocladus dioicus), гібіск сирійський (Hibiscus syriacus), гортензія деревоподібна форма 'Безплідна' (Hydrangea arborescens 'Sterilis'), гортензія Бретшнайдера (H. bretschneideri), гортензія великолиста (H. macrophylla), горіх айлантолистий (Juglans ailanthifolia), горіх грецький (Ju. regia), керія японська (Kerria japonica), кольквіція чарівна (Kolkwitzia amabilis), золотий дощ звичайний (Laburnum anagyroides), тюльпанне дерево (Liriodendron tulipifera), магнолія Кобус (Magnolia kobus), магнолія Суланжа форма 'Ліннеї' (M. ×soulangiana 'Lennei'), магонія падуболиста (M. aquifolium), яблуня Цумі (Malus zumi), шовковиця біла (Morus alba), емлерія вишнеподібна (Oemleria cerasiformis), черемха Грея (Padus grayana), дикий виноград п'ятилисточковий (Parthenocissus quinquefolia), бархат амурський (Phellodendron amurense), садовий жасмин звичайний форма 'Золотиста' (Philadelphus coronarius 'Aurea'), садовий жасмин непахучий (Ph. inodorus), пухироплідник калинолистий (Physocarpus opulifolius), платан кленолистий (Platanus ×acerifolia), тополя дельтолиста (Populus deltoides), тополя Симона (P. simonii), слива розлога (Prunus divaricata), лапина вузькокрила (Pterocarya stenoptera), птеростиракс скуйовджений (Pterostyrax hispida), піраканта червона (Pyracantha coccinea), дуб північний (Quercus borealis), дуб великоплодий (Q. macrocarpa), розовик керієподібний (Rhodotypus kerrioides), сумах коротковолосистий (оцтове дерево) (Rhus typhina), смородина американська (Ribes americanum), смородина золотиста (R. aureum), смородина червона (R. rubrum), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), горобинник деревоподібний (Sorbaria arborea), горобинник горобинолистий (S. sorbifolia), таволга біла (Spiraea alba), таволга білоквіткова (S. albiflora), таволга чарівна (S. bella), таволга Бумальда (S. bumalda), таволга сірувата (S. canescens), таволга кантонська (S. cantoniensis), таволга росла (S. expansa), таволга Фрича (S. fritschiana), таволга японська (S. japonica), таволга	pensylvanica, Gleditsia triacanthos 'Inermis', Gymnocladus dioicus, Hibiscus syriacus, Hydrangea arborescens 'Sterilis', H. bretschneideri, H. macrophylla, Juglans ailanthifolia, Ju. regia, Kerria japonica, Kolkwitzia amabilis, Laburnum anagyroides, Liriodendron tulipifera, Magnolia kobus, M. soulangiana 'Lennei', M. aquifolium, Malus zumi, Morus alba, Oemleria cerasiformis, Padus grayana, Parthenocissus quinquefolia, Phellodendron amurense, Philadelphus coronarius 'Aurea', Ph. inodorus, Physocarpus opulifolius, Platanus acerifolia, Populus deltoides, P. simonii, Prunus divaricata, Pterocarya stenoptera, Pterostyrax hispida, Pyracantha coccinea, Quercus borealis, Q. macrocarpa, Rhodotypus kerrioides, Rhus typhina, Ribes americanum, R. aureum, R. rubrum, Robinia pseudoacacia, Sorbaria arborea, S. sorbifolia, Spiraea alba, S. albiflora, S. bella, S. bumalda, S. canescens, S. cantoniensis, S. expansa, S. fritschiana, S. japonica, S. latifolia, S. longigemmis, S. prunifolia, S. sargentiana, S. trichocarpa, S. vanhouttei, Stephanandra incisa, Styrax obassia, Symphoricarpos rivularis, Viburnum fragrans, V. lentago, Vitis vinifera, Weigela florida, Zanthoxylum americanum. Of the animals listed in the Red Data Book of Ukraine, the following animals may be seen on the territory of the park: Lucanus cervus, Aromia moschata, Papilio machaon, Iphiclides podalirius.

		широколиста (S. latifolia), таволга довгобрунькова (S. longigemmis), таволга сливолиста (S. prunifolia), таволга Саржента (S. sargentiana), таволга опушеноплода (S. trichocarpa), таволга Вангутта (S. ×vanhouttei), стефанандра надрізанолиста (Stephanandra incisa), стиракс обассія (Styrax obassia), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis), калина пахуча (Viburnum fragrans), калина канадська (V. lentago), виноград справжній (Vitis vinifera), вейгела квітуча (Weigela florida), зантоксилюм американський (Zanthoxylum americanum). Із тварин, занесених до Червоної книги України, в межах парку і на прилеглих ділянках виявляли жука-оленя (Lucanus cervus), вусача мускусного (Aromia moschata), махаона (Papilio machaon) і подалірія (Iphiclides podalirius).	
22	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Байраківський Heritage Park of gardening art of local importance “Bairakivskyi”.**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Байраки. Підпорядкування: Герцаївська міська рада. Утворений 24 лютого 1964 року. Парк закладений у 1886 році. Насадження сформовані місцевими породами й інтродуцентами гіркокаштаном звичайним (Aesculus hippocastanum) і робінією звичайною (Robinia pseudoacacia).	Area: 2.3 acres. Location: Bairaky village, Chernivtsi district. Subordination: Hertsaiv City Council. Formed on 24 February 1964 year. The park was founded in 1886. The plantations are formed by local species and introductions of the Aesculus hippocastanum and Robinia pseudoacacia.
23	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Герцаївський Heritage Park of gardening art of local importance “Hertsaivskyi”.**		
		Площа: 3,0 га. Розташування: м. Герца. Підпорядкування: Герцаївська центральна районна лікарня. Утворений 24 лютого 1964 року (пам’ятка природи місцевого значення «Парк лікарні»). Інтродукована дендрофлора парку представлена кленом ясенолистим (Acer negundo), гір-кокаштаном звичайним (Aesculus hippocastanum), гледичією колючою (Gleditsia triacanthos), садовим жасмином непахучим (Philadelphus inodorus), робінією звичайною (Robinia pseudoacacia).	Area: 7.4 acres. Location: Hertsa city. Subordination: Hertsaiv Central District Hospital. Established on 24 February 1964 (local natural heritage "Hospital Park"). The introduced dendrology of the park is represented by Acer negundo, Aesculus hippocastanum, Gleditsia triacanthos, Philadelphus inodorus, Robinia pseudoacacia.
24	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Глибоцький Heritage Park of gardening art of local importance “Hlybotskyi”.**		
		Площа: 6,0 га. Розташування: селище Глибока. Підпорядкування: Глибоцька центральна районна лікарня. Утворений 24 лютого 1964 року (пам’ятка природи місцевого значення «Садиба-парк райлікарні»). Розташований у центральній частині селища Глибока навколо колишнього маєтку Броніслава (Станіслава) Скібінецького, який у 1892 році купив його у князя Адама Сапеги – польського магната-землевласника. Паралельно з реконструкцією та перебудовою маєтку п. Броніслав закладає і великий парк із трьома ставками. Первинне його планування не збереглося, але склад дендрофлори досить багатий. Тут ростуть кипарисовик горохоплодий (Chamaecyparis pisifera), кипарисовик горохоплодий форма ‘Золотиста’ (Ch. p. ‘Aurea’), кипарисовик горохо-плодий форма ‘Сиза’ (Ch. p. ‘Glauca’), ялівець козачий (Juniperus sabina), ялина колюча форма ‘Сиза’ (Picea pungens ‘Glauca’), широкогілочник східний (Platycladus orientalis), туя західна (Thuja occidentalis), туя західна форма ‘Золотиста’ (T. o. ‘Aurea’), туя західна форма ‘Ерікоідес’ (T. o. ‘Ericoides’), туя західна форма ‘Пірамідальна’ (T. o. ‘Pyramidalis’), клен ясенолистий форма ‘Каліфорніка’ (Acer negundo ‘Calyfornica’), гіркокаштан криваво-м’ясний (Aesculus ×carnea),	Area: 14.8 acres. Location: Hlyboka village. Subordination: Hlyboka Central District Hospital. Established on 24 February 1964 (a natural heritage of local significance "Manor Park District Hospital"). Located in the central part of Hlyboka village around the former estate of Bronisław (Stanisław) Skibinetski, who in 1892 bought it from Prince Adam Sapieha, a Polish landowning magnate, in 1892. In parallel with the reconstruction and rebuilding of the estate, Mr Bronisław also laid out a large park with three ponds. Its original layout has not been preserved, but the composition of the dendroflora is quite rich. The following species grow here:. Chamaecyparis pisifera, Ch. p. ‘Aurea’, Ch. p. ‘Glauca’, Juniperus sabina, Picea pungens ‘Glauca’, Platycladus orientalis, Thuja occidentalis, T. o. ‘Aurea’, T. o. ‘Ericoides’, T. o. ‘Pyramidalis’, Acer negundo ‘Calyfornica’, Aesculus carnea, Aronia melanocarpa, Buxus sempervirens, Chaenomeles japonica, Forsythia europaea, Juglans nigra, Ju. regia, Magnolia soulangiana ‘Alexandrina’, Philadel-phus grandiflorus, Physocarpus opulifolius, Populus pyramidalis, Prunus divaricata, P. pissardii, Rhus typhina, Spiraea japonica, S. vanhouttei, Symphoricarpos rivularis, вістерія китайська (Wisteria sinensis). A 130-year-old forest beech tree (Fagus

		аронія чорноплідна (Aronia melanocarpa), самшит вічнозелений (Buxus sempervirens), хеномелес японський (Chaenomeles japonica), форзиція європейська (Forsythia europaea), горіх чорний (Juglans nigra), горіх грецький (Ju. regia), магнолія Суланжа форма ‘Александріна’ (Magnolia ×soulangiana ‘Alexandrina’), садовий жасмин великоквітковий (Philadel-phus grandiflorus), пухироплідник калинолистий (Physocarpus opulifolius), тополя пірамідальна (Populus pyramidalis), алича (Prunus divaricata), слива розлога (P. pissardii), сумах коротковолоси-стий (оцтове дерево) (Rhus typhina), таволга японська (Spiraea japonica), таволга Вангутта (S. vanhouttei), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis), вістерія китайська (Wisteria sinensis). Особливої уваги в парку заслуговує 130-річний бук лісовий (Fagus sylvatica). Висота цього дерева сягає 28 м, периметр – 3,35 м. Не менш ошатна і 115-річна магнолія Суланжа.	sylvatica) deserves special attention in the park. The height of this tree reaches 28 m and its perimeter is 3.35 m. No less The 115-year-old Solange magnolia is no less elegant.
25	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Карапчівський** **Heritage Park of gardening art of local importance “Karapchivskyi”.**		
		Площа: 2,1 га. Розташування: Чернівецький район, с. Карапчів. Підпорядкування: Карапчівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат. Утворений 24 лютого 1964 року (пам’ятка природи місцевого значення «Парк школи-інтернат»). У 1870 році багатими власниками лісів братами Григорчами довкола родового маєтку на місці лісового масиву створено парк з оригінальним плануванням. Він розташований на рівнинній ділянці. У лівому кутку парку оформлено ставок із традиційним острівцем, де наявна альтанка під дубом, який зберігся до нашого часу. Це 42-метровий 155-річний велетень із периметром стовбура на висоті грудей дорослої людини 515 см, з подібною на королівський шатер кроною, міцними гілками, товстим стовбуром і порепаною повздовжніми тріщинами сіро-зеленою корою. Поруч була наявна невелика водойма, в якій вирощували декоративні водні рослини. До ставків підходить звивиста алея, що минає кілька мальовничих груп ялин (Picea sp.) і сосен (Pinus sp.). Групи ці розріджені, асиметрично розкидані на відкритій частині дендропарку. Його центральна частина спланована в регулярному стилі. До сьогоднішнього часу в дендрофлорі парку збереглися кипарисовик горохоплодий (Chamaecyparis pisifera), ялина колюча форма ‘Сиза’ (Picea pungens ‘Glauca’), сосна Веймутова (Pinus strobus), туя західна (Thuja occidentalis), тсуга канадська (Tsuga canadensis), клен цукристий (Acer saccharinum), карагана дерев’яниста (Caragana arborescens), хеномелес японський (Chaenomeles japonica), дейція шорстка (Deutzia scabra), гледичія звичайна форма ‘Безколючкова’ (Gleditsia triacan-thos ‘Inermis’), магонія падуболиста (Mahonia aquifolium), платан кленолистий (Platanus acerifolia), платан західний (P. occidentalis), дуб кошенільний (Quercus coccinea), таволга японська (Spiraea japonica), липа різнолиста (Tilia heterophylla).	Area: 5.2 acres. Location: Karapchiv village, Chernivtsi district. Subordination: Karapchivska Special Secondary Boarding School. It was founded on 24 February 1964 (a natural heritage of local significance "Boarding School Park"). In 1870, the wealthy forest owners, the Hryhorczi brothers, created a park around their family estate on the site of the forest with an original layout. It is located in a flat area. In the left corner of the park, there is a pond with a traditional island with a gazebo under an oak tree, which has been preserved to this day. It is a 42-metre tall 155-year-old giant with a trunk perimeter at adult chest height of 515 cm, a royal tent-like crown, strong branches, a thick trunk and grey-green bark riddled with longitudinal cracks. Nearby there was a small pond where ornamental water plants were grown. The ponds are approached by a winding path that passes several picturesque groups of spruce (Picea sp.) and pine (Pinus sp.). These groups are sparse and asymmetrically scattered in the open part of the arboretum. Its central part is planned in a regular style. To date, the park's dendriform has preserved Chamaecyparis pisifera, Picea pungens ‘Glauca’, Pinus strobus, Thuja occidentalis, Tsuga canadensis, Acer saccharinum, Caragana arborescens, Chaenomeles japonica, Deutzia scabra, Gleditsia triacan-thos ‘Inermis’, Mahonia aquifolium, Platanus acerifolia, P. occidentalis, Quercus coccinea, Spiraea japonica, Tilia heterophylla.
26	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Петричанський** **Heritage Park of gardening art of local importance “Petrychanskyi”.**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Петричанка. Підпорядкування: Петричанський психоневрологічний будинок-інтернат. Утворений 30 травня 1979 року. Парк закладено навколо маєтку вихідця з Галичини Франциска Лугоборського в кінці XIX ст. Непоказний маєток у формі літери «Г» зведено	Area: 2.5 acres. Location: Petrychanka village, Chernivtsi district. Subordination: Petrychansk Psychoneurological Residential Care Home. Established on 30 May 1979. The park was laid out around the estate of a native of Galicia, Francis Luhoborskyi at the end of the 19th century. The nondescript "Г" shaped mansion

		в 1892 році. Пізніше було добудувано ще кілька флігелів і закладено парк, від якого залишилася лише одна алея. Тут поодиноко ростуть карагана дерев'яниста (Caragana arborescens), горіх чорний (Juglans nigra), пухироплідник калинолистий (Physocarpus opulifolius), липа різнолиста (Tilia heterophylla).	was built in 1892. Later, several more wings were added and a park was laid out, of which only one alley remains. Here you can see the following species Caragana arborescens, Juglans nigra, Physocarpus opulifolius, Tilia heterophylla.
27	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Просокирянський Heritage Park of gardening art of local importance "Prosokyrianskyi".**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Просіка. Підпорядкування: Сучевенська сільська громада. Утворений 24 лютого 1964 року (пам'ятка природи місцевого значення «Парк школи механізації с/г»). Парк створено одним із братів роду Григорчів, який жив у с. Просіка й у XVIII ст. звів для себе розкішний маєток з парком. Точна дата початку будівництва невідома. До сьогоднішнього дня, крім аборигенних видів, тут збереглися й деякі екзоти: ялина колюча (Picea pungens), сосна Веймутова (Pinus strobus), туя західна (Thuja occidentalis), клен цукристий форма 'Вієрі' (Acer saccharinum 'Wieri'), карагана дерев'яниста (Caragana arborescens), хеномелес японський (Chaenomeles japonica), глід м'який (Crataegus mollis), гледичія колюча (Gleditsia triacanthos), дуб північний (Quercus borealis), свидина паросткова (Swida stolonifera), сніжно-ягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis).	Area: 4.9 acres. Location: Prosika village, Chernivtsi district. Subordination: Suchevenska rural community. It was formed on 24 February 1964 (local natural heritage "School Park of Agricultural Mechanisation"). The park was created by one of the brothers of the Hryhorch family, who lived in the village of Prosika and built a magnificent mansion with a park in the eighteenth century. The exact date of the construction is unknown. To this day, in addition to native species, there are some exotic species have been preserved: Picea pungens, Pinus strobus, Thuja occidentalis, Acer saccharinum 'Wieri', Caragana arborescens, Chaenomeles japonica, Crataegus mollis, Gleditsia triacanthos, Quercus borealis, Swida stolonifera, Symphoricarpos rivularis
28	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Банилівський Heritage Park of gardening art of local importance "Banylivskyi".**		
		Площа: 2,5 га. Розташування: Чернівецький район, с. Банилів-Підгірний. Підпорядкування: Банилово-Підгірнівська сільська дільнича лікарня. Утворений 30 травня 1979 року. Палац Гросса (останній власник п. Урсакі) та парк навколо нього збудовано в кінці XIX – на початку XX ст. У складі насаджень збереглися ялина колюча (Picea pungens), сосна Веймутова (Pinus strobus), туя західна (Thuja occidentalis), горіх грецький (Juglans regia), садовий жасмин непахучий (Philadelphus inodorus), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), сніжно-ягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis).	Area: 6.2 acres. Location: Banyliv-Pidhirnyi village, Chernivtsi district. Subordination: Banylovo-Pidhirne Village District Hospital. It was established on 30 May 1979. The Gross Palace (the last owner of Mr Ursachi) and the park around it were built in the late nineteenth and early twentieth centuries. The plantations include Picea pungens, сосна Веймутова (Pinus strobus), туя західна (Thuja occidentalis), горіх грецький (Juglans regia), садовий жасмин непахучий (Philadelphus inodorus), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), сніжно-ягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis).
29	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Буденецький Heritage Park of gardening art of local importance "Budenetskyi".**		
		Площа: 10,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Буденець. Підпорядкування: Чудейська сільська громада. Утворений 30 травня 1979 року. Парк закладено наприкінці XIX – на початку XX ст. завдяки родині Мікулі-Волчинських, разом з будівництвом палацу за проектом французьких архітекторів. Залишки інтродукованої дендрофлори, яка збереглася, сьогодні представлені такими видами: сосна жорстка (Pinus rigida), сосна Веймутова (P. strobus), туя західна (Thuja occidentalis), тсуга канадська (Tsuga cana-densis), клен цукристий (Acer saccharinum), гіркокаштан звичайний (Aesculus hippocastanum), горіх грецький (Juglans regia), дуб північний (Quercus borealis), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis), липа довгочерешкова (Tilia petiolaris).	Area: 24.7 acres. Location: Budenets village, Chernivtsi district. Subordination: Chudeyska rural community. It was formed on 30 May 1979. The park was laid out in the late 19th and early 20th centuries thanks to the Mikuli-Wolczynski family, along with the construction of the palace designed by French architects. The remnants of the introduced dendroflora that have been preserved today are represented by the following species: Pinus rigida, P. strobus, Thuja occidentalis, Tsuga cana-densis, Acer saccharinum, Aesculus hippocastanum, Juglans regia, Quercus borealis, Symphoricarpos rivularis, Tilia petiolaris.
30	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Клинівський Heritage Park of gardening art of local importance "Klynivskyi".**		
		Площа: 0,5 га. Розташування: Чернівецький район, с. Панка. Підпорядкування: Санаторій «Золотий колос». Утворений 24 лютого 1964 року (пам'ятка природи місцевого значення «Парк»). Територія парку занедбана внаслідок фактичної ліквідації санаторію	Area: 1.2 acres. Location: Panka village, Chernivtsi district. Subordination: Zolotyi Kolos sanatorium. Established on 24 February 1964 (local natural heritage "Park"). The territory of the park is abandoned as a result of the actual liquidation of the sanatorium "Zolotyi

		«Золотий колос». Видовий склад рослин потребує уточнення.	Kolos" sanatorium. The species composition of plants needs to be clarified.
31	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Клинівський Heritage Park of gardening art of local importance “Klynivskyi”.**		
		Площа: 5,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Панка. Підпорядкування: Сторожинецька громада. Утворений 30 травня 1979 року. Парк закладено в 60-х роках XIX ст. на лівому березі р. Сірет п. Грабієм (за іншою версією поміщиком Яношем). Раніше місцеві жителі називали його парком Грабія. На території парку розміщувався маєток, який до наших днів не зберігся. Про багатство тутешньої флори можна лише здогадуватися. До нашого часу в парку збереглися гінкго дволопатеве (Ginkgo biloba), ялівець віргінський (Juniperus virginiana), сосна австрійська (Pinus nigra), сосна Веймутова (P. strobus), гіркокаштан звичайний (Aesculus hippocastanum), гледичія колюча (Gleditsia triacanthos), гледичія звичайна форма ‘Безколючкова’ (G. t. ‘Inermis’), тюльпанне дерево форма ‘Золотистооблямована’(Liriodendron tulipifera ‘Aureomarginata’), магнолія загострена (Magnolia acuminata), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis), сніжно-ягідник закруглений (S. orbiculatus), липа американська (Tilia americana). 2017 року посадили на території парку нову алею «Надія майбутнього» на місці зруйнованої старої липової алеї.	Area: 12.4 acres. Location: Panka village, Chernivtsi district. Subordination: Storozhynets community. It was formed on 30 May 1979. The park was laid out in the 60s of the 19th century on the left bank of the Siret River by landlord Hrabiy (according to another version, the landowner Janosh). Previously, the locals called it Grabia Park. On the territory of the park, there was a mansion, which has not survived to this day. We can only guess at the richness of the local flora. To this day, the park has preserved: Ginkgo biloba, Juniperus virginiana, Pinus nigra, P. strobus, Aesculus hippocastanum, Gleditsia triacanthos, G. t. ‘Inermis’, Liriodendron tulipifera ‘Aureomarginata’, Magnolia acuminata, Robinia pseudoacacia, Symphoricarpos rivularis, S. orbiculatus, Tilia americana. In 2017, we planted a new alley in the park called "Hope of the Future" on the site of the old linden alley that had been destroyed.
32	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Красноїльський Heritage Park of gardening art of local importance “Krasnoilskyi”.**		
		Площа: 12,0 га. Розташування: Чернівецький район, селище Красноїльськ. Підпорядкування: Красноїльський протитуберкульозний санаторій. Утворений 24 лютого 1964 року (пам’ятка природи місцевого значення «Парк тубсанаторію»). Парк закладено у другій половині XIX ст. довкола маєтку (збудований у 1750 році) панської династії Ільських останніми його власниками – родиною Маврокордан. Сам парк, як і маєток, добре збереглися до сьогоднішнього дня. До маєтку веде паркова алея. Збереглися сходи, викладені з каменю, які переходять у алею, що закінчується фонтаном. Перед фасадом палацу партер із клумбами та місцями для відпочинку. У парку збереглося багато екзотів й інтродуцентів, серед яких гінкго дволопатеве (Ginkgo biloba), модрина широколуската (Larix ×eurolepis), ялина колюча (Picea pungens), сосна Веймутова (Pinus strobus), туя західна (Thuja occidentalis), гірко-каштан звичайний (Aesculus hippocastanum), хеномелес японський (Chaenomeles japonica), горіх грецький (Juglans regia), магнолія загострена (Magnolia acuminata), тополя дельтолиста (Populus deltoides), тополя пірамідальна (P. pyramidalis), дуб північний (Quercus borealis), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), таволга в’язолиста (Spiraea chamaedryfolia), таволга верболиста (S. sali-cifolia), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis), липа американська (Tilia americana). Михальчанський	Area: 29.7 acres. Location: Krasnoilsk village, Chernivtsi district. Subordination: Krasnoilsk anti-tuberculosis sanatorium. It was established on 24 February 1964 (a natural heritage of local significance "Tuberculosis Sanatorium Park"). The park was laid out in the second half of the nineteenth century. around the manor house (built in 1750) of the Ilski dynasty by its last owners, the Mavrokordan family. The park itself, as well as the estate, are well preserved to this day. A park alley leads to the estate. The following have been preserved staircase made of stone, which passes into the alley, ending with a fountain. In front of the palace facade is a parterre with flower beds and seating. In the park many exotic and introduced species, including Ginkgo biloba, Larix eurolepis, Picea pungens, Pinus strobus, Thuja occidentalis, Aesculus hippocastanum, Chaenomeles japonica, Juglans regia, Magnolia acuminata, Populus deltoides, P. pyramidalis, Quercus borealis, Robinia pseudoacacia, Spiraea chamaedryfolia, S. sali-cifolia, Symphoricarpos rivularis, Tilia americana.
33	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Heritage Park of gardening art of local importance “Myhalchanskyi”.**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Михальча. Підпорядкування: Кам'янська сільська громада. Утворений 30 травня 1979 року. Заснований у кінці XIX ст. Цінне декоративне насадження, яке налічує 14 екзотичних рослин. Парк має науково-пізнавальне й естетичне значення.	Area: 4.9 acres. Location: Myhalcha village, Chernivtsi district. Subordination: Kamianska rural community. It was formed on 30 May 1979. It was founded in the late 19th century. There is a valuable ornamental plantation, which includes 14 exotic plants. The park has scientific, educational and aesthetic and aesthetic value.

34	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Слобода-Комарівський Heritage Park of gardening art of local importance “Sloboda-Komarivskyi”.**		
		Площа: 1,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Слобода-Комарівці. Підпорядкування: Слобода-Комарівська загальноосвітня школа I–II ступенів. Утворений 24 лютого 1964 року. Парк створено племінником Янку Фльондора Олександром наприкінці XIX ст. після того, як він у 1890 році придбав маєток у барона Василька. До нашого часу тут збереглися ялиця Нордмана (Abies nordmanniana), ялина колюча форма ‘Сиза’ (Picea pungens ‘Glauca’), сосна Веймутова (Pinus strobus), карагана дерев’яниста (Caragana arborescens), айва довгаста (Cydonia oblonga), ясен носолистий (Fraxinus rhynchophylla), горіх грецький (Juglans regia), магонія падуболиста (Mahonia aquifolium), дуб північний (Quercus borealis), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), робінія звичайна форма ‘Куляста’ (R. p. ‘Umbraculifera’), таволга верболиста (Spiraea salicifolia), таволга Вангутта (S. vanhouttei), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis), сніжноягідник заокруглений (S. orbiculatus), бузок перський (Syringa persica).	Area: 2.5 acres. Location: Sloboda-Komarivtsi, Chernivtsi district. Subordination: Sloboda-Komarivska secondary school of I-II levels. It was founded on 24 February 1964. The park was created by Janko Fłądor's nephew, whose name was Oleksandr, in the late 19th century after he purchased the estate from Baron Wasylko in 1890. The park has been preserved to this day. There you can find Abies nordmanniana, Picea pungens ‘Glauca’, Pinus strobus, Caragana arborescens, Cydonia oblonga, Fraxinus rhynchophylla, Juglans regia, Mahonia aquifolium, Quercus borealis, Robinia pseudoacacia, R. p. ‘Umbraculifera’, Spiraea salicifolia, S. vanhouttei, Symphoricarpos rivularis, S. orbiculatus, Syringa persica.
35	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Старожадівський Heritage Park of gardening art of local importance “Starozhadivskyi”.**		
		Площа: 10,0 га. Розташування: Чернівецький район, с. Стара Жадова. Підпорядкування: Обласний дитячий гастроентерологічний санаторій «Стара Жадова». Утворений 30 травня 1979 року. Парк закладено на березі р. Сірет (у місці впадання р. Жидівка) навколо маєтку графа Сикантина, який збудовано в 1893 році. Парк створили на замовлення графа іноземні садівники, використавши при цьому велику кількість хвойних рослин. Тут були альтанки, алеї, чудовий квітник, у центрі фонтан, який у занедбаному стані є і тепер. На території парку збереглося чимало рослин, завезених з різноманітних куточків світу: кипарисовик горохоплодий (Chamaecyparis pisifera), ялівець козачий форма ‘Золотиста’ (Juniperus sabina ‘Aureo-variegata’), ялина колюча форма ‘Сиза’ (Picea pungens ‘Glauca’), сосна австрійська (Pinus nigra), псевдотсуга Мензиса (дугласія) (Pseudotsuga taxifolia), туя західна форма ‘Ерікоідес’ (Thuja occidentalis ‘Ericoides’), гіркокаштан звичайний (Aesculus hippocastanum), айлант найвищий (Ailanthus altissima), самшит вічнозелений (Buxus sempervirens), карагана дерев’яниста (Caragana arborescens), хеномелес японський (Chaenomeles japonica), горіх грецький (Juglans regia), золотий дощ звичайний (Laburnum anagyroides), магонія падуболиста (Mahonia aquifolium), бархат амурський (Phelloden-dron amurense), тополя пірамідальна (Populus pyramidalis), смородина червона (Ribes rubrum), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), троянда багатоквіткова (Rosa multiflora), таволга біла (Spiraea alba), таволга верболиста (S. salicifolia), таволга Вангутта (S. ×vanhouttei), свидина біла (Swida alba), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis), бузок перський (Syringa persica), тамарикс видовжений (Tamarix elongata), липа американська (Tilia americana), виноград справжній (Vitis vinifera). Після фактичного закриття санаторію у 2002 році будівля маєтку і сам парк перебувають у незадовільному стані та потребують реконструкції й відновлення.	Area: 24.7 acres. Location: Stara Zhadova village, Chernivtsi district. Subordination: Regional children's gastroenterological sanatorium "Stara Zhadova". It was established on 30 May 1979. The park was laid out on the bank of the Siret River (at the confluence of the Zhydivka River) around the estate of Count Sikantyn, which was built in 1893. The park was commissioned by the count and created by foreign gardeners, using a large number of conifers. There were gazebos, alleys, a magnificent flower garden, and a fountain in the centre, which still exists in a state of disrepair. The park has preserved many plants imported from different parts of the world: Chamaecyparis pisifera, Juniperus sabina ‘Aureo-variegata’, Picea pungens ‘Glauca’, Pinus nigra, Pseudotsuga taxifolia, Thuja occidentalis ‘Ericoides’, Aesculus hippocastanum, Ailanthus altissima, Buxus sempervirens, Caragana arborescens, Chaenomeles japonica, Juglans regia, Laburnum anagyroides, Mahonia aquifolium, Phelloden-dron amurense, Populus pyramidalis, Ribes rubrum, Robinia pseudoacacia, Rosa multiflora, Spiraea alba, S. salicifolia, S. vanhouttei, Swida alba, Symphoricarpos rivularis, Syringa persica, Tamarix elongata, Tilia americana, виноград Vitis vinifera. After the actual closure of the sanatorium in 2002, the building of the estate and the park itself are in poor condition and need reconstruction and restoration.

36	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Сторожинецький Heritage Park of gardening art of local importance “Storozhynetskyi”.**		
		Площа: 5,0 га. Розташування: м. Сторожинець. Підпорядкування: Сторожинецька загальноосвітня школа-інтернат I–III ступенів. Утворений 30 травня 1979 року. Парк, який пересічні сторожинчани іменують не інакше, як парк Фльондора, розташований у північно-східній частині міста навколо недобудованого маєтку Миколи Фльондора. Створення парку розпочалося в середині XIX ст., після того як у 1829 році цю землю придбав Йохан фон Гарсте – майбутній тесть Миколи Фльондора. У складі інтродукованої дендрофлори наявні ялина колюча (Picea pungens), ялина колюча форма ‘Сиза’ (P. p. ‘Glauca’), сосна австрійська (Pinus nigra), сосна Палласа (P. pallasiana), сосна Веймутова (P. strobus), клен ясенолистий (Acer negun-do), гіркокаштан звичайний (Aesculus hippocastanum), самшит вічнозелений (Buxus sempervirens), хеномелес японський (Chaenomeles japonica), горіх чорний (Juglans nigra), платан кленолистий (Platanus ×acerifolia), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), таволга біла (Spiraea alba), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis). Найбільш цінною частиною парку є прадавня діброва, яка збереглася на його межі з лісом. Велетенським дубам уже понад 300 років.	Area: 12.4 acres. Location: Storozhynets city. Subordination: Storozhynets secondary boarding school of I-III levels. It was founded on 30 May 1979. The park, which ordinary Storozhynets residents called Fliondor Park, is located in the north-eastern part of the town around the unfinished estate of Mykola Fliondor. The creation of the park began in the mid-nineteenth century, after Johann von Garste, the future father-in-law of Mykola Fliöndor, purchased the land in 1829. The introduced dendroflora includes Picea pungens, P. p. ‘Glauca’, Pinus nigra, P. pallasiana, P. strobus, Acer negun-do, Aesculus hippocastanum, Buxus sempervirens, Chaenomeles japonica, Juglans nigra, Platanus acerifolia, Robinia pseudoacacia, Spiraea alba, Symphoricarpos rivularis. The most valuable part of the park is the ancient oak forest that has been preserved on its border with the forest. The giant oaks are over 300 years old.
37	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Берегометський Heritage Park of gardening art of local importance “Berehometskyi”.**		
		Площа: 3,0 га. Розташування: Вижницький район, смт Берегомет. Підпорядкування: Берегометська селищна громада. Утворений 24 лютого 1964 року (пам’ятка природи місцевого значення «Дендропарк, створений в 1890 році»). Берегометський парк закладено в 1890 році Миколою Васильком навколо літньої резиденції роду Васильків (нині селищна лікарня). Його планування відповідає регулярному стилю, хоча має чимало відхилень. Площа парку прямокутна, майже рівна. Колись він служив оформленням панського маєтку. Сам будинок оточували квітники із трояндами (Rosa sp.) й гортензіями (Hydrangea sp.). Деякі з них ростуть і досі. Парк перетинали рівні алеї, обсаджені деревами. Його центральна частина зайнята екзотами. Архітектурне планування дендропарку досить просте. За периметром його територія оточена захисною смугою лип (Tilia sp.), ясенів (Fraxinus sp.), грабів (Carpinus sp.) і в’язів (Ulmus sp.). Іноді вони висаджувалися колами. Колись у таких групах дерев розміщувалися альтанки, садові лави і скульптури. Сьогодні тут на площі 1 га (реальна територія парку) налічується 54 види дерев і чагарників. Перлиною є два дерева псевдомодрини золотистої (Pseudolarix amabilis), батьківщиною якої є дельта р. Янцзи в Китаї (субтропіки). Це єдине місце в Україні, де ростуть ці екзоти. Інші унікальні інтродуценти – кипарисовик Лавсона форма ‘Сиза прямостояча’ (Chamaecyparis lawsoniana ‘Erecta glauca’), гінкго дволопатеве (Ginkgo biloba), ялівець віргінський (Juniperus virginiana), модрина широколуската (Larix ×eurolepis), ялина Енгельмана форма ‘Сиза’ (Picea engelmannii ‘Glauca’), ялина сербська (P. omorica), сосна австрійська (Pinus nigra), сосна Веймутова (P. strobus), псевдомодрина Кемпфера (Pseudolarix kaempferi), псевдотсуга Мензиса (дугласія) (Pseudotsuga taxifolia), туя західна (Thuja occidentalis), тсуга канадська (Tsuga canadensis), гіркокаштан звичайний (Aesculus hippocastanum), гіркокаштан червоний (Ae. pavia), самшит	Area: 7.4 acres. Location: Berehomet city, Vyzhnytsa district. Subordination: Berehometska settlement community. It was formed on 24 February 1964 (natural heritage of local significance "Dendropark, established in 1890"). Berehometskyi Park was laid out in 1890 by Mykola Vasylko around the summer residence of the Vasylko family (now the village hospital). Its layout follows a regular style, although it has many deviations. The park is rectangular and almost flat. It once served as a decoration for the lord's estate. The house itself was surrounded by flower beds with roses (Rosa sp.) and hydrangeas (Hydrangea sp.). Some of them are still growing today. The park was crossed by smooth alleys, lined with trees. Its central part is occupied by exotic plants. The architectural layout of the arboretum is quite simple. Its perimeter is surrounded by a protective strip of linden (Tilia sp.), ash (Fraxinus sp.), hornbeam (Carpinus sp.) and elms (Ulmus sp.). Sometimes they were planted in circles. Once upon a time, arbours, garden benches and sculptures were placed in such groups of trees. Today, there are 54 species of trees and shrubs in the area of 1 hectare (the actual territory of the park). The gem is two trees of golden larch (Pseudolarix amabilis), native to the Yangtze River Delta in China (subtropics). This is the only place in Ukraine where these exotic plants grow. Other unique introductions are Chamaecyparis lawsoniana ‘Erecta glauca’, Ginkgo biloba, ялівець Juniperus virginiana, Larix eurolepis, Picea engelmannii ‘Glauca’, P. omorica, Pinus nigra, P. strobus, Pseudolarix kaempferi, Pseudotsuga taxifolia, Thuja occidentalis, Tsuga canadensis, Aesculus hippocastanum, Ae. pavia, Buxus sempervirens, Corylus colurna, Gymnocladus dioicus, Juglans nigra, Ju. regia, Liriodendron tulipifera, Phellodendron amurense, Quercus borealis, Salix matsudana ‘Tortuosa’, Spiraea vanhouttei, Symphoricarpos rivularis, Tilia heterophylla, Ulmus pumila.

		вічнозелений (Buxus sempervirens), ліщина ведмежа (Corylus colurna), бундук канадський (Gymnocladus dioicus), горіх чорний (Juglans nigra), горіх грецький (Ju. regia), тюльпанне дерево (Liriodendron tulipifera), бархат амурський (Phellodendron amurense), дуб північний (Quercus borealis), верба Матсудана форма ‘Звивиста’ (Salix matsudana ‘Tortuosa’), таволга Вангутта (Spiraea vanhouttei), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis), липа різнолиста (Tilia heterophylla), в’яз низький (Ulmus pumila).	
38	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Вашковецький Heritage Park of gardening art of local importance “Vashkovetskyi”.**		
		Площа: 5,0 га. Розташування: Вижницький район, м. Вашківці. Підпорядкування: Вашковецька міська громада. Утворений 30 травня 1979 року. Парк створений довкола садиби родини вірменського купця Криштафовича найімовірніше у другій половині XIX ст.У складі насаджень збереглися широкогілочник східний (Platycladus orientalis), туя західна (Thuja occidentalis), гіркокаштан звичайний (Aesculus hippocastanum), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia), робінія клейка (R. viscosa), сніжноягідник прирічковий (Symphoricarpos rivularis), клен ясенолистий (Acer negundo), дейція шорстка (Deutzia scabra), горіх грецький (Juglans regia), пухироплідник калинолистий (Physocarpus opulifolius).	Area: 12.4 acres. Location: Vashkivtsi city, Vyzhnytsa district. Subordination: Vashkovetska urban community. It was formed on 30 May 1979. The park was created around the estate of the Armenian merchant family most likely in the second half of the nineteenth century. The plantations include Platycladus orientalis, Thuja occidentalis, Aesculus hippocastanum, Robinia pseudoacacia, R. viscosa, Symphoricarpos rivularis, Acer negundo, Deutzia scabra, Juglans regia, Physocarpus opulifolius.
39	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Вижницький Heritage Park of gardening art of local importance “Vyzhnytskyi”.**		
		Площа: 2,0 га. Розташування: м. Вижниця. Підпорядкування: Вижницька центральна районна лікарня. Утворений 30 травня 1979 року. Інтродуковна дендрофлора парку представлена видами з Північної Америки, Європи і Далекого Сходу. Серед них ялина колюча форма ‘Сиза’ (Picea pungens ‘Glauca’), псевдотсуга Мензіса (дугласія) форма ‘Сиза’ (Pseudotsuga menziesii ‘Glauca’), туя західна (Thuja occidentalis), туя складчаста (T. plicata), клен ясенолистий (Acer negundo), клен цукристий (A. saccharinum), клен цукристий форма ‘Вієрі’ (A. s. ‘Wieri’), абрикос звичайний (Armeniaca vulgaris), горіх сірий (Juglans cinerea), горіх грецький (Ju. regia), тюльпанне дерево (Liriodendron tulipifera), дикий виноград п’ятилисточковий (Parthenocissus quinquefolia), бархат амурський (Phellodendron amu-rense), садовий жасмин непахучий (Philadelphus inodorus), платан кленолистий (Platanus ×aceri-folia), робінія звичайна (Robinia pseudoacacia).	Area: 4.9 acres. Location: Vyzhnytsa city. Subordination: Vyzhnytsia Central District Hospital. The park was established on 30 May 1979. The park's introduced dendroflora is represented by species from North America, Europe and the Far East. Among them are Picea pungens ‘Glauca’, Pseudotsuga menziesii ‘Glauca’, Thuja occidentalis, T. plicata, Acer negundo, A. saccharinum, A. s. ‘Wieri’, Armeniaca vulgaris, Juglans cinerea, Ju. regia, Liriodendron tulipifera, Parthenocissus quinquefolia, Phellodendron amu-rense, Philadelphus inodorus, Platanus aceri-folia, Robinia pseudoacacia.
40	**Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення Карапчівський Heritage Park of gardening art of local importance “Karapchivskyi”.**		
		Площа: 1,25 га. Розташування: Вижницький район, с. Карапчів. Підпорядкування: Карапчівська загальноосвітня школа I–III ступенів. Утворений 10 червня 2004 року. Парк заснований у кінці XIX ст. Тут зростає 24 види дерев і кущів. Має пізнавально-естетичне значення.	Area: 3.1 acres. Location: Karpachiv village, Vyzhnytsa district. Subordination: Karapchivska secondary school of I-III levels. It was established on 10 June 2004. The park was founded in the late 19th century. 24 species of trees and bushes grow here. It has educational and aesthetic value.

Таблиця А.8.

Заповідні урочища

№	Назва / Name	Характеристика	Characteristics
1	**Заповідне урочище «Буковий праліс»** **Protected tract "Beech forest".**		
		Площа: 33,0 га. Розташування: Дністровський район, Рухотинське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси Сокирянське ЛГ». Утворення: 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Східний ареал бучини»); 30 травня 1979 року № 198 (заповідне урочище «Буковий праліс»). Охороняється віковий буковий праліс на східній межі ареалу бука лісового (*Fagus sylvatica*). Тут наявні бучини підмаренникова (*Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati)),* волосистоосокова (*F. caricosum (pilosae*)) і рідкотравна (*F. nudum*) та дубова бучина підмаренникова (*Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati*)). Наукове значення цих фітоценозів полягає у використанні їх як своєрідних полігонів для спостереження за особливостями взаємодії бука лісового і дуба звичайного (*Quercus robur*), а лісівниче – у використанні як еталонів при реконструкції похідних лісових угруповань у цьому регіоні. З рослин, занесених до Червоної книги України, в заповідному урочищі виявлені лілія лісова (*Lilium martagon*), булатка довголиста (*Cephalanthera longifolia*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*) і гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*). «Червонокнижна» фауна тут представлена жуком-оленем (*Lucanus cervus*), сатурнією рудою (*Aglia tau*), жабою прудкою (*Rana dalmatina*).	Area: 33.0 ha. Location: Dniester district, Ruhotyn forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Sokyryanske Forestry". Formation: 29 December 1972 (botanical nature monument "Eastern range of beech"); 30 May 1979, No. 198 (protected tract "Beech virgin forest"). The protected area is a Fagus sylvatica on the eastern border of the forest beech range. Here, there are Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati), F. caricosum (pilosae) and F. nudum beech, and Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati). The scientific significance of these phytocoenoses lies in their use as a kind of testing grounds for observing the peculiarities of interaction between forest beech and Quercus robur, and the forestry significance lies in their use as standards for reconstructing derivative forest communities in this region. Among the plants listed in the Red Data Book of Ukraine, the protected tract contains Lilium martagon, Cephalanthera longifolia, Epipactis helleborine, and Neottia nidus-avis. Fauna from the Red Book of Ukraine here is represented by Lucanus cervus, Aglia tau, and Rana dalmatina.
2	**Заповідне урочище «Бучок».** **Protected tract "Buchok"**.		
		Площа: 25,8 га. Розташування: Дністровський район, Рухотинське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Сокирянське ЛГ». Утворення: 14 серпня 1961 року (пам'ятка природи); 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Буковий ліс»); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Бучок»). Охороняються високопродуктивні букові насадження віком понад 100 років. Розташоване у придністровській частині Хотинської височини на східній межі суцільного ареалу бука лісового (*Fagus sylvatica*). Пануючими тут є угруповання грабової бучини підмаренникової (*Caprineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati))*, у складі якої наявні занесені до Червоної книги України коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis)* і любка дволиста (*Platanthera bifolia*). З «червонокнижних» тварин у межах заповідного урочища виявлені сатурнія руда (*Aglia tau*) і жаба прудка (*Rana dalmatina)*.	Area: 25.8 ha. Location: Dniester district, Ruhota Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine", Sokyryanske Forestry Branch. Formation: 14 August 1961 (natural monument); 29 December 1972 (botanical natural monument "Beech Forest"); 30 May 1979 (protected tract "Buchok"). Highly productive beech plantations over 100 years old are protected. It is located in the Transnistrian part of the Khotyn Upland on the eastern border of the continuous range of Fagus sylvatica. The dominant community here is Caprineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati), which includes the Red Book of Ukraine-listed Epipactis helleborine, Neottia nidus-avis, and Platanthera bifolia. Among the animals from the Red Book of Ukraine Aglia tau and Rana dalmatina were found within the protected tract.
3	**Заповідне урочище «Ділянка пралісу».** **Protected tract "Primeval forest area".**		
		Площа: 10,0 га. Розташування: Дністровський район, Рухотинське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси Ураїни» Філія «Сокирянське ЛГ». Утворення: 14 серпня 1961 року (пам'ятка природи «Старий дубовий ліс»); 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Дубово-буковий праліс» (зміна назви)); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Ділянка пралісу»). Охороняється дубово-буковий праліс віком понад 200 років. На території заповідного масиву переважають угруповання субформацій дубово-	Area: 10.0 ha. Location: Dniester district, Ruhotyn forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Sokyryanske Forestry". Formation: 14 August 1961 (natural monument "Old Oak Forest"); 29 December 1972 (botanical natural monument "Oak-Beech Primeval Forest" (change of name); 30 May 1979 (protected tract "Primeval Forest Area"). The oak and beech virgin forest over 200 years old is protected. On the territory of the protected area, the communities of subformations of Querceto (roboris)-Fagetum

		букових (*Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae))* і дубових (*Quercetum (roboris))* лісів. Перша з них представлена асоціацією дубової бучини рідкотравної (*Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) nudum),* а друга – діброви підмаренникової (*Quercetum (roboris) galiosum (odorati)).* Це заповідне урочище розташоване в межах Хотинської височини на східній межі поширення бука лісового (*Fagus sylvatica*). З видів рослин, занесених до Червоної книги України, для його території відомі беладонна звичайна *(Atropa belladonna),* клокичка перista *(Staphylea pinnata),* булатка довголиста (*Cephalanthera longifolia),* коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine)* і гніздівка звичайна *(Neottia nidus-avis).* З «червонокнижних» тварин тут встановлене перебування жука-оленя (*Lucanus cervus*), сатурнії рудої (*Aglia tau*) й жаби прудкої (*Rana dalmatina*).	(sylvaticae) and Quercetum (roboris) forests prevail. The first of these is represented by the association of Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) nudum, and the second - Quercetum (roboris) galiosum (odorati). This protected tract is located within the Khotyn Upland on the eastern border of the Fagus sylvatica distribution. Among the plant species listed in the Red Book of Ukraine Atropa belladonna, Staphylea pinnata, Cephalanthera longifolia, Epipactis helleborine, and Neottia nidus-avis are known for their territory. Among the animals from the Red Book of Ukraine is determined the presence of Lucanus cervus, Aglia tau, and Rana dalmatina has been established
4	**Заповідне урочище «Дубовий праліс».** **Protected tract "Dubovyi Pralis".**		
		Площа: 13,0 га. Розташування: Дністровський район, Рухотинське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Сокирянське ЛГ». Утворення: 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Букова діброва»); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Дубовий праліс»). Охороняється буково-дубовий праліс віком понад 200 років. Тут наявні угруповання букової діброви волосистоосокової (*Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) caricosum (pilosae)),* дібров підмаренникової *(Quercetum (roboris) galiosum (odorati))* і зеленчукової (*Quercetum galeobdolosum (lutei))* та бучини рідкотравної (*Fagetum (sylvaticae) nudum*). Має наукове значення для вивчення динаміки розвитку буково-дубових фітоценозів на східній межі ареалу бука лісового (*Fagus sylvatica*). Більшість видів рослин, які беруть участь у формуванні цих угруповань, спільні для них. Характерна риса, за якою вони відрізняються від подільських бучин і дібров, постійна участь гірських видів букових лісів – явора (*Acer pseudoplatanus*), шавлії клейкої (*Salvia glutinosa)* і навіть такого рідкісного бореального виду, як баранець звичайний (*Huperzia selago*). З рослин, занесених до Червоної книги України в межах цього заповідного масиву ще виявлені коручка чемерникоподібна *(Epipactis helleborine)*, гніздівка звичайна *(Neottia nidus-avis),* любка дволиста (*Platanthera bifolia)*, беладонна звичайна *(Atropa belladonna).* «Червонокнижна» фауна тут представлена жуком-оленем (*Lucanus cervus*), сатурнією рудою (*Aglia tau*) і жабою прудкою (*Rana dalmatina*).	Area: 13.0 ha. Location: Dniester district, Ruhota Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine", Sokyryanske Forestry Branch. Formation: 29 December 1972 (botanical natural monument "Beech grove"); 30 May 1979 (protected tract "Oak virgin forest"). The beech and oak virgin forest, which is more than 200 years old, is protected. There are communities of beech oak woodland with Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) caricosum (pilosae), Quercetum (roboris) galiosum (odorati) and Quercetum galeobdolosum (lutei), and Fagetum (sylvaticae) nudum. It is of scientific importance for studying the dynamics of beech-oak phytocoenoses on the eastern border of the range of Fagus sylvatica. Most of the plant species involved in the formation of these communities are common to them. A characteristic feature that distinguishes them from Podillia beech forests and oak woods is the constant presence of mountain beech forest species such as Acer pseudoplatanus, Salvia glutinosa and even such a rare boreal species as Huperzia selago. Among the plants listed in the Red Data Book of Ukraine, the following have been found within this protected area: Epipactis helleborine, Neottia nidus-avis, Platanthera bifolia, Atropa belladonna. "The Red Data Book fauna is represented by Lucanus cervus, Aglia tau, and Rana dalmatina.
5	**Заповідне урочище «Реліктова бучина».** **Protected tract "Religious Buchyna".**		
		Площа: 60,0 га. Розташування: Дністровський район, Рухотинське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Сокирянське ЛГ». Утворення: 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Східний ареал бучин»); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Реліктова бучина»). Забезпечена охорона одного з найбільш східних осередків букових лісів. Це корінний деревостан бука лісового (*Fagus sylvatica*) на межі ареалу, де обов'язковим його супутником є дуб звичайний (*Quercus robur*), який поступово займає домінуюче становище у придністерській частині Хотинської височини. Вік – понад 100 років. Це типова бучина мертвопокривна (*Fagetum (sylvaticae)-nudum*), у складі якої з	Area: 60.0 ha. Location: Dniester district, Ruhota forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine", Sokyryanske Forestry Branch. Formation: 29 December 1972 (botanical natural monument "Eastern Buchynia Range"); 30 May 1979 (protected tract "Religious Buchynia"). One of the easternmost beech forests has been protected. This is a native stand of Fagus sylvatica at the edge of its range, where its obligatory companion is Quercus robur, which is gradually taking over the dominant position in the Transnistrian part of the Khotyn Upland. It is over 100 years old. This is Fagetum (sylvaticae)-nudum, which includes Cephalanthera longifolia, Epipactis helleborine, E. purpurata, Neottia nidus-avis, and Platanthera bifolia.

		«червонокнижних» видів рослин трапляються булатка довголиста (*Cephalanthera longifolia*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), коручка пурпурова (*E. purpurata*), гніздівка звичайна *(Neottia nidus-avis)* і любка дволиста (*Platanthera bifolia*). Раритетні тварини тут представлені жуком-оленем *(Lucanus cervus)*, сатурнією рудою (*Aglia tau*), а також жабою прудкою (*Rana dalmatina*) і вуханем бурим (*Plecotus auritus*).	Rare animals are represented here by the Lucanus cervus, Aglia tau, as well as the Rana dalmatina and Plecotus auritus.
6	**Заповідне урочище «Берда».** **Protected tract "Berda".**		
		Площа: 15,0 га. Розташування: Чернівецький район, Чорнівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецький ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється типове для регіону вікове букове насадження з наявністю рідкісних видів рослин та угруповань. Заповідне урочище розташоване біля вершини г. Берда (515,7 м н. р. м.), яка є найвищою точкою Хотинської височини. Домінуюче становище тут займає бучина переліскова (*Fagetum (sylvaticae*) *mercurialidosum (perenne)).* Трапляються також угруповання бучин зеленчукової (*F. galeobdolosum (lutei))* і лунарієвої (*F. lunariosum (redivivae)).* Особлива цінність цього заповідного об'єкта – це наявність на його території фрагментів бучин з домінуванням у трав'яному покриві занесеного до Червоної книги України реліктового виду місячниці оживаючої (*Lunaria rediviva*). Такі угруповання відносно часто трапляються в буковинському секторі Скибових Карпат, а в інших місцях Чернівецької області вони дуже рідкісні. З «червонокнижних» виявлені також підсніжник білосніжний (*Galanthus nivalis),* шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus*), любка дволиста (*Platanthera bifolia*), беладонна звичайна (*Atropa belladonna*), клокичка периста (*Staphylea pinnata*). Раритетна фауна представлена майже 10 видами. Серед них тут і на прилеглих ділянках встановлене перебування вусача мускусного (*Aromia moschata*), махаона (*Papilio machaon*), мнемозини (*Parnassius mnemosyne*), сатурнії рудої (*Aglia tau*), ксилокопи звичайної (*Xylocopa valga*), жаби прудкої (*Rana dalmatina*), голуба-синяка (*Columba oenas*). Раніше в районі г. Берда були виявлені полоз ескулапів (*Zamenis longissimus*) і шуліка рудий (*Milvus milvus*)	Area: 15.0 ha. Location: Chernivtsi district, Chernivtsi Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. The reserve protects an age-old beech plantation typical for the region with the presence of rare plant species and communities. The protected tract is located near the top of Mt. Berda (515.7 m), which is the highest point of the Khotyn Upland. The dominant vegetation here is the Fagetum (sylvaticae) mercurialidosum (perenne). There are also communities of F. galeobdolosum (lutei) and F. lunariosum (redivivae). The special value of this protected area is the presence on its territory of fragments of buchina with the dominance of the relict species of Lunaria rediviva, listed in the Red Book of Ukraine. Such communities are relatively common in the Bukovyna sector of the Skibovi Carpathians, while they are very rare in other parts of Chernivtsi Oblast. Among the Red Book species Galanthus nivalis, Crocus heuffelianus, Platanthera bifolia, Atropa belladonna, and Staphylea pinnata were also found. The rare fauna is represented by almost 10 species. Among them, here and in the adjacent areas, the presence of Aromia moschata, Papilio machaon, Parnassius mnemosyne, Aglia tau, Xylocopa valga, Rana dalmatina, and Columba oenas has been established. Earlier in the area of Berda Zamenis longissimus and Milvus milvus were found.
7	**Заповідне урочище «Деревниця».** **The protected tract "Derevnytsia".**		
		Площа: 98,0 га. Розташування: Чернівецький район, Кіцманське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Заповідне урочище являє собою глибокий яр, врізаний у високий правий схил долини р. Дністер, зі стрімкими урвищами в місцях виходів корінних порід у вигляді скелястих виступів різної величини та кам'яних нагромаджень. Тут наявне джерело зі слабомінералізованою водою досить великого дебіту. У рослинності переважають штучні деревостани з сосни звичайної (*Pinus sylvestris*) і робінії звичайної (*Robinia pseudoacacia*) середнього віку. Практично корінні грабово-дубові *(Carpineto (betuli)-Quercetum (roboris))* й умовно корінні дубово-грабові *(Querceto (roboris)-Carpinetum (betuli))* угруповання займають близько третини території заповідного урочища. Середній вік насаджень сягає близько 50 років, максимальний – не перевищує 100 років. У складі деревного ярусу не рідко трапляються	Area: 98.0 ha. Location: Chernivtsi district, Kitsman forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. The protected tract is a deep ravine cut into the high right slope of the Dniester River valley, with cliffs in places of outcrops of bedrock in the form of rocky ledges of various sizes and stone piles. There is a spring with slightly mineralized water of a fairly high flow rate. The vegetation is dominated by artificial stands of Pinus sylvestris and Robinia pseudoacacia. Practically Carpinetum (betuli)-Quercetum (roboris) and Querceto (roboris)-Carpinetum (betuli) communities occupy about one third of the territory of the protected tract. The average age of the plantations is about 50 years, and the maximum age does not exceed 100 years. The tree layer often includesAcer platanoides) and A. pseudoplatanus. The undergrowth is formed by plants typical for the Dniester oak forests: Viburnum lantana, Euonymus verrucosa, Crataegus sp., Corylus avellana

		клен гостролистий (*Acer platanoides*) і явір (*A. pseudoplatanus*). Підлісок формують типові для придністерських дібров рослини: калина цілолиста (*Viburnum lantana*), бруслина бородавчаста (*Euonymus verrucosa*), різні види глоду (*Crataegus sp.),* ліщина звичайна (*Corylus avellana*) й інші. У складі деревостанів з переважанням дуба звичайного (*Quercus robur*) виявлені й раритетні представники: чемерник червонуватий (*Helleborus purpurascens*) (у значній кількості), клокичка перista (*Staphylea pinnata*), підсніжник білосніжний (*Galanthus nivalis*), лілія лісова (*Lilium martagon*) і булатка великоквіткова (*Cephalanthera damasonium*). Фауна в межах заповідного урочища та на прилеглих територіях досить багата й різноманітна. Тут встановлене перебування не менше 20 видів тварин з Червоної книги України: вусач мускусний (*Aromia moschata*), махаон (*Papilio machaon*), подалірій (*Iphiclides podalirius)*, люцина (*Hamearis lucina),* сатурнія грушева (*Saturnia pyri*), стрічкарка орденська малинова (*Catocala sponsa*), ксилокопа звичайна (*Xylocopa valga*), мідянка (*Coronella austriaca*), лелека чорний (*Ciconia nigra*), лунь польовий (*Circus cyaneus*), пугач (*Bubo bubo)*, сорокопуд сірий *(Lanius excubitor)*, сліпак білозубий *(Nannospalax leucodon)* та інші.	and others. In the composition of the stands dominated by Quercus robur, rare representatives were also found: Helleborus purpurascens (in significant numbers), Staphylea pinnata, Galanthus nivalis, Lilium martagon and Cephalanthera damasonium. The fauna within the protected tract and in the adjacent territories is quite rich and diverse. At least 20 species of animals from the Red Book of Ukraine have been recorded here: Aromia moschata, Papilio machaon, Iphiclides podalirius, Hamearis lucina, Saturnia pyri, Catocala sponsa, Xylocopa valga, Coronella austriaca, Ciconia nigra, Circus cyaneus, Bubo bubo, Lanius excubitor, Nannospalax leucodon and others.
8	**Заповідне урочище «Ділянка рідкісних рослин».** **Protected tract "Rare plant site".**		
		Площа: 10,0 га. Розташування: Чернівецький район, Чорнівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється грабовий ліс за участю рідкісних видів рослин. Ця ділянка вкрита похідним грабовим деревостаном з участю дуба звичайного (*Quercus robur*) віком понад 60 років. Тут наявні асоціації грабняків волосистоосокового (*Carpinetum (betuli) caricosum (pilosae))* і плющевого (*C. hederosum (helicis)).* Заповідне урочище розташоване на правому березі р. Гуків і приурочене до умов складного розсіченого рельєфу з багатим і різноманітним трав'яним покривом, у складі якого ростуть занесені до Червоної книги України баранець звичайний (*Huperzia selago*), беладонна звичайна (*Atropa belladonna*), шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus*), булатка великоквіткова (*Cephalanthera damasonium*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), коручка пурпурова *(E. purpurata*) і любка дволиста (*Platanthera bifolia*). Зустрічаються веснівка дволиста (*Maianthemum bifolium*), квасениця звичайна (*Oxalis acetosella*), плаун булавовидний (*Lycopodium clavatum*), багатоніжка звичайна (*Polypodium vulgare*) і голокучник дубовий (*Gymnocarpium dryopteris*). З «червонокнижних» тварин тут встановлене перебування красуні-діви (*Calopteryx virgo*), вусача мускусного (*Aromia moschata*), махаона (*Papilio machaon*), ведмедиці-господині (*Callimorpha dominula*) і жаби прудкої (*Rana dalmatina*). Всі вони виявлені переважно серед прибережних ділянок р. Гуків. Територія заповідного об'єкта має витягнуту конфігурацію, у зв'язку з чим є вразливою для різних видів антропогенного впливу.	Area: 10.0 ha. Location: Chernivtsi district, Chernivtsi Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. The hornbeam forest with rare plant species is protected. This area is covered with a derivative hornbeam stand with the participation of Quercus robur over 60 years old. There are associations of Carpinetum (betuli) caricosum (pilosae) andC. hederosum (helicis). The protected tract is located on the right bank of the river Gukiv. It is located on the right bank of the Hukiv River and is confined to the conditions of a complex dissected relief with a rich and diverse grass cover, which includes the Red Book of Ukraine listed Huperzia selago common Atropa belladonna, Crocus heuffelianus, Cephalanthera damasonium, Epipactis helleborine, E. Purpurata, and Platanthera bifolia. There are also Maianthemum bifolium, Oxalis acetosella, Lycopodium clavatum, Polypodium vulgare and Gymnocarpium dryopteris. Among the fauna from the Red Book of Ukraine, the presence of the Calopteryx virgo, Aromia moschata, Papilio machaon, Callimorpha dominula, and Rana dalmatina has been established. All of them are found mainly among the coastal areas of the Gukiv River. The protected area has an elongated configuration and is therefore vulnerable to various types of anthropogenic impact
9	**Заповідне урочище «Коцюба».** **Protected tract "Kotsyuba".**		
		Площа: 20,0 га. Розташування: Чернівецький район, Чорнівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення. 30	Area: 20.0 ha. Location: Chernivtsi district, Chernivtsi Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation. 30

		травня 1979 року. Забезпечена охорона букових деревостанів пралісового характеру. Заповідне урочище розташоване на південно-західних схилах г. Коцюба в межах Хотинської височини. На його території переважають букові ліси з домішкою дуба звичайного (*Quercus robur*), які представлені угрупованнями бучин підмаренникових (*Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati))* і яглицевих *(F. aegopodiosum (podagrariae)).* Флористичний склад цих угруповань характеризується типовим для таких лісів комплексом видів, серед яких виявлені занесені до Червоної книги України шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), любка дволиста (*Platanthera bifolia*) і беладонна звичайна (*Atropa belladonna*). З раритетних тварин у заповідному урочищі та на прилеглих ділянках відомі знахідки поодиноких особин жука-оленя (*Lucanus cervus*) і жаби прудкої (*Rana dalmatina*).	May 1979. Protection of virgin beech stands is ensured. The protected tract is located on the southwestern slopes of Mt. Kotsiuba within the Khotyn Upland. Its territory is dominated by beech forests with an admixture of Quercus robur, which are represented by communities of Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati), and F. aegopodiosum (podagrariae). The floristic composition of these communities is characterized by a complex of species typical for such forests, including Crocus heuffelianus, Epipactis helleborine, Platanthera bifolia, and Atropa belladonna, which are listed in the Red Book of Ukraine. Among the rare animals in the protected tract and in the adjacent areas, there are single individuals of Lucanus cervus and Rana dalmatina.
10	**Заповідне урочище «Луківка».** **The protected tract "Lukivka".**		
		Площа: 15,0 га. Розташування: Чернівецький район, Чорнівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється ділянка букового лісу з наявністю рідкісних видів та угруповань. Особливу цінність заповідне урочище має у зв'язку з тим, що тут виявлене угруповання, занесене до Зеленої книги України, – бучина барвінкова *(Fagetum (sylvaticae) vincosum (minoris))*, де у травостої домінує реліктовий вид барвінок малий (*Vinca minor*). Ліси такого типу трапляються лише на Хотинській височині та в Передкарпатті. До нижніх частин схилів і умов помірного зволоження на території заповідного урочища приурочені ценози бучини безщитникової (*Fagetum (sylvaticae) athyriosum (filix-feminae)).* В її складі зростає низка бореальних видів, серед яких голокучник дубовий (*Gymnocarpium dryopteris*), веснівка дволиста (*Maianthemum bifolium*), квасениця звичайна (*Oxalis acetosella)*, грушанка круглолиста (*Pyrola rotundifolia*), баранець звичайний (*Huperzia selago*). З рослин, занесених до Червоної книги України, крім баранця звичайного, трапляються беладонна звичайна (*Atropa belladonna*), булатка довголиста (*Cephalanthera longifolia*), булатка великоквіткова (*C. damasonium*), коручка пурпурова (*Epipactis purpurata*), гніздівказвичайна (*Neottia nidus-avis*) і любка дволиста (*Platanthera bifolia*). «Червонокнижна» фауна тут представлена буквально кількома видами: жук-самітник (*Osmoderma barnabita*), сатурнія руда (*Aglia tau*), жаба прудка (*Rana dalmatina*) та деякі інші.	Area: 15.0 ha. Location: Chernivtsi district, Chernivtsi Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. The protected area is a beech forest with the presence of rare species and communities. The protected tract is of particular value because it contains a community listed in the Green Book of Ukraine - Fagetum (sylvaticae) vincosum (minoris), where the relict species of Vinca minor dominates the herbage. Forests of this type are found only on the Khotyn Upland and in the Predkarpattia region. The lower parts of the slopes and moderate moisture conditions on the territory of the protected tract are occupied by cenotes of Fagetum (sylvaticae) athyriosum (filix-feminae). It is home to several boreal species, including Gymnocarpium dryopteris, Maianthemum bifolium, Oxalis acetosella, Pyrola rotundifolia, and Huperzia selago. Plants listed in the Red Book of Ukraine, in addition to common lamb's-ear, include Atropa belladonna, Cephalanthera longifolia, C. damasonium, Epipactis purpurata, Neottia nidus-avis, and Platanthera bifolia. The Red Book fauna is represented by just a few species: Osmoderma barnabita, Aglia tau, Rana dalmatina and some others.
11	**Заповідне урочище «Мартинівське».** **Protected tract "Martynivske".**		
		Площа: 26,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці с. Чорний Потік. Підпорядкування: Юрковецька громада. Утворення: 29 грудня 1972 року № 473 (ботанічна пам'ятка природи «Мартинівська», площа 35,0 га); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Мартинівське», площу зменшено до 26,0 га). Охороняються степові та лучно-степові фітоценози за участю рідкісних видів рослин. Заповідна ділянка розташована на стрімкому правому схилі долини р. Чорний Потік (правої притоки Дністра) зі скельними відслоненнями гіпсів. У гіпсах виявлені цікаві карстові печери, біля підніжжя –	Area: 26.0 ha. Location: Chernivtsi district, outskirts of Chornyi Potik village. Subordination: Yurkovets community. Formation: 29 December 1972, No. 473 (Martynivska Botanical Nature Monument, area 35.0 ha); 30 May 1979 (Martynivske Reserve, area reduced to 26.0 ha). The steppe and meadow-steppe phytocoenoses with rare plant species are protected. The protected area is located on the steep right slope of the Chornyi Potik River valley (the right tributary of the Dniester) with rocky gypsum outcrops. Interesting karst caves have been discovered in the gypsum, and karst water springs have been found at the foot. On the

		джерела карстових вод. На території заповідного об'єкта домінуюче становище займають угруповання формації костриці валіської (*Festuceta valesiacae*), зрідка на крутосхилах трапляються ценози формації чебрецю подільського (*Thymeta podolici*). У флористичному складі цих угруповань налічується близько 50 видів, але переважають лучно-степові та степові елементи. З них до Червоної книги України занесені ковила волосиста (*Stipa capillata*), ковила пірчаста (*S. pennata*), лещиця дністровська (*Gypsophila thyraica*), зіновать біла (*Chamaecytisus albus*), горицвіт весняний (*Adonis vernalis*), сон великий (*Pulsatilla grandis*), сон розкритий (*P. patens*) і сон лучний (*P. pratensis*), а до регіонально рідкісних належать анемона лісова (*Anemone sylvestris*), айстра степова (*Aster amellus*), юринея вапнякова (*Jurinea calcarea*), віхалка гілляста (*Anthericum ramosum*), гіацинтик блідий (*Hyacinthella leucophaea),* леопольдія чубкувата (*Leopoldia comosa*) і півники угорські (*Iris hungarica*). «Червонокнижних» і регіонально рідкісних тварин виявлено майже 20 видів. Серед них дозорець –імператор (*Anax imperator),* вусач мускусний (*Aromia moschata*), махаон (*Papilio machaon*), подалірій (*Iphiclides podalirius*), ксилокопа звичайна (*Xylocopa valga*), сорокопуд сірий (*Lanius excubitor)*, сліпак білозубий (*Nannospalax leucodon*).	territory of the protected area, the communities of Festuceta valesiacae formation dominate, and occasionally on steep slopes, there are cenoses of Thymeta podolici formation. The floristic composition of these communities includes about 50 species, but meadow-steppe and steppe elements predominate. Among them, the Red Book of Ukraine includes Stipa capillata, S. pennata, Gypsophila thyraica, Chamaecytisus albus, Adonis vernalis, Pulsatilla grandis, P. Patens, and P. pratensis, and regionally rare species include Anemone sylvestris, Aster amellus, Jurinea calcarea, Anthericum ramosum, Hyacinthella leucophaea, Leopoldia comosa, and Iris hungarica. Almost 20 species from the Red Book of Ukraine and regionally rare animals were found. Among them are Anax imperator, Aromia moschata, Papilio machaon, Iphiclides podalirius, Xylocopa valga, Lanius excubitor, and Nannospalax leucodon
12	**Заповідне урочище «Рукав».** **Protected tract "Rukav".**		
		Площа: 30,0 га. Розташування: Чернівецький район, Чорнівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецький ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється типова для регіону вікова бучина за участю у флористичному складі раритетних видів. Заповідне урочище розташоване на схилі північної експозиції стрімкістю 8–10°. Найпоширенішою в його межах є бучина волосистоосокова (*Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae))*. Тут також представлені угруповання бучин підмаренникової (*F. galiosum (odorati))* і безщитникової *(F. athyriosum (filix-feminae)),* а також букової діброви плющевої (*Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) hederosum (helicis)).* З деревних видів на території урочища поодиноко трапляються дуб скельний (*Quercus petraea*), явір (*Acer pseudoplatanus*), черешня (*Cerasus avium*) і граб звичайний (*Carpinus betulus*) – постійні супутники бука лісового (*Fagus sylvatica)*. Загалом властиві бучини карпатського типу з багатим флористичним складом, у якому представлені (під'ялинник звичайний (*Monotropa hypopitys*), веснівка дволиста (*Maianthemum bifolium*), квасениця звичайна (*Oxalis acetosella*), щитник австрійський (*Dryopteris dilatata*)) елементи. З числа занесених до Червоної книги України рослин - цибуля ведмежа (*Allium ursinum*), булатка великоквіткова (*Cephalanthera damasonium*), булатка довголиста (*C. longifolia)*, булатка червона (*C. rubra*), коручка пурпурова (*Epipactis purpurata*), любка дволиста (*Platanthera bifolia*) і беладонна звичайна (*Atropa belladonna*). «Червонокнижна» фауна представлена як мінімум 5 видами: жук-самітник (*Osmoderma barnabita*), сатурнія руда (*Aglia tau*), жаба прудка (*Rana dalmatina),* мідянка (*Coronella austriaca*) і сова довгохвоста (*Strix uralensis)*.	Area: 30.0 ha. Location: Chernivtsi district, Chernivtsi Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. The reserve protects a typical for the region old-growth beech forest with rare species in its floristic composition. The protected tract is located on a northern exposure slope with a steepness of 8-10°. The most widespread species within its boundaries is Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae). There are also communities of F. galiosum (odorati) and shieldless beech (F. athyriosum (filix-feminae), as well as Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) hederosum (helicis). Among the tree species on the territory of the tract Quercus petraea, Acer pseudoplatanus, Cerasus avium, and Carpinus betulus are rarely found - constant companions of Fagus sylvatica. In general, the Carpathian beech forests are characterized by a rich floral composition, which includes elements such as Monotropa hypopitys, Maianthemum bifolium, Oxalis acetosella, and Dryopteris dilatata. Plants listed in the Red Book of Ukraine include Allium ursinum, Cephalanthera damasonium, C. longifolia, C. rubra, Epipactis purpurata, Platanthera bifolia, and Atropa belladonna. The Red Data Book fauna is represented by at least 5 species: Osmoderma barnabita, Aglia tau, Rana dalmatina, Coronella austriaca, and Strix uralensis.

13	**Заповідне урочище «Хрещатицько-Звенячинське».** **The Khreshchatyk-Zvenyachynske protected tract**		
		Площа: 25,0 га. Розташування: Чернівецький район, околиці сіл Звенячин і Хрещатик. Підпорядкування: Кадубовецька рада. Утворення: 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи, площа 20,0 га); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Хрещатинсько-Звенячинське», площу збільшено до 25,0 га (за рахунок приєднання геологічної пам'ятки природи «Звенячинська стінка»)). Забезпечені охороною унікальні відслонення девонських пісковиків, силурійських сланців (еталонний розріз) та вапняків неогену на стрімких схилах р. Дністер, багатих фауною безхребетних і раритетними видами рослин. У складі рослинності заповідного урочища домінуюче становище займають рідкісні реліктові угруповання середньоєвропейського гірського виду сеслерії Хейфлера (*Seslerieta heufleranae*), які занесені до Зеленої книги України. Тут фрагментарно трапляються угруповання формацій костриці валіської (*Festuceta valesiacae),* бородача звичайного (*Botriochloeta ischaemi*), самосилу гайового *(Teucrieta chamaedrytis)*. До числа рідкісних належать також угруповання ковили волосистої (*Stipeta capillatae*), які представлені на незначних за площею ділянках. З раритетних видів рослин на території заповідного урочища трапляються лещиця дністровська (*Gypsophila thyraica*), зіновать біла (*Chamaecytisus albus*), ясенець білий (*Dictamnus albus*), юринея вапнякова (*Jurinea calcarea*), тонконіг різнобарвний (*Poa versicolor*), ковила волосиста (*Stipa capillata*), горицвіт весняний (*Adonis vernalis*), леопольдія чубкувата (*Leopoldia comosa*), гіацинтик блідий (*Hyacinthella leucophaea*), перлівка трансільванська (*Melica transsilvanica*) і сеслерія Хефлерова (*Sesleria heufleriana*). Із тварин, занесених до Червоної книги України, тут виявлені вусач мускусний (*Aromia moschata),* махаон (*Papilio machaon*), подалірій (*Iphiclides podalirius*), люцина (*Hamearis lucina*), ксилокопазвичайна (*Xylocopa valga*), сорокопуд сірий (*Lanius excubitor*) та деякі інші.	Area: 25.0 ha. Location: Chernivtsi rayon, outskirts of Zvenyachyn and Khreshchatyk villages. Subordination: Kadubovets council. Formation: 29 December 1972 (botanical natural monument, area 20.0 ha); 30 May 1979 (Khreshchatyk-Zvenyachynskyi reserve tract, area increased to 25.0 ha (due to the accession of the Zvenyachynska wall geological natural monument)). Unique outcrops of Devonian sandstones, Silurian shales (reference section), and Neogene limestones on the steep slopes of the Dniester River, rich in invertebrate fauna and rare plant species, are protected. The vegetation of the protected tract is dominated by rare relict communities of the Central European mountain species Seslerieta heufleranae, which is listed in the Green Book of Ukraine. Here, there are fragmentary communities of the formations of Festuceta valesiacae, Botriochloeta ischaemi, and Teucrieta chamaedrytis. Among the rare ones are also communities of Stipeta capillatae, which are represented in small areas. Among the rare plant species on the territory of the protected tract are Gypsophila thyraica, Chamaecytisus albus, Dictamnus albus, Jurinea calcarea, and Poa versicolor, Stipa capillata, Adonis vernalis, Leopoldia comosa, Hyacinthella leucophaea, Transylvanian pearlwort, Melica transsilvanica and Sesleria heufleriana. Among the animals listed in the Red Book of Ukraine Aromia moschata, Papilio machaon, Iphiclides podalirius, Hamearis lucina, xylocopa valga, Lanius excubitor and some others were found here.
14	**Заповідне урочище «Буковий праліс».** **Protected tract "Beech forest (Fagus sylvatica)".**		
		Площа: 27,0 га. Розташування: Чернівецький район, Ревнянське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється ділянка корінного букового пралісу за участю дуба звичайного (Quercus robur). Насадження має еталонне значення як залишки корінних для цього регіону широколистяних пралісів. У його складі переважає бук лісовий (*Fagus sylvatica*), а дуб звичайний трапляється як домішка. Середній вік – 140–160 років. Тут зустрічаються окремі дерева дуба віком близько 300 років. Серед підросту переважають бук лісовий і граб звичайний (*Carpinus betulus*). Домінантом трав'яного покриву є осока волосиста (*Carex pilosa*). Заповідна ділянка представлена угрупованнями дубової бучини волосистоосокової (*Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae))* та рідкотравної *(Q.-F. nudum)*. З видів рослин, занесених до Червоної книги України виявлені шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus*), булатка довголиста (*Cephalanthera longifolia*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), коручка пурпурова (*E. purpurata*), а також гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*). З «червонокнижних» тварин тут	Area: 27.0 ha. Location: Chernivtsi district, Revnianske Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. The site is a protected area of native beech virgin forest with the participation of Quercus robur. The plantation has a reference value as the remnants of the broadleaf virgin forests indigenous to this region. It is dominated by Fagus sylvatica, and common oak is an admixture. The average age is 140-160 years. Some oak trees are about 300 years old. The undergrowth is dominated by Fagus sylvatica and Carpinus betulus. The dominant herbaceous cover is Carex pilosa. The protected area is represented by the communities of Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae) and Q.-F. nudum. Among the plant species listed in the Red Book of Ukraine, we found Crocus heuffelianus, Cephalanthera longifolia, Epipactis helleborine, E. purpurata, and Neottia nidus-avis. Among the Red Book animals Lucanus cervus, Aglia tau, Callimorpha dominula, Rana dalmatina, and Ciconia nigra were recorded here.

		відмічені жук-олень (*Lucanus cervus*), сатурнія руда (*Aglia tau*), ведмедиця-господиня (*Callimorpha dominula*), жаба прудка (*Rana dalmatina)*, лелека чорний (*Ciconia nigra*).	
15	**Заповідне урочище «Ринва».** **Protected tract "Rynva".**		
		Площа: 33,0 га. Розташування: Чернівецький район, Ревнянське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється вікове букове насадження за участю модрини європейської (*Larix decidua*) і сосни звичайної (*Pinus sylvestris*). Заповідне урочище розташоване на схилі північної експозиції, стрімкістю близько 10°, і в його підніжжі. Верхню частину схилу займають угруповання бучини підмаренникової (*Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati*)), нижню – волосистоосокової (*F. caricosum (pilosae*)), а підніжжя – яглицевої (*F. aegopodiosum (pilosae)*). Ця ділянка має також лісівниче значення. Тут у складі корінного букового деревостану віком 120–130 років за участю бука лісового (*Fagus sylvatica*) – дуба звичайного (*Quercus robur*), граба звичайного (*Carpinus betulus*), клена гостролистого (*Acer platanoides*) і явора (*A. pseudoplatanus*), сформовані лісокультури модрини європейської та сосни звичайної. Серед підросту переважають бук лісовий і граб звичайний. У трав'яному покриві: медунка темна (*Pulmonaria obscura*), печіночниця звичайна (*Hepatica nobilis*), підлісник європейський (*Sanicula europaea*), зеленчук жовтий (*Lamium galeobdolon)* та інші. З рослин, занесених до Червоної книги України, крім береки, також виявлені шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*) і беладонна звичайна (*Atropa belladonna*). «Червонокнижна» фауна налічує не менше 6 видів: жук-олень (*Lucanus cervus*), сатурнія руда (*Aglia tau*), ведмедиця-господиня (*Callimorpha dominula*), жаба прудка (*Rana dalmatina*), лелека чорний (*Ciconia nigra*) і вухань бурий (*Plecotus auritus).*	Area: 33.0 ha. Location: Chernivtsi district, Revnianske Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. The protected area consists of an age-old beech plantation with Larix decidua, and Pinus sylvestris. The protected tract is located on the slope of the northern exposure, with a steepness of about 10°, and at its foot. The upper part of the slope is occupied by communities of Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati), the lower part by Fagus caricosum (pilosae), and the foot by Fagus aegopodiosum (pilosae). This area is also important for forestry. Here, forest cultures of European larch and scots pine are formed as part of the native beech stand aged 120-130 years with the participation of Fagus sylvatica - Quercus robur, Carpinus betulus, Acer platanoides, and A. pseudoplatanus. The undergrowth is dominated by forest beech and common hornbeam. The herbaceous cover includes Pulmonaria obscura, Hepatica nobilis, Sanicula europaea, Lamium galeobdolon and others. In addition to birch, the plants listed in the Red Book of Ukraine include Crocus heuffelianus, Epipactis helleborine, Neottia nidus-avis, and Atropa belladonna. The Red Data Book fauna includes at least 6 species: Lucanus cervus, Aglia tau, Callimorpha dominula, Rana dalmatina, Ciconia nigra, and Plecotus auritus.
16	**Заповідне урочище «Гай красуні».** **Protected tract "Grove of Beauty".**		
		Площа: 12,0 га. Розташування: Чернівецький район, Тарнавське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецький ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється високопродуктивне вікове букове насадження практично корінного характеру за участю береки (*Sorbus torminalis*). Заповідне урочище розташоване у верхній частині схилу західної експозиції стрімкістю 5–10°, у витоках р. Тарнавка. Більшу його частину займають угруповання формації букових лісів, які представлені асоціаціями бучини рідкотравної *(Fagetum (sylvaticae) nudum)* і дубової бучини підмаренникової (*Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati))* з домішкою береки. Незначну ділянку (близько 0,5 га) займає букова діброва підмаренникова (*Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) galiosum (odorati)).* Насадження двоярусне; у складі першого ярусу, крім домінантів, трапляються берека, черешня (*Cerasus avium)* і клен гостролистий (*Acer platanoides*). Висота – 27–30 м. Другий ярус представлений в основному грабом звичайним (*Carpinus betulus*), відмічена тут також і берека. Його висота – 18–20 м. Підлісок виражений слабо. В трав'яному покриві з числа	Area: 12.0 ha. Location: Chernivtsi district, Tarnavske Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. A highly productive age-old beech plantation of almost indigenous character with birch (Sorbus torminalis) is protected. The protected tract is located in the upper part of the western exposure slope with a 5-10° slope, at the headwaters of the Tarnavka River. Most of it is occupied by beech forests, which are represented by associations of Fagetum (sylvaticae) nudum and Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) galiosum (odorati) with birch. A small area (about 0.5 ha) is occupied by Fageto (sylvaticae)-Quercetum (roboris) galiosum (odorati). The plantation is two-tiered; in the first tier, in addition to the dominant species, there are birch, Cerasus avium, and Acer platanoides. The height is 27-30 m. The second tier is represented mainly by the Carpinus betulus, with birch also present. Its height is 18-20 m. The undergrowth is weakly expressed. The grass cover includes the following species listed in the Red Data Book of Ukraine: Cephalanthera damasonium, Epipactis helleborine, and Neottia nidus-avis. Among the rare animals, only Morimus funereus was found.

		занесених до Червоної книги України*:* булатка великоквіткова (*Cephalanthera damasonium)*, коручка чемерникоподібна *(Epipactis helleborine)* і гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*). З раритетних тварин виявлений лише морімус темний (*Morimus funereus*).	
17	**Заповідне урочище «Гайок».** **Protected tract "Hayok".**		
		Площа: 62,0 га. Розташування: Чернівецький район, Турятське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється високопродуктивне букове насадження віком понад 100 років. Заповідна ділянка розташована у верхній і середній частинах схилу західної і північно-західної експозиції. Більша частина території зайнята угрупованнями бучини рідкотравної (*Fagetum (sylvaticae) nudum*), місцями трапляються бучини підмареннікової (*F. galiosum (odorati)),* зеленчукової (*F. galeobdolosum (lutei*)) та грабової бучини волосистоосокової (*Caprineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae)*). З рослин, занесених до Червоної книги України, виявлені булатка великоквіткова (*Cephalanthera damasonium*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*) і гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*). Раритетні тварини тут представлені красотілом пахучим (*Calosoma sycophanta*), вусачем мус-кусним (*Aromia moschata*), морімусом темним (*Morimus funereus*) та деякими іншими «червонокнижними» видами. В нижній частині і дні яру поряд з буком лісовим (*Fagus sylvatica)* ростуть дуб звичайний (*Quercus robur*), явір (*Acer pseudoplatanus*), клен гостролистий (*A. platanoides*), черешня (*Cerasus avium*) і граб звичайний (*Carpinus betulus*). Тут наявні рідкісні види - булатка червона (*Cephalanthera rubra*), зозулині черевички справжні (*Cypripedium calceolus*), коручка пурпурова (*Epipactis purpurata*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*) і любка дволиста (*Platanthera bifolia*).	Area: 62.0 ha. Location: Chernivtsi district, Turyatske Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. Highly productive beech plantation over 100 years old is protected. The protected area is located in the upper and middle parts of the slope of the western and north-western exposure. The majority of the territory is occupied by communities of Fagetum (sylvaticae) nudum, with some occurrences of F. galiosum (odorati), F. galeobdolosum (lutei), and Caprineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae). Among the plants listed in the Red Book of Ukraine, we found Cephalanthera damasonium, Epipactis helleborine, and Neottia nidus-avis. Rare animals are represented here by the Calosoma sycophanta, Aromia moschata, Morimus funereus, and some other Red Book species. In the lower part and at the bottom of the ravine, along with the Fagus sylvatica, there are Quercus robur, Acer pseudoplatanus, A. platanoides, Cerasus avium, and Carpinus betulus. Rare species are present here, such as Cephalanthera rubra, Cypripedium calceolus, Epipactis purpurata, Neottia nidus-avis, and Platanthera bifolia.
18	**Заповідне урочище «Бугаєць».** **The Bugayets protected tract.**		
		Площа: 12,0 га. Розташування: Чернівецький район, Тереблечанське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняються практично корінні високопродуктивні чорновільхові та дубові деревостани, які сформувалися в умовах надмірного зволоження. Заповідне урочище розташоване на лівому березі р. Молниця (ліва притока Сірету), нижче її витоків. Долина Молниці в її витоках заболочена, тому тут домінуюче становище займають рослинні угруповання з переважанням очерету звичайного (*Phragmites australis*). На ділянках водного плеса рясно представлені види з родів рдесник (*Potamogeton sp*.) і ряска (*Lemna sp*.). Більшу частину території заповідного урочища (7,0 га) займають угруповання асоціації чорновільшняків гадючникового (*Alnetum (glutinosae) filipendulosum (ulmariae))* і підмареннікового *(A. galiosum (aparinae))*. У його складі наявні види, характерні для подібного типу місцезростань *(осика (Populus tremula*), черемха звичайна *(Padus avium) й інші).* У підліску рясно представлені бузина чорна *(Sambucus nigra)* і бруслина європейська *(Euonymus europaea)*. На узліссях виявлені занесений до Червоної книги України пізньоцвіт осінній *(Colchicum autumnale),* а також досить рідкісна в Передкарпатті астранція велика (*Astrantia major*). Менш зволожені ділянки, вище по	Area: 12.0 ha. Location: Chernivtsi district, Tereblechanske forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. The reserve protects practically indigenous highly productive black alder and oak stands formed in conditions of excessive moisture. The protected tract is located on the left bank of the Molnytsia River (the left tributary of the Siret), below its source. The Molnytsia valley at its headwaters is swampy, so plant communities dominated by common reed (Phragmites australis) dominate here. In the areas of the water surface, species of the genera Potamogeton sp. and Lemna sp. are abundantly represented. The majority of the territory of the protected tract (7.0 ha) is occupied by the communities of the association of Alnetum (glutinosae) filipendulosum (ulmariae) and A. galiosum (aparinae). It contains species typical for this type of habitat (Populus tremula, Padus avium and others). Sambucus nigra and Euonymus europaea are abundant in the undergrowth. On the edges of the forest, we found the Colchicum autumnale, listed in the Red Book of Ukraine, as well as the Astrantia major, which is quite rare in the Carpathian region. Less humid areas, higher up the slope, are occupied by communities of Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae). It is over 100 years old. Cerasus avium is quite abundant in its composition, with less Carpinus betulus, Acer

		схилу, зайняті угрупованнями діброви яглицевої (*Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae))*. Вік – понад 100 років. У його складі досить рясно представлена черешня (*Cerasus avium*), рідше трапляються граб звичайний (*Carpinus betulus*), клен гостролистий (*Acer platanoides)* і осика. Важливими компонентами тут є такі «червонокнижні» рослини, як лілія лісова (*Lilium martagon*), булатка довголиста (*Cephalanthera longifolia*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*) і гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*). Тварини з Червоної книги України представлені, зокрема, п'явкою медичною (*Hirudo medicinalis*), жуком-оленем (*Lucanus cervus*), жабою прудкою (*Rana dalmatina*), шулікою чорним (*Milvus migrans*), видрою річковою (*Lutra lutra*), котом лісовим (*Felis silvestris).* Необхідно також зазначити, що наявні в урочищі комплекси водно-болотної і лісової рослинності, яка за своїм складом подібна до «чорнолісся», разом зі своєрідною фауною, є унікальними для території Буковинського Передкарпаття. Особливо рідкісними стали вікові угруповання подібні до тих, що охороняються в заповідному урочищі. Унікального характеру їм надає наявність покладів торфу як на території заповідної ділянки, так і в межах усього урочища. Екосистеми, що тут охороняються, досить оригінальні за своїм характером і мають важливе водорегулююче значення.	platanoides and aspen. Important components here are such Red Book plants as Lilium martagon, Cephalanthera longifolia, Epipactis helleborine, and Neottia nidus-avis. Animals from the Red Data Book of Ukraine are represented, in particular, by the Hirudo medicinalis, Lucanus cervus, Rana dalmatina, Milvus migrans, Lutra lutra, and Felis silvestris. It should also be noted that the complexes of wetland and forest vegetation in the tract, which is similar in composition to the "black forest", together with the original fauna, are unique for the territory of Bukovyna Predkarpattya. Age-old communities similar to those protected in the protected tract have become particularly rare. They are unique due to the presence of peat deposits both on the territory of the protected area and within the entire tract. The ecosystems protected here are quite original in nature and have an important water-regulating value
19	**Заповідне урочище «Вісім берек».** **The protected tract "Visim berek".**		
		Площа: 7,7 га. Розташування: Чернівецький район, Кузьмінське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Створене з метою охорони вікових дерев береки (*Sorbus torminalis*) – зникаючого виду нашої флори, цінної лікарської і технічної рослини, занесеної до Червоної книги України. Заповідне урочище розташоване у верхній частині схилу південної експозиції і берека тут зростає у складі субформації дубово-букових лісів, які представлені асоціацією дубової бучини волосистоосокової (*Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) caricetum (pilosae))*. Росте рідкісний «червонокнижний» європейсько-середземноморський вид – зозулинець пурпуровий (*Orchis purpurea*). Це одне з одинадцяти відомих місцезнаходжень цього виду в Буковинському Передкарпатті та єдине яке збереглося. Популяція налічує понад 100 різновікових особин. Ростуть занесені до Червоної книги України шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus*), булатка довголиста (*Cephalanthera longifolia),* зозулині черевички справжні (*Cypripedium calceolus*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), коручка пурпурова (*E. purpurata*), зозулині сльози яйцелисті (*Listera ovata*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*) і любка дволиста (Platanthera bifolia).	Area: 7.7 ha. Location: Chernivtsi district, Kuzminske forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. Established for the purpose of protecting centuries-old Sorbus torminalis, an endangered species of our flora, a valuable medicinal and technical plant listed in the Red Book of Ukraine. The protected tract is located in the upper part of the southern exposure slope, and the birch grows here as part of the oak-beech forest subformation, which is represented by the association of Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) caricetum (pilosae). There is a rare European-Mediterranean Red Book species Orchis purpurea. This is one of the eleven known locations of this species in the Bukovyna Predkarpattia and the only one that has survived. The population includes more than 100 individuals of different ages. The species listed in the Red Book of Ukraine are Crocus heuffelianus, Cephalanthera longifolia, Cypripedium calceolus, Epipactis helleborine, E. purpurata, Listera ovata, Neottia nidus-avis, and Platanthera bifolia.
20	**Заповідне урочище «Глинище».** **The protected tract "Hlynyshche".**		
		Площа: 30,0 га. Розташування: Чернівецький район, Турятське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється вікове букове насадження. Заповідне урочище розташоване у витоках р. Жижія і представлене угрупованнями субформацій букових і грабово-букових лісів з асоціаціями бучин волосистоосокової *(Fagetum*	Area: 30.0 ha. Location: Chernivtsi district, Turyatske Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. The protected area is an age-old beech plantation. The reserve is located at the source of the river Zhyzhiya and is represented by subformations of beech and hornbeam forests with associations of beech with Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae) and (F.

		(sylvaticae) caricosum (pilosae)) і підмаренникової *(F. galiosum (odorati)*), грабової бучини волосистоосокової *(Caprineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae))* і щитникової (*C.-F. dryopteridosum (filix-maris)).* Характерною рисою є наявність у складі деревостану значної кількості липи серцелистої (*Tilia cordata);* тут також трапляється і дуб звичайний (*Quercus robur*). Вік – 90–120 років, висота – 30–33 м. Для трав'яного покриву властиві такі види з Червоної книги України, як беладонна звичайна (*Atropa belladonna),* шафран Гейфелів *(Crocus heuffelianus*), булатка довголиста (*Cephalanthera longifolia*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*) і любка дволиста (*Platanthera bifolia*).	galiosum (odorati), Caprineto (betuli)-Fagetum (sylvaticae) caricosum (pilosae), and S.-F. F. dryopteridosum (filix-maris). A characteristic feature is the presence of a significant number of Tilia cordata in the stand; Quercus robur is also found here. The trees are 90-120 years old and 30-33 m high. The grass cover is characterized by species from the Red Data Book of Ukraine, such as Atropa belladonna, Crocus heuffelianus,Cephalanthera longifolia), Epipactis helleborine, Neottia nidus-avis, and Platanthera bifolia
21	**Заповідне урочище «Дубовий праліс».** **Protected tract "Dubovyi Pralis".**		
		Площа: 12,0 га. Розташування: Чернівецький район, Турятське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється практично корінне високопродуктивне дубове насадження віком більше 150 років. Ця заповідна ділянка вкрита віковою яглицевою дібровою *(Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae))*. З «червонокнижних» рослин трапляються шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus)* і лілія лісова (*Lilium martagon*). Висота – 30–33 м. У другому ярусі домінуюче становище займають бук лісовий *(Fagus sylvatica)* і граб звичайний (*Carpinus betulus*) з домішкою клена гостролистого (*Acer platanoides*) та черешні (*Cerasus avium*). Середній вік – 60 років. Підріст сформований також в основному за рахунок бука і граба, поновлення дуба звичайного (Quercus robur) дуже слабке. Із тварин, занесених до Червоної книги України, тут встановлене перебування жука-оленя (*Lucanus cervus)*.	Area: 12.0 ha. Location: Chernivtsi district, Turyatske Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. The reserve protects an almost indigenous highly productive oak plantation over 150 years old. This protected area is covered with an age-old Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae). Among the Red Book plants, there are Crocus heuffelianus and Lilium martagon. The height is 30-33 m. The second tier is dominated by Fagus sylvatica and Carpinus betulus with an admixture of Acer platanoides and Cerasus avium. The average age is 60 years. The undergrowth is also formed mainly by beech and hornbeam, with very little renewal of Quercus robur. Among the animals listed in the Red Book of Ukraine, is the presence of the deer beetle (Lucanus cervus.
22	**Заповідне урочище «Зруб».** **Protected tract "Zrub".**		
		Площа: 8,5 га. Розташування: Чернівецький район, Турятське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Охороняється вікове дубове насадження умовно корінного характеру. Це грабово діброво яглицеве *(Carpineto (betuli)-Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae*)) угруповання. Перший ярус висотою 32–35 м формує дуб звичайний (*Quercus robur*), який має порослеве походження та вік понад 130 років. У другому ярусі домінуюче становище займає граб звичайний (*Carpinus betulus*), висотою 15–20 м. Досить часто трапляються черешня (*Cerasus avium*) і явір (*Acer pseudoplatanus*), а в підліску зрідка – ліщина звичайна (*Corylus avellana*). З рослин, занесених до Червоної книги України, виявлені шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus*) і лілія лісова (*Lilium martagon*), а із тварин – жук-олень (*Lucanus cervus*).	Area: 8.5 ha. Location: Chernivtsi district, Turyatske Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. The protected area is an age-old oak plantation of conditionally indigenous character. It is a Carpineto (betuli)-Quercetum (roboris) aegopodiosum (podagrariae) community. The first tier, 32-35 m high, is formed by Quercus robur, which is of a shoot origin and over 130 years old. The second tier is dominated by common hornbeam (Carpinus betulus), 15-20 m high. Cerasus avium and Acer pseudoplatanus are quite common, and Corylus avellana is occasionally found in the undergrowth. Among the plants listed in the Red Book of Ukraine, Crocus heuffelianus and Lilium martagon were found, and among the animals - Lucanus cervus.
23	**Заповідне урочище «Праліс ясена звичайного».** **Protected tract "Forest of common ash".**		
		Площа: 5,7 га. Розташування: Чернівецький район, Турятське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецький ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Забезпечена охорона вікового ясеневого насадження за участю явора *(Acer pseudoplatanus)* і вільхи чорної (*Alnus glutinosa)* практично корінного характеру. Тут збереглися	Area: 5.7 ha. Location: Chernivtsi district, Turyatske forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. Protection of an age-old ash plantation with sycamore (Acer pseudoplatanus) and black alder (Alnus glutinosa) of almost indigenous character is ensured. Remnants of plantations indigenous to this type of

		решткикорінних для такого типу умов насаджень, що представлені яворово –ясеневими лісами ведмежоцибулевими (*Acereto (pseudoplatani)-Fraxinetum (excelsioris) alliosum (ursini*)) і чорновільхово-ясеневими яглицевими *(Alneto (glutinnosae)-Fraxinetum (excelsioris) aegopodiosum (podagrariae))*. Такі лісові угруповання відповідного віку мають унікальний характер як для цього регіону, так і для Буковини загалом. Крім домінантів, у складі деревостану трапляються клен гостролистий *(Acer platanoides)*, черемха звичайна *(Padus avium),* верба біла (*Salix alba*), берест (*Ulmus minor),* черешня (*Cerasus avium*) і граб звичайний (*Carpinus betulus*). З «червонокнижних» видів на території заповідного урочища наявна цибуля ведмежа (*Allium ursinum*), яка місцями утворює суцільні зарості.	conditions have been preserved here, represented by Acereto (pseudoplatani)-Fraxinetum (excelsioris) alliosum (ursini) and black alder-ash woods (Alneto (glutinnosae)-Fraxinetum (excelsioris) aegopodiosum (podagrariae). Such forest communities of the appropriate age are unique both for this region and for Bukovyna in general. In addition to the dominant species, the stand includes Acer platanoides, Padus avium, Salix alba, Ulmus minor, Cerasus avium, and Carpinus betulus. Among the Red Book species on the territory of the protected tract is the Allium ursinum, which in some places forms continuous thickets.
24	**Заповідне урочище «Горянка».** **Protected tract "Goryanka".**		
		Площа: 15,0 га. Розташування: Чернівецький район, Красноїльське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 14 серпня 1961 року (цінна високопродуктивна ділянка лісу, площа 20,0 га); 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Смереково-ялицевий праліс», площу зменшено до 15,0 га); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Горянка»). Охороняється вікове ялицево-букове насадження, яке має наукове, лісівниче й естетичне значення. Розташоване на північно-східному схилі хр. Прислоп. Тут переважає асоціація ялицево-букового лісу рідкотравного *(Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) nudum).* Характерною є значна участь явора *(Acer pseudoplatanus*), трапляються вікові дерева сосни звичайної *(Pinus sylvestris)*, граб звичайний *(Carpinus betulus),* у підліску місцями домінує ліщина звичайна (*Corylus avellana*). Деревостан має високі показники – його середній вік приблизно 90–160 років. Окремі дерева сягають висоти 40 м. Особливістю масиву є рясне поновлення ялиці білої *(Abies alba*), яка значно переважає у складі підросту. Загалом у межах заповідного урочища виявлено понад 50 видів рослин; серед них, з числа занесених до Червоної книги України, наявні місячниця оживаюча (*Lunaria rediviva*), беладонна звичайна *(Atropa belladonna),* цибуля ведмежа *(Allium ursinum),* булатка довголиста (*Cephalanthera longifolia)* і коручка чемерникоподібна *(Epipactis helleborine).* Раритетні тварини представлені майже 10 видами. Тут виявлені «червонокнижні» райдужниця велика *(Apatura iris),* сатурнія руда *(Aglia tau),* саламандра плямиста *(Salamandra salamandra*), тритон карпатський (*Lissotriton montandoni*), тритон альпійський (*Ichthyosaura alpestris*), кумка жовточерева (*Bombina variegata*), сова довгохвоста (*Strix uralensis*) і рись європейська (Lynx lynx).	Area: 15.0 ha. Location: Chernivtsi district, Krasnoilsk forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 14 August 1961 (valuable highly productive forest area, 20.0 ha); 29 December 1972 (botanical nature monument "Spruce-fir virgin forest", the area was reduced to 15.0 ha); 30 May 1979 (the protected tract "Horyanka"). The protected area comprises an age-old fir and beech plantation of scientific, forestry and aesthetic significance. It is located on the north-eastern slope of Mt. Pryslop. It is dominated by an association of Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) nudum. Acer pseudoplatanus is a significant presence, with Pinus sylvestris, and Carpinus betulus, and the undergrowth is sometimes dominated by Corylus avellana. The stand is of high quality, with an average age of approximately 90-160 years. Some trees reach a height of 40 m. A special feature of the massif is the abundant regeneration of Abies alba, which significantly dominates the understory. In total, more than 50 plant species have been identified within the protected tract; among them, among those listed in the Red Book of Ukraine, there are the Lunaria rediviva, Atropa belladonna, Allium ursinum, Cephalanthera longifolia, and Epipactis helleborine. Rare animals are represented by almost 10 species. The Red Data Book species found here include the Apatura iris, Aglia tau, Salamandra salamandra, Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris, Bombina variegata, Strix uralensis, and Lynx lynx.
25	**Заповідне урочище «Ділянка пралісу».** **Protected tract "Primeval forest area".**		
		Площа: 11,0 га. Розташування: Чернівецький район, Лаурське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 14 серпня 1961 року (цінна високопродуктивна ділянка лісу); 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Смереково-ялицевий праліс»); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Ділянка пралісу»). Охороняються практично корінні ялицеві праліси за участю бука лісового (*Fagus sylvatica)* і смереки (*Picea abies*). Заповідне урочище розташоване в ур.	Area: 11.0 ha. Location: Chernivtsi district, Laur forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 14 August 1961 (valuable highly productive forest area); 29 December 1972 (botanical natural monument "Spruce-fir virgin forest"); 30 May 1979 (protected tract "Primeval forest area"). The protected areas are practically indigenous fir virgin forests with the participation of Fagus sylvatica and Picea abies. The protected tract is located in the Falkauci Ural. On its

		Фалькауці. На його території поширені асоціації смерекова яличина квасеницева *(Piceeto (abietis)-Abietum (albae) oxalidosum (acetosellae))* і букова яличина щитникова (*Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) dryopteridosum (filix-maris)*). З занесених до Червоної книги України - місячниця оживаюча (*Lunaria rediviva*), беладонна звичайна (*Atropa belladonna*), лілія лісова (*Lilium martagon*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*) та любка дволиста (*Platanthera bifolia*), райдужниця велика (*Apatura iris*), сатурнія руда (*Aglia tau*), саламандра плямиста (*Salamandra salamandra*), тритон карпатський (*Lissotriton montandoni),* тритон альпійський (*Ichthyosaura alpestris*), кумка жовточерева *(Bombina variegata),* сова довгохвоста (*Strix uralensis*) і кіт лісовий *(Felis silvestris).*	territory, the associations of Piceeto (abietis)-Abietum (albae) oxalidosum (acetosellae) and Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) dryopteridosum (filix-maris) are common. The Red Book of Ukraine includes the Lunaria rediviva, Atropa belladonna, Lilium martagon, Neottia nidus-avis and Platanthera bifolia, and Apatura iris, Aglia tau, Salamandra salamandra, Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris, Bombina variegata, Strix uralensis, and Felis silvestris.
26	**Заповідне урочище «Дубівка».** **Protected tract "Dubivka".**		
		Площа: 8,9 га. Розташування: Чернівецький район, Чудейське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецький лісгосп». Утворення: Рішення виконавчого комітету Чернівецької обласної ради депутатів трудящих від 14 серпня 1961 року (пам'ятка природи «Ділянка дуба», площа 8,7 га); 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Дубовий ліс», площу збільшено до 8,9 га); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Дубівка»). Охороняються вікові дубові та ялицево-дубові ліси з дуба звичайного (*Quercus robur*). Більшу частину території заповідного урочища займають угруповання формації дубових лісів *(Querceta roboris*), зокрема асоціації дубового лісу рідкотравного (*Quercetum (roboris) nudum)*. Незначні за площею ділянки займають фрагменти асоціацій дубового лісу підмаренникового *(Q. galiosum (odorati)),* зеленчукового *(Q. galeobdolosum (lutei))* і плющевого *(Q. Hederosum (helicis)),* а також ялицево-дубового лісу ожинового *(Abieto (albae)-Quercetum (roboris) rubosum (hirti) nudum).* У складі цих деревостанів поодиноко трапляються бук лісовий (Fagus sylvatica), липа серцелиста (Tilia cordata), явір (Acer pseudoplatanus) і смерека (Picea abies). Дубові насадження тут сформовані на місці корінних буково-ялицево-дубових лісів, які мали колись зональне поширення. З «червонокнижних» рослин наявні булатка довголиста (*Cephalanthera longifolia)* і любка дволиста (*Platanthera bifolia)*, а із тварин – жаба прудка (*Rana dalmatina*) і сова довгохвоста (*Strix uralensis)*.	Area: 8.9 ha. Location: Chernivtsi district, Chudeyske Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi forestry". Formation: Decision of the Executive Committee of the Chernivtsi Regional Council of Workers' Deputies of 14 August 1961 (natural monument "Oak Plot", area 8.7 ha); 29 December 1972 (botanical natural monument "Dubovyi Forest", area increased to 8.9 ha); 30 May 1979 (protected tract "Dubivka"). The protected areas are centuries-old oak and fir-oak forests with Quercus robur. The majority of the territory of the protected tract is occupied by the Querceta roboris oak forest formation, in particular, by the association of the Quercetum (roboris) nudum. Small areas are occupied by fragments of Q. galiosum (odorati), Q. galeobdolosum (lutei), and Q. Hederosum (helicis), as well as Abieto (albae)-Quercetum (roboris) rubosum (hirti) nudum. In these stands, Fagus sylvatica, Tilia cordata, Acer pseudoplatanus, and Picea abies are rarely found. The oak plantations here were formed on the site of the indigenous beech-fir-oak forests, which were once zonally distributed. Red Book plants include Cephalanthera longifolia, and Platanthera bifolia, and animals include the Rana dalmatina, and Strix uralensis.
27	**Заповідне урочище «Дунавець».** **Protected tract "Dunavets".**		
		Площа: 41,3 га. Розташування: Чернівецький район, Банилівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «СЛАП «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 16 січня 1991 року. Охороняються березові насадження, які мають естетичне значення. Майже вся територія заповідної ділянки вкрита похідним березовим лісом з берези повислої (*Betula pendula*) віком 70–90 років. Більша частина території урочища занедбана, тут відбуваються природні зміни березового деревостану мішаним ялицево-буковим. З «червонокнижних» рослин виявлені любка дволиста (*Platanthera bifolia)* і зозулині сльози яйцелисті (*Listera ovata).* Має естетичне значення.	Area: 41.3 ha. Location: Chernivtsi district, Banyliv forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Specialised forestry agro-industrial enterprise "Chernivtsi Forestry". Formation: 16 January 1991. Birch plantations of aesthetic value are protected. Almost the entire territory of the protected area is covered with a derivative birch forest of Betula pendula aged 70-90 years. Most of the tract's territory is abandoned, and the birch stand is being naturally replaced by a mixed fir and beech stand. Among the Red Book plants, there is a Platanthera bifolia and Listera ovata. It has aesthetic value.
28	**Заповідне урочище «Квітка».** **Protected tract "Kvitka".**		

		Площа: 7,3 га. Розташування: Чернівецький район, Чудейське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Грабово-ялицево-буковий ліс»); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Квітка»). Забезпечені охороною характерні для Буковинського Передгір'я вікові ялицево –букові деревостани, які є еталонами для реконструкції похідних фітоценозів. Наявні такі асоціації: ялицево-букового лісу квасеницевого (*Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) oxalidosum (acetosellae)*), підмаренникового (*A.-F. galiosum (odorati))* і щитникового *(A.-F. dryopteridosum (filix-maris)),* грабово-ялицево-букового лісу зеленчукового *(Caprineto (betuli)-Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) galeobdolosum (lutei))* та яворово-ялицево-букового лісу різнотравного *(Acereto (pseudoplatani)-Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) nudum)*. З рослин, занесених до Червоної книги України, виявлено місячницю оживаючу *(Lunaria rediviva),* коручку чемерникоподібну (*Epipactis helleborine*) і гніздівку звичайну *(Neottia nidus-avis),* а із тварин – саламандру плямисту *(Salamandra salamandra)*, тритона карпатського *(Lissotriton montandoni),* тритона альпійського (*Ichthyosaura alpestris),* кумку жовточереву (*Bombina variegata*), жабу прудку (*Rana dalmatina*) та сову довгохвосту (*Strix uralensis*).	Area: 7.3 ha. Location: Chernivtsi district, Chudeyske Forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 29 December 1972 (botanical natural monument "Hornbeam-fir-beech forest"); 30 May 1979 (protected tract "Kvitka"). The age-old fir and beech stand characteristic of the Bukovyna Piedmont are protected and serve as standards for the reconstruction of derived phytocoenoses. There are the following associations: Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) oxalidosum (acetosellae), A.-F. galiosum (odorati) and A.-F. F. dryopteridosum (filix-maris), Caprineto (betuli)-Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) galeobdolosum (lutei) and Acereto (pseudoplatani)-Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) nudum. Among the plants listed in the Red Book of Ukraine, we found the Lunaria rediviva, the Epipactis helleborine and Neottia nidus-avis, and animals include Salamandra salamandra, Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris, Bombina variegata, Rana dalmatina, and Strix uralensis.
29	**Заповідне урочище «Кривка».** **Protected tract "Kryvka".**		
		Площа: 21,0 га. Розташування: Чернівецький район, Їжівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 14 серпня 1961 року (пам'ятка природи «Ялиново-дубова смеречина», площа 18,0 га); 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Ялицево-дубовий ліс», площу збільшено до 21,0 га); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Кривка»). Охороняються практично корінні ялицеві ліси за участю дуба звичайного (*Quercus robur*) і бука лісового (*Fagus sylvatica*). Панівною тут є формація ялицевих лісів (*Abieta albae*). Поширені такі асоціації: буково-дубова яличина зеленчукова (*Fageto (sylvaticae)-Querceto (roboris)-Abietum (albae) galeobdolosum (lutei)*) і волосистоосокова *(F.-Q.-A. caricosum (pilosae))*, дубово-букова яличина зубницева (*Querceto (roboris)-Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) dentariosum (glandulosae))* та дубова яличина квасеницева *(Querceto (roboris)-Abietum (albae) oxalidosum (acetosellae)).* Виявлені також фрагменти угруповань буково-дубової яличини барвінкової (*Fageto (sylvaticae)-Querceto (roboris)-Abietum (albae) vincosum (minoris)*). З рослин, занесених до Червоної книги України: коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), зозулині сльози яйцелисті (*Listera ovata*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*) і любка дволиста (*Platanthera bifolia*). Раритетні тварини заповідного урочища налічують більше 10 видів: райдужниця велика (*Apatura iris*), сатурнія руда (*Aglia tau*), саламандра плямиста (*Salamandra salamandra*), тритон карпатський (*Lissotriton montandoni*), тритон альпійський (*Ichthyosaura alpestris*), кумка жовточерева (*Bombina variegata*), сова довгохвоста (*Strix uralensis*), кіт лісовий *(Felis silvestris)* та деякі інші.	Area: 21.0 ha. Location: Chernivtsi district, Yizhiv forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 14 August 1961 (natural monument "Spruce-oak fir forest", area 18.0 ha); 29 December 1972 (botanical natural monument "Fir-oak forest", area increased to 21.0 ha); 30 May 1979 (protected tract "Kryvka"). Almost indigenous fir forests with the participation of Quercus robur and Fagus sylvatica are protected. The dominant type of forest here is the Abieta albae. The following associations are widespread: Fageto (sylvaticae)-Querceto (roboris)-Abietum (albae) galeobdolosum (lutei) and F.-Q.-A. A. caricosum (pilosae), Querceto (roboris)-Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) dentariosum (glandulosae) and Querceto (roboris)-Abietum (albae) oxalidosum (acetosellae). Fragments of Fageto (sylvaticae)-Querceto (roboris)-Abietum (albae) vincosum (minoris) communities were also found. Plants listed in the Red Book of Ukraine include: Epipactis helleborine, Listera ovata, Neottia nidus-avis, and Platanthera bifolia. Rare animals of the protected tract include more than 10 species: Apatura iris, Aglia tau, Salamandra salamandra, Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris, Bombina variegata, Strix uralensis, Felis silvestris, and some others.

30	**Заповідне урочище «Кривка».** **Protected tract "Kryvka".**		
		Площа: 13,0 га. Розташування: Чернівецький район, Кучурівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року. Забезпечена охорона еталонного дубово-букового насадження, яке має лісівниче значення. Це дубова бучина рідкотравна (*Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) nudum*). З деревних рослин тут трапляються ясен звичайний (*Fraxinus excelsior*), липа серцелиста (*Tilia cordata*), черешня (*Cerasus avium*), клен гостролистий (*Acer platanoides*) і явір (*A. pseudoplatanus*). У підліску поодиноко зустрічаються жимолость пухната (*Lonicera xylosteum*) і вовчі ягоди звичайні (*Daphne mezereum*). Місцями у значній кількості наявний плющ звичайний (*Hedera helix*). Виявлені також «червонокнижні» рослини: булатка великоквіткова *(Cephalanthera damasonium*), зозулині черевички справжні (Cypripedium calceolus), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), коручка пурпурова (*E. purpurata*) та гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis).*	Area: 13.0 ha. Location: Chernivtsi district, Kuchuriv forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979. Protection of the reference oak and beech plantation, which is of forestry importance, is ensured. This is a rare herb oak forest (Querceto (roboris)-Fagetum (sylvaticae) nudum). Among the woody plants, there are Fraxinus excelsior, Tilia cordata, Cerasus avium, Acer platanoides, and A. pseudoplatanus. In the undergrowth, there are isolated occurrences of Lonicera xylosteum and Daphne mezereum. In some places Hedera helix is present in considerable quantities. Red Book plants were also found: Cephalanthera damasonium, Cypripedium calceolus, Epipactis helleborine, E. Purpurata, and Neottia nidus-avis.
31	**Заповідне урочище «Лаура».** **The protected tract "Laura".**		
		Площа: 26,0 га. Розташування: Чернівецький район, Лаурське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 14 серпня 1961 року (цінна високопродуктивна ділянка лісу); 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Ялицевий ліс»); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Лаура»). Охороняються вікові ялицеві ліси, які мають практично корінний характер та еталонне значення для ведення лісового господарства. Вони тут представлені асоціаціями букової яличини зубницевої (Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) dentariosum (glaudulosae)), підмаренникової (F.-A. galiosum (odoratae)) і квасеницевої (F.-A. oxalidosum (acetosellae)). З числа «червонокнижних» видів рослин трапляються місячниця оживаюча (Lunaria rediviva), беладонна звичайна (Atropa belladonna), лілія лісова (Lilium martagon), коручка чемерникоподібна (Epipactis helleborine), гніздівка звичайна (Neottia nidus-avis), любка дволиста (Platanthera bifolia), любка зеленоквіткова (P. chlorantha) та деякі інші. Крім того, останнім часом виявлені ділянки угруповань смереково-букової яличини рідкотравної (Piceeto (abietis)-Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) nudum) і волосистоосокової (P.-F.-A. caricosum (pilosae)), а також знайдено занесену до Червоної книги України булатку довголисту (Cephalanthera longifolia). З раритетних тварин у заповідному урочищі й на прилеглих ділянках відмічено майже 15 видів: п'явка медична (Hirudo medicinalis), райдужниця велика (Apatura iris), саламандра плямиста (Salamandra salamandra), тритон карпатський (Lissotriton montandoni), тритон альпійський (Ichthyosaura alpestris), кумка жовточерева (Bombina variegata), сова довгохвоста (Strix uralensis), ведмідь бурий (Ursus arctos), рись європейська (Lynx lynx) та деякі інші	Area: 26.0 ha. Location: Chernivtsi district, Laura forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 14 August 1961 (valuable highly productive forest area); 29 December 1972 (botanical nature monument "Fir forest"); 30 May 1979 (protected tract "Laura"). The centuries-old fir forests, which are practically indigenous and of reference value for forestry, are protected. They are represented here by the associations of Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) dentariosum (glaudulosae), odoratae and F.-A. oxalidosum (acetosellae). Among the Red Data Book plant species are the Lunaria rediviva, Atropa belladonna, Lilium martagon, Epipactis helleborine), Neottia nidus-avis, Platanthera bifolia, P. Chlorantha and some others. In addition, the following have been recently discovered areas of Piceeto (abietis)-Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) nudum, P.-F.-A. caricosum (pilosae) communities, and the Cephalanthera longifolia. Almost 15 species of rare animals were recorded in the protected tract and adjacent areas: Hirudo medicinalis, Apatura iris, Salamandra salamandra, Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris, Bombina variegata, Strix uralensis, Ursus arctos, Lynx lynx, and some others.
32	**Заповідне урочище «Маловатний».** **Protected tract "Malovatnyi".**		
		Площа: 24,0 га. Розташування: Чернівецький район, Кучурівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси	Area: 24.0 ha. Location: Chernivtsi district, Kuchuriv forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of

		України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Квітка»); 20 грудня 2001 року (заповідне урочище «Маловатний» (зміна назви)). Охороняється типовий для Передкарпаття цілісний лісовий комплекс природного характеру. Заповідна ділянка розташована на схилах яру в умовах складного мікрорельєфу (стрімкі схили, западини з водою, зсуви), що обумовлює різноманіття – це угруповання формацій букових (Fageta sylvaticae) і дубових (*Querceta roboris*) лісів, у складі яких виявлено понад 100 видів судинних рослин. З числа занесених до Червоної книги України тут трапляються булатка великоквіткова (*Cephalanthera damasonium*), булатка довголиста (*C. longifolia)*, зозулині черевички справжн (*Cypripedium calceolus*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*), коручка пурпурова (*E. purpurata*), зозулині сльози яйцелисті (*Listera ovata*), гніздівка звичайна (Neottia nidus-avis), любка дволиста (*Platanthera bifolia*) і любка зеленоквіткова (*P. chlorantha*). З «червонокнижних» тварин зустрічається жаба прудка (*Rana dalmatina*).	Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 30 May 1979 (Kvitka reserve tract); 20 December 2001 (Malovatny reserve tract (name change)). The protected area is a typical natural forest complex of the Precarpathian region. The protected area is located on the slopes of a ravine in conditions of complex microrelief (steep slopes, depressions with water, landslides), which causes diversity - it is a community of Fageta sylvaticae and Querceta roboris forest formations, which contain more than 100 species of vascular plants. Among the species listed in the Red Data Book of Ukraine, there are Cephalanthera damasonium, C. longifolia, Cypripedium calceolus, Epipactis helleborine, E. purpurata, Listera ovata, Neottia nidus-avis, Platanthera bifolia, and P. chlorantha. Among the Red Data Book animals, there is the Rana dalmatina.
33	**Заповідне урочище «Мирів».** **Protected tract "Miriv".**		
		Площа: 11,0 га. Розташування: Чернівецький район, Чудейське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 14 серпня 1961 року (пам'ятка природи «Ялицево-смерековий ліс», площа 13,0 га); 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Ялицево-смерековий ліс», площу зменшено до 11,0 га); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Мирів»). Охороняється вікове насадження за участю ялиці білої (*Abies alba*), бука лісового (*Fagus sylvatica*), дуба звичайного (*Quercus robur*) і смереки (*Picea abies*). Цей заповідний масив розташований в ур. Зубровиця. У заповідному урочищі переважають букова яличина квасеницева (*Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) oxalidosum (acetosellae)),* смерекова яличина безщитникова *(Piceeto (abietis)-Abietum (albae) athyriosum (filix-feminae))* і квасеницева (*P.-A. oxalidosum (acetosellae)),* смереково-букова яличина квасеницева *(Piceeto (abietis)-Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) oxalidosum (acetosellae)*), а також буково-ялицева смеречина рідкотравна (*Fageto (sylvaticae)-Abieto (albae)-Piceetum (abietis)*) і квасеницева (*F.-A.-P. oxalidosum (acetosellae))*. Трав'яний покрив досить багатий – налічує понад 40 видів. З «червонокнижних» рослин тут виявлено коручку пурпурову (*Epipactis purpurata*) і гніздівку звичайну (*Neottia nidus-avis)*, а із тварин – сову довгохвосту (*Strix uralensis)*.	Area: 11.0 ha. Location: Chernivtsi district, Chudeyske forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 14 August 1961 (natural monument "Fir and spruce forest", area 13.0 ha); 29 December 1972 (botanical natural monument "Fir and spruce forest", area reduced to 11.0 ha); 30 May 1979 (protected tract "Myriv"). The protected area comprises a centuries-old plantation of Abies alba, Fagus sylvatica, Quercus robur and Picea abies. This protected area is located in the Zubrovytsia Ural Mountains. The protected tract is dominated by beech fir with Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) oxalidosum (acetosellae), Piceeto (abietis)-Abietum (albae) athyriosum (filix-feminae) and P.-A. A. oxalidosum (acetosellae), Piceeto (abietis)-Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) oxalidosum (acetosellae), as well as Fageto (sylvaticae)-Abieto (albae)-Piceetum (abietis) and (F.- A.-P. oxalidosum (acetosellae). The grass cover is quite rich - it includes more than 40 species. Among the Red Data Book plants Epipactis purpurata and Neottia nidus-avis were found here, and among animals - Strix uralensis.
34	**Заповідне урочище «Рибне».** **Protected tract "Rybne".**		
		Площа: 10,0 га. Розташування: Чернівецький район, Чудейське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Межиріченський ландшафтний резерват»); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Рибне»). Охороняється високопродуктивний мішаний лісовий масив з переважанням смереки *(Picea abies),* бука лісового (*Fagus sylvatica*) і ялиці білої (*Abies alba*), які створюють цінний у науковому, лісівничому й естетичному відношеннях ландшафтно-пейзажний комплекс. Заповідне урочище включає систему штучних ставків, у прибережній смузі яких поширені болотні трав'янисті угруповання формацій рогозу	Area: 10.0 ha. Location: Chernivtsi district, Chudeyske forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 29 December 1972 (botanical natural monument "Mezhyrychenskyi Landscape Reserve"); 30 May 1979 (protected tract "Rybne"). The protected area comprises a highly productive mixed forest with a predominance of Picea abies, Fagus sylvatica and Abies alba, which create a landscape and landscape complex valuable in scientific, forestry and aesthetic terms. The protected tract includes a system of artificial ponds, in the coastal zone of which marsh herbaceous communities of Typheta latifoliae, Scirpeta sylvaticae, Junceta effusae, Equiseteta fluviatilis are common. A significant part of

		широколистого (*Typheta latifoliae*), комиша лісового (*Scirpeta sylvaticae*), ситника розлогого (*Junceta effusae*), хвоща річкового (*Equiseteta fluviatilis*). Значну частину водного плеса займають угруповання формації рдесників кучерявого (*Potamogeneta crispi*) і плаваючого (*P. natantis*). Лісові фітоценози на території заповідного урочища представлені асоціаціями смереково-букової яличини квасеницевої *(Piceeto (abietis)-Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae)-oxalidosum (acetosellae))* й ожинової *(P.-F.-A. rubosum (hirti) nudum),* смерекової яличини квасеницевої (*Piceeto (abietis)-Abietum (albae) oxalidosum (acetosellae)),*а також ялицевої смеречини плющевої (*Abieto (albae)-Piceetum (abietis) hederosum (helicis)*) і яворової бучини перелісковой (*Acereto (pseudoplatani)-Fagetum (sylvaticae) mercurialidosum (perenni)).* Уздовж берегів потоків, що впадають у ставки, зустрічаються угруповання вільхи сірої (*Alneta incanae*). Поодиноко або групами в першому та другому ярусах трапляються явір (*Acer pseudoplatanus*), граб звичайний (*Carpinus betulus*), дуб звичайний (*Quercus robur*), ясен звичайний (*Fraxinus excelsior*) і липа серцелиста (*Tilia cordata*). Тут зростають понад 100 видів судинних рослин. З рослин, занесених до Червоної книги України, тут виявлені плаун річний (*Lycopodium annotinum*), булатка довголиста (*Cephalanthera longifolia),* коручка чемерникоподібна *(Epipactis helleborine*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis)* і любка дволиста (*Platanthera bifolia*), а також досить рідкісна в Передкарпатті астранція велика (*Astrantia major)*. З «червонокнижних» тварин встановлене перебування тритона карпатського (*Lissotriton montandoni*), тритона альпійського (*Ichthyosaura alpestris*), кумки жовточеревої (*Bombina variegata*) і сови довгохвостої (*Strix uralensis*).	the water surface is occupied by communities of the Potamogeneta crispi and P. natantis. The forest phytocoenoses on the territory of the protected tract are represented by associations of Piceeto (abietis)-Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae)-oxalidosum (acetosellae) and P.-F.-A. A. rubosum (hirti) nudum, Piceeto (abietis)-Abietum (albae) oxalidosum (acetosellae), as well as Abieto (albae)-Piceetum (abietis) hederosum (helicis) and Acereto (pseudoplatani)-Fagetum (sylvaticae) mercurialidosum (perenni). Along the banks of the streams flowing into the ponds, there are communities of Alneta incanae, Acer pseudoplatanus, Carpinus betulus, Quercus robur, Fraxinus excelsior, and Tilia cordata. More than 100 species of vascular plants grow here. Among the plants listed in the Red Data Book of Ukraine, we found Lycopodium annotinum, Cephalanthera longifolia, Epipactis helleborine, Neottia nidus-avis and Platanthera bifolia, as well as Astrantia major, which is quite rare in the Carpathian region. The presence of the Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris, Bombina variegata, and Strix uralensis was established.
35	**Заповідне урочище «Ярок».** **Protected tract "Yarok".**		
		Площа: 7,3 га. Розташування: Чернівецький район, Їжівське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Чернівецьке ЛГ». Утворення: 14 серпня 1961 року (пам'ятка природи «Культури ялини і модрини»); 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Ялиново-модриновий ліс» (зміна назви)); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Ярок»). Охороняються високопродуктивні насадження смереки (*Picea abies)* і модрини європейської *(Larix decidua*). Ці культури створені за типом вологої букової яличини. Тут наявні асоціації смеречини квасеницевої *(Piceetum (abietis) oxalidosum (acetosellae))* і смереково-модринового лісу квасеницевого *(Piceeto (abietis)-Laricetum (deciduae) oxalidosum (acetosellae)).* У другому ярусі панівне становище займають граб звичайний (*Carpinus betulus)* і бук лісовий (*Fagus sylvatica*), у підрості переважає ялиця біла (*Abies alba*). З рослин, занесених до Червоної книги України, тут виявлені коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborin*	Area: 7.3 ha. Location: Chernivtsi district, Yizhiv forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Chernivtsi Forestry". Formation: 14 August 1961 (natural monument "Spruce and larch cultures"); 29 December 1972 (botanical natural monument "Spruce and larch forest" (name change)); 30 May 1979 (protected tract "Yarok"). Highly productive plantations of Picea abies and Larix decidua are protected. These cultures are created according to the type of wet beech spruce. Here, there are associations of Piceetum (abietis) oxalidosum (acetosellae) and Piceeto (abietis)-Laricetum (deciduae) oxalidosum (acetosellae). The second tier is dominated by Carpinus betulus and Fagus sylvatica, with Abies alba dominating the understory. Among the plants listed in the Red Data Book of Ukraine, we found Epipactis helleborine, Listera ovata and Platanthera bifolia.
36	**Заповідне урочище «Чемернарське».** **Protected tract "Chemernarske".**		
		Площа: 8,7 га. Розташування: Вижницький район, Чемернарське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Берегометське ЛМГ». Утворення: 14 серпня 1961 року (цінна високопродуктивна ділянка лісу); 29 грудня 1972 року (ботанічна пам'ятка природи «Буково-смереково-ялицевий праліс»); 30	Area: 8.7 ha. Location: Vyzhnytsia district, Chemernary forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Beregomet Forestry". Formation: 14 August 1961 (valuable highly productive forest area); 29 December 1972 (botanical natural monument "Beech-fir-fir virgin forest"); 30 May 1979 (protected tract

		травня 1979 року (заповідне урочище «Чемернарське»). Охороняються практично корінні високопродуктивні буково-ялицеві праліси. Домінуючою в заповідному урочищі є асоціація смереково-букової яличини квасеницевої (*Piceeto (abietis)-Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) oxalidosum (acetosellae)).* Рідше трапляються буково-смерекова яличина безщитникова *(Fageto (sylvaticae)-Piceeto (abietis)-Abietum (albae) athyriosum (filixfeminae))* і смерекова яличина сфагнова (*Piceeto (abietis)-Abietum (albae) sphagnosum)*. З раритетних рослин тут наявні «червонокнижні» плаун річний (*Lycopodium annotinum*), лілія лісова (*Lilium martagon*) і любка дволиста (*Platanthera bifolia*), а також жовтець карпатський (*Ranunculus carpaticus*), який підлягає охороні на регіональному рівні. Із тварин, занесених доЧервоної книги України, встановлене перебування саламандри плямистої (*Salamandra salamandra),* тритона карпатського (*Lissotriton montandoni*), тритона альпійського (*Ichthyosaura alpestris*), кумки жовточеревої (*Bombina variegata*) і сови довгохвостої (*Strix uralensis*).	"Chemernarske"). The reserve protects almost indigenous highly productive beech-fir virgin forests. The dominant association in the protected tract is the Piceeto (abietis)-Fageto (sylvaticae)-Abietum (albae) oxalidosum (acetosellae). Less common are the Fageto (sylvaticae)-Piceeto (abietis)-Abietum (albae) athyriosum (filixfeminae) and Piceeto (abietis)-Abietum (albae) sphagnosum. Among the rare plants, there are the Red Data Book species of Lycopodium annotinum, Lilium martagon and Platanthera bifolia, as well as the Ranunculus carpaticus, which is subject to regional protection. Among the animals listed in the Red Data Book of Ukraine, the presence of the Salamandra salamandra, Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris, Bombina variegata and Strix uralensis has been established.
37	**Заповідне урочище «Павлюково».** **Protected tract "Pavlyukovo".**		
		Площа: 260,9 га. Розташування: Вижницький район, Усть-Путильське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Путильське ЛГ». Утворення: 16 грудня 1994 року. Забезпечена охорона корінних ялицево-ялинових лісів з домішкою бука лісового (*Fagus sylvatica*). Заповідне урочище розташоване у витоках р. Черепанка – лівої і найбільшої притоки р. Бисків на південних схилах хр. Росішний. Хоча більшу частину його території займають молоді смерекові культури, серед них збереглися ділянки вікових ялицево-ялинових, ялинових і буково-ялицево-ялинових лісів з домішкою явора (*Acer pseudoplatanus*). Найпоширенішою асоціацією є ялицево-ялинові ліси рідкотравні (*Abieto (albae)-Piceeto (abietis) nudum)*. У заповідному урочищі відмічено понад 80 видів судинних рослин, з яких до Червоної книги України занесені плаун річний (*Lycopodium annotinum*), баранець звичайний (*Huperzia selago*) і лілія лісова (*Lilium martagon*). З раритетних тварин тут виявлено більше 10 видів: вусач мускусний (*Aromia moschata*), махаон (*Papilio machaon*), райдужниця велика (*Apatura iris*), саламандра плямиста (*Salamandra salamandra*), тритон карпатський (*Lissotriton montandoni)*, тритон альпійський (*Ichthyosaura alpestris*), кумка жовточерева (*Bombina variegata*), глухар (*Tetrao urogallus*), ведмідь бурий (*Ursus arctos*), зубр (*Bison bonasus*) та деякі інші.	Area: 260.9 ha. Location: Vyzhnytsia district, Ust-Putyla forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Putylske Forestry". Formation: 16 December 1994. Protection of the indigenous fir and spruce forests with an admixture of forest beech (Fagus sylvatica) is ensured. The protected tract is located at the source of Cherepanka River, the left and largest tributary of the Biskiv River, on the southern slopes of the Rosishny Mt. Rosishny. Although most of its territory is occupied by young spruce cultures, among them there are areas of age-old fir-spruce, spruce and beech-fir-spruce forests with an admixture of Acer pseudoplatanus. The most common association is Abieto (albae)-Piceeto (abietis) nudum. More than 80 species of vascular plants have been recorded in the protected tract, including the Lycopodium annotinum, Huperzia selago, and Lilium martagon, which are listed in the Red Book of Ukraine. More than 10 species of rare animals were found here: Aromia moschata, Papilio machaon, Apatura iris, Salamandra salamandra, Lissotriton montandoni, Ichthyosaura alpestris, Bombina variegata, Tetrao urogallus, Ursus arctos, Bison bonasus, and some others
38	**Заповідне урочище «Товарниця».** **Protected tract "Tovarnytsia".**		
		Площа: 15,0 га. Розташування: Вижницький район, Усть-Путильське лісництво. Підпорядкування: ДП «Ліси України» Філія «Путильське ЛГ». Утворення: 29 грудня 1972 року № 473 (ботанічнапам'ятка природи «Смереково-ялицево-букове насадження»); 30 травня 1979 року (заповідне урочище «Товарниця»). Охороняються корінні смереково-ялицево-букові насадження на верхній межі поширення. Ліси заповідного урочища представлені угрупованнями смереково-ялицевої бучини рідкотравної *(Piceeto (abietis)-Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) nudum)* і безщитникової *(P.-A.-F. Athyriosum (filix-feminae))*, що	Area: 15.0 ha. Location: Vyzhnytsia district, Ust-Putyla forestry. Subordination: State Enterprise "Forests of Ukraine" Branch "Putylske Forestry". Formation: 29 December 1972, No. 473 (botanical nature monument "Spruce-fir-beech plantation"); 30 May 1979 (protected tract "Tovarnitsa"). Native spruce-fir and beech plantations at the upper limit of their distribution are protected. The forests of the protected tract are represented by communities of Piceeto (abietis)-Abieto (albae)-Fagetum (sylvaticae) nudum and P.-A.-F. Athyriosum (filix-feminae) preserved at an altitude of over 1000 m among continuous Picea abies cultures.

		збереглися на висоті понад 1000 м н. р. м. серед суцільних культур смереки *(Picea abies).* В їх складі виявлено близько 40 видів судинних рослин. З числа раритетних видів трапляються жовтець карпатський (*Ranunculus carpaticus)* і гніздівка звичайна *(Neottia nidus-avis).* «Червонокнижна» фауна представлена райдужницею великою (*Apatura iris),* тритоном карпатським (*Lissotriton montandoni*), тритоном альпійським (*Ichthyosaura alpestris*), кумкою жовточеревою (*Bombina variegata*) і совою довгохвостою (*Strix uralensis*).	They contain about 40 species of vascular plants. Among the rare species are the Ranunculus carpaticus and the Neottia nidus-avis. The Red Data Book fauna is represented by the Apatura iris, Lissotriton montandoni, the Ichthyosaura alpestris, the Bombina variegata, and Strix uralensis.

Наукове видання

ДАРЧУК Костянтин Вікторович,
МЕЛЬНИК Антон Анатолійович,
ЗАЯЧУК Мирослав Дмитрович,
ЗАЯЧУК Оксана Григорівна,
БІЛОКОНЬ Микола Васильович

РОЗРОБКА КАРТОГРАФІЧНИХ МОДЕЛЕЙ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Колективна монографія

Літературна редакторка *О.В. Колодій*

Технічна редакторка
та дизайн обкладинки *О.М. Кудрінська*

Переклад на англ. мову *Н.М. Заячук*

Підписано до друку 30.12.2024. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Друк різографічний. Умов.-друк. арк. 15,0.
Обл.-вид. арк. 16,0. Зам. 1011.
Видавництво та друкарня Чернівецького національного університету.
58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.
e-mail: ruta@chnu.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 891 від 08.04.2002.